

YMARFER

0

DDUWIOLDEB

IN CYFARWYDDO

dŷn i rodio fal y rhyngo ef fodd Duw.

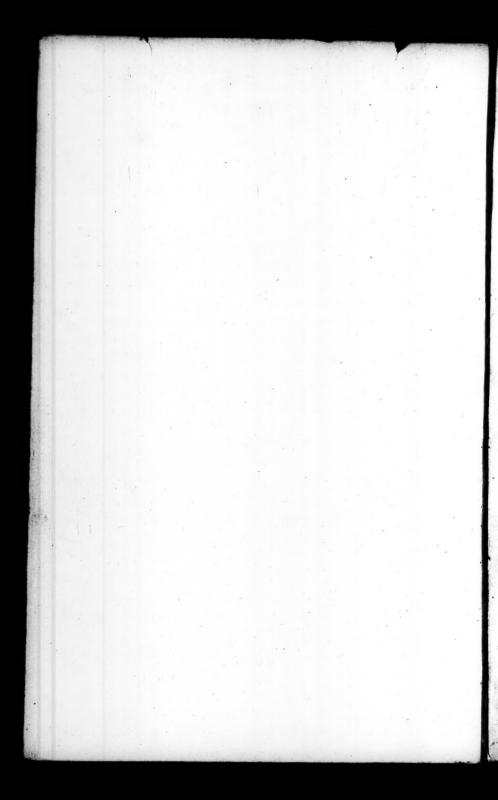
T trydydd Preintiad.

I dduwioldeb y mae'r addewid or bywyd hwn Sydd yr awron, ac o'r hwn a fydd. 1 Tim. 4.8.



Printiedig Yn LLUNDAIN gan Tho. Dawks, dros Ph.Chetmin, ac a werthir dan lun y tri Bibl gyferbyn a'r Royal Exchange. 1675.

CANCERN CANCERNCANCERN CAR



2 Shis Morys Llundain 1; Jus Dennais

David Sonis his booke 1676. willnisse Kath: Jonns.



AT TR VCHEL ALLVOCAF Dywysog, CHARLES, Tywysog Cymbru.



HRIST JESU Tywysog y Tywysogion â fendithio eich mawredd, â hir ddyddiau, ac amlder oi radau ar gynnydd; yr hyn a'ch gwnelo chwi yn wir ffynnadwy yn y bywyd hwn, ac yn ddedwydd dragwyddol yn y byd a ddaw.

1 Tim. 6.15. Dad. 17. 14.

Fe faethodd fonathan dair o faethau i beri i Ddafydd gilio ym mhellach oddiwrth ddigofaint Saul. I Sam. 20. 20. Ac dymma'r trydydd llythyr a scrifennais innau, i dynnu eich mawrhydi yn nes at stafr Duw, gan hysforddi eich calon i ddechreu mal fosiah yn eich ieuengctid, i geisio Duw Dafydd, ac faco eich Tâd. Nid o ran fym môd yn ammeu fod eich Mawrhydi yn gwneuthur hyn, heb fy addysc i, ond o ran y mynnwn gyd a'r Apostol i chwi amlhau mewn grâs, sfydd, a gwybodaeth, a phôb astudrwydd, ac yn eich cariad i wasanaeth Duw, a gwir grefydd. 2 Cor. 8. 7. Ni bu A 2

T ttythyr

erioed fwy o eifiau vnion bur ddilygredig athrawiaeth, canys y mae 'n debygol fod y bardd yn brudio am ein hamser ni yn hyn o ymadrodd : Obsequium amicos, veritas odium parit. Gweniaith a bair gariad, gwir a bair gas. Ac nid rhyfedd, gan weled ein bod ni wedi ein gadael i wehilion yr amfer, yr hwn gan ei fod yn ddiwaethaf sydd angenrhaid iddo fod yn waethaf ei ddyddiau. A pha fodd y geill fod yn waeth, gan weled na ŵyr gwagedd pa fodd y bydd gorwageiddiach, nac anwiredd anwireddusach? Ac fel y cyfrifid or blaen hwynt yn fwyaf fancteiddiol, y rhai a ddangofau fwyaf zêl a chariad yn eu crefydd: yr awrhon, fe ai cy-frifir hwy yn gallaf, y rhai fy 'n gweuthur y broffess leiaf ou ffydd. Y mae 'n ymddangos yn eglur mai y rhain ydyw y dyddiau diweddaf; o ran bod diofalwch am y stât dragwyddol gwedi llifeirio (fel y rhayddywedodd Crist y byddei. Math.25.5.) Dros bob grâdd o ddynion, megis y mae y rhan fwyaf fy 'n byw yr awrhon â mwy ferch tu ag at en llawenydd bydol, nag at eu Duw, au llawenydd 2 Tim. 3. 4. Ac or rhai fydd yn tragwyddol. cymmeryd arnynt ddangos ferch tu ag at Dduw: O Dduw Pa galon sancteiddiol ni waeda, weled anfynyched y maent yn dyfod i weddio, mor ddianrhydeddus y gwrandawant air Duw? mor ddieithr ydynt ar fwrdd yr Arglwydd? mor gyfannedd y maent yn olygwyr ar chwaryddiaeth yr staids? Lle (er eu bod yn Gristianogion) yr ymhyfrydant eu hunain wrth wrando eillion y cythraul yn gwatwor crefydd, a thrwy gabledd yn camarfer geiriau yr Scrythur fanctaidd yn eu chwarêyddfau, mor gynefin ac yr arferir pibellau Tobacco mewn tafarndai. Felly yr hwn yn y dyddiau hyn a edrychai am nerth duwioideb y gaiff yn brin iawn weled eulun o hono mewn llawer o griftianogion. Ni bu erioed fwy

Gorchymynnedig:

fwy o bechu, na llai gofid cydwybod am bechu. Ni bu y Barnwr erioed nês i ddyfod, ni bu erioed lai o barodrwydd erbyn ei ddyfod. A phe deuai y priodfab yr awrhon, pa rifedi (or rhai fy n eu tybied eu hunain yn ddigon doeth a gwybodol) a gaid yn forwynion ffolion, heb un defnyn o olew ffydd gadwedigol yn eu lampau? Mat. 25. 8. O blegid y callineb mwyaf fydd gan lawer yn yr oes hon, ydyw bod yn gall i dwyllo eraill yn gyntaf, ai

twyllo eu hunain yn y diwedd.

. Ac os digwydd ryw amfer i ryw lyfr da ddyfod iw dwylaw, neu ryw feddwl da ddyfod iw pennau, yr hyn a bair iddynt gofio fyrred yw'r oes hon, a gwanned yw eu ficrwydd hwynt am fywyd tragwyddol, pan ddarfyddo y bywyd hwn: ac fel y mae iddynt ryw bechodau cyfrinachol am yr rhai, y mae yn rhaid iddynt edifarhau, neu gael eu cospi yn vstern yn ol hyn. Y mae diofalwch yn ebrwydd yn sîo ynglust y rhagrithiwr, (er bod yn fadws iddo feddwl am y pethau hyn) nad yw hi etto amfer, ai fod ef etto yn ddigon ieuangc; er na eill nas bô 'n gwybod fod llawer myrddiwn cyn ieuanged ac yntau, yn barod yn vffern, eisiau edifeirwch amserol. y mae rhyfyg yn ei ficrhau yn y gluft arall, y geill ef yn ôl hyn gael amfer pan fô 'n fegur i edifarhau, a pha wedd bynnac y mae eraill yn marw, ei fod ef yn ddigon pell allan o ergid marwolaeth. Ac am hynny efe a eill yn hyf gymmeryd peth ychwaneg amfer i ddilyn ei drachwantau melus, ac i chwanegu ei olud ai lywodraeth. Ac ar hyn (megis diogwas Salomon) y mae yn ymroi i ychydig gyfcu etto, i ychydig heppian etto, i ychydig blethu dwylaw i gyscu yn ei bechodau arferol. Nes o'r diwedd i anobaith (gwrthun lawforwyn diofalrhwydd) ddyfod i mewn heb ei difgwyl, a dangos iddo fod ei awr wedi dyfod, ai amfer gwedi myned heibio.

A

Ac

Ac nad oes iw ddifgwyl ond marw, a chael cofpedigaeth. Na fydded hyn ddieithrol i neb, o ran gormod y fywaeth a wyddant ei fod yn wir, a niwy (oni chânt fwy a râs) fydd debygol i gael en gwenhieithio fal hyn iw diwedd, Ac yn y diwedd

eu maglu iw dinistr diddiwedd.

Yn fy nymuniad gan hynny am iechydwriaeth gyffredinol, ac yn enwedig am ddaioni tragwyddol eich ardderchawgrwydd chwi, mi â ymegniais i bigo allan o gymyscedd dadleuon anibennus, yr hên ymarfer o wir dduwioldeb, yr hwn oedd yn blodeue cyn i'r ymrafaelion gwrthwynebus yma ddeôri: yr hwn a ddûg fy llafur egwan i lechu dan gyfgod adenydd eich mawrhydi, a thrwy gael y fath groefaw, ni eill fod yn anghroefawgar i Eglwys Grift. Os bod yn grefyddol ym mhob oefoedd ydoedd yr anrhydedd mwyaf: pa faint mwy anrhydeddus yw, yn yr oes anghrefyddol hon, fod yn wir ymddiffynwr a phatrwm duwioldeb? duwioldeb a wnaeth i Ddafydd, Salomoz, Iehosaphat, Ezechias, fosias, Zerubbabel, Constantinus, Theodosius, Edward y chweched, y Frenhines Elizabeth, y tywysog Harri, a llawer o dywyfogion crefyddol eraill, gael eu hanrhydeddu, fel y mae eu henwau hwy (gwedi eu marwolaeth) yn arogl pêr mal olew gwerthfawr yn eglwys Dduw, a'u coffadwrairh eyn felused a mêl yn ein geneuau, neu megis pereiddlais miwfic mewn llysieu-wledd o win: Preg. 7. Lle y mae bywyd y tywyfogion anuwiol eu bucheddau, yn braenu ac yn drewi ynghoffadwriaeth pobl Dduw. A pha anrhydedd yw i wyr mawrion gael mawr oruwchafiaeth ar y ddaiar, pan fo Duw yn cyfrif eu henwau yn anheilwng iw scrifennn yn llyfr y bywyd In y nefoedd?

Duwioldeb ydyw 'r peth fy 'n eneinio enw da Tywyfog, ac yn gwneuthur ei wyneb-pryd i ddif-

cleirio

Gorchymannedig.

ddiscleirio o flaen dynion, ai enaid yn ogoneddus ym mhlith Angelion. Canys fel yr oedd wyneb Moses with ymddiddan yn fynych â Duw, yn difcleirio yngolwg y bobl; Exod. 34. 29, 30. Felly trwy fynych weddio (yr hyn yw ein hymddiddan ni â Duw) a gwrando ei air (yr hyn yw Duw yn llefaru wrthym ninnau) ni gawn ein cyfnewidio o ogoniant i ogoniant, gan yspryd yr Arglwydd, yn vn llûn ar Arglwydd. 2 Cor. 3. 18. A chan weled mor ddi-ficr yw'r bywyd hwn i bawb, yn enwedig i dywyfogion: pa athrawiaeth fydd refymmolach i dywyfogion, ac i ddeiliaid fyfyrrio arno, nar hon fydd yn dyfcu i ddyn pechadurus ei wadu ei hun, gan farweiddio ei lygredigaeth, fel y gallo feddiannu Crist Awdur yr iechydwriaeth : ag ymwrthod â gau ddifyrrwch y byd darfodedig, i gael meddu y gwir nefol ar tragwyddol lawenydd: iw gwneuthur yn wir anrhydeddns ger bron Duw mewn duwioldeb, y rhai ŷnt yr awrhon anrhydeddus yn vnig ger bron dyn mewn gwagedd? Pa draul bynnac a wnelom mewn daiarol wagedd, gan mwyaf naill ai fe fydd farw gyd â ni, ai yn y man ar ein hôl. Eithr yr hyn a dreiliom ni fel Mair, yn arfer o dduwioldeb, a bery yn goffadwriaeth dragwyddol. Mat. 26. 13. O blegid i dduwioldeb y mae'r addewid yn y byd hwn, ac yn y byd sydd i ddyfod. Eithr heb dduwioldeb, nid oes dim diddanwch ir cydwybod oddifewn, na dim tangneddyf oddiallan iw ddifgwyl yn y byd hwn, na dim dedwyddwch tragwyddol yn y byd a ddaw. Pa fodd y geill duwioldeb nad addawo iddo ei hun, gael ymgeleddwr bucheddol o'ch mawrhydi? gan eich bod yn vnig fâb ac aer ir fâth lywiawdr grafufol: yr hwn nid yw yn vnig yn ymdiffynnwr y ffydd mewn enw, eithr yn ymddiffynnwr y ffydd mewn gwirionedd: megis y mae 'r byd yn deall wrth weled ei ddyfceidiaeth A 4

1

n

d

C

4

-

u

d

C-

iq

I Hysbyr

ddy sceidiaeth yn argyoeddi gau athrawiaeth Bellarmin, ac fal y curodd i lawr dwyfennau cabledd annuwiol Vorsting. Oh mor hawdd hefyd yw i'ch Mawrhydi chwi fod cyftal (oni fyddwch well) a'r rhai a aethant o'ch blaen, mewn grâs a mawredd; os gofodwch eich calon i geisio, ac i wasanaethu Duw, gan ystyried mor grefyddol y cafas eich Mawrhydi ddygiad i fynu, gan dduwiol a rhinweddol olygwyr ac Athrawon; a hefyd eich bod chwi yn byw yn yr amfer y darfu i ddoethineb Duw a gofal ein brenin bucheddol,ofod ar yr eglwys hon, (iw hanrhaethadwy lawenydd) ail fehoiada anrhydeddus, [Archescob eaergaint.] Yr hwn a wna ddaioni i'n Israel ni tu ag at Dduw, a'i dŷ ef: gan yr hwn y geill eich Mawrhydi beunydd gael dyscu pureiddra crefydd ym mhob amheuon,o ran iechydwriaeth eich enaid oddifewn: a doeth gyngor i hyfforddi eich cyflwr oddiallan. Ac i'ch blaenllymmu yn hytrach i fod yn ewyllyfgarach i ymarfer duwioldeb goruchel, meddyliwch yn fynych rhyngoch â chwi ch hun,fod eich Mawrhydi yn clywed eich tâd Iaco fucheddol yn dywedyd wrthych, megis y dywedodd Dafydd gynt wrth ei fab Salomon: I Chron. 28. 9. A thithan Charles fy mab adnebydd Dduw dy dâd a gwasanaetha ef â chalon berffaith, ac â meddwl ewyllyscar: Canys yr Arglwydd fydd yn chwilio yr holl galonnau, ac yn deall pob dychymyg medddyliau: o cheisi ef, ti a'i cei, ond os gwrthodi ef, efe a'th wrthyd tithau yn dragywydd.

Er mwyn eich cyfarwyddo yn well i geisio, ac i wasanaethu yr holl alluog Dduw, yr hwn sydd raid iddo fod yn brif ymddisfynnwr i chwi yn eich bywyd, ac yn vnig ddiddanudd i chwi yn eich marwolaeth. Yr ydwyf yma vnwaith etto, ar dâl syrgliniau yn csfrwm fy hên hatlirg mewn argrafh newydd

Gorchymynnedig.

1-

bh

ch

r

l:

h

i-

n, /-

el

n I-

h

n

d

ei s f

Ci

u

d

u

yn nwylaw eich mawrhydi, gan offrwm beunydd dros eich Ardderchawgrwydd at yr Ardderchoccaf fyngoffyngedig weddi, ar i chwi fel y tyfoch mewn maint ac oedran, felly (fal eich Meistr Grist) gynnyddu mewn sfafr a doethineb gyd â Duw a dynion daionus: a'r erfyniad hon ni pheidiaf byth, ymmhob peth arall mi orphywyfaf,

In vfyddwas wrth orchymmys, eich mawrhydi trabwyf:

LEVVIS BAYLY.

ത്രത്തെത്തത്തെത്ത

AD CAROLVM PRINCIPEM.

Tolle malos; extolle Pios, cognosce Teipsum: Sacra tene, Paci consule, disce pati.

HYNNY YW.

Chwyn 3 drwg oddiwrth y da; A derchafa'r diwyd: Gwêl beth wyt, câr Dduw a hêdd, A dysc ammynedd hefyd.

IR ANNWYL VR-

DDASOL WRAIG, Margred, vnig etifeddes Syr John Lloyd marchog a Ser-fiant or gyfraith, a chywely John Lloyd o Ri-waedog Esq. grâs a thangneddyf yn y byd hwn, a gorfoledd tragwyddol yn y byd a ddaw a ddeifyf, R. U.

Al na byddwn yn euog o anair ac anvfydddod (wir dduwiolfryd fenyw) ni allwn lai na gwneuthur fyngorau ar gyflawni eich dymuniad: fef, cyfieithu y llyfr hwn yn y dafodiaith arferedig i ni ym mro wynedd: megis trwy hyn o beth, y byddwn yn dangos ewyllyscarwch rhwymedig i dalu diolch i chwi am eich aml ddaioni ach boneddigeidd-dra tu ag attaf fi am heiddo. Gwelwch mai hynny yw'r achos a barodd i mi anghofio fyngwendid am hanneallgarwch yn yr iaith, cyn belled, ac y bûm mor dra-gwrol om bryd (dan hyderu yn fy egni bychan fy hun)a brâs bwytho trwfiad newydd ir etifedd hwn, or wisc gymreig orau ar a fedrais i ei llunio, ai anfon yr wyf atroch megis at fammaeth ddiwyd, yr hon o etifeddiaeth fy 'n dwyn parch a mawl am ymgeleddu eich iaithyddion. Pa wedd bynnac y darfu i mi ei ofod allan yr oedd fy ewyllys yn dda, a hynny yw'r cwbl a gciff atteb trosof, pe tynnasid hwnnw oddiwrthif fe fuafai fy maich yn fymmhwyfo i yn fuan îr ddaiar. Canys wrth ystyried y fath fyd yw hwn, ar fath gyfoethogrwydd o ieithoedd fydd yr awrhon oi fewn, y fath ddyfnder o ddyfceidiaeth, y fath gluftiau moethus, a chyd â hynny amled yw Cenawon Momus wenwynllyd, ni buafai neb doeth yn rhyfeddu i hynny dagu fy amcannion gweiniaid yn eu dechreuad. Eithr ni wniethym i gyfrif yn y byd

or fath beth, gan fod gennif ewyllys da yn tle tarian: O blegid pa betha dery mor flyrnig na eill ewyllys da ei dderbyn, pa beth fydd cyn anhawfed nas gwna ewyllys da ef yn hawdd? pa beth fydd gyfuwch na chyrraedd ewyllys da ef? Pa beth fydd mor haeddedigol, nas ynnill ewyllys da ef? ewyllys da yw cariad, gwirionedd, awdur yr holl gelfyddydau, agoriad pob tryfor, medd Demosthenes. I ddiweddu, nid oes dim cyfuwch yn y nef vwch ben, na dim cyn ifed yngwaeiod y ddaiar, nid oes dim mor ddyfn yn eigion perfedd celfyddyd, na dim mor guddiedig yn nirgelwch natur, ar nas geill ewyllys da, ei amgylchu, ei agori, ei ddeongli, ai ddatcuddio. Pa wedd bynnae y darfu i egni fy ewyllys i ddwyn hyn o orchwyl ir lan, yr wyf yn diogel obeithio y byddwch chwi a phawb duwiol yn ei glodfori, ac nid yn craffu i feio ar fy anwybodaeth. Er i mi gymeryd arnaf yn awr fod yn gyfieithydd, yr wyf yn cydnabod na ddaethym erioed ir râdd i fod yn areithydd parabl-ber i harddu fy myfyrdod ag ymadroddion cymmen, ac ni chwenychwn gael fynghyfrif yn wenhieithydd i mi fy hun nac i neb arall: am hynny i fod yn fyr, yr wyf yn deifyf arnoch dderbyn fynghariad, fy ewyllys, a hyn o dyftiolaeth o honaw, wrth eich meddwl eich gwasanaeth ach gorchymyn, minnau a orchymynnaf eich holl wasanaeth ach meddylian, i fod yn arogldarth cadwedig megis olen morwyn gall o flaen y goruchel oruchaf yn y goruchafiaeth pennaf;

> Eich car ach car, gorchmynnwch o mynnwch,

Rovv. VAUGHAN.



Y cyfieithydd, ar henw y llyfr.

V Ndeb duwioldeb di-waelder yma cawn, Mwy eynnydd lle gwneler, Mae yrfa oi ymarfer Tueddwn oll at Dduw nêr.

Arfer duwiolder di-waeldaith wirfodd, Arfer bywyd perffaith, Arfer am wir fwrw ymmaith, Bêch i lawr ebychiol waith.

Arfer rol didol mewn dedwydd arfaeth, Arfer bair llawenydd, Arfer gwn ar fawr gynnydd Arfer dda ar forau ddydd.

Arfer bob amfer o ymswyn, cryfwaith Mewn crefydd oreuswyn, Canllaw os ti ai cynllwyn Jawn fâth yw, i nef i'th ddwyn.

. R. V.

Mawl ir cyfieithydd o waith GRY. PHILIP.

- 1. CTfieithydd purffydd perffaith dysgedig, Dwys gyda synwyr faith Ydyw Rolant wrolwaith, Vaughan awna ei ran ir iaith.
- 2. Tranthodd cyfieithodd cof aeth oi ddeall Ai dduwiol wybodaeth, Yn fwyn iawn ofe a wnaeth I Frydain Arfer odiaeth.
- 3. Troi 'r llyfrau gorau er gwirio ir byd Tr wybodaeth f' ynddo; Troi 'r ieithoedd trwy wir weithio Tn iaith ei fam a wnaeth fo.
- 4. Affer ddyn purwyn er para d'arfer, I derfyn d'orphwysfa, Goran arfer ag yrfa Ymarfer duwiolder da.
- s. Arferion treion at reol, arfer I orfod chwant enawdol,
 Arfer ni âd wr fry'n ôl,
 Arfer dda arfer dduwiol,
- 6. Arfer a goelier i galyn gwr doeth Tw gair Duw gyferbyn, Er ei arfer ai erfyn Tn nôd têg i enaid dyn,

MARCH CONTROL OF THE PARTY OF T

At y darlleydd.

FY anwyl gyd-wladwr deallgar, dyma fi yn bwrw fy mauch oddiarnaf, eithr nid hwyrach cyn gynted ac y delo yn dy olwg di, mai fy nhrwmlwytho â beiau yw fyngwobr am dano; gâd iddo, os fy nhynged yw hynny, mae 'n rhaid ei chroefawu: a gwrando dithau yr hwn wyt yn edrych ar wiscoedd fy mâb maeth hwn, o ran cael tyllau yn ei ddillad; bydd di dy hun (pwy bynnac wyt) yn wniedydd iddo neu ir cyfryw yr amfer neffaf, a thro a thrin yn orau ac y medrych, ac oni hyddaf fi yn talu y nechwyn adref i ti, fe fydd rhyw yn ai gwna yn ddiammau. Nid wyf yn adrodd mo hyn er mwyn elwi gwag foliant i'm fy hun: eithr i ddwyn ar ddeali i't, fy mod i yn ddibris am air y byd, pryd yr aethum i ddinoethi fy nysceidiaeth egwan iddo: ac er mwyn rhoddi'i ti argoel fy mod i yn cydnabod nad wyf ond megis, march bychan a anturiai fyned tan bwn mwy nac a allai ei ddwyn, yr wyf yma o eigion calon ddifrifol yn fy ymddaroftwng fy hun ger bron Duw a dynion, i erfyn nawdd am fy meiau: gan orchymmyn fyngwaith at ein Leuiaid dyscedyg, iw gyweirio ai ddifeio megis y gwelont hwy fod yn orau.

Am y llyfr hwn, a fail yr athrawiaeth sydd ynddo, nid yw ond golau canwyll yngoleuni yr Haul i mi ei glodfori: bid y pedwerydd waith ar hugain y printiwyd yn Saesonaec, yn dystiolaeth ai odidawgrwydd: Am yr iaith a arferais i iw gysieithu: yr ydwyf fi yn gweled cymmaint o ragor rhyngddi, ac iaith y Saeson, ac sydd rhwng cochol newydd a chaberden glyttiog: ac etto nid oes yn fail o athrawiaeth yn y saith gelfyddyd, nad yw wedi ei addurno yn eu hiaith hwy. Oh Frutaniaid gwaedol, cymmerwch chwithau beth poen a thrau, i osod allan eich tasodiaith gysoethog: oddieithr i chwi sod o yn feddwl a'r cymru seisnigaidd, y rhai sydd yn tybied yn oreu ddeleu a dissoddi ein iaith ni sel y byddai yr holl ynys hon yn llesaru yn iaith y Saeson; eithr beth yw hyn ond meddylfryd anghristianogawl, ac adeiladu cestill yn yr awyr, a dymuno i lawer o eneidiau yn y cysamser, newynu

dir. adaptatata ar aman.

am fara y bywyd.

n

h

20

:

-

ei

n

if

ai

n

ī

y h

d

n

1,

-

n

h

d

el

n

Mwyaf peth fydd yn dyfad yn erbyn ein hiaith ni ydyw, anhawied gan y cymru roddi eu plant i ddylcu, fel y mae 'n well gan lawer dŷn fod ei etifedd yn fuwch yn ei fyw na threilio gwerth buwch i ddyscu iddo ddarllain: ac ni cheir yn lloegr nemmawr o eurych, neu scubwr simneiau na fedro ddarllain, ac na byddo a'i lyfr tan ei gestel yn yr Eglwys, neu yn ei ddarllain pan fyddo. r achos. O dyscwn ninnau gydfrodyr eu dilyn hwy yn hyn o beth megis yr ydym ni yn ddigon parod i ddilyn eu harfer mewn pethau eraill. Yr ydym ni yn meddiannu yr ynys hon ou blaen hwy, er bod Camden ai gau athrawiaeth ddyscedig a llawer o ddiscyblion iddo yn gwadu Brutus, ac yn haeru mai Jestrey o synyw a scrisennodd o honaw gyntaf. A chan i mi grybwyll hynny, dyma ddychymyg Camden i chwi i'w ddarllain. Britania (medd efe) o Brith fef, Pittus, a tania y gair groeg yr hwn a arwyddocca gwlad, ergo Britania: ac felly rhoddi Brutus i gyscu mewn ogof anghoffadwriaeth tragwyddol. Cwsc dithau mewn heddwch Camden lythrennog o'm rhan i, canys nid yw ran i Griftion lygru enw da y marw. Eithr am dy ddifddiscyblion, er nad wyf o ddysceidiaeth iw hatteb, mi allaf adrodd fy meddwl iddynt, fel y gallafant hwythau; fef, fy mod i yn tybied ma nwy o ran cael mawl ac anrhydedd gan Saeson ardderchawg, nag o ran dosparthu r gwirionedd y saethafant eu geiriau anguriol gywilyddus. Eithr nid wyf yn ammau na chânt hwy eu hatteb gan ryw fryttwn calonnog, fel nad el eu dychymygion yn gredadwy yn yr oesoedd nessaf. Ac rhag ofn i ti dybied fy mod i yn myned o amgylch y llwybr, fef i adrodd peth amherthynol i ymarfer Duwiodeb, mi ddychwelaf at fy nestyn drachefn.

Fe allai y tybia llawer i mi gymmeryd mwy o rydd-did yn scrifennu 'r iaith hon, nag yr oedd tadogaeth y geiriau yn canniattâu. Eithr deall, mai wrth fwrw fy serch ar gywyddau cymraeg y cefals i y gyfrwyddyd wan sydd gennif, ac yr wyf yn gobeithio i mi arfer y geiriau sathredig a arferodd hên Athrawon o'm blaen i, ac na chyfeiliornais o athrawiaeth Dostor Davis ynghyfieithiad y Bibl, yr hwn yw 'r vnig Plato ardderchawg o'n hiaith ni. Os darfu i mi ddychymyg ymbell air er mwyn eglurhau pyngciau celfyddgar: y mae'r hên Fardd Horas Yn atteb trosof yn y geiriau hyn: sef,

Signatum prasente nota producere nomen:
Vt silva folij pronos mutantur in annos,
Prima cadunt, ita verborum vetus interit atas.

Ac nid oes gennif fi ond hyn i ddywedyd wrthit, i gloi ar y cwbl. Edrych a ddichon y llyfr hwn roddi meddyginiaeth i'th enaid, neu lyfrau eraill oi gyffelyb: megis y llyfr odiaethol a gyfenwir llwybr hyfford i'r nefoedd o gyfieithiad y llên dyfcedig, am hanwyl athro Mr. Ro. lloyd Ficar y waen, neu bregeth am edifeirwch o waith yr vnrhyw

gymreugydd rhagorol: ac oni ddichon hynny beri i ti wellhau dy fuchedd, ni byddit ti ddim gwell pe cyfodai un oddiwrth y meirw i'th athrawiaethu. eithr os cei di ddaioni oddiwrth y llyfr hwn,meddwl yn dy weddi am un a fydd rhwym i wneuthur i'w iaith a'i wlad y gwafanaeth a'r ufydd-dod gorau ar a fedro, tra byddo ei enw

Row: Vanghan.

Di gwyn yw gennif yn y deg iaith bêr Ddwyn y been yn hirfaith, Os byddi was wybydd-iaith Yn fwyn i gyd-ddwyn am gwaith.

R. V.

CXOSCXCSCXQSCXQSCXQSCXQ

CAROL TRIBAN

o destyn Duwiol.

Fifi sy 'n dechrau'r awrhon Yn ail i'r Mâb afradlon, Trwy nerth Iesu y mâb rhâd, Mi af at sy nhâd yn vnione

Mi bechais mi gyffessaf, O flaen y nefoedd uchaf, Im galw mwy nid teilwng fi yn Fab i ti'r goruchaf.

Mi derrais bob gorchymmyn A roddaist im iw ganlyn, Lhawn o bechod wyf erioed, O fawl fy nhroed im coryn. Mewn pechod darfu thgeni
Ac rwy 'n ymdroi mewn dryfni:
Mal y ddafad yn y llwyn
Ynghanol twyn mreri.

Mysi a sum mor ddissaith
(Heb wnenthur pris o'th gyfraith)
A myned fel yr hwch neu'r ci
Ynghyd am brynti ganwaith.

Mi wn i'm bechn yn oeftad Na haeddwn gaffael cennad, O ran ffiaidd fywyd drwg I godi ngolwg attad.

Ond etto rydwy 'n gwybod, Y modd i gael gollyngdod, Er bod cyfiawnder i't Dduw 'r bêdd Mae mwy trugaredd ynod.

Mi wn ddiddanwch hawddgar, Llawenydd mawr di-gymmar, Fod maddenant am bob tro Ir neb a fo'n edifar.

Rwy 'n edifeiriol bellach, Attolwg i ti eiriach Dywaid Crist vn gair o'th ras Ac fe a dy was yn holliach.

Rwy 'n meddwl gadael pechn Yn llwythog yn trafaelu, Er mwyn caffael efmwythhâd Yn dyfod attad Jefu.

Er bod fy aniweirdra,
Mor goch ar scarlat ymma,
Ty di ddichon fy Nuw gwyn
Fy rhoi mor wyn ar eira.

O cladd yr ydwy 'n erfyn Ym medd dy Grift anwyl-ddyn

Cladd o cladd mas Ballont buy din in b in Fyth godi my im berbyn nyg dinw y Duw crea i mi lân galony ny nvoi i im i eva u L I fod ith garn yn ffyddian long ens richeild I Adnewydda ddull fy mryd A minrobb yb O'm mewn ath yipryd voion, vi glound of Tra byddwy 'n dwyn fy muchedd In fy mywyd ym mhob cans I feddwl am fy nimedd. Dysc i mi heddyw fedrus bbywa danag digm Fyw trwy lawn byderu, Fel pe byddai fiver fangwedd 660 (600) O fynd ir bedd y forn. Na roddwyf bwys na byder, Maple Mewn da na dŷn a fager, Nac meyen din ond ynot ti Un Dum a Thri bob amfer. Dod i mi vas i edrych A gwneuthur a orchmynnych A gorchymmyn y Duw gwyn I'm wneuthur hyp a fynnych. Dod ras i mi Dd' yftyru, T byd, a gallael trechu, Y cnawd brunt, a gochel gwall, Rhag cael or fall fy maglu. Dod imi 'n byn o fywyd Ddiogel obaith hyfryd, Bywiol ffydd i fynd i'r daith A chariad perffaith hefyd. A thyred y Messias Fel dyna ngwisc priodas, Tyred chwyppyn hyn yw nghan I gael dy lan gymdeithas. Olim hat meminisse innabit.

add

DAu ddyri triban a adowfid allan y waith gyntaf, y mae yn dangos
Lle deuant i fewn yn yrllyfr. nal im i naro wall
I ddiolch am gael meddu
dy ddonniau Arglwydd Jefu,

Yn enwedig fy Nuw ner Wy the niver mi O am amfer edifaru. han man and im 4 hou

A hefyd fy nuw cyfion
i ddiolch am y moddion,
Oh nad eled byth om gwydd
moth garedigrwydd tirion.

MARIA CONTROL CONTROL

Maml ir Cyfieithydd o maith Hugh Lloyd Cynfel.

Dwyn ar fyr, dyn i arferu

Duwiolder, drwy Gamber gû.

Byr fû lle darfû, holl derfyn dy boen,
Dibennaist waith dichlyn,
Mir fydd, foi cynnydd cannyn
Dy glôd, tra fo tafod dyn.

Interpretis de seipso Epigramma.

G Waith yw hwn a haeddei ei wneuthur Gan un a fài â mwy o Synwyr, Ond fel Pilat mi a ddwedais A scrisennais, a scrisennais. Mai n dda gennif druan ieuthydd Tynll cartad y darllennydd, Os bu ddiffig yn cyfieithu. Cymred wilys yn lle gallu.

Mi wn nad yw fyngwaith anhymmig Ond gwael iawn ac annyscedig, Fel y mae yn rhodd cymmerwch. Oni wnewch chwi well canmolwch.

Chronogramma.

Arfer DVwIOLDeb a LatVrIaIS I, yn oeD IesV.

CARROLL CONTROLL CONT

Englynion i wythnos y Dioddefaint.

A'I rhwng Iddewon war hy drygionus
F' ai droganwyd felly,
Dydd mercher henwer hynny
Y gwnaed ei frâd yn gnawd fry.
Ar ddydd fau, galau gu elwog anrheg,

Vurhyw oll-alluog, Da Grist darparwyd i grôg Cabled fesu cwbl Dwysog.

th

Ar ddydd gwener, Nêr ddi-anwiredd hwyl Croesboeliwyd ei fawredd,

Jawn gof, yno 'n gyfannedd

T rhad Fab ei rhoed im fedd. Sadwrn ddydd cynnydd ceinwym goreuddawn

Gorweddodd Oen glan-ryw,

A'r tryddyd y dydd od yw Y cyfodes côf ydyw.

Mab Duw gwiwrad o goll a gododd Gwedi dwyn ei archoll:

Dyna 'r anrbreg deg digolt

Ai dros ddyn ai drawsedd oll.

R. V.

Y

YPRIFBETHAU

CYNNVVYSEDIG YN Y LLYFR HVVN.

	yn ei sylwedd, ei Bersonau
But as Briedeliaethas	u allan o'r Seryebur Sanct-
aidd, cyn belled ac y ma	e yn angenrhaid i bob Cristion
	ystyriaethiau, a myfyrdod.
an perthynasfol at hynn	tu dolen. 2
2. Merfyrdod un de	ny. tu dolen. 2. ngos trueni d∮n yn ei fywyd
as farmolaeth heh	ei gymmodi à Dum yn
Ghrift.	ei gymmodi â Duw yn
Adaptardadas	- am budicadia Cuitties
3. Wyjjiaaan am	gyftwr bendigedig Cristion
	wyn Gbrist. 54
4. Myfyrdod am y	rhwystrau sy 'n attal pecha-
dur oddiwith ymarfey	Duwioldeb: tra-angen-
rheidiol i'm bystyried.	gali likis alol reland 92.
5. X Modd y mas i	ldyn ddechrau y borau mewn
Duwioldeb.	ldyn ddechrau y borau mewn 124,
6. Addysc ferr ar	modd y mas Darllain yr
	efn rummith bob blwyddyn
	20 blyanto bagad ayal 128.
7. Gweddi foreuet	and noO block ou of 132.
Gweddiau boreunt	waill Godt Farmach
Circulation Coronor	raill sydd farrach.
o' Machadadan in	140. ac 144.
f. II Day jyraoaan 1 a	rwain Cristion i redio with
Joan Duw ar nya y dye	ld dens is a violent 145.
In enwedig s lywodra	ethu, dy Feddyliau. yn yr
ACCES TO THE PARTY OF THE PARTY	The war and an an an an

13. Borenol weddi tros y tenlu. 14. Yr ymarfer oDduwioldeb ar b	
yr ymborth. 15. Rheoledigaeth wrth gann Pfa	183.
16. Prydnawnol weddi tros y ten	du. 192.
17. Myfyrdodau am y Sabboth. 18. Borenol weddi ar y dydd Sab	both. 237.
19. Prydnuwnol weddi ar y dydd 20. Myfyrdod am yr union fo	Sabboth. 250.
a rhoddi elusenan.	255 ac 266.
21. Am yr arfer Sanctaidd o Gwledda, neu roi prydiau.	271.
22. Myfyrdod yn dangos yr union Cymmun Santtaidd yr Arglwydd.	fodd i dderbyn
23. Cyffes ostyngedig o flaen der	rbyn y Cymmun
24. Neillduol draethawd o flaen	derbyn y Sacra-
25. Gweddi i'w dywedyd yn ôl de	erbyn y Cymmun
Santtaidd. 26. Myfyrdod o'r modd y mae i a	217
ci hun yn amier cletra.	124.
27. Gweddi pan ddechreuo vn	226.
28. Cyfarwyddyd i ddyn i mne	uthur ei lyther
28. Cyfarwyddyd i ddyn i wne Cymmun.	minute or spring.

J

. 29. Gweddi o flaen Cymmeryd Phyfggw	riateh.
well bredoedd: 7 188.	335-
. 30. Dibenion Dum que ei geryddon!	337.
31. Myfyrdod i un a elo yn iach o glefyd.	345.
Diolch am fyned on iach o glefyd.	347.
32. Myfyrdod i un ar farw yn dangos j	
ddaioni y mae marwolaeth yn ei ddywyn i ti.	350
33. Gweddi i ddyn a fyddo ym mron marw.	357.
34. Myfyrdod yn erbyn anobaith.	360.
35. Addyse i'r rhai a ddelont i zmwel	
claf. him in ally ed in dishlorated to so you ang it?	372.
36. Gweddi tros 9 claf.	375
Dewis fannan i'w darllain i'r claf.	378.
. 37. Cymmorth yn erbyn annioddefgarwch	
Alofyrdodan are y Sabireth. befols	379.
38. Coffur yn erbyn ofn marwolaeth.	383.
39. Saith o feddylian Sancteiddiol ac ochen	
galarus un claf lefc, yn barod i farw.	386.
40. Gollyngdod i'r clwyfus edifeiriol.	394
41. Gweddi iw dywedyd pan fyddo y dŷn c	100
In smadel ar byd.	403
42. Tr arfer o Dduwioldeb i farm tros yr	
wydd, sef mersbyrdod.	404
43. Ymddiddan hyfryd rhwng yr enaid ai	
anodor Ingbylch ei ddioddefaint.	411.
44. Neillduol draethand yr enaid at G	rift ei
Jachawdw.	422
Continue in the state of the state of the state of	- 10 Jan 1

Tel market

717. ma. 50 76 glar 806

الها (هه) (هه) (هه) (هه) (هه) (هه) (هه)

YRYMARFER O DOUWTOLDEB.

Yn cyfarwyddo dŷn i ryngu Tuday bodd Duw.



b. 5.

7.

5. 7. יווי

10 7.

o. a'r 72.

75.

78.

wn

79.

83. ian

86.

94 fus

03.

gl-

04.

Wy bynnac wyt fydd yn edrych yn y llyfr hwn, na chymmer arnat fyth ei ddarllen, onid ymroi o'th galon i fodyn ddifrifol afferwr o dduwioldeb. Bito darllen ef, a llynny yn fuan, rhag cyn i ti ei ddarllen trosto, i Dduw (trwy ryw farwolaeth ddifymmyth)dy dor-

ri di ymmaith am dy hên annuwioldeb cynefin.

Oddieithr i ddyn wir adnabod Duw, ni ddichon, ac ni chais moi iawn wasanaethu ef. Canys pa fodd y dichon dŷn garu yr hwn nid edwyn? A phwy â anch- rhydedda yr hwn y mae yn tybied nad rhaid iddo with ei gymmorth? a pha fodd y cais neb gyn-ei norhwy Duw drwy râs, yr hwn erioed nid adnabu ei 22. drueni ei hûn o naturiaeth? Am hyn y dywed yr Apostol Heb. 11.6. rhaid ywi'r neb sydd yn dyfod at Daum gredu ei fodef, a'i fod yn obrwywr i'r rhai sy'n ei geisio ef. Ac yn gymmaint ac na ddichon bôd dim gwir dduwioldeb, heb wybodaeth o Dduw: na dim marfer o jawn wybodaeth gan ddŷn, heb ei adna-A pod ei hûn: Nyni gan hynny â ofodwn i lawr wybodath am fawrhydi Duw, a thrueni dŷn, megis yn fyleini isaf ac angenrheidiaf o Imarfer duwioldeb. AG-

mananan mamanan

AGWEDDIADEGLUR

O sylwedd a phriodoliaethau Duw, allan o'r scrythur lân, cyn belled ac y mae yn addas i bob Christion ei wybod: ac yn angenrhaid ei gredu i'r nêb a fynno sod yn gadwedig.

R na ddichon vn creadur hysbyfu pa beth yw Duw, o herwydd diamgyffred yw, yn trigo yn y goleuni yr hwn ni ellir dyfod atto: etto fe ryngodd bôdd iw fawrhydi ef ei ddadcuddio ei hun i ni yn ei air cyn belled ag y gallo ein dealtwriaeth wan ei ddirnad yn orau, fal hyn:

Duw yw'r un ysprydol, ac anherfynol berffaith sylwedd, yr hwn sydd ai banfod o honaw ei hûn yn dragwyddol. Yn y Sylwedd Dduwiol yr ydym i ystyried dau beth.

1. Yr amryw ddull ar hanfod ynddo.
2. Ei briodoliaethau.

Yr amryw ddull ar hanfod yn y Duwdod â elwir perfônau. Perfon yw fylwedd wahanol y Duwdod.

Yn y Duwdod Y Tád, y mae tri pherson: Y Máb, Yr Yspryd glán,

Y trì phe Honau hyn mid vdynt dai o fylweddau didolaidd, eithe tri hanfod gwahanredol, heu dri amryw ddull ar handfod o vn ac vnrhyw fylwedd y Duwdod: Ac felly person yn y Duwdod, yw deall anwahanedig, a hithfod anghyframiol, yn byw o honaw ei hûn, ac heb ei gynnal gan arall.

Ynvndeb y duwdod y mae lluofogedd, yr hwnnid

yw ddamweiniol, (-canys y mae Duw yn

* waith pur, ac ni chynnwys atto ddim * Weithred damweiniau) na fylweddol, (canys Duw

un fylwedd yw yn vnig) eithr personol.

3

au

in,

las

ac

êb

red

ôdd

ùn ein

Syl-

agried

lo.

wir

IW-

Y personal ya yr vn fylwedd hon nid ydynt ond tri: yny dirgelwch hwn y mae alius & alius, arall, ac arall, eithe nie alind & alind, peth arall a pheth arall.

Sylwedd y Duwdod ynddo ei hûn,ni wahenir, ac ni wahantedir eithr y tri pherfônau yn fylwedd y Duwl dod a wahanredir yn eu plith eu hunain mewn tair ffordd.

I. Wrth en henwan.

2. Wrth eu trefn.

3. Wrth eu gweithrediadau.

I. Wrth en benwau mal byn.

Y Person cyntaf a elwir y Tad; yn gyntaf, o her-wydd ei Fab naturiol Crist: yn ail, o herwydd yr etholedigion ei blant o fab-wyfiad, fef y rhai nid ydynt ei blant ef o naturiaeth, eithr a wnaed yn blant iddo o rás.

Yr ail Person, a elwir y Mâb, o herwydd ei genhedlu ef o fylwedd a naturiaeth ei Dad, ac efe a elvir y Gair: ijo herwydd mai cenedliad gair ym medlwl dyn yw'r peth nessaf a ddichon mewn rhyw fodd

ddangos

ddangosi ni gyffelybrwydd o'r agwedd y tenhedlwyd ef er tragwyddoldeb o fylwedd ei Dad : ac o herwydd hyn hefyd y gelwir ef Doethineb ei Dad, Dibar. 8. 12. 2, Oherwydd mai trwyddo ef yr hyfpyfodd y Tado'r dechreuad ei ewyllys am ein iechydwriaeth ni: o hyn y gelwir ef logos quali leg da, y person yn'llefaru wrth, neu trwy y Tadau. O herwyd mai efe yw prif-destyn holl air Duw, neu'r Guir hwnnw am yr hwn y llefarodd Duw, pan addawodd yr had bendigedig i'r tadau tan yr hên Destament.

Y trydydd perion a elwir yr Yfpryd Glân : yn gyntaf, am ei fod yn ysprydol heb gorphe yn ail, o herwydd ei chwthu, ac megis ei anadlu oddiwrth y Tad a'r mâb, sef yn deilliaw oddiwrthynt ill dau. Ac ete a elwir yn * fanctaidd, yn gy-

* Neu yn tân. stal o herwydd ei fod yn fanctaidd yn ei naturaieth ei hûn, ac hefyd yn ddigyfrwng fan-

Reiddydd holl etholedig bobl Dduw.

2. Wrth eu trefn mal hyn.

L

DErfônau y Duwdod ydynt naill ai'r Tâd, neu yr rhai ydynt o'r Tad. Y Tad yw'r person cyntaf yn y gogoneddus Drindod, heb dderbyn na'i fylwedd na'i ddechreuad gan neb arall, eithr ganddo ei hun, yn cynhedlu ei Fáb, ac ynghŷd gyd a'i Fâb, yn anfon ei Yspryd glân er tragwyddoldeb.

Y personau y rhai ydyne o'r Tâd yw,y rhai o herwydd eu perfonol hanfod fy ganddynt holl fylwedd y Duwdod er tragwyddoldeb, wedi ei gyfrannu iddynt oddiwrth y Tad. A rhai hynny ydynt naill a'i oddiwrth y Tâd yn vnig, megis y Mab: neu oddiwrth

y Tad a'r Mâb megis yr Yspryd Glân.

Y Mab yw'r ail Person o'r Drindod og oneddus. Ac vnig genediedig Fâb ei Dad, nid o ras, ond o naturiaoth; yn cael ei hanfod o'r Tad yn vnig, a holl hanfod eiDad trwy genedliad tragwyddol ac ammesfuredig, ac ynghŷd a'r Tad yn anson yr Ysprydd glân. O herwydd ei ylwedd bersleith-gwbl,o honawei hûn y mae: eithr o herwydd ei berson, o'i Dâd y mae,drwy genedliad tragwyddol. Canys nid yw y sylwedd yn cenedlu sylwedd, eithr person y Tâd sydd yn cenedlu person y Mâb, ac felly y mae ef yn Dduw o Dduw, yn cael oddiwrth ei Dad ddechreuad ei Berson, a'i Drefn, eithr nid dechreuad ei sylwedd a'i amser.

Yr YsprydGlân ydyw y trydydd Person o'r Drindod sendigedig, yn deilliaw a chwedi ei anson yn gystal oddiwrth y Tad ar Mâb, drwy dragwyddol ac ansesurol yspryddlaeth. Canys fei y mae'r Mab yn derbyn oll sylwedd y Duwdod drwy Genedliad, felly y mae'r YsprydGlân, yn ei dderbyn yn gyfan trwy ysp-

rydoliaeth.

d

.

y

W

T

-

3

0

h

1.

1-

n

1-

T

af

d

n

ei

7

d

-

3

h

C

d

ei.

Y drein hon rhwng y tri pherson a ymddengys yn hyn: sef fôd y Tâd yr hwn sydd yn cenhedlu, o slaen y Mab yr hwn a genhedlwyd, a'r Tâd a'r Mâb o slaen yr Yspryd glan, yr hwn sydd yn deilliaw oddiwrth

y ddau.

beth: yn gyntaf, y dull pa wedd y mae y Drindod yn gweithio yn eu gweithrediadau oddiallan: megis bod y Tad yn gweithio o honaw ei hûn drwy 'r Mab a'r Yfpryd glân; y Mab oddiwrth y Tad a thrwy'r Yfpryd glan; yr Yfpryd glan oddiwrth y Tad ar Mab. Yn ail, i neillduo y dechreuad digyfrwng cyntaf, oddiwrth yr hwn y mae y gweithrediadau cyffredin hynny oddaillan yn tarddu. Oddiymma y deilliaw, yn gymmaint ac y mae y Tâd yn flynnon a gwreiddyn y Drindod, a dechreuad pob gweithrediad oddiallan: enw Duw mewn perthynas, a'r cyfenw creawdr yn y Credo, a roddir mewn môdd hynodol i'r Tâd:ein prynedigaeth i'r Mab: a'n fancteiddiad i Berfon

fon yr Yspryd Glán, megis gweithredyddion digyftwng or gorchwyliau, hynny. A hyn hefyd yw'r achos y mae'r Mâb fel y mae'n gyfryngwr yn rhoi pob peth ar law ei Dad: ac nid ar yr Yspryd glân; a bod yr scrythur yn dywedyd gyn fynyched ein bod ni wedi ein cymnodi a'r Tâd.

Oni hae'r drein oruchel hon, neu'r Deuluaeth, nid oes na chyntaf na diwaethaf, nac vwch nac is ym mhlith y tri pherionau, canys o ran naturiaeth cydhandfod y maent, o ran braint go-gyfuwch ydynt, ac

o ran amier go-gyd-tragwyddol.

Holl sylwedd y Duwdod sydd ym mhob yn o'r tri pherson; eithr a gnawdiwyd yn ynig yn yr ail Person; fef y Gair, ac nid ym mherson y Tad na'r Xsprd glan o herwydd tri rheswm.

1. Fel y gallai Dduw Tâd yn hytrach egluro faint yw ei gariad tu ac at ddynol ryw; yn rhoddi ei vniganedig Fâb i gymmeryd cnawd arno; ac i ddioddef

marwolaeth er mwyn iechydwriaeth dynd 19 della

2. Fel y gallai ef yr hwn yn ei Dduwdod oedd yn Fâb i Dduw, fod hefyd yn ei ddyndod yn Fâb dyn rhag ir enw Mab fyned i arall yr hwn wrth ei dragwyddol enedigaeth nid ydoedd y Mâb 3. O herwydd mai gweddeiddiaf oedd i'r Person

hwnnw, yr hwn yw ifylwedd, ag gwir ddelw-lun ei dragwyddol Dadi Adgyweirio. * edfrydu ynom yifrydol ddelw Dduw, yr hon a gollafem.

Yn y cnawdoliaeth, ni throed mor Duwdod yn ddyndod, na'r dyndod yn ddnwdod, eithr y Duwdod mal y mae yn ail Person, neu'r Gair, a gymmerodd arno y dyndod, sef cwbl o naturiaeth dyn, corph ac enaid, a'i briodoliaethau naturiol a'i wendid perthynasol, ond pechod yn vnig.

Yr ail Person ni chymmerodd arno Berson dyn, ond naturiaeth dyn, Felly nid oes gan y naturiaeth

ddynol

ddynol mo'r hanfod personol o'r eiddo ei hûn, (canys felly y byddei dau Berson ynGhrist) eithr hansod y macefe your Gair, yr ail Perform Canys megis na wna enaid a chorph, ond vn person dyn: felly Duwdod a dyndod, ni wna ond vn Person Crist.

to

OS

th

bc di

id

m

da

ac

110

n,

14

nt

g-

ef

ld

III?

vn

b

on

Eis

di

w

yn

od

dd

ac

n,

th loi

Dau naturiaeth y Duwdod a'n dyndod ydynt) mor ddiymmad wedien cyfyllar ynghyd drwy berfonol vndeb, mal megis na ellir byth en gwahanu or neulltu, felly ni chymylgin hwynt; cithr parhau y maent byth yn wahanredol wrth an amryw fylweddol briodoliaethau, y rhai oedd ganddynt cyn eu cyd-gyffy-Iltu. Megis wrth ensampl; Anherfynoldeby Duwiol anian ni chysfromoir ir dyuot amani, na therfynoldeb y dynol i'r Diwiol I i sywig a ay don

Etto o herwydd yr lyndeb perfonol hwn, iy mae y fath gyfundeb priodoliaethau yn y ddau naturiaeth, fal ymae yn hyn fydd briodol i'r naill; weithiau hefyd iw briodoli i'r Hall. Megis pwrcaful o Dduw yr eglwys ai briod wned ac y barna of y byd drwy y Gir yr bwn a ordeiniodd efe. Ad. 20.28 ac 17. 31. O hyn y canlyn, er bod dynolryw Crift yn greuedig, ac am hynny ynderfynol, ac yn gynhwyfedig anian; ac naiddiohon fod ynibrefennol ym mhôb man, drwy ofodiad gweithredol, neu gynhwyfiad cyflens yn ol ei hanfod nammol etto o herwydd bôd ganddo wedi ei gyfrannu atto Berfonol hanfod MabDvw, yr hwn Lydd anfeidrol ac anherfynedig; a chwedi ei vno a Duw yn y cyfryw fodd, ac na ellir yn vnlle byth ei wahann oddiwrth Dduw, am hynny y gellir dywedyd am gorphiCrift ei fôd o herwydd ei berfonol hanfod ym mhôb He was the who bent and ready by the Yalighren air Man, indeitheathas naigeat, raigeach 34. T gweithredindan drwy rrbai y gwahanredir y tri Phenfon. a devided, nimes bed w

direction than tod rectional or cited a thin Can-

Carry braderday views which

Gweithrediadau ydyntoddau fath; naill ai od-I diallan : a'r rheini ydynt mewri rhyw fodd gyffredinol i bob vn o'r tripherfônau ai oddimewn ynghylch y perfonau yn eu plith eu bunain, a'r rheini ydynt hollawl yn anghyfunol.

Gweithrediadau cylunol y tri pherson oddiallan

ydynt y rhai hyn.

Creadigaeth y hyd yn perthyn yn neulltuol i Dduw Tad: Prynedigaeth yr Eglwys i Dduw'r Mab: a Sancteiddiad yr etholedigion i Dduw yr YfprydGlân. Eithr o ran i'r Tad greu a'i fod rhagllaw yn llywodraethu 'r byd drwy r Mab, yn yr Yfpryd Glan, am hynny y gweithrediadau hyn oddiallah yn gyffredin yn yr Scrythyrau, a gyfrifir weithiau i bob vn o'r tri pherson, ac am hynny aelwir cyfrannogawl a gwahanol.

Y. Gweithrediadau anghyfrannol, neu briodoliaethau y rri pherson oddimewn ydynt y rhai hyn; fef, loby. Genedia, a hynny a berthyn yn vnig i'r Tad, yr hwn ni wnaethpwyd, ni chreuwyd, ac ni chenedlwyd gan arall.

2. Bod * yn genedledig! a hynny a * Wediei berthyn yn ynig ir Mab, yr hwn fydd genedlu,

o'r Tad yn vnig heb ei wneuthu r na'i greu eithr wedi ei genedlu.

3. Deilliawoddiwrth y ddau: a hynny a berthyn yn vnig i'r Y spryd glân, yr hwn sydd oddiwrth y Tâd, a'r Mab, heb ei wneuthur, na'i greu, na'i genedlu, eithr yn deilliaw.

Felly pan ddywedom fod fylwedd y Duwdod yn y Tad yn ddigenedledig, yn y Mab yn genedledig, ac yn yr Yspryd Glân yn deilliaw: Nid ydym yn gwneuthur tri fylwedd, eithr yn vnig yn dangos amryw ddull âr hanfod, drwy 'r hwn y mae'r vnrhyw sylwedd dig ymmysg, digenedledig, dragwyddol Yn bod ym mhob yn or tri pherson: sef, hyn nid yw yn y Tâd drwy genedliad, hynny sydd yn y Mâb wedi ei gyfrannu oddiwrth y Tâd drwy genedliad: ac yn yr Yspryd glân wedi ei gyfrannu oddiwrth y Tâd a'r Mâb drwy ddeilliaw.

What hyn ydynt weithrediadau angyfunol, ac a wnant neulltuaeth, nid fylweddol, damweiniol, neu refymmol, ond vnion * fodol wahanre- * Neu diad rhwng y tri pherfon. Felly megis hanfodol, yr hwn fydd Dâd yn y Drindod nid yw effentialir. yn Fâb: yr hwn fydd Fab yn y Drindod nid yw yn Dîd:yr hwn yw'r Yfpryd glân

yn y Drindod, nid yw na'r Tad na'r Mab, ond yr Ylpryd yn deilliaw oddiwrth y ddau; er nad oes ond yn ac unrhyw fylwedd yn gyffredin iddynt ill trioedd.

Megis gan hynny yr ydym yn credu fod y Tâd yn Dduw, y Mab yn Dduw, ar Yspryd glân yn Dduw: felly credu yr ydym hefyd, mai Duw yw'r Tâd, Duw yw'r Mâbja Duw yw'r Y spryd glân. Eithr o herwydd y gwahanrediad bodol hwn, person y naill nid yw, ac ni ddichon byth fod yn berson y llall. Gan hynny tri pherson y Duwdod nid oes mo honynt yn wahanol oddiwrth y fylwedd, eithr mewn modd; ond yn fodol y mae rhagoriaeth rhyngddynt, ac fe ai gwahanredir o herwydd eu priodoliaeth perfonol. Megis y Tâd Duw ydyw, yn cenedlu Duw'r Mâb; y Mib Duw ydyw, cenedledig gan Dduw'r Tad; ar Yspryd glan Duw ydyw yn deilliaw oddiwrth y ddau, fef Duw'r Tâd a Duw'r Mâb. Ohyn y digwydd fod yr Scrythyrau yn arfer o enw Duw, mewn dwy ffordd, vn ai sylweddol, ac yno yn arwyddecau y tri pherson gogyd

go-gyd a'i gilydd, ai personol, ac yno * Synecdoche. drwy * gyfranddwyn nid yw yn arwyddocau ond vn or tri pherson yn y Duwdod Megis y Tâd y Tim a g neu'r Niâh

Duwdod. Megis y Tâd, 1. Tim. 2. 7. neu'r Mâb, Act. 2028. 1 Tim. 2. 16. neu'r Yfprydglân: Act.

5.4. 2. Cor. 6. 16.

Ac o herwydd nad yw fylwedd y Duwdod (cyffredin i'r holl dri pherfônau) ond vn, hwnnw a alwn ni Vndod. Eithr o herwydd bod tri pherfon gwahanredol yn yr vn fylwedd diwahanedig hwn, nyni a alwn hwnnw y Drindod. Yn gymmaint a bôd yr Vndod hwn yn y Drindod, a'r Drindod yn yr vndod, yn ddirgelwch sanctaidd: mae yn hytrach iw addoli yn grefyddol drwy ffydd, nag iw chwilio allan yn thy fanwl drwy reswm, ymmhellach nag y dadcuddiodd Duw yn ei air.

Hyd yn hyn y dangofwyd yr amryw ddull ar hanfod, yn fylwedd y Duwdod, bellach am ei briodoliaethau.

PRiodoliaethau ydynt fâth ar ddarluniadau o fylwedd y Duwdod, â adroddir yngair Duw, yn ôl gwendid ein dealltwriaeth ni, er mwyn ein cymmorth i ddeall yn haws naturiaeth fylwedd Duw, ac iw ddirnad oddiwgth bôb fylweddau erailk

Priodoliaethau Duy ydynt o iddau fath, vn ai

galwedigol, ai banfodola il mondit orni

Y priodoliaethau galwedigol ydynt o dri máth: 1. y rhai â arwyddocânt fylwedd Diw : 2. y Perfônau yn y Sylwedd 3. y rhai a arwyddocânt ei weithredoedd fylweddol ef.

hytrach febueh, yr hwn fydd yn arwyddocau hanfod tragwyddol o honaw ei hun, yn yr hwn fydd heb ddechreu ddechreu na dawedd, y mae pethau eraill oll yn de-

chreu ac yn diwedd Efa. 42. 8. Pfal. 83. 18.

Duw a ddywed with Moefes Exod. 6. 3. Nad adnabuwyd ef gan Abraham, Isano, a facob wrth ei enm fehovah, (mid o ran nad advaenent mai enw Duw oedd hwn eanys hwn a arferent yn eu holf Weddiau) ond o ran na chawfent hwy fyw i weled Duw yn cyflawni mewn gweithred yr hyn â addawafai iddynt, fef gwaredu yn rafufol eu hâd hwynt allan o'r Aiphr, a rhoi iddynt wir feddiant yngwlâd Canaan. Ac felly nid bed yn vnig yn Ddin Ollalluog, gwnentharwr pob dim, eithr hefyd yn cyflawni mewn gweithred i'r plant, yr hyn â addawasei yn ei air iw tadau, yr hyn beth y mae'r enw hwn fehouab yn enwedig yn ei arwyddocau. Ac o'r achos yma, y mae Moses yn ei alw ef febouab yn y cyntaf, Pryd yr oedd yr holl greadwriaeth wedi er gwbl orphen, Gen. 2. 4. A'renw rhyfeddol hwn, â argrephir ar dalcen y dêg gorchymmyn, yr hwn a adroddwyd ar ymwared yt Israeliaid, i fod yn rheol cyfiannder, yn ôl yr hyn y dylent wafanaethu eu Gwaredydd yn nhir yr Addewid.

dol, hyd onid yw yr Iddewon yn dal fod ei adrodd yn bechod; eithr onid yw bechod ei ferifennu, pa

ham y byddei yn anghyfreithlon ei adrodd?

Tr enw fanctaidd hwn ar Dduw a'n dyfe ni:

o honaw ei hun. Duw, fef hanfod dragwyddol

2. Yn ail, pa beth yw efe i eraill; oblegid oddiwrtho ef y mae yr holl greaduriaid eraill wedi

derbyn ei hanfod.

ei addewidion: canys ef a gyfenwir febovab, nid yn vrig o herwydd ei hanfod, ac am beri i bôb peth fod, Eithr yn enwedig o herwydd ei addawidion grafufol fusol y rhai yn ddiammau a gyslawna ef yn ei ainser gosodedig; ac felly a bair i hynny fod, yr hyn nid ydoedd o'r blaen. Felly yr enw hwn sydd yn wystl euraid i ni, a'r gael o honom faddenant on pechodau mal yr addawodd, ar ein hedifeirwch: A derbyn ein eneidiau ar ddydd marwolaeth, ac yn yr adgyfodiad cyfodi ein cyrph mewn gogoniant i fywyd tragwyddol. Ha. 55, 7- Joan. 11, 15.

Yr ail enw yn hynodi fylwedd Duw yw Eheieb; ni ddarllennir ond vnwaith, Exod. 2. 24.0 ryn gwreiddyn ac yw fehovah; yn arwyddocau ydwyf, neu mi fyddaf: canys pan ofynnod Moefes i Dduw, wrth ba enw y

galwai efe ef,

Yno Duw ai cyfenwod ei hun, Eheieh Ascher Eheigh: ydwyf yr byn ydwyf: neu mi fyddaf yr byn a fyddaf: gan arwyddocau ei fod ef yn hanfod eragwyddol, ac anghyfnewidiol; oblegid gan weled fod pob creadur yn amferol, ac yn gyfnewidiol ni ddichon nebryw greadur ddywedyd, ero qui ero: byddaf yr hyn fyddaf. Yr enw hwn yn y Testament. newydd, a roddir i'n Harglwydd Crift, lle gelwir et Alpha ac Omega, y dechren a'r diwedd, yr hwn fydd, yr hwn a fu, a'r hwn fydd a'r ddyfod, yr hollalluog Date 1. 8. Canys yr hollamser à aeth heibio, ac a ddaw, fydd beunydd yn brefennol o flaen Duw. Ac at yr enw hwn y mae Christ ei hun yn hwrwi Amnaid, Joa 8, 58. Cyn bod Abraham yr wyfifi. Yr enw hwn hefyd a ddylei ddyfcu i ni, ddal ein creadwriaeth cyntaf i'n cof bob amser, a'n llygredi-o gaeth presennol, a'n gogoneddiad sy ar ddyfod: Ac nid ymfodloni ein hunain, âg mi film dda, neu mi fyddaf dda, eithr bod yn dda yn yr amfer prefennol, fel pa bryd bynnac y danfono Duw am danam, in caffo wedi ymbaratoi iddo.

Y trydydd enw yw Iab, yr hwn megis y mae yn dyfod

dyfod or vn gwreiddyn, felly nid yw ond * orynhoad o Jehovah, ac * Crynodek. yn arwyddocau Arglwydd, o herwydd efe yw dechreuad, a hanfod pob hanfod.

Enw ydyw a roddir fynychaf i Dduw pan ddigwyddo rhyw ymwared nodedig, neu lefhâd, yn ol ei addewid ef o'r blaen: Ac am hynny y gorchymynnir i'r holl greaduriaid yn y nefoedd, ac ar y ddaiar glodfori, ac anrhydeddu Duw yn yr enw hwn Iah.Pfal. 68. 4-

Y pedwerydd yw Curios Arglwydd, yr hwn yn fynych a arferir yn y Testament newydd. Canys cureo neu curô a arwyddoca ydwys: felly núplos a arwyddocâ yr hanfod gyntaf o rywbeth, neu awdurdod. Pryd y rhoddir yn bendant i Dduw y mae'n cyfatteb ir enw Heber-aec sehouah, ac felly gwedi ei gysieithu gan y dêg a thrigain cyfieithwyr. Canys Duw sydd felly yn Arglwydd, ac o honaw ei hun yn Arglwydd ar y cwbl. Yr enw hwn a ddylei ddwyn ar gôf i ni beunydd, vsyddhau iw orchymynnion ef, ac ymddarostwng iw ewyllys bendigedig, a'i arfaeth: gan ddywedyd gyd a'g Eli, yr Arglwydd yw efe; gwnaed a syddo da yn ei olwg ef. 1 Sam. 3. 18.

Y Bummed yw, Theos Duw, wedi ei arferu chwechant o weithiau yn y Testament newydd: a chan scrisennyddion halogedig yn sathredig. Yr enw hwn a dysodd a co yn amgylchu pob peth, neu rhedeg trwodd, ac yn amgylchu pob peth, neu ac ar aistur, yr hyn sydd yn arwyddocau llesgi neu gynneu: Canys goleuni yw Duw, ac ardur gwres, goleuni, a bywyd, yn y creaduriaid oll? naill ai'n ddigysrwng o honaw ei hûn, neu yn gysryngol trwy ail achosicn. Yr enw hwn a arferir naill ai'n amhriodol ai'n briodol. Ambriodol, pan reddir ef, naill ai trwy Nen sigur. * ddull i lywedraethwyr, neu ar gam i culunned

nod. Eithr pan gymmerir yr enw hwn yn briodol, ac yn ddidueddol, y mae yn arwyddocau tragwyddol fylwedd Duw, yr hwn fydd gernwch pôb peth, a thrwy bôb peth: yn thoddi bywyd a goleuni i'r creaduriaid oll, ac yn eu cynnal, a'i llywodraethu yn eu hagwedd a'i trefn ryfeddol. Duw fydd yn canfod pawb, ym mhôb lleoedd. Edrychwn gan hynny ym mhôb man pa beth a wuelom yn ei olwg ef.

Hyd yn byn, am yr enwau sy'n arwyddocau banfod Duw.

VR enw yn arwyddocau y perfonau yn yr han-

fod, yn bennaf yw vn, fef Elohim.

Elohim sy'n arwyddocau y Barmyr cedeyru: enw o'r rhis lluosog ydyw, i hyspysu Trindod personau yn vndod sylwedd. Ac er mwyn hyn, y mae'r Yspryd glân yn dechren y Bibl cyssegrian a'r enw

lluosog hwn ar Dduw, wedi ei gysylku *Neu Berf. * à Gair or rhif vnig : sef Elohim Bara *Duwiau a * dij creavit, y Duwiau cedyru, neu yr

greawdd. holl dri phersonau yn y Duwdod a greawdd: yr Iuddewon hefyd a ddaliant

fulw ar y Gair bara, ei fod o dair * llythyren yn hynodi dirgelwch y Drin-

*Yn hebraec. * llythyren yn hynodi dirgelwch y Drindod, wrth Beth Ben y Mab; wrth Resh
Ruach, yr Yspryd; wrth Aleph, Ab,

y Tad. Eithr y dirgelwch sanctaidd hwn a ddysciryn eglurach gen Moeses, Gen. 3. 22. Ac febouah Elohim a ddywedodd: wele y din a aeth megis un a honom ni, Ac Gen. 19. 24, sehovah a lawiodd ar Sodom a Gomorha frwmstan a thân oddiwrth febouah or nefoedd: hynny yw, Duw y Mâb oddiwrth Dduw y Tâd, yr hwn a roddes bôb barn ir Mâb, Joa. 5. 22, edrych Psal, 33. 6. Esay 63. 9, 10. Y rhif vnig

σĺ

id

Id

m

m

d

ı

vnig o Elohim yw Eloah, yn dyfod o Alah, efe a dyngodd, o herwydd ymmhób achos mawr lle byddo yn angenrhaid olrhen y gwirionedd, ni ddylem dyngu yn vnig i enw Duw, yr hwn yw y Barnwr mawr

cyfiawn yn y nefoedd, ac ar y ddaiar. Yr enw hwn Eloah, nid arferir, ond yn anfynych megis yn Abac. 3. 3. Iob. 4. 9. Job. 12. 4. ac yn 15 8. 36, 2. Pfal. 18. 32. Pfal. 114. 7. Vnwaith y mae ganddo enw fluofog wedi ei gyffylltu atto, lob 35. 10. Ond niddywed neb pa ley mae Eloah Gosai, yr holl althogyr hwn am gwnaeth? I ddangos dirgelwch y tragwyddol Drindod, Hefyd yn fynych fe a ofodir Elohim y rhif lluofog ynghyd a gair lluofog er mwyn hyspysu y dirgelwch yn ddirfingach, Gen. 35. 7. 2. Sam. 7. 23. Josu. 24. 19. Ier. 10. 10. Elohim hefyd, mewn troell ymadrodd a roir yn enw i lywodraethwyr, o herwydd ail-lywyddion Duw ydynt; megis i Moeses Exod. 7. 1. Iehovah a ddywedodd wrth Moses, Gwel mi a'th wneuthym yn * Sef &- * Dduw i Pharaoh. Sef, mi a'th ofodais di yn gennad i arddangos dy fod yn lle yr tohim. vn Duw-tri, ac i fynegi ei gennadwri ai ewyllys ef i Pharaoh. Cyn fynyched gan hynny ac y darllenom neu y clywom yr enw hwn Elohim, ni a ddylem feddwl yftyried fod Duwdod y tri pherson gwahanredol yn vn fylwedd, a bôd Duw yn Iehovah Elohim.

vnigo Likim yw Bloch vn dyled o Alab

Bellach y earlyn yr enwau, a arwyddocânt Sylweddol weithredoedd Duw, y rhai ydynt y pump hyn yn enwedig.

1. L,yr hyn fydd gymmaint ac y Duw eadarn, ac a'n dyfe fod Duw, nid yn vnig yn gadainaf, yn wir gadernid ei hun, oi fylwedd ei hunan; eithr mai efe hefyd, yw'r hwn fydd yn rhoddi pob nerth a gallu ir holl greaduriaid. Am hynny y gelwir Crist Isay 9. 6. El Gibbor, y Duw cadarn, nag ofned plant Duw gryfder gelynion, canys El ein Duw ni fydd

gryfach na hwynt.

2. Shaddai, hynny yw,Oll-alluog: Wrth yr enw hwn yr arferai Dduw ei henwi ei hun wrth y Patrieirch, myfi wyf El Shaddai, fef y Duw cadarn Ollalluog. O blegid ei fod yn gwbl alluog i ymddiffyn ei weision oddiwrth bob drŵg: iw bendithio a phôb doniau ysprydol, ac amserol: ac i gyslawni ei addewidion oll, y rhai a wnaeth ef iddynt, am y bywyd yma, ac am yr hwn fydd i ddysod, Yr enw hwn a berthyn i'r Duwdod, ac nid i neb-ryw greadur: nagê, nac i ddyndod Crist. Hyn a ddichon ein dyscu ni gyd a'r Patrierch, i osod ein holl ymdiried yn Nuw. Ac heb ammeu nas cyslawna ef ei addewidion.

3. Adonai, fy Arglwydd; yr enw hwn, fal y mae Massoretiaid yn nodi, a geir bedair ar ddeg a chant o weithiau, yn yr hên Destament. Ar gysfelybiaeth y rhoddir yr enw hwn i greaduriaid, eithr yn briodol y perthyn i Dduw yn vnig. Fe ai harferir Malach- 1, 6, Yn y rhif lluosog, er mwyn arddangos dirgelwch y Drindod Sanctaidd. Os fy fi

YW

0.5

M

ō

G

rheswm

yw Adonin, Arglwydd, ym mhâ le y mae fy ofn? Adonni yr vnig, Adonim y rhif lluosog. Yr enw hwn a roddir i Grift, Dan. 9. 17. llewyrcha dy wyneb ar dy gyffegr anrheithiedig er mwyn Adonai (yr Argl mydd Crift.) Clywed yr enw fanctaidd hwn a eill ddyscu i bob dŷn vfyddhau i orchymynnion Duw, a'i ofni ef yn vnig, na chaffo neb ond efe lywodraethu yn ei gydwybod, ac ymaffyd yn dynn (a deheulaw ffydd) yn ei air ef, a'i addewid, a honni fod Duw yn Ghrift yn Dduw iddo yntau. Fel y gallo ddywedyd gyd a Thomas, Tydi ym fy Arglwydd am Duw.

Isl

77

n,

ķ-

ob

ir ed

ld

W

i-

rn

n

di

e-

d

m

1:

in

d

2-

y

a

r

ł,

ai

n

fi

W

4. Tw Helion, sef Goruchaf, Plat. 9. 2. ac. 92.9.

Dan. 4. 17. 24. 25: 34. Act 7. 48. Yr chw hwn a rydd Gabriel i Dduw wrth fynegi i'r Fair forwyn y gelwld y dŷn bychan a enid o honi hi yn Fab ir Goruthaf. Luc. 1. 32. Hyn fydd yn Felly addyscu yn gyntaf, fod Duw yn ei hanfod, darfu i'r ai ogoniant, yn rhagori (tu hwat i bob the Diafol

fur)ar holl greaduriad ynefoedd a'r ddaiar. empi crift Yn ail, na ddylei neb falchio o ddim an- Luc 8.28. rhydedd na mawredd daiarol.

Yn drydydd, os deisysiwn wir oruwchabaeth, yniegnio ddylem i gyrhaedd cyfundeb gyd a Duw mewn gras a gogoniant:

Rhuf. 8.15. Hwina gymmerir weithiau yn sylweddol am y tri pherson, megis yngweddi yr Arglwydd, weithiau yn bersonol, megis y mae yn Mat. 11.25. Canys Duw sydd Dad Grist o naturiaeth, ac i gristianogion o fabwys a rhâd. Grist a elwir y Tad tragwyddol, Efa. 36. O herwydd ei fod efe yn ein hadgenedlu nitan y Testament newydd. Duw a elwir hefyd * Wrth yn trigo yn y goleuni na ellir mor dyfod at hwn nid yw goleuni 'r haul ond o, 1. Tim. 6. 16. Ac efe sydd awdur cysgod. id yn ynig o oleuni'r baul, eithr hefyd, o holl oleuni id yn ynig o oleuni'r baul, eithr hefyd, o holl oleuni

rheswm naturiol, a gras goruwch naturiol, yr bwn Sydd yn goleno pob dyn a'r sydd yn dyfod ir byd. Toan. 1.9.

Yr enw hwn a'n dysca ni, fôd yr holl ddoniau a dderbyniwa ni oddiwrth Dduw, yn deilliaw o'i

gariad tadol ef yn ynig.

and the first

Yn ail, y dylem ni ei garu ynteu eilwaith megis eu blant anwyl. Yn drydydd, y gallwn ni yn ein oll anghenion a'n trallod alw arno yn hyf, megis ar Dâd am ei gymmorth ai ymwared. Mal hyn ni ddylem ni grybwyll am fanctaidd Enwau Duw, na byddei hynny yn dwyn ar gôf i ni ei ddaioni ef tu ac atton, a'n dyledion ninnau tu ac atto yntau. Ac yno y cawn ni wybod mor gysturus yw, gwneuthur pob peth yn enw Duw. Dull ar ymadrod arferedig ar dafod pob dŷn, eithr y gwir ddiddanwch oddiwrtho, (drwy aneallgarwch) fydd adnabyddus i galonnau ychydig ddynion.

Doethineb mawr a pheth anrhaethol, i gryfhan flydd Cristion (a fysyrio am Grist) yw gwybod, wrth ba enw y mae galwar Dduw, megis yn yr hwn yr hysbyfodd am dano ei hûn, ei fod yn dra ewylly fgar ac yn barottaf iw gymmorth, a'i gynnorthwyo ef yn ei ing a'i adfyd. Chwannogrwydd awyddus i adnabod Duw yw'r dyftiolaeth ddiammheuaf o'n cariad ar Dduw, ac o ffafr Duw tu ac attom ninnau, Pfal. 91. 14, 15, Am iddo roddi ei ferch arnaf : am bynny y gwaredaf ef: am iddo adnabod fy enw mi a'i gwrandawaf, mewn ing y byddaf gyd a'g ef, y gwaredaf ac y gogoneddaf ef, &c. A chadarnhad mawr ar ffyed yw dechreu yn ddeallgar bob peth yn enw Duw

Hyd yma am y Priodoliaethau * enwol.

* Perthynol's enw Duw.

Priodoliaethau fylweddol ydynt o ddau fath naill

ai anghyffredinol ai ymgyfattebol.

Y Priodoliaethau anghyffredinol ydynt gyfryw, ac na allant mewn neb rhyw fodd gyttuno (neu weddu) i vn mâth ar greadur, ond i Dduw yn vnig. Y rhai hyn ydynt ddau, fef digymmyf gedd, ac anberfynoldeb.

Digymnysgedd yw'r hyn drwy ba vn, y mae Duw yn ddilwgr oddiwrth bob cymmysgiad, gwahamad, lluosogiad, digwyddiadau neu rannau cyfansoddol, iw dirnad, nai deall: megis pa beth bynnag yw efe,

hynny yw efe yn hanfodol.

i

1

b

r

n

d

1.

n

i

of.

r

W

Er bod o Dduw yn dri, nid yw hyn yn rhwystro ei * ddigymmysgedd : canys. *Neu syml; Duw sydd dri, nid trwy gysylltiad rhan wydd:

nau, eithr drwy gydhanfod perfônau.

Anherfynoldeb yw, drwy 'r hyn y mae pob peth fydd yn Nuw heb na mesur na therfyn, na diben, vchod, isod, ymlaen ac yn ôl.

Or ddau hyn angenrheidiol yw tarddu allan dri

eraill o briodoliaethau anghyffredin.

eth, drwy'r hyn y mae ef o anherfynedig ar vnamgyrhaedd yn llenwi y nefoedd, a'r ddaiar, ac yn cynnwys pôb lleoedd heb yspaid, lle, neu derfyn yn dichon ei gynnwys ef, ac heb fod yn absennol yn vnlle, mae yn bresennol ym

mhob lle. Y mae pedair grâdd o brefenoldeb Duw, y gyntaf E 2 fydd * Yn llensbi pob man, fydd gyffredinol, drwy 'r hon y mae Duw ym mhôb lle, yn * llanwedigaidd, eithr nid yn vnlle yn gynhwyfedigaidd.

Yr ail sydd enwedigol, drwy'r hon y dywedir fod Duw yn y nefoedd, o herwydd bod yno ei allu, a'i ddoethineb, a'i ddaioni mewn môdd mwy rhagorol iw gweled ai mwynhâu: Ac hefyd o blegid oddyno yn arferol y mae ef yn tywallt ei fendithion ai farnedigaethan.

Yn drydydd, mwy enwedigol, drwy 'r hon y mae

Duw yn preswylio yn ei Seintiau.

Yn bedwerydd, mwyaf enwedigol, a digyffelyb, drwy'r hon y mae cyflawnder y Duwdod yn prefŵylio ynghrift yn gorphorol.

2. Anghyfnewidioldeb, drwy'r hwn y mae Duw heb gyfnewid oll: yn gyftal o herwydd ei fylwedd, ai

ewyllys.

3. Tragwyddoldeb, drwy'r hwn y mae Duw heb ddechreuad iw ddyddiau, na diweddiad iw amfer: ac heb derfynau, o ran * rhagfynediad, neu ôl-ddilynniad.

d

yr ae ai

ac eic

hw

Y

* O ran dim à aeth o's flaen neu a ddêl oi ôl.

ni, ferrio d'averta e la avione la

Hyd yn hyn am y Priodoliaethau anghyffredin, Perthynafol i Dduw yn vnig: Bellach am 3 rhai tueddol, neu'r cyfryw ae a edrychant tua'r creaduriaid

Y Rheini ydynt bump.

1. Bywyd. 2. Deall. 3, Ewyllys. 4. Gallu. 5. Man-

Bywyd Duw yw hwnnw, drwy'r hwn, megis trwy'r fwyaf parhaus a phuraf meithred, y mae efe nid yn vnig, yn byw o honaw ei hun, eithr yn fythol ffrŵd o ffynnon y bywyd, o'r hon y mae yr holl greaduriaid yn cael eu bywyd yn gymmaint ac mai ynddo ef, y maent yn byw, yn fymud, yn anadlu, ac yn bôd. Ac o blegid nad oes gwahaniaeth rhwng ei fywyd ef ai hanfod, am hynny y dywedir, mai i Dduw yn unig y mae anfarwoldeb. Act 17. 28.

1. Tim. 6. 16.

2. Deall neu wybodaeth Duw, yw'r hyn trwy ba vn (wrth un bur weithred) y mae ef yn gwybod yn berffaith ynddo ei hûn bob peth ar a fu erioed, ydynt, neu a fyddant: ie meddyliau a bwriadau calon pob

dŷn oll. Jer. 17. 10. Rhuf 8, 33.

Ó

E

Y Gwybodaeth hwn yn Nuw sydd naill ai cyffredinol,drwy'r hwn y gŵyr Duw o honaw ei hûn bob peth
yn dragwyddol. Y da wrtho ei hûn, y drwg wrth y da
gwrthgefn iddo;gan ofod ar bethau damweiniol,goelbren damweiniaeth, ac ar bethau angenrheidiol,
ddeddf anghenrhaid. Ac mal hyn yn gwybod pob peth
ynddo acohonaw ei hûn,efe yw'r achos o'r holl wybodaeth sydd ym-mhawb yngystal dynion ac Angelion. Yn
ail, neulltuol, yr hwn a elwir gwybodaeth cymmemeradwy, trwy'r hwn yr edwyn efe wrth eu pennau,
ac y cydnebydd yn rafusol a'i etholedigion am yr
eiddaw ei hûn. 1 Tim. 2, 19.

Deall hefyd a gynnwys ddoethineb Duw, drwy'r hyn ei creawdd ef yn hygall bob peth o ddiddym

C 3

ddeunydd,

ddeunydd mewn rhif, mesur, a phwys; a rhagllaw a'i rheola, ac a'i cymhwysa hwynt, i wafanaethu ei arfaeth

sancteiddiaf, a'i ogoniant ei hunan.

3. Ewyllys Duw yw'r hwn drwy ba vn anhenrhaid iddo ei ewyllysio ei hûn, megis y prif-ddaioni: A thrwy ei ewyllysio ei hûn fe a ewyllysia yn rhwydd ddigymmell oll bethau da eraill, y rhai ydynt oddiallan iddaw.

Ewyllys Duw er nad yw ynddo ei hûn ond vn, megis y mae ei hanfod, etto o herwydd amryw amlygynnau ac effeithiau, fe ai gelwir yn yr Scrythyrau

wrth amryw enwau, fef,

wyllysiad da ein Duw, drwy'r hwn ir ordinhaodd iw etholedigion fod yn gadwedig yn rhâd drwy Grist: ac y rhydd iddynt bob doniau angenrheidiol ir bywyd yma, ac ir hwn fydd ar ddyfod, gan ymfodloni ynddynt hwy, ac yn eu gwasanaeth. 1 Joan 3, 1. Gen. 4, 4.

2. Cyfiawnder yw dianwadal ewyllys Duw, drwy'r hwn y gobrwya efe ddynion ac Angelion yn ol eu gweithredoedd; gan gospi y diedifarus yn ol eu haeddedigaethau, yr hyn a elwir cyfiawnder ei ddigofaint ef: a thalu i'r ffyddloniaid yn ol ei addewidion, yr hyn a elwir cyfiawnder ei râs ef. Rhuf. 2, 5. ac 9, 15, 16.

2. Trugaredd, yr hwn yn vnig yw ewyllys da Duw,

a pharodrwydd ei ferch i faddeu i bechadur edifeiriol ei bechodau ai ddrwg foddion.

4. Daioni, drwy 'r hwn y mae Duw yn ewyllysgar yn cyfrannu o'i ddaioni iw greaduriaid: *Neu ac o herwydd ei fod ef yn ei gyfrânnu rhâd yn rhâd, fe ai gelwir ef * grâs.

s. Gwirionedd, drwy 'r hwn yr ewyllysia Duw yn ddianwadal, y pethau a ewyllysio: gan

ddibenu

ddibenu a chyffawni pob peth ar a ddyweddodd yn ei amfer gofodedig. Pfal, 146, 6.

6. Ammynedd, drwy'r hwn y mae Duw yn ewyllyfgar yn peidio a chofpi y rhai drygionus, cyhyd ac y cennadhâo ei gyfiawnder, a hyd oni byddo eu pechodau hwythau yn addfed.

7, Santteiddwrydd, drwy'r hwn y neulltuir natur Duw oddiwrth bôb halogedigrwdd: ac y cafhâ efe bôb brynti; ac felly gan fod yn llwyr bureidd-lân ynddo ei hûn; y mae yn ymhoffi ymhurdeb a diweirdeb ei weision, oddifewn ac oddiallan, yr hyn a dywalltodd ese ynddynt. 1 Pet. 1, 15, 16. 1 Thes. 4, 2.

u

r

r.

r

8. Dig,drwy'r hwn y deellir diymmod a chyfiawn ewyllys Duw, yn ceryddn yr etholedigion, ac yn rhoddi dial a chosbedigaeth ar y Gwrthodedig, am y cammau a gynnigiant iddo ef ac iw ddewifedig. A phan gospo Duw yn dôst, ac yn drwm, yno y gelwir Digofaint, amserol ir Etholedig, tragwyddol ir Gwrthodedig. Pfal. 106, 23. 29, 40, 41.

4. Gallu Duw yw yr hwn, drwy ba vn y dichon efe o honaw ei hûn, ac yn ddiattal wneuthur pa'beth bynnac a ewyllysio, ar a fo yn cydhuno a'i naturiaeth ef, a thrwy yr hwn megis y gwnaeth efe, felly y mae efe rhagllaw yn rheoli y nefoedd a'r ddaiar, a'r holl bethau ynddynt. Yr holl alluog nerth hwn yn Nuw sydd naill ai'n hollawl, trwy 'r hwn y dichon efe ewyllysio, a gwneuthur mwy nac a ewyllysio, ngu nac a wnelo, Mat. 3. 9. ac 20. 53. Rhut. 9. 18. Neu Weithredol, trwy 'r hwn, y gwna Duw beth bynnac a fynno ef ei wneuthur, Pfal, 115. 3.

o'i wir ollawl awdurdod ei hun yn teyrnafu, ac yn rheoli, megis Arglwydd a Brenin, a'r yr holl grea-

C 4

duriaid,

duriaid, gweledig ac anweledig: a chanddo gyfiawnder a meddiant ar bob peth, megis oddiwrth yr hwn,
ac er mwyn yr hwn y mae pob peth. A hefyd gyflawnder gallu, fal y dichon ef faddau anwiredd pawb
oll a ewyllysio ef eu harbed, a gorchfygu ei elynion,
y rhai a fynno efe roi dialedd arnynt a'i destruwio,
heb fod yn rhwymedig i roddi i nebryw greadur refwm o'i weithred: ond gwneuthur ei fanctieddiaf ai
gyfiawnaf ewyllys ei hûn, iddo yn gyfraith tra pherflaith a thragwyddol. Oddiwrth yr holl briodoliaethau
hyn, y cyfyd vn, yr hwn yw prif-fendigedigrwydd,
neu bersfeithrwydd Duw.

Bendigedigrwydd yw'r perffaith a'r anfesurol swyniant a'r lawenydd a gogoniant, yr hwn sydd gan Dduw ynddo ei hûn yn dragywydd, ac sydd achos o bob dedwyddwch a phersseithwydd, a feddianno

pob creadur yn ol ei fesur. 1 Tim. 6. 15.

* A gyfri- Y mae Pridoliaethau eraill a * roddir fir. i Dduw ar gyffelybiaeth, ac yn amhriodol, yn y Scrythyrau fanctaidd, megis (trwy ddull ar ymadrodd sef Anthropomorphosis, dynawl agweddiad) aelodau dyn, llygaid, clustiau, ffroenau, genau, llaw, troed, & c. neu synhwyreu a gweithrediadau dŷn, megis gwoled, clywed, aroglu, gweithio, rhodio, taro, & c. Neu trwy ddull

* O anwydau ar ymadrodd a elwir * Anthropopadyn: theia,gwyniau, cynhyrfiadau dŷn, sef llawenydd,tristwch, hyfrydwch, pruddder,cariad,câs,&c.Neu mal pan hen-

*Trwy gyffelyb- wer ef trwy * Analogia, yn graig, yn dŵr, yn aftalch, ac felly. Arwyddocad y rheini pob llyfr o ddeongliad ai hyfpyfa.

Am yr holl briodoliaethau hyn, rhaid i ni ddal y rheolau cyffredin yma.

Id oes vnrhyw briodoliaeth a ddichon adreddi yn eglur hanfod Duw, o herwydd ei fod yn an-

herfynol ac anrhaethol.

Pa beth bynnac gan hynny a draethir am Dduw, nid Duw ydyw, eithr yn hytrach fe eillwafanaethu i gynnorthwyo ein mennyddiau gweinion ni, i'ddirnad yn ein rhefwm, ac i adrodd ar ein geiriau, Fawrhydi ei dduwiol anian ef, cyn belled ac y bu wiw ganddo

ei ddatcuddio ei hûn ini yn ei air-

2. Holl briodoliathan Duw a berthynant i bob vn or tri Pherson, yn gystal ac ir hansod ei hûn, hyd y goddeso y briodoliaeth bersonol. Megis Trugaredd y Tâd yw Trugaredd yn cenedlu: Trugaredd y mâb yw trugaredd cenedledig, trugaredd yr Yspryd glân yw trugaredd yn deilliaw, ac felly am y lleill.

3. Priodoliaethau * bodol Duw, nid * Sylweddol: oes ragoriaeth rhyngddynt a'i hanfod. Oblegid eu bod hwy felly yn yr hanfod, fel y maent yn wir hanfod ei hûn. Gan hynny nid oes dim yn Nuw, ar nad

ydyw vn ai hanfod ai perfon.

4. Priodoliaethau fylweddol Duwnid amgenant y naill oddiwrth y llall o ran fylwedd, nac o ran gwir fodol hanfod, (o-blegid beth bynnag fydd yn Nuw fydd yn hanfod fyml, ac yn ni chynnwys wahaniad) ond yn ynig yn ein rhefwm a'n deall ni, yrhai gan na allwn wybod pethau daiarol wrth yn ynig weithred heb gynnorthwy llawer o weithredon gwahanredol, fydd raid i ni wrth angenrheidiol gynnorthwy gan lawer o weithredon gwahanredol i adnadod yn anfeidrol

ni

d

fe

y

anfeidrol Dduw. Am hynny (i ddywedyd yn briodol) nid oes yn Nuw lawer o briodoliaethau, ond yn yn vnig, yr hwn nid yw ddim amgen, ond dwywawl hanfod y Duwdod wrth ba briodoliaethau bynnag y galwoch ef. Eithr er mwyn ein rheswm ni, y dywedir eu bod yn gynnifer o briodoliaethau gwahanol. O blegid ein dealltwriaeth ni a ddirnad wrth enw trugaredd, ryw beth dieithrol oddiwrth y peth a elwir eysiawnder. Priodoliaethau hanfodol Duw gan hynny nid ydynt ynddynt eu hunain yn wahanol.

5. Priodoliaethau sylweddol Duw nid ydynt rannau, neu gyneddfau fylwedd y Dawdod, na digwyddiadau yn yr hanfod, megis mewn fail: Ond gwir hanfod Duw yn gyfan ac yn gwbl. yn gym-maint a bod pob cyfryw briodoliaeth nid aliud & alind, peth arall a pheth arall, eithr yr vn a'r vnrhyw beth. Nid oes gan hynny yn Nuw ddim maintiolaeth, wrth yr hwn y dywedir, ei fod efe yn gym maint a chymmaint: na chynneddfau o herwydd pa rai y gellir dywedyd ei fod efe y fâth ar fâth: Eithr pa beth bynnag yw Daw, y cyfryw a'r vnrhyw yw wrth ei hanfod. Wrth ei hanfod y mae'n ddoeth, ac am hynny doethineb ei hûn, wrth ei hanfod y mae efe yn drugarog, ac am hynny trugaredd ei hun: wrth ei hanfod y mae yn dda, ac am hynny yn ddaioni ei hûn, wrth ei hanfod y mae yn gyfiawn, ac am hynny yn gyfiawnder ei hûn, &c. I fod yn fyrr, Duw fydd fawr heb faintioli, daionus, cywir, a chyfiawn heb gynneddf: Trugarog heb win, gweithred heb gynnwrf, ym hob lle yn bresennol heb gyflead, heb amfer, er hynny yn gyhtaf ac yn ddiwaethaf. Arglwydd yr holl greaduriaid, oddiwrth yr hwn y derbynniant oll eu hunain, ar holl ddaioni fydd ganddynt; er hynny nid rhaid iddo ef, ac nid

nid yw yn derbyn dim ychwanegiad daioni neu ddedwyddwch oddiwrth neb arall.

Dymma wir agweddiad Duw, cyn belled ac y

datcuddiod efe ei hûn i ni yn ei Air,

Yr athrawiaeth hon (yn anad vn) fydd raid i bob gwir ymarferwr Duwioldeb ei gwybod yn addas, ac angenrhaid ei chredu o ran pedwar achos arbennig, fef,

1. Fel y gallom adnabod ein gwir a'n hunig Dduw, oddiwrth gam ddûwiau ac eulunnod. Canys y portreiad hwn ar Dduw fydd adnabyddus iawn iw Eglwys yn vnig, yn yr hon yr eglurodd efe ei hûn yn

rafufol.

0-

nd

y-

n-

y

1-

ud

y

n

d

-

3

7

2. I fefydlu yn ein calonnau ni fawr ofn ei Fawrhydi ef; tra bôm yn tybied yn rhyfeddol o honaw, am ei symlrwydd a'i anherfynoldeb: a'i addoli ef, am ei ammesuroldeb, anghyfnewidioldeb, a'i dragwyddoldeb: ac yn ceisio doethineb oddiwrth ei ddeall, ai wybodaeth ef: yn ymddarostwng iw fendigedig ewyllys ai arfaeth: yn ei garu ef, am ei gariad, trugaredd, daioni, ammynedd: styddio iw air ef, o ran ei wirionedd: ei osni, o ran ei allu, ei gysiawnder, a'i ddigosaint: ei berchi ef am ei sansteiddrwydd, ai soliannu et am ei fendigedigrwydd: A darlynu arno ef tra sôm byw, yr hwu yw vnig Awdur ein bywyd, ein bod, a'r holl bethau daionus sydd genym.

3. In cymmell ni i ddilyn Yfpryd Duw yn ei fan-Raid briodoliaethau, ac i ddwyn (mewn rhyw fefur) ynom ragddelw neu gyffelybiaeth o'i ddoethineb, gariad, ddaioni, gyfiawnder, drugaredd, wirionedd, ammynedd, Zêl, ac oi ddigofaint ef yn erbyn pechod: fel y gallom ninnau fod yn adoethion, gariadus, gyfion, drugarogion, eirwir, ddioddefgar, ac yn llawn

Zêl fel y mae ein Duw ni.

4. Yn ddiwaethaf, fel y gallom ni yn ein holl weddiau

dian a'n myfyrdod, iawn fynnied oi ddwywawl Fawrhydi ef. Ac nid yn ôl y gwrthgâs a'r cablaidd drawsfeddylian, y rhai o naturiaeth a gyfodant ym mhennau dynion: mogis y dychymygant sod Duw yn debyg i hên ŵr yn eistedd mewn cadair. A bod y Drindod fendigedig yn debyg ir eulun tri-rhannog a

beintiai y pabyddion yn ffenestri eu heglwysi.

Gan hynny pan fych i weddio at Dduw, Llefared dy galon wrtho ef, megis wrth yn Tragwyddol, anfeidrol, ollalluog, santaidd, doeth, cyfiawn, trugarog yspryd; a pherffaithgwbl anmahanol hanfod o drigwahanredol bersonau, Tad, Mâb, ac Yspryd glân; yr hwn gan ei fod yn bresennol ym mhob lle, sy'n llymodraethu y nefoedd, a'r ddaiar: yn dirnad calonnau pawb, yn gwybod trueni pob dŷn; ac yn ynig a ddichon roddi i ni bob doniau a fyddo arnom ni eu heisiau, a gwaredu holl bechaduriaid ediseiriol y rhai a chalonnauffyddlon a geisiant (er mwyn Crist) ei gymmorth ef i fy ned allan o i holl slinderau, a'u cystuddiau pa fâth bynnag. Gen. 17.1. Elay 6,3: ac 63, 16. Math 11,28.

Eifiau y gwir wybodaeth hwn am Dduw, fy'n peri i lawer wneuthur eulun o'r gwir Dduw: a hyn yw'r vnig achos, pa ham y mae cynnifer yn proflessu pob rhan arall o grefydd Dduw mor amharchus, ac mor rhagreithus. Lle pe adnabyddent yn vnion,ni feiddient amgen na ddeuent iw wasanaeth es. A chwedi dyfod, ei wasanaethu mewn ofn ac anrhydedd: canys cyn belled ac y mae dŷn yn osni Duw, y mae ef yn ei adnabod: ac yno y mae dŷn yn gwir adnabod Duw; pan gysyllto ei ymarfer at fysyrdod,a hyn-

ny fydd:

1. Pryd y bo dŷn felly yn cydnabod ac yn anrhydeddu mawredd Duw, megis yr eglurodd efe ei hûn yn ei Air.

2. Pryd (oddiwrth wir a bywiol yftyriaeth priodoliaethau Duw)y maga ynghalon dŷn, gariad,ofn, fe

w

Pfa

Hd

w

ny da

yn

lle

fo

67

na

I

d

n

T

n

t

H

t

F

c ymddiried yn Nuw: canys medd Duw ei hûn; Is jdwyf fi dâd pa le y mae fy anrhydedd? Os ydwyf feistr pa le y mae fy ofn? Mala. 1. 6, O profuch a welwch mor ddaionus yw'r Arglwydd, medd Dafydd Pfal. 34. 9. Y neb o'i gydnabyddiaeth ni phrofodd ei ldaioni ef, nid edwyn mor ddaionus yw efe. Yr hwn (medd S. foan 1 Joan. 2.4.) a ddywed ei fod yn adnafod Duw, ac heb gadw ei orchymynnion ef, celwyddog yw, a'r gwirionedd nid ym ynddo. (yn belled gan hynny, ac y bôm yn gwneuthur ar ôl Duw, mewn daioni, cariad, cyfiawnder, trugaredd, ammyned, ac eraill o'i briodoliaethau ej, cyn belled a hynny yr ydym yn adnabod Duw.

3. Pryd trwy ochain dirgeledig ac â difrifol ewyllysfryd ein calonnau, y byddom yn hiraethu, am gael perflaith a chyflawn wybodaeth o'i fawredd ef yn y

bywyd fydd a'r ddyfod.

b

m

LW

ed

7-

g

ri

:

0-

14

72

4

f

3.

ri

r

b

r

.

4. Yn ddiwaethaf, hyn a ddatcuddia pa cyn lleied yw nifer y rhai a wir adwaenant Ddnw; Canys nid edwyn neb Dduw, ond yr hwn a'i caro ef; a pha fodd y geill dŷn ddewis na charo ef, gan ei fod yn brif ddaioni, pes adwaenai ef? Gan weled fod natur Duw yn mill dynion i garu ei ddaioni: a phwy bynnac a garo ddim yn fwy na Duw nid yn deilwng o Dduw. A'r cyfryw yw pob vn a efyd ferch a hoffder ei galon ar ddim arall ond ar Dduw. Gan hynny os wyt yn credu fod Duw yn Ollalluog pa ham yr ofni gythrauliaid a gelmion, ac nad wyt yn hyderus yn ymddiried yn Nuw; ac yn ymbil am ei gymmorth ef ym mhôb trallodau a pheryglon? Os wyt i yn credu fod Duw yn anfeidrol, pafodd y llyfefi di ei annog ef i ddigofaint?

3. Os wyt yn credu fod Duw yn finel, pa fodd y clywi di ar dy galon allael rhagrithio a bod yn ffuantwr? Os wyt yn credu mai Duw yw'r prif ddaioni, pa ham nad yw dy ferch di wedi ei ofod arno ef yn

fwy nac ar holl dda bydol; Os wyt yn credu mew gwirionedd, fod Duw yn farnwr cyfiawn, pa fodd beiddi di fyw mor ddifraw mewn pechod, heb edifarhau? Os wyt yn gwir gredu fod Duw yn ddoethaf paham nad wyt yn rhoi arno ef am wastadhâu threfnu gwrthwynebion, a dirmygon, yr hwn a ŵyr pa foddi dueddu pob peth ir byn goran, ir sawl ai caran ef? Os wytti yn gwir goelio fod Duw yn eirwir, pa ham yr amheui di ei addewidion ef? Acos wyt yn credu fod Duw yn brydferthwch, ac yn wir berffeithrwydd, pa ham nad wyt yn ei wneuthur ef yn brifnod vnig i'th holl hoffderau a'th ddymuniadau! Canys o cheri di degwch, efe yw'r teccaf: o chwennychi gyfoeth, efe yw'r cyfoethoccaf : o cheiff ddoethineb, efe yw'r doethaf: pa odidawgrwydd bynnac, a welaift mewn nebryw greaduriaid, nid yw ddim ond megis gwreichionen o'r hyn mewn perfleithrwydd anherfynol fydd yn Nuw. A'r pryd y caffom ddigyfrwng gyfundeb yn y nefoedd gyd i Duw, Nigawn y pethau hyn oll yn berffaith wedi en cyfrannu i ni. I fod yn fyrr, ym mbob daioni, efe ym oll moll.Car yr vn Duw daionus hwnnw, ac ti a fyddi yn ei garu ef, yn yr hwn y mae holl ddawn y donniau yn aros. Yneb gan hynny a chwennycho gael gwir wybodaeth am Dduw, rhaid iddo ddyscu ei adnabod es drwy gariad. Canys Dum cariad ywa'r gwybodaeth o gariad Dum (jdd uwchlaw pob gwybodaeth. Eph. 3.19. Canys pob gwybodaeth, oddieithr gwybod pa-foddy cerir Duw, ac y gwafanethir ef yn vnig, nidyw ddim ar air Salomon, ond gwagedd o wagedd, a blinder yfpryd ff

Ennyn gan hynny o fy Arglwyddes, nagê yn hytrach fy Arglwydd Cariad perffaith, dy gariad dy hûn yn fy enaid, yn enwedig gan ryngu bodd i't, yn h ôl fy vno i â thi trwy waed Crift, gael o honof fyng-hafarwyddo trwy wybod aeth dy râs, i gymmun dy

ogoniant

O

tu

a

b

i

al

W

W

ei

G

A

ogoniant, yn yr hwn y mae fy mhrif ddaioni am ded-

wyddyd tragwyddol yn fefyll.

Mal hyn wrth lewyrch ei Air ei bun y gwelfom y tu cefn i fehovah Elohim, y tragwyddol drindod: addoli yr hwn fydd wir dduwioldeb, credu yn yr bwn fydd gadwedigol ffydd, ac vnion wirionedd: i'r hwn oddiwrth greaduriaid yn y nefoedd, a'r ddaiar,y byddo Moliant, golluog aeth, a gogoniant yn dragwyddol. Amen.

Hyd yna am wybodaeth o Dduw: Bellach am wybodaeth o ddyn ei hûn. Ac yn gyntaf am gyflwr ei drueni ef, a'i lygredigaeth heb adnewyddiad trwy

Grift.

04

1

if

1.2

nifi dd

id

T

0

Myfyrdod am drueni dyn heb ei gymmodi a Duw yn Gbrift.

y d Scerbwd gwael, ym mhâ gwrr y dechreuaf fi adrodd dy drueni didrangcedig? Yr hwn wyt eu wedi dy euogfarnu, yr awr gyntaf y cymmeraist oll yn yn sylwedd yn y grôth, a chwedi dy farnu i farwolaeth dragwyddol, cyn dy eni i fywyd amferol. Gwir yw, y medraf gael dechreuad ar dy drueni, eith ni wn ym mhâ fan y mae i mi geisio y diwedd. Sedd Adda ac Efa wedi eu creu ar lûn delw Dduw ei hûn, ac yn prefwylio ym mharadwys, mal y gallent hwy, ai hiliogaeth fyw y bywyd anfarwol mewn dedwyddwch, a holl greaduriaid y ddaiar dan eu ar llywodraeth, ond yn vnig, na chaent archwaethu o de firwyth vn pren, er mwyn dangos vfydd-dod i'r creawdr holl alluog; er darfod i Dduw eu gwahardd hwy aigorchymyn i ymgadw oddiwrth hyn o beth yn bychan, dan boen cospedigaeth angeu tragwyddol, er hyn hwy a gredafant i air y cyrhraul o flaen gair Duw, drwy geisio gwneuthur Duw (pes gallasent) ant

8

d

W

b

a

Y

Y

h

yn gelwyddog. Ac felly drwy fod yn anniôlchgar am yr holl ddoniau a gawfent ar law Dduw, hwynt hwy a aethant yn anfodlon iw cyflwr prefennol, fal pe buafai Dduw, yn rhoddi y gorchymmyn hwnnw iddynt, o gynfigen a chrintachrwydd; ac â goeliafant y gwnai diafol hwynt yn gyfrannogion o bethau anrhydeddulach nac â roesai Dduw iddynt erioed, ac yn eu balchder hwy a wnaethant fradwriaeth yn erbyn y goruchaf, a thrwy fod yn ddiyftur ganddynf fod yn ddeiliadd i Duw,hwy a chwennychafant fod yn dduwiau eu hunain, neu yn ogyfuwch â Duw.yno nes iddynt edifarhau, (trwy golli llun delw Dduw) hwy a aethant yn debyg ir cythraul: ac felly en holf hiliogaeth hwynt, megis heppiliaeth wrthryfelgar (tra byddont fal dithau yn anedifeiriol) ydynt yn ddaroftyngedig yn y byd yma, i ddioddef pob trueni helbulus, ac yn y byd a ddaw i'r tân tragwyddol a ddarparwyd i ddiafol ac iw angelion.

Bwrw ymmaith gan hynny dy wagedd amwhyllig, a chymmer olwg ar dy drueni grefynol: yr hyn beth os iawn yffyri, nid wyf yn ammeu, nas gweli di fod yn well o lawer fod o honot heb eni, na bod heb râs

i ymarfer a duwioldeb.

Ystyr gan hynny 2. Yn dy farwolaeth. dy drueni, 3. Ar ôl dy farwolaeth.

Yn dy fywyd. 2. Y Trueni fydd yn gwrthuno dy enaid.

Yn dy farwolaeth yftyria y perhau ydynt yn gorthymmu dy gorph a'th enaid. Ar ôl marwolaeth ystyr y trueni a dassant dy gorph ath enaid yngliyd i dân vssern.

Ac yn gyntaf, gadewch inni gymeryd golwg ar y trueni fydd yn canlyn y corph yn ôl trefn pedair

oes dŷn.

af

nt

fal

w

mt n-

ac

nt yn

v)

ra

ani

a

à

th

od

âs

1. Mobyd. 2. Tenengtyd. 3 Oedran gar.

4. Henaint.

1. Myfrdod am drueni mebjd.

D Eth oeddit ti pan oeddit yn faban ond megis ani-D fail ar lun dyn? onid ymmhoethineb trachwant ith ynnillwyd, dirgelwch cywilydd, a'r gwarth a dyfodd o'r pechod cyntafanedig? Fal hyn i'th fwriwyd ar y ddaiar yn ymdrabaeddu mewn gwaed, a budreddi: yn fudr iawh,pan ddarfu i fab Duw,yr hwn ni bu ddirmygus ganddo gymmeryd arno ddynawl anian, a'r gwendid pyrthynafawl i hynny, etto dybied yn anweddaidd iw fancteidtliwydd ef, fyned ir grôth iw ymddwyn yn ôl y dull a'r modd pechadurus yr ynnillir dyn:a bod yn gywilydd gan dy fam di adrodd y môdd i'th aned. pa ryw achos gan hynny fydd itti i ymffrostio o'th enedigaeth, yr hon oedd yn boen felldigedig i'th fam, ac i tithau dy hûn yn borth trwy'r hwn y daethoft ir bywyd helbulus? Ac oran na fedrit y pryd hynny fynnegi faint oedd dy drueni ar ciriau, mewn dagrau ac wylofain dydi ai dangolaist, yn orau ac y medrit.

10 10 13

2 Myfyrdod

a

Ay

h

VE

W

en

ol

וח

ol,

yn ha

fel

aid

yş

nav

ydd

thr

doe

edd

vdd

edd

2. Mifyrdod am druent ienengigd in

Beth ydyw bachgen neu lange ieuange, ond megis anifail heb ddofi, ai holl weithredoedd yn lledffol, ac yn ffromwyllt, yn wrthnyfig i gymmeryd cyngor da er ei glywed, ac mal Eppa heb ymlawenhau mewn dim ond oferedd a ffolineb? Am hynny cyn gynted ac y dechreuaist gael dim nerth, a dealltwriaeth, fe ath gadwed allan o law dan y wialen, dan ofn tâd, a mam, ac athrawon; fal pe buasit wedi dy eni i fyw yn ôl dysceidiaeth eraill, ac nid yn ôl dy ewyllys dy hûn. Ni bu farch lluddedig erioed chwannoccach i ymadel ai bwnn nac oeddit ti i fyned allan o'r cyslwr caeth yma. Cyslwr ni thâl sôn am dano.

3. Myfyrdod am drueni oedran gir.

DA beth yw cyflwr gŵr ond môr, yn yr hwn mal I tonnau y mae'r naill orrhrymder yn dilyn y llall, ar olaf yn waeth na'r cyntaf? Cyn gynted ac y dechreuaist drin y byd, di â ymdroist mewn cwmmwl o drueni. dy gnawd fy 'n dy arwain i drachwant, y byd yn dy hudo i ddigrifwch, ar cythraul yn dy gymmell i bob math ar bechod: otn gelynion fy'n dy ddychrynu, ac erlyn cyfraith yn dy flino, y mae cammau ar law cymmydogion di ŵg yn dy orthrymmu, a gofalon am wraig a phlant yn dy liafu, ac aflonyddwch rhwng cafeion cyhoeddus, a gau gymdeithion (gan mwyaf) yn dy orthrechu: y mae pechod yn dy frathu di oddifewn, a Satan yn gosod ei rwyd o'th flaen: cydwybod am bechod fy'n dy gynllwyn o'th ôl; yr awr-hon y mae adfyd a'r dy law affwy yn dy lidio, yn y man y mae helaethiwydd a'r dy

Ь

n

a

t

n

d

d

n

1

1

-

dy law ddehau yn gwenheithio itti ; gorwwch dy ben y mae dial Duw dyledus am dy bechod yn barod i ddefeyn arnat; a than dy draed y mae fafn vffern, yn agored ith draffyngen ac yn y cyflwr grefynol hwn i ba le yr ai di am lonyddwch, ac ymwared ? y mae r ty yn llawn gofalon, y mae'r maes yn llawn o draflerthion, a'r wlâd o anwybodaeth, y ddinas o gynhennau, y llŷs o gynfigen, yreglwys o bleidiau, y môr o speilwyr, y tir o ladron. Neu ymhâ ryw gylwr y mynnit fyw? Gan fod golud iw genfigennu, a thylodi iw ddiystyru, synwyr iw anghoelio, a diniweidrwydd yn wawd, ofergoel iw gwatwor, a chrefydd w amheu, drygioni yn cael ei fawrhâu, a rhinwedd ei imherchi. Oh pa ryw fath wife o bechod fydd yn dy mgylchu di mewn bŷd o anwiredd? Beth yw dy lyaid, onid ffeneftri i edrych ar wagedd? Beth yw dy lustiau, onid Modiardau i ollwng llifeiriaut trawfineb mewn? Beth yw dy fynhwyrau, ond gofgymmon ennyn tân i'th drachwant? Beth yw dy galon, ond yr nion ar yr hon y darfu i Satan luniollûn echrys dy. oll amcanion diffaeth? Wyt tio rieni vrddol?y mae n rhaid itti dy fwrw dy hûn mewn perigl i ryfel dieithol, i geifio ynnill anrhydedd daiarol; rhaid itti yn ynych roi dy fywyd yn ddibris mewn câd beryglus hag dy fwrw di yn llyfrwâs.wyt ti wedi dy eni o radd fel? Of' Arglwydd pa fâth boen ac anhunedd fydd aid itti ddwyn gartref ac oddicartref i geisio ynnill y gynhaliaeth ? a'r cwbl ond odid yn brin i borthi y angen; a phan gafto vn ynnill ychydig, yn ôl nawr lafur a hir boen, beth am leied o ficrwydd ydd iddo yn yr hyn a gafodd ? o ran di a weli drwy thrawiaeth beunyddiol, fod yr hwn oedd gyfoethog doe, yn dlawd heddyw: yr hwn oedd ddoe yn iach eddyw yn glâf, yr hwn oedd ddoeyn vchel ei grechwen vdd heddyw ag achos iddo i vdo yn alarus; yr hwn edd ddoe mewn parch, fydd heddyw mewn gwarth

D 2

acammarch: yr hwn oedd ddoe yn fyw, fydd hedg yw yn farw: ac ni wyddoft pa cyn gynted, neu yn mha ryw fodd, y byddi di farw dy hûn. Aphwy fedr gyfrif ei golledion, ei warthwynebion, ei gur ian, ei warthruddian, ei glefydau, a'r gofidiau y rha a ddigwyddant i ddyn pechadurus? Heb yngar Y chwaith am farwolaeth plant, cymdeithion, nei gyfnyfeifiaid, yr hyn fydd yn fynych yn chwerwad wrthym, nae yw marwolaeth ei hunan;

b

y

f

n n W b

4. Myfyrded am drueni benaint.

DA beth yw henaint onid tommen lawn o yfeu bion gofidiau? canys os tynnu a wnei i gyrhaedd yd hiroes, y mae'r henaint arfoel yn dy oddiwes, yn dyfod tan ymgrymmu, yn fyfrdanllyd, a'r wynch yn grŷch,a'r dannedd yn bydron,a'r anadl yn ddrewllyd, yn ffrom o anynadrwydd, yn diflannu o fychder y caawd, a'r goling yn pallu, a'r clywed yn ddiffaeth a dolur in amgylchn, y ddanpen yn plygu ynghyd gan mendid, heb firwyth o wybodaeth yn yr vn or pum fynwyr, ond yn vnig i wybod oddiwrth boen: yr hwn fydd yn gwynio ym mhob aelod oi gorph, heb obaith o gael esmwythdra oddiwrtho, nes iddo ei daflu es i waelod ei fêdd.

Hyn ymma am y trueni fydd yn canlyn y corph, yr awrhon am y trueni fydd yn canlyn yr enaid yn bennaf yn y bŷd hwn.

5. Myfyrdodau am drueni yr enaid jn j bywyd bon.

rueni dy enaid a ymddengis yn eglurach os yftyri.

YN gyntaf, y dedwyddwch a gollodd efe. igat

Yn ail, y trueni a dynnodd ef ar ei veha ei hun trwy

bechod.

da.

l yn wy

gur

HCU

ct

ce-

h-

t G

41

m

11

th ef

acl Y ddedwyddwch a gollodd efe, oedd yn gyntaf, bod yn gyfrannog o ddelw Dduw trwy 'r hyn yr oedd ef yn gyffelyb i Dduw mewn gwybodaeth, i allael yn berffaith ddeall dadcuddiedig ewyllys Duw. Yn ail, gwir sandeiddrwydd, trwy 'r hwn yr oedd ese yn lân oddiwrth bob bai halogedig. 'Yn drydydd, y cyfiawnder, trwy'r hwn yr oedd efe yn gallu hyfforddi ei holl alluoedd naturiol, a threfnu yn vnion ei holl weithredoedd, yn deilliaw oddiwrth y galluoedd hynny. Gyda cholli y dewifedig lun hwn, efe a gollodd gariad Duw, yn yr hwn yr oedd ei fywyd ai ddedwyddwch yn sefyll. Os colled am olud bydol a'th bruddhâ di yn fawr, pa faint mwy y dylai golled am y nefawl dryfor yma dy drymhau ?

Yn ail y trueni a dynnodd yr enaid ar ei wartha

ei hun, fydd yw yftyried mewn dau beth,

1. Pechod. 2. Melldith.

Pechod ydyw lygredigaeth cyffredinol, yn gyffal o'i naturiaeth, ac o'i weithredoedd: canys y mae er natur ef yn hylithr i bechu yn oeldadol ym mhob math ar bechod, y meddwl wedi ei lenwi yn llawn o wagedd, y dealltwraieth wedi ei dywyllu gan anwybodaeth, yr ewyllys heb chwennych dim and oferedd a phethau drwg, y mae gwrthuni mor netthol gyd

के प्राथमिक व ag ef, fal nad yw'r deifyfiad yn fynych yn vfuddhâu i realedigaeth rheswm yn yr enaid adgenedledig: a'r ewyllys yn gwilsio i ganlyn gwyniau pechadurus. Pa gymmaint gan hynny ydyw perth y deifyfiad a'r ewyllys yn yr enaid gwrthodedig, yr hwn fydd yn aros yn oeldadol yn ei lygredigaeth anianol?, Q byn y mae yn digwyddo fod dy enaid truan wediei ymwrthuno gan bechod, ymddifwyno gan drachwant, ymantheithing fudreddi, ymchwydddo gan ddrygnaws, ymroi i wyniau, ymddihoeni gan genfigen, yn ymlythu a gormodedd, yn ymdrabaeddu mewn meddwdod, yn berwi gan lid, yn ymlosci, gan greulondeb: a gogoneddus in Duw, wedi ei gyfnewid i lûn y diafol echryflon, hyd oni ddarfu ir Arglwydd unwaith edifarhan adarfod iddo ef erioed wneuthur dŷn, Gen. 6. 6.

O ddiwrth y cyntaf fef pechod, y mae y rhan arall o drueni yr enaid yn dyfod, fef melldith, o'r hon y mae dwy râdd; yr hwn yr eed

died am oud britol a'th Gef & Mewn rban, Le all y tineni a dy comante all as ei waring

Melldith mewn rhan ydyw, yr hon yr ydis yn ei rhoddi ar yr enaid yn ei fywyd a'i farwolaeth, ac fydd yn gyffredin iddo ef gyd a'r corph. Y felldith ar yr enaid yn y bywyd yma, yw digofaint Duw, yr hwn fydd goruwch ben y fâth greadur, fal y byddo pob peth nid yn vnig gofidiau, eithr rhadau a bendithion hefyd, yn ymchwelyd yn dramgwydd iddo.

Dychryn cydwybod fydd yn ei droi, ef oddiwrth Dduw a'i wafanaeth, fal nas beiddia ddyfod yngwydd ei fancteiddrwydd ef; onid ymroi i gaethiwed Satan, ac iw ddeifyfiadau gwaelion ai diachwantau ei hunan.

Hhu

TV

CC

A

na

yith

n

n

a

la

te

p C

cl

pζ

ei

W

F

Fring dy drymhau

Hyn yw melldigedigrwydd yr enaid yn y bywyd: weithian y canlyn melldigedigrwydd yr enai da'r corph ym marwclaeth.

yinddastocia ineliavi, inen idimedd aceileda il

r

ei ei

Myfyrdod am drueni y corph a'r enaid wrth farw.

ziyw delechtuan il fradwy. fally tal

is a synthiant of wyntennau, at ave.

Wedi i'r gwr oedrannus ymdrechu a hir glefyd, Ja dioddef dygn benyd, ac yn difgwyl cael peth esmwythdra; yno y daw Angau i mewn: llofrudd naturiaeth, melldith Dduw, cigydd vffern, ac â edrych yn ddu-oer arw-ddig yn wyneb yr henddyn: heb na thrugarhau wrth ei oedran, nac ystyried ei hienych, na chymeryd gwobr o arian,neu aur er cyd-ddwyn: na wna; ni chymmer er arbed ei enioes ef groen am groen, na dim a'r sydd ar ei helw, ond curo i lawr a wna brifrannau ei gorphilyn, ai restio ef i atteb ger bron yr vsdus ofnadwy. A chan dybied na phryfura yr henddyn i ddyfod gyd ag ef yn dra buan: Of Arglwydd pa rifedi o biccellau gofidus y mae ese yn ei ergydiotrwyddo ef : sef gwaiw, doluriau, clymmau gwithi, y cryd, pelwch, llafur, poerion oerllyd, enofeydd, gwewyr, tostedd, a'r cyfryw.

Oh pafath oer echryston olwg zdyw ei weled ef ar ei wely, gwedi i angau roddi iddo ef, ei friw marwolaeth!pa fath lychwys oer sydd dros ei holl gorph? pa ryw grynfa sydd ar ei holl aelodau? y mae'r pen yn llammu, a'r wyneb yn glafu, y trwyn yn duo, ar ên yn llaefu, llinynnau y llygaid yn torri, y tafod yn bloesci, ar ana ll yn byrhau, yn aroglu yn drwm; y sefnig yn grillian, ac ar bo's ebwch o'r genau, y

D

mae llinynnau y galon yn barod i dorri. Yr awr hon y mae'r enaid wuan yn deall yn hysbus fod ei gorph daiarol yn dechreu marw; ac megis o flaen ymddattodiad hollawl, neu ddiwedd adeiladaeth y byd mawr, y try yr baul yn dywyllwch, a'r lloer yn waed, a'r fer a syrthiant o'r wybrennau, a'r awyr a fydd yn llawn tymeftloedd, a ferennau gwibiog tanllyd, y ddaiar a gryn, a'r mor arna, a chalonnau dynion a lemyga gan ofn yn difgwyl diwedd a'r y cyfryw ddechruad ofnadwy.felly tu ac at ymddattodiad dŷn (yr hwn yw y byd bychan) ei olygon, y rhai ynt yw cyffelybu ir haul a'r lloer, a gollant eu gold uni, ac ni chanffyddant ddim ond geuogrwydd gwaedlyd pechod: y fynhwyrau eraill megis y fer y rhai ydynt lai, a dy wyllant ac â fyrthiant y naill yn ol y llall: ei feddwl, ei reswm, ai gos, megis nefal nershoedd yr enaid, a gant eu hysgwyd gan echry dus dymettioedd anobairh, a chynfellt o dân vffern; ei gorph daiarol fy'n dechreu siglo a chrynu, a'r defnyddiau gwybion megis môr a fai yn llenwi, a ruant, ac a chwrnant yn ei dagell, gan ddifgwyl beunydd am derfyniad galarus ar y cyfryw ddechreuad dychrynadwy.

Tra fyddo efe fal hyn tan ddyfyn i atteb yn y sefliwn fawr gar bron Duw, wele y mae cwarter session
i fwrw carcharorion, iv chadw ynddo ei hûn oddifewn.
lle y mae rheswa yn eistedd mal barnwr, ar cythraul
yn rhoi bil o ditmant cyn helaethed a llyfr Zachari. 5.
2. yn yr hwn y gosodir ar lawr yr holl gamweddau a
wnaethost erioed, a'r holl weithredoedd da a esceulusaist eu gwneuthur erioed, a'r holl felldithion, a'r
barnedigaethau dyledus i bob rhyw bechod. Dy gydwybod dy hûn a'th cyhudda; a'th côf a dystiolaetha
yn dost i'th erbyn, a'r angau a saif wrth y barr yn
barod, megis dihenyddiwr creulon i wneuthur diben
o honot: Os ty di fal hyn a fyddi yn dy euog-farnu

r eich

h

H

2

ù

-

d

d

y

y i

dy hunan; pa fodd y gelli di ochelyd vnion farn Duw, yr hwn fydd yn gwybod oddiwrth dy holl drofeddau yn well na thi dy hun? Ti a chwennychit fwrw allan o'th feddwl goffadwriaeth dy anwireddau y rhai fy'n dy orthrymmu; eithr y maent hwy yn dyfod i th côf yn gynt o lawer o hynny, ac ni fynnant moi bwrw allan, ond llefain wrthit, Nym yw dy weithredoedd, ac ni a th ganllymwn. A thia fô dy enaid ti fal hyn oddifewn allan o hob trein a thangneddyf, dy blant, dywraig ath gyfeillion ath lyfrdanant, dan ymbil a thi am ofod trein ay dy dda, rhai yn llefain, rhai yn difgwyl, rhai yn ceifio, rhai yn twyllo, rhai yn toffurio, rhai 'n cyfluro, oll megis cyhyfod i'th frathu, o ran peri i'th ofid fod yn fwy gofidus.

Yr awrhon y cythraullaid, y rhai a ddaethant o vifern i ddwyn ymaith dy enaid, fydd yn dechreu ymddangos iddo, ac yn difgwyl am dano iw gymmeryd ai ddwyn ymnaith, cyn gynted ac y delo ef allan o'r corph. Aros i mewn a fynnei, ond deall y mae fod y corph yn dechreu marw bob ychydig, ac yn barod fal hen dy amharus i fyrthio am ei ben: y mae efe yn ofni dyfod allan, o blegid bod yr vifern-

gwn hynny yn gwllio ei ddyfodiad.

Oh efe, yr hwn a dreuliodd lawer o ddyddiau a nôsau mewn gwâg ofer ddigrifwch a roddai yr awr hon yr holl fyd ('ped fai ar ei law) am gael un awr o amfer i edifarhau, ac i ymgymmodi â Duw. Ond ni eill hynny fod, o herwydd y mae ei gorph, (yr hwn oedd yn cydfynnio ag ef i wneuthur pechod) yn anghymmwys ollawl yr awr hon i vno ag ef yngwaith edifeirwch, a thaid yw bod edifeirwch yn yr holl ddŷn.

Yr awrhon mae efe yn gweled fod ei holl lawenydd wedi darfod, fal pe na buafai erioed, ac nad oes dim iw gael ond poenydiau, y rhai a bery heb drange na gorphen. Pwy a eill ddatean yn gyflawn ei ofid am y pechodau a aethant heibio, ei ddialedd am ei drueni presennol, a'i ddychryn am y poenau fydd i

ddyfod.

Yn hyn o gyfyngdra caeth, y mae ef yn edrych ymmhôb man am ymwared, ac yn ei weled ei hûn ym mhôb ffordd yn ddigynnorthwy. Fal hyn ynghannol ei ddygn galedi a'i drueni, (yn chwannog i glywed y dim lleiaf o gyffur) y mae efe yn treuthu yr ymadrodd hwn neu'r cyffelyb wrth y llygaid.

O lygaid, y rhai oeddych gynt mor graff eich golwg a fedrwch chwi ganfod dim ymwared, na gweled ffordd yn y byd i mi i ochel y perigl echryflon yma? ond y mae llinynnau y llygaid wedi torri, ni allant hwy weled y gannwyll fydd yn llosci o'i flaen

ef, na gweled gwahaniaeth rhwng dydd a nôs.

Y mae yr enaid (wrth weled nad oes dim cyffur iw gael gan y llygaid) yn dywedyd wrth y clustiau: O glustiau, y rhai ceddych arfer o gymmeryd difyrrwch wrth wrando ymadroddion mwynbêr, a phrydferthlais cerddwriaeth; a fedrwch chwi glywed dim newydd, na sôn am ronyn o gymmorth i mi? Y Clustiau naill a'i y maent mor fyddarion, ac na chlywant ddim yn y byd: a'i y mae'r clyw cyn wanned, ac nas geill ddioddef clywed ei gyfeillion anwylaf yn siarad ag es. a pha ham y cai y clustiau hynny glyweddim hanes am lawenydd ym marwolaeth, yr rhai ni allent aros clywed newyddion da yr Efengyl yn eu bywyd? ni eill y glust na chymmorth nac ymwared.

Yno y dengys ef ei gwyn wrth y tafod. O dafod, yr hwn a arferit ymfirostio gyd a'r gwychaf, yn awr pa le y mae dy fawrair, a'th ryfyg cynhennus? yr awrhon yn fyng-haledi mwyaf a eili di ddywedyd dim yn fy mhlaid? o ni clli di nadwndrio y gelynion yma a'th eiriau bygythiol, nai hyweddu a'th ymadrodd têg? och, och, y mae'r tafod er ys deu-

ddydd

Idydd gwedi colli'r parabl, ni eill yn ei angenoctid mwyaf, na galw am ychydig ddiod, na dymuno ar gyfaill dynnu a'i fys y carnboer fydd ym mron ei dagu.

Gan na fedrodd gael etto ddim gobaith o ymwared, fe ddywed wrth y traed: pa le yr ŷch chwi o draed; yr rhai gynt oeddych gyflym i redeg; a ellwch chwi fy nŵyn i unlle allan or lle peryglus yma? y mae'r traed eufys yn farw fythion; oni fymmudir

hwy in fymmudant.

h

n

U

H

n

r

1

Yno y try ef ei achwyn at y dwylaw: O ddwylaw, y fhai yn fynych a gawfoch ganmoliaeth am wrolaeth, mewn heddwch a rhyfel, y rhai yn fynych a fuoch yn ymddiffyn i mi fy hûn, ac yn ddeftruw i'm cafeion, ni bu arnaf fi erioed fwy caledi nac yr awrhon, y mae angau yn edrych yn gethin arnaf, ac yn fy lladd, y mae'r ellyllon uffernol yn difgwyl o amgylch fy gwely i'm difetha: cynnorthwywch yr awr hon, neu fe ddarfu am danaf yn dragwyddol: Och och, ymae'r dwylaw mor weinion, ac yn crynu, fal na allant eftyn yn llwyaid o wlybanniaeth at y genau i gynnorthwyo natur fleintiedig.

Tr enaid truan yn ei weled ei hun wedi ei adael yn vnig, ac yn llwyr ymddifad o gyfeillion, ymwared, a diddanwch; ac yn gwybod fod yn rhaid iddo cyn pen awr fyned i'r tragwyddol boenau, â ddychwel at y galon (yr hon or holl aelodau yw'r cyntaf yn byw a'r olaf yn marw) oddyno y mae ef yn adrodd y galarnad toiturus hwn rhyngddo ac ef ei hûn. O pa fath ddiffeithbeth aflawen wyf? pa fodd y mae gofidiau angau im hamgylchu? pa fodd y mae llifeiriant Belial yn fy nychrynu? pa fodd y da fu i faglau y farwolaeth gyntaf a'r ail, fy nal ar ynwaith! Oh mor ddifymmwth y lladrattâodd angau attaf a'i gerddediad dirgeledig! mal yr haul, yr hwn nid yw y llygaid yn ei ganfodyn fymnud,er bedei fymmudiad

ôr cyflymmaf; Ofel y mae angau yn dangos ei lid arnal yn ddidrugaredd!fedd arfu i Dduw'r drugaredd fy nghwbl wrthod; a'r cythraul yr hwn hidedwŷn drugaredd, fy'n difgwyl am danaf i'm cymmeryd. pa fawl gwaith i'm rhybuddiwyd am y dydd galafus hwn, gan ffyddlon bregethwyr gair Duw, a minnau heb wneuthur ond gwawd o hynny? pafudd fydd i mi yn awr o'm balchder, a'm tŷ prydferthiân, a'm gwifcoedd gwychlon? pa beth a ddaeth o feluidra fy holl ddanteithion? yr holl olud bydol y bum ofalus iwcafglu, a roddwn yr awr hon am gydwybod dda, yr bwn yn ddiofal a ddarfu i mi ei efceulufo, pa lawenydd fydd i mi yr awr hon am fy holl gnawdol ddigrifwch a aeth heibio, yn yr hwn y gofodais fy mhrif ddifyrrwch?nid oedd y chwantau cnawdol hynny, ond breuddwydion twyllodrus, ac yr awr hon a aethant ymmaith megis cylgod diflanedig eithr meddwl ath y poenau tragwyddol y rhai fydd raid i mi'eu godder ynghyfair y byrr ddigrifwch hwnnw, fydd i'm poeni cynddrwg ag vffern, cyn fy myned i vffern. Etto yr ydwyf yn gwir gyfaddef mai fal yr haeddais yr wyf yn cael;a myfi wedi fyngwneuthur ar lun Duw yn enaid rhefymmol, ac yn gallu dirnad fynghyflwr ty hyn, a chael synnyg i mi drugaredd cyn fynyched, ac ymbil a myfiam ei dderbyn, yn gwrthod rhâd Duw, ac yn dewis dilyn trachwantau pechod o flaen crefydd dduwiol i ryngu bodd Duwify amfer byrr a dreuliais yn ddiriaid, heb yftyried pa gyfrifon a fyddai raid i' mi roi yn y dydd diwedd ac yn awr holl feiu fwedd fy mywyd pe ceiclid ynghyd, ni chyffadlei y rhan leiaf om poenau presennol. y llawenydd a gefais nid gedd ond amferol, ac a ddarfu cyn i mi yn brin ond ei ddechren fy nhrueni fydd dragwyddol a di-drangc, Ona ddarfuafai i mi dreulio yr amfer, a fwriais yn ofer yn chwarau cardiau, diffau, a chwaryddiaeth, a'r cyffelyb helynt ddiffaith, yn darllain yr Scrythrau,

yn

d

n

1

5

T

yn gwrando pregethau, yn derbyn y cymmun, yn mylo am fy mhechodau, yn ymprydio, gwilio, a gweddio, fal y gallaswn i yr awr bon ymadel mewn gobaith diogel o iechydwriaeth tragwyddol! Ona bawn yn awr i ddechreu fy mywyd drachefn,oh fel y diyftyrwn y byd hwn a'i oferedd!mor bûr ac mor fucheddol y byddwn fyw, mor fynych yr awn i'r Eglwys i fan-&eidio dydd yr Arglwydd!Ped fai Satan yn cynnyg i mi holl dryfor, diddanwch, a goruwchafiaeth y byd hwn, ni chai efe fyth fy hudo i anghofio y gefidian hyn yn yr awr ddineddaf. O gorphilyn llygredig, a burgyn drewllyd, pa fodd y chwaradd diafol hudoliaeth a nyni ein dau? Pafodd y darfu i ni wafanaethu, a thwyllobôb vn y llall? a thynnu damnedigaeth greulon arnom ein deuwedd? yr awrhon y mae fyngyflwr.yn fwy grefynus nâ'r anifail sy'n trigo yn y ffor; o herwydd y mae yn rhaidi' mi fyned i atteb ger bron brawdle cyfion farnwr nef a daiar : lle ni ehaf fi neb i ddadleu drosof, ar diawliaid melldigedig yma, y rhai fy gydnabyddus am holl ddrwg weithredoedd a fydddant i'm cyhuddo, ac ni allaf fy scufodi fy hûn, y mae fyngalon fy hûn eulys yn fynghyhuddo, yr wyf yn fier o gael damnedigaeth o flaen yr orfeddfainge, ag oddiyno fy llufgo gan gythrauliaid vifernol, i'r caethiwed anrhaethadwy, a'r peenau didrangc o'r tywllwch eithaf : lle ni chaffi weled mor goleuni mwyach, y peth godidawg cyntaf a'r a wnaeth Duw. myfi y r hwn ym mhlaen llaw oeddwn yn ymogoneddu fy mod yn rhyddwas, ydwyf yr awr hon gwedi fyngwarchau tan grafangau Satan: fel y betris ddychrynllyd o fewn sbagau y gwalch rheibus. Ym há le y caf letty heno? 2 phwy a fydd yn gyfeillion i mi?o ddychryn i feddwl am dano ! o ofid iw yftyried! ô melldithier y dydd yn yr hwn im ganwyd, na fydded y dydd y beichiogodd fy mam arnaf yn fendigedig melldigedig fyddo'r dyn a ddywedodd

n

ta

d

ei

2

11

d

h

ti

h

f

b

a

2

ddywedodd wrth fy nhâd fe aned iti fab, ac d'i cy Surodd. melldigedig a fyddo y gwr hwnnw, am nas lladdaseisi: O na buasei groth fy mam yn fêdd i mi, nen na buafai ei chroth byth heb efcor. O pa ham i daethym o'r groth i ddioddef yr vffernol arteithiau hyn? ac fal hyn i ddibenu fy nyddiau trwy gywilydd tragwyddol. Melldigedig fo'r dydd im cyfylltiwyd ar fath gorph drygionus. O na allwn gael cymmaint ffafr, ac na chawn weled mo honot ti fyth mwyach ; y mae ein ymadawiad ni yn dra chwerw, ac yn alarus, eithr ein hail gyfarfod, ar y dydd ofnadwy hwnnw i dderbyn cyflawndra ein haeddedigol ddialedd, a fydd o'lawer mwy echrys ac annoddefufach. Ond beth yr wyf iw feddwl fal hyn,wrth alarnad rhyhwyr yn ceisio oedi yr amser? se ddaeth yr awr ddiwaethaf: yr wyf yn clywed llinynnau y galon yn torri, y mae rty pridd hwn yn cwympo ar fy mhen; nid oes yma na gobaith, nac ymwared, na lle i drigo yn hwy, y mae yn anghenrhaid i mi gychwyn. Tydi yfgerbwd budr : oh yfgerbwd budr, yn lle bydd wych, bydd waeth, my fi a'th adawaf: ac felly dan grynu, y mae fe yn dyfod allan, ac yn ddifymmwth y mae r dreigiau vsternol yn ymastyd ynddo, ac yn ei ddwyn yn nerthol Mal llif cornant i'r pwll heb waelod, yr hwn fy'n llosci o dana brymstån : lle yr ydis yn ei gadw mewn carchar poenedig, nes y byddo y dydd mawr ar farn gyffredinol. Yn ôl hyn y rhoir yr scerbwd drygsawr yn y bêdd, yn yr hon weithred gan mwyaf, y mae'r meirw yn claddu y meirw: hynny yw, y rhai ydynt farwol mewn pechod a gladdant y rhai a fuont feirw am bechod. Ac fal hyn yr anuwiol ar bydol di-ailgenedledig, yr hwn a wnaeth y ddaiar yn beradŵys iddo ei hûn, ei fol yn Ddum, a'i drachwant yn gyfraith: mal y darfu iddo ef yn ei fywyd hau gwagedd, felly yr awrhon wedi ei farw, ese à seda drueni. Yn ei wynsyd ese a esceulufodd

lafodd wafanaethu Duwyn ei adfyd y mae Duw yn ei necau yntau o'i gynhmorth, a'r cythraul yr hwn y bu efe yn hir yn ei wafanaethu, fydd yn awr or diwedd yn talu iddo ei gyflog. Haidd oedd ei fuchedd, melldigedig ei farwolaeth. Y cythraul a gafodd ei enaid, ar bedd ei gorphilyn, yn yr hwn fybwll o lygredigaeth, ogof marwolaeth, daiard y galar, y gyd wn y diffeithwas anheilwng yn pydru, a'r fafn ynllawn pridd, ei fol yn llawn pryfed, a'i barwyden yn llawn drygfawr, yn diffgwyl adgyfodiad ofhadwy, pryd yr adgyfylltir a'r enaid; fel megis y cyntunafant au gilyd i wneuthur pechod, felly y cant gyd-boenydio gyd a'i gilydd yn dragwyddol.

A hyn am drueni yr enaid a'r corph with farw, yr hyn nid yw ond melldith mewn rhan: Bellach y canlyn cyflawnder melldith, yr hyn yw trueni yr e-

naid a'r corph yn ôl marwolaeth.

I

Myfyrdod am drueni dyn yn ol marwolaeth, yr byn yw cyflawnder melldigedigwrydd.

C'ssawnder melldigedigrwydd (pan syrthio ar greadur, ni allo oddef ei bwys) sydd yn ei wthio ef i lawr i ddyfnder diwaelod digofaint anibennus yr oll alluog Dduw, Luc. 16. 23. yr hwn a elwir damnedigaeth uffern, Matt. 23. 33. y cyflawn felldigedigrwydd hwn sydd naill a'i neulltuol, a'i cyffredinol.

Neulltuol ydyw, (yr hyn mewn mefur llai o gyflawndra) fydd yn difcyn a'r yr enaid yn ddi atteg, hwy'n gyntaf ac yr ymwahano ef oddiwrth y corph.

Oblegid yn y munyd yr ymadawo, y mae'n brefennoll yngwydd ac yngolwg Duw. Canys pan ballo ganddo ef weled a'i lygaid corphorol, gweled a wna mewn môdd yfprydol: fel Stephan, yr hwn a welodd ogoniant Duw, ac Jesu yn sefyll ar ei dde-

baulaw.

haulan, Alten ig New fall gorna aned ya ddall ac ni welfai ddim criced, wedi cacl ei olwg drwy fawr wrthiau, yn gweled yr haul, yr hwn mi welfai erioed or blaen. Ac yno twy dyftiolaeth ei gydwybod ei hun , y mae Crift y barnwr cyfion yr hwn fy'n gwybod pob peth , yn peri iddo (drwy ei anfeidrol allu) ddeall y gôsp a'r farn sydd ddyledus iddo am ei bechodan, a pha gyfryw fydd ei helynt dragwyddol. Ac yn y modd hyn yn fefyll yngolwg y nef, ac yn anghymmwys o herwydd ei aftendid i fynod i'r nef; yr ydis, yn dywedyd ei fod yn fefyll ger bron gorfeddfainge Duw. Ac yno yn ddifymmwth y mae'r angylion drwg, y rhai a ddaethant iw gyrshu, yn ei ddwyn bendramwnwgl i effern; lle y cedwir ef yngharchar mewn tragwyddol boenan beunyddiol, nes dyfod y farn fawr yn y dydd ofnadwy: eithr nid yn y dygn boenau eithaf, y rhai a dderbyn ef yn gwbl yn y dydd diwaethaf.

Í

ř

I

f

a

ob

ń

Ť

h

H

m

Je

ni

y1

diff

en

W

yr

άμ

da

Coffredinol gyflamnder melldith fydd mewn mefur helaethach o gyflawndra, yr hwn a ddifcyn ar y ddau, fef enaid a chorph; pryd y dygir (drwy alluog nerth Crift penbarnwr nef a daiar) un o uffern, a'r llall allan or bêdd, megis carcharorion, i dderhyn barn ofnadwy yn ôl eu drwg weithredoedd. Dade. 11. 18. Dan. 12.14 Joz. 5.18. Pa fodd y bydd y gwrthodedig, pan fyddo'r mor yn rhue, ar ddaiar yn crynu, a nerth y nefoedd yn figlo, gan ddychryndod (oddiwrth yr arwyddion nefol tû ac at ddiwedd y byd) yn amhwyllo. Oh pa fâth gyfarch alarus fydd rhwng yr enaid colledig a'r eorph, with en hail gyfylltiad yn y dydd dychrynadivy! O fugnedd pechod, a mygn o fudreddi (medd yr enaid wrth ei gorph) pa fodd yr ydis yn fyngorthrechu i fyned drachefn i'th fewn di? nid megis i gyfannedd i drigo, ond megis i garchar i benydio

o Danvildeb.

Y

-

ei n

y

'n

ci II

ci

d

E

4

y f,

-

-

Y

i

)-

ld.

0,

an

tû

thi

25

7-

di

m

·

nydio ynghyd. O fel yr wyr yn ymddanges yn fr-ngolwg fel merch fephre i'm hangurior gyftudd l.O. Dduw na buafit ti byth bythol yn pydru yn y bedd. fal nath welfwn byth mwyach! O pa wradwydd, a ddygwn ni ynghyd, wrth glywed adrodd ar otter. offaen Duty, dynion, ac Angelion, yr holl ddirect bechodau y rhai a wnaethom ynghyd! a gollais i y nef, o wir gatiad ar y fath furgyn drewllyd? a'i ty di yw'r cnawd yn ol trachwantau yr hwn, yr ymroais i wheuthur cymmaint o odineb? O fol gwrthun pa fodd y bum mor ffol ath wneuthur di yn Dduw i mi? O mor wallgofus oeddwn redeg yn wylg fy. mhen ir cystuddiau yma o boenau annibennus; er mwyn meddiannu llawenydd munudiol. Chwychru greigiau a mynyddoedd, pa ham yr 36h yn neidie fal hyrddod? Pfal. 114.4. ac na chwympwch arnaf I'm cuddio rhag wyneb yr hwn fydd yn dyfod i eistedd ar yr or seddfainge accop? Oblegid y mae dydd mawr ei ddigo faint ef wedi dyfod, a phwy a ddichon sefyll? Date. 6. 16. 17. O ddaiar pa ham y cryn, fal hyn wrth weled yr Arglwydd, ac nad agori dy fairi' m llyngcu i wared fel y gwnaethoft a Cherah, ac mal na m gwelid mwy?

O Ellyllon damnedig, mi a fynnwn pe gallech yn ddioed fy rhwygo i yn ddrylliau, dan ammod y drylliech fi oni'm gwnelid yn ddiddim. Eithr tra fych di, fal hyn yn ymofidio yn ofer, dros dy druëni, yr Angellon a'th lufgânt di ymmaith yn ffyrnig, o ymmyl dy fêdd i ryw le cyfagos at frowdle Crift, yn yr hwn le tra fych di fal gafr felldigedig, wedi dy ddidoli i fefyll i wared ar y ddaiar, megis ar law affwy y barnwr, fe gyfrif Crift ar gyhoedd yr holl ddoniau a dywalltodd arnat, air holl arteithiau a ddioddefodd trofot, ar holl weithredoedd da a ademaift dithau heb wneuthur, a'r holl fficiddra

F

gwaharddedig a wnaethoft yn ei erbyn ef a'i gyfrei-

Dy gydwybod oddifewn, (yn waeth na mil o dystion) a'th cyhudda: y cythrauliaid, y rhai a'th ddenodd di ith holl ddireidi drygionus, a fyddant o'i naill-tu eso ath cydwybod, yn dwyn tyffiolaeth ith erbyn: ar y tu arall y faif y Seintiau bendige-dig a'r Angelion i gydbrofi cyfiawnder Crist, gan flieiddio creadur mor aflan. Oth ol fwn echry-flawn aneirif gyfeillion colledig, a damnedigion grefynol yn aros am dy gyfeillach. Oth flaen di yr holl fyd yn llosci yn fflam o dân; goruwch dy ben di y bydd y Barnwr llawnddig a chofp haeddedigol yn barod i adrodd y farn ith erbyn. Oddi tanat genau gwreichionllyd y gauffwrn ddiwaelod yn agored I th dderbyn. Yn y cyflwr grefynol hwn, fe fydd amhoffibl iti ymgadw, o blegit dan yr ammod honno, ti a fynnit pe cwympei y graig fwyaf ar dy uchaf, Dad. 6. 16. 17. Ymddangos a fydd anelcorol itti, ac etto y mae 'n rhaid i't fefyll allan gyd a'r colledigion eraill i dderbyn y farn hon arnad, fef, Eweb oddiwrthif chwi felldigedig i'r tân tragwj-ddol, yr hwn a ddarparwyd i ddiafol ac iw angelion, Mat. 25.41.

Ewch oddiwrshif] dyna neullduaeth oddiwrth bob

1

e

ÿ

gorfoledd a dedwyddwch.

[Inwi felldigedig] Dyna yr yscymundod creulonddwys. Ir tan] dyna greulonrhwydd, Tragwyddol] dyna barhâd y poenedigaeth. A ddarparwyd i ddiawl ac iw angelion] dyna 'r penyd usfernol, a'r penydwyr. O farn osnadwy rhag yr hon ni eill y rhai damnedig mor diangc! yr hon pan adrodder, ni ellir byth ei throi yn ei hôl; yn erbyn yr hon ni ellir bwrwescusodion, oddiwrth yr hon ni ellir myned i fan arall i achwyn, nac i appelio. Felly nid oes Pr rhai eledig ddim i, ddigwyddo, ond poenau uffernol,

flernol, y rhai a fydd heb elmwythau'r penyd. na dibennu r amfer. Oddiwrth yr orfeddfainge hon, rhaid ir angelion dy daflu di (ynghyd ar holl gythreuliaid dammedig ar gwrthodedigion) i'r pwll heb waelod, ar tymyllmch eithaf, yr hwn fy'n llofci . dan a brumstån yn dragwyddol, Dat. 21.8. Ir fan hon cyn gynted ac ith teffir, ti gei glywed y fath alar, wylofain, ac ocheneidiau, nad oedd gwedd Corah, Dathan, ac Abiram pryd eu llyncodd ddaiar hwynt ddim tebyg ir vdfa yma : nage wrth glywed yr oernad yma, ti a debygit dy fod yn yffern cyn dy fod yno.

ıt

m

1-

24

Щ

ay

e-

さいのおと 田や

]-[i-

dox

u-

ry-

a'r ll y

er,

in ni

ny-

ces u-

ol,

Yn yr hwn bwll heb waelod, gwedi unwaith de fwrw, ti a fyddi yn fyrthio bob amfer, ac er hynny byth heb gael gwaelod; ac ynddo y byddi byth yn cwynfan heb neb a dofturio wrthit: ti a wyli yn ddibaid gan angerdd poenau y tân, ac etto dy ddannedd a grýn rhag maint yr oerfel : ti a wyli wrth feddwl fod dy drueni yn ddi-ymwared : ac a wyli wrth feddwl na wna edifairwch ddim lleshad: Ti a wyli wrth feddwl, pa wedd am gyfgodau o ddifyrrwch byrr, y darfu i't syrthio i ofidiau poenau tragwyddol; ti a wyli wrth weled na eill wylofain y chwaith itti ronyn lleshâd: iê ac yn wylo tia wyli ychwanego ddagrau nâg fydd o ddwfr yn y môr, oblegid y mae dwfr y môr yn beth terfynol, eithr wylofain y gwrthodedig a fydd an-herfynol.

Yno y caiff dy lygaid ferchogaidd eu cyffuddio wrth edrych a'r ysprydion erchyll : dy gluftian moethusglyw en dychrynu gan oernad y cythrauliaid yn vdo, a rhingcian dannedd y gwrthodedigion poenedig: dy drwyn meindlws a gaiff ei lenwi a dryglawyr drewedig trwmftan : dy archwaeth dewifol a boenir a newyn anguriol, dy gêg feddw a fych gan fyched anniffoddadwy: dy feddwl a gyffuddir wrth gofio mai o ferch i ddifyrrwch amferol, yr

kwn sy'n dislannu cyn blodeuo; y buost nior ynfyd, a cholli y llawenydd nefol, a rhedeg yngwysc by ben ir poenau ysfernol, y rhai a barhânt tu hwnt i drag-wyddoldeb. Dy gydwybod yn oestadol a'th frath di pan syddyliych, mor synych y darfu i Grist trwy ei hregethwyr gynnig iti faddeuant am dy bechodau, a chynnig teyrnas nefoedd i ti yn rhwydd ac yn rhâd, os ty di a wnait gymaint a chredu ac edifarhau; ac mor hawdd y gallysit ti dderbyn trugaredd yn y dyddiau hynny; mor agos a suost lawer gwaith i edifarhau, ac etto se ddarfu iti gynnwys i'r byd dy gadw yn anediseriol; ac yn awr fal y mae dydd y drugar-edd; wedi myned heibio ac ni lewyrcha byth dra-

chefn

O fal y bydd dy ddealltwrieth ar bigau dûr, with sftyried, ddarfod i ti o chwant i gyfoeth darfodedig, golli y tryfor tragwyddol, a chyfnewid dedwyddwch nef am drueni vffern! Lle bydd pob rhan o'th gorph (beb na thorr na thrai, a'r boenau,) yn cael yn vn funyd eu penydio yn dragywydd. Yn y Penydiau vffernoi yma, fea'th ddifuddir yn dragwyddol 6 olwg bendigedig yr Arglwydd, yn yr hyn y mae gwir ddawn a bywyd yr enaid yn fefyll. Ni chei di fyth weled goleuni, nac un golwg ar lawenydd, ond gorwedd mewn tra? ywyddol boenau y tywyllwch eithaf. He na bydd trefn ond dychryndod; na llais ond llais cablwyr, a rhai yn vdo; na fŵn ond fŵn y poenau, ar penydwyr; na chymdeithas, ond gyd â diafol ai angelyon: y rhai gan eu bod mewn penyd eu hunain, ni allant gael dim llonyddwch ond porthi eu cynddaredd yn dy bennydio di. Lle bydd poenedigaeth heb dofturi, trueni heb drugaredd, alaeth heb gymmorth, gweiddi heb ddifdewi, aflonydd heb fesur, cystudd heb esmwythdra, lle mae y prof heb from er tan beb ddiffoddi : lle bydd digofaint Duw yn ymaffyd a'r dy enaid a'th gorph, fal y · flam Buch

ga

01

fflam dân ar y pŷg a'r brwmftan: yn yr hon ti a gei losci yn oestadol, a byth heb ddarfod, mary' beunydd, a byth heb farw, beunydd yn ymrwyfo mewn gofidiau angau, a byth heb gael gwared o honvnt, nac adnabod diben a'r dy boenau. felly pan ddarfyddo i ti eu dioddef hwynt rifedi mil o flynyddoedd, am bob mil o welltglas fydd ar y ddaian. neu dywod ynglan y môr, nid wyt ti o ronyn nês I gael diben a'r dy boenau, na rawr gyntaf i'th taffwyd iddynt: iê y maent cyn belled oddiwrth ddiweddu nad ŷnt hwy ond dechreu beunydd. Ond pe bai yn ôl mîl filiwn o flynyddoedd obaith y cai dy enaid colledig ddibendod ar y penydiau hyn,ê fyddai hynny beth cyffur, feddylied fod ryw amfer y diwedd i ddyfod: either cyn fynyched ac y byddo 'r meddwl yn cofie y gair yma byth, dyna vffern arall ynghanol vffern.

Y meddylfryd hwn a bair i'r colledig weiddi onai, onai, cymaint a phe dywedent onc aei, onc aei. O Arglwydd nid byth, nid byth, eu cydwybod a'i hettyb tal y gareg lefain, aei, aei, byth, byth. oddyma y cyfyd eu toftur Onai, fef, gwae, ac ôch yn dragywydd.

Dyma yr ail farwolaeth, sef yr union gyssiedinol gyslawnder o'r holl felldithrwydd a thrueni: yr hyn sydd raid i'r holl gwrthodedigion colledig ei ddioddef, tra fyddo Duw a'i seintiau yn gysrannog o ogoni-

ant a dedwyddwch nefol yn dragywydd.

a

g

r

h

f.

is

u,

11-

eu

e-

eb

int

am

Hyn yma am drueni dŷn ynghŷflwr llygredigaeth, oddieithr ei adnewyddu drwy râs Ynghrift.

Yn ôl hyn i canlyn gwybodath am fywyd dŷn, o herwydd grâdd ei adgenediad trwy Gritt.

Mifraud.

Myfyrdod am gyftwr Cristion gwedi ei gymmodin Dun yn Ghrist.

R awrhon gadeweh i ni weled, mor ddedwydd yw y gŵr duwiol mewn cyffwr o adnewyddiad wedi ei gymodi â Duw ynghrift. Y gŵr duwiol yr hwn fydd a'i natur lygredig gwedi ei adnewyddu trwy râs ynghrift, ac a wnaethpwyd yn greadur newydd, fydd fendigedig o herwydd tri pheth. Yn gyntaf, yn ei fywyd. Yn ail, yn ei farwolaeth. Yn drydydd yn ôl ti farwolaeth.

r. Ei ddedwyddwch yn ei fywyd, nid yw ond mewn rhan, hynny a gynhwyfir mewn faith o be-

thau.

Yn gyntaf: O ran ei fod wedi ei ymddwyn trwy'r ysbryd, ynghrôth ei fam, fef yr eglwys. Ioa. 3. 5. Gal. 4. 26. ac fe â aned, nid o waed, nac o ewyllys y enawd, nac yn ôl ewyllys dŷn eithr o Dduw Joan. 1, 13. yr hwn Ynghriff ydyw ei dâd ef: fel y mae llun Duw ei dâd, yn adnewyddu ynddo ef ar gynnydd fwyfwy beunyddiol.

d

T

an

vn

rv

m

Gal led

6

n

2. Yn ail: ese a gasas yn rhâd, ac yn gyslawn, er mwyn haddedigaethau dioddesaint Crist saddau iddo ei holl bechodau, gwreiddiol a gweithredol, a'r euogrwydd, a'r cospedigaeth a ddigwydd iddynt: a holl gysiawnder Crist agysrifir yn rhwydd ac yn gyslawn iddo: ac felly y mae Duw wedi vno atto: ac yn ei weled yn ddisai ac vnion yn ei olwg, a'i gyfrif. Rhus. 4, 7, 8, 25.

3. Yn drydydd, y mae efe gwedi ei ryddhau oddiwrth gaethiwed Satan, a'i wneuthur yn frawd i Grist, ac yn gydetifedd i feddiannu teyrnas nesoedd: yn ysprydol frenin ac osseiriaid, i offrymmu aberthau ysprydol i Dduw trwy Iesu Crist. Rhus. 8, 17. 1 Pet. 2, 5. 4. Yn

A. Yn bedwerydd, y mae Dum yn ei grbed ef fel je arbed don ei fab ei bun a fai yn ei wasanaethu, ar ar-

bed yma fy'n fefyll fal hyn.

1

E

I

r

y I,

n

l

d

-

n

a.

d,

0 ۲:

ef

n,

u r

yn

y-

d-

I

1. Nid yw Duw yn dal fulw ar bob bai, eithr yn cyd-ddwyn a'i wendid: Exod. 34. 6. 7. Ni theiff Tad caredig ei fab allan ir dews yn ei glefyd.

2. Nid yw yn ei gosbi pan ei ceryddo, yn ol ei haed-

dedigaeth, Psalm. 103. 10.

3. Y mae ef yn ei geryddn ef yn gymmedrol, pan welo nad oes dim arall a eill beri iddo ef wellhau ei fuchedd, 2 Sam. 7. 14, 15. 1 Gor. 11. 32.

4.Y mae ef yn rasasol yn derbyn ei ewyllysgarwch. er bod ei vfudd-dod yn amherffaith: ac felly yn dewis amcan ei feddwl, o flaen teilyngdod ei weithr-

ed, 2 Cor. 8. 12.

5. Y mae efe yn troi y melldithiau a haeddodd ef yn geryddon tadol; ie pôb peth, gofidiau y bywyd, marwolaeth, ie hyd yn oed ei bechodau, yn ddaioni ddo, Rhuf. 8. 28. Pfal. 119, 71.

V. Y mae Duw-yn rhoddi iddo ef ei ysbryd glân,

r hwn fydd,

1. Yn ei sancteiddie trwyddo a'r gynnydd, hyd oni byddo fwyfwy yn marw i bechod, ac yn byw i gyfiant: winder. Rhuf. 8, 10.

2. Yn sicrhau iddo ei fabwysiad: sef, ei fod ef

o: trwy ras yn blentyn i Dduw. Rhuf. 8. 16.

3. Yn ei gyffuro ef, i ddyfod mewn bŷfdra, ac

mmddiried ger bron Duw. Ephef. 3, 12.

4. A wneiff iddo yn ddiofn ddywedyd Abba Dad d i Gal. 4, 6.

d: 5. A dywallt iw galon ef ddawn gweddi santfeid-an ledig. Rhuf. 8. 26.

6. Yn ei roi i goelio ei fod efe, a'i weddian Yn in gymeradwy, ac yn cael ei wrando gan Dduw

er mwyn Crist cin gyfryngwr. Rhuf. 8. 16.

I. A hiddwch cydwybod.

2. Allawenydd yn yr Yfpryd glân:iw
lenwief cyffelybu ir hwn,nid yw pob llawenydd daiarol ond gwael ac ofer yn
ei olwg ef. Rhuf. 5.1 ac pen. 14, 17.

6. Y mae ef yn cael ei lywodraeth o newydd ar y creaduriaid, yr hyn â gollafai wrth gwymp Adda; ac o hynny y mae iddo lawn rydd-did i twynhau yr boll bethau nis gwaharddodd Duw, mal y gallo ei trin a chydwybod dda. O blegit y mae iddo ficrwydd diogel yn y bywyd hwn o wir gyfiawnder yn yr holl bethau yn y nef, ac ar y ddaiar. Ac cfe a geiff gyflawn heddychlawn feddiant o honynt yn y bywyd fydd i ddyfod, Pfal. 8.5. I Con 3.22.

O hyn y digwydd nad yw'r holl rai gwrthodedig ond trawfgeidwadau ar y cwbl oll maent yn ei feddu, o ran nid oesiddynt gyfannedd oi heiddaw ei

bundin and offern. Act. 1.25.

z. Y mae iddo ef sicrwydd o dadol ofal Duw, in ymddiffynddydd a nos : yr hwn ofal fydd yn fefyl

yn y tri pheth hyn. fef,

Yn gyntaf, yn darparu iddo holl angenrheidiai ci chaid ai gorph, yn y byd hwn ac yn y byd a ddaw fel y bo efe yn ficer naill a'i i gael ei gyfraid, neu gael dioddefgarwch i fod yn fodlon ir hyn fydd gan ddo. Math. 6.32.

Yn ail, am iod Duw yn 'rhoi iw Angelion san Graidd orchymmyn megis iw wanidegion; i william ef yn ddyfal, er mwyn ei ddaioni; ie mew perigl i werfyllu o'i amgylch o ran diogelwch idd ym mha le bynnac y byddo. Ie cymmorth Du

a'i hymddiffyn ef, mal cwmmwl liw dydd, ac fal colofn o dân liw nos, a'i ragluniaeth a'i ceidw oddi amgylch rhag gallu y cythraul. Pfal. 34, 7. Job. 1. 10.

Yndrydydd, am fod golwg yr Arglwydd arno, a'i glustiau yn oesdadol yn barod, i weied ei gyslwr, ac i wrando ar ei gwynfan, ac yn ei amser nodedig, iw waredu ef allan o'i holl orthrymderau.

Hyd yn hyn am fendigedig gyflwr y duwiol, ar dŷn adgenedledig yn y bywyd yma: bellach am ei

fendigedig ståt yn ei farwolaeth.

W-

yn

17.

ery

la: Lyr Cu

der

Acon-

or

dig

iv

fyl

ial

aw

an

an-

ilia

lde

UV

Ystyriaeth am wynfydedig gystwr y dyn adgenedledig yn ei farwolaeth.

P An ddanfono Duw angeu, megis ei gennad I gyrcha y dyn adgenedledig, y mae ef yn dyfod iw gyfarfod hanner y ffordd ir nefoedd; canys y mae eiserch a'i ymarweddiad yno o'i flaen ef. Phil. 3.20. nid yw Angeu na dieithrol nac ofnadwy iddo. Nid yw ddieithrol, o blegid yr oedd efe yn marw beunydd; nac ofnadwy, o ran tra fu fyw, marw ydoedd, a'i fywyd a guddiwyd gyd â Christ yn Nuw. Col. 3, 3. Marw gan hynny iddo ef, nid yw ddim amgen onid gorphywyfo oddiwrth ei boen yn y bŷd, a myned adref i dŷ ei dad, iddinas y Duw byw, i Iernsalem nefol, i blith myrddiwn o Angelion, i'r gynulleidfa gyffredinol, i Églwys y cyntafenedig, at Dauw barnwr pawb oll, at ysprydien y rhai union a berffeithiwyd, at Iesn Cyfryngwr y Testament newydd. Heb. 12. 22, 23. Tra fo ei gorph yn glaf, y mae ei feddwl yn iach,o herwydd bod Duw yn gwneuthur ei wely oll yn ei glefid, Plat. 41,3. ac yn ei gryfhau cf â Hydd ac â dioddefga: web, ar welv ei driftwch.

ld

170

be

Cai

dig

ne

ba

i'r yr

ty

Sa

it

i

a phan fyddo yn cychwyn myned i ffordd yr boll fyd ; y mae ef (mal facob, Moses, a fosuab) yn rhôi cyngor ac athrawiaeth dduwiol iw blant a'i gyfnefeifiaid, i wafanaethu y gwir Dduw, a'i anrhydeddu yn vnion holl ddyddiau eu heinioes. Ei enaid bendigedig, ni anadla allan ddim ond bendithion, a'r cyfryw ymadroddion ag a fo arnynt flås oddiwrth yspryd sancteiddiedig. Megis y mae ei ddŷn ef oddiallan yn gwanhau; felly y mae ci ddjn ef oddimewn yn cynnyddu, ac yn cryfhau. Pan to ymadrodd ei dafod ef yn pallu, y bydd o-chneidiau ei galon yn llefaru yn vwch at Dduw. Pan fo golwg y llygaid yn tywyllu, y mae'r Yfpryd glan yn ei oleub ef oddimewn a helaethrwydd ô oleuni yf rydol. Nid yw ei enaid yn ofnus, eithr yn hyderus i fyned allan o'r corph, ac i drigo gyd a'r Ar-· glwydd. 2 Cr. 5. 8. Y mae ef yn cchneidio mal Paul, Cupio dissolvi, Yr wyf yn deisyf fy nattod; a bod gid a Crist , Phil. 1. 23. Ac megis Dafydd, fel y sicheda yr bodd am ddyfrneint, felly y sicheda fy enaid am danat ti o Dduw: y mae fy enaid yn sychedu am Dduw, am y Duw byw, Pa amser y caf dayfod i ymddangos ger eron Dun? Pfalm. 42. 2. y mae ef yn gweddio gyd a'r Seintiau, pa hyd o Arglwidd yr hwn byt san-Etaidd ac union? Tyred arglwydd fesu, 19red chwippin. Dat. 22. 20. A phan ddei amfer terfynedig ei ymddatodiad, pryd ei bo yn gwybod ei fod yn myned at ei Dad, a'i Waredydd, mewn · heddwch cydwybod, a gobaith ficr o gael meddeuant o'i holl bechodau trwy waed yr oen, y mae ef yn canù mal yr hen Simon fendigedig, ei Nunc dimittis, Tr awrhon Arglwydd y gollyngi dy was mewn tangbrieddyf yn el dy air, Oc. Luc. 2. 29. ac a ddyru ei enaid megis a'i ddwylaw ei hun yn nwylaw ei Dad nefol, gan ddywedyd gyd â Dafydd: i'th ddwyIduylaw di o Dâdyn wyf yn gorchymmyn fy enaid, blegit ty di am gwaredaift o Arglwedd Dduw r gwirionedd, Pfal. 31. 5. a chan ddywedyd ryd a' Stephen: Arglwydd Iefu derbyn fy ysbryd. Act. 7: 59. cyn gynted ac y rhoddo ef ei yspryd bendigedig i fynu: yn ebrwydd y mae'r Angelion sainstaidd (y rhaioeddynt yn gwilio arno ef o'i enidigaeth hyd ei farwolaeth) yn dwyn ei enaid i'r nef, fel y dygafant enaid Lazarus i fonwes Abraham, yr hon yw Teyrnas Nesoedd; i fyned i'r hon y mae Angelion da, a gweithredoedd da yn unig yn cydymdeithio a'r enaid: y naill i roi i fynu y peth orchymmynwyd iddynt, a'r llalli gael eu gwobr.

I y corph mewn amser cysaddas megis Teml sanstaidd yr Yspryd glân, âelod i Grist, pridwerth gwaed Mâb Duw, a esyd ei gydfrodyr yn barchedig i huno yn ei sêdd, megis yngwely Crist, mewn gobaith sicr o gael destroi yn nydd adcysodiad y cysion, i sod eso a'r enaid yn gysrannog o'r bywyd a'r gogoniant tragwyddol. Ac o blegid hyn, se elwir yn fendigedig nid yn ynig eneidiau y styddlonniaid eithr

eu cyrph hefyd.

yn

ı'i

1-

S.

d

y

e

-

Hyn yma am y fendith fydd yn defcyn ar enaid a chorph y dŷn adgenedledig yn ei farwolaeth. Gadewch i ni weled ym mheilach pa ryw fendith fydd i ddilyn e'i enaid a'i gorph yn ol ei farwolaeth.

Yn gyntaf o ddydd marwolaeth hyd yr adcyfodiad.

Yn ail, o'r adcyfodiad hyd oni adrodder J farn. Yn

Myfyrdod am gyflwr bendigedig y dynadgenedledig yn ol ei farwolaeth.

go

ge

d

O

a

n G

10

F

2

3

60

Yn drydydd, yn oly farn, i barhau yn drag

Cyn gynted ac y darfyddo i'r dŷn adgenedledia f roddi ei enaid i fynu i Grift, y mae 'r Angeli no on fanctaidd yn ei dderbyn iw cadwraeth, ac y Cai ddi-atteg, yn ei ddwyn i'r nef; ac yno yn e ed roi yn anrheg gar bron Crist: lle yr ydis y wer ei goroni, a choron cyfiawnder, a gogoniant. 2 Tim der 4. 8. Dad. 2. 10. nid yr hon a haeddodd o Obherwydd ei weithredoedd da, ond yr hon a addawodd am Duw o'i ddaioni haelionus i'r rhai oll o wîr gariad mwarno, yn y byd hwn a'i gwafanaetho ef, ac a geifio y ei ogoniant. Oh pa ryw lawenydd a fydd hynny wi i'th enaid ti! yr hwn ni bu arferedig o weled dim go ond trueni pechaduriaid, gael gweled wyneb da brenin y gogoniant! Iê gweled Crift i'th croe-be fawu, cyn gynted ac i'th ddygir di o'i flaen, gan ei An-dd gelion fanctaidd; a'i grocfaw yw hyn, euge bone ferve: sef yw hynny, da gwnaethost, croesaw was da affyddlon,&c.dos i mewn i lawenydd dy Feistr:a pha ryw orfoledd a fydd itti weled mil miliwn o Cerubiaid, Seraphiaid, Angelion, Gorseddfeingciau, Arglwyddiaethan, Tymfogaethan, Gallnogrwydd? Ephef. 1.21. Yr holl Patrieirch sancteiddiol, Prophwydi, Offeiriaid, Apoltolion, Merthyron, Cytaddefwyr: a holl eneidiau dy gymdeithion, cyfneseifiaid, gwyr, gwragedd, a' phlant, ar cwbl oll o Sointiau Duw, y rhai a ymadawfant o'th flaen di mewn gwir ffydd Grift, yn fefyll ger bron gorfeddfainge Duw mewn anrhydedd a gogoniant ? Os oedd brenhines Sheba, with weled rhwysc ac vrdduniant Salomon, o wir fyndod yn dywedyd: dedwydd yw dy myr, dedwydd yw dy weision, y rhai Syddyn sefyll oth flaen, i glywed dy ddoethineb : pa lawenychu a wna dy enaid ti, wrth ei weled ei hûn wedi cael ei gynnwys i fod ym mblith y gynulleidfa ogo-

yma'

goneddus yma, i edrych ar fendigedig wyneb Crift, ddirnad nerth ei ddoethineb? Pa ryw anrhydedd edie fydd i'r wrth weled cynifer mil o filoedd fydd gelieno, yn dy groesawn di iw nesol gymdeithas! n c edifarhau; felly yr awrhon y maent hwy yn llay wenach wrth weled dy goroni, ac wrth dy ganfod yn im lerbyn y goron yr honoedd ynghadw itti oni ddelit.

Oblegid yno ŷ mae Coron Merthyrdod iw gofod odd am ben y Merthyr a ddioddefod arteithiau er iad mwyn Efengyl Critt: Coron Morwyndod ar ben isto y Forwyn a orchfygodd Drachwant. Coron Dumy wioldeb a Diweirdeb, ar ben y rhai cedd yn goim goneddu Crift yn union, ac yn cadw eu prio-eb das yn ddi-halog Coron gweithredoedd da, ar ben rhoddwyr elusenau, y rhai a fuant syber wrth n-dlôdion: coron y gogoniant dilygredig, ar ben y bigeiliaid, y rhai trwy eu pregethau, au ensamplau da, a droefant lawer enaid o lygredigaeth pechod i ogoneddu Duw mewn fancteiddrwydd buchedd. Pwy a ddichon adrodd yn helaeth faint gorfoledd y llu nefol yma, wrth dy goroni di a gogoniant, a'th drwfiadu mewn disclaer, wise cyfiawnder, ac wrth weled Palmwydden buddugoliaeth yn dy law? o wyched fydd ganddynt ddarfod i ti ddiangc rhag holl drueni r bŷd, rhwydau y cythraul, a phoenau vsfern; a chael o honot yn lle hynny orphywysfa a dedwyddwch yn dragywydd? Oblegid y mae rawb yno yn ymhyfrydu cymmaint mewn happufrwydd vn arall ac yn ei happufrwydd ei hun, a gweled un arall yn cael ei garu gen Dduw cystal a'i weled ei hun. Ie y mae ganddynt gynnifer o amryw fath ar lawenydd, ac fydd iddynt o gyfeillion i gydlawen-Ac yn y gwynfydedig ar bendigedig gyflwr

e-

2:

1-

-

-1

a

b

y

f

J

I

yma, y mae yr enaid yn gorphywys gyd â Christ yn nef, hyd ddydd yr adcyfodiad : pan gyslawn nifer ei chydwafanaethwyr, a'i chydfrodyr y hyn y mae 'r Arglwydd yn ei gyfrif yn amse byrr.

Yr ail râdd o ddedwyddwch dŷn yn ôl mar wolaeth fydd o amfer yr adcyfodiad, hyd or adrodder y farn ddiweddaf. O herwydd ar y dyd

olaf,

r. Yr wybrennau defnyddol, y ddaiar ac oll fyd o'i mewn a ymddettyd, ac a burir a thân, 2 Pet

3, 10, 12, 13.

2. Ar sain yr vdcorn diweddas, neu ar lai Crist yr Archangel, yr vnrhyw gyrph ac â oedd gar yr etholedigion or blaen, (er eu bod wedi eu troi yn bridd ac yn ddaiaren) a gyfyd drachesn. Ac yn yr yn munud, yr ail dychwel enaid pob rhyw ddŷn iw gorph ei hûn, trwy rinwedd adcyfodiad Crist eu pen ac a adfywheir ac a gysodir ou beddau, megis ped saent yn destroi yn eu gwelau; i Cor. 15.52.1 Thes. 4.14.16. Joa. 5.28. Ezec. 37. Rhus. 8.11. a phâ wedd bynnac y darfu i erlidwyr creulon ddryllio eu cyrph hwynt yn ddarnau, neu eu disa yn vlw: etto se gaist yr Etholedig weled fod yn wir yn y dydd hwnaw na syrthiodd blewyn o'u pen hwynt.

3. Hwynt hwy a ddeuant allan o'i beddau pob un o honynt, megis foseph allan o garchar, neu Daniel allan o flau y llewod, neu Ionah allan o fol y mor-

fil

4. Gwedi bywhau mal hyn holl gyrph yr etholedigion hwy a godant yn y cyfryw berffeithrwydd naturiaeth ac y buasent yn ôl eu hardymêrwch anianol, o buasent di anafus ac yn y cyfryw oedran, ac y bydd dŷn grymusaf ynghylch ei dair a'r ddêg a'r hihigain oed, pob en yn ei ryw priodol ei hûn; yr hyn beth y mae'r dyfcawdwyr yn tybied fod yr Apostol yn pennodi atto yn y geiriau hyn: Oni ddelom ni en gyd oll yn ddyn perffaith ym mesur oedran cyslawn-

der Crift. Eph. 4. 13. Tertul. de Refur.

Pa anaf bynnag oedd o'r blaen ar y corph, megis dallineb, neu gloffni, neu wargrymni, y pryd hynny Ni bydd facob yn glôff, nac fe dynnir ymaith. Isaac yn ddall, na Leab yn llygadŵyr, na Mephibofbeth yn gloff efrydd: Canys gan na fynnai Dafydd na dall na chloff i ddyfod iw dŷ, llai o lawer a fyn Crist o ddallineb a chlosini i aros yn ei gyfannedd nefol. Fe wnaeth Crist yr holl ddeillion i weled, y mudiaid i lefaru, y byddariaid i glywed, ar cloffion i rodio, &c. ar â ddaeth atto ef i ofyn ei ras ar y ddaiar : mwy o lawer yr iachâ efe holl amherffeithrwydd y rhai a gymmero ef yn gyfrannogion o'i ogoniant yn y nefoedd. Ym mhlith y llwythau hynny, nid oes un egwan, y dyn cloff a neidia fel yr bydd, a thafod y din mud a gan. Isay 35.6.

Ac y mae'n ddigon hysby fol with weled ddarfod i Dduw greu ein rhieni cyntaf ni, nid yn fechgyn nac yn henaf gwyr, ond ynghanol perffeithrwydd eu hoedran, y bydd yr anaplafis, fef y creadwriaeth newydd gwedi marwclaeth, ym mhob modd yn breffeithiach na'r plafis, fef y deunyddiad cyntaf ar ddŷn, o'r hwn y cwympodd ef i gyflwr marwol. Ac nid yw debygol, y gall mebyd, yr hwn nid yw ond amherffeithrwydd, a henaint yr hwn fydd lygrydigaeth, gydhuno yn dda â grâdd corph perffaith go-

goneddus.

ife

at

on

ydo

ydd et

lais

a your

en,

4

dd

ph iff

do

1

C

s. Cyrph yr etholedigion wedi eu cyfodi mal hyn a gânt bedair tra rhagorol goruwch naturiol

rinweddau, o blegid,

1. Fe a'i cyfodir hwy mewn nerth trwy 'r hwn y gallant fod byth yn gadwedig rhag pob d.flyg, a gwendid, ac yn gallu parhau heb arfer o fwyd, diod, neu gwfc, a'r fath gynhaliaeth. 1 Cor. 15. 43.

2. Mewn anllygredigaeth trwy 'r hyn ni byddant byth digwyddedig i vnrhyw fâth a'r amhersteithrw

ydd, anaf, elefyd, neu farwolaeth.

3. Mewn gogoniant, trwy 'r hwn y discleiria eu cyrph mor cglur ar haul yn y ffurfasen, a chwedi eu gwneuthyd mor amlygol, eu eneidiau a oleua trwyddynt yn fwy gogoneddus o lawer nai cyrph. Math. 13.43. o'r hwn ogoniant yr ymddanghosod tri arwyddlewyrch. y cyntas yn myneb Moses: Exod. 34.27. yr ail yn y cysnewidiad ar ddull Crist yn y mynydd, ar trydydd yn wynepryd Siephen. Mat. 17. Act. 6.15.

Tri arwyddocâd diogel o ogoniant ein cyrph ar y dydd gogoneddus hwnnw. Yno y rhydd Dafydd heibio ei wife bigeilaidd, ac a wife am dano drwfiad mab y brenin, fefu nid fonathan. Yno pob mordecai cywir, yr hwn a alarodd dan fachliain enawd llygredig, a gaiff ei drwfiadu a harddwych wife frenhinol: ac a gaiff Goron Ardderchawg ar ei ben, fel y gallo yr holl fyd weled fal y gwneiri'r hwn y mae brenhin y brenhinoedd yn ei anrhydeddu. Os gwpa yr awrhon cyfodiad yn haul ir borau ymddangos mor ogoneddus; O mor ogoneddus a fydd y Dydd hwnnw, pan fyddo aneirif fyrdd fyrddiwn o gyrph y Seintiau, a'r Angelion, yn ymddangos yn oleuach nag eglurdeb yr haul i a Chorph Crift mewn gogoniant yn rhagori arnynt oll.

h

d

ge oe

gê

to

ol

bf

am

VV

y

n

ân

ed

750

4. Mewn escudrwydd neu gyslymdra, trwy 'r hyn y geill eu cyrph hwy ymgyfodi i gyfarfod yr Arghwydd ar ei ddyfodiad gogoneddus yn yr awyr fel yr eryrodyn ehedeg at sclyfaeth. Math. 24. 28.

At yr hwn efgudrwydd ar gyrph y Seintiau y mae'r prophwyd yn pennodille y dywedodd, Efai.40.31.

Hwy a wellhant en nerth, ac chèdant fel ergrod, rhedant ac ni flinant, rhodiant ac ni ddiffigiant. Ac at y Cyflwr flwr hwny gellir cymhwyfo y geiriau hyn o ddoethineb : fef yn amfer eu gweledigaeth y difcleiriant, ac y rhedant yma a thraw, megis gw eichion mewn foft

וד

u

u

1.

.

y

d

ai

i-

y

10

a

d

ħ

h

i-

. .

-

el

0

1.

y

Ac o herwydd y pedair cynneddfau hyn y mae Paul yn galw cyrph y rhai etholedig angyfodwyd, yn yfprydol:o blegid mewn cynnedfau y byddant yfprydol, eithr yn unrhyw byth mewn fylwedd a Cor. 15.46.

A pha wedd bynnag y niae pechod a llygredigaeth yn y cyflwr marwol hwn, yn gwneuthur din yn is nac Angylion, etto diau pan gorono Daw ef à gogoniant ac anrhydedd ni fedraf fi ddirnad pa fodd y bydd dŷn mewn dim oll yn is na'r Angelian o blegid Ysprydion ydynt hwy, ac felly y mae dŷn hefyd o herwyddd ei enaid; iê a mwy na hynny, hwy a gant gyrph ysprydol wedi eu ffurfi, yn gyffelyb i gorph gogoneddus yr Arglwydd fesu Grist, Phil. 3. 21. Yn yr hwn y mae natur dyn gwedi ymdderchafu trwy undeb personol i ogoniant yDuwdod, ac i anwahanol gymdeithas y Drindod fendigedig: yr hwn anrhydedd ni chennadhâodd ef erioed iw Angelian. Heb. 2, 16. Ac o herwydd hyn y mae i ddŷn ragorfraint vwch eu llaw hwynt oll. Nagê, nid ydynt hwy ond ysprydion gwedi eu trefnu i tod yn wenidogion i'r etholedig. Heb. 1.14.a chynnifer o honynt ar y cyntaf a wrthwynebodd wneuthur hyn ofwydd, ac ni chadwodd y drefn gyntaf ofodedig, am eu balchder a daflwyd i lawr i vffern; Nid w hyn yn lleihau teilyngdod yr Angelion, ond lyspysu faint yw cariad Duw tuag ddynawl ryw.

Eithram yr etholedigion, y rhai a fyddant yma nfyw, ar yr ail dyfodiad difymmwth i Grist; Y ân yr hwn a lysc lygredigaeth y bŷd a'r gweithedoedd o'i fewn, mewn munud ar drawiad amrant; yad, a'i goddiwes hwynt lle y bont, naill a'i yn

F

malu, mewn melin rhagluniaeth, a'i yn rhodio na rhyd meufydd difyrruch, a'i yn gorwedd mewn m gwei y llonyddwch; ac felly gen lofci eu amhuredd a'i llygredigaeth, o gyrph marwol a'i gwna ge hwynt yn gyrp anfarwol, a hyn o gyfnewid a fydd od iddynt hwy yn lle marwolaeth. 1. Cor. 15. Id

CI. Yno y caiff yr enaid drwy lawenydd gyfarch ei o gorph gan ddywedyd: Oh da i'm gyfarfuom nieir cilwaith fy chwaer anwyl, mor hyfryd yw dylais, mor A howddgar yw dy wynepryd, gwedi gorwedd cyhyd ga mewn agennau creigiau, ac mewn dirgel lochefau 'r y'r bêdd! Can.2. 14. yr wyt ti yn wir yn brefwylfa cyfa-heddas, nid yn vnig i mi i drigo ynot, ond y cyfryw yn my mae 'r Yfpryd Glân yn gweled yn gymmwys i r genddo aros ynddo megis in deml iddo yn in dragywydd. Bellach y darfu gauaf ein holl orthreir ymderau, llifeiriant ein trueni a sychodd yn hysb lla Y mae cyrph ein etholedigion frodyr yn ymddangos y yn ddiscleiriach na blodau 'r Lili ar y ddaiar : se el ddaeth yr amser i ganu Halleluiah, a llais yr vd-yn corn a glywir yn ein tîr, Ty di a fuost fynghy-th farwr yngwaith yr Arglwydd, ac yn gyfaill i mi mewn erlidiau, a chammau, er mwyn Crist a'gw Esengyl; yr awrhon y cawn ni fyned gyd a'i gilyddo i lawenydd ein Harglwydd. Megis y dygaist y groesol gyd a'm si gynt, felly yr awrhon gyd â mysi y ceinn misco y goron. Megis yr hauaist gyd â myfi ynac helaeth mewn dagrau, felly yr awrhon, y medi yn he-og laeth gyd â myfi mewn gorfoledd. O bendige-u dig, iê tra bendigedig a fo 'r Duw daionus! yr to hwn (tra fu y rhai gwrthodedig accw yn treu y lio eu holl amfer mewo balchder, chwantau cnaw-i dol, bwyta, yfed, a gwagedd halogedig) a roes i nigru râs i gydtynnu a'i gilydd yn gwilio, ymprydio, a gwedid ddio, yn darllain yr ferythyrau, yn cadw y Sabbôt dw hau

hau, yn gwrando pregethau, yn derbyn y Cymwn mun faincaidd, yn cynnorthwyo'r tlawd; gan arir- er o weithredoedd Duwioldeb ym mhob goffynna geidyrwydd tu ac at Duw, a rhodio yn gydwydd bodus i wneuthur yn ôl ein galwadigaeth tu ac at 15. ldynion.

Yn y man ni chei di glywed son am dy bechodau, ei o herwydd se a'i maddeuir, ac a'i cuddir, Psal. 32.1. ni eithr pôb gweithred dda a wnaethost, er mwyn yr gor Arglwydd, a gyhoeddir ac a obrwyir. Llonna dy yd galon, o herwydd y mae dy Farnwr yn gnawd 'r ith cnawd, ac ascwrn o'th ascwrn dithau. Cyfod dy sa hen i synu, a gwêl yr Angelion gogoneddus yma, wn negis llu o Gabrieliaid yn ehedeg attom, i ddywedyd yr ni fod dydd ein ymwared wedi dyfod, Dan. 9, 21. Luc. yn 21.28. ac i'n trosglwyddo ni yn y cymylau i gyfarfod or ein iachawdwr yn yr awyr. wele y maent hwy gar sh law: Cyfod gan hynny syngholomen, synghariad, gos y mhryd ferth, a thyred ymaith. Can. 2, 13. 17. Ac se elly fel yr iyrshod neu geirw iavainc, y maent hwy yn rhedeg gyd a'r Angelion tu ag at Grist tros ddy-ny-hrynadwy fynyddoedd Bether.

mi 6. Y byw ar meirw ynghyd, yn y modd hyn a' gwedi eu bywhâu au gogoneddu, a gynnullir allan dd b law trwy weinidogaeth fanctaidd Angelion Duw, wer b bôb cwrr a pharthau 'r bŷd, ac â gippir ynghyd cei m y cymylau, i gyfarfod yr Arglwydd yn yr awyr, yn ac felly a ddeuant gyd ag ef, yn rhan o'i rwyfg he bgoneddus i farnu y colledigion a'r angelion drŵg. ge-i Thef. 4. 17. I Cor 6. 1, 3. Y deuddeg Apoyr tol a fyddant yn eistedd ar ddeuddeg gorseddfaingo eu- (yn nesaf at Grist) i farnu y deuddeg llwyth, y rhai wri wrthodasant wrando yr Esengyl a bregethwyd in trwy eu gweinidogaeth hwynt. Ar holl Seinweisiau mewn anrhydedd ac urddas, yn nesaf attynt ôt. Iwythau, megis barnwyr hefyd i farnu yr angelion

124

odd pob vn o honynt yn y bywyd yma ras i fod yn chwannoccach nac araill, i ofod allan ei ogoniant, ac yn ffyddlonach iw wafanaethu ef; felly y bydd eu gogoniant a'i gwobr hwythau yn fwy nag eraill yn y dydd hwnnw. 2 Cor. 9.6.

Y lle ar fan yr ymgafglant ynghyd at Grift, a'r lle yr eittedd Crift i farnu, a fydd yn yr awyr goruwen dyffryn Iehofaphat, wrth fynydd yr olewydd, yn-gyfagos i Ierufalem, ar y tu dwyrain oddiwrth y Deml, fel y mae 'n debygol drwy bedwar o ref-

ymmau.

1. Yn gyntaf, O blegid bod yr scrythur sandaidd yn cynnwys cymmaint a hynny mewn geiriau hygoel: foel. 3.11,12. mi a gynnullaf yr holl genedloedd i ddyffryn Iehof. phat, ac a ymresymma ag hwynt yno, Par ith alluogion ddescyn i lawr o Arglwydd, deffroed y cenhedloedd a deuant i fynu i ddyffryn Iehosaphat. O blegid moyr eisteddaf i farnu y cenedloedd o amgylch. Fehosaphat o'i gyfieithu yw, yr Arglwydd a farn, a'r dyffryn hwn a gafodd yr enw yma, y oddiwrth y fuddugoliaeth fawr a roes yr Arglwydd i fehosaphat, ac iw werin ar yr Amoni- I. aid, Moabiaid a thrigolion mynydd Seir, 2 Cron. 20. 7 1,22, 26. Yr han fuddugoliaeth cedd arwydd o'r le. fuddugoliaeth ddiwaethaf a rŷdd Crist y barnwr pennaf iw etholedigion, ar eu holl elynion yn y fan ei honno y dydd olaf, fel y mae'r holl Iddewon yn ol ei ddeongli: Edrychwch Zachar. 14, 4, 5. Pial ch 56. 1. 2, 3, 4, 5. Oll yn cyttuno y bydd y lle yng-lan ylch yno.

2. Yn ail, O blegid megis y darfu ynghylchdi ino, groeshoelio Crista'i draddodi i gywilydd cywll hoeddus, felly wwch ben y lle hwnnw yr adcyto-lai dli ei ogoneddus crseddfaingc yn yr awyr, panad doet ese i ymddanges menn Barn, i eglurhau ei dd

fow- vy

.

4

f

i

C

a fa

0

p fo

n

W G

fowredd a'i ogoniant. Canys y mae yn addas i Griff farnu y byd a barn gyfion yn y fan honno; lle sy bn efe ei hunan yn cael ei euogfarnu, ia'i gondemnio yn de to express (and the anghyfion.

d

t, ld

ill

1-

d,

th ·f-

bb

el:

y-âr

ed 4-

dd

dd

ıa,

r-

ni-

20.

2. Yn drydydd, O blegid gan weled y darp fonir yr Angelion i gafclu ynghyd yr etholedigion oddiwrth y pedwar gwynt, o'r naill gwrr i'r ne foedd i'r llall, y mae yn hawdd profi y bydd y lle y cynhullir hwynt oll ynghyd iddo, yn agos i Ierufalem, a dyffryn Iehesaphat: yr hon fan y mae y rhai lydd gyfarwydd ym mesfuryddiaeth y bŷd, yn adrodd ei fod yn gannolbarth wyneb y ddaiar:canys os y terfynau eithaf oddiwrth barai, a fydd pedwar cyrrau y byd, rhaid yw i'r ymgyfarfod fod ynghylch y perfydd-bwynt, sef, y canol.

4. Yn bedwerydd: O blegid i'r Angelion ddywedyd wrth y discyblion: mai megis y gwelfant hwy Grift yn ymdderchafu oddiar fynydd yr olewydd, yr hwn fydd ywchlaw dyffryn Iekofaphat : felly yr vn agwedd y daw ef i wared o'r nefcedd. 1.9. 10, 11,121 Dyma feddwl Agninas a'r boll Mgolwyr, oddieithr Lembart ac Alexander Hao'r les.

wr 5. Yn ddiwaethaf: pan fyddo Crist yn eistedd yn fan ei orseddfainge ogoneddus, gyd â hawer miloedd yn o Seintiau, ac Angelion, yn llewyrchu yn oleuach na fal chynifer o Haulau mewn gogoniant, ac yn eistedd o'i ag- amgylch: a chorph Crift mewn gogoniant a phrydferthwch yn rhagori arnynt oll: y colledigion gwelch li eu didôli, ac yn arcs ar y ddaiar i wared; canys cy- llaw ddehau fydd yn arwyddocau bendigedig, ar to- law aswy melldigedig gyflwr: Crist yn gyntaf a can adrodd barn gollyngdod a rhyddhâd, a thragwyel dol fendith i'r etholedigion. Yn gyntaf, o herwwwydd wrth glywed hynny, y myn ef chwannegu

gofid y gwrthodedig. Yn ail, i ddangos ei fod ef yn barottach i voi Trugaredd na Barn. Ac fal hyn o orfeddfainge ei Hawrhydi yn yr awyr (yngolwg ac yn ynglyw yr holl fyd) y datcan ef wrth ei etholedigion : Desemb chini fendigedig blant fy nhad, meddiennuch y degrnas a barotowyd i chwi cyn dechrenad y byd, &c. Mat. 25. 34.

Deuch chwi] dyma ein bendigedig vndeb ni å

a

n

n

I

yı

W

fe

m

m

ol

ge

yn

ai

Sas

Christ, â thrwyddo ef a'r holl Drindod.

Fendigedig] dyma ein rhyddhâd ni oddiwrth ein holl anwireddau, a'n cyflawn gynyfcaeddu â grâs a dedwyddwch.

Blant fy nhad] dyma 'r Awdur oddiwrth hwn trwy Grift y mae ein hapufrwydd ni yn deil-

fiaw.

Meddiennwch] dyma ein mabwysiad ni.

T Deyrnas] gwelwch ein etifeddiaeth, a'n meddiant.

A barotomyd] gwelwn of al Duw dros ei ddewi-

fedig.

Er pan seilinyd y byd] o rad, tragwyddol, an-

ghyfnewidiol etholedigaeth Duw!

Oh mor rhwymedig yw'r enediau hynny i garu Duw, yr hwn o'i wir ewyllys da a'i arfaeth, a'i dewisodd ac a'i carodd bwynt, cyn iddynt wneuthur na danadrwg, Rhuf. 9, 3.

Canys yr oddwn newynog, &c.

O Ddaioni Crift, yr hwn fydd yn dal fulw ar holl weithredoedd ei blant, iw gwobrwyo hwynt am danynt!Pa faint yw'r cariad fydd ganddo ef i griftianogion truain, yr hwn fydd yn cymmeryd pob gweithred yn trugaredd a wneler iddynt hwy er ei fwyn ef, fel pe yb gwneuthid iddo ei hûn! Denwch attaf fi, yn yr hun gw y credafoch cyn i chwi fyngweled; I Pet. 1. 8. yr hwn i f a garasoch, ac a geisiasoch mor ewyllyscar, a thrwy lawer oorthrymderau.

Deuwch yr awrhon o flinder i orphywys, o gywilydd i ogoniant, o fafn angau, i lawenydd bywyd tragwyddol.

Er fy mwyn i y difenwafant chwi, ich erlidiwyd.

ac i'ch melldithiwyd.

yn

ac

di-

di-

Ad

ein

âs.

d,

ru

Ond yr awrhon yr ymddengys i'r holl Esauiaid melldigedig accw mai chwi ydyw y gwir Iacobiaid, a gewich dderbyn bendith eich Tad nefol, a bendigedig y cewch fod. Eich tadau, eich mammau, ac'h cynyseisiaid a'ch gwrthodasant, ac a'ch rhoesant ymmaith, er mwyn fyngwirionedd i, yr hwn yr oeddych chwi yn ei faentumio: Ond yn awr fy Nhâd i a fydd yn Dâd i chwi, a chwi a gewch fod yn feibion ac yn ferched iddo yn dragywydd, 2 Cor. 6,18.

Fe a'ch bwriw d chwi allan o'ch tiroedd a'ch bywyd, ac ymadawfoch a'r cwbl er fy mwyn i a'm Efengyl, eithr fal y bo yn eglur na chollasoch môch ynnill, eithr ynnill wrth golli: yn lle etifeddiaeth a meddiannau bydol, chwi a gewch feddiannu gyd â myfi etifeddiaeth fyn neyrnas nefol, lle y cewch fod o herwydd cariad yn feibion: O herwydd braint de genedigol yn etifeddion: O herwydd anrhydedd yn frenhinoedd, O herwydd fan ceiddrwydd yn offeiriadau. Ac chwi ellwch yn hyf fyned yr awrhon i'r meddiant, o blegid fyn Nhad a'i darparodd, ac a'i cadwodd i chwi er yr amfer cyntaf y gyfodwyd in- Sail y byd.

Yn ebrwydd yn ol y farn hon o ryddhâd a bendith, giymae pob vn yn derbyn ei goron yr hon y mae Crist ybarnwr cyfion yn ei roi am eu pennau, megis gwobr, yr hon â addawodd ese o'i râs a'i drugaredd, wn i ffydd a gweithredoedd da y rhai oll a garene ei ymddanghofiad ef mewn gogoniant, Tim. 4. 8.

Yro pob un gan gymrhefyd ei goron oddian ei ben, a'i gefyd a'r lawr (fal petteu) wrth, draed Crift; a chan ymoftwng ou hunain ag yn galor, ac un ileferydd, mewn undeb â chyfundeb nefol a ddywedant fal hyn: Dade, 4.5,10. Moliant, anrhydedd; a gogoniant, a nerth, a diolch a fyddo i ti yr nen bendigedig, yr hwn wyt yn eistedd a'r yr orseddfainge, a laddwyd, ac an prynaist ni i Dduw a'th waed, o bob cenedl, ieithoedd a phobloedd, ac an gwnaethost ni yn frenhinoedd, ac yn offeiriaid i Dduw i deyrnasu gyd a thi yn dy deyrnas yn oes oesoedd. Amen.

Yno y cânt hwy eistedd yn eu gorseddfeingciau, au trefn, megis barnwyr a'r y gwrthodedigion, a'r Angelion drwg, i glodfori a dwyn tyftiolaeth o vnion fain Crist y Barnwr goruchaf, i Cor. 6, 1, 2.
Gwedi adrodd barnedigaeth y colledigion, y cy-

flawna Crift ddwy weithred arbennig:

1. Yn gyntaf rhoi yr etholedigion iw Dâd: Ioan. 17. 13, 14, 15. Gwelo Dad cyfion dyma y rhai a roddaist i mi, mi a'i cedmais hwynt, mal na chollodd vno bonynt mi a roddais iddynt dy air di : ac bwy a'i credasant es, a'r byda'i cashaodd bwynt am nad oeddynt lox byd magis nad oeddwa innau o'r byd. bythan

Ac yr awr hon O Dâd myfu a fynnwn i'r rhai a roddaist i mi fod gyd â mi lle yr ydwyf, fel y gwelant y zogoniant a roddaist i mi, fely byddwif fi ynddynt bwy, a thithau ynof finnau, fel y gwneler hwynt yn ber-ffaith yn un, fal y gwyppo'r byd mae tydi am banfonodd i, a'th fod yn ei caru hwynt fel y ceraist si. Joan.

17. 22.24. 2. Yn ail, Crist a ddyru i fynu y deyrnas i Dduw y Tad, hynny yw, a baid a gwasanaethu swydd ei gyfringdod, with vr hon, megis y mae yn Frenin, Offeniad, rophw d, ac yn ben yr Eglwys, fe fatfathrodd ei elynion, ac a reolodd ei bobl ffyddlon, â'i Yfpryd, ei air, a'i Sacramentau. Felly pan fo efe yn gado ei Deyrnas o râs, tros ei Eglwys yn y byd hwn, yn ddi atteg fe a lywodraetha fel y mae yn Dduw gogyfuwch a'r Tad, a'r Yfpryd glân, yn ei Deyrnas o ogoniant yn dragywydd, Nid i leihau dim a'r deilyngdod ei Ddyndod, eithr i hyfpyfu yn eglurach ogoniant ei Dduwdod. Felly megis y mae ef yn Dduw, efe a gaiff o hynny allan, ym inhob cyflawnder heb gyfryngau oddiallan, reoli oll

ynoll, 1 Cor. 15, 24.

or,

la

by-

ith

w-

dd.

ıu,

a'r

V-

n.

dd

ey

r

V

e

O'r orsedd a'r brawdle yma, y cyfyd Crist a'i holl ogoneddus gynulleidfa o etholedig Angelion, a Seintiau, ac a eiff i fynu yn orfoleddus mewn trefn, a llywodraeth i nef y nefoedd, a'r cyfryw hyfrydlais cerddwriaeth nefol iw canlyn : Fal y caffo y gan honno, a ddywedodd Dafydd ei gwirio yn hollawl: fe aeth Dum i finn mewn gorfoledd, yr Arglwydd gyd a fŵn yr vdcorn, cenwch foliant i Danw, cenwch foliant i'r Brenin, cenwch foliant : o blegid Duw ydyw brenin yr boll ddaiar, efe biau ymdderchafu mewn mawredd Pfal. 47,5,6,7,9. A'r briodasgerdd honno yn Ioan: ymlawenhawn, ac ymhyfrydwn,a rhown anrhydded iddo ef,o blegid y mae priodas yr oen yn dyfod, a'i wraig ef a ymbaratodd. Alleluiah: Oblegid yr Arglwyd Dduw ollalluog fy'n. teyrnasu. Datc. 19, 6, 7.

Y trydydd a'r radd olaf o fendigedig gyflwr y dŷn adgenedledig yn ôl marwolaeth, fydd yn dechrau ar ôl adrodd y farn a bery yn dragwyddol heb dra-

nge na gorphen,

raidines and municipal production of the collection of the collect

Myfyrdod am gyflwr bendigedig ŷ Dŷn Adgenedledig, yn y nef, gwedi ei derbynnio ef ei farn o ollyngdod, ger bron brawdle Crift, a'r Ddydd y Farn ddiwaethaf.

Y Mma y mae fy myfyrdod yn llewygu, am pin scrifennu yn cwympo om llaw, y naill heb allael deall, a'r llall heb allael rhoi ar lawr, y diddanwch tra godidog, a'r tragwyddol bwys gogoniant (o'r hwn nid yw boll ddioddesiadan y byd hwn yn deilwng) 2 Cor. 4. 17. Rhuf. 8. 18. Yr hwn a' gânt hwy (fef yr etholedigion) gyd a'r Drindod fendigedig, ei feddiannu, o'r pryd y derbynnir hwynt gyd â Christ yn gyd etifeddion, o'i dernas, a'i lawenydd tragwyddol.

Scrythur fanctaidd yn dangos allan (i'n dealltwriaerh ni) ogoniant y tragwyddol a'r nefol lawenydd

mewn pedwar peth :

Sef 2. The.

3. Ragorfreintiau yr etholedigion yno. 6 4. * Frwythau y rhagorfreintiau bynny.

a effeithiau.

T Lie.

The ydyn nef y nefoedd, neu y drydydd nef, yr hon a elwir paradwys: 1 Bren. 8. 2 (or. 12. 24. Y lle yr escynnodd Crist(yn ei ddynol anian) mbell wuchlam yr holl nefoedd gweledig, yStafell y priodasfab, yr hon y mae y sfurfasen â lien frêithlas o sêr gwreichionllyd, a phlanedau gogoneddus, yn ei chuddio, mal na eill llygaid llygredigol y cnawd moi chansod. Yr Yspryd glân (gan ei osod ei hûn

I

in

-

-

2

t

hun at ein gwendid ni) fydd yn datcan gogoniant y lle hwnnw, yr hwn nid all seb ei iawn brifie, wrth ei gyflybu a'r pethau gwerth - fawroccaf yngolwg dŷn. Ac am hynny y mae ef yn Ei gyfflybu i'r ddinas fawr fanttaidd a elwir fernsalem nefol. Lle yn unig y mae Duw a'i bobl, (y rhai sydd gadwedig, a chwedi eu scrifennu yn llyfr yr oen) yn cyfanneddu: wedi ei hadeiladu oll o aur coeth, yn debyg i wydr gloim nou rifial, ei mur o faen fasbis, a sail y mur o ddeu ddeg rhywogaeth o feini gwerthfawr, a deuddeg o byrth, a phob un wedi ei adeiladu o un perl, tri phorth yn tueddu tu ac at bob un o bedwar congly byd; ac Angel with bob porth, (fel synifer o borthorion) fel na chaffo dim aftan ddyfod i mewn iddi. mae yn bedwar ochrog, ac am hynny yn berffaith: yr hýd, y llêd, a'r vehder sydd o un faint, deudeng mil o stadiau i bob ffordd, am hynny chang, a gogoneddus. a'r hyd canol en heolydd, y mae afon bur o ddwfr y bywyd yn rhedeg yn oestadol, cyn loiwed a'r grifial, am bynny yn iachus. Ac o'r naill du i'r afon y mae pren y bywyd yn tyfu yn drag ywydd: yr hwn sydd yn dwyn deuddeg math a'r ffrwythau, am bynny yn ffrythlon. A daily pren sydd iechyd i'r cenedloedd, um bynny yn iachus. Dat 21.

Nid oes gan hynny fangre mor ogoneddus o ran creadigaeth, mor hyfryd o ran diddanwch; mor gyfoethog, o ran meddians, mor gyffurus o ran cyfannedd. O blegid y brenin yno ydyw Cirst, y gyfraith, cariad: yr anrhydedd, gwirionedd: y dynghneddyf, dedwyddwch: y bywyd, tragywyddoldeb. Y mae yno oleuni heb dywyllwch: llawenydd heb prudd-der, iechyd heb glefyd, cyfoeth heb eisiau: geirda heb anair: glendid heb anas: esmwythdra heb poen: golud heb rydu, bendith heb drueni; ac hyfrydwch byth heb ddibennu. Mor union y gallwn ni lefain allan gyd â Dafydd am y ddinas

hon:

hon:Pethau gogoneddus a draethir am danat ti o ddinas Dum, Psal. 87. 3. Ac etto yr holl bethau hyn a ddywedir yn ol gwendid ein dealltwriaeth ni. O blegid y mae'r nesoedd yn rhagori ar yr rhain oll mewn gogoniant, cyn belled, na ddichon tasod dŷn ei adredd,na chalon dŷn ddirnad ei gogoniant, megis y tystiolaetha Paul yr hwn a fu ynddo'i Cor.2.5.2Cor. 12. 4.

1

3

a

O nedwch i ninnau ymhoffi yn y bythod yma o brenniau, neu feini, neu dai wedi eu tylino o bridd, y rhai nid ŷnt ond pebyll annuwioldeb, ac anneddau pechaduriaid; eithr difgwyliwn yn hytrach, ac hiraethwn am y ddinas nefol yma, saer ac adeiladydd yr hon yw Duw. Yr hon y darfu iddo ef, (yr hwn nid yw gywilydd ganddo i alw yn Dduw i ni) ei pharattoi i

ni, Heb. 11. 10.

2. Y Golygyn.

Y Cyflawn fendigaid, ar gogoneddus olygyn i'r holl ddeallus, a'r rhefymmol greaduriaid yn y nef ydyw Duwdod, mewn Trindod o berfonau; heb yr hwn nid oes na llawenydd na dedwyddwch, eithr gwir gyflawndra gorfoledd fydd yn fefyll yn ei fwynhau ef.

Y Golygyn hwn a gawn ni ei fwynhau mewn dwy

ffordd.

Yngmaf, trwy fendigedig olwg ar Dduw.

Yn ail, trwy gyfrannogi Cymmun digyfrwng a'i

Dduwiol anian ef.

nig sydd yn chyngu bodd i anhersynol feddwl dŷn. Canys y mae pob peth yn tueddu at y perfeddbwynt reu 'r canol. Duw ydyw perfeddbwynt yr enaid: am hynny (mal clommen Noah) ni fedr ef gael.

gorphywys, nac ymlawenhau, nes y dychwelo iw

fwynhau ef,

n

11

1

O

1

Nid oedd y cwbl a roes Duw i Moefes yn bodloni ei feddwl ef, o ni chai ef weled wyneb Duw: am hynny y mae yr holl Eglwys yn gweddio yn ddifrifol: Duw a drigarhão wrthym, ac an bendithio, a thywynned llewyrch es wyneb arnom. Pfal. 67. 1. Pan welodd Paul vnwaith y fendigedig olwg honno; byth o hynny allan ni wnaeth gyfrif, o olud neu ogoniant y byd hwn, yn ei herwydd, mwy nag o dom: ac yn ei holl fywyd o hynny allan ni bu ef ond ocheneidio (cupio dissolvi) yr wyf yn dymuno fy nattod, a bod gyd â Christ. Phil. 1. 23. Crist hefyd a weddiodd yn ei weddi ddiwaethaf tros ei holl etholedigion, ar gael o honynt feddiannu y weledigaeth fendigedig yma: Joan. 17. 24. Y Tad, y rhai a roddaist i mi, yr wyf In ewylly sio lle rwyf fi, fod o honynt hwythau hefyd gyd a myfi: (i ba beth?) fel y gwelont fyngogoniant, &c. os discleiriodd wyneb Moeses pryd na buasai ond deugain niwrnod gyd â Duw, ac heb weled dim ond ei du cefn: Exod. 34. 29. pa fodd y byddwn ni yn discleirio, pan so 'm yn cael ei weled ef wyneb In wyneb yn dragywydd, a'i adnabod ef, fel yr adweinir ninnau, ac fel y mae efe? 1. Cor. 13. 31. I Joan. 3.2. Yno ni elwir yr enaid mwyach, Marah, sef chwerwder, ond Naomi, sef tegwch. Oblegid fe dry Duw ei chwerwder byrr ef, yn brydferthwch a glendid trawyddol. Ruth 1. 20.

Yr ail fodd i feddianu y golygyn hwn, yw cael rhydd-deb a chydundeb tragwyddol gyd â Duw yn y nefoedd. Hyn yr ydym ni yn ei gael, yn gyntaf, trwy fod megis yn aelodau i Grift, gwedi ein vno a'i Ddyndod ef, a thiwy ei Ddyndod, (yn bersonol gwedi ei vno a'r Gair) yr y'm gwedi ein vno ag ef, megis y mae efe yn ddw: a thrwy ei Dduwdod ar holl Drin-

dcd.

1

1

n

b

C

n

I

C

h

n

C

y

e

P

n

f

C

d

fe

b

37

Y colledigion yn y dydd olaf a gant weled Duw (fel barnvvr cyfion) iw cospi, eithr o ran bod y cymmun yma yn hiffyg, ni chânt hwy na grâs na gogoniant oddiwrtho. Canys diffyg y Cymmun hwn a wnaeth i'r cythrauliaid (pan welfant Grift) lefain allan, Quid nobis tecum? Sef, beth sydd i ni awnelom a thi, O Fab y Duw goruchaf? eithr (trwy rym y Cymmun yma) fe eill yr enaid edifeiriol fyned yn hyf a dywedyd wrth Grift (fel Ruth wrth Boaz) lleda aden gwifg dy drugaredd dros dy lawforwyn, canys fy nghafathrachur ydwyt ti. Ruth. 3.9. Cymmundeb hwn a addawodd Duw i Abraham, pan roddodd efe ei hun yn wobr fawr iddo. Gen. 15. 1. Acy mae Crist yn gweddio a'r iw holl eglwys ef gael ei fwynhau. Y Cymundeb hwn y mae St. Paul yn ei roi ar lawr ar vn gair lle dywedodd, Y bydd Duw i ni oll yn oll. Joan. 17. 20. 21. 1 Cor. 15.18. Gwir yw fod Duw yr awrhon i ni oll yn all,eithr trwy gyfrwng, a mefur bychan. Eithr yn y nef Duw ei hûn yn ebrwydd mewn cyflawnder mefur heb gyfranniad, a fydd i ni yn bob daioni, ar a allo ein eneidiau ni, a'n eyrph ei ddeifyf a'i ddymuno. Efe ei hun a fydd yn iachadwriaeth, ac yn llawenydd i'n heneidiau, yn fywyd ac iechyd i'n cyrph, yn lendyd i'n llygaid, yn gerdd i'n cluftiau, mêl i'n geneuau, përarogl i'n ffroenau, ymborth i'n boliau, goleuni i'n dealltwriaeth: bodlonrhwydd i'n meddyliau: a difyrrwch i'n calonnau: a pha beth a eill fod yn eifiau lle bydd Duw ei hun yn enaid i'n eneidiau ni? holl nerth, fynwyr, diddanwch, rhinwedd, lliwiau, perstaithdra, melusdra, a'r holl ddaioni sydd mewn dynion, anifeiliaid, pyfgod, adar, prennau, llyfiau, a'r holl greaduriaid, nid ydynt ond megis gwreichion o'r pethau sydd yn Nuw ei hûn mewn perffeithrwydd anseidrol. Ac ynddo ef y cawn eu med mnu mewn modd perffeiddiach, a bendigedicean o lawer. Ef

Ese ei hun a wasanaetha 'r twrn yn eu lle hwynt oll: Na y creaduriad gorau(yr rhai fyddi'n gwafanaethu ni yr awrhon (ni chânt gymmaint o anrhydedd a'n gwasnaethu ni y pryd hynny. Ni bydd eisiau na 'r haul, na'r lleuad, i lewyrchu yn y ddinas honno. O blegid y mae gogoniant Duw yn ei goleno hi Datc, 21, 23. Ni bydd chwaith yn rhaid wrth un math ar greadur pryd y byddom yn cael meddiannu y creawdr ei hunan. Pan fôm ni gann hynny, yn gweled rhyw beth godidog mewn rhyw greadur,dywedwn wrthym ein hunain, pa faint godidoccah yw'r hwn, a roes y godidawgrwydd yma? Pan welom ni ddoethineb dynion, y rhai fydd yn meistroli creaduriaid cryfach nac hwynt eu hunain; a'i deongliad yn rhagflaenori yr haul ar lloer, gan ofod ar lawr yr amfer yr ecclipfiant, neu y tywyllant hwy: diwedwn wrthym ein hunain, Oh mor rhyfeddol yw doethineb Duw, yr hwn a'i gwnaeth hwynt mor ddoeth! Pan yffyrion ni nerth y Morfeirch, Oliphantiaid, Temestl y gwynt, a thwrf y daran ddychrynllyd; dywedwn wrthym ein hunain mor nerthol, mor alluog, mor ofnadwy yw'r Duw hwnnw, fydd yn gwneuthur y cryfion ar erchill greaduriaid yma! Pan fôm ni yn archwaethu Pethau melusber, dywedwn wrthym ein hunain, Oh mor felus ydyw'r Duw hwnnw, oddiwrth ba un y cafodd yr holl greaduriad hyn eu melusdra! Pan fôm ni yn gweled cyfliwiau perffaith, y rhai fydd ar flodau, ac adar, neu'r glendid cariadus fydd a r ferched; dywedwn, oh mor howddgar yw'r Duw a wnaeth yr rhain yn howddgar!

A os darfu i'n Duw anwyl raglunio i ni gynifer o ddifyrrwch godidog, tra fôm yn myned trwy Bochim, fef y dyffryn hwn o wylofain; Pa fâth ddidanwch yw hwnnw, a ddarparodd efi ni pan gaffom ni fyned i mewn i lŷs llawenydd ein meistr? Pa fôdd y bydd ein eneidiau ni yno yn ymhyfrydu o gariad ar

y fâth Dduw cariadus? mor ogoneddus yw'r golwg Seintiau nefol, ac mor garuaidd yvv golwg ein Ia chandwr grafufavvl.

3, Y Rhagorfreintiau sydd i'r etholedigion yn j nefoedd.

O Herwydd y Cymmun hwn â Duw, fo fyddi'r Etholedigion bedwar o ragorfreintiau tra go-

didog, yn y nefoedd.

1. Yn gyntaf, hwynt hwy a gânt deyrnas Dduw yn etifeddiaeth: ac â gant fod yn wyr rhŷdd O Ierujalem nefol, i Pet. 1. 4. St. Paul o herwydd ei fod yn ddirafydd rhydd o Rufain a ddiangodd heb ei fflangellu; Act. 22. 26. 28. eithr y rhai a fo vnwaith yn ddinafyddion rhyddion O ferufalem nefol, fyddant byth diangol oddiwrth fflangellau poenau tragwyddol. O blegid y rhyddhâd yma a brynwyd i ni, nid â rhif o arian, ond a gwerthfawr waed Christ. 1 Pet. 1. 19.

2. Yn ail: hwy a gânt oll fod yn frenhinoedd, ac yn offeiriaid; Datc. 5. 10. ysprydol frenhinoedd, i deyrnasu gyd â Christ, i orfoleddu goruwch Satan, y byd, a'r gwrthodedigion, Rhus. 16. 20. ac offeriaid Ysprydol o foliant a diolch yn dragywydd, 1 Pet. 2.

s. Am hynny y dywedir eu bod yn gwisco Coronau a gynau, Datc. 6. 11. O pa gyssur a diddanwch yw hyn i dadau tlodion, a llawer o blant ar eu helw? os hwynt hwy a'u maethant ac a'i meith inant yn ofn Duw, i fod yn wir gristianogion, yno y byddant yn dadau i gynifer o Frenhinoedd ac Offeiriaid.

3. Yn drydydd eu cyrph hwynt a oleua fel difcleirdeb yr haul yn y ffurfafen: fel gogoneddus gorph Crist, yr hwn a ddiscleiriodd yn eglurach na'r haul hanner dydd, pan ymddanghosodd ef i Paul. Mat. 13. 43. Phil 3. 21. A. 22. 6. Llewyrch neu

gyfcod

h

g

S

yn

in-

yn

int

g. di

ft.

ac

d,

n,

id

2.

0-

h

.

n

l

gyfgod o'r hwn oleuni gogoneddus oedd ymrithiad Moefes ac Elias gyd a'r Arglwydd a'r y mynydd fanctaidd, Luc. 9. Mar. 9.3. Am hynny (medd yr Apostol) se a gyfyd yn gorph gogoneddus, ie yn gorph ysprydol, i Cor. 19, 44. nid o herwydd ei sylwedd, ond o herwydd ei gynneddfau, yn ymgynnal trwy foddion yfprydol, a chanddo gyflymdra go (fel Angel) i afcyn ac i ddifcyn. On pa anrhydedd ydyw fod ein cyrph ni (y rhai fy'n braenn yn waelach na burgyn yn y byd) yn cael eu hadgyfodi mewn gogoniant yn debyg i gorph mab Duw el hûn!

4. Yn ddiwaethaf, y maent hwy yno gyd a'r Angelion sancaidd, heb na blinder na lludded yw cythryblu, yn cynnal Sabboth oefdadol i ogoniant, anrhydded, a moliant y Drindod tra-bendigedig, am gren, gwaredn, a sancteiddio yr Eglwys; ac am ei allu, ei ddoethineb, ei gyfiawnder, ei drugaredd, a'i ddaioni, yn llywodraethu nêf â daiar. Pan fyddych di yn gwrando cydfemiad melyfgerdd miwfic, myfyria mor ddedwydd fyddi di pan fych gyd â chor o Angelion, a seintiau nefol yn cydganu dy ran o'r Allelniah ysprydol honno, a'r y tragwyddol fendigedig Sabboth: Lle bydd y fâth amryw ddifyrrwch, a digonolrhwydd o lawenydd, a'c nad adwaenant fyth flinder with eu gwneuthur, na diwedd o'u hyfrydwch.

elle laver dien ni Enance

in a serious from the serious and the

4. Ffrwythan digwyddedig eddiwrth y rhagorfreintiau bynny.

Oddiwrth y rhagorfreintiau hyn, y cyfyd i'r etholedigion dri mâth a'r effeithiau hynod.

Wynt hwy a gânt adnabod Duw trwy wybodaeth perffeithlawn : cyn beiled ac y byddo poffibli'r creaduriaid ymgyffred y Creawdr. O blegid yno y cawn weled y Gair, y Creawdwr; ac yn y gair, yr holl greaduriaid a'r a greawdd y Gair: sel nad rhaid i ni ddyscu wrth y pethau a wnaethpwyd, wybodaeth am dano ef, trwy'r hwn y gwnaethpwyd pôb peth. Y creaduriaid godidoccaf yn y bywyd hwn, nid ŷnt ond megis llen dywyll gwedi ei thyanu rhwng Duw â ni; a phan dynnir y llen bonno o'r neill du, yno y cawn weled Duw wyneb yn wyneb, a'i adnabod fel i'n adwaenir, 2 Cor. 3. 16. 1 Cor. 13. 12. Nyni a gawn gydnabyddiaeth a'r allu y Tâd, a'r ddoethineb y Mâb, ac a'r râd yr Ysprydglin; ac a'r anwahanol anian y Drindod fendigedig. Ac ynddo ef ni gawn adnabod nid yn vnig ein holl gyfeillion y rhai a fu farw mewn ffydd Grift, ond yr holl ffyddloniaid hefyd a'r a fu erioed ac a fydd bŷth. Canys.

1. Y mae Crift yn dywedyd i'r Juddewon y caent hwy weled Abraham, Isaas, ac facob, a'r holl brophwydi yn neirnas Dduw: am hynny hwy a gânt

eu hadnabod hwynt. Luc. 13. 28.

2. Yr cedd Adda yn ei ddiniweidrwydd yn gwybod fod Efa yn afcwrn o'i afcwrn ei, ac yn gnawd o'i gnawd ef, cyn gynted ac y deffrôdd efe: Gen. 2. 23. gwell o lawer y cawn ni adnabod ein tylwyth, pan ddeffrôm ni gwedi ein perficiddio, a'n gogoneddu yn yr adcyfodiad.

3. Fe

3. Fe adnabu yr Apostolion Grift yn ôl ei adcysodiad, a'r Seintian y rhai a gyfodasant gyd ag ef ac a ymddangofafant yn y ddinas fanttaidd. Mat. 27.

4. Petr, Iago, ac Ioan a adnabuant Moeses, ac Elias, yn y gwedd newidiad, Mat. 17. 3, 4. pafaint mwy o gydnabod a gawn ni y naill a'r y llall,

pan fôm ni oll gwedi ein gogoneddu.

ole-

da-

-loc

ble-

yn

ur: th-

th-

by-

021yn

16.

ar f-

n-

nig

ſŧ,

2

nt ll

K

1-

n

5. Yr oedd Dines yn adnabod Lazarus ym monwes Abraham, Luc. 16. 23. mwy hytrach y caiff yr

etholedigion adnabod eu gilydd yn y nefoedd.

6. Y mae Crist yn dywedyd, Matth. 19. 28. y eaist y denddeg Apostol eistedd a'r ddaudeg gorseddfainge, i farme (a'r y dydd hwnnw) y dauddeg llwyth: am hynny hwy fyddant iw hadnabod, ac felly yn ddilynawl yr adwaenir yr holl Seintiau eraill.

7. Y mae Paul yn dywedyd y cawn ni'y dydd hivnniv adnabod megis i'n adwaenir ninnau gan Dduw: ac y mae Awstin (o'r lle yma) yn cyssuro gwraig weddw, gan ei ficrhâu hi, mai fel y gwelodd hi eigŵr yn y bŷd hwn a'i llygaid corphorol, felly yn y bŷd i ddyfod y caiff hi adnábod ei galon ef, a pha beth oedd ei feddylian a'i amsanion. Gan hynny wyr a gwragedd edrychwch at eich gweithredoedd, a'ch meddyliau. O blegid fo fydd y cwbl iw gweled ryw ddydd yn gyhoeddus; edrychwch I Cor. 4. 5.

8. Yn yr hên Destament yr ydis yn dywedyd, fod y ffyddlonniaid gwedi eu cynnull at eu tadau: wrth hynny mae ein gwybodaeth ni am ein cydnabod,

a'n cyfeillion yn parhau heb pallu.

9. Cariad byth ni chwymp ymmaith 1 Cor. 13. 8. am hynny gwybodaeth, y fail o honaw, fydd yn aros yny bywyd arall.

10. Oblegid y dydd diweddaf y dadenddir barn gyfion yr Arglwydd: pryd y gwobrwyir pob an yn ol 34

ci meithridoedd. Rhuf. 2015, 16. Ac oseghurit gweithred pob rhyw ddin, hytrach o lawer y dygir y gweithredydd i'r goleuni. Os caiff dynion drygionus 10i cyfrif am bob gair ofer, Math. 12.36. mwy o lawer y cair adnabyddiaeth at yr ofer fiaradmir eu hunain. Ac oni adwaenir y dynion, ofer iawn yw cyhoeddi eu gweithredoedd. Am hynny (medd yr Apostol) pob din a ddaw ger bron i roi cyfrif am y weithred a wnaeth ef yn ei garph, &c. 2 Cor. 5. 10. gwelwch Doethineb pen. 5. 1. Er i amryw raddau a galwedigaethau, sef swyddogaeth, gweinidogaeth, Teuluyddiaeth ballu: iê fe baid Crist a rheoli fel y mae yn gyfryngwr, ac a reola oll yn oll, fel y mae yn Dduw gogy suwch a'r T.d, ac a'n y spryd glân. 1 Cor. 15. 24, 28.

Y mae cimmaint o ragor rhwng y gwybodaeth a eill dynion ei gael yn y bŷd hwn, a'r gwybodaeth a gawn ni yn y nefoedd, ac fydd rhwng gwybodaeth plentyn ni fedro mor dywedyd yn groiw, a'r dyfeawdwr neu'r Philosophydd gorau 'n y bŷd. 1 Cor.

13.11.

Y rhai sydd yn sychedu am wybodaeth, byddant hiraethus am fod yn syfyrwyr o'r ffynnon ddyfnddysc

yma.

O blegid yr holl oleuni, trwy'r hwn yr ŷm yn adnabod dim yn ybyd yma, nid yw ddim ond gwir gyfcod Duw. Eithr pan fôm ni yn adnabod Duw yn y nefoedd, ni gawn ynddo ef adnabod trefn gwaith y creadigaeth, a dirgeledigaethau gwaith ein prynedigaeth: ie ni a gawn gymmaint o wybodaeth am y creawdr a'i weithredoedd, ac yw botlibl i greadur ei ddeall, a'i amgyffred. Eithr tra fôm yn y bywyd hwn, nyni a allwn ddywedyd gyd â fob: Mor fychan yw'r peth yr ydym ni yn ei glywed am dano? Job 26.14. A'n fierhau ein hunain gyd â mâb Syrac, fod etto

erro bethan mwy na'r khain yn guddiedig, ac na welfom ond ychydig o weithredoedd Duw.

phersseithlawn, gymmaint ac a syddo bossibl begreadur allu. Y modd i garu Duw ydyw, ei garu ef or oi swynei hun: y mesur, yw ei garu ef yn ansesarol. Canys yn y bywyd hwn (wrth adnabod Duw yn unig o ran) nid ydym yn ei garu ef ond mewn rhan: eithr pan so yr etholedigion yn y nesoeddy yn cyslawn adnabod Duw, yno y byddant yn cyslawn garu Duw. Ac o herwydd yr aneirif achosion o gariad, yr hyn a gânt hwy ei adnabod sod ynddo es, hwy a syddant mewn serch anseidrol iw hossi ef.

3. Hwy a gant eu llenwi â phôb rhyw lawenydd nefol. Ar dy lim ddehau (medd Dafidd) y mae llawenydd yn drag ywyddol, Pfal. 16. 11. Le (medd of.) hwint hwy a gant en diodi ag afon hyfridwab. Plal. 36. 8. O blegid cyn gynted ac y caffo yr enaid ei gynnwys i fewn gweithredol feddiant a'r ddedwyddol hanfod Duw : y mae ef yn mwynhau oll ddaioni, howddgarwch, gogoniant, a phertleithrwydd yr holl greaduriaid (o'r holl fyd) ynghyfwilt a'r unwaith gwedi eu goflwyno iddo yn y golugiad at Ddnw. od yw neb mewn cariad, yno y caiff fwynhau y peth sydd fwy carjadus; od yw nêb yn ymhosfi mewn glendid, nid yw'r glendid tecraf ond priddlyd with yr hwn fydd yno: yr hwn fy imymhyfrydu mewu llawenydd, yno y caiff aneirif rywogaethau o horaw, heb na golid in huddias, na phenyd iw dorri: yr hwn fydd yn caru anrhydedd, yno y caiff ef heb anair cynfigen iw wradwyddo. Yr hwn fydd yn caru rryfor: y y caiff feddiannu yr hwn ni ddygir byth oddiarno. Yno y cânt hwy ddlealltwriaeth hob anw eth; jechyd heb glefyd, a bywyd, na eill mas blaeth ei derfynn, wi

Ar un gair, edrychwch pa faint y mae y byd, o

herwydd

berwydd goleuni, difyrrwch a chuffur, yn rhagori a'r y grôth gyfyng dywyll, yn yr hon ith cenedlwyd yn blentyn: y cymmaint arall y mae y byd fydd i ddyfod, yn rhagori a'r y byd hwn, mewn llawenydd, ac hyfrydwch dedwyddol. Mor ddedwydd fyddwn ni y pryd hynny, pan fo y bywyd hwn gwedi ei gyfnewid, a ninnau gwedi ein trofelwyddo i'r fan honno?

4. Hwynt a lenwir â llawenydd anrhaethadwy: yn dy wydd di (Medd Daffad) y mae cyflawnder llawenydd, Pfal. 16. 11. a'r llawenydd hwnnw, a gyfyd yn benaf oddiwrth weled Duw ac o weled yr holl Angelion fanctaidd, ac eneidiau bendigedig y gwyr cyfiawn perffaith, y rhai fydd mewn tlawenydd, a gogoniant gyd ag ef. Ond yn enwedig o'r golwg hyfryd a'r fesu Cyfryngwr y Testa-ment newydd, Heb. 12. 24. ein Emmanuel ni, Duw wedi ei wneuthur yn ddŷn, ei weled ef a fydd yn brif achos o'n dedwyddyd ni, a'n gorfoledd. Os darfu i'r Ifraeliaid yn ferufalem floeddio o lawenydd hyd om ddadfeiniodd y ddaiar, wrth weled coroni Satomon; Pa faint a fydd llawenydd yr etholedigion yn ynef, wrth weled Crist, (y gwir Salomon) gwedi ei ymwisco a gogoniant? O darfu i foan fedyddiwr yn ei wydd ef o mir lawenydd neidio yngbroth es fam, Luc. 1. 44. Pa faint y cawn ni ymorfoleddu mewn hyfrydwch, pan to ef nid yn unig gyd a nyni, ond ynom ni yn y nefoedd? Os darfu i'r rhai doethion lanengehn cymmaint, pan welfant of yn faban yn gorwedd yn y prefeb : Mat, 2. 16. pa orfoledd a fydd i'r etholedigi on o'i weled ef yn ei add yn Frenin yn ei orseddfainge nefol? O bu Simeon hen mor lamen ficiriad iw gystwyno i'r argundd, Luc. 2. 28. pa faint mwy a fydd ein llawenydd ni, gael ei weled

h

20

W

gı

bi

P

ed ef yn Frenin, yn llywodraethu pob petha'r ddeheulaw ei Dad ? O bu fofeph a Mair mor llawen pan gawfant ef ym mhlith yr athrawon yn y deml . Luc. 2. 46, pa faint llawenach a fydd ein eneidiau hi pan welom ef yn eistedd yn Arglwydd ym inhlith Angelion nefol. Dymma y llawenydd hwnnw fydd yn eiddo ein Harglwydd ni, Matth. 25.21. yr hwn (fel y dywaid yr Apostol) ni welodd llygad,ni chlywodd clust, ac ni eill calon din moi ddirnad; I Cor. 2. 9. yr hwn o ran na eill mor myned ynom ni, ny-ni a gawn fyned iddo ef.

zori

ryd ld i

cn-

dd

ve-

ir

yn der

led

e-wn

e-

4-

dd

a-

on

e-

7-

g-

ig

)\$

n

t,

1

*

5. Yn olaf, hwynt hwy a feddiannant y bendigedig a'r gogoneddus gyflwr yma yn dragywydd. Am hynny y gelwir ef y bywyd tragywyddol: ac y mae Crift yn dywedyd: y Hawenydd hwnnw ni ddwg neb oddiarnom, Joan. 16, 12. Pôb llawenydd arall a yn barhaodd gant a phedwar wgain o ddyddian: Efth.
Os 1.4. eithr efe,a'i wlêdd. a'i holl lawyddian: dderfydd er maint a fyddo. Gwlêdd Ahasferus a heibio. Pe cai ddyn bydol ei gymmeryd i'r gogonniant nefol, i gydgymdeithas ag Angelion, iw ddigoni a phob math a'r lawenydd, ac hyfrydwch, (a hynny dros amfer) fe fyddai hyn beth mawr genddaw; eithr cael eu meddiannu hwynt yn dragwyddol heb drange na gorphen, pwy a eill wrando hyany, heb ryfeddu! a phwy a eill ei fynnied, heb fynnu o'i blegid? Holl Seintiau Crift (cyn gynted ac y darfu iddynt wir archwaethu y llawenydd tragwyddol hwnnw) oeddynt yn cyfrifholl gyfoeth a digrifwch y byd hwn megis yn golled ac yn dom, wrth ei gyffelybu i'r llall, Phil. 3. 8. Ac am hynny (trwy ddyfal weddi, ymprydio, eluseni, wylofain, ffydd, a buchedd dda) yr oeddynt hwy yn dyfal gymeryd poen er mwyn eu sicrhau eu hunain o'r bywyd tragwyddol hwn: (Ac o ferch iddo fe ddarfu iddynt yn e88

wyllyfeat maill a'i gmerthu, a'i rhannu eu holl gyfo

A mae Crist yn galw yr holl Griftianogion yn far el nadwyn: a bjwyd tragwyddol yn faen gwerthfawr yr hwn y mae y marchnattwr doeth yn iei bwrcasu ie perhon a gorfod iddo dalu am danogwhl olla

afiedde. Matth. 13.

Panglybu Alexander fod cyfoeth mawr yngw. ledydd y dwyrain, yn ebrwydd efe a rannod ei deyr nas el bun fef Macedonia, rhwng el gapteinniaid a'i filwyr: Haphestion a ofynnodd iddoubeth oedd e feddir with wneuchut hynny; Alexander a attebodd, mai mwy obdd genthau am gyfoeth yr India(a'r yrhon yr oedd ef yn gobeithio y cai ar fyrr fod yn berchennog) nac am yr holl deyrnas a adawiai Philip ei dad idde ef yn Macedonia. Ac oni ddylai Griffianogion fod yn Twy genthynt am dragwyddol gyfoeth y nêf, fydd mor enwog, (yr hwn a gânt e berchnogi cyn penthir o ddyddiau.) nac am fothach lygredig y ddalaren bychlyd, yr hwn ni phery ond tros dyinmot? Abricham a Saraia adawfant en gwlad eu hunain, air meddiannau i geisio Dinges Jaer ac adegladydd yn dion yw Dum, Heb. 11. 10(19) 16 Acam hynny miphrynafant ddim tir, ond yn vnig ile i gladdu. Y mae Dafydd yn well ganthaw vn dyddimry lle yma,na mil mewn lle arall: je bod ye borthon yo nhy Dduw, sedd well ganthaw nac ares mount of the bion shabellan anwiredd, Pfall 84. 10. E. lias asymbiliode yn daer a'r Arglwydd, am dderbys en ontaid in doyrnas nefol: Ac a aeth yn ewylly scar, er ei fod yn myrcd yno mewn cerbyd tanthd 2 Brenza 15 din

Paul (Pan gasoddynwaith weled y nes) oedd beunydd yn dymuro ei ddariodiadd i fod gyd a Christ, Phil. 1. 23. Peter (pan gasas es weled llewyrch y gogoniant tragwyddol a'r y mynydd) a ddeitysodd

gael

go

P

fo

O

al

Ħ

¥

f

n

h

8

1

2

6

gael trigo yno holl ddyddiau ei fywyd: gan ddywedyd, O Arglwydd da i ni fod yma, Matth. 17.4. Pa faint well y tybia Petr yr awrhon o'i fod yn y nefoedd? Crift (ychydig cyn ei farwolaeth) a wed odd a't ei Dâd am ei dderbyn ef i'r rhagorol ogon ant Joan. 17.5. Ac y mae'r Apostol yn tystiolaethu, mai o herwydd y llawenydd hwn a osodwyd o'i flaen, y dioddefodd ef y graes, ac y dirmygodd gywlydd, Heb. 12, 2. Pe cai ddŷn vnwaith weled yr hyfrydwch hwnnw, fe a ddioddefai (o bai hosiibl) gan marwolaeth er cael meddiannu y dedwyddfyd hwnnw yn diwrnod.

St Awstin a ddywaid y bydddai efe fodlon i oddef poenan offern, er mwyn ynnill y Hawenydd yma, yn

gymenac y collai efe ef.

fo

ar

wr.

14

W-

YT.

ai

te-

a'r

yn lai

ai

ol

ch

eu eu

Fy m

W

d

20

Ignatins (difgybl Paul) pan oeddyd yn ei fygwth ef (ac ynteu yn myned i ddioddef) a chreulondeb y poenau, a attebodd trwy fawr flydd hydetus; tan, crogbrennau, bwyllfiloedd, torri fy efcyru, fy nhynnu yn aelodau, bethu fy ngorph, holl boenau y cythrauliaid ynghyd, delont arnaf fi, O caf fi feddiannu fy Arglwydd Iefu a'i deyrnas. Y cyfryw gefnogrwydd meddwl a ddangofodd Polycarp; yr hwn ni eliid peri iddo wadu Crist yn y dim lleiaf, rhag ofn yn mâth ar farwolaeth.

A'r vnrhyw feddylfryd yr attebodd Basil iw erlidwyr, pan geisiasant ei ddychrynu es a marwolaeth:
nid osnai (eb ese) farwolaeth byth, yr bon ni eill
ddim niwaid, ond sy nhrwyschwyddo at yr hwn am
gwnaeth. O darfu i Ruth adael ei gwlad a chalyn
Naomi ei gwaudd, i syned ac aros gyd â hi yngwlad Canaan, (yr hon nid yw ond portreiad o'r nês)
yn vnig am yr hyn a glywsai hi am Dduw Israel, (er
nad oedd iddi hi addewid o gael dim rhan yno) pa
fodd y dylit ti ganlyn dy sam sanctaidd yr Eglwys i
syned at Grist i'r nesol a'r tragwyddol Canaan; yn

f

T

YI

f

of

b

3.

yr hon y rhoes Duw i ei etifeddiaeth trag ywyddol, gwedi ei fierhau trwy gyfammod fantfaidd gwneuthuredig yn ei air ef, serifenedig a gwaed ei fab, seliedig ai yd, ac a'i facramentau? hyn yw dy ddedwydd, tragywyddol yn neyrnas nefoedd, lle bydd dy fywyd yn gyfundeb a'r bendigedig Drindod, a'th lawenydd yngwydd yr oen, dy swydd canu, dy gerdd Allelniab, dy gyd gerddorion Seintiau, ac Angelion: lle y mae ieuengtyd yn cynyddu heb heneiddio byth, glendyd yn parhau heb ddiflannu; cariad yn amlhau byth heb oeri, fechyd heb wanhychu, a bywyd yn aros byth heb ddiweddu.

Myfyrdod yn byfforddi Cristion i gymhwyso atto ei hun yn ddioed y rhagddywededig wybodaeth am Dduw, at am dano ei hun.

I a weli gan hynny o ddŷn, mor refynol a melldigedig yw dy gyflwr di,trwy lygredigaeth dy natur, heb Grift: yn gymmaist ac y mae y ferythyrau yn cyffelybu dynion drygionus i lewod, eirth, teirm, cyffylau, cwu, ar fath greaduriaid gwlltion yn eu bywyd: a diammau fod cyflwr dŷn diadgenedledig yn ei farwolaeth yn waeth na chi, neu 'r creadur bryntaf yn y bŷd. O blegid yr anifail (yr hwn ni wnaed ond er mwyn dŷn) pan fyddo marw y mae yn diweddu ei holl drueni yn ei farwolaeth. Ond dŷn sy'n meddy enaid rhesymol, ac anfarwol, gwedi ei wneuthur ar lûn Duw, i wasanaethu Duw : pan ddibenno drueni y bywyd hwn, y mae yn rhaid iddo roi cyfrif am ei holl anwiredd; a dechrau goddef y trueni hynny, y rhai ni ddiweddant byth. oes greadur yn y byd ond dŷn yn gorfod iddo roi cyfrif o'i fuchedd yn ei farwolaeth : nid rhaid i greaduriaid anifeilaidd direfwm roi cyfrif am eu gweithredoedd, na'r Angelion da er bod ganddynt refwm

swm roi cyfrif chwaith, am nad oes ynddynt ddim pethod. Ac am yr angelion drwg, y maent hwy heb obaith, gwedi eu heuogfarnu yn barod: fel nad rhaid iddynt hwy wneuthur cyfrif ym mhellach. Dŷn yn vnig yn ei farwolaeth sydd i roi cyfrif ger bron

Duw am ei fywyd.

re-

ai

d. fy

a-

Д:

b,

14

-

i

Or tû arall yr wyt yn gweled (o ddŷn) mor ddedwyddol a bendigedig yw dy gyflwr gwedi dy wir gymmodi â Duw yn Ghrift, yn hyn o beth dy fod yn cael ail dderbyn llûn delw Dduw, ac adferiad o'th lywodraeth ar yr holl greaduriaid, nid wyt ti ond ychydig is na'r Angelion yn y byd hwn, a gogyffuwch a'r Angelion yn y byd a ddaw; ie o herwydd dy natur wedi ei derchafu trwy berfonol yndeb a Mab Duw, a thrwyddo ef a gogonniant y Drindod, goruwch Angelion: cyfeill-frawd Angelion mewn grâs yfprydol, a gogonniant tragwyddol. Dy di a welaift mor ogoneddus a phersfaith ydyw Duw, a bod dy brif lawenydd a'th ddedwyddwch yn fefyll ar gasfael tragywyddol gymmundeb a'i Fawrhydief.

Yr awrhon (gan hynny) o bechadur anedifeiriol, yn ymyscaroedd fesu Grist, yr wyf yn deisyf ar nat; ie ac yn dy dynghedu fai yr wyt yn caru dy iechydwriaeth dy hûn, yn ddisrifol i ystyried gyd â mysi, mor gau, mor ofer; ac mor wael, yw'r holl bethau, sydd yn dy attal, a'th rhwydo yn y gresynol a'r melldigedig gyslwr yma, yn yr hwn yr wyt yn byw, ac sydd yn dy rwystro i gael sfafr Duw, a gobaith o dragywyddol fywyd a dedwyddwch.

Myfyrdod am y rhwystrau, fy'n attal pechadur oddiwrth ymarfer, Duwioldeb.

YRhwystran hynny ydynt faith yn arbennig.

i. Yn gyntaf, Camgymeryd yn anwybyddu jawn ddeall rhyw fannau o'r scrythur sanctaidd, a rhyw fannau o brif-byngciau crefydd gristianogawl Yr scrythyrau a gamgymerir yw y rhai hyn:

difar gan bechadur ei bechod, mi a ollyngaf dros gaf yr boll, &c. Oddiymma y mae y dŷn cnawdol yn caf-

glu: y geill ef edifarhau pan fynno.

Y mae yn wir, pabryd bynnag yr edifarhao pechadur y maddau Duw; eithr nid ydyw yr ferythur yn dywedyd, y geill pechadur edifarhau pan y mynno, ond pan roddo Duwiddo ei râs. Llawer (medd yr ferythur) pan fynnent edifarhau, a wrthodwyd; ac ni allent edifarhau, er iddynt geisio yn ddyfal trwy ddagrau; Heb, 12. 17. Pa gyssur y mae yr serythur hon yn ei roddi i ti, yr hwn nid edifarhaist, ac ni wyddost pa un a wnai a'i cael grâs i edifarhau yn ol hyn, a'i nas cessych?

2. Math. 11. 28. Deuwch attaf si bawb a'r sidd yn sinderog, ac yn llwythog, ac, mi a esmwythâ arnoch. Oudly ma y mae'r dŷn drygionus yn deall, y dichon ef ddyfod at Grist pan synno. Eithr y mae yn rhaid iddo wybod, na ddaeth dyn erioed at Grist, ond yr hwn (sel y dywaid Petr) gan adnabod sfordd cysiawnder, a ochelodd balogedigaethau y bôd, trwy adnabyddaiaeth ein Har swydd, a'n iachawdwr fesu Crist. 2 Pet. 2. 20, 22. Dyfod at Grist ywedifarhau a chredu. A hyn ni ddichon neb ei wnenthur, oddieithr iw Dâd nefol ei dynnu a'i râs ef. Isa. 1. 18. Ioa. 6. 35, 44.

3. Rhuf. 8, 1. Nid oes damnedigaeth i'r rhai fidd

4

r

h

th

9

le

h

P

c

0

6

ai

1

ac

n

g

di

Q:

Ghrist Jesu. Gwir, ond y cyfryw yw y rhai mid int yn rhodio yn ol y onawd, (fel yr wyt ti) eithr ol yr Tspryd, yr hyn ni ddarfu i ti etto erioed ymi iw wneuthur.

4. 1 Tim. 1. 19. Crist fefu a ddaeth i'r byd i iadu an pechaduriaid, &c. Gwir; ond y cyfryw bechariaid, y rhai mal Fanl, a drôant oddiwrth eu buedd anwireddus: ac nid fel tydi, yr hwn wyt yn rhau i fyw mewn camwedd. Oblegid gras Duw hon, sy'n dwyn iechydwriaeth i bob dŷn, sydd yn feu i ni wadn anuwioldeb, a thrachwantau budol, bywyn fobr, yn gyfion, ac yn dduwiol yn y byd preanol hun. Tit. 2. 11. 12.

L

77 af-

e-

ur

di

yr

ft,

r-

.

bâ

ey

ift

ei

f.

dd

17

5. Dihar. 23. 26. Y mae gwr cyfiawn yn cympo thwaith yn y dydd, ac yn cyfodi, &c. (yn y dydd,) n-d yw yn yr scrythur: yr hyn beth nid yw i'w dd leall am gwympo i bechod, ond syrthio i drallod, hyn y mae ei elyn llidiog yn ei ddarparu i'r cyfial m; oddiwrth yr hyn y mae Duw yn ei waredu: a e bai yn meddwl cwympo i bechod, a chodi o beod, beth yw hyn i ti, yr hwn y gall pawb weled godymmau bob dydd, ond m all na Duw na dŷn eled dy gyfodiad eilwaith drwy edifeirwch?

6. Es a 64. 6. Ein holl gystawnder ni sydd mal ol yn casclu; gan weled nad yw gweithredoedd ran y Saintian gorau ddim gwell; wrth hynny y at ae ei weithredoedd yntau yn ddigon da: ac am onny nid rhaid iddo chwaith ymofidio gormod, fod grefydd mor amherffaith. Ond nid yw Esay yn lle yma, yn meddwl gweithredoedd yr adgeneddig: megis gweddiau difrifol yn enw Duw; cardau elusenaidd o eigion trugaredd; dioddef o aos yr Efengyl, colli ei dda, a cholli ei waed, a'r th weithredoedd, y rhai y mae Paul yn eu galw ffrmyth yr Yspryd; Gal. 5. 22. Eithr y prophwyd gan

ir

W

y

en

Juddewon, pan fyrthiafai hi oddiwrth Dduw i dde h addoliaeth, fy'n cydnabod, mai tra fuont hwy tr waith eu pechodau aflan, gwedi eu neilltuo od wrth Dduw, megis cleifion gwabanol o achos en d luriau heintus, a'i cadachau halogedig, y faent a illtuol oddiwrth ddynion; Nid allai en cyfiawn yn goren hwynt, fod oad yn wrddedig yn ei olwg A Ac er nad yw ein gweithredoedd gorau ni, (o'i o fatadlu a chyfiawnder Crift) ddim gwell na bra stiau aflan: etto yn nerbynniad Duw er mw yw Crift fe a'i gelwir yn wisc wen; iê lliain pur ditti clair, digon anhebyg i frithni y llewbart, a'r gw coedd budron. Dad. 3. 8. Jer. 13. 23. Z

bawb yn llithro. Gwir; ond nid yw plant Duwy gal pechu ym mhob peth fel yr wyt ti, heb na ffrwynod ber trachwantau, na marwhau eu llygredigaethau bod gweddillion trachwantau, na marwhau eu llygredigaethau. ac m bod gweddillion pechod yn aros yn y plant cûaf g gla Dduw, onid yw reidiol iddynt lefain beunydd, # 23 tad yr hwn wyt yn y nefoedd, maddau i ni ein dyledir far Etto yn y Testament, newydd, ni elwir neb yn g efe firedinol yn bechaduriaid, ond y rhai diailgenedl wr dig. Eithr yr Adgenedledig, o herwydd eu afb ar drwydd awydd-frydig i wafanaethu Duw mewn pr deb fancteiddrwydd, ym mhob lle a elwir yn San Yn gymmaint a bod foan yn dywedyd mai pi han bynnag a anedo Ddum,ni pecha; 1 Joan. 3. 9. hy cha ny yw, nid yw yn byw mewn aflendid yn ewylly rez car, gan adael i bechod reoli ynddo, fel yr ydw y n ti. Na thwylla mo honot dy hûn ag enw Cristio mhi pwy bynnag a fo arferol o fyw mewn rhyw bechod maj nafus, nid yw efe yn byw mewn cyflwr grâs. Po cho un gan hynny (medd St. Paul) a enwo make Crist madaved as anwiredd, 2Tim. 2. 19. N YW

yw'r adgenedledig yn pechu ond o wendid, y maent hwy yn edifarhau, a Duw yn maddau; am hynny nid ydynt yn pechu'i farwolaeth, 1 Joan. 5. 16. Y mae'r colledig yn pechu yn faleufus, o'u llawn awydd, ac yn ymlawenhau ynddo: fel o'i gwir fodd, y mae pechod yn ymadel â hwynt, cyn iddynt hwy ymadel ag ef. Nid edifarhant, ac ni faddau Duw. Am hynny y mae eu pechodau yn farwol, (medd St of Joan) neu yn hytrach yn anfarwol, megis y dywaid on St Paul, Rhuf. 2. 5. Nid jawn escus (gan hynny) www.yw dywedyd, pechaduriaid ydym ni oll. Gwir griditianogion (di a weli) ydynt oll yn Saint.

tr

de

w

Ni

8. Luc. 23. 43. Y lleidr a drôdd a'r y ffun olaf o'i Zenau, a dderbynniwyd i Baradwys. Beth am hynny? O caffi gymmaint o amfer, ac y gallwyf ddywedyd wrth farw, Arglwydd trugarha wrthyf, mi was gaf finnau yr un flunyd fy achub am gwaredu. Ond beth oni chai di? ac etto llawer yn y dydd hwng glwydd nid adnebydd mo honynt. Matth. 7. 22, E 23. Y lleidr a achubwyd, o herwydd iddo edi-dir farhau; eithr ei gyfaill ni chafas râs i edifarhau, g efe aeth yn ddamnedig. Gochel gan hynny, rhag dli wrth hyderu mewn hwyr edifeirwch yn dy ddimedd ult ar y ddaiar, orfod arnat edifarhau yn rhyhwyr heb puddimedd yn uffern.

9. I Joan. 1. Gwaed fesu Grist sydd yn ein glan-pu hau ni oddiwrth bob pechoa, ac I foan. 2. I, Ophehy cha neb y mae i ni ddadleuwr gyd a'r Tâd, fesu Grist lly reysion, &c. Oh cyssurns! Ond gwrandewch beth lwy mae S. foan. ynei ddywedydd yn yr un lle: fy ios mhlant bychain y pethau hyn a scrisennais attoch fal d na phechoch. Os dy di (gan hynny) a adewi dy be-Pethod, y cyssurau hyn sydd yn dy eiddaw, enid ê ni erthynant i ti.

* 10024

10. Rhuf. 5. 20. Lile yr amblhaodd pechod, mwy ? 1

lawer yr amlhaodd grâs.

Oh odiaeth! eithr gwrandewch beth a ddywaid no Paul yn ol hynny: beth a ddywedwn gan hynny, a beth a ddwn fyn etto ynddo ef? Rhuf. 6. 1. 2. Nid yw y beth yma yn dyfeu i ni ryfygu, ond na ddylem anobeithio. Nid oes gan hynny yr yn o'r addewidion hyn, anddo grân i neb ynddir galon edifeiriol yn addo gras i neb, ond i'r galon edifeiriol.

Seiliau crefydd a gamgymmerir ydynt:

1. Odiwrth athrawiaeth cyfiamnhad trwy ffydd yn pr vnig: Cristion cnawdol a gascl; nad ydyw gweith-redoedd da angenrheidiol. y mae yn canmol eraill a nic wnelo weithredoedd da, eithr y mae ef yn coelio am ly dano ei hun y bydd efe cadwedig trwy ei ffydd, heb ww wneuthur dim or fath bethau. Ond ef a ddylai wy- Or bod, er nad yw gweithredoedd da angenrheidiol i c gyfiawnhau dŷn; etto y maent yn anghenrheidiol i iechydwriaeth: Canys gwaith Dum ydym, wedi ein creu ynghrist Iesu i weithredoedd da, y rhai a ia ragddarparodd Duw i ni rodio ynddynt. Ephef. 2 caf 10. Pwy bynnag gan hynny mewn oedran a fyn ni e wyr ai wnêl weithredoedd da wedi ei alw, ni eili el Mo fod yn gadwedig: ac ni ragddarparwyd ef erioed i nid fywyd tragywyddol. Am hynny y tlywed yr fery if a thur y tâl Crist i bob dŷn yn ol ei weithredoedd, Rhus. y m 2.6. 2 Cor. 9. 6. Dad. 22. 12. Nid yw Grift yn ago gwenthur cyfrif o ddim oedd yn yr Angelion o'r t y faith eglwys, ond o'u gwethredoedd Datc. 2.ac 3. Ac af i yn y dydd diwaethaf, efa rydd yr etifeddiaeth nefol, yn vnig ir rhai a wnaethant weithredoedd da, me yn porthi r newynog, yn dilladu 'r noeth, ac felly, efy Math. 25. Yn y dyd hwnnw cyfiawnder a wife y go-19, ron. 2 Tim. 4. 8. Heb gyfiawnder, heb goron, hebly h

Daun

Dduw, oddieithr dial. Bed yn gyfoethog mewn gweithredoedd da,ydyw'r fail gadarnaf o'n ficcrwydd id ni i dderbyn bywyd tragywyddol, 1 Tim. 6.19. O blegid gweithredoedd da ydynt wir ffrwythau gwir flydd, yr hon fydd yn ymaflyd ynGrift a'i ufyddy dod i iechydwriaeth. Ac nid oes ffydd arall yn lley hau yn Ghrist, ond yr hon sidd yn gweithredn trwy jariad. Gal. 3.6.

n, Ac (oddieithr yngweithred cyfiawnhâd) y ffydd, yr hon fydd yn unig yn cyfiawnhau, nid yw yn unig un amfer, eithr ynghŷd â gweithredoedd da: Fel y yn pron a'i ffrwyth, yr haul a'i lewyrch, y tân a'i wrês, hay dwfr a'i wlybanniaeth. a'r flydd honno, yr hon a nid ymgyfiawnha trwy weithredoedd da o flaen mylynion, nid yw ond flydd farwol: yr hon ni chyfieb awnha fŷth enaid dyn o flaen Duw. Jag. 2. 26. y- Ond y flydd fydd yn cyfiawnhâu a bureiddia y galon, i ac a santteiddia yr holl ddŷn trwyddo. Att. 15. 9.

iola Thef. 5. 23.
2. Oddiwrth athrawiaeth tragwyddol rhagddarpaariad Duw a'i ddigyfnewidiol ofodiad, y mae ef yn 2. cafglu: Os rhagddarparwyd ef i fod yn gadwedig, n-ni eill ef amgen na bô, os i ddamnedigaeth, ni eul ef Moddion wneuthur iddo ddim daioni. Am hynny

i rid yw holl weithredoedd Duwioldeb ond ofer. Eithr y af a ddylai ddyfeu ddarfod i Dduw ragddarparu at of moddion, fel at y diwedd. Yr hwn gan hynny a

yn agddarparodd Duw i fod yn gadwedig, hynny yw, o'r t y diwedd, a ddarfu iddo ei ragddarparu yn gyn-Act af i gael ei alm, a'i sancteiddio, a'i wneuthur un ag-

e-redd â llûn ei Fâb, yr hyn yw y moddion, a'r rhai a, medd Petr) a ddewifwyd i iachydwriaeth addewifwyd ly, efyd i fanttieddiad yr yspryd, i Pet. 2. 16. Rhuf. 8.

eb ly hûn at air, ac agwedd Crist dy Arglwydd, ac a an syddhei i ddaionus gynhyrfiadau yr Yspryd glan, MN

drwy ymadel a phechod, a byw mewn buchedd dduwiol: yno bydded diogel gennit, dy fod yn un or rheini, yn ddiammeu a ragddarparwyd i iechydwriaeth tragwyddol. Os amgen, na feiâ ar ragddarpariad Duw, ond ar dy bechod dy hûn, a'th wrthryfelgarwch. Ymchwel di at Dduw, a Duw yn rafusawl ath dderbyn di, fel y derbynniodd y Tâd y Mâb afradlon; ac wrth dy drôad, fe fydd eglur, yn gystal i Angelion, ac i ddynion; dy fod di yn perthyn i'w etholedigaeth ef. Luc. 15. 10, 24. Onis

i

C.

21

4

er

n

E

gwnei ; pa ham yr achub Duw dy di?

12. Pan glywo y Criftion cnawdol, nad oes gan ddin rydd-did ewyllys at ddaioni, y mae ef yn gollwing awen y ffrwyn at ei feddwl llygredig ei hûn, fel ped fai heb allu nac ymattal, nac ymgolpi; yn ddigwyddedig yn gwneuthur Duw yn awdur o bechod, gan iddo oddef i ddŷn redeg i'r angenrhaid yma. Ond efe a ddylai wybod roi o Dduw i Adda rydddid ewyllys, i fefyll yn ei ddiniweidrwydd, os mynnai; eithr din a gamarferodd ei ewyllys rhydd, ac a'reollodd ei hun, ac yntau. Gwedi y cwymp, y mae i ddŷn ynghyflwr llygredigaeth, cwyllys rhydd at y drwg, ac nid at y da. Oblegid yn yr stât hon (medd yr Apostol) nid ydym ni yn gallael meddylied un meddwl da. 2 Cor. 3. 5. Ac nid ydyw Duw rwymedig i roi i ni eilwaith yr hyn a gollasom yn enbydus, heb gymmeryd gofal mwyach am ei ynnill drachefn. Ond cyn gynted ac y byddo dŷn yn adgenedledig,y mae gras Dum yn byfforddi ei ewyllys at ddaioni, fel y mae ef yn gwneuthur yr holl bei i da, a'r a wnelo, ac ewyllys rhydd: O blegid felly y mae'r Apostol yn dywedyd fod Duw o'i ewyllys da, yn gweithredn ynom yn gyftal yr emyllys, a'r gwaith, Phil. 2. 12. 2 Cor. 7.1. y rhai (fel y mae'r Apostol yn ei ddeon-gl) ydym yn ein glanhau ein hunain oddiwrth bob habogrwydd cnawd ac Yspryd, gan berffeithio ein sancteidaru-

or

d-

ad

ır,

yn aîs

an

11-

fel

g-d,

a.

d-

n-

ac

ae

y

e-

UN

C+

ıs,

n.

y el

V-

2.

1-

4.

o Danvioldeby disting their wingell iddrwydd yn ofn Dww. Ac yn y cyflwr ymai y mae i bob criftion ewyllys rhydd; ac fel y mae yn! cynyddu mewn gras, felly y mae ei ewyllys yn cynnyddu mewn rhydd-did: Oblegid pun fo y mabyn: ein gwneuthur ne yn rhydd, yno yr ydyns ni yn rhydd ddiogel: ac lle bo yspryd yr Argingud yno y mae rhydd-did: Joan, 8. 26. 2 Cor. 2. 17. canys y mae r yspryd fandaidd yn tynns eu meddyliau, foan 6. 44. nid o'i hanfodd, ond trwy raffan cariad, can. T. 4. Gan lemyrobujen meddylian i adnabod y gwirionedd; gan gyfnewidio en calonnau i garu.y gwirionedd adnabyddus; gan nerthu pob vn o honynt yn (ôl y gras a dderbynniodd) i wneuthur y daionilyr hyny mae yn eigarn. Eithronid wyt ti yn arfern ? mo rydd-did dy feddwl, cyn belled ac y rhoes Duw ef yn rhydd: O berwydd yr ydwyd ti yn fynych yn ewyllysgar (yn erbyn cyfraith Dduw, i beryglu dy enaid dy hûn) yn gwneuthur peth yr hyn ped fai gyfraith y Brenin dan boen marwolaeth, neu golli dy dda, yn ei wahardd, neu ei wathwynebu, nis gwneid Na wna gan hynny moth ddiffyg englys rhiddi ddais 1 oni, i fod yn gymmaint achos o'th waith yn pechu ac yw eisiait calon gariadus i wasanaethu dy Dad nefol.

4. Pan glywo y dyn cnawdol, na ddichon neb (et pan gwympodd Adda) gyflawni cyfraith Dduw, chadw ei holl orchymynnion: Y mae ef yn hyfedr ibechu yn rhyfygus fel rhai eraill ac yn ei fodloni ei hûn ac yehydig feddyliau da: ac onid yw ef yn gwbl gynddiwg a'r gwaethaf y mae ef gu gweled ei fod ei hun yn gyftal adgenedledig ac yw Tait gorau. Acy mae ef yn cyfrif pob ewyllyfgar nage hau o wneuthur daioni, neu o wrthwynebu'r drwg yn amhoffiblrwydd y gyfraith. Eithr ef a ddylai ddyfgu, er (yn ol y cwymp) na allodd neb ond Crift, (yr hwn oedd yn Dduw ac yn Ddyn) gyflawni

flawni yr holl gyfraith yn berffaith: etto y mae pob gwir griftion, cyngynted ac ei bo yn adgenedledig, yn dechrau cadw holf orchmynnion Duw mewn gwirionedd, er nas geill mewn perffeithrwydd cyffawn. Ac felly (gyd â Dafydd) maent hwy yn gofod eu calonnau i gyflawni gorchmynnion Duw bob amfer byd y diwedd. Pfal. 119, 112. Ac yno y mae Tfpryd y grâs (yr hwn ynol yr addewid a dywelldir allaw yn amlach dan yr Efengyl) yn eu diddanu hwynt, ac yn eu cynnorthwyo yn eu hamcannion i wneuthur yr hyn a orchymmynno ef iddynt ei wneuthur. Joel. 2, 28, 29. Ac wrth wneuthur hynny, y mae Duw yn derbyn eu bewyllys da a'u dyfalwck, yn lle cyflawniad y gyfraith. Gan ofod haeddedigaethau Crift, (yr hwn a gyflawnodd y gyfraith trofom ni) i attebdros ba beth bynnac a fo diffygiol yn ein vfydd-dod ni. Ac o herwydd hyn, y mae St. Joan yn dywedyd, nad yn gorchymynion Duw yn drymmion. 1 Jo. 2.5.

Ac y mae St. Paul yn dywedyd, yr wyf yn galln pob peth trwy Grist yr hwn sydd yn sy nerthu i. Phil. 4.

15. Ac yr ydis yn dywedyd am Zuchari ac Elizabeth, iddynt hwy redio yngorchymynnion yr Arghwydd yn ddiargyaedd Luc. 1.16. Ac o'r achos yma y mae Crist yn erchi iw ddisgyblion gymmeryd gofal am gadw ei orchmynnion: megis y dystiolaeth gywiraf o'n cariad tu ac atto. Joan. 15.10. Cymmaint gan hynny y mae dŷn yn caru Crist, ac y mae efe yn gwneuthur cydwybod o rodio yn ei orchmynion ef; a pha swyaf a so ein cariad ni tu ac at Grist, lleiaf a sydd ein poen ni yn cadw ei gy-fraish.

Melldith y gyfraith, yr hwn (dan y Testament hên) oedd mor ddychrynadwy, dan y newydd trwy sarwolaeth Crist a ddidymmwyd i'r adgenedledig. Y toster cedd yn ei gwneuthur yn amhosibl

i'n naturiaeth ni o'r blaen, fydd yr awrhon gwedd ei dymmeru gan yr Yfpryd i'r newydd-enedig, fel y mae hi yn ymddangos yn hawdd, ac yn efinwyth Yr oedd yr Apostolion yn dirio a'r yr Iddewon, a'r cenedloedd digrêd, nad oedd boffibl tadw'r gyfraith drwy nerth naturiaeth lygredig. Ond pan fyddent hwy yn dyscu Cristiannogion credadwy, y maent hwy yn gofyn yfydd-dod i'r gyfraith (yr hon yw rheol cyfiawnder) fef gwir ufydd-dod,mewn gair a gweithred; marwhau en haelodan: croeshoelio y cnawd, ei wynniau a'i druchwantau: adgyfodiad i newydd-deb buchedd, rhodio yn yr Yfpryd, gorehfygu y byd drwy ffydd. Rhuf. 15. 18. Col. 3. 5. Gal. 5. 24 Rhuf. 6. 4, 5. ac 8. 11. 1 Joan. 5. 4. Fel er na allo neb ddywedyd gid â Christ, pwy o honoch am hargyhoeddaio bechod? fe ddichon pob Cristion adgenedledig ddywedyd am dano ei hûn, pwy o honoch am bargyhoedda fi o fod yn odinebwr, puteiniwr, tynghedwr, meddwyn, lleidryn, occrwr, gorthrechwr, balch, cenfigennus, in gybydd, yn dorwr y Sabboth sanctaidd; yn gelwyddog, yn escenluso cyffredin wasanaeth Duw, a'r fath bechodau dybryd gorthrwm? ac onid ê nid Pan beidio dŷn a gwneuthur yw efe wir griftion. cydwybodo ddilyn llywodraeth cyfraith Dduw, yno y mae Duw yn ei roddi ynten i fynn iw arwain gan ei drachwantau ei hûn, yr arwydd pennaf o feddwl anghymeradwy, Rhuf. 1. 24, 28. Fel hyn y gyfraith (yr hon gwedi y cwymp'ni ddichon neb oi naturiol allu ei chyflawni) a gyflawnir mewn gwirionedd gan bob Cristion adgenedledig, trwy rasusol gynnorthwy Thryd Crist, Rhuf. 8.9. Luc. 11.13. A'r Yspryd hwn a rydd Duw i bob Criftion a weddio am dano, ac a ostyngo ei galon i gadw ei gyfreithiau ef.

V. Pan glywo y dŷn di-adgenedledig, fod Duw yn ymhoffi mwy yn y meddwl oddifewn. nag yn y dŷn oddiallan, yno y mae efe yn meddwl ynddo ei hun,

fod pob parch, neu grefydd oddiallan, naill a'i 'n ofergoel a'i yn afraid.

byn y digwydda mai anfynych jawn y goftwng efarei liniau yn yr Eglwys: a'i fod yn gwisco am el ben with ganu Plalmau, neu a'r weddiau cyffredin: yr hyn beth ni chynnygiai y budredd brwnt yngwydd tywyfog, neu wr anrhydeddus. Ac am y catwo efe ei feddwl i Dduw, y mae yn tybied mewn pethan eraill y gall ddilyn arferion y byd. Y mae efe yn rhannu ei feddyliau, ac yn rhoi hyn a hyn i Dduw, a hyn a hyn iw drachwantau; ie efe a rêin y dydd Sabbôth â Duw, ac a rydd gan mwyaf, y naill hanner i Dduw, ac a dreulia y llall yn gyfan yn ei ddifyrrwch ei hûn. Eithr gwybydd (o ddŷn cnawdol) na fyn yr hollalluog Dduw mo'i wafanaethu no hannêran, o herwydd efe a greawdd ac a warêdodd 77 holl dayn, Acfel y mae Duw yn ffieddio gwafanaeth y dŷn oddiallan, heb y galon oddimewn, megis rhagrith: felly y mae ef yn cyfrif gwafanaeth oddimewn, heb anrhydedd oddiallan yn ffieiddbeth halogedig: y mae ef yn gofyn y ddau yn ei wafana-eth. Yn dy weddi (gan hynny) ymoftwng ar dy liniau i dyftiolaethu dy oftyngeiddrwydd: dercha dy olwg, a'th ddwylaw, i arwyddocau dy grediniaeth; goftwag dy ben i lawr, curâ dy ddwyfron, yn arwydd o'th edifeirwch: ac yn enwedig galw a'r Dduw à chalon bur : gwafanaetha ef yn fancaidd, yn gyfan, ac yn vnig : Canys Duw, a thywyfog y byd hwn, ydynt ddan Arglwydd gwrthwyneb iw gilydd, am hynny nid yw boffibl i neb wasanaethu 'r ddan.

VI. Y mae Criftion diadgenedledig yn cymmeryd gwrando pregethiad yr Efengyl yn beth a ellir ei hopcor, a bod iddo ei ddewis a'i arfer, a'i peidio a'i arter pan fynno: Ond pwy bynnag wyt a fynnit yn ddiogel fierhau dy galon, o'th fed yn vn o ddewisedig defaid Crift: rhaid itti gymmeryd gofal

mawr

mawr, a gwneuthur cydwybod (os iw boffibl itti) i wrando pregethu gair Duw : Oblegid yn gyntaf, pregethiad yr Efengyl ydyw'r prif gyfrwng trefnedig a ofododd Duw i ddychwelyd eneidiau, y rhai a ragddarparodd ef eu bod yn gadwedig: am hynny y gelwir yn allu Dum er iechydwriaeth i bob dyn fydd yn credu.Rh. 1.16. Ac lle nid yw yr ordinhâd hwn, y mae'r bobl yn golledig. Dih. 29.18. a phwy bynnag a'i gwrthodo, fe fydd efmwythach. I dir Sodom a Gomorha ddydd y farn nac i'r bobl bynny.Luc. 10. 12. Yn ail, pregethiad yr Efengyl ydyw baner Crift; at yr hon yr ymgynnull yr holl filwyr, a'r etholedigion bobl, Efay. 11. 12. ac 2. 2,3. Pan ofoder allan y faner hon megis y gwneir a'r ddydd yr Arglwydd nid yw efe o bobl Dduw yr hwn ni chyrcho atti, ac ni ddifcyn defnyn o ddwfr ei râs ef a'r ei heneidiau. Zac. 14. 17. Yn drydydd: dyma'r moddion cyffredin. drwy'r hyn y mae 'r Yspryd glân, yn ennyn ffydd yn ein calonnau, heb yr hyn ni allwn ni ryngu bodd Duw. Rhuf. 10.14. Os gwrando a'r lais Crist yw'r nod pennaf ar etholedig adefaid Crist, ac a'r gyfaill priod fab, Joan, 10. 2. ac 3, 29. Yno ni ddichon na bo hwnnw nôd dychrynadwy o afr wrthodedig, yr hwn a esceuluso, neu ddiystyro wrando pregethiad yr Efengyl. Na fyddylied neb; fod yr ymadrodd hwn yn ffôl: O-blegid trwy 'r ffollineb yma a'r bregethu, y mae yn rhyngu bodd i Dduw achub y rhai a gredant. 1 Cor. 1. 11. Ofnadwy yw eu cyflwr hwynt gan hynny y rhai sy'n byw mewn heddwch, heb ofal am bregethiad yr Efengyl. A cill dynion ddifgwyl am drugareddDduw a dirmygu y moddion iw gael? yr hwn, meddCrift am bregethwyr eiEfengyl, a'ch dirmygo chwi am dirmyga innau, Lu.10. 16. yr bwn sydd oDduw, a wrendy eiriauDuw, am hynny nid ydych chwi yngwrando, am nad ydych o Dduw. Joa. 8.47. Oni buasai bregethu o foan fedyddiwr ni bu-

ELES USA GA

afai yr Juddewon byth yn galaru. oni buasai i'r Israeliaid glywed cennadwri Phineas, in wylasent byth, oni buasai i'r rhai a groeshoeliodd Grist glywed pregeth Petr, ni buasai fyth gynhyrsriw yn eu calonnau, Act. 2.37. oni bai glywed o'r Niniseiaid bregeth Jonas, ni buasent hwy byth, yn edisarhau Jon.3.5. ac oni wrendewi dithau ac edisarhau, ni byddi di byth

yn gadwedig Luc. 13. 5. Dihar. 28, 9.

VII. Yr opiniwn, nad yw'r Sacramentau ond arwyddion noethion a selan o addewid Duw a'i râs i ni, a wnaeth fawr rwyftr ar Dduwioldeb; lle mewn gwirionedd y maent yn felau yn gyftal o'n gwafanaeth, a'n hufydd-dodd ni i Dduw : yr hwn wafanaeth, onis cyflawnwn iddo ef, nid yw'r Sacramentau yn selio dim grâs i ni. Eithr o derbyniwn hwynt tan fwriadu bod yn weision sfyddlon edifeiriol, yno y mae y Sacramentau nid yn vnig yn arwyddocau, ac yn cynnig, eithr yn hytrach yn felio a gweithredu gras ysprydol oddisewn, yr hyn oddiallan y maent yn ei addo, ac yn ei arwyddocau. Ac i'r perwyl yma, y gelwir y bedydd ymolchiad adenedigaeth, ac adnowyddiad yr Yspryd glan; Tit. 3. 5. a Supper yr Arglwydd, cymmun corph a gwaed Crist. 1 Cor. 10. 16. Pe coelid y gwirionedd hwn y Sacrament sandaidd o swpper yr Arglwydd, a symmeryd yn fynychach, ac mewn mwy parch ac anrhydedd.

VIII, Yr olaf, ac nid y cyff lleiaf, wrth yr hwn y mae Duwioldeb yn cael tramgwydd mewn achosion crefydd, ydyw addurno camp an drwg âg enwau rhinweddau da: megis galw carowsoo meddwaidd, yfed iechyd; tywallt gwaed gwirion, gwroldeb; glothineb, lleteugarwch; cybydd-dra, cynnildeb; puteindra caru merched, cyffegr-merth, rhôdd o ddiolchgarwch; balchder, ymddigiad hoiw; gwenheithio, medrusrwydd; meibion Belial, cymdeithion da;

poetbineb, ffromder, serthedd digriswch; selly or tu arall, galw llarieidd-dra mewn geiriau a gweithredoedd, rhagrithiad; elusênau, gwâg ogoniant; Duwiolder ofergoel; Zêl mewn cresydd, pûritaniaith; gostyngeidd-dra llysrdra, gwenthur cydwybod, manyldra, &c.

Athra fôm ni fal hyn yn galw drwg yn dda; a da yn ddrwg; y mae gwir dduwioldeb yn cael mawr rwyftr i fyned iw thaith a'i helynt. A hyn yma a'm y rhwyftr cyntaf ar dduwioldeb, wrth gamgymeryd gwir feddwl mannau hynod o'r fcrythyrau; a fei-

liau crefydd griftianogawl.

n,

n

Yr ail peth sydd yn rhwystro Duwioldeb.

2. Drwg ecsamplau y gwfr mawr. Ystod bucheddau halogedig yr rheini, y maent hwy yn ei ddilyn o flaen gorchymmyn y Duw fanctaidd. Felly pan welont hwy y gwŷr mwyaf yn y deyrnas,a llawer o'r gwŷr bonnedigion pennaf yn y wlâd, heb gymmeryd na gofal na chydwybod o wrando pregegethau, nac o dderbyn y Cymmun, nac o fan&eiddio Sabboth yr Arglwydd, &c. Ethr yn dyngwyr, yn odinebwyr, yn feddwon, yn gribddeilwyr, ac telly, &c. yno y maent hwy yn tybied nad ydyw y fan-ctaidd ordiniadau hyn, bethau o bwys mawr: canys pe dyddent, ni wnai y cyfryw wŷr mawr docthion cyn lleied cyfrif o honynt. Ac wrth hyn y maent hwy yn tybied nad yw crefydd beth angenrheidiol. Acam hynny lle dylent (fel Criftianogion) rwyfo wn erbyn ffrwd anuwioldeb tu a'r nefoedd, y maent hwy yn ymroi i fyned gyd a'r llaweroedd bendramwnwgl i vffern; gan dybied fod yn amhossibl i Dduw ollwng cynnifer i ddamnedigaeth. Lle oni bai ddarfod i Dduw y byd hwn ddallu llygaid en meddylian, fe ddyscai yr Scrythur Santtaidd iddynt

ddynt, nad llawer o rai doethion yn ôl y cnawd, nad llamer o raigalluog, nad lawer o rai bonneddigion a elwir, &c. 1 Cor. 1. 26. Ond gan mwyaf y tlodien fydd yn derbyn yr Efyngyl. Ac ychydig o'r cyfoethogion a fydd cadwedig. Joan. 11. 5. Matth. 19. 23, Ac er bod llawer gwedi en galm, etto ni bydd end ychydig wedi en demis. Ac nid iw maintiolaeth lliaws yn gallu cadw oddiwrth ddamnedigaeth. megis y derchafodd Duw rai gwŷr i fowredd vwch law eraill; felly y mae ef yn difgwyl iddynt flaenori eraill mewn crefydd a duwioldeb: Onid ê, mawredd gwedi ei gamarfer yn amfer eu gorchwyliaeth, a dry yn fwy cospedigaeth iddynt, yn eu dydd cyfrif: y pryd y bydd y gwŷr mawr, a'r galluogion pechadurus, yn gyltal a'r tlodion, caethion, eilldudion, yn dymuno i'r creigiau a'r mynyddoedd syrthio arnynt a'i cuddio oddiwrth wyneb y Barnwr, ac oddiwrth ei gyfion haeddedigol ddigofaint. Datc. 6., 15, 16. Nid ydyw ond cyllur gwan i ti, gael cynulleidfa fawr o wyr mawrion gyd a thi, yn gyfrannogion o'th tragwyddol boenedigaethau. Nid yw rhyfedi y pechaduriaid yn yscafnhau, eithr yn trymhau y pechod, megis yn Sodom. gwell yw gan hynny, fod yn gadwedig gyd a'g ychydig yn yr Arch, na bod gyd a'r holl fyd yn boddi yn y diluw.Gwell yw rhodio gyd a'r ychydig Duwiol yn llwybr cyfing yr scrythyrau i'r nefoedd, nac ymwthio gyd a'r dyrfa anuwiol rhyd y ffordd lydan fydd yn tywys i vflern. Na ad gan hynny i famplau gwyr Matth. 7.13. mawr anuwiol dy attal oddiwrth edifeirwch; canys ni eill eu mawredd hwy y dydd hwnnw eu hachub eu hanain odddiwrth eu mawr anfeidrol boenedigaethau.

y

7

d

fr

d

fô

do

0

RI

ed

ga

fy

ga

dd

a'r

gae

ceu yno Du

T trydydd peth sydd yn rhwyftro Duwioldeb.

d

S

d

a

d

t. i,

n d

n

n

,

V

ra

1.

I

S

2. Drange yn bir beb baeddedigol gosp yn y bywyd bwn. Oblegid (medd Salomon) na wneir y farn yn y fan yn erbyn drwg weithredwr,am hynny y mae calonnau meibion dynion gwedi ymroi yn ollawi i wneuthur drwg, heb adnabod fod daioni Duw yn eu tywys i edifeirwch Preg. 8. 11. Rhuf. 2. 4. pan gamarferer ei ammynedd ef, ac addfedu pechod dŷn, fe fydd ei gyfiawnder ef a'r vnwaith yn dechrau, ac yn gwneuthur diben o bechadur: ac ynghyfair ei fod yn hwyrfrydig i lid, as yn hir ymaros, fe dery o'r diwedd hyd adref, a thrymder cospedigaeth. 1 Sa. 3, 12. Er eu gadael i redeg fwyfwy ar gyfrif holl ddyddiau eu heinioes, etto bid diau y cant dalu yr hadling eithaf yn nydd eu marwolaeth. Athra font yn eu tybied eu hunain yn ddiangol oddiwrth ddialedd, y maent eufys gwedi eu taro a'r trymmaf o farnedigaethau Duw, sef à chalon ni eill edifarhau. Rhuf. 2. 5. Y garreg yn yr arennau, neu'r chwsigen fydd benyd anguriol yn llâdd Cyrph llaweroedd o ddynion. Eithr nid dolur ond y garreg yn y galon; o'r hon y bu Nabal farw, yr hon a laddodd fyrddiwn o eneidiau. Gwrthod y maent brofedigaeth Crift a'i groes: ond maent yn cael eu llabyddio gan ddihenyddwr vffern i angau tragwyddol.

O blegid nad yw llawer o'r pendefigion pennaf, a'r bonneddigion gorau, yn cael eu taro a barnedigaeth bresennol, am dyngu yn felldigedig, godinebu, meddwi, treisio, halcgi 'r Sabbôth, ac esculuso yn ddirmygus addoliant Duw, a'i wasanâeth: yno dechrau maent hwy ammeu rhagddarparwch Duw a'i gysiawnder. Y ddau lygad hynny a chwe-

nychent hwy eu tynnu allan o Dduw, mor ewyllyfgar, ac y tynnodd y Philistaid lygaid Sampson. Peth iw osni yn fawr yw, rhag iddynt annog yr Arglwydd i lefain yn eu herbyn, megis y gwnaeth Sampson yn erbyn y Phylistaid; Gan esceuluso'r gyfraith a rhodio yn ol eu calonnau eu hunain, hwy a dynnant (hyd y del erddynt hwy) olygon fy rhagluniaeth, am cyfiawnder. Arweiniwch fi gan hynny at y prif golofnau hynar yr rhai y mae y deyrnas yn sefyll: sel y gallwyf dynnu y deyrnas a'r eu pennau, a chael dial arnynt a'r unwaith am sy nau lygad. Barn. 16.21, 26. Na âd i ammynedd Duw rwystro dy edifeirwch, ond am ei fod ese yn ymarhous, er mwyn hynny bydd dithau chwannoccachi edifarhau.

Y Pedwerydd peth sj'n rhwystro Duwioldeb.

argyoedder dynion yn gyfion am eu pechodau, yn ebrwydd y maent hwy yn cymmeryd yn ymdiffyn iddynt y darian yma, fef y mae Crift yn drugarog; ac felly mae pob pechadur yn gwneuthur Crift yn ymddiffynnwr ei bechod ef: Megis ped fuafai ef yn dyfod i'r byd er mwyn pleidio gyd â pechod, ac nid i ddiniftrio gweithredoedd y cythrawl. Ar hyn o bêth y mae 'r Criftion enawdol yn rhyfŷgu, er idde barhau dros ennyd yn ei bechod, na fyrhâ Duw moi yr ddyddiau. Ethr beth yw hyn, ond bod yn angrhedadyn dirgel? Gan ammeu, naill, ai nad yw Duw yn gweled ei bechodau; neu os yw yn gweled, nad yw yn gyfion, pa fodd y geill ef dybied fod Duw, yr hwn fy'n cofpi rhai eraill yn drwm am bechod, yn ei gadd ru ef, yr hwn fydd yn ewyllyfio parhau'n oeftad newn pechod? gwir yw, fod Crist yn drugarog, eithr my i bwy? yn vnig ir rhai a edifarhâo ac a dro oddiwrth

I

1

th

ld

vn

0-

yd

7-

0-

1:

4

ed.

W-

17-

hi

an

yn Iyn Ig

orth

65

wrth

en hanwiredd yn facob. Ond o bydd neb yn ei fendithis ei bûn yn ei galon, gan ddywedyd, mi gaf dangbneddyf, er i mi rodio yn ôl cyndynrhwydd fynghalon fy hun, gan chwanegu meddwdawd at fyched, ni bidd yr Arglwydd trugarog wrth hwnnw, &c. Efay. 19. 20. Deut. 29, 19. O ynfydion! a feiddiant ymfendithio eu hunain, pan fyddo Duw yn eu galw hwynt yn felldigedig. Edrych gan hynny pa cyn belled wyt oddiwrth gael edifeirwch ynot dy hûn, cyn belled a hynny wyt oddiwrth ficcrwydd am gael trugaredd YnGhrist. Gadamed gan bynny y drygionus ei fyrdd, a'r gwr anwir ei foddyliau, a dychweled at yr Arglwydd, ac efe a gymmer drugaredd arno, ac at ein Dum ni, ac efe. a arbed yn helaeth, Efa. 55, 7.

Nid yw anobaith ynghyful mor beryglus a rhyfyg. Oblegid nid ydym ni yn darllain yn yr holl crythyrau, oddieithr am dri neu bedwar, y darfu i anobaith ofnadwy eu gorchfygu: eithr fe ddarfu i ryfyg diofal ddanfon myrddiwn yn ddifdaw i golledigaeth. Megis gan hynny yr oedd y llangcesau yn Israel yn cami yn eu downfiau, fe laddod Saul ei fil, a Dafydd ei ddengmil: felly y gallaf finnau ddywedyd, ya ddarfod i anobaith o drugaredd Dduw yrru miyn loedd yn golledig: a rhyfyg o drugaredd Dduw yrru nid deng-miloedd yn golledig: a'i danfon yn fyw i vflern, n o le y maent yn aros heb gymmorth, nag esmwythdra, de na dim gobaith o ymwared. Fe rôes Duw nawdd noi 'r lleidr, ond nid iw gyfaill; Luc. 23. Duw a rôes y Duw nawdd ond i vn, fel na byddei i neb ryfygu. sicyn nwn a fyddo yn aros yn anedifeiriol. Y mae Duw nwa yn aneirif ei drugaredd, eithr yn ynig i'r rhai a drô ga-oddiwrth eu pechodau, iw wafanaethu ef mewn fan-Stad Reiddrwydd: heb yr byn ni chaiff neb weled yr Argithr wydd. Heb. 12. 14. I'th cadw di gan hynny oddi-

f

h

n

7

o

bi

D

al

W

di

na

all

cy

n

an

dr

ny

dd

wrth y rhwystr hwn o rysygu, cosa, mai sel y mae Crist yn waredwr, y mae Moeses yn gyhuddwr. Bydd fyw gan hynny sel pe na bai yr vn Esengyl: bydd farw sel ped sai heb sod vn gysraith. rhêd dy yrsa yn y bywyd sel ped sait dan lywodraeth Moeses, ymad a'r bywyd yma sel pe na bait yn adnahod neb end Crist, ac ef gwedi ei groeshoelio. na rysyga oni fynni di sod yn golledig; edisarha, o mynni sod yn gadwedig.

Y pumed peth sy'n rhwyftro duwioldeb.

5. Cyfeillach ddrwg, yr byn yn gyffredin a elwir cymdeithion da: Eithr mewn gwirionedd prif offerau 'r cythraul i rwyftro pechadur truan i edifeirwch a duwioldeb. Yr arwydd cyntaf o ffafr Duw i bechadur yw rhoi iddo ras i ochel cyfeillion drwg: y cyfryw rai ag fydd yn ewyllyfgar yn ymdrybaeddu mewn pechod, gan ddiystyru moddion eu galwedigaeth, gan watwor purdeb crefydd rhai eraill, a bod yn gywilydd i ffydd griftianogawl trwy eu bucheddau halogedig. Y rhain fydd yn eistedd ynghadair gwarworwyr, Pfal. 1. 1. O blegid pan fo Duw yn cynnwys pechadur i fod yn vn o'i bobl, y mae efe yn erchi iddo ef ddyfod allan o Babilon. Dad. 18. 4. Pob cynulleidfa darygionus yw Babilon. Allan o'r hon naill a'i ymgadwed pob plentyn i Dduw, neu os bydd ynddi tybied fod yn clywed llef ei Dâd yn dadseinio yn ei glust, Fy mab tyred allan o Babilon. Hwyn gyntaf ac yr edrychodd Crist o'i drugaredd a'r Bedr, ese aeth allan o'r gynulleidfa,yr hon oedd yn neuadd yr Archoffeiriad, ac a wylodd yn chwerwdoft am ei bechod Luc. 22.62. Dafydd ar ei ddychweliad (yn addunedu dilyn buchedd newydd) 2 ddywedodd; ewch ymmaith oddiwrthif holl weithredwyr anwiredd, Pfal. 6. 8. Fel ped fai yn amhoffibl fod

y

d

4

n

e

n

d

d

d

fod yn ddyn newydd, hyd oni adawai ymmaith yr holl hên gyfeillach ddrygionus; ficcraf profedigaeth o grefydd gwr ydyw dull a buchedd ei gyfeillion. Cyfeillion halogedig ydynt elynion pennaf i dduwioldeb, a diffoddwyr deifyfiadau fanctaidd.

Llawer gwaith y mae Crift dlawd (wrth ymgynnig iw aileni ynot) yn cael ei daflu i'r stabl: tra fo y cyfeillion drygionus hyn, wrth yfed, chwarae, a digrifwch, yn cymeryd y stafelloedd gorau yn lbetty dy galon. Oh na âd i gyfeillach daiarol bechaduriaid dy rwystro di i gymdeithas Seint ac Angylion nefol.

I chwecked peth fy 'n rhwystro duwiolath.

6. Ofn meddylgar, rhag i ymarfer a duwioldeb, wneuthur gwr (yn enwedig gwr ievangc) i fod yn rhy brûdd ac yn bendrum: lle mewn gwirionedd ni eill neb gael llawenydd gwell, na mwy achos i orfoleddu na'r duwiol grefyddol griftion. O blegyd cyn gynted ae y maent hwy yn cael eu cyfiawnhau drwy ffydd y mae iddynt danghneddyf gyd â Duw, Rhuf. 5, 2. A mwy llawenyd na hynny ni all fod. Heb law hynny y mae ganddynt eufys deyrnas y gras wedi descyn iw calonnau, yn fierwydd y cant (yr amfer y gwelo Duw fod yn dda) escyn i deyrnas ei ogoniant es. Yn y deyrnas hon o râd y mae tri pheth: yn gyntaf cyfiawnder; Oblegid drwy gael cyfiawnder Christ iw cyfiawnhau ger bron Duw, y maent yn bwriadu byw n gyfion o flaen dynion. Rhuf: 14: 17. Yn ail tanghneddyf, canys y mae heddwch cydwybod, yn anwahanol yn canlyn ymarweddiad gyfiawn. Yn drydydd llamenydd yr Yspryd glân: yr hwn lawenydd yn vnig fydd iw gael mewn heddwch cydwybod dda, ac sydd vmchlam pob deall, Phil 4. 7. ni eill

na thafod ei ddatcan, na chalon ei ddirnad, ond yn vnig yr hwn fydd iw gaffael, a'i feddiannu. Dymma y cyflawndra llawenydd a addawodd Crift iw ddiscyblion ynghanol eu gorthrymderau; Llamnydd yr hwn ni allai neb ei ddwyn oddi arnynt. Toan, 16. 22, 24. Mwyniant y llawenydd hwn yr oedd Dafydd (yn ei edifeirwch) mor ddifritol yn ei erfyn a'r law Dduw: Dyro drachefn i mi lawenydd dy iechydwriaeth, Pfal. 51. 12. Acos ydyw yr Angelion yn y nefoedd, yn llawenychu gymmaint ar droad pechadur: Luc. 15. 10. Y mae 'n rhaid i lawenydd pechadur edifeiriol fod yn dra-mawr arurhr yn ei galon ei hûn. Triftwch bydol fydd yn odi mor gynnar am bennau dynion, ac yn llenwi cwyfau eu calonnau a gofidiau angau. Cyftudd duwiol y rhai duwiol (pan welo Duw yr achos i'w profi hwynt) fydd yn peri iddynt edifeirwich diedifeiriol: 2 Cor. 7. 10. Canys hyn fy 'n hyfforddi eu iechydwriaeth. Ac yno ym mhob rhyw orthrymder hwy a allant fod yn ddiogel o gael yr Tspryd glân i fod yn ddiddanydd iddynt; Joa. 14. 16. yr hwn a mna i'n diddanmeh amlhau trwy Grift, fal yr amlhao dioddefiadau Crist ynom, 2 Cor. 1.5. Ond tra fo dyn yn byw mewn anuwioldeb, nid oes iddo heddwch, medd Esay Pen. 57, 21. ei chwerthiniad ef sydd ynfydrwydd, medd Salomon, Preg. 2.2. Nid iw ei gyfoeth ef ond clai, medd Abacuc : Pen. 2. 6, Ie nid yw'r Apostol yn gwneuthur mwy cyfrif o honynt nac o dom, Phil. 3. 8. (wrth eu cyflybu i dryfawr y duwiol) a'i holl lawenydd a derfyna mewn wylofain, medd Crist, Luc. 6. 25. Na âd gen hynny i'r ofn gau hwn dy rwystro di i ymarfer a duwioldeb. Gweil yw myned yn glwyfus gyd â Lazarus i'r nefoedd,na myned yn llawn o lawenydd a digrifwch gyd â Dines i waelodion vffern. Gwell ydyw

moes?

ydyw alaru dros amfer gyd â dynion, na bod yn poeni yn dragywydd gyd â chythreiliaid.

Y seithfed peth sydd yn rhwystro duwioldeb.

7. A'r peth olaf: ydyw gobaith o hir enioes: Canys pe bai ddŷn o fuchedd ddrwg, yn tybied fod y flwydddyn hon, yn flwyddyn ddiweddaf iddo, y mis hwn, yn fis diwaethaf, yr wythnos hon, yn wythnos ddiwaethaf, a'i possibl na wellhau, ac na chyfnewidiai ei fuchedd anwireddus? gwnai 'n sier, te arserai y moddion gorau i gael edifeirwch ac i fod yn ddŷn newydd. Eithr fel y gwr goludog yn yr Efengyl, yn addo iddo ei hûn lawer o flynyddoedd i fyw mewn esmwythdra, hawddfyd, a digonedd; Pryd; nad oedd iddo ef un noswaith i fyw 'n hwy, Luc. 12, 19, 20. Felly llawer o'r glothinebwyr, a'r Epicuriaid drygionus, sy'n gau addaw iddynt eu hunain lawer blwyddyn o enioes, pan fo edafedd eu hoedl agos wedi ei ddirŵyn hyd yr eithaf. Felly y mae Jeremi yn pennodi yr achos o bechodau, a gorthrymderau yr Juddewon, gan ddywedyd, nid yw hi yn meddwl am ei diwedd. Galar-nad Jer. 1.9.

4

1

2

2.

d

£

V

Nid yw'r ysbaid hwyaf rhwng dyfodiad dŷn o'r grôth, a'i fynediad i'r bêdd, ond byrr: O blegid dŷn a aned o wraig nid oes iddo ond byrr amfer i fyw: ychydig o ddyddian, a'r rheini yn llawn o helbul. Ac oni bai ymarfer â duwioldeb, pa faint gwell ydyw cyflwr y plentyn a fedyddied ddoe, ac a gladdwyd heddyw,na Methufalem, yr hwn a fu fyw naw cant a naw a thrugain o flynyddoedd, ac yno fu farw? O'r ddau dedwyddach yw'r plentyn, o herwydd bôd yn llai ei bechod, a llai ei gyftuddiau. a pheth fydd yr awrhon yn aros oddiwrth y ddau, ond coffadwriaeth yn wnig? Pa hyder a ddylai ddŷn ei roddi mewn hir e-

nices? wrth weled nad yw holl enices din ddim amgen, ond marwolaeth arafaidd: Megis y mae'r Apostol yn professu: din sydd yn marw beunydd,

1 Cor. 15. 31.

Gwrando yn dy glust o gyfaill diofal, nid yw dy einioes ond awel o wynt yn dy ffroenau: na hydera arno. Y mae dy enaid a'i drigfa mewn tŷ o bridd, yr hwn a fyrth cyn bo hir. Fel y mae yn eglur wrth dywyllni dy olygon, byddarwch dy gluftiau, crychiadau dy ddeurudd, Pydrni dy ddannedd, gwendid dy gewynnau, crynfa dy ddwylaw, y Calandr yn dy efcyrn, [sef dolur wrth newidiad hin] byrdra dy gyntun, a phob blewyn gwynn, megis cynnifer o gennadon yn peri i ti ymbarotoi i fyned i'th hîr gartref. gedewch i ni yn y cyfamfer rodio at arch dy dadau, torrwn y cauad, gwelwn yma mai llygredigaeth yw dy dad, a'r prof yw dy fam, ath chwaer: Job. 17. 14. A weli di fel y mae yr rhain? felly y mae yn rhaidi tithau fod cyn bo hir o ddyddiau, o ynfyd y mae dy orriau yn myned heibio yn gyflym, ac yn y cyfamfer y mae angau ym mhob lle yn difgwyl am danat.

Holl fywyd dyn (oddieithr yr hyn a dreulier yngwafanaeth Duw) nid yw ond ffolineb: Canys y mae dŷn yn byw ddeugain mhlynedd cyn gwybod ei fod ei hunan yn ffôl, a chyn gynted ac ei bo ef yn gweled

ei ynfydrwydd, y mae ei hoedl yn terfynu.

Clyw (lafuriwr) cyn itti weled llawer cnwd ychwaneg o gynhauaf, dia fyddi dy hûn yn addfed, ac foi tyrr Angau dy di i lawr a'i grymman. Clyw (dithau greftwr) cyn i lawer chwemis fyned heibio, fe ddaw dy fîs olaf dithau, yn yr hwn ei cai di dithio ymmaith a gadael dy gelfyddyd heibio. Clyw (farnwr pwyllig) cyn pen ychydig dermau, y daw terfyn dy enices i'th oddiwes, yn yr hwn bryd y rhoi di ymmaith farnu eraill, a myned a wnei dy hunan i'th farnu. Clyw (o ŵr Duw) yr hwn wyt yn my-

ned i'r Pulput; Pregetha y bregeth hon fel ped fai hi'r olaf a'r fydd ith fryd di wneuthur i'th bobl. Clyw (bendefig goruchel) gâd ymaith dybied yn rhyddâ o'th Anrhydedd; fe rydd angau cyn bo hir dy anrhydedd di yn y llwch : ac a'th wna di cyn waeled a'r ddaiar, yr hon yr wyt yn ei sathru tan dy Clyw di yr hwn fydd yr awrhon yn darllain y llyfr hwn, bydded diogel gennit cyn bo hir, y bydd dau o dyllau, lle y mae yr awrhon dy ddau lygad wedi eu gosod. Ac fe gaiff rhai eraill ddarllain gwirionedd o'r athrawaieth hon a'r dy benglog noeth di, yr hyn yr wyd dythau yn ei ddarllain yn awr yn y llyfr bychan yma. Pa cyn gynted nis gwn i, ond hyn a wn i yn ddiogel, fod dy amfer wedi ei osod ar lawr, dy fisoedd gwedi eu rhagordeinio, ath ddyddian wedi en rhifo: Ica'th awr ddiwaethaf gwedi ei phennodi; tu hwnt i'r hon ni chai di fyned. Job. 14. 5, 14. Pfal. 90. 12. Dan. 5. 26. Joan. 11. 9. O blegid yno cyntafanedig Angan wedi ei ymdderchafu a'r ei farch gwelwlas, Dad. 6. 15. a ddescrib with dy ddrws, ac er dy holl gyfoeth a'th anrhydedd, (ac wylofain dy gynyseisiaid) a'th ddwg di ymmaith, yn rhwym dy ddwylaw ath draed, mal carcharor iddo, ac a geidw dy gorph dan lwyth o ddaiar, oni ddêl y dydd yn yr hwn ith ddygir allan i dderbyn yn ol y pethau a wnaethost yn y corph, pa un bynnag a'i da, a'i drwg. 2 Cor. 5. 10. Oh na âd gan hynny i gau obaith o enioes anwadal, dy rwystro di i fod yn bresennol ymarferwr o dduwioldeb crefyddol. y mae Duw heddyw yn cynnyg ei râd, ond pwy fydd yn addo y foru? y mae llawer o wyr ieuaingc yr awr hon yn vffern, y rhai oedd yn bwriadu edifarhau yn eu henaint, ond foi torrodd Angeu hwynt ymmaith yn eu hanedifeirwch, cyn iddynt ddyfod i'r amfer yr oeddynt yn ei ddarparu i editarhau. Pa hwyaf y byddo dŷn yn glaf, anhawfaf fydd ei iachau. Oblegid y mae arfer o beehod, yn magu caledrwydd calon: Heb. 3. 13. A'r rhwystrau y rhai fydd yn dy luddias di yr awr hon i edifarhâu, a fydd yn fwy rhwystr i ti fel y tynnych at henaint.

Gur synhwyrol, yn cymmeryd taith bell, ac rhyd flordd fudr, ni ddyry y pwn mwyaf a'r y march gwannaf. Ac a pha ryw fath a'r gydwybod, y gelli di ofod y bauch mawr o edifeirwch a'r dy henaint dinerth blinedig? Lle'r wyt yr awrhon yn dy lawn gryfder, heb allu ei godi, eithr yn hytrach yn ba-rod i wegian tano ef. A'i argoel doethineb yw i'r hwn a fo yn myned i fordwyo i daith bell beryglus, aros i chwarau ac i gyscu tra bai'r gwynt yn gwasanaethu, a'r môr yn dawel, y llong yn hwylus, a'i llywydd yn iach, a'r morwyr yn gryfion: Ac yno gofod allan pan fai 'r gwyntoedd yn wrthwynebus, a'r tywydd yn dymefflog, a'r môr yn rhuadwy, a'r llong yn fraenllyd, a'r llywydd yn glâf, a'r morwyr yn ffeintiedig? Am hynny o enaid pechadurus, dechreu droi at Dduw trafyddo dy fywyd, dy iechyd, dy gryfder, a'thieuengtyd yn parhau: Cyn neshau y blynyddoedd, yn yr rhai y dywedi nid oes i mi ddim diddanwch ynddynt. Preg. 12. 1. Y cyntafanedig a'r blaenffrwyth yr oedd Duw erioed yn ei gofyn yn ei wafanaeth, a'r rheini iw haberthu iddo ef yn ddioed. Exod. 22, 29. Exod. 13.2. Felly y darfu i Abel gyfiawn aberthu iddo ef o'i flaenffrmyth, a'i wyn breision: Gen. 4. 4. A rheswm da yw, gael o'r Arglwydd gorau, ei wafanaethu yn gyntaf, ac a'r pethau gorau. Holl weision Duw gan hynny a ddylent gosto gwasanaethu eu creamdr yn niddiau eu hieuengtid: Preg. 12. 1. ac yn blygeiniol mal Abraham, Aberthu i Dauw eu Isaac ieuange. Gen. 22. 3. sef ieuengtid eu heinioes. Ni chewch edrych yn fy wyneb i (ebr foseph with ei frodyr, Gen, 43. 3. oni ddygwch chwi jeb brand

n

brand ieuangaf gyd â chmi. A pha fôdd y cai di edrych yn wyneb fesu, os thoddi di flynyddoedd dy ieuengtid i'r cythraul, ac heb ddwyn iddo ef ddim ond dy henaint ddall, gloff, grybachlyd. Cynnig. hynny ith tywysog (medd Malachi. Pen. 1. 8.) os ef ni dderbyn y cyfryw iw wafanaethu, pa fodd y cynnwys tywysog y tywysogion y fath vn i fod yn was iddo? O Mynnai Brenin Babel, Dan. 1. 4. gael gwyr ieueinge têg o benpryd, a'r cyfryw a fai a nerth galluog ynddynt, i sefyll yn ei lâs: a gaiff Brenin nefoedd nêb i fefyll yn ei lyfoedd, ond y clôff a'r dall, y cyfryw yr oedd enaid Dafydd yn eu cashan? 2 Sam. 5. 8. Wyt ti yn tybied pan fych di gwedi' gwasanaethu Satan a'th brif-flynyddoedd, y rhyngi di fodd Duw a dyddiau'r cŵn? Oh gochel rhag i Dduw dy droi di heibio, at dy hên feistr drachefn: fel megis y darfu i ti holl ddyddiau dy fywyd wneu-i thur ei wasanaeth ef : felly y gallo efe yn y diwedd dalu i ti dy gyflog. A'i amfer cyfaddas ydyw hwnnw? gymeryd mewn llaw ddifrifol orchwyl edifeirwch, (yr hwn yw 'r gorchestwaith mwyaf) i droi dy enaid. pechadurus at Duw; y pryd na elli a'th holl rym droi dy efgyrn blinedig ar dy wely efmwyth? Os wyt yn ei weled yn beth anawdd i ti yr awr hori, ti a gai ei weled yn anhawfach y pryd hynny. Oblegid fe gynnydda dy bechod di yn gryfach, a'th gryfder yn wannach, dy gydwybod a bwyfa arnat, poen a'th pendafada, 'ofn marwolaeth a'th fynna di, ymweliad dy gynyseifiaid a'th syfrdana di, fel oni byddi di ym mlaen llaw, a'th conglau yn llawnion o ffydd, ammynedd, a diddanwch, ni elli na mytyrrio dy hûn, na gwrando geiriau o gyffur gan eraill, na gweddio dy hûn, nac vno ac eraill i weddio trofot. Fe allai mai'r parlys mûd a'th cymmer di, neu'r fach fynndod marwol fel na ellych di na chofio amDduw; na meddwl am dy gyflwr dy hûn, ac onid wyt ti yn haedd.

baeddu yn dda i Dduw anghofio dy waredu yn dy farwolaeth, yr hwn nid wyt yn meddwl ei wasanaethu ef yn dy fywyd? ofn marwolaeth a bâr i lawer y pryd hynny lefain, Arglwydd, Arglwydd; ond y mae Crist yn tyitiolaethu, nad adnebydd ef mo bonynt am yr eiddo ef. Mat. 7. 22. Ie llawer yr amfer hynny fel Esan, trwy ddagrau a geisiant edifeirwch, ac ette ni fedrant moi gael. Heb. 12. 17 blegid nid oes gan ddin rydd-did meddwl i edifarhau pan fynno ei hûn, ond pan fynno Duw roi iddo ei râd. Ac os darfu i drugaredd ei dangos ei hûn mor anymbilgar nad agorai hi ei phyrth i ddeifyfyddion mor dyner a morwynion, a nhwythau mor daer a churo; Math. 25. 11, 12. o herwydd ddyfod o honynt yn rhyhwyr i guro. Pa fodd y tybi di y goddefhi i ti fyth fyned iw phyrth, a thithau mor ffiaidd aflan, na feddyliaist di erioed adael pechod, nes i bechod yn gynraf dy adael di; ac ni churaist erioed a'th ddyrnau dy hunan a'r gyfair calon edifeirol? Oh mor gyfiawn y mae ei rhâd hi yn gommedd agori pyrth y nef, pan fŷch di yn curo yn dy angenoctid: yr hwn yn dy helaethrwydd ni oddefit i Grift, pan oedd yn curo, ddyfod i mewn i ddôr dy galon. Datc. 2. 20. Na hydera a'r edifeirwch diweddar, nac a'r hir einioes: nid ar edifeirwch diweddar; oherwydd peth iw ofni yn fawr ydyw, rhag i'r edifeirwch hwnnw (yr hwn y mae ofn yn ei beri) farw gyda 'r dŷn a fo'n marw. A'r rhagrithiwr yr hwn a dwyllodd eraill yn ei fywyd, a ddichon ei dwyllo ei hûn yn ei farwolaeth. Duw yn derbyn ond aberthau ewyllysgar; a'r edifeirwch a ryngabodd iddo ef, y mae yn rhaid iddo fod o'r ewyllys, ac nid o anfodd. Nid a'r fywyd bir, oblegid y mae henaint yn cwympo a'r wartha neu wddf ieuengtid; ac fel nad oes dim siccrach na marwolaeth, nid oes dim mor ansiccr a'r amser i

farw. Je yn fynych o amfer, pan fo addfedwch pechod yn pryfuro, trwy greulonrhwydd yn pechu, y mae Duw yn ddifymmwth yn torri ymmaith fucheddwyr drygionus, naill a'i a'r cleddyf, anghymmedroldeb, glothineb, neu'r cyfryw glefyd gwrthwynebus. Oni weli di mai 'r yspryd drwg sydd yn rhoi yn dy ben, oedi dy edifeirwch oni elych i'th henaint; Pan yw esamplau beunyddiol yn dangos i ti, nad oes vn o fil a'r fydd yn byw a'r dy lwybr di, fyth yn ei chyrhaeddyd? Gâd i fanctaidd Yfpryd Duw dy gynhyrfu di, rhag ymroi o honot mwyach i fwyta as i yfed gyda'r meddmon, rhag i'th feistr ddanfon angau am danat yn y dydd ni bých yn meddwl am dano, ac memn awr ni bých yn ei ddifgwyl, ac felly yn ddifymmwth dy dorri di ymmaith, a rhoddi i ti dy gyflog gyd a'r rhagrithwyr, lle y mae wylofain a rhingcian dannedd. Mat. 24. 48, 49, 50, 51. Eithr o ceri di fjwyd bir,ofna Dduw,a bydded bir gennit am fywyd tragwyddol. Dih. 3. 1,2. Y bywyd hwyaf pan ddêl i'w ddiben eithaf, nid ymddengys ei fod ond fel chwedl a ddywedpwyd, tarth yn diflannu, cysgod yn cilio, breuddwyd, llysieugn yn tyfu, ac yn blodeno y borau,a phrydnawn y torrir ef ymmaith, ac a gwyma; neu tal gwennol gwebydd, yr hon wrth ei thaflu yma a thraw, aymddadlifa yn fuan i ddiben. Pfal. 90. 5,9. Jag. 4. 14. Pfal. 109, 23. ac. 76, 5. 1 Pet. 1. 24. Efay. 38. 12. Nid yw ond munyd, (medd St Paul) O ynfydrwydd dŷn gan hynny yr hwn er cael mwyniant pechod dros amser, a anturia golli tragywyddol bwys gogoniant. 2 Cor. 4.17.

Dymma saith bris rwystrau Duwioldeb, y rhai sydd raid eu bwrw allan, sel y saith gythraul o Fair sagdelen, cyn i ti syth allu dysod yn wir ymarferwr Duwioldeb; neu gael dim diogel obaith i swynhau, naill a'i stafr oddiwrth Grist drwy râd, a'i cymdei-

thas gyd a'g ef mewn gogoniant.

i

re

r

a

W

o

14

na

Y clo cyngan.

I Ddiweddu'r cwbl; yn gymmaint a'th fod ti yn gweled nad wyt heb Grist, ond caethmas i bechod, aillt i angau, ac ymborth i bryfed, ath seddyliau yn oser, a'th weithredoedd yn ddissaith, a'th lawenydd yn brin yn cael dechreuad, ath trueni byth heb adnabod terfyn: Pa ŵr doeth ai yn wysg ei ben i'r cyfryw vsfernol boenau, er cael o honaw ef wrth fyw mewn pechod, ynnill iddo ei hun dros amser emerodraeth Angustus, cyfoeth Crassus, neu hyfrydwch Salomon, cyfrwysdra Achitophel, neu ddainteithfwyd ac esimwthwisc Dives? O ran beth â dal i ddyn (fal y mae ein Iachawdwr yn dywedyd) ynnill yr boll fyd dros amser, a cholli ei enaid ei bûn yn vsfern yn dragywydd.

A chan dy fod vn agwedd yn gweled faint yw dy ddedwyddwch yn Ghrift, ac mor ofer yw y rhwyftrau, fydd yn cau rhyngot ti ac ef: gochel (fel y mae 't Apostol yn cynghori) siommiant pechod. Heb. 3.

13. Canys y pechod hwnnw, yr hwn sydd yr awrhon yn rhyngu bodd i'th natur llygredig, a fydd ryw ddydd yn elyn i'th enaid cystuddiol: ac (yn y cyfamser) cyn y dirnedech a galeda dy galon ddie-

diferriol.

Y mae pechod fel Sarph yn ymddangos yn dêg i'r golwg, ond gochel y colyn fydd yn ôl: ffrwyth gwenwynllyd yr hwn, pes adwaenit, di fyddit mor ofalus i ffo rhag pechod, ac rhag y farph. Canys,

1. Pechod ni wnaeth erioed ddaioni i neb; a pha fwyaf o bechod a wnel dŷn, mwy ffiaidd y mae yn ei wneuthur ei hûn ger bron Duw, a mwy cafâus ger bron dynion daionus.

2. Pechod a dynnodd ar dy vchaf di, yr holl wrthpynebion, Colledion, gwarthruddiau, a chlefydau 'a'r a ddigwyddodd i ti erioed. Ynfydion (medd Dafydd) Oblegid en camweddau, ac o herwydd en hanmireddau a gystuddir. Pfal. 107. 17. Y mae feremi dan gwynofain yn gofyn yr achos; Pa ham y syfuddir dŷn byw? a'r Yfpryd glân yn atteb; dyn a gystuddir am ei bechod. Galar-nad Jer. 3.39. O hyn y mae'r Prophwyd yn llefain yn alarus yn erbyn pechod, megis yn erbyn yr achos o'u holl othrymderau: gwae ni yn awr bechu o honom. Galarn. 5.16.

3. O ni edifarhei di yn fuan am dy bechodau, hwy a dynnant arnat ti etto fwy o ddialedd, gwrthwynebien, colledion, cywilydd, a chospedigaeth nac a ddigwyddodd i ti hyd yn hyn. Darllain Leuit. 26. 28.00.

Deut. 28. 15.00.

4. Ac yn ddiweddaf oni theffi di beehod ymmaith, (pan gyflamnir dy anwiredd) Dum a'th teifl di ymmaith am bechod. Gen. 15. 16. Oblegit fal y mae ef yn gyfion, felly efe a all ladd a thaffu i offern boll bechaduriad calon galed anedifeiriol. Os ty di gan hynny a fynni ochel ffrwythau melldigedig pechod yn y bywyd hwn, a'r digofaint tragywyddol dyledus iddo yn y byd a ddaw, a'th ficrhau dy hûn, nad wyt ti yn un o'r rhai a roddwyd heibio i fod yn golledig; yno gad i'm cyngor i (o bechadur truan) fod In gymmeradwy gennit: Torr ymmaith dy bechodau trwy gyfiawnder, a'th anwireddau wrth ddangos trugaredd i'r trueiniaid. Dan. 4. 27. O bydded bellach ddiwygiad o'th amryfussedd. Ni ddywedodd Nathan ond un ddammeg, ac fe droed Dafydd. 2 Sam. 12.1, 2,3,4.13. Ni phregethodd Jonas and vnwaith i Niniueb, a'r holl ddinas a edifarhaodd: Jon. 3.5. Nid edrychodd Crist ond vnwaith ar Bedr, ac efe a aeth allan ac a wylodd yn chwerw doft. Luc. 22.62. Ac yn awr gan dý fod ti yn fynych, ac yn gariadol yn cael dy ddeifyfu, nid gan brophwyd, ond gan Grift Arglwydd

wydd y prophwydi: iê a bod Duw ei hun, drwy ei gennadon yn attolwg i ti gyttuno ag ef: 2 Cor. 5. 20. gâd ymmaith dy odineb, gyd â Dafydd, edifarhâ am dy bechodau fel gwir Ninifit; a thra byddo Crist o'i drugaredd yn edrych arnat, gâd ymmaith dy gyfeillion drygionus, ac wyla yn chwerwdost am dy feiau anwireddus.

Na fodlona mo honot dy hûn a'r grefydd ffurfiol, yr hon a luniodd gwyr diadenedig iddynt eu hunain, yn lle duwioldeb ddiragrith; Canys mewn amldra opinionau, y mae y rhan fwyaf agos wedi colli yr ymarfer owir flydd. Na thebyg fod yn Griftion digon da, o blegit dy fod di yn gwneuthyd fel y mae y rhan fwyaf, ac o ran nad wyt yn gynddrwg a'r gwaethaf. Nid oes dŷn yn y byd mor ddrygionus, a bod ei ymarweddiad yn tueddu at bob math ar feiau. Oherwydd y mae anghy fondeb [Antipathi] rhwng rhai beiau a'i gilydd. Ond cofia beth y mae Crift yn ei ddywedyd; Oddieithr i'ch cyfiawnder fod yn belaethaeh na chyfiawnder yr scrifenyddion, a'r Pharaseaid, nid ewch chwi i mown mewn un modd i degrnasnefoedd. Math. 5, 20. Ystyria ynot dy hûn belled wyt ti o ôl y Pharifaiad mewn ymprydio, gweddio, mynych dramwy i'r Eglwys, a rhoddi elusenau. Meddwl ynot dy hûn pa nifer O Baganiaid, y rhai nid adwaenent fedydd, etto mewn rhinweddau gwybodawl, a gonettrwydd buchedd, oeddynt yn thagori llawer arnat ti. pa le wrth hynny y mae bywyd Crist dy feistr? a pha cyn belled wyt ti oddiwith fod yn wir Griftion? Os wyt ti yn ewyllyfgar yn ymroi i fyw mewn vn mâth ar bechod anafus, nid elli di gael enaid adgenedledig; er i ti ddiwygio dy fuchedd mal Herod oddiwrth lawer o feiau eraill. Mar. 6. 10. Y mae'n rhaid i'r gwir griftion gymmeryd gofal i rodio mewn vniondeb calon, yn ol holl orchmynnion Duw, yn gyftal yn y naill a'r llall.

y ei

20.

am

o'i

gy-

lau

ol,

n,

ra

y-

i-

y

1-

2

1.

O blegit medd St. Jagos yr hwn a ballo mewn un pwngc o'r gyfraith (yn ewyllyfgar) sidd euog o'r cwbl. Jag. 2. 10. Acy mae Pedr yn erchi i ni roddi heibio (nid peth) and holl lid, cynfigen, twyll, arhagrith, &c. 1 Pet. 2. 1. Vn pechod fydd ddigon er peri enaid yn golledig, heb edifeirwch: Na freuddwydia am fyned i'r nef rhyd ffordd negofach neu hawsach na 'r hon a linynniodd Duw i ni yn ei Air. Nid ydyw'r ffordd i'r nefoedd yn hawdd, a chyffredin, ond cul a chyfing: Mat. 7. 14. ie cyn gyfynged ac y mae Crift yn tystiolaethu, fod yn anhawdd i ddyn goludog fyned i deyrnas nefoedd. Math. 19. 23. A'r rheini fydd yn myned i mewn, nid ydynt ond ychydig: ac na eill yr ychydig rai hynny mor myned i mewn ond trwy ymdrechu: a bod rhai e'r rheini a ymdrechant beb allu myned i mewn. Luc. 12. 24. Hyn a wyddei holl Seintiau Duw (tra fuont fyw yma) yn dda. Pryd yr oeddynt drwy aml ymprydiau, difrifol weddiau, mor tynych yn gwrando y gair, a derbyn y Sacramentan, a thrwy y cyfryw amldra o ddagrau heilldion yn crefyddol erfyn a'r ddwylau Duw, er mwyn Crift, am gael eu derbyn iw Deyrnas.

Oni choeli dihyn o wirionedd; yr wyf fi yn hyfpyfu i ti mai'r diafol yr hwn fydd yn peri i ti yr awrhon goelio, fod yn hawdd it fyned i'r nef, a ddywaid it yn ôl hyn ei fod yn waith anhawsaf yn y bŷd.
Os wyt ti gan hynny yn chwennych ynnill ficrwydd
diogel o iechydwriaeth i'th enaid, ac i fyned y ffordd
union i'r nefoedd; cais yn ebrwydd mal morwyn ddoeth olew duwioldeb yn llusern dy ymarweddiad: fel
y gellych fod mewn parodrwydd gwasdadol i gyfarfod y Priodfab, pa vn bynnag ei del, a'i trwy farwolaeth, a'i trwy Farn. Math. 25. 1. Yr hyn fel y gellych
yn haws ei wneuthur, Bybded hyn yma i ti yn ymar-

fer bennyddiel.

Y modd y mae i ŵr neillduol ddechrau y borau mewn Duwioldeb.

CYn gynted ac y deffroech y borau cadw ddôr dy galon yn gauad, na chaffo meddylfryd bydol fyned o'i mewn nes dyfod o Dduw i'w mewn yn gyntaf: a gad iddo ef o flaen pawb eraill gael y lle cyntaf ynddi. felly pob meddyliau drygionus, naill a'i ni feiddiant fyned i mewn,neu fe ellir yn haws eu cadw hwynt allan: ac fe fydd y galon a mwy o flas fancteiddrwydd a Duwioldeb arni yr holl ddiwrnod a'r ôl hynny. Eithr oni bydd dy galon a'r dy ddeffrôad cyntaf, gwedi ei llenwi a rhyw fyfyriadau am Dduw, a'i air, a chwedi ei thaclu fel y llusern In y. Babell, forau, a hwyr, ag olew olewydd Gair Duw; Exod. 27. 20. 21. a chwedi ei phereiddio ac arogldarth gweddi: Fe gais Satan ei llenwi â gofalon bydol, ac â deifyfiadau cnawdol, hyd onid êl hi yn anghymmwys i wafanaeth Duw, yr holl ddwthwn hwnnw, heb anfon allanddim ond drygsawr geiriau llygredig celwyddog, a llŵon cablaidd amhwyllig.

Dechrau gan hynny waith pob dydd â gair Duw, ac â gweddi, ac abertha i Dduw ar allor calon ddrylliedig, ruddfan dy Yspryd, Rhuf. 8. A lloi-an dy wefusau, Hose. 13. 2. Yn offrwm boreuol, a blaenffrwyth y diwrnod, a chyn gynted ac y desiro-

ech dywaid wrtho effel hyn.

Neilltuol ymddiddaniad byrr pan ddeffrô dŷn gyntaf y borau.

FY enaidsyddyn disgwyl am danat ti (O Argl-wydd) yn fwy nac y mae y gwilwyr am y borau: Duw gan hynny trugarha wrthif, a thywynned dy myneb arnaf, diwalla y borau hwn a'th drugaredd fel y gorfoleddwyf, ac y llawenychwyf dros fy holl ddyddiau. Pfal. 130.6. Pfal. 67.1.ac 90.14.

Myfyrdod Boreuol.

Ino myfyria neu feddwl.

TAl y gall yr holl Alluog Dduw (yn yr adcyfodiad) gôdidy gorph di allan o'r bedd o hûn marwolaeth, cyn hawfed ac y gallodd ef y borau hwn, dy ddeffroi di yn dy wely allan o'th hun naturiaeth. A'r wawriad yr hwn ddydd o adcyfodiad y daw Crift i'm ogoneddu yn ei Saint, a phob vn o gyrph y miloedd o'i Saint gwedi en gwneuthur un agwedd a'i gorph gogoneddus ef, yn goleuo mor eglur a'r baul. Mat. 13. 43. Luc. 9. 31 Phil. 3. 21. A'r holl Angelion vn ffunyd, yn llewyrchu yn eu gogoniant : . chorph Crist yn rhagori arnynt oll mewn discleirdeb a gogonniant: a'r Duwdod wwch ei law yntau. Os gwna tywyniad vn Haul, i'r borau fod mor ogoneddus; Pa fâth forau disclaer gogoneddus a sydd hwnnw, yn yr hwn y bydd mil miliwn o gyrph goleuach o lawer na'r haul yn ymddangos, ac yn canlyn Crift, megis cymdeithion gogoneddus i ddyfod i gadw y Sessiwn gystredinol o gystawnder, ac i farnu Angelion drwg a dynion anuwiol? Oh na âd i elw, difyrrwch darfodedig, neu wâg ogoniant y diwrnod hwn, beri i ti golli dy gyfran, a'th wobr o hyfrydwch a gogoniant tragwyddol y dydd hwnnw, yr hwn yn briedol a elwir adcyfodiad y cyfiawn. Luc. 14. 14. Act. 17. 31. Y mae gan anifeiliaid lygaid i weled cyffredinol lewyrch y dydd, eithr ymgais di dy oran â llygaid dy ffydd i ragweled goleuni gogoneddus y

2

1

V

1

r

r

a

a

1

0

(1

2

y.

d

D

ga

64

diwrnod yma.

2. Ni wyddost ti mor agos attat ti yr ydoedd yr ysfryd drwg (yr hwn ddydd a nos mal llew rhuadwy sydd yn rhodio oddiamgylch dan geisio dy ddifetha di. 1 Pet. 5. 8.) Tra roeddit yn cyscu, ac na ellit ti moth waredu dy hun. Ac na wyddost ti, pa ryw niwâid a wnaethai i ti, oni bai i Dduw (yr hwn ni chŵsc ac ni hûna) dy amgylchu di a'th eiddaw, a'th ymddisfyn a'i Angelion sanctaidd bendigedig. Psa. 121.

4. Pfa. 34. 7.

3. Pan glywych di y ceiliog yn canu; cofia Bedr i wneuthur a'r ei ôl, galw ith gof geilioglais foniarus yr vdcorn ddiwethaf, yr hwn a'th ddeffry di oddiwrth y meirw. Ac yftyria ymhâ gyflwr y byddit ii pe vdcanai ef yr awrhon, ac ymrô i fod yn gyfryw, ac y mynnit dy fod y pryd hwnnw: rhag yn y dydd hwnnw, i ti ddymuno na buasit erioed yn gweled y dydd hwn: a melldithio dydd dy enedigaeth naturiol, eisiau bod wedi dy eni o newydd trwy râd ysprydol. Pan gano 'r ceiliog, y mae 'r lleidr yn anobeithio am ei speilfa, ac yn gadael ymmaith ei amcan a'i fwriad y noson honno: felly y cythraul sy'n peidio a cheisio gwall ym mhellach, pan glŷwo ef yr enaid bucheddol yn dessroi ei hûn a boreuol weddi.

4. Cofia fod yr Hollalluog Dduw ynghylch dy wely yn gweled dy orweddiad i lawr, ath cyfodiad i fynu: yn deall dy feddyliau, ac yn gydnabyddus a'th boll ffyrdd, Pfal. 139. 2.3. Cofia yr un ffunud fod ei Angelion fanctaidd, y rhai a wiliodd trofot, ac a'th amddiffynnodd trwy'r nos, yn gweled hefyd y môdd modd y deffroaift, ac y codaift. Gwna bob peth gan hynny megis yngwydd yr ofnadwy Dduw, ac yngolwg ei Angelion Santtaidd. Gen. 32. 1,2. Psalm. 91.

S. II.

n

d

u

y

7

7

ti

17

11

h

1.

tr

3-

i-

ti

ld

h

d

n

ei

'n

10

ol

y

y-

th

b

y

5.Tra fich yn gwisco dillad am danat,cofia mai yn orchudd cywilydd y rhoddwyd hwynt a'r y cyntaf a nhwy yn ffrwyth pechod: a'i bod wedi eu gwneuthyd o arwifcoedd crwyn, ac amhuredd anifeiliaid meirwon. Am hynny pa vn bynnag a ystyriech, ai'r defnydd ai 'r ordeinhâd cyntaf: y mae i ti felly achos techan i falchio o honynt: Ac achos fawr i fod yn oftyngedig wrth eu gweled a'i gwifco: gan weled nad yw'r gwifcoedd gwerthfawroccaf, ond llen wych i oruwchguddio y cywilydd budraf. Myfyria yn hytrach mai fal y mae dy wisc yn gwasanaethu i guddio dy gywilydd, ac i gadw dy gorph rhag anwyd: Felly y dylit ti fod mor ofalus i guddio dy enaid a'r wise briodas honno, sef cyfiawnder Crist; (yr hwn o ran bod ein stydd iw dderbyn) a elwir cyfiawnder y Saint. Rhuf. 12. 14. Datc. 19. 18. Rhag tra fôm ni wedi ein trwfiadu yn wychion yngolwg dynion, ein bod yn noeth (a'n holl anharddwch i'w weled) yngolwg Duw. Eithr gallael o honom ein cuddio ein hunain â chyfiawnder Duw (megis a mantell) oddiwrth warth tragywyddol: ac achlefu ein heneidiau oddiwrth yr oerni tanbaid, yr hwn a bair wylofain a rhingcian dannedd. Matth. 22.13. Ystyria gyd â hynny pa fâth bobl fendigedig a fyddai ein cenedlaeth ni, pe bai bôb gwisc o fidan yn cuddio enaid fancteiddiedig. Ac etto fe dybiai ddŷn, mai oddiwrth y rhai, y cyfrannodd Duw fwyaf o'i ddonniau oddiallan iddynt, y dylai ef gael mwyaf diolch oddifewn. Eithr os prifia yr. amgen se brissa eu taledigaeth yn drymmach yn nydd en cyfrif. Luc. 12. 48.

Yttyria fel y mae trugaredd Dduw yn adnewyddu

wydd; ac yn peri i'r haul (yn ôl ei yrfa ddibaid) gôdi drachefn i roi i ti oleuni, na âd gan hynny iw oleuni gogoneddus dywynnu 'n ofer; eithr achub y blaen yn hytrach ar gyfodiad yr haul(cyn fynyched ac ei gellych) i dalu diolch i Dduw: gan ymoftwng i lawr ar dâl dy liniau wrth erchwyn dy wely, cyfarch ef ar dorriad y dydd â rhyw foreuol ddefofiwn, neu erfynniad neillduol; yn cynnwys cyffes oftyngedig am dy bechodau, maddeuant am dy gamweddau, a diolch am ei holl ddonniau, a deifyf ei rafufol ymddiffyn i'w Eglwys, ac i ti dy hûn, ac i bob peth perthynafol iti.

Addysc ferr o'r modd y mae darllain yr scrythyrau fanctaidd unwaith bob blwyddyn trostynt, yn hawdd, yn fuddiol, ac yn barchedig.

O Nd megis ac y mae ffydd yn enaid, felly dar. llain a myfyrio ydynt dad a mam gweddi.

Am hynny cyn i ti weddio y borau, yn gyntaf darllain bennod yngair Duw, yno myfyria dros amfer wrthit dy hûn pa bethau godidog a fedri di eu cosio o honaw.

Yn gyntaf; pa gyngor ac addysc at weithredoedd

da, neu fucbedd sanctaidd.

Yn ail: pa fygythiau o farnedigaeth yn erbyn y fâth a'r fâth ar bechod, a pha ryw esampl ofnadwy o gôsp a dialedd Duw ar y fâth a'r fâth bechaduriaid.

Yn drydyda, pa fendithion a addawodd Duw i ammynedd, ddiweirdeb, drugaredd, eluseni, zelneu ddyfal ferch yn ei wasanaethu, gariad perffaith, ffydd, a gobaith yn Nuw, a'r cyfryw rinweddau Cristia-nogawl.

Ynbedwerydd, pa fawl ymwared grafufol a we-

ithredodd

thredoddDuw: pa fath fendithiau hynodol a dywalltodd ef ar yr rhai a fuont weifioncywir a gwrefog iddo.

Yn bumed, cymmer y pethau hyn at dy galon dy hûn, ac na ddarllain mor pennodau hynny, megis hiltoriau ofer, eithr megis cynnifer o Lythyrau, neu Epistôlau gwedi eu hanfon i lawr oddiwrth Dduw o'r nesoedd attat. Canys pabethau bynnag a scrifenwyd o'r blaen, er addyse i ni yr scrifenwyd bwynt, Rhuf 15,4.

Yn chweched, darllain hwy gan hynny trwy 'r fath barch mal pe bai Dduw ei hûn yn fefyll yn dy ymmyl ac yn llafaru y geiriau hyn wrthit, i'th annog di ir cyfryw rinweddau, ac i droi dy feddwl oddiwrth y cyfryw ddrygioni: gan dy ficrhau dy hun os cair y fath bechodau (a'r rhai yr ydwyt yn darllain am danynt yna) ynot ti heb editeirwch, y daw y cyfryw ddialedd arnat; eithr os arferi di a'r cyfryw. Dduwioldeb, a gweithredoedd bucheddol, y cyfryw fendithion a ddigwydda i ti a'th eiddaw.

I fôd yn fyrr, casgl y cwbl a ddarllennech di yn yr Scythur Sanctaidd, a dyro hwy at y ddwy golofn arbennig yma, sef naill a'i i gryshau dy sfydd, a'i i chwanegu dy edifeirwch: Canys megis yr oedd sustine & abstine, cyd-ddwg as ymatral, yn grynodeb o sywyd Philosophydd da: selly crede & resipisce, crêd ac edifarha, ydyw'r cwbl o brosses gwir

Griftion.

Ś

Vn pennod a ddarllenner fal hyn trwy ddealldwriaeth, ac a fyfyrier arno dan gymmeryd attat dy hun, a bortha ac a gyffura dy enaid, yn well na phump a ddarllennir ac a redir droftynt heb ddal fulw ar yr ergyd na'r fynwyr, ac heb gymmeryd yftyriaeth o honaw tu ac attat dy hûn. Os darllenni di dri phennod bôb dydd yn y môdd hyn; fef, vn y borau, yr ail brydnawn, a'r trydydd y nôs, (a darllain rhai o'r Pfalmau yn lle llith, cynifer ac a ofodwyd yn llyfr gweddi gyffredinol yr Eglwys iw K darllaina'r foreuolneu brydnawnol weddi) di ddarllenni yr holl ferythur canonical yn y flwyddyn, oddieithr chwe phennod, yr hyn a elli eu ychwanegu at dâfe y dydd olaf o'r flwyddyn. Darllen y Bibl mewn trein, a th hyffordda di i ddeall yn well yr hilfori, a meddwl yr ferythur fanciaidd. Am yr Apocrypha, yr hyn a ferifennwyd trwy Ylpryd dyn, di a elli eu darllen wrth dy feddwl, a chredu iddynt cyn belled ac y maent hwy yn cydhuno a'r ferythur ganonical, yr hon a ferifennwyd trwy waith yr I fryd glan.

Ond odid rydi a ddywedi na ad dy negefan i ti gymmainto amfer a gallael o honot ddarllen pennod

bob borau, &c.

Oddyn, coña nad yw'r bywyd hwn ond byrr, ac nad yw dy holl drafferthion yma ond er mwyn y bywyd byrr hwn; eithr iechydwriaeth neu ddamnedigaeth sydd dragwyddol. Cyfod yn foreuach o hynny bob borau: Siomma dy gnawd swrth o gymmaint a bynny o gyscu, ond ha thwylla mo'th enaid am ei ymborth, na Duw am ei wasanaeth. Gwasanaetha yr holl Alluog yn vnion tra fych yn cael iechyd ac amser.

0

d

di

ar

di

da

1150

Do

chi

gyi

yno

gwe

a do

lin

Gwedi i ti (mal hyn) ddarllain dy bennod a bod yn barod i weddio, cofia, fôd Duw yn Ddaw san-teiddrwydd, o'r hyn y mae yn ein rhybuddio ni cyn fynyched, gan adrodd, byddwch chwi yn santtaidd, fal yr wrf finnau yn santtaidd. Exod. 26. 36. Lev. 19.2. 1 Pet. 2.5. A phan ddinistriodd ef Nadab ac Abihu a thân dieithr. Levit. 10. 2.3. (megis y rhai yn y dyddiau hyn sy'n aberthu gweddiau o galonnau llawn o dân llid a thrachwant) ni roddodd yr Arglwydd vn rheswm arall am ei farnedigaeth ond hyn: mi a santteiddir yn y rhai a nessant attas. Mal pe buasai ef yn dywedyd, oni allas fi gael fy

fy sancteiddio juddynt hwy, y thai ydynt weision i mi, drwy iddynt fyngwasanaethu a sancteiddrwydd pyrthynasol; mi fynnas fy sancteiddio arnyn hwy, gan eu disa hwynt a'n barnedigaeth gysawn, yr hyn y mae eu hanwiredd hwy yn ei haeddu. Ni all Duw gan hynny aros aslendid, neu anhardd wch ewyllyscar, yn y rhai a'i gwasanaetho ef: yn gymmaint ac y gorchymynnodd ef i'r Israeliaid, pan fyddent yn y maes yn erbyn eu gelynnion, gloddio â rhaw-ffon i guddio yr hyn a ddaethai oddiwrthynt: ei reswm ydyw, O herwydd bod yn Arglwydd di Ddwn yn rhodio ym mhlith dy wersyllau, i'th waredu, c i roddi dy elynion o'th slaen di; am hynny bydded dyl wersyllau yn santtaidd; fel na mell ynot ti ddiw brynti, a throi oddiwrthit. Denti 22: 13:14

Os myn ef i wyr fod mor fanctaidd yn amfer thy fel yn y maes : pa faint mwy o fancteiddrwydd wy mae ef yn ei ddilgwyl a'r ein dwylaw ni yn amfer heddwch yn ein tai? Am hynny medd Zophar yn 706. Pen. 11.19.14! Os dydi a baratoi de galon! at a eftynni dy dalmylaw arryr Arghoydd i weddio, es. ous dary gioni yn dy law, born of yoursaith ym mboll, ac nu ddieddef a mmired drigo yn dy bieft ai Canys fel y mae Efay yn dywedyd, Pen. i 1 f. O bydd dim aflene did yn ein divylawni (hynny yw, un math ar bochod; am yr hwn nid ydynn yn edifeiriok) ner ini bfym ein duylan asto of womenther lawer o weddian for an ddia'r Arglwydd ei lygaid oddiwrthym, ac ni parendy mo'n erfynnian. Am hynny cyn i ci weddio, gad i Dduw weled dy galon yn gyffriddiedig am dy bechod, a'th feddyd gwedi ymrol yn ollawl (trwy gynnorthwyad ei rad ef) i weilhau dy fuchedd. Ac yno gwedi vinotchia thach dy gorph a gwife fel y gweddai i'th alwedigaeth, ac i ddelw Dduw, yr hon addugi, cae ddôr dy stafell, discyma'r dâl dy ddeuin with erchwyn dy wely, neu ry w fan gyfleus arall

rall: ac mewn môdd parchedig derchafa dy galowynghyd a'th ddwylaw, a'th lygaid, fel yngwydd Duw, yr hwn fydd yn gweled meddylfryd yr enaid o'i fewn, Offrymma i Dduw oddiar allor calon ddrylliedig, dy weddi yn aberth boreuol, trwy gyfryngdod Crift, yn y geiriau hyn, neu'r cyffellyb.

cobbo mount Gweddig boran.

Olialluog a gogoneddus Dduw,gyflawn ddiym-II gyfired Allu, a Mawrhydi, gogoniant yr hwn ni ddichon nef y nefoedd ei gynnwys : Edrych i lawro'r nefoedd arnaf fi dy was anheilwng, yr hwn wyf yma yn fy ymddaroftwng fy hun, wrth droedfaine gorfeddfa dy rad, ac edrych arnaf (o Dad) truy deilyngdod a chyfryngdod fesu Grist dy anwyl Fabryn yr bwn yn unig i'th fedlonir, O blegit honof fy hûn, nid wyf deilwng i fefyll ger dy fron, neu i lefaru am gwefusau aslan wrth y fath Dduw sandaidd ac ydwyt ti. Canys ti a wyddoll, mai mewn mwiredd i'm lluniwyd, ac mewn pechod y beichiogodd fy mam arnuf. A darfod i mi ollaw! tyw mewn anwiredd: fal y torrais dy holl orchymynnion fan aidd, trwy ddeilyfiadau pechadurus, meddyliau aflan, geirian drygionus, a gweithredoedd diffaeth; gan adael heb wneuthur lawer o weithredon Duwioldeb, yr hyn yr wyt yn ei erchi i'th wafanaeth, a gwneuthur llawer o'r drygioni, yr hyn a waharddaift tan boen cospedigaeth dy ddigofaint di.

[Yma y gelli di gyfaddef dy ddir 1 Bren. 8. 27. gel bechodau wrth Dduw, y rha Dan: 9. 18. fydd drymmaf ar dy gydwybod: 2 Pfa: 51. 5. dangos y lle a'r amfer a'r fut a'r modd y trofeddaift, gan ddywedyd:

ONA

h

di

Sy

gre

cho

and in enwedig yr ydwyf fi yma yn cyffessa oddyfader

calon withit.] O'c.

F d,

η,

m

1

an

1-

121

1,1

d:

776

Ac am y pechodau hynny, (O Arglwydd) yr wyf yn sefyll yma yn euog o'th feildith, a holl drueni y bywyd hwn â thragwyddol gospedigaeth yn nhân vffern yn ôl y bywyd grefynus hwn, os ty di a deii mi yn ôl fy haeddedigaethau. Ie Arglwydd yr wyf yn cyfaddef mai dy drugaredd sydd yn parhau yn dragywydd, a'th tofturiaethau byth ni phallant : hynny yw'r achos nas darfu am danaf er yf dyddiau. Eithr gyd a thi (O Arglwydd) y mae tragaredd, as amider o ymwared. Gan hynnny yn amider dy drugaredd, a'm cyfan ymddiried yn haeddedigaethau Crift yr wyf yn deifyf a'r dy dduwiol Fawrhydi, nad elych i'r farn a'th was, ac na chraffa a'r fy anwiredd: canys os gwnei ni chyfiawnheir nêb byw yn dy olwg di. Eithr bydd drugarog wrthif, a golch ymmaith holl frynti fy mhechod, â haeddedigaethau y gwerthfawrocaf waed yr hwn a dywalltodd Tesu Grift drosof. A chan weled iddo ef oddef pwys y felldith, yr hon oedd ddyledus i'm pechodau i: O Arglwydd gwared fi oddiwrth fy mhechodau, ac oddiwrth yr holl farnedigaethau fydd goruwch fy mhen yn ddyledus i mi am danynt : a phellhâ hwy o'th olwg, cyn belled ac ym y dwyrain, oddiwith y gorllewin: cladda hwynt ym medd Crist: fel na ffrwythont fyth i gyfodi yn f'erbyn, i'm cywilyddio yn y byd hwn, nac i'm heuog-farnu yn y byd sydd ar ddyfod. Ac nid wyf yn attolygu it yn vnig (O Arglwydd) olchi ymmaith Galaru. 3. 22. fym mhechôdau â gwaed dy ôen Pfa. 130.4. difrycheulyd; eithr glanhau fyng-Pfal.143.2, halon hefyd oddiwrth bydrni fy lly-Eze. 3.6.25. gredigaeth anianol: Fel y clywyf I Joa. 1. 9. . dy Yspryd ar gynnydd yn llâdd pe-Pfal, 103. 12. chod ynof yn ei allu a'i weithrediad.

Fel y gallwyf â mwy rhydd-did

meddw

K 3

meddwl, ac ewyllys vfudd, dy wafanaethu di y tragwyddolDduw, mewn fancteiddrwydd a chyfiannder y dydd beddyw. Dyro i mi râs mal trwy gynhyrfiad, achyfarwyddyd dy fandaidd Yfpryd hwnnw, y parhawyf i fod yn walanaethwr ffyddlon, a diffuant i ti byd diwedd fy enices; Mal pan ddibenno y bywyd marwol hwn, y gallwyf fod yn gyfrannog o anfar-woldeb, a dedwyddwch tragwyddol yn dy deyrnas nefol. Yn y cyfamfer o Arglwydd, tra byddo yn rhyngu bodd i'th rhadlawn ewyllys, fod o honof fi yn aros i dreilio, ac i ddibennu y eyfrif bychan fydd yn ôl o'm dyddiau yr hyn a ordeiniaist i'm i fyw yn y dystryn bwn o drueni: dysc i mi felly gyfrif fy nyddiau, fel y dygwyf fy nghalon i ddoethineb. Ac fel y chwanegech di ddyddiau at fy einioes, felly o Argiwydd daionus chwanega edifeirwch a gwellhâd at fy nyddiau; i fod, megis yr elwyf mewn blynyddoedd, yn cynnyddu mewn grâs a ffafr gyd a thi, a chyd a'th hôll bobl. Ac er mwyn hyn cynnyscaedda fi a'r holl râdau a wyddott eu bod yn ddiffygiol ynof, ac yn angenrheidiol i mi, a phar gynnydd ar yr holl ddoniau da, â drefnaist i mi yn barod : fel y gallwyf a mwy nerth ddilyn y cyfryw fywyd duwiol acymarweddiad bucheddol ac y byddo dy enw di yn cael ei ogoneddu, eraill yn cymeryd athra-wiaeth dda oddiwrthif, am enaid yn cael ei ym-botthi yn llawen â thynghneddyf cydmybod, ac yn Hawnach o orfoledd yr Thryd glân. Ac yma (O Arglwydd) yn ol fy rhwymedig ddlêd, y talaf i't ddiolch o eigion calon oftyngedig, am yr holl fen-

Luc. 1. 74. 75. Mat. 24. 13.

Pfal, 90. 12.

WD DOM

dithiau, y rhai o'th ddaioni a dy-welldaift arnaf: yn enwedig, am ddarfod i't o'th cariad haelionus, yn ol 'dy ragluniaeth drag myddel fy ethol i cyn seiliad y byd, fal y by-ddwn yn sanstaidd ynghrist fesu:

Am

ler

ıd,

r-

ti

yd

r-

25

yn

yn

ýn

i-

y 1-

fy

)-

ol

el

)

Am ddarfod i ti fynghreu ar dy lûn dy hunan a dechreu edfrydu, ynof, yr hyn a gollwyd yn fy hynafiaid cyntaf; am ddarfod i ti fyngalw trwy waith dy I ford ym mregethiad yr Efengyl a derbyniad y Sacramentan, i wybodaeth dy ras cadwedigol, ae i vfydddod dy ewyllys bendigedig: Am ddarfod Pti fym mhrynu am gwaredu o boenau vffern a chaethiwed Satan, a gwerthfawrocaf waed dy vnig-alledig Fab: am ddarfod iti trwy ffydd yn Ghriff fynghyfiawnhau i, yr hwn o herwydd natur ydwyf blentyn y digofaint: am ddarfod i ti fy fancteiddio i mewn mesur da, â'th Tspryd glân, a rhoddi i mi gyhyd o amfer i edifarhau, a hefyd moddion yr edi-Yr ydwyf yn diolch i ti hefyd Arglmydd daionus, am fy mywyd, fy iechyd, fynchyfoeth, fy ymborth, fyngwise, fy nhangneddyf, fy hawddfyd, am helaethrwydd; ac am ddarfod i ti fy ymddiffyn y nôs hon, oddiwrth oll niweidiau a pheryglon y corph a'r enaid, am cadw yn ddiangol hyd dechreu y dydd heddyw. Ac fel y darfu iti ddeffroi fynghorph o gwic, felly attolwg deffro fy enaid o bechod a diofalwch cnawdol: Ac fel y peraift ioleuni y dydd lewyrchu yn fy llygaid corphorol; felly O Arglwydd daionus, par i oleuni dy air a'th Yspryd Sanctaidd ddiscleirio yn fynghalon? Dyro i mi ras i rodio (megis un o blant y goleuni) mewn oll oftyngeiddrwydd y dydd hwn ger bron dy wyneb : fel y gallwyf ymegnio i gadw ffydd â cydwybod lân yn wastad tuac attat ti a dynion, yn fy holl feddyliau, geiriau a gweithredoedd. Bendithia felly Arglwydd graflawn fy holl fyfyriadau am gorchwylion, y rhai a gymmerwyf yn llaw y dydd heddyw, mal eu byddont yn tueddu at dy o-Luc. 16. 8. goniant di, daioni eraill, ac at ddi-Phil. 2. 15. ddanwch fy enaid am cydwybod fy 2 Cor. 2. 5.

K 4

hûn, yn y dydd ei bwyf yn rhoi y

10.

cyfrif diwethaf ger dy fron di, am danynt, Oh fy Nuw cadw dy was na wnelwył ddim drwg i nêb y dydd hwn: a rhyglydded bodd i'th ewyllys bendigedig, na allo'r cythraul nac vn o'i angelion melldigedig, nam gelynion llidiog wneuthur i mi ortrech ddrwg neu niwaid. Eithr bod o lygaid dy ragluniaeth i wilio drosof am ddaioni, ac nid am ddrwg: A gorchymyn i'th Angelion fanctaidd gaftelln o'm hamgylch, i'm hymddiffyn, a'm cadw i, yn fy mynediad allan, am dyfodiad i mewn, fel yr addewaift, eu caent wneuthur o amgylch yr rhai a ofnest dy enw. Canys i'th law di o Dad y gorchymynnaf fy enaid, fungorchwylion, a chubl oll a'r a feddaf i gael eu cadw, eu hymddiffyn, a'i coleddu gennit : gan fod yn hyspus, na ddichon dim niwaid drwg ddigwyddo i'r peth a gymmerych di yn dy gadwraeth, Ac os digwydda i mi vnamfer y dydd hwn trwy wendid dy anghofio di, etto yr wyf yn attolwg i't, (O fy Nuw) yn dy drugaredd finghofio i. Ac nid wyf (rafol Đád yn vnig yn gweddio drofof fy hûn, eithr yn dellyf arnat fod yn drugarog wrth dy holl Eglwys, a'th bobl etholedig, ple bynnag y maent yn wasca-redig yn byw ar wyneb y ddaiar. Cadw hwynt rhag llid, digofaint, a chreulondeb y cythraul, y byd, a'r Anghrift. Dyro i'th Efengyl rwydd-deb rhydd a gorfoleddus trwy'r bŷd, er mwyn troad y rhai a berthynant i'th deyrnas, a'th etholedigaeth.

Bendithia yr Eglwyfydd a'r teyrnasoedd (lle yr ydym ni yn byw) a thynghneddyf, cysiawnder, a chrefydd dda. Ymddisfyn Fawrhydi y brenin, rhag

Zac. 3. 2. Pfal. 91. 11. Nehem. 13. ei holl elynion a channiadhá iddo hir hoedl mewn iechyd, a dedwyddwch, i lywodraethu arnom. Bendithia y Frenhines, y tywysog, a'r holl dwysogawl heppil. Chwanega ynddynt ddonniau ardderchang,

a rhadau Tsprydol, fel eu byddont gymhefur i'r lleodd a drefnaist iddynt. Hyffordda holl Arglwyddi 'r cyngor, Escobion, gweinidogion yr Bglwys, a swyddogion, i lywodraethu'r bobl, mewn gwirffidd, tanghneddyf, syfiawnder, ac uffydddod. Byddidrugarog with yr hoil frodyr y rhai a'th ofnant, ac a alwo ar dy enw. A chyffura gynifer o honynt, ac fydd yn glaf, neu yn ddigynnorthwy mewn corph neu feddwl: bydd gariadus yn enwedig, wrth yr holl rai sy n goddef adfyd a chystudd er mwyn tystiolaeth i'th wirionedd, a'th Efyngyl fanctaidd: A dyro iddynt ymwared grafufol allan o'i holl flinderau. y ffordd y gwelo dy dduwiol ddoethineb fod yn orau: er gogoniant dy enw, helaethrwydd i'th wirionedd, ac er mwyn chwanegu eu cyffur au diddanwch. Pryfura dy ddyfodiad o Iachawdwr bendigedig, a therfyna y dyddiau pechadurus yma. A dyro i mi rás i fod fel mormyn ddoeth yn barod, ag olew yn fy lluforn, ith cyfarfod ti priodfab fy enaid: pa vn bynnag ei delych a'i yn nydd marwolaeth, a'i yn nydd y Farn: Ac yno Arglwydd fesu tyred pan fynnych: ie Arglmyd fesu tyred ar frýs. Hyn a phôb donniau craill, a wyddoft ti fod yn ddiffygiol ac yn angenrheidiol i mi, y dydd hwn ac yn dragywydd, yr wyf yn ymbil, ac yn deifyf yn oftyngedig eu cael ar dy law o Dad grafusol: Gan roddi i ti dy ogoniant, yn y flurf ar weddi a ddyfcodd Crift ei hûn i mi ddywedyd wrthit.

Ein tad yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy

enw, Oc.

Myfyrdod i'n hannog i weddio y borau.

Os bydd Satan, pan fyddych yn amcanu gweddio, yn ceisio gennit goelio fed dy weddiau yn rhykir, ac am hynny fed yn well i ti, zaill a'i

fyria, mai gweddi yw'r aberth ysprydol â'r hong rhyngir bodd Duw: Heb. 13.15, 16. Acam hynny y mae yn anfodloni y cythraul, ac mor wrthwynebus i'th cnawd. Plyg gan hynny dy ferd (byd mynnu bid peidio) at y fâth ymarfer fanctaidd: Gan dy ficrhau dy hun fod hynny yn rhyngu bodd i Dduw yn fwy, o gymaint ac y mae yn anfo-

dloni dy gnawd ti.

3. Nac anghofia, fel y mae 'r Yspryd glân yn rhoi ar lawr megis yn brifnod ar golledigion : n alwant ar yr Arglwydd: ni alwasant ar Dduw: Pfal. 14. 4. A phan feddyliodd Eliphaz i fob do-rri ymmaith ofn Duw, a darfod i Dduw ei fwrw ef allan o'i ffafr ef, y mae yn ei argyoeddi am atta ei weddi ger bron Duw: Job. 15, 4. gan wneuthur y maill yn achos o'r llall. Or tu arall addaw o Dduw: Pwy bynnac a alwo ar enw 'r Arglwydd cadmedig field. Rhuf. 10.13. Y Mae'n ddiau y neb ni waêl gydwybod o'i ddylêd i weddio, nad oes mo råd yr Yspryd glan ynddo ef. Canys Yspryd y gras a gweddi ydyw yr un, Zech. 12. 10. ac am hyany y mae grás a gwedi yn myned ynghŷd. Ond yr hwn a fedro (nos a borau.) weddio at Ddow a chalon edifeiriol, diogel ei fod yn cael ei fefur orad yn y byd hwn: ac y caiff ei ran o'r gogoniant yn y byd fydd i ddyfod.

3. Cofia mai fel y mae lly fiant ar fwyd, a phoen wrth ddywedyd; yn ddau arwydd o gorph clwyfus: felly diffygiant mewn gweddi, pan fych yn ymddiddan â Duw, a diofalwch yn gwrando, pan fo Duw drwy ei air yn llefaru wrthit tithau, ydynt ddau ar-

wydd diammau o enaid clwyfus.

4. Galw i'th côf ddyfal gre ydd y Christianogion yn yr Eglwys gynfydedig, y rhai a dreilient lawer nofwaith gyfan i wilio ac i weddio, er cael maddeuMy

On

yn-

rtherch eta-

ngu nto-

yn

w:

do-

TW

tal

eu-

aw

da

leb

no

20

d.

at

n

ant am eu pechodau: Ac fel y byddent barod erbyn dyfodiad Crist. Ac megis nad oedd ddigon gan Ddafydd weddio nôs á borau, á phrydnawn, eithr fe godai i fynn hefyd hanner nos i weddio at Dduw, Psal. 55. 16. 17. Psal. 119. 62. Ac o darfu i Grist edliw, a cheryddu ei ddiscyblion, am na wilient un awr gyd ag ef i weddio, Mat. 26. 40. Pa gerydd a haeddit ti, yr hwn wyt yn tybied fod pedwerydd ran awr yn rhyhir i't i weddio? Os darfu i ti dreilio llawer awr yn edrych ar chwaryddiaeth ofer, ie diwrnodau a nosweithiau cyfan, yn chwarau disau, a chardiau i fodloni dy gnawd; bydded cywilydd gennit dybied fod gweddio hyd pedwaredd ran awr, yn beth rhybir i'w hymarfer iwasanaethu Duw.

r. Yftyria, os ydyw y Papisdiaid, yn eu hofergoeldywyll, mewn tafodiaith anadnabyddus, am hynny yn ddiadeiladaidd, 1 Cor. 14. 15. (yr hynyn unig a weddai i blant Babilon adirgelaidd famr, Gen. 11). yn rhuo, ac yn mwmlio forau a hwyr gymmaint ugeuniau o Ave Mariau, a Phater Nosterau, a'r eu Paderau, a gweddiau i addoli delwau: Pa food y byddant hwy yn eu crefydd ofergoelaidd yn codi yn y farn yn d'erbyn di, yr hwn wyt yn addef dy fod dy hun yn wir addolwr i Grift? Os wyt ti yn tybied fod y gweddiau hyn yn ormod tasc, y rhai o ran maint sydd fyrrach na'u rhai hwynt, ac o ran ffrwyth o lawer yn fwy buddiol, yn unig yn tueddu at ogoniant Duw, a'th ddaioni dithau, a chwedi eu cynnill ynghyd allan o ymadroddion yr ferythur lân, megis y gallech di lefaru wrth Dduw, yn gyffal yn ei ciriau bendigedig ei hun, ac yn dy dafodiaith gartrefol dithau. Bydded cywilydd gennit fod y Papifdiaid yn eu hofergoelus addoliad o'r creaduriaid, Yn eu hymddangos eu hunain yn fwy crefyddol na thydi yn addoli

addoli y gwir a'r unig Ddaw: Joan. 17. 3. Ac mewn gwirionedd gweddi mewn crefydd aeillduol,a ddylai fod yn ymadrodd parhaus, ac nid yn ddry-

lliedig ddarnau.

6. Yn olaf, pan ddêl y fâth feddyliau yn dy ben. naill ai I'th cadw oddiwrth weddio, ai i beri i't abergofi gweddio: cofia mai y rheini ydynt yr chedi. aid a artenedd yr un drwg i ddifa'r bâd da,a chyrph dy aberthau ysprydol: eithnymegnia god a'g Abraham, in gwylltie buynt ymmaith. Math. 13. 4, 19. Gen. 25. 11. Etto er hynny o byddi di yn deall at ryw amfer, fod dy yspryd yn syfrdan, a'th feddwl yn anghymmwys i weddio, ac i grefydd fencteiddiol, na ymdrech ormod y pryd hynny; eithr tan dy ymostwng dy hun wrth glywed dy wendid, a'th fyfrdanrhwydd, gan wybod fod Duw yn derbyn y meddwl ewyllyfgar, 1 Cor. 8. 12. (er ei fod wedi ei orthrymmu gan fauch y cnawd) ymegnia amfer arall i dalu ynghyfair dy anewyllyfgarwch yn awr, gan ddyblu dy Zêl; ac am yr amfer presennol gorchymmyn dy enaid i Dduw yn y weddi ferr yma, nen reyfryw.

Gweddi forewol arall sy ferrach.

Wir rasusol Dduw a thrugaroccas Dad, myst dy was anheilwng wys yma yn cydnabod, mai sels'm ganwyd mewn pechod, selly y bum syw mewn anwiredd, ac a dorrais bôb yn o'th orchmynnion mewn meddwl, gair, a gweithred; gan ddilyn deisystadau sy ewyllys sy hun, a thrachwantau sy nghnamd, heb osal gennis am sy ymddwyn sy hun yn ôl dy air, a'th Yspryd sanstaidd di: Ac am hynny yr wys yn haeddu yn gystawn oll gywilydd

2

f

V

Ac

l,a

ry-

CR,

b-

li

ph

4-

9.

uf

vl

i-

R

h

i

a thrueni yn y byd hwn, a thragwyddol ddamnedieasth yn ban offern, pe gwobrwyit fi yn ôl dy gyfiawnder di, am haeddedigaeth innau. O herwydd pa ham, o nefol Dad, yr wyf yn attolygu i ti (er mwyn dy fab Iefu Grist, ac er mwyn teilyngdod y farwolaeth chwern a'r dieddefaint creulon, yr hyn yr wyf yn ei gredu a ddioddefodd trofof) faddau a phardynu i mi fy holl bechodau, am gwaredu oddiwith y cywilydd a'r dialedd, yr hyn fydd ddyledus i mi o'i plegid. Ac anfon dy Yspryd glan i'm calon, yr hwn a'm fierhao i o'th fod ti yn Dad i mi,a minnau yn fâb i tithau, a' th fod i'm caru a chariad digyfnewidiel: a gad i'th vnrhyw Yfpryd fy nhywys i yn y gwirionedd, a chroeshoelio fwyfwy ynof holl gnawdol a bydol drachwantau, fel y bo pechod fwyfwy yn marweiddio ynof: ac fel y gallwyf dy wasanaethu di, mewn diragrithiol gysiawnder, a fancteiddrwydd y dydd hwn, a holl ddyddiau fy mywyd: fel pan ddiweddo y bywyd marwol hwn,y gallwyf (drwy dy drugaredd Yng-Hrift) fod yn gygyfrannog o'th ogoniant tragwyddol yn dy nefol deyrnas. Ac yma O Arglwydd, yr wyf o eigiawn calon, yn diolch i ti, am yr holl fendithiau a dywelldaift a'r fy enaid, a'm corph: am fy ethol i o'th gariad, fyngwaredu drwy dy Fab, a'm fancteiddio drwy dy Yspryd glân, am fy ymddiffyn o'm ienengtyd hyd y dydd hwn a'r awr brefemol, o'th ragluniaeth tra-grafusol.

Yr wyf yn diolch i't yn bendifaddeu, am fy ymddiffyn y nos hon,oddiwrth bôb peryglon, a niweidiau, a'm dwyn yn ddiangol hyd dechrau y dydd heddyw. Yr awrhon O Arglwydd daionus; yr wyf yn attolwg i ti, cadw fi rhag llaw oddiwrth bôb drwg niweidiol i mi, ac rhag fyrthio i fewn yn mâth ar bechod gorthrwm i ennyn dy ddigofaint di:gofod dy ofn o flaen fyngolygon, a'th Yfpryd i reoli fyng-

halon

halon, megis y byddo y cwbl oll a feddylingf, a ddj. webbif, ac a whelwif y dydd heddyw, yn tueddu at dy ogoniant di, daioni eraill, a thangneddyf fyng-hydwybod fy hûn. Ac er mwyn hynny, yr wyf yn fyngorchymmyn fy hun, fy llwybrau, am gweithredoedd, a chwbl a berthynant i mi, i'th rafufol hyfforddiad a'th cadwraeth di; gan ddeifyfu arnat ed cadw hwynt a minnau, rhag pob drwg: a rhoddi dy rad ath fendith ar ein holl lafut onell an ameanion bucheddol. Ymddiffyn yr Holl Belwys rhag creufondeb y byd, a'r Anghrift. Cadw ein Brenin grafol rhag pob twyll a bradwriaeth dechnadha ida do dywodraethu arnom yn hir, ac yn ddedwyddol. Bendithia y Frenhines, y Tywyfog. Cynysgaedda hwyht ath nefol rad, a gwared hwy rhag pob drwg. Bendithia yr holl eglwyfwyr, a'r fwyddogion, a'r cyfryw ddonniau, a rhadau, ac a wyddoft ti fod yn angenrheidiel iw Hoodds Synnia af bawb a'r a'th ofnant, ac a grynant with glywed dy farnedigaeuthau. Cyllora bawb a'r fydd yn glwyfus, ac yn ddiymwared. Arglwydd cadw frdrwy ffydd, ac edifeirwch mew a gwaldadol barodry ed im diwedd : Fel pa un bynnag ai byw ai marw fyddwyf, i'm ceir yn eiddot ti, i'th ogomant di , a'm iechydwriaeth dragwyddol innaustrwy fefa Griff fy vnig Iachawdr. Yn yr hwn enw bendigedig, yr wyf yn erfyn y traigareddau hyn ar dy law, ac yn rhoddi i ti dy fawl a'th ogoniant yn y weddi a fancteiddiodd ef ai wefu sau ei hun, gan ddywedyd.
Ein râd yr hun myt yn y nefoedd, &c.

ranihon O Angleydd daiomas, yr wyf , and which a line oddier de bob drug

ie el so l'urbio i feva va arâth ar

ly deligotaine di golod dy san Migyel i reeli tyne-

noind

Tchwaneg

el

21

ei

d

ir

C

b

Tehwaneg o fyfyrdodau i'n hannog ni i weddio y

A thybia, fod negesau na thrasserth yn y bŷd (er maint a fyddont) yn escus gweddol i adael gweddi foreuol ymmaith, eithr mysyrria.

mae i ti fwy achos i weddio am rad Duw a'i fendith arnynt: gan weled fod yn fier na lwydda dim, heb

ei fendith ef.

11

t

1

11

il

2. Fod llawer dŷn pan fai yn ei dybied ei hûn ddiogelaf, yn cael ei wrthwynebu yn gyntaf o'r cwbl,

felly y gelli dithau.

3. Fyned llawer dŷn allan o'i ddrws ac heb ddychwelyd byth yn ei ôl drachefn. Llawer dŷn a gôl dodd yn iach lawen y borau, ac a gaed yn farw cyn ynos, felly y gall ddigwyddo i tithau. Ac o byddi mor ofalus (dyn dy fyned allan) i yfed, er mw, in cadw dy gorph rhag awyr ddiffaith; pa faint mwy gofalus y dylit ti fod i meddio i ymddiffyn dy enaid rhag profedigaethau neweidus?

4. Nad ywar amfer a dreuliaist ti yn gweddio, yn rhwystro dini, eithr yn hysforddi, ac yn llwyddo

dy waith a'th negelau.

5. Mai, pan fyddych yn myned allan i drin y byd, dy fod yn myned i anialwch llawn o beryglon anadnabyddus: lle y cyfarfyddi a llawer miaren i ddryllio dy enw da, llawer o faglan i rwydo dy fywyd, a llawer o helwyr i ddifetha dy enaid. Maes ydyw o wellt rhywiog, eithr yn llawn o feirph gwenwynllyd. Na anturia gan hynny fyned yn noeth ym mhlîth y mieri hyn, cyn i ti ymbil a Christ am dy ddilladu di a'i gysiawnder ef: nac i fyned trwy'r hoenynnau a'r cynllwynau hyn, cyn i ti weddio am ragddarparwch Duw i fod i'th cyfarwyddo

ddo; nac i rodio yn droednoeth trwy 'r maes pryfedog hwn, nes i ti gael dy draed wedi en hymwifu ag efgydiau paratôad Efengyl Tynghneddyf: a gweddio fod y sarph brês yn oestadol yngolwg dy stydd; i gael felly fod yn sicr oni ddeui adref yn sanbfeiddiach, na bythych ddim gwaeth na'r pryd yr aetholi di allan o'r drws.

Am hynny er maint a fyddo dy frŷs, neu er cymmaint a fyddo dy negessau, etto na ddos yn eu cylch, nac allan o'th dŷ, nes i ti or lleias ddywedyd y wed-

di ferr hon, neu'r cyfryw.

Borenol weddiferr.

O Brugarog Dâd, er mwyn Jesu Grist, yr wyf yn attolygu i ti, faddeu i mi fy holl gyhoeddus a dirgeledig bechodau, y rhai at feddwl, gair, a weithred a wnaethym yn erbyn dy dduwiol Fawrhydi : A gwared fi oddiwrth yr holl farnedigaethau dyledus i mi am danynt, a fancteiddia fynghalon a'th lan Yspryd, fel y gallwyf o hyn allan arwain bywyd duwiolach, a mwy bucheddol. Ac yma o Arglwydd, yr wyf yn aberthu moliant i'th enw fanttaidd am ddarfod i ti fyniddanu i y nôs hon a chymefurdeb o g#lg, ac esmwythdra. Yr wyf yn attolwgi ti hefyd y dydd hwn, ymddiffyn fy enaid am corph rhag pob rhyw beryglon, a niweidiau. mwyn hyn, yr wyf yn fyngorchymyn fy hunan, a'm boll orchwylion i'th fendigedig gadwraeth a'th reoledigaeth; gan ddeifyf arnat, pa vn bynnag a wnelwyf ai byw, ai marw, i mi fyw, a marw, i'th ogoniant ti, ac i iechydwriaeth fy enaid thuan, yr hwn a brynaist a'th werthfamr waed. Bendithia fi gan hynny, O Arglwydd, yn fy mynediad allan, am dyfodiad i mewn: A chennadha pa peth bynnag, 1 teddyliwyf, a ddywodwyf, neu a gymmerwyf mewn llaw

é

P

cl

Y

llaw y dyddheddyw, ei fod yn tueddu at ogoniant dy enw di, at ddaioni eraill, a diddanwch fynghydwybod fy hun, pan ddelwyf ger dy fron di, i wneuthur fy nghyfrif diwaethaf. Cennadhâ hyn o nefol Dâd er mwyn dy fab fesu Grist, yn yr hwn enw bendigedig, yr wyf yn rhoddi i ti dy ogoniant, ac yn erfyn a'r dy ddwylaw, yr holl râdau eraill, a wyddost tieu bod yn angenrheidol i mi y dydd hwn, ac yn dragywydd, yn y weddi a ddyscodd Crist ei hûn i mi, gan ddywedyd: Em Tâd yr bwn myt yn y nefoedd, &c.

ld:

li-

Ac

n-

h.

d-

yf d-

y-

th

yd

g i ph

er

m

0-

1-

0-

VI

20

m

M

W

Myfyrdodau yn arwain Cristion, fel y gallo ef rodio yr holliddiwrnod gyd â Duw mal Enoch.

Gwedi i ti ddechrau fal hyn, gwilia mor ddyfal ac ei gellych yr holl ddiwrnod yn ôl hynny ar dy feddyliau, geiriau, a gweithredoedd: yr hyn beth a elli di ei wneuthur yn hawdd, os ymbili am gynnorthwy Yspryd Duw, a fynnied yr ychydig reolau hyn.

In gyntaf, am dy feddyliau.

Bydd of alus i daodi heibio bob pechod yn y cro nnwrf cyntaf. Taro i lawr blant Babilon wrth y meini, tra fythont yn ieuainge. Saehra wyan yr Asp (mewn pryd) rhag iddo dorri allan yn farph. Psalm. 137. 9. Esay. 59. 5: Bydded pechod yn ddiethr i'r galon, ac nid yn cyfanneddu ynddi. Gochel gwympo yn fynych i'r ynrhyw bechod, rhag i arfer o beehn dynnu ymmaith gydwybod o bechn, ac yno yr ai mor ddigwilydd felldigedig, na wnelech di hac ofni Dun, nac anrhydeddu dyn.

Na ad Pch feddwl ymfodloni mewn nebryw fe-

ddylfred, yr hwn a fyddo, naill, ai amboffibl i ti eil gyffawni, ai anfuddiol wedi ei wneuthur: eithr yn hyrrach meddwl am magodd y byd, iw ddiyffyru: am farmolaeth, i ddiffwyl am dani: am farnedigaeth iw gochelyd: am offern i ddiange rhagddi; ac am y nefoedd iw deifyful.

Na ddeifyfia gyflawni dy feddwl ym mhob peth: eithr dyfc nacau i ti dy hun y deifyfiadau hynny, (er daed y bônt yn rhyngu bodd i'th naturiaeth) y rhai pan eu ceffych a bair ogan i'th grefydd, a chafineb i tithau. Yftyrria y diwedd ym mhob

peth cyn i ti ddechrau y weithred.

Chwilia bennydd fwyfwy i weled dy drueni dy hun, o achos anghrediniaeth, neillduol gariad, ac ewyllyflawn dorriad cyfraith Dduw: a gwêl ddiffyg trugaredd Dduw, trwy haeddedigaethau dioddefaint Crift i fod yn gyfryw: fel pe gofynnid i ti pa greadur waelaf ar y ddaiar? y gallo dy gydwybod atteb; Myfi fy hun o hermydd fy mhechodau: ac o'r tu arall pe gofynnid i ti, pa beth yr wyt ti yn ei gymmeryd yn beth mwyaf gwerthfawr yn y byd? bod o'th galon i'th atteb, un defnyn o maed Crift i olchi ymmaith fy mhechodau. Ac fel yr wyt yn prifio yn iechydwriaeth dy enaid, na fydd fyw mewn un mâth a'r bechod rhyfygus. Oblegid gwir ffydd, a bwriadi bechu, byth nichyttuaant a'l gilydd.

vnig yn dy alwedigaeth gyffredinol, megis trwy fynych arfer y gair a'r Saeramentan: eithr hefyd yn neilltuol,gan wneuthur cydwybod i ochel pob pechod adnabyddus: ac i vfyddhau i Dduw ym mhob vn o'i orchymynnion! Mal fosias, yr hwn a drôdd at Dduw, a'r holl galos, yn ol cyfraith Moeses. 1 Bren. 12.125. A Zachere as Elizabeth, Irhai a rodiasant yn boll orchymynnion a deddfan'r Arglwydd yn ddifeins. Luc. 1.61 Eithr o dygwydda it O wendid

did vn amfer gwympo i ryw fâth ar bechod, na orwedd ynddo, eithr ymgyfoda o honaw chwypyn drwy edifeirwch difrifol, gan weddio am faddeuant, nes i'th cydwybod gael ei heddychu, a'th eafineb'i bechod ei chwanegu, a'th fwriad i wellhau ei gydflyr-

fio yn hollawl.

r

d

16

n

n

n

d

at

n.

1-

id

6. Gochel fod yn hoffi cael canmholiaeth wenhieithus gan y bobl: ni ddaw'r diwedd o hynny fyth i ddaionic Ac er i ti gael mawl trwy haeddiant rhyglyddus, derbyn yn gall, rhag iddo brifio yn fwy peryglus na diyftyrwch. Oblegid nid yw 'r gwyr mawr yn chwennych ond cadw yn ifel y rhai a lyfant hwy am eu hanneilyngdod: eithr torrant ymmaith y rhai y bônt yn eu cynfigennu am eu mawredd. Hwnnw gan hynny fydd wir vnion gall, yr hwn (wrth yftyried yr ymadrodd o'r blaen) ni byddo yn hoffi, nag yn llysu canmholiaeth. Eithr mogel er dim i feddwl anfodlong ar letyfa ynot, canys fe ddichon wneuthur mwy o alaeth nag a wyddoft. Trugaredd hynod yw, ym myfg y lliaws o fendithiau a gefaist, gael rhai gwrthwynebion. Y mae Duw yn rhoddi i ti lawer o fendithion, rhag trwy eifiau, a thithau yn blentyn iddo, i ti anobeithio. Ae y mae ef yn danton rhai gwrthwynebion, rhag mewn gormod llawnder (with fod yn ffol) i ti ryfygu. Llawer o'r rhai a ymgyfodafant eu hunain i vchelfreintiau, a fuasent yn eu bodloni eu hunain a breintiau îs pa gwybuasent eu mawrion beryglau: hosfa gan hynny gymmedroldeb o flaen mawredd, ac yn dy ewyllys di bydded gennit olwg ar ewyllys Duw: rhag i'th weithred dy hûn ymchwelyd yn ddinistr it' dy hunan. Dedwyddol yw'r dyn yr hwn yn y byd byrr yma, y mae 'r byd yn cael lleiaf cylinabod arno, am y byddo ef yn gwir adnabod Dnw, ac ef ei bûn. Pa wrthwyneb bynnag gan hynny a ddigwyddo i ti; cofia ei fod yn llai nac y mae dy bechodau yn ei haeddu. Cyini

frifgan hynny Grift yn fwyaf llawenydd, a phechod yn fwyaf prudd-der i ti : na chyffelyba vn mâth ar eifiau,i eisiau grâs, nac vn mâth ar golled,i'r golled am ffafr Duw: ac yno yr anfodlonrhwydd oddiallan a orthrymma lai ar dy feddwl oddifewn. A chyn fynyched ac y cynnygio Satan wneuthur cynnwrf o ansodlonrhwydd yn dy feddylfryd, cofia athrawiaeth Paul, ni ddygasom ni ddim i'r byd, ac eglur yw, na allwn ni ddwyn dim allan chwaith. Am hynny o bydd genym ymborth a dillad, ymfodlonwn ar hynny. Canys y rhai sydd yn ewyllysio ymgyfoethogi, sydd yn Syrthio i brofedigaeth, a magl, a llawer o chwantau ynfyd a neweidiol, y rhai fy'n boddi dynion i ddinistr, a cholledigaeth. 1 Tim. 6, 7, 8, 9. Gweddia gan hynny gyd ag Agur ddoeth: O Arglwydd na ddyro imi na thylodi, na chyfoeth, portha fi am digonedd o fara, rhag'i mi ymlenwi a'th wadu di, s dywedyd, pwy yw'r Arglwydd: a rhag i mi fyned yn dland a fledratta, a chymmeryd enw fy Nun yn ofer. Dihar. 30. 8. 9.

7. Naddyro fwy o feddwl ar bethau bydol. nac fydd angenrhaid o ran cyflawni dy le, a chynhaliaeth dy fywyd: ac yn waftad gofala fwy am bet au nefol, nac am bethau daiarol; Col. 3. 1. 2. Phil 3. 20. a bydded mwy gofidus gennit, am yr ammarch a wnelir i Dduw, nac am y llwyrgam a gynnygier i ti dy hunan : Jofu. 7. 9. Pfal. 139. Ond os cam neillduol a gynnygir i ti, cyd-ddyga fel Cristion trwy ammynedd. Ni bu erioed vn diniwaid yn cael cam, os cyd-ddygai yn ddioddefgar, nas gorfyddai yn y diwedd. Eithr y mae dy enw da (meddi di) yn y cyfamfer yn cael anaf: cyd-ddyga hynny hefyd, yn ammyneddgar: Canys yr hwn yn y dydd olaf a rydd i'th gorph di adgyfodiad, a gennadha yn ddiogel, mewn amfer gweddol, adgyfodiad i'th enw da. Os ty dia fyddi yn anoddefgar, yn ymwenwyno, ac yn ymoficio

ymofidio o achos bod yn cael cam, y briw, yr wyt yn ei wneuthur it dy hûn, fydd fwy na'r hyn y mae dy wrthwynebwr yn ei wneuthur i ti. Ni elli chwaith moilawenychu ef yn fwy, na chael o hono glywed fod hynny yn dy ofidio di trwyddot. Eithr o gelli ddangos ammynedd ar y ddaiar, fe ddengys Duw ei fod yntau yn gyfion yn y nefoedd. Gweddia trofto ef Canys os da wyt ti dy hûn, ni elli na lawenychi, o gweli dy elyn pennaf yn dyfod yn ddŷn da yntau. Eithr os ef ni ymwrthyd a'i dwyll, ac a'i falais, ymro di i weddio, gan dy grchymmyn dy hun a'r achos at Farnwr cyfion nef a ddaiar, a chan ddiwedyd gyd â feremi: O Arglwydd y lluoedd, barnwr cyfiawnder, a chwiliwr yr arennau a'r galon : dialedd fydd eiddot; itiy datcuddiais fy nghwyn. Jer. 11. 20. Yn y cyfamfer gwilia (gyd â Dafydd) am yr Arglwydd: bydd ogy fur da, ac ef a ddiddana dy galon.

8. Pa fwyaf a ganmolo eraill arnat ti am ryw weithred odidog, bydd dithau fwyaf goftyngedig yn dy feddylfryd dy hûn. Nac ymhofia mewn gwâg ganmholiaeth dynion; yr cedd y forwyn Fendigedig mewn ymdrech meddwl, pan gafodd hi ei gwir ganmol gan yr Angel. Hwynt hwy a glodforir gan Angelion yn ynef, y rhai a ochelant ganmholiaeth dynion ar y ddaiar. Nid rhaid i ti chwaith mo'th canmol dy hun; os da gwnei, di gei ddigon i gyhoeddi dy foliant. Na fydd ymofyngar i mybod gweithredoedd rhai eraill, eithr yn hytrach bydd ofalus, na wypo nêb arall yn gamweithred o'th ei-

ddo di.

9. Na chyfrif vn pechod yn fychan, canys y mae dial Duw yn ddyledus i'r lleiaf: ar lleiaf a'th fwriafai di yn golledig, oni buafai i Fâb Duw farw drofot. Bydded grefynus gennit (wrth hynny) drueni dy gyflwr dy hûn: ac fel y byddo 'r achos yn gofyn galara am anwiredd yr amfer, Eze. 9.4. gweddia ar i Dduw

ei wellhau, acha fydd divn o'r rhai, a'i gwnelo yn waeth.

dy enoies a ficred yw marwolaeth: a dymuna enioes dda, o flaen enioes bir; Canys fel y mae yn well yn diwrnod o enioes dyn na'r oed hwyaf i garw neu i gigfran: felly yn dydd gwedi ei dreilio mewn dwywawl grefydd, fydd werthfawrocach na

holl fywyd dŷn a ddarfyddo yn halogedig.

Moes vnwaith gan hynny bob dydd, rifo dy ddyddiau, i dynnu ymmaith y rhai a ddarfuont, (mal breuddwyd neithiwyr a ddiflannodd) a thynnu ynghyd, y rhai fydd i ddyfod, (gan fod y naill hanner iw cyfgu allan, a'r llall yn helbulus, gan orthrymder au y byd, dy afiechyd dy hûn, a marwolaethau cynnefeifiaid) gan gyfrif yn vnig y dydd prefennol yn eiddot ti; yr hwn treilia fel pe bai heb fod i ti iw dreilio yn dydd ond hwnnw.

Yn ail, am dy cirian.

Ofia fod yn rhaid i ti roi cyffif am bob gair segur: Mat. 12. 36. a bod y gwr doethaf wrth siarad gormod, yn myned tu hwnt iddo ei hûn. Dihar. 10. 19. Gochel gan hynny bôb anibennus ag ofer fiarad, o'r hyn anfynych y daw diddanwch, a thramynych edifeirwch: yn enwedig mogel attebion byrbwyll, pryd y mae y tafod yn rhedeg o flaen y meddwl:y gair oedd eiddot ti tra cedwailt ef i mewn, y mae'n eiddo arall cyn gynted ac yr aeth allan. O gywilydd a gwarth, pan fyddo tafod dŷn ei hun yn dyfod yn dŷst yn ei erbyn, i wradwyddo ei wyneb ei hunan. Ynteu bydded dy eiriau yn anaml, ac yn bwyllig: thagfyfytia ydyw y peth yr wyt ar fedr er ddywedyd, yn weddaidd iw ddywedyd: na haeraffwy nag a wypych ti ei fod yn wir, a dewis dewi o . flaen

flaen fiarad yn ddiffrwyth, neu chwedleua rhefwm

di-ddenfydd. Jag. 1.19. 2. Eled dy galon a'th dafod ynghyd mewn ho

nestroydd, a gwirionedd, casha ragrith, a chelwydd mewn arall, ffieiddia ynot dy hun; nen fo ffieiddia Dum dy di am bynny. O blegit y mae ef cashan y dŷn celmyddog a'r cythraul ei Dad ef un ffunyd. 1 Pet, 2.1. Pfal. 3, 2. Os gwybyddir vnwaith dy fod heb wneuthur cydwybod o ddywedyd celwydd; ni choelia vn dyn mo honot pan fyddych yn dywedyd y gwirionedd; Os celwyddog i'th advacement, prydry tracthech wir nith cocliant, eithr o byddi yn caru y gwirionedd, fe a goelir i'th air di o flaen liwf vn celŵyddog. Mawr yw'r meddiant fydd gan Satan ar yr rhai a ymarfero a dywedyd celwydd, megis na fedrant ond dywedyd celwydd er na byddo iddynt elw yn y byd oddiwrtho; ac er na bô neb arall yn peri iddynt ei ddywedyd. Na ad i'th ddigofaint barhau wedi ei darfyddo r achos: gwel byth ragoriaeth, rhwng yr hwn fyn gweuthur cam oherwydd ei wendid (neu yn erbyn ei ewyllys,) ar hwn fy'n trawfeddu oi lawnfryd yn falaisus; gad i'r naill gael trugaredd, ac i'r llall gael cyfiawnder.

3. Cadw dy ymadrodd oddiwrth bob budreddi a ferthrwydd, mor lân, ac y mynnit gadw dy fwyd oddiwrth wenwyn; a bydded dy ymadrodd yn gyfryw ac a fyddo da i adeiladu yn fuddiol, ac yn peri gras ir gwrandawyr .: Eph. 4 29. Bydd mwy difrifol yn fiarad am y grefydd, nac yn fiarad am be-

thau bydol.

O Deelli i't gyfeiliorni, nag ymdro yn wargaled i aros yn dy fai ; gorfoledda wrth gael y gwirionedd, a mawrygaef. Myfyria gan hynny ar dri pheth, fef i ddeall yn dda, i ddywedyd yn dda, a gwneuthur yn dda. A phan gyfarfyddych di â phlant Dum, bydd bydd sier o gynnill rhyw leshâd o ddiwrthynt, dyse ganddynt gwbl ac a ellych o ddaioni, a chyfraina ag hwynt yr holl bethau daionus a wyddost dithau. Pa fwyaf o ddaioni a ddyseech i eraill, mwyaf a ddyse Duw i tithan, Marc. 4.24. 25. Canys megis y mae rhoddion dynion wrth hir ymarfer o honynt, yn delwi, ac yn darfod: felly y mae donniau Duw o'i hir ymarfer yn cynnyddu, ac yn chwanegu; Megis ysteneid o olew y wraig weddw ddyledog, yr hwn pafwyaf a dywalltai hi o honi, fwyswy a fyddai ynddi, 2 Bren. 4. 2.

dd wed y cwbl a glywych di: Can's os gwnei, ni chei di hir feddu c, feillion cywir, na byth eifiau blinderau tr' mmion. Preg. 3. 7. Luc. 2.19. Am hynny mewn c huddiadau, bydd yn gyntaf ddiogel o'r gwirianedd, yno barna. Ac fel yr wyr yn prifio geirda calon honeft, na âd fyth i gafineb mewn drygnaws beri i tradrodd, yr hyn a ddarfu i gariad mewn cymdeithas dy rwymo di (er ys hir o amfer) iw gadw yn gyfrinachol. Eithr thag ofn y fath

wymau, fynnia ddau beth:

Yn gyntaf, er maint dy gydnabyddiaeth, na wna yr vn yn gefeillfrawd o'ih cyfrinach, ond vn a fyddo yn gwir ofni Duw, y cyfryw nid rhaid i ti byth moi ofni. Canys o digwydda i chwi amrafaelio mewn rhyw bethau neillduol, etto cariad criffianogawl, prif fail eich cyfeillach, ni chwympa ymmaith byth; ac ni chynnwys ofn Duw iddo ef, wneuthur dihirdra â thydi.

Yn ail, na wna ddim yngwydd dy gyfaill dinafol, am yr hyn ni elli fod yn ddiangol, oddieithr ei gadw yn gyfrinachol: nag yn peth am yr hwn(o daw achos) y bydd rhaid i ti ei ofai, os ef a brifia i fod yn elyn anafus i ti. O gwnaetholt ti ddim ar fai, gofyn faddauan faddauant i Dduw, a pherswadia dy di dy hun, ac nid dy gysaill, i gadw dy gysrinach dy hun. Canys bydd ddiogel pa geseillach bynnag, a osodir ar sail amgen nag ar wir grefydd, os yr achos o honi a setha, y mae'r gyseillach yn myned i'r gwellt. Ac yn hytrach, o herwydd sel y mae Duw yn magu gwirionedd, heddwch, a chymdeithas ymhlith dynion, mal y byddem syw i wneuthur daioni y naill ir llall: selly y mae'r cythraul beunydd yn hau celwydd, amrafael, a gelyniaeth, i beri (os gall es) i'r cyfeillion anwylas, ddisetha eu gilydd.

ofia dy vn dy hunan. Ffieiddia fynwyr gâs, a naturiaeth front y dŷn fydd (pan fo ei mennydd yn deall rhyw achos o watwor) yn trafaelio megis gwraig feichiog, nes cael ei ben yn rhydd oddiwrtho. Ie gwell ganddo golli ei gyfaill gorau nai wawd dihiraf: eithr o bydd ynot hoen i fod yn llawen, cymmer ofal mawr am dri pheth. Yn gyntaf, na byddo dy ddigrifwch yn gwrthwynebu iawn

grefydd.

Yn ail, na byddo yn erbyn eariad perffaith.

Yn drydydd, na byddo yn erbyn diweirdeb. Ac ynobydd mor llawen ac a fynnych, yn unig yn yr

Arglwydd. Phil. 4. 4.

6, Na fydded llawen gennit weled codwm i'th elyn, o blegit ni wyddoft pa fodd y bydd dy ddiwedd dy hun. Eithr gorfoledda fwy wrth weled gwellhâd y dŷn dihiraf, nac wrth weled ei gospedigaeth. Na eashâ un dŷn, rhag ofn bod Crist yn ei garu: yr hwn ni fyn i ti gashan 'r hwn a garo ef. Yr oedd Crist yn dy garu di, pan oeddit yn elyn iddo; Rhus. 5. 8. 10. Eph. 2. 4. Am hyrny drwy haeddedigaethau ei waed, y mae ef yn erfyn arnat er ei fwyn ef garu dy elyn: nacâ ef (a thithau yn Gristion) os llyf

llyfesi. Nid yw es yn gosyn ond maddeuant o gant o geniogau am saddeuant o ddeng-mil o dalentau. Math. 18.24,28. ac 25.28. Trugain can-mil o goronau, am ddeg-coron: Ychydig o saddeuant dyn am anhersynol saddeuant yr holl Allung Dduw. er i ti dybied, nad yw dy elyn yn haeddu maddeuant, etto y mae Crist yn deilwng i'w anthyddeddu.

7. Dywed y gwirionedd, ac na ofna wyneb dŷn, pan fyddo gogoniant Duw neu ddaioni dy gymydog yn ei ofyn ar dy law: wrth ynnill câs y Tywyfog lawer gwaith yr ynnillir cariad Duw: ni cheiff gwenniaith ond byr barhau mewn cymmeriad, na gwiri-

onedd mor hir aros mewn ammarch.

8. Tybia ei fod yngyfaill cywir ffyddlon, a ddywedo i ti dy feiau yn eglur mewn dirgelwch. Yr hwn fydd yn dy weled ti yn trofeddu, ac heb ddywedyd i ti dy fai, naill a'i mai ef yn gwenhieithio i'r am dy ffafr, neu ni feiddia ef rhag ofn mo'th anfodloni. Grefynus ydyw cyflwr yr hwn, wrth ei raid ni feddo un i'w gynghori. Argyoeddiad, bid gyfion bid anghyfion, pa yn bynnag a'i o enau cydymmaith, a'i o enau gelyn y delo, ni wna fyth niwaid i wr fynhwyrol. O blegid os bydd hynny yn wir, dyna i ti rybydd i wellhau: os anwir, dyna ddangos i ti beth i'w ochelyd felly ym mhob ffordd y mae yn gwneuthur gŵr câll yn well, neu yn ddichlynnach. Ond oni elli aros dy argyoeddi, na wra dithau ddim achos o argyoeddiad.

rhydedd, megis yn ei glyw a'i olwg. Canys gan weled nad ydym ni deilwng i arferu ei enw fan-Baidd yn ein geneuau: llai o lawer y dylem ni gamarfer ei enw bendigedig yn ofer, yn ein hymadroddion. Canys ei arfer beunydd, mewn ofer, byrbwyll, neu gau lyfon, fydd arwydd diamheuus o enaid ni wir ofnodd Dduw erioed. Gweddia gan

Hynny

ld

Pfa

an

on

nyc lw

nia

gwe Na

cyn

ffiei

betl

Ma

hifr

ynny gyd â Dafydd, pan fyddych i lefaru mewn hyw achos a ddichon beri digofaint fel hyn: God Arglwydd gadwraeth o flaen fyngenau: cadw

drws fyn gwefusau, Pfal. 141. 3.

ant

au.

ro-

ŷn

er nt,

n,

og

og

n-

yit

ei

id

y-

yn

12

1-

12

in

1-

n

y

10. Yn olaf, bydd weddaidd yn canmol, yn wyodol yn cyfarch, yn gymdeithgar yn cynghori, yn
rugarog yn maddeu, yn ffyddlon yn addo, yn hael
n gwobrwyo twrn da, heb wneuthur taledigaeth
hinwedd, yn wo'rau ffafor. 2 Pet. 1. 12; Rhuf.
2. 10. 2 Thef. 3. 15. Psal. 15. 4.

Tu drydydd am dy weithredoedd.

A wna ddrwg er gallael ei wneuthur: O blegid ni chynnwys Duw i'r pechod lleiaf (heb
difeirwch chwerwdôft) ddiangc yn ddigôfp. Na
id yn daioni a'r a ellych heb ei wneuthur. Na wna
idim allan o'th alwedigaeth, nac yn dy alwedigaeth,
yn i ti yn gyntaf gymmeryd cyngor gen air Duw,
lawn, a'i na byddo; a gweddio am ei fendith ef ar
dy amcaunion, ag yno gwna ef yn enw Duw, a chaon lawn o gyffur; gan orchymmyn y rhâd a'r cynnydd iddo ef, yngallu yr hwn, y mae bendigo, a
lwyddo pa orchwyl bynnag a ddarparwyd i w ogoniant.

2. Pryd ith arweinir i brosedigaeth, i wneuthur gweithred ddrwg, cosia sod Satan gyd a'i orchwyl es. Na âd gan hynny i blentyn i Dduw sod yn osfer i aill cyn ddihired. Casha y gorchwyl, mal yr wyt yn sfieiddio yr awdur. Ymosyn a'th cydwybod y ddau beth hyn: a fynnwn i i arall wneuthur fal hyn â mi? Mat. 7. 11. Paryw atteb a rôf i Grist, yn nydd fynghifrif, Os sy si (yngwrthwyneb im gwybodaeth a'm

h

ti

y

dae

ng

eib

rp

d y cul

red

dai

ce

Duw

yn

t D

dd

cydwybod) a wnaf yr arwiredd, a'r pechod hwa ei erbyn ef? Luc. 16.2. 2 Cor. 6. 2. Cofia gyd a Seph, er nad oes vn dŷn yn gweled, etto y mae Bu yn gweled y cwbl. Gen. 39.9. 11. Ymad gan hy ny a'th holl bechodau, (gyd a foseph) yn gystal rhai ydynt gyfrinachol yngolwg Duw yn vnig, a rhai ydynt eglur yngolwg dynion. O blegit Du fel y mae yn gyfiawn, (oddiethr i't bryfuro i edi farhau) a ddwg yr holl bechodau dirgeledig i oleuni cyhoeddus, megis y dygodd rai Dafydd gar bro boll Ifrael, a char bron yr haul. 2 Sam. 12. 11. Bydded gan hynny pechodau dirgeledig mor ofnadwy gennit, ac yw cywilydd agored. A gochel hwyn oll yn gyffredin, mai na byddych yn cennadhau it dy hûn vn neillduol bechod anwyl, yr hwn y mae llygredigaeth dy anian yn cyttuno yn orau ag efo: oblegit fe fedr y cythraul cyfrwys-ddrwg, ddala enaid dŷn ynglŷn, cyn dynned wrth vn, ac wrth lawer o bechodau: ac yn dynnach wrth vn a fyddo yn rhyngu bodd i ti, nac wrth yr holl rai y byddych yn dechrau eu cashau. Ac fel yr wyt yn chwennych ymadael ar pechod, felly bydd ofalus i ochelyd yr achos.

alwedigaeth, nac ammeu ragluniaeth Duw, er i ti weled y moddion naill, a'i 'n weinion, a'i 'n ddiffygiol. Ac o bydd y moddion yn ymgynnig i ti bydd ddiogel eu bod hwynt yn gyfreithlon: a chwedi e ceffych foddion cyfreithlon, gwilia hyderu mwy arnynt hwy, nac ar Dduw ei hun. Cymmeryd poen mewn galwedigaeth gyfreithlon, ydyw moddion cyffredinol Duw, drwy'r rhai y mae Duw yn bendithio ei blant â phethau oddiallan. Gweddia gan bynny am fendith Duw ar ei foddion ef. Bydded gennit feddylfryd nefol mewn bydol a daiorol drafferth: Gwna dy egni gorau, a gorchymmyn y digwyddiad

vddiad i ragordeiniad doethineb y goruchaf duw. Na feddwl gael llwyddiant wrth foddion felldigodd Daw. Nid elw yn y diwedd yw, yr hyn a millych wrth golli dy enaid, Math. 16. 26. Ymhob gweithredoedd a moddion gan hynny, mega gyd â Phanl, i gadw cydwybod lân bob amfer tu at Danw, a dynion. Act. 24. 16.

Oran, cydwybod sy 'n gwaredu, cydwybod sydd yn enog farnu,

6.79

JU

di-

eu-

ron

12.

id.

ynt

it

fo:

C-

ei

n

d

Cydwybod garwnod, in ol gwaith gwallus, bair golli don diffaith,

Cydwybod mown cyd-obaith a geidw din gwedi ei daith.

4. Câr bob pethau daionus er mwyn Duw: a châr duw er ei fwyn ei hûn. Tra fyddych yn dal Duw n gyfaill it, nid rhaid i ti ofni pwy a fyddo gelyn ti: canys naill, a'i fe a wna Duw dy elyn i fod n gyfaill i ti, a'i fe a'i ffrwyna ef, fel nas gallo wneui orchfygwyd un dŷn gan ei elyn, nes i'w bechod f yn gyntaf gael y llaw 'n vchaf arno, a Duw eidael ef iddo ei hûn. Yr hwn gan hynny a fynno fod ngadwedig rhag ofn ei elynion, a byw yn wafdod n ffafr Duw, pryned ynfydrwydd yr amfer a aeth eibio ag edifeirwch difrifol: edryched at yr am-rpresennol trwy fanyldra Duwiol grefydd, a gwilld yr amfer fydd i ddyfod trwy ragwybodaeth di-efculus. Pfal. 27. 11. 12, 13.

s. Dyro i bob dŷn yr anrhydedd dyledus iw alredigaeth, eithr anrhydedda ddŷn yn fwy am ei daioni,nac am ei fawredd. Ac ar law pwy bynnag cefaist ti dwrn da, cofia (yn ol y gallu a roddes Duw i ti) fod yn ddiolchgar iddo. Cydnabydda yn yn gariadus o flaen dynion, a gweddia trosto Dduw a chalon ewylly fgar, a chyfrif bob bendith dderbynniaist oddiwrth Dduw, yn arwydd o'i dra-

gwyddol gariad, i'th cymmell i dduwiol fywyd 6. Na falchîa o achos dy olud bydol oddia nac o achos dy ddoniau ysprydol oddifemn. Ni achos dy dda bydol oddiallan, o blegit fel eu daeth yn ddiweddar, felly yr ânt ymmaith drachefn ddifymmwth, am hynny y golled o honynt Syddiw chwyho. Nac am ddonniau oddifewn chwa canys, fel y darfu i Dduw eu rhoi, felly un agwe efe a'i dwg hwynt ymmaith, Os (gan anghofo Rhoddwr) y camarferi di ei ddonniau, i chm ddo dy galon â balchder o'th haeddedigaeth hûn ; ac iddiyayru eraill, er mwyn pa rai y darful Ollalluog Dduw dywallt y cyfryw ddonniau am Oes gennit ti vn rhin dda a bair i ti feddwl yn d am danat dy hun? 'y mae arnat titheu ugain o fi au a ddylai yn hytrach beri it ymddangos yn w yn dy olwg dy hun.

Bydd yn gyfryw vn yngolwg Duw, yr hwn fy yn gweled dy galon, ac yr wyt yn ymddangos y golwg dynion, y rhai fydd yn gweled dy wyneb. I ymfodlona mo honot dy hûn ag enw da oddialla pan fyddo dy gydwybod oddifewn yn dywedyd i nad wyt yn ei haeddu, ac am hynny nid eiddo tin honaw. Enw da haeddedigol, am beth bynng byddo, oddieithr am Dduwioldeb, a bery ychyd a llai a dâl. Ni ddarllennais erioed yn yr hofcrythyrau fan caidd am edifeirwch rhagrithiw ac nid rhyfedd: Canys yn ôl pechu dychweli ydyw yr vnig fodd fydd wedi ei adael i iachau p chaduriaid eraill; ond pa ryw fodd fydd i'w gai'w ddychwelyd ef, yr hwn a drôdd droad ei hun bechod? Gwae gan hynny yr enaid nid yw, ac th

1

I

d

1

d

fy'n ymddangos yn fucheddol.

7. Dal sulw ar Ddihenydd ofnadwy y dynion m digedig hynodol, i sheiddio eu gweithredoedd dryg onus; edrych ar fywyd y dúwiol fel y gellych ddy th

in Id

74

We

fio

hw

fu

In

Wa

fyd

ella

it

12g

ho

iwi

elia

1 P

IN

BIL

mo

ryg Idy cu gwneuthur ar ci ôl: a'i ddiwedd bendigedig, fel y gellych gael cyffur oddiwrtho. Num. 23.10. Pfal. 37.35, 36, 37. Gwna barch i'th well, dal fulw ar y doeth, cynnal gymdeithas y dyn gonest, a char y dŷn crefyddol. A chan weled sod natur lygredig dŷn yn tueddu at Ragrith: gochel arferu crefydd yn ddibris ac yn scoewan, heb na gofal na chydwybod igynnyddu yn dduwiolach a sanctaiddiolach oddiwrthi. Ymwrando gan hynny pa fodd yr ymglywych (trwy arferu moddion Duw beunydd) yn marwhau dy lygredigaeth, ac yn cynnyddu mewn sancteiddrwydd: Ac na wna ddim llûn neu wâgfost i ymdangos, yn sancteiddiach oddiallan, nac wyt ti (yngolwg Duw) oddisewn yn dy galon. Math. 23.27, 28.

8. Cais lywodraethu y rhai fy 'n byw tan dy awdurdod trwy gariad, yn hytrach na thrwy ofn: Canys hywodraethu trwy gariad fydd hawdd a diogel, eithr gofal a dychryn a fydd byth yn canlyn crenlondeb: Gostrechiad a bair i'r rhai a ortrechir ddifgwyl odfa i fyred oddi dan yr iau, yr hon nid ydynt fodlon iw ddwyn: Ni ad cyfiawnder Duw chwaith, i lywodraeth a feiliwyd ar grenlondeb barhau yn hir. Cofia er eu bod trwy ddynol ordinhad, yn dy wafanaethu di; etto trwy briodol drefn gyfiawnach, gweifion i Dduw ydynt, ie a chan eu bod yn Griftianogion, nid megis dy weision, eithr wwchlaw gweision, brodyr anwyl yn yr Arglwydd. Philem. 16. 1 Cor. 9. 5. Rheola gan hynny ar Gristianogion (gan dy fod yn griftion) mewn cariad, a thrugaredd, fel Crift dy ben Athro.

9. Cofia, mai o holl weithredoedd dyn, nad oes dim yn peri fod Swyddog yn debyccach i Dduw (rhaglaw i'r hwn yw ef) nac yw, gwneuthur vniondeb yn union. O ran cyffawni yr hyn beth mal y dylit: Yn gyntaf, bydded gennit ti glust agored i wrando achwynion cyfiawn am anghysiawn weithredoz edd.

Yn ail, dod felly fenthyg vn glust i'r cyhuddwr, fely bŷch yn cadw y llall i'r ymddisfynnwr: Canys yr hwn o tarno gyd â'r naill du,cyn gwrando y ddau, er iddo farnu yn gysiawn, y mae ef yn farnwr anghysiawn.

Yn drydydd, wrth wrando'r ddeutu, na ogŵydda at y llaw ddehau o ferch, nac at yr afwy o gafineb: megis i goelio rhefymman o debygoliaeth gan gyfaill, o flaen y gwirionedd eglur gan gaf-ddyn.

Yn bedwerydd, na ddyronag o gyfiawnder, (yr hyn yw regia mensura, sof mesur brenbinol,) i'r deiliaid gwaelaf. Eithr gâd i achos y gwan, a'r anghênog, y cryf, ar cyfoethog, fod yn yr vnrhyw bwyfau gwastad. Os canfyddi o'r naill du mewn rhyw achos, frynniau vehel e gyfrwysdra dichellgar, ymbleidio cadarn, ag erlid haerllyg gortrech: ac o't tu arall bannylan isel, tlodi, diniweidra, acwendid di-ymwaredol. Paratôa dy ffordd (fel y ae Duw yn gwneuthur) i farnu, gan gyfodi pannylau, a thynun i lawr frynniau, a rhoi anghyffelybiaeth yn gyffelyb. Luc. 2. 4. 5. Elay 40. 3. Fel y golodych fail dy farn ar dir gwasdad. Mewn achos o vniondeb neu gam rhwng plaid a phlaid, bydded dy gydwybod yn ofalus im dicere i adrodd y gyfraith yr hon a wnaethpwyd, fecundum allegata et probata;yn ol y pethau a haerer ac a brofer; 2 Cron. 19, 10. Yn hytrach nag ins dare, i wneuthur cyfraith dy hun, yn ôl awdurdod sic volo, sie jubeo, fef felly yr wyf yn mynnu, felly yr wyf yn gorchymmyn; gan ofni y felldith honno, Deut 27.17. Melldigedie yw'r hwh a symmudo derfyn tir ei gymmydog. Mewn achofion am fywyd neu farwolaeth, bydded Barnwyr yn gyffelyb i Elobim, mewn cyfiawnder yu cofio trugareddy

E

fia

br

wedd; Hab. 3. 2. Ac felly yn edrych a milain olwg Cyfiawnder ar y weithred, fel y byddo tofturis olwg Trugaredd ar y drwg weithredwr. Gan ddeongli flatr y gyfraith i fod yn flafr o fywyd, lle byddo grâs yn addo gwellhâd: eithr o bydd cyfiawnder yn gofyn i yn farw, rhag marw yndeb, a bod yn rhaid torri ymmaith aelod pydrllyd, rhag i'r holl gorph fadru, fiar institia, gwneler cyfiawnder. Eithr pan fych yn rhoddi y farn ar arall, cofia fod dy farn dy hun yn erogi goruwch dy ben. Ym mhob achos gan hynny barna yn gyfiawn, o blegid yr wyt i yn sicr o gael Barnwr cyfiawn, ger bron yr hwn y mae'n rhaid i ti ar fyrder fyned i ymddangos, i gael dy farnu dy hun: y pryd hynny y gelli di adael i'th gyfaill hyn o Farwnad yn dy ôl.

Nuper eram fudex, iam fudicis ante Tribunat Subsistens, pauco; indicor ipse modò.

Hynny yw:
Barnwr doeth a fûm i gynt
yn cael yr helynt orau:
Ac yr awrbon ofnog wr
ger bron y Barnwr finnau.

n

r

V

d

11

o

1

n

04

n

y

)-

0

41

Llawer sydd (ni wn i o herwydd pa ham) a ymosidiant o herwydd cyfraith y deyrnas: Eithr y gwyr a so doeth a ddichon atteb gyd a'r Apostol, Nos scimus bonam esse Legem, modo sudex ca legitime vtatur; Nyni a wyddom mai da yw'r gysiaith, os arfer dyn hi yn gysieithlawn. I Tim. 1.8. Ac mysi a'i galwas es yn Farnwr cyfiawn, calon yr hwn ni ddichon llygredigaeth gwobrau, ofn gelynnion, na chariad cyfeillion ei dynnu eddiwrth ymarfer cydwybodus a'r gorchymynnion M

yma. Ac wrth yr anaml-fâth anrhydeddus Farnwr hwnnw, y dywedal gyd â Jebosaphat : ymwrolweb, a gwneweb gystawnder, a'r Arglwydd fydd

gyd a'r daionus. 2 Cron. 19. 11.

10. Yn ddiwaethaf, na wna vn difyrrwch yn arferbennyddiol i ti. Nid yw yr ymarfer hwyaf o ddigrifwch ond byrr, eithr y poenau am gamarfer digrifwch ydynt dragwyddol. Arfer gan hynny o ddifyrrwch cyfreithlawn cyn belled, ac ei byddo i'th wneuthur yn dy gorph a'th feddwl yn gymmefur ach a chysfurusach i wneuthur gwasanaeth Duw,a'r dyledion perthynafol i'th alwedigaeth. Y mae dy waith yn fawr, nid yw dy amfer ond byrr. Ac y mae'r hwn fydd yn taln gwobr i bob on fel y byddo ei maith ef, yn sefyll wrth y drws. Dad. 22. 12. Jag. 5. 9. Meddwl pa waith fydd etto yn ôl, mor araf y gweithiaist yr amser a aeth heibio; a pha gyfrif a fyddei gennit, pe bai dy Arglwydd yn dy alw ger ei fron y dydd heddyw. Bydd ofalus o hyn allan, i wneuthur yr elw gorau a ellych o'r amfer byrr fydd i ti yn ôl, fel y gwnai ddŷn o hên ammodau a fai ym mron inyned allan: A phan fych yn bwriadu difyrru yr amfer i't dy hun, cofia leied yw amfer dy enioes, ac am hynny na ellir difa llawer o hynny, mewn fegu. ryd, digrifwch, chwaryddiaeth, a gwag oferedd: Gan weled nad yw 'r cwbl ond yspaid byrr, iw dreilio yn gwneuthur y daioni gorau a fedrych. Oblegid ni chreuwyd dyn er mwyn ymddifyrrn, ymddigrifo, nell chwaren! eithr i wasanaethu Duw mewn Crefydd yn ddyfal, ac i wasanaethu ei gymydog yn zydwybodus yn ei alwedigaeth; ac felly yw ficrhau ei hun o iechydwriaeth tragwyddol. Cyfrif gan hynny golli'r amfer, yn vn o'r colledion mwyaf. Prin yr amfer yn ofalus, a bydd dra-doeth iw dreilio, fel pan ddêl yr amfer, yn yr hwn ni chei mor bod p orshorchwyliwr mwyach ar y ddaiar; y byddo dy Arglwydd yn dy groefawu dia'g Enge bone serne, sef da was da, ac yn rhoddi i ti le gwell yn y nefoedd; lle cai yn llawen fwynhau llawenydd dy Arglwydd yn dragywydd.

Prydnawnol fyfyrdod.

Tn yr hwyr, pan fyddych yn dy baratoi dy hun i gymmeryd dy efmwythder, myfyria ar yr ychydig byngciau hyn.

i. An weled fod dy ddyddiau wedi eu cyfrif, ac yn ychwaneg or cyfrif wedi ei, dreilio:

a'th fod yn agofach i'th ddiwedd o ddiwrnod.

n

'n

n

ac

W.

1:

ei-

e-

li-

vn

yn

au

11-

jn fel 2. Eistedd i lawr ennyd, cyn i ti fyned i'th wely, ac ystyria wrthit dy hun, pa beth a welaist, a glywaist, neu a ddarllennaist y dydd hwn, a haeddai gosfadwriaeth, mwy nac a welsit, a glywsit, neu a wyddit o'r blaen, a gwna y deunydd goreu a ellych o honynt. Eithr yn enwedig galw i'th côf, pa bechod a wnaethost y dydd hwnnw, yn erbyn Duw neu ddŷn: a pha ddaioni a adewaist heb wneuthur: ac ymostwng dy hun am y ddeubeth hynny. O thebygi i ti dy hun wneuthur dim da, cydnabydda mai rhâd Duw oedd hynny, a dyro iddo ef y gogoniant, a chysrif y dydd hwnnw yn golledig, yn yr hwn ni wnaethost ti ddim daioni.

3. Os gwyddoft i ti wneuthur yn pechod gorthrwm, trwy wendid neu brofedigaeth gref: Na ryfyga gyfgu nes darfod i ti'ar dy liniau wneuthur cymmod neillduol a Dduw yn Ghrift am hynny: yn gyffal drwy gyffeffu dy fai, a thrwy ddyfal weddio am gael gollyngdod a maddeuant. Felly wrth wneuthur dy gyfrif yn vnion â Chrift bob nôs, fe fydd i ti

M 2

laio dafg, with wneuthur y cyfrif diwaethaf, o flal

en ei Fawrbydi yn Nydd y Farn.

Os dygwydda i ti vn dydd fyrthio allan â neb, Na fachluded yr haul ar dy ddigofaint di y no-for horno. Eph. 4. 26. Os bydd dy gydwybod yn cyhuddo i ti wneuthur cam ag ef cydnebydd ar bai, ac ymbil ag ef am faddeuant. Os efe a wnaeth gam a thy di, cynnyg ei gymmod idde, ac oni chymmoda ef, etto maddeu di iddo o'th calon, Math. 5. Ond mewn vn modd na ryfyga fod yn ddialwr drofot dy hun. Canys felly yr wyt yn gwneuthur cam deublyg â Duw: yn gyntaf, am-gynnyg dwyn cleddyf cyfiawnder o'i law ef, fel pe bai ef heb fod yn gyfiawn, ac yntau wedi cadw talu dial yn ei law ei hun. Yn ail, am gamarfer awdurdod ar ei wâs ef, heb droi 'r achos atto ef iw wrando, ac iw farnu, yr hwn fydd yn Arglwydd, ac yn Feistr i chwi'ch deuwedd. Heb law hynny, yr wyt ti yn tueddu gormod or naill du i fod yn ddialwr. O blegid pe bait ti i roi dial arnat dy hum, ti ai rhoddit yn rhy y cafn,ac ar dy elyn yn rhy drwm. Am hynny Duw piau dial, ditheti piau madden.

Ac yn dyftiolaeth ddarfod i ti yn ollawl faddeu iddo ef, gweddia at Dduw am gael o hor o faddeu-ant o'i fai, a gwellhâd o'i fuchedd: ac yn ôl hynny o daw achos (o bydd yn dy allu) gwna iddo gym-mwynas, a gorfoledda yn ei wneuthur: Canys yr hwn fydd yn gwneuthur daioni iw elynion, fydd yn ei ymddangos ei hun yn fab Duw, a'i wobr fydd gyd

à Dirwei Dad.

f. Nac arfera o gwse megis moddion i fodloni syrthni mwll dy gnawd, Eithr megis yn feddiginiaeth i adnewyddu dy synwyrau, a'th aelodau blinion: Cymmedroldeb o gyscu sydd yn escydhau y meddwl ac yn bywhau y corph:eithr anghymmedrol gwsc

go le fydd yn trymhau y naill, ac yn tewychu y Hall.

6. Cofia fod llawer yn myned iw gwely, ac heb gyfodi byth drachefn, hyd oni deffroer, i adgyfodi wrth lais ofnadwy yr vdcorn diwaethaf. eithr yr hwn fydd yn cyfen ac yn deffro gyd â gweddi, fydd yn cyfen ac yn deffro gyd â gweddi, fydd yn cyfen ac yn ddiofal, ac yn ddiogel, ymddyro dy hun i ddwylaw Duw, tra byddych yn effro: Ac telly dôs i'th wely gyd â pharch i Fawrhydi Duw, yftyriaeth dy drueni dy hun, yr hyn a elli ei argraphn yn dy galon mewn peth mefur, trwy 'r modd hyn, neu'r cyfryw fyfyrdod.

Darllain bennod yn yr unrhyw drefn ac a ofodwyd ar lawr i ti iw wneuthur yn y borau: a phan ddarfyddo i ti, goftwng i lawr ar dâl dy liniau wrth erchwyn dy wely, neu ryw le cyfleus arall yn dy ftafell, a chan dderchafu dy galon, dy olygon, a th ddwylaw, at dy Did nefol, yn enw a chyfryngdod ei fain ctaidd Fab Jefu, gweddia atto ef, os oes gen-

nit y dawn i weddio.

1. Gan gyfaddef dy bechôdau, yn enwedig y rhai

a wanaethoft y dydd hwnnw.

2. Gan ymbil yn ddifrifol er mwyn Crist am gael maddeuant, a rhyddhâd oddiwrthynt.

3. Gan attolygu ei Yspryd glan i'th rhagflaenu i

wellhau dy fuchedd.

4. Gan roddi diolch, am yr holl ddoniau a dderbyniaist, yn enwedig, am dy gadwedigaeth y dwthwn hwnnw.

s. Gan weddio am lonyddwch, ac ymwared y

noson honno.

6. Gán gofio stát yr Eglwys, y Brenin, ar hiliogaéth frenhinol, Gweinidogion gair Duw, a Swyddogion, a'n holl frodyr ymweledig neu erlidiedig.

7. Yn ddiwaethaf, gan dy orchymmyn dy hun

a'th eiddo iw gadwraeth grafusol.

bewooddi. fedd

Hyn oll, a elli di ei wneuthur yn y geirian hyn, neur'r cyfryw.

Brydnawnol weddi.

Dra-grafusol Dduw, a thrugaroccas Dad, yr hwn wyt o amgylch fyngwely, yn gwybod yn hysbys fyngormeddfa am cyfodiad, ac wyt yn agos at y rhas oll a alwant arnat mewn gwirionedd a phurdeb. Myfi bechadur truan sy n attolwgi ti edrych arnaf a golygon dy drugaredd, ac nid craffu arnaf fel yr ydwyf o honof fy hun: O blegid yno m cheir weled ond creadur diffaith, at ammur, gwedi ei lunio mown anwiredd, ac yn byw mewn pechod, fely mae yn gywilydd gennif dderchafu fyngoling the ar nefoedd, gan wybod mor or thrum y pechais yn erbyn y nefoedd, ac o'th flaen di. O blegid (O Arglwydd) mi a drofeddais dy holl orchymynnion a'th union ddeddfau, nid yn unig trwy esceulufdra a gwendid, eithr trwy ryfyg ewyllyscar yngwrthwyneb fyngwybodaeth fy hun; ie yn erbyn cynnwrf dy Yspryd sanctaidd, yr hwn oedd ynfyngalw i oddiwrthynt, fel y darfu i mi anafu fyn-ghydwybod, a digio dy Yfpryd glân, trwy 'r hwn i'm seliwyd hyd ddydd prynedigaeth. Ty di a gyssegraitt fy enaid a'm Corph i fod yn demlau i'r Tspryd glan: My fi bechadur gwael, a halogais y ddau a phob màth ar aflendid, a budreddi. llygaid with gymmeryd difyrrwch

Pfa.139.2,3.

51. 9.

Heb. 9, 6. Eph. 4. 30. r graffu ar oferedd, fynghluftiau yn gwrando ammur ac aniwair ymadroddion, fy nhafod yn cablu ac yn dywedyd celwydd, fy nwylaw mor llawn o amhuredd, fel y mae'n

gywilydd gennif eu codi attat : am

traed

b

yı

y!

fa

re

ei

eraed yn fy nwyn yn ôl fy llwybras fy hun : fy rhefrom am deall, y rhai fydd mor fywiol mewn masnach fydol, ydynt ddall, ac aneallgar, pan ddelwyf i ddadleu, neu i fyfyrio am nefol ac yfprdol bethau: fynghôf, yr hwn a ddylei fod yn dryffordŷ pob daioni, nid yw mor gymhefur a pharod i gofio dim, ac yw i gofio gwagedd ac ynfydrwydd. Ie Arglwydd trwy wybodaeth alarus yr wyf yn canfod, mai naturiol gan oll fwriad meddylfryd fyngbalon fod yn ddrygionus bob amser. fymbechodau ydynt amlach na gwallt fy mhen, ae hwy a dyfafant trofof megis gwahanglwyf ffieiddiol, fel nad oes o wadn y troed byd y pen, un man na rhan heb fod yn glwyfedig oddiwrthynt. Y maent hwy yn perii mi ymddangos yn wael yn fyngolwg fy hun: pa faint mwy ffiaidd ydwyf gan hynny yn dy ŵydd di? Ac ymarfer o bechod gan mwyaf a dynnodd ymmaith deimlad cydwybod am bechu, ac a lufcodd ar fy uchaf y fath fyndra o fynwyr, a chaledwch calon, fel nad yw dy farnedigaethau pan adrodder gan ffyddlon bregethwyr dy air yn erbyn fy mhechodau, yn fy nychrynu i,ddychwelyd attat ti, trwy edifeirweh difrifol. A phe bai ti Arglwydd yn fyngwobrwyo, yn ol dy gyfiawnder di, am haeddigaeth innau, mi gawn wradwydd a damnedigaeth yn dragywydd. Eithr gan weled, mai o'th trugaredd anfeidrol ei gwaredaist fi hyd yn hyn, ac wyt beunydd yn gwilio am fy edifeirwch: yr wyf yn oftyngedig yn deifyf arnat, er mwyn y dirfawr Angau, ar Dioddefaint gwaedlyd a ddioddefodd Jefu Grift drofof, faddeu a phardynu i mi fy holl bechodau am hanwireddau, ac agoryd imi ffynnon redegog gwaed Crift, fel yr addewaist Esay. 1.6. ei hagori tan y testament Newydd i'r Rhu. 3. 15. Zech. 13. 1. edifeiriol o di Dafydd : mal y byddo

fy holl bechodau am haflendid wedi eu trochi yn ei waed, eu claddu yn ei farwolaeth, a'i cuddio yn ei friwiau, fel na ddelont byth i gael eu gweled mwyach, i'm cywilyddio yn y bŷd hwn, nac i'm heuogfarnu ger bron dy orfeddfaingc yn y bŷd fydd i ddyfod. Ac yn gymmaint o Arglwydd ac y gwyddoft, nad oes ym meddiant dyn droi ei galon, oni bydd i ti yng gntaf roddi iddo rás i ymchwelyd: a chan weled fod cyn hawfed i ti fyngweuthur yn gyfion, ac yn fanctaidd, ac erchi i mi fod felly: O fy Nuw, dyro i mi ras i wneuthur a orchymynnaist, ac yno gorchymmyn a fynnych di, ac ti am cei yn barod i wneuthur dy orchymmyn fanctaidd. Ac er mwyn hyn dyro i mi dy Yspryd glân, yr hyn a addewaist ei roi (byd ddiwedd y byd) i'th holl etholedigion bobl. A gad i'th vnrhyw Yspryd glan bureiddio fynghalon, iachau fy llygredigaeth, fancteiddio fy anian, a chy+ flegru fy enaid am corph, megis y byddont yn demlau yr Tspryd glan, ith wasanaethu di mewn sancteiddrwydd a chyfiawnder boll ddyddiau fy mywyd: fel pan orphennwyf (trwy gynnorthwy dy Yspryd fanctaidd di) fyngyrfa yn y bywyd darfodedig bwn; y gallwyf yn llawen adael y byd yma, a gorchymmyn fy enaid i'th ddwylaw Tadol, mewn diogel obaith o fwynhau y bywyd tragwyddol gyd â thi yn dy deyrnas nefol, yr hon a ddarperaist i'th Seintiau etholedig, y rhai a garant yr Arglwydd fesu, ac a ddifgwyliant am ei ddyfodiad.

1

C

3

1

1

1

1

Yn y cyfamfer (o nefol Dad) yr wyf yn attolwg, i'th lan Y spryd weithredu ynof y cyfryw edifeirwch' difrifol, fel y byddwyf trwy wylofain yn ga-

laru am fy mhechodau a aethant Mat. 28. 20. heibio, trwy ofid calon yn oftyngedig am fy mhechodau prefennol, 1 Tim. 4. 7. ac am holl egni yn gwrthwynebu Mat. 25. 34. y cyfryw bechodau budron o hyn

South Cart. Elist

i

1

1

n

2

n

i

1

*

1

2

hyn allan. A gâd i'th vnrhyw Yspryd glân fynghadw hefyd yn vndeb yr Egiwys, nhywys yngwirionedd dy air, am ymddeffyn, nad ylgogwyf byth oddiwrtho i Babeidd-dra, nac i neb ryw amryfusedd arall, na gau addoliad. Agored dy yspryd fy llygaid ledlêd, i weled pethan rhyfedd allan o'th gyfraith di. Ac agor fyngwefusau, fel y byddo fyngenau beunydd yn ymddiffyn dy wirionedd, ac yn gofod allan dy foliant. Chwanega ynof yr holl ddonniau daionus, y rhai o'th trugaredd a ganniadhauaist i mi yn barod; a dyro i mi yspryd dioddefgar, a chalon ddiwair, meddwl bodlonol, ferch pur, ymddygiad gweddol, a'r holl radau eraill, a wyddoft ti fod yn angenrhaid i mi, i lywodraethu fynghalon yn dy ofn, ac i vnioni fy mywyd yn dy ffafr: fel pa vn bynnag, a'i byw a'i marw a wnelwyf, y gallwyf fyw a marw i ti, yr hwn wyt fy Nuw am gwaredydd. Ac yma o Arglwydd, yn ôl fy rhymedig ddlêd, y rhoddaf i't ddiolch tramawr oddiar Allor calon oftyngedig, am dy holl ddonniau, a'th fendithion, y rhai yn rafufol ac yn helaeth a dywêlltaift ar fy enaid am corph, tu acaty bywyd hwn, a'r bywyd fydd i ddyfod: yn bendifaddeu am fy etholedigaeth, creadigaeth, prynydigaeth, cyfiawnhâd, sancteiddiad, am hymddiffynniad o'm hienengtyd hyd y dydd ar awr brefennol yma: ac am y diogel obaith a roddaist i mi o'm gogoneddiad. Hefyd am fy iechyd, fynghysoeth, fy ymborth, fyngwiscoedd, am dedwyddfyd, ac yn enwedig, am ddarfod i ti fy ymddiffyn y dydd hwn aeth heibio rhag pôb peryglon a niweidiau, yn fyngorph, am henaid, gan fynghynyscaeddu i ar holl bethau ydoedd Pfa. angenrheidiol i mi. Ac fel yr ordei-

maist y dydd i ddin ilafurio ynddo,

a'r nos i gymmeryd ei esmwythdra: Felly yr wyf yn attolwg i't sancteiddio i mi gŵsc ac esmwythder y nos hon, fel y mwynhawyf hynny megis cyffur rhadlawn o'th fendith di. Mal pan ddarfyddo im corph swrth gael ei lonni a'i ddiffino â chymedroldebo gwic a llonyddwch, y gallwyf a mwy nerth rodio gyd â thi, gan wneuthur y cyfryw weithredoedd da a orchymynnaist, pan ryngo bodd i'th ddwywawl allu fy neffroi y borau neffaf. A thra bwyf yn cyfcu, Bydd di Ceidwad Ifrael yr hwn ni huna, ac ni chiefe, o'th ragluniaeth sanctaidd i'm hymddiffyn rhag pob peryglon, fel na allo Satan na'i angelion drwg, nac vn gelyn arall wneuthur i mi ddim drwg, neu niweid. Ac i'r perwyl yma, gorchymmyn i'th Angelion Sanctaidd Gastellu o'm hamgylch, i'm cadwa'm gwaredu: fel yr addewaist y caent wneuthur o amgyleh y rhai a ofnant dy enw. A chan wybod fod dy enw yn dŵr cadarn, diogel i'r rhai a redant atto; yr wyf yma yn fyngorchymmyn fy hun (a chwbl a berthyn i mi) ith fanctaidd gadwraeth a'th ymddiffynniad. Os dy ewyllys bendigedig fydd alw am danaf om cŵfc: O Arglwydd, er mwyn Jefu Grift cymmer drugaredd arnaf, a derbyn fy enaid i'th deyrnas nefol. Ac o zhynga bodd it chwanegu dyddiau at fy mywyd, o Arglwydd, chwanega wellhâd at fy nyddiau; a diddyfna fy meddwl oddiwrth ferch i'r byd, ac i oferedd by dol, a phâr i mi gymmwyfo fy ymarweddiad at y nef, a phethau nefol. A pherffeithia ynof bennydd y gorchwyl da a ddechrenaift, i ogoniant dy

Pfal. 121.4. Dad. 12. 7. Pfa. 34. 7. Diha. 18. 10. enw, ac i iechydwriaeth fy enaid pechadurus. O Arglwydd yr wyf yn erfyn arnat am ymddiffyn, a chadw rhag pob neweid drwg, neu berigl, dy holl Eglwys, mawrhydi y Brenin, a'r Frenhines, a'r Ty-

wylog,

y

W

it

Bd

hyi

eth

36

eu

gy

ga

Wr

lyn Cl

di

ho

de

of

eu

ch

ffi

T

b

YD

d

VI. f-

Hi

n

7

h

n

-

n

*

-

3

)

ysog, Cadw hwynt ym mhurdeb dy wirionedd, a wydda hwynt a phob gras, a dedwyddwch. Benlithia yr holl Bennaethiaid, Gweinidogion, a Swyaph Idogion o'r Eglwyfi ar Teyrnafau hyn, Bawb o hohynt â rhadau angenrhaid iw lleoedd, a'i galwediga-0 thau. A bydd di o Arglwydd, yn ddiddanwch c yn gyffur i'thholl bobl, y rhai a welaift ti yn dda u gofwyo ag vn math ar glefyd, gwrthwyneb, neu ystudd. Prystura, o Dâd, ddyfodiad ein Harglwydd ni fesu Grist. Gwna i mi sod ollawl yn feddylgar am fy niwedd, ac am y cyfrif fydd raid i mi ei wneuthur i ti y prydhynny: ac yn y cyfamfer iganlyn Crift yn yr adenedigaeth: mal y caffwyf gyd â Christ gytran on adeyfodiad y rhai cyfiawn, gwedi dibenno y bywyd marwol hwn. Y doniau hyn, a'r holl fendithiau eraill a wyddost ti (O Dâd) fod yn ddiffygiol ynof, ac yn angenrheidiol i mi, yr wyf yn oftyngedig yn ymbil, ac yn deifyfu en cael ar dy ddwylaw, yn enw a Dat.22,20. chyfryngdod fesu Grift, dy Fab, yn y Mat. 19.28. ffurfar weddi a ddyfcodd efei hunan Luc. 14:14. i mi iw ddywedyd wrthit.

Ein Tadyr hwn wyt. &c.

Prydnawnol weddi arall sydd ferrach.

Dragwyddol Dduw a nefol Dâd, oni bai fy addyscu am sicrhau trwy addewidion dy Esengyl, ac esamplau Petr, Magdelen, y Publican, y Mab afradlon, a llawer eraill o bechaduriad edifeiriol, dy fod ti yn llawn o ddrugarogrwydd, ac yn barod i faddeu i'r pechaduriad trymmaf en beichian o bechod, pa Luc. 22. 61. bryd bynnac y dychwelant attat tiâ Lue. 7. 47. chalonnau edifeiriol, gan ymofidio

am eu pechodau, a deilyfu da râs : mi fyddwn gwe anobeithio o than fy mhechodau heb ronyn cyllinod ynof i ryfygu dyfod o'th flaen di: wrth yftyried o i ledwch fynghalon, afreoledigaeth fy fereh, aflend na fy ymarweddiad, trwy y rhai y trofeddais dy haar gyfreithiau, ac yr haeddais dy felldith, yr hyn â all mô beri i'm corph gael ei gyftuddio â rhyw haint echry lon, am henaid ei nychu gan farmolaeth pechoda enw da gael ei soddi gan warth gwradwyddus, ag gwneuthur fy meddiannau yn agored i bôb math a ug wrthwynebion a damweiniau. Yr wyf yn cyfaddd ym O Arglwydd, Mai dy drugaredd di yw'r achos n yh, ddarfu am danaf. Eithr o fy Nuw, megis y dan wa i'th trugaredd yn vnig attal dy farnedigaeth rha wyd defcyn arnaf hyd yn hyn; felly yr wyf yn oftynge no dig yn attolwyn i ti, yn ymyscaroedd trugaredda ra Jesu Grist, yn yr hwn yn unig i'th fodlonir, na thi i mi yn ôl fy baeddedigaeth, eithr maddau yn rhwyd i ac yn rhâd i mi, fy holl bechodau, a'm hanwireddau og a golch fi yn lân oddiwrthynt â rhinwedd y gwerth ar fawroccaf waed, yr hwn a gollodd fefu Grift trofd m Canys efe yw'r vnig phyfygwr, a'i waed ef yw'r wado nig feddiginiaeth a ddichon iachau fy nolur. Ac yn efe yw'r wir Sarph brês a all fyngwneuthur yn iach lir oddiwrth y gwenwyn, a'r hwn y darfu i sarph danlyn eu fy mhechôdau frathu a gwenwyno fy mriwedig am ny clwyfedig enaid. Dyro i mi (yr wyf yn attolygi wy it) dy Yspryd glân, i'm ficrhau o'm mabwyfiad, a shr

i gryfhau fy ffydd, i chwanegn fyrid edifeirwch, i oleuo fy neall, i burd io fynghalon, i vnioni fy ewyllys a'm Galaru. 3: 22. Mal. 3. 6. deisyfiadau, i'm sancteiddio trwos, cys fel y sadwer gwbl oll om hyspryd lig fy enaid am corph, yn ddiarg joedd an Col. 3. 12. Mat. 3. 17.

Gal 4.5. 1 Thef. 5.23. yn nyfodiad ein Arglwydd fest

Grift

ift

a c

if. Ac yr awr'hon O Arglwydd yr wyf yn oddi i't ddiolch a moliant ewyllyscar, a'm ddarfod i fyngwaredu y dydd hwn, oddiwrth bob perygd na niweidiau, er dryced i'r haeddwn, ac er maint odi anwiredd. Yr wyf yn attolwg i ti hefyd fynghadw anwiredd. Yr wyf yn attolwg i ti hefyd fynghadw all nôs hon, rhag y llew rhuadwy, yr bwn ddydd a nôs nrhodio oddi amgylch gangeisio fy llyngen. Gwis, ag ei greulondeb a'i brofedigaethau: a gad i'th ugaredd fod yn achles a tharian i mi, rhag ei an-lddymmodol lid a'i aruthrol ddigofaint. Ac er mwyn wyn, yr wyf yn fyngorchymmyn fy hun i'th ddwyuf wa'th gadwedigaeth di, gan attolygu i ti o fy Arg-ha vydd a'm Duw, na chynhwyfech i Satan, nac i'r no'i aelodau distaith allu gwneuthur i mi ddim dirra neu niweid drŵg y nos heno. A chaniadha o
rglwydd daionus, yn cyscu ac yn effro, yn bym, ac
rd marm, i mi gyscu, a deffro, bym, a marw i ti, ac
ogoniant dy enw, ac i jechydwriaeth fy enaid.
The rglwydd bendithia a chadw dy etholedigion bobl
of m mhob lle. Canniadha i'n Brenin hir a dedwyw dol lywodraeth arnom, bendithia y frenhines, y Ac ywyfog, a'n holl Swyddogion, a Gweinidogion dy dd dir. Cyffura bawb a'r y fydd mewn trueni, angen, by eu glefyd: o Arglwydd daionus dyro i mi râs i fod in n n o'r morwynion call, fel y paratôwyf fynghalon gi negis lamp yn llawn o olew ffydd, a discleirdeb gwe-ar thredoedd da, i gysarfod yr Arglwydd Jesu, bysryd ff riodfab fy enaid, ar ei ail ddysodiad disymmwth yn iogoniant. Canniadha hyn o Dâd nefol, er mwyn m rift fesu, fy vnig Iachawdwr am Cyfryngwr, yn yr hwn Enw ben-ligedig, ac yn ei bynod eriau ei bu-1 Petr. 5, 8.

d lan y galwaf arnat fel i'm dyfcodd:

Ein tâd yr bwn wyt yn y nefoedd & c.

Ein tâd yr bwn wyt yn y nefoedd &c.

Yn ôl bynny dywaid.

DY rad O Ar glwydd fefu Grift, dy serch o ni fol Dad, dy gymdeithae a th diddanwch o fin digedig a santteiddlan Yspryd, a fo gyd â mysi ac gyfanneddo yn fynghalon, y nos hon, ac yn drao wydd. Amen.

Yno dan ymgyfodi gyda pharch fancteiddiol, myfyria wrth dynnu dy ddillad oddram danat.

Pethan i fyfgrio arnynt pan fyddych yn diofe oddi am danat.

i. Fod y dydd yn dyfod, pryd i'th ddinoether mor noeth oddiwrth y ewbl a feddi di yny byd, ac wyt ti yr awrhon oddiwrth dy ddillad: Nid oes gennit ti gan hynny yma ond benthyg yr holl bethau dros amfer, megis gorchwyliwr, a hynnyl roddi cyfrif. Luc. 16. 2. Am hynny tra yr ymddirieder i ti am yr orchwyliaeth hon bydd gall a ffyddlon.

Nudus in hunc nundum veni, quoque nudus abibo.

E 0 0

f'r byd dros ennyd draws aniau daethym I dithio'n noeth aflan, Hefyd o fyd yn y fan Felly yr af fi allan.

2. Pan ganfyddych dy wely, pared hynny i ti feddwl am dy fedd; Job 17.13. yr hwn fydd yr awrhon

awrhon yn wely Crift. Canys Crift (gan roddi ei gorph sanctaidd dridiau a theirnos i orwedd yn y bedd) ai sancteiddiodd, ac (megis) a'i twymnodd ef i gyrph ei Saint, i orphywys, a huno ynddo, hyd foreuddydd yr Adcyfodiad: felly yr awrhon nid yw marwolaeth i'r ffyddlonniaid, ond hûn efmwyth, a'r bedd ond gwely Crift, lle y mae eu cyrph yn gorphywys ac yn cyfcu mewn tangneddyf: hyd oni lewyrcho hyfryd forenddydd yr Adcyfodiad iddynt, Efay. 20, 26.

Cofia with weled dy wely. Ut fomnus mortis, fic lectus imago fepulchri.

Bydded chisc sydd gyffur maeth In ail marwolaeta cennyd: Argwely gwel yn ail i'r bedd Lle rhaidi't orwedd hefyd.

y id

Bydded gan hynny dillad dy wely yn arwyddoccau i ti bried y ddaiar, yr hwn a'th oruwchguddia: a'th cynfafau dy amdo: dy gwfc dy farwoiaeth: dy ddeffroad dy adgyfodiad. A phan orweddych yn dy wely a deall o honot fod cyfcu yn nefâu: Dymaid; mewn heddwch y gorweddaf ac i'r hunaf, canys ti Arglwydd yn unig am cyfleaist mewn diogelwch. Pfal. 4. 8. Fal hyn gan agoryd dy galon bobborau yn grefyddol, a'i chau drachefn bob nos â gair Duw ac à gweddi, megis à chlô ag agoriad: Ac felly gan ddechrau y dydd ag addoliant Duw, a myned rhagot yn ei ofn, a'i ddiweddu yn ei ffafr,di a fyddi fier o gael bendith Dduw ar dy holl orchwylion, a'th amcannion y dydd hwnnw: a'r noson, ti a elli dy ficrhau dy hûn, y cel gyscu yn ddiogel, ac yn hyfryd ym mreichiau rhagluniaeth dy Dâd nefol.

Hyd yn hyn am y Duwioldeb, yr hŵn a ddylai

bob Criftion ei arferu beunydd yn neulltuol. Yma y canlyn yr hyn fydd raid i Berchen tyaeth ei ymarfer gyd a'i deulu.

Myfyrdodau am dduwioldeb teulnaidd.

S galwyd ti i gadw tŷ a thylwyth, na thybia fod yn ddigon abl i ti dy hun weddio a gwafanaethu Duw yn union, eithr rhaid i ti beri i bawb a fyddo tan dy lywodraeth wneuthur yr unrhyw gyd â thi. Am gyflawni hyn o ddlêd, yr oedd Duw yn ymfodloni cyftal yn Abraham, na chelai ef yr hyn a wnai rhanddo: Canys (medd Duw) mi ai hadwaen ef, y gorchymmyn ef im blant ac im dylwith ar ei ol, gaden o honyne ffordd yr Arglmydd, gan wneuthur cyfiawnder a barn, fel y dygo'r Arglwydd ar Abraham, yr byn a lefarodd efe am danaw, Gen, 18. 17. 19. Acyroedd gan Abraham ddeunaw a thrychant o hyfforddus weision, a anesid yn ei di ef; trwy nerth y rhai yr achubodd ef Lot ei nai o ddwylaw ei elynion, Gen. 14, 14. Ac y mae Tosuah dduwiolwych yn tyttiolaethu ger bron yr holl bobl, er fyrthio o honynt oll oddiwrth wir addoli Duw, etto efe a'i dylwyth a masanaethens yr Arglwydd, Josh. 24. 15. Ac y mae Duw ei hun yn gorchymyn yn neillduol bob perchen tyaeth i athrawiaethu eu teulu yn ei Air, a'i dwyn i fynu yn ei ofn a'i wasaneth. Bydded y geiriau hyn yr ydwyf yn eu gorehymyn i ti heddyw, yn dy galon. Ac hys spy sa hwynt i'th plant, a chrybwyll am danynt pan eisteddych yn dy dy, a phan gerddych ar y ffordd, a phan orweddych i lawr, a phan gyfodych i fynu, och Ofna yr Arglwydd dy Dduw a gwafanaetha ef, Deu. 6. 7. Yr oedd Dafydd gwedi trefnu ei dŷ yn ôl y gyfraith hon, fel ma chaiddyn my lledrus drige yn ei dŷ,

p

a

8

de

ôl

hu

We

Sa

ga

WO

dd

WY

nog

las

di; eithry offin a wafanasthai Dduw, ac a rodiai mewn fordd berffaith. Pfal. 101. 6, 7. Yr oedd Hestber dduwiol yn dyscu ei llancesan i wasanaethu Duw mewn gweddi ac ympryd. Heft. 4. 16. Ac er mwyn hyfforddi dy deulu mewn zêl wrefog i grefydd vnion, hoffa yn fwyaf y rhai a welych yn ymroi yn orau i wir dduwioldeb. Hynny a fydd buddiol i ti Yn gyntaf, fe a fendithia o herwydd dwy achos. Duw yn hytrach, ac a lwyddianna lafur, a gorchwyl dwylaw y cyfryw weifion duwiol. Canys yr oedd Laban yn gweled fod Duw yn ei fendithio oblegid facob: Gen. 30. 27. Ac yr oedd Potiphar yn deall, Fod yr Arglwydd gyd â foseph yn llwyddo cwbl oll oedd tan ei law of: ie pan daflwyd foseph yn wirion ir carchar, yr oedd pennaeth y carchardy yn gweled pa beth bynnac a wnai ef, ei fod yn llwyddo: Ac am hynny y rhoddes pennaeth y carchardy yr holl garcharorion tan law fofeph. Gen. 39. 3. 22. 23. Yn ail, pa vnionaf y gwafanaetho dŷn Dduw, ffyddlonaf fydd ei wafanaeth i tithau.

b

V

r

*

d

.

T

.

*

À

n

*

ı.

.

2. Pe bai bob perchen teulu fel hyn yn ofalus yn ôl ei rwymedig ddlêd, i ddwyn i fynu ei blant a'i dylwyth yn ofn Duw, a'i wafanaeth, yn ei dŷ ei hun, yno y llenwid Tŷ Dduw yn well, ac i'r ymwelld â Bwrdd yr Arglwydd yn fynychach ar y dydd Sabboth; a llafur a phregethiad y Bigeiliaid a ddygai ffrwyth yn well nac y mae. Ni byddai ffrydodd y trefi, a'r dinafoedd cyn llawned o rai meddwon, anudonwyr, puteinwyr, ac halogedig watworwyr gwir dduwioldeb, a chrefydd fanctaidd; ni byddai lŷs westminster mor llawn o ymrysonau gwrthwynebus, holion ceccrus, ac ymddadlau anghristianogawl; ac ni byddai'r carchardai bob Sessim mor llawn o ladron, speilwyr syrdd fawr, bradwyr, a lefruddion.

Eithr y sywaeth ni waa y rhan fwyaf o berchen tai

amgenach defnydd o'i gweision, nac o'i haniseiliaid, am y cassont hwy eu cyrph i wneuthur eu gwasanaeth, ni waeth ganddym er i'w heneidiau wasanaethu'r cythraul. Etto yr achwyn cysfredinol yw, fod gweision da a styddlon yn anhawdd, ac yn anaml iw cael. Gwir; eithr yr achos o hynny yw, fod cyn amled anuwiol ac halogedig Feistred: Canys esampl ac athrawiaeth meistr duwiol a bucheddol a wna was da a styddlon, sel y tystiolaetha esamplau o Abraham, sosnab, Dasydd, Cornelius, &c. Y rhai oedd ganddynt weision da o herwydd eu bod yn seistred duwiol, a chyfryw rai ac oeddynt osalus i

wneuthur eu gweision yn weision i Dduw.

Prif lafur a gofal llawer ydyw, codi ac ardderchafu eu tai; ac etto codont yn forau, ac elont yn hwyr i gyfcu, a bwytâont fara gofalmch; fe a'r cwbl yn ofer, canys os yr Arglwydd nid adeilada y 19, (hynny yw, codi tenlu) ofer y Nafuriant witho. Plal. 127. 1. 2. Canys Duw a feliodd hyn yn gyfraeth digyfnewidiol, y towallt ei lid ar y tenluoedd nt almafant ar ei enw ef: ie Duw a dynn y drygionus allan o'i babell, ac a'i diwreiddia o dir y rhai byw. Jer. 10.25. Pfal, 52.5. Ie pan gyflawner eu hanwiredd, y gwna ef i'r wlad chwdu allan ei holl Canamitiaid. Levit. 18.25. Am hynny gwir grefydd, a gwasanaethu Duw ymhlith teulu, ydyw'r adeilad orau, a'r scrifenadau diogelaf i sicrhau to a thir a ddyn, a'i etifeddion. Canys y cyfiawn a etifedda) ddaiar ac a brosswylia ynddi yn drag ywydd. Psa 37. 29.

3

a

a

y

th

I

ny

yr

ge

Os dymuni gan hynny gael bendith Dduw arnat dý hun, a'th teulu; naill a'i cynt a'i gwedi dy neillduol weddi dy hun, galw ynghyd bob borau i ryw stafell gysleus dy holl deulu; ac yn gyntaf, naill a'i cynt a'i gwedi dy neillduol weddi dy hun, galw ynghyd bob borau i ryw stafell gysleus dy holl deu lu; ac yn gyntaf, naill a'i darllain dy hunan iddynt bennod yngair Duw, neu bair i yn arall a fedro ddarllain yn llawnllythyr; O chei ennyd di elli ddeongli iddynt brif adnodau daionus; ac yno gan fyned i lawr ar dy ddeulin gyd â hwynt, mewn modd parchedig fel y dywetpwyd or blaen, cyd-weddiwch yn y modd hyn.

Borenol weddi tros y tenlu.

o

n

61

i

-

18

T.

i-

n-

ad

AT

(a)

nat

neyv

alw

eu

Arglwydd ein Duw a'n Tâd nefol, yr hwn wyt unig creawdwr, a llywiawdwr nef a daiar, a phob peth fydd o'i mewn, yr ydym ni yn cyfaddef ein bod yn anheilwng i ymddangos ger dy fron di, gan ystyried yr aml bechodau a wnaethori yn erbyn y nefoedd, ac o'th flaen di; ac fel i'n ganwyd mewn pechod, ac yr ydym beunydd yn torri dy gyfreithiau, a'th orchymynnion fanctaidd, yngwrthwyneb i'n gwybodaeth, a'n cydwybod; er i ni wybod mai ty di yw'r creawdwr yr hwn a'n prynaist â gwaed dy unig anedig fab; a'n didda- . nudd, yr hwn wyt yn rhoddi i ni yr holl ddaioni a'r rhâdau sancaidd a feddiannom yn ein heneidiau,a'n cyrph. A pha gwneit ti a nyni mal y mae ein hanwiredd a'n haniolchgarwch yn haeddu; pa beth arallo Arglwydd, a allwa ni ei ddifgwil oddiwrth it, ond cywilydd, a gwarth yn y bŷd hwn, ac yn y byd a ddaw digofaint a damnedigaeth dragwyddol? Etto o Arglwydd, yn ufydddod dy orchymyn, ac yn y diogel hyder fydd genym yn anrhaethol ac antierfynol drugaredd dy Fab fefu Grift, ein Jachawdwr: Nyni dy weision truain, gan chwennych codi oddiwrth orfedfainge dy gyfiawnder, (lle yr ydym yn gyfiawn gwedi ein euogfarnu) a dyfod ger bron gorfeddfainge dy râd, lle y mae trugaredd 711

yn llywedraethu i faddau pechod aml : oydym ô ef gionicia calonnau yn oftyngedig yn attolwg i ti ollwag heibio, a maddeu)i ni ein holl felau a'n hanwireddau; fel trwy rinwedd gwerthfawroccaf waed Fefu Grift, dy oen gwirion, yr hwn a dywalltodd ef yn dra helaeth er mwyn tynnu ymmaith beshodau y byd : y gallo ein holl bechodau yn gystal gwreiddiol, a gwneuthurol, gael felly eu glanhau a'i golchi ymmaith, fel na byddont byth yn fauch arnom, ae na chyfodont yn y farn i'n herbyn. Ac nyni attolygwn i ti O Dad daionus, er mwyn dirfawr Angau adioddefaint Crist, Na chynnwys Pr felldith ofnadwy, ar dial echrys, yr hyn y mae dy gyfraith yn ei fygwth, a'n pechodau ninnau yn ei gyfion haeddu, fyrthio arnom. Ac yn gymmaint O Arglwydd, ac i'n dyfeir gan dy air di, na chaiff detw-addolwyr, godinebwyr, cybyddion, ymryfonwyr, meddwyr, glothinebwyr, a'r cyfryw fucheddwyr afreolus etifeddu tegrnas nefoedd: Tywallt rad dy fanctaidd Yspryd ynom, fel y goleuo ein calonnau i ddirnad aflendid ein pechodau iw ffieiddio hwynt : ac i'n cynhyrfer fwyfwy i fyw mewn newydd-deb buchedd, a chariad i'th Fanrhydi; fel y chwanego ynom bennydd, ufydd-dod i th air a gofal cydwyboden, a'm gaden dy orchymynnion. Ac yr awrhon O Arglwydd ni roddwn it dramawr ddiolch o ddyfnder calonnau, a'm ddarfod i ti ein bethol, ein creu, ein gwaredu, ein galw, ein cyfiawnhau, a'n fancteiddio mewn rhyw fefur yn y bywyd hwn, ac am roddi i ni ddiogel obaith o ogoniant yn dy deyrnas nefol pan ddiweddo'r bywyd marwol hwn. Xr ydym yn diolch it hefyd am ein bywyd, ein hiechyd, ein golud, ein rhydd-did, ein llwyddiant a'n heddwch; yn enwedig o Arglwydd am barhaus gymmorth dy Efengyl sanctaidd i'n plith, am ein harbed hyd yn hyn, a channiadhau i THE

ni y cyfryw amfer grafusol Tedifarhau. Ni a'th solianwn un agwedd, am yr holl drugareddau eraill a dywelltaist arnom, yn bendisaddeu am ein cadw a'n gwared y nos hon a aeth heibio, oddiwrth bob niweid a allai ddigwyddo i'n Cyrph a'n heneidiau. A chan i ti ein dwyn yn ddiogel hyd dechrau y dydd heddyw, ni attolygwn i ti ein hymddislyn a'n hysforddi ni ynddo. Bendithia a chadw ni yn ein mynedi ad allan, a'n dyfodiad i mewn y dydd heddyw, ac yn dragywydd. Cysgoda nyni o Arglwydd, rhag holl brofedigaethau y fall, a channiadha i ni, fod dy Angelion sanctaidd i'n cadw, a'n gwaredu yn ein holl

lwybrau.

Ac er mwyn hyn, yr ydym ni yn ein gorchymmyn ein hunain, a chwbl oll a berthynant inni, ac fydd oddiwrthym, i'th ddwylaw di a'th gadwedigaeth galluoccas. Arglwydd cadw hwynt rhag pob drwg, llwydda hwynt a phob rhadau, a llanw hwynt Ymddiffyn nyni hefyd y dydd a'th ddaioni. hwn, rhag cwympo i fewn un gorthrwm bechod: yn enwedig i'r rhai y mae ein naturiaeth ni yn hylithr i dueddu attynt. Gofod wiliadwriaeth o flaen drws ein gwefusau, fal na ddigiom moth Fawrh; di ag un máth ar ffeilfion neu amhwyllog-lyfau,neu a rhyw fath ar ymadrodd diffaith neu gelwyddog: Dyro i ni feddyliau dioddefgar, pur a diwair galonnau, a holl radau eraill dy lân Yfpryd, a wyddoft ti eu bod yn anghenrhaid i ai, fel y gallom dy wasanaethu di, mewn sandeiddrwydd a chyfiawnder. A chan weled fod yn ofer holl lafur dŷn, heb dy fendith di: Bendithia bob un o honom yn ein lleoedd a'n galwedigaethau neilltuol, Uniona di weithredoedd ein dwylaw arnom ni, ie llwydda ein gorchwylion; Canys oddieithr i ti ein harwain ath rad; ni eill ein hameannion ddibennu 'n dda. A darpara i ni O Dâd, yr holl bethau a wyddost ti fod arnom CH

eu heisiau, i'n heneidiau, a'n cyrph y dydd heddyw. A channiadha i ni fedru myned trwy bererindod y bywyd byrr hwn, fel gan fod heb olod ein calonnau ar ddim darfodedig, a gyfarfyddom yn y ffordd: y gallo ein heneidiau hiraethu am ein car-

tref yn dy deyrnas dragwyddol.

Ymddiffyn (hefyd O Arglwydd) holl stât yr eglwys, a phob aelod neilltuol o honi : yn enwedig ni a attolygwn i ti barhau tangneddyf a llwyddiant yr Egwyfi o'r teyrnafau hyn lle yr ydym yn byw. Cadw a gwared rhag pob drygau a pheryglon, ein grafusoi Frenin Charles, y Frenhines, y Tywysog, a'r tywyfogawl heppil. Amlha eu dyddiau mewn hyfrydwch a hawddfyd: ac yn y diwedd corona hwynt, a gorfoledd a gogoniant yn dragywydd. Bendithis holl weinidogion dy air, a Swyddogion, a'r holl radau angenrheidioi i'w lleodd, a llywodraetha di hwynt fel y llyw draethont hwythau arnom ni, mewn Ac o'th trugaredd Arglbeddwch a dunioldeb wydd, cynnorthwya bawb o'n brodyr fydd yn gyftuddiol, yn glwyfus, neu yn rhyw fodd arall yn ddi-gynnorthwy, yn enwedig y rhai a boenir, naill, a'i a chydwybod ddrwg, o blegit iddynt bechu yn erbyn dy dir, neu am eu cydwybod dda, O herwydd na phechant yn erbyn dy wirionedd. Pâr i'r rhai cyntaf wybod, nad oedd un defnyn o waed Crift, yn ddefnyn o ddialedd, eithr oll yn ddefnynnau o rad grymmiol i beri maddeuant pechodau. i'r trofeddwyr mwyaf yn yr hollfyd. Ac am y lleill O Arglwydd, na ad i'th hir ddioddefgarwch, nai rhoi hwynt allan o gyffur yn rhybell, na llawenychu gormod ar eu gelynnion; eithr canniadha iddynt ammynedd i oddef, a grafufol a buan ymwared, y ffordd y byddych yn ei gweled yn orau i'w cyanorthwy hwynt, ac i'th ogoniant dithau. Dôd

Dôd râs i bob vn o honom i fod bob amser yn gosgar am ei ddiben diweddas, ac'i fod wedi ymbaratoi â stydd ac a'g edifeirwch, megis â gwisc brioda, erbyn yr amser y gelwych arnom allan o'r byd pechadurus hwn. 'Ac yn y cyfamser y gallom ni ym mhôb peth, ac o slaen pôb peth, geisio dy ogoniant, sel pan ddarfyddo y bywyd marwol hwn, y byddom gysfannogion o ansarwoldeb yn dy sendigedig, a'th tra-ogoneddus deyrnas.

Y doniau hyn, a chwbl eraill O nefol Did, a wyddoff eu bod yn anghenraid i ni, ac i'th holl Eglwys, yr ydym ni yn offyngedig yn eu deifyfu a'i herfyn ar dy ddwylaw, gan derfynu ein amherstaith weddi, yn yr odiaethol fôdd ar weddi yr hon a ddy-

fodd Crist ei hunan i ni, gan ddywedyd: Eid Tad yr hwn wyt yn y nefoedd, Ge.

Arol gweddio aed pob un o'r teulu ymmaith, gwediiddynt yn ofn Duw gymmeryd bwyd, a'r boreuol ymborth a drefnodd Duw iddynt: y plant i'r yscol, y gweision at eu gwaith, pob un at ei swydd, A Meistra Meistres y teulu at eu galwedigaethau, neu at ryw ymarfer gonest iw difyrru, fel y gwelont yn gymbesur.

Trymarfer o dduwieldeb ar brydiau, a threfu yr ymborth.

CYn ciniaw a Swpper, pan fyddo 'r Bwrdd gwedi ci hilio, meddylia, wrthit dy hunan am y Myfyrdodau hyn; I weithredu ôl dyfnach yn dy galon o dadol raglunaeth Duw, a'i ddaioni tu ac attat.

TYfyria fod newyn yn debyg i'r clefyd â elwir IVI. y Blaidd, yr hwn oni phorthi di ef, fe a'th fwyth di ei gyd: Ac nad yw bwyd a diod ond Phylyour iaeth neu foddion a drefnodd Duw i ddiddanu, ac i iachau yr anianol wendid hwn, a'r angenrhaid fydd ar ddyn. Arfer gan hynny o fwyta, ac yfed, o ran cynnal a chyffuro gwendid dy anian; yn hytrach nae igyflawni dymuniadau a thrachwantau dy gnawd. Bwyta gan hynny i fyw, eithr na fydd fyw i fwyta. Arlloefwr tref yr hwn fydd a'i fywiolaeth i garthu, fydd well na'r hwn fy'n byw yn vnig i lenwi geudai. Nid oes wasanaeth yn y byd mor wael i ddŷn, a bod yn aill caeth iw fol ei hûn, y mae'r Apostol Paul, yn eu galw hwynt Bol-ddnwiau Phil. 2. 19. Am hynny ni allwn yn hyf eu cyfenwi, fel y mae 'r fcrythyrau yn galw delwau eraill Gullulim, Tomdduwiau. Hab. 2. 18. 19. 2. Brenhin. 17. 12. Ac fel nad oes vn weithred (heb fon am ordeinhad Duw) yn gwneuthur dŷn yn debyccach i anifail,nac ydyw bwyta ac yfed: Felly camarfer neu ormodedd o fwyta neu yfed, hyd lothineb, meddwi, a chwydu, a wnaiff ddŷn yn waelach neg anifail.

2. Myfyria am ollalluogrwydd y goruchaf Dduw, yr hwn a wnaeth y creaduriaid hyn o ddim: Heb 1 1.3. Am ei ddoethineb, yr hwn fydd yn porthi aneirif o greaduriaid trwy 'r holl fŷd, gan roddi cynhaliaeth i bob perchen enioes ar a greawdd: Pfal. 145. 15, 16. Yr hyn fydd yn rhagori ar ddoethineb yr holl Angelion o'r nef: ac am ei rywiogrwydd a'i ddaioni,

yn porthi ei wir elynnion. Math. 5. 45.

3. Myfyria pa nifer o rywiogaethau ar greaduriaid, fef bwyftfiloedd, pyfcod, ac adar, a gollafant eu bywyd, 'i fod yn llyniaeth i'th porthi di; ac fel y mae rhagddarpariad Duw o fannau anghyfbell, yn trefnu i ti y pethau hyn ynghyd ar dy fwrdd i'th ymborth. Ac fel y mae ef a'r creaduriaid meirwon yma, yn dy gynnal di yn fyw mewn ie-

chyd.

C

11

i-

1-

ac

el

4. Myfyria, gen fod i ti gynnifer o wystlon o dadol haelioni Duw, o'i ddaioni, a'i drugaredd tu ae attad, ac sydd o seigiau o fwydydd ar dy swrdd: oh na chynnwys dithau yn y cyfryw le, y cyfryw Dduw grasusol i gael ei amherchi trwy warworgerdd, serthedd, neu dyngu: na'th gydfrawd, trwy absen gwradwyddus anair, neu enllib.

Tr scrifen which ben bwrdd St Awstin oedd hon? Quisquis amat dictis absentum rodere famam, Hanc mensam vetitam noverit esse sibi.

fef:

Y neb a ddwedo air o'i ben Drwg absen i'w gymydog: Ymadawed ar bwrdd hwn Enllibiwr twn celwyddog.

g. Myfyria, modd na fwytai dy Arglwydd Jesu Grist, ddim ymborth vn amser, nes iddo yn gyntaf fendigo y creaduriaid, a rhoddi diolch i'w Dâd nesol am danynt. Ac yn ôl ei swpper diweddas, yr ydym yn darllain iddo ef ganu Psalm. Luc. 9. 16. ac 22. 19. Mat. 14, 19. ac 26., 21, 30. Canys hyn oedd orchymyn Duw: Pan swytteych, a'th ddigoni, yna y bendithi'r Arglwydd dy Dduw, &c. Deut. 8. 10. hynny oedd arfer y Prophwydi: canys ni swytai y bobl ar en gwleddoedd, nes i Samuel yn gyntaf sendithio en bwyd. I Sam. 9. 13. Ac y mae foel yn dywedyd wrth bobl Dduw. Yna y bwyttewch, gan swytta ac ymddigoni, ac y moliennwch enw'r Arglwydd eich Duw. Joel. 2. 16. Hyn hefyd aymarfe-

rai yr Apostolion: Canys yr oedd St Paul yn'y llong yn rhoddi diolch cyn bwyd yngwydd yr holl bobl oedd ynddi Act. 27. 35. - Gwna gan hynny yn y fath fanctaidd weithred, ar ôl y fath Feistr bendigedig, a dilyn y cyfryw nifer o athrawon teil-wng, a'i canlynodd ef, ac a aethant o'th flaen di. Je al ai o herwydd nad arferaift erioed o dalu diolch ar brydiau, am hynny y bydd cywilydd gennit yr awrhan fyned i ddechrau. Na thybia yn gywilydd it wneuthur y peth a wnaeth Crift; eithr yn hytrach bydded cywilydd gennit ddarfod i ti esceuluso cyhyd y cyfryw ddyledus orchwyl Cristianogawl. Ac os rhoddodd MâbDuw y fâth ddiolch i'wDâd nefol am y cipiaw o fara haidd ac yebydig byscod; Joa. 6.9. pa fath ddiolch a ddilai y fath ddyn pechadurus ac wyt ti, dalu i Dduw am y cyfryw amlder o ddanteithion moethus ?pa gynniser o wir gristianogion,a lawenent gael llenwi eu boliau a'r tammeidiau yr wyt ti yn eu gwrthod, ac fydd arnynt eifiau yr hyn yr wyt ti yn ei weddill? mor galed y mae rhai eraill yn gweithio am eu hymborth, a thithau yn cael dy lyniaeth gwedi ei baratoi it, heb arnat na phoen na gofal? i ddibennu, os oedd delw-addolwyr Paganaidd yn eu gwleddoedd, yn arfer o foliannu eu gau dduwiau; Dan. 5. 1.4. Pagywilydd ydyw i griftion, na folianna y Gwir Dduw (ar ei giniaw neu ei swpper) yn yr hwn yr ydym ni yn byw, yn symmud, ac yn bod: Ad. 17. 28.

b

dd

Tia

WCC

a d

gar,

hyn

VIIIO

6. Myfyria, mai rhaid i'r corph, yr hwn yr wyt ti yr awrhon mor foethus yn ei borthi fod (ni wyddoft pa cyn gynted) yn fwyd i bryfed, lle y gelli ddywedyd wrth lygredigaeth, ty di yw fy nhâd: ac wrth y pryf, ty di yw fy mam a'm chmaer. Job. 17.14.

7. Myfyria, fel y mae bwrdd llawer dyn wedi ei wneutbur

wnenthur yn fagliddo, Pfal. 69.72. Megis trwy angymmedroldeb, ac aniolchgarwch, y mae y bwyd yr hwn a ddylai faethu ei gorph, yn ei lâdd a gormodedd: yn gymmaint, a bod mwy yn cael eu difetha gan y fagl hon, na chan y cleddyf. A chan weied wedi 'r felldith, fod yr arfer o fwyd a diod (ac o'r holl greaduriaid vn agwedd) yn aflan i ni nes ei Sancteiddio trwy air Duw a gweddi : 1 Tim. 4. 4. 5. ac nad yw din yn byw yn unig trwy fara, ond trwy bob gair a ddaw allan o enau Duw, a'i fendith, yr byna elwir ffon y bara: Mat. 4. 4. Lev. 26. 26. Nac eistedd gan hynny i lawr i fwyta heb weddio,ac na chyfod, cyn i ti roddi diolch i Dduw. tha i ddigoni dy anian, a chyfod â pheth chwant arnat, a chofia dy gristianogawl frodyr tlodion, sy 'n goddef newyn, ac arnynt eisiau y pethau sydd i ti amlder o honynt.

· Gwedi i ti fyfyrio ar y pethau hyn, neu'r cyfryw, oni bydd wn Samuel yn bresennol yn y lle, derchafa dy galon, dy ddwylaw, a'th olygon, trwy barch as an-rhydedd dyledus, at y Creawdr mawr, a phorthwr yr holl greaduriaid; a chyn bwyd gweddia atto fal hyn:

Gras cyn bwyd.

Dra-grasusol Dduw, ac anwyl Dâd, yr hwn wyt yn porthi yr holl greaduriaid bydol, y rhai sydd a'i goglyd ar dy dduwiol ragddarparwch: ni attolygwn i ti sancteiddio y creaduriaid hyn, y rhai a drefnaist i ni: dyro iddynt rinwedd i faethu ein cyrph, mewn bywyd, ac iechyd: a dyro i ninnau râd iw derbyn yn llariaidd ddiolchgar, megis oth ddwylaw di, fel trwy nerth y rhai hyn, ac eraill o'th fendithion, y gallom rodio mewn miondeb o'n calonnau, o slaen dy wyneb y dydd heddyw

C

41

heddyw, aholl ddyddiau ein henioes trwy Jeni Griff ein Harglwydd. Amen.

Neufal byn.

TRa-grasusol Dduw a thrugarog Dad, ni attolygwn i ti sancteiddio y creaduriaid hyn, i'n hymborth: gwna hwynt yn llyniaeth iachus i'n cyrph, a ninnau yn ddiolehgar am dy holl fendithiau, trwy Grist ein Harglwydd an hunig waredwr. Amen.

Gras aratt cyn bwyd.

Dragwyddol Dduw, yn yr hwn yr ydym ni yn bym, yn fymmud, ac yn bod, ni attolygwn iti fendithio dy greaduriaid hyn i'th weision, megis trwy eu nerth hwynt, y gallom fyw i osod allan dy foliant a'th ogoniant, trwy Jesu Grist, ein Harglwydd a'n hunig Iachawdwr Amen.

Ar ol pob pryd bwyd bydd mor of alus am danat dy hûn a'th teulu, ac oedd fob am dano ei hun a'i blant, fob. I.4. rhag pan fyddech yn llon wrth fwyta, neu yfedi ryw ymadrodd lithro allan och geneuau a allo ddigio Duw, neu wneuthar cam a dŷn. Ac am hynny, trwy 'r vnrhyw fâth ymddygiad, ac anrhydedd gweddol, dyro ddiolch i Ddnw, a gweddia mal hyn.

Bendigedig fyddo dy enw di, O Arglwydd ein Duw, am dy ddoniau daionus hyn, a'r rhai y darfu i tigyssuro a dadebru ein cyrph: O Arglwydd bydded gwiw gennit vn agwedd borthi ein eneddiau ag ysprydol ymborth dy air, a'th Tspryd sawlaidd i fywyd tragwyddol. Arglwydd cadw ac

ym

n

Ù

Wy

no. Yn middeffyn dy holl Eglwys: ein grafusol Frenin a'n Brenhines, y Tywysog, a'r tywysogawl heppil. Maddeu i ni ein holl bechodau, a'n haniolchgarwch, na chrassa a'r ein hanianol aneiris lygredigaethau, par i ni oll feddwl am ein diwedd, ar cyfris fydd raid i ni ei wneuthur y pryd hynny. Yn y cyfamfer canniadha i ni iechyd, tanghneddys, a gwirionedd, trwy fesu Grist ein Harglwydd, a'n hunig Iachawdwr. Amen.

Nen fel hyn.

11

ti

is

dy

ut,

di

io

ay ol,

n-

yd

n

Bendigedig a fyddo dy enw sanctaidd Oh Arglwydd, am y doniau yma, â'r rhai y darfu i ti ein llonni a'n llawenu y pryd hyn. Arglwydd maddeu i ni ein holl bechodau, a'n escenlusdra: cadw a gwared yr holl Eglwys, y Brenin, y Frenhines, ar holl rywogaeth frenhinol, a Dôd i ni iechyd, heddwch a gwirionedd trwy Grist ein hunig Jachawdwr. Amen.

New mal byn.

I roddwn i ti ddiolch O Dâd nefol, am borthi ein cyrph mor rafufol â'th ereaduriaid daionus, i'r bywyd amferol hwn; ni a attolygwn i ti un ffunyd borthi ein heneidiau a'th air fanctaidd i fywyd tragwyddol. Cadw O Arglwydd dy holl Eglwys, y Brenin, y Frenhines, a'r hiliogaeth frenhinol. A pharhâ dy râd a'th trugaredd tu ac attom Yn Ghrift ein hunig Jachawdwr. Amen.

Arferiad Duwiolder yn yr Hwyr.

In yr Hwyr pan fo'n amser cyfaddas i ddyfod i gyfannedd ac osmwythdra, galw ynghyd drachefn 190

chefn dy holl denlu. D'arllain bennod yn yr un modd ac yr adroddwyd it yn y Boran. Tho (er mwyn dilyn arfer santtaidd ein Harglwydd a'i ddiscyblion) can Psalm: Eithr wrth gann Psalmau, naill a'i ar ôl Swpper, neu ryw amfer arall, cadw y rheoledigaeth hon, sydd yn canlyn.

Rheolau iw cadw with gann Pfalman.

1. Cochel ganu y Psalmau bendigedig o ran diffyrwch cyffredinol; megis y bydd rhai dynion o ysprydau aslan, y rhai a ganant y Psalmau sanctaidd ynghymmysc a dyrifau halogedig. Gair Duw ydynt, na chymmer mo honynt yn dy enan yn ofer.

2. Cofia ganu Pfulman Dafydd ag Yspryd Da-

fydd, Mat. 22. 43.

3. Gwna yn ôl dosparth St. Paul, sef, mi ganaf â'r yspryd, ond mi ganaf â'r deall befyd: 1 Cot

14.15.

4. Tra fyddoch yn cann, byddwch oll yn bennoethion, ac ymddygwch chwi eich hunein, gyda pharch gweddus, megis o flaen Duw, gan ganui Dduw yn ei eiriau ei hun: eithr byddwch ddiogel i'r peth hyn wneuthur mwy o ddiddanwch yn eich calonnan, nac o gerddwriaeth yn eich classia: Col 3. 16. Eph. 5. 19. Canys y canu yn y galon trwyras, ydyw'r hyn y mae'r Arghwydd yn ymhoffi ynddo, yn ôl yr hên odl yma.

Non vox, sed votum, non musica chordula, sel cor, Non clamans, sed amans, psallir in aure Dei. Nid peraidd lais cerddwriaeth crêd Ond yr adduned hylwydd, A chalen bur garedig lon, Yw'r gân ger bron yr Arglwydd.

s. Ty di a elli o gweli di fod yn dda, ganu yr holl Psalmau trostynt mewn tresn: o ran maent eu gyd, yn dra hyfryd a chyssurus. Eithr o mynni di ddewis rhyw Psalmau neilltuol cysaddas i ryw amferau, ac achosion: a'r cyfryw (wrth eu mynych arfer) y gallo dy ddynion yn hawsaf eu dal i'w côf.

Tho can.

Yn y borau. Pfal. 3.5.16.22.144. Yn yr hwyr, Pfal. 4.127.141.

*

I

4-

of

ì.

n-

då

ui

i't

4

ol.

/y-

fed

Vid

Am drugaredd yn ôl gwneuthur pechod Pfal. 512

Mewn clefyd neu orthrymder, Pfal. 6. 13. 88. 91. 137. 146.

Ar ôl myned yn iach o glefyd, neu o bechod i'r iawn. Psal. 30. 32.

Ar y dydd Sabbath, Pfal. 1 9.92, 95.

Yn amser llawenydd *Pfal. 80. 98, 107. 136.

Oflaen Pregeth. Pfal. 1,12. 147. y rhan gyntaf,

a'r bummed, o'r 119. Ar ôl Pregeth, y Pf alm a fynnit ar a fyddo

yn perthyn i deftyn y bregeth.

Wrth dderbyn y Cymmun. Pfal. 22. 23.103. 111.

Am ddiddanwch ysprydol, Psal. 15. 19. 25. 46.

Yn ôl cael cam neu wradwydd Pfal. 42-69.70, 140. 144.

Ar ol y Psalm zmostynged pawb ar en glinian mewn modd aurhydeddus, sel yr adroddwyd or blaen, as ned y pen teulu (neu y pennas zno yn ei absen) i weddio mal hyn.

ib i my mo Prydnamnol weddi tros j

Dragwyddol Dduw a thrugaroccaf Dad, Nyni dy weifion anheilwng a ymdaroftyngwn ein hunain i lawr o flaen troedfainge dy rad, gan gydnabod ein bod ni yn etifeddu llygredigaeth ein Tadan, a thorri o honom yn weithredol dy holl orchymynion fanctaidd, ar feddwl, gair, a gweithred, fel nad des dim daioni with natur yn cyfanneddu o'n mewn. Canys y mae ein calonnau ni yn llawn o falchder dirgeledig, anoddefgarwch, rhagrith, celwydd, trachwant, gwagedd, halogedigrwydd, anhyder, gormod cariad i ni ein hunain, ac i'r byd, rhy fychan o gariad i ti ac i'th Teyrnas, ac yn wâg heb ddim ffydd, cariad, dioddefgarwch a'r cyfryw râdau ysprydol.Pe bait ti gan hynny yn myned a nyni i'r Farn, ac yn chwilio ein anianol lygnedigaerh, a dal firlwar y ffrwythau ar effeithiau melldigedig a dyfodd o hono : Fe allai Satan ein cyfrif, a'n nodi yn vniawn yn ei eiddo ei hun, ac ni allem ni ddifgwil dim arall oddiwrth dy Fawrhydi, ond dy ddigofaint ti, a'n damnedigaeth ninnau, yr hyn er ys hir o amfer a haeddafom.

wyl fab, yn yr hwn yn unig i'th fodlonir, ac er mwyn baeddedigaethau yr angau chwerwdôft, a'r dioddefaint gwaedlyd, yr hyn yr ydym yn ei gredu a oddefodd trofom ni: trugarha wrthym, maddau a de-

leua

fer

WO

di

Ha

arn

leua ein holl bechodau, a rhyddia ni oddwrth y gwarth a'r cywilydd lydd ddyledus i ni am danynt, fel na alloni fithgyffwrdd a nyni, i'n gwradwyddo yn y byd hwn, nac i'n heirog-farnu yn y byd fydd i ddyfod. Ac megis y creuaist ni i th walange hu di, a'r holl greaduriaid eraill i'n gwasanaethu ninnau: felly ni attrolygwn i ti anfon dy Yspryd glan in calonnau, fel trwy ei lewyrch a'i weithrediad ffrwythlon, y gwelom ac yr ymwrandawom a'n pechodau, ac a'n llygredigaethau anianol, megis na byddom gwedi ein dalla ynddynt trwy ymarfer, fel y mae y colledigion: eithr bod o honom ni fwyfwy yn cu ffi-. ciddio hwynt, ac o'n calonnau yn dra-ofidus am danynt, gan ymegnio i ymarfer pob moddion da iw gorchfygu, ac i fyned allan o honynt. Oh par i ni glywed gallu marwolaeth Crist yn llâdd pechod yn ein cyrph marwol; a rhinwedd ei adg fodiad yn cyfodi ein heneidiau i newydd-deb buchedd. Ymchwel ein calonnau, gostwag ein trachwantau, adnewydda ein meddyliau, glanha ein hanian : ac na chynnwys mo honom i foddi yn ein hanwireddau budron, ac yn nifyrrwch pechodlawn yr oes hon, yr hyn beth a ddygodd filoedd bendramwnwgl i ddeftryw tragwyddol: Eithr gweithia ni bennyald fwyfwy at agwedd a chyffelybiaeth dy Fab fess Grift, sel y gallom mewn cysiawnder, a sandeiddrwydd, dy wafanaethu a'th ogoneddu; megis gan fyw yn dy ofn, a marw yn dy flafr, y caffom (yn yr amfer a ofodaift) gyfran o adgyfodiad y cyfiann. i fywyd tragwyddol. Yn y cyfamfer O Arglwydd, chwanega ynom ffydd yn addewidion hyfryd dy Efengyl, edifeirwch oddi with weithredoedd meirwon, diogelwch o'n gobaith yn dy addewidion, ofn dy enw, calineb ein pechodau, a chariad tu ac at dy blant di: yn enwedig tu ac at y rhai y gwyddom fod arnynt eilian ein cymmorth a'n diddanwch; megis

O

trwy firwythau duwioldeb, a bywyd cyfiawn, y byddom fier o fod dy Yffryd fanetaidd yn aros ynom, a'n bod yn blant i ti trwy fabwys a rhâd. A channiadhâ i ni o Dâd daionus, barhâd o iechyd, tanghneddyf, a chynhaliaeth, a'r holl bethau eraill oddiallan, cyn belled, ac y gwelo dy Ddwywawl Ddoethineb fod yn addas, ac yn angenrhaid, i bob yn o honom.

Ac yma O Arglwydd, yn ôl ein rhwymedig ddlêd, yr ydym yn cyfaddef dy fod yn dra-thrugarog wrthym, mewn holl bethau y bywyd hwn: eithr yn drugarog anfeidrol, mewn pethau o fywyd gwell, ac am hynny yr ydym o eigion ein heneidiau yn rhoddi iti holl ddiolch ewyllyscar o galonnau gostyngedig, am yr holl fendithiau a doniau a dywelldaift ar ein heneidiau, a'n cyrph: gan gydnabod mai tydi yw Tad y goleuni oddiwrth ba un y difon pob rheddiad daionus, a phob rhodd berffaith; ac i ti yn vnig, y traddodwn oll ogoniant, anrhydedd, amoliant am damynt, yr awr hon ac yn dragywydd- Eithr yn bendifaddeu yr ydym ni yn clodfori dy dduwiol Fawrhydi, am ein cadw y dydd hwn yn ddiangol oddiwrth bob peryglon, a niweidiau : mal na ddarfu i'r vn o'r barnedigaethau (y rhai yr oedd ein pechodau yn eu haeddu) ddigwyddo i'r vn o honom. O Arglwydd daionus, maddeu i ni y pechodau a wnaethom y dydd hwn, yn erbyn dy dduwiol Fawrhydi, ac yn erbyn ein cydfrodyr : ac er mwyn fesu Grift, dyro ein cymmod i ni am danynt. Ac yr ydym yn attolygu i ti vn agwedd, o'th vnrhyw anfeidrol ddaioni a'th trugaredd, ein cadw a'n ymddiffyn, a chwbl a berthynant i ni y nos hon, rhag pob perigl tân, yfpail, dychryn Angelion drwg, neu ryw ofn neu niwaid arall, yr hyn o herwydd ein pechodau â allai yn gyfion ddigwyddo i ni. Ac fel y gallom fod yn gadwedig dan gyscod dy escyll di, yr ydym ni yma

yn gorchymyn ein cyrph, a'n heneidiau, a chwbl oll ac a feddom, i'th ollalluog gadwedigaeth, Arglwydd bendithia ac ymddeffyn, yn gyffal hwy a ni-nnau, oddiwrth bob drwg Athra fyddom yn cyfgu bydd dio Dâd, yr hwn nid myt yn cyfgu nae yn huno, yn gwilied droe dy blant, a dyro orchymmyn i'th Angelion sanctaidd i wersylln o amoylch ein tŷ a'n trigfa,i'n ymddiffyn rhag pôb niweidiau: megis gan gyscu gyd â thi, y gallom y borau nessat gael ein deffro gennit ti, ac felly gwedi ein cyffuro a'n dadebru a chymedroldeb o gwsc, y byddom yn gymmefurach i ofod allan dy ogoniant ynghydwybodus ddledswyddau ein galwedigaethau, Ac hefyd nyni a attolygwn it (o Arglwydd) fod

yn drugarog wrth dy holl Eglwys, a channiadhâ dy barhaus danghneddyf i'r teyrnafau yma lle yr ydym ni yn byw, gan droi oediwrthym yr holl gyffuddiau, y rhai y mae pechodan y genedlaeth hon yn llefain

am danynt.

Ymddiffyn ein bucheddol Frenin Charles rhag pob bradwriaeth a niwaid, bendithia y Frenhines, y Tywyfog, a'r tywyfogawl heppil. Bendithia ein holl fwyddogion, a gweinidogion dy air, a'r holl rai a'th ofnant di ac â alwant ar dy enw, a'n holl frodyr, a'n chwiorydd Cristianogawl, a'r y sydd yn glwyfus, neu mewn rhyw fodd arall yn orthrymedig: yn enwedig y rhai fydd yn dioddef adfyd er mwyn dy Efengyl sanctaidd, Canniadhâ iddynt ammynedd i oddef dy gerydd, ac ymwared y pryd ar modd y gwelo dy dduwiol ddoethineb fod yn orau. Ac na âd i ni byth o Arglwydd anghofio ein diben diwaethaf, ar cyfrif fydd raid i ni ei roddi y pryd hynny. Yn ein hiechyd a'n hawddfyd, pâr i ni feddwl am glefyd ar adfyd i ddyfod, fel na allo y pethan Pf.91.5,11,12. hyn ein goddiwes fel magl: Eithr bod Luc. 2 1.35 honom mewn mesur da, megis

Math. 25

mor-

morwynion call, wedi ein paratoi ein hunain erbyn dyfodiad Crist; anwyl briodfab ein heneidiam Acyr awrhon o Arghwydd tra-chysiawn san. ctaidd, yr ydym yn cyfaddef, nad oes un achos y dylyt ti (yr hwn wyt yn cashau pechod gymmaint) wrando eirchion pechaduriaid; ond yn unig er ei swyn es, yr hwn a ddioddefodd am bechod, ac ni pechodd. Gan hynny yn unig gyfryngdod dy dragnyddol Fab fesu Grist, ein Harglwydd, a'n Hiachawdwr, yr ydym yn ostyngedig yn ymbil am y rhai hyn, a'r holl ddoniau eraill a wyddost ti eu bod yn angenrheidiol i ni, gan gloi ein erfynniau amherstaith hyn, yn y wir sanctaidd weddi a ddyscodd Crist ei hunan i ni i ddywedyd wrthit. Ein Tad,

Dyrâd O Arglwydd fesu Grist, dy serch o nesol Dâd, dy gymdeithas a'th ddiddanwch, O santaidd abendigedig lân Yspryd, a syddo gyd â nyni ac a drigo yn ein plith y nos hon, ac yn dragywydd. Amen.

Yno wedi ymgyfarch y naill y llall, fel y perthyn i Griftianogion, y rhai ydynt lestri y gras, a them-lau yr Yfpryd glan, ymadawant yn ofn Duw, bob un iw esmwythdra; gan arfer peth o'r mysyrdod neilltuol a osodwyd o'r blaen, am brydnawn.

Hyn yma am gyhoeddus Arfer O Dduwioldeb perchen tyaeth, eso a'i deulu beb dydd: weithian y canlyn ei Arfer es o Dduwioldeb gyd a'r Eglwys ar

y dydd Sabbath.

Myfyrdod am yr union fodd o Arfer Duwioldeb, ar y dydd Sabbath.

F a fyn yr hollallucg Dduw gael ei addeli; nid yn unig mewn modd neilltuel, gan ddynion a than neilltuel: eithr hefyd mewn trefn fwy cyhoeddus, hoeddus, gan yr holl rai duwiol wedineu hymgynnill ynghyd mewn Eglwys weledig: meg. ithwy y moddion hyn yr adnabydder et, nid yn unig i fod yn Dduw ac Arglwydd i bob neilltuol ddŷn; eithr hefyd i greaduriaid yr holl fyd cyffredinol.

Holi. Eithr pa ham nad ydym ni Gristianogion tan y Testament newydd yn cadw y Sabbath ar yr un seithfed dydd, ac yr oeddyd yn ei gadw tan yr hen?

Mi attebaf: Oblegit in Harglwydd fefu , yr hwn yw Arghwydd ar y Sabbath, a'r hwn y mae y gyfraith ei hun yn gorchymyn i ni ei wrando, ei newid o'r feithfed dydd, i'r dydd cyntaf o'r wythnos, ar yr hwn yr ydym ni yn cadw ein Sabbath. Canys y mage, 'r Efangylwr Sanctaidd yn rhoi ar lawr, ddyfod, o'n Harglwydd i ganol y gynnulleidfa fanctaidd, ar y ddau ddydd cyntaf o'r ddwy wythnos gyntaf yn ôl ei Alcyfodiad, ac yno y bendigodd ef yr Eglwys, ac yr anadtodd ef yr Yfpryd glân ar ei Apostolion, ac a roddes iddynt yr agoriadau gweinidogawl, a'r gallu i rwymo ac i, ryddhau pechodau. Joan. 20. 19. 20, 21, 22, 26. Ac y mae yn debygol iawn ddarfod iddo ef mewn defod barchedig wneuthur felly, bob dydd cyntaf o'r wythnos, tros y deugain niwrnod y bu ef ar y ddaiar, rhwng ei adcyfodiad a'i dderchafiad. Canys y acefed diwrend a deugain ar ol hanny, yr hwn oedd y dydd cyntaf o'r wythnos, yr ymgynnullodd yr Apostolion ynghyd. Yn yr hwnamfer, y rhoddes orchymynnion iw Apostolion, ac y dywedodd iddynt y pethau a berthynent i deyrnas Dann, Ad. 1. 3. 4. Darllain Ciryl ar Joan, life 12. pen. 58. hynny yw, etc a roes athrawiaeth iddynt y modd y dylent hwy trwy 'r holl Eglw ii (y rhai oeddynt iw troi) newid y Sabbath i ddydd yr Arglwydd: a corphorol aberthau o anifeiliaid, i Ysprydol aberthau o foliant, gweddi, a chaloman

edifeiriol, offeiriadaeth Left tan y ddeddf, i griftianogawl weinidogaeth yr Efengyl: teml a Synagogau jr Juddewon, i Eglwysi a thai gweddi: Yr hên Sacramentau sef enwaediad a'r oen pâsc, i fedydd a Swpper yr Arglwydd, &c. Fel yr ymddengys wrth yr uarhyw ymadrodd, Att. 19. 8. Att. 28. 23. Col. 4. 11. Wedi ei roddi ar lawr am yr holl gwbl o athrawiaeth Paul, trwy'r hon y gweithred-wyd yr holl gyfnewidiau hyn, lle y dygai ffrwyth. felly megis y bu Grist ddeugain nhiwrnod yn athrawiaethu Moeses ym mynydd Sinai, ac yn dangos iddo y modd y dyfcai,ac y llywodraethai yr glwys can y ddeddf: felly of a arhofodd ddeugain niwrnod i ddyfcu ei ddifcyblion yn Sion, pa beth a bregethent, a pha fodd y rheolent yr Eglwys tan yr Efengyl. A chan weled fod yn dra eglur, mai o fewn y deugain niwrnod hynny, yr hyspysodd Crist beth a ddylei gweinidogion y gair ei athrawiaethu, a pha wedd y dylent lywodraethu yr Eglwys hyd ddiwedd y byd.; Eph. 4. 1. 11. 12. nid rhaid ammeu, na ddarfu iddo ef, o fewn y deugain nhiwrnod hynny hefyd ofod ar lawr ar ba ddiwrnod y dylent gadw eu Sabbath, a gwneuthur cyffredinol orchwyl eu gwenidogaeth; yn enwedig, gan weled fod Duw tan yr hên Destament, yn ei ymddangos ei hun mor ofalus yn ei ddeddf Ddefodol, ai ddeddf Ceremoniaidd, i lunio yn gyftal yr amfer, a'r modd iw addoli ef. Nid ydyw hefyd beth iw anghofio, fel y darfu i'r Arglwydd, yr hwn fydd a'r amferoedd a'r prydiau yn ei feddiant ei hun, ordeinio y dydd cyntaf o'r wythnos ynddo i ddanfon i lawr o'r nef yr Yspryd glân ar yr Apostolion; mal y dechreuasant yn gyntaf ar y dydd hwnnw, ac y parhaufant byth yn ôl hynny, i arfer ar gyhoedd eu gweinidogaeth i bregethu y gair, a chyfrannu y Sacramentau, ac i roi gollyngdod o'i pechodau i'r pechaduriaid edifeiriol. Act. 2,1.

2. 1. 4. 31. 36. 37. 38.42. Ar y fail hon a'r cyffelyb, y mae Athanasius yn tystiolaethu ddarsod i'r

Arglwydd ei hun gyfnewid y dydd Sabbath.

Megis gan hynny y gelwir y Cymmun swpper yr Arglwydd, o herwydd i'r Arglwydd ei ordeinio yn goffadwriaeth o'i farwolaeth: felly y Sabbath Criltianogol a gyfenwir dydd yr Arglwydd, o herwydd i'r Arglwydd ei ordeînio er coffadwriaeth o'i Adcyfodiad. Ac megis y mae enw yr Arglwydd yn anrhydedd i'r naill, felly y mae un agwedd i'r llall. Datc. 1. 10. 1 Cor. 11. 20. Megis hefyd yr oedd Arglwydd y Sabboth o herwydd ei ragorfraint ardderchawg, a'i awdurdod goruchel yn gallael; felly yr oedd iddo achos hefyd i newid y Sabbath sanctaidd o'r seithfed dydd, i'r dydd ar yr hwn yr ydym ni yn ei gadw. Canys am y Sabbath hwnnw oedd yn canlyn y chwe diwrnod y bu Dduw yn gorphen y Creadigaeth inddynt; nid oedd mor cyfryw ddi-ail osodiad, neu achos reidiol iw fancteiddio yn dragwyddol, na allai yr vn awdurdod ar reswm ac achos mwy, ei gysnewid a'i droi i ryw ddydd feithfed arall. Canys nid yw'r gorchymmyn yn dywedyd, Cofia gadw yn fanctaidd y feithfed dydd neffaf yn ebrwydd yn canlyn y chweched dydd o'r Creadigueth, neu'r feithfed yma, neu 'r feithfed accw: Eithr yn gyffredin cofia gadm feithfed dydd yn sanctaidd. Ac i ddywedyd yn briodol, megis yr ydym ni yn cymmeryd diwrnod i fod yn wahanrediad amfer, a elwir naill a'i dydd naturiol, yn cynnwys 24 o orriau, neu ddydd selfyddydol, yn cynnwys 12 o orriau, fef o godiad haul byd ei fachludiad; a chyd â hynny yftyried fefyll o'r haul ar brydnawngwaith yn amser Joshua, tros ddiwrnodd cyfan: Jos. 10. 12, 13. a myned o'r haul yn ei ôl ddeg a raddau (sef pum awr, agos i hanner diwrnod celfyddydol) yn amfer Ezechias: 2 Brenh.

2 Brenh. 20, 11. Ni allai yr Iddewon eu humain gadwen Sabboth ar yr amfer pennodol, a gwahanredol, a elwid yn y cyntaf y feithfed dydd

oddiwrth y creadigaeth.

A chyd â hynny o herwydd amryw brydnawnau, neu meridianau, a rhagoriaeth yr amser o godiad neu fachludiad yr haut yn y naill fan rhagor y llall, amgena'r dydd mewn rhyw fan y pedwaredd ran, mewn man arall yr hanner, mewn man arall ddiwrnod cyfan. Am hynny feithfed dydd yr Iddewon ni ellir moi gadw yn ollawl yr vn amfer ym mhob man yn y byd.

Yrawrhon ein Harglwydd Jesu Grist, gan fod iddo ef Awdurdod megis Arglwydd ar y Sabboth, ydoedd ganddo hefyd fwy rhefwm ac achos i droi y Sabboth o seithfed dydd yr Iddewon, i'r seithfed dydd, ar yr hwn y mae y Cristianogion yn cadw eu

Sabboth.

. 1. Oherwydd bod ei Adcyfodiad ef oddiwrth y meirw, yn gweithredu newydd greadigaeth yfprydol o'r bŷd: heb yr hwn y buafai holl hiliogaeth Adda yn cael eu taflu i'r dinistr tragwyddol, Ac ni buafai holl orcheftol orchwyl y creadigaeth cyn-

taf yn peri dim diddanwch i ni.

2. Ac o herwydd y newydd greadigaeth yfprydol hwn, y mae'r ferythur yn dywedyd, yr hen bethan a aethant heibio, well gwnaethpwyd pob peth yn ne-wydd: Creaduriaid newydd, pobl newydd, dynion newyddion, gwybodaeth newydd, Testament newydd, gerchymmyn newydd, henwau newyddion, ffordd ne-wydd, caniad newydd, gwisc newydd, gwin newydd, costrelan newyddion, fernjalem newydd, nef newydd. a daiar newydd. 2 Cor. 5. 17. Gal. 6. 15. 1 Petr. 2. 10. Eph. 4. 24. Col. 3. 10. Mat. 26. 28. Datc. 21. Ac am hynry angenrhaid yw, fod dydd Sabboth newydd yn Le'r hen, i anrhydeddu a molian-Brenh.

nu ein Gwaredydd, i fyfyrio ar orchwyl ein iechydwriaeth, ac i ddangos newydd gyfnewid yr hên Destament.

2. O herwydd mai'ar y dydd hwn y gorphywyfodd Crift oddiwrth holl boenau ei ddioddefaint ac y gorphennodd anrhydeddus weithred ein prynedigaeth. Os oedd gan hynny dibenniad gwaith y creadigaeth cyntaf, trwy 'r hyn yr oedd Duw yn ei ymddangos ei hun yn ollalluog iw greaduriaid, yn haeddu Sabboth i dowyn coffadwriaeth am y cyfryw orchwyl, er anrhydedd i'r gweithredydd, ac am hynny y mae yn ei alw fy Nydd Sanctaidd: Esay 58. 13. gwell o lawer y mae creadigaeth newydd y byd, a wnaed trwy adcyfodiad Crift (yn yr hyn yr eglurwyd ei fod yn fâb Duw Rhu. 1. 4.) yn haeddu Sabboth er mwyn tragwyddol goffadwriaeth o honaw i anrhydedd Crift, am hynny y gelwir yn deilwng Dydd yr Arglwydd: Dat. 1. 10. Canys megis yr oedd yr ymwared allan o gaethiwed Babylon,gan ei fod yn fwyaf, yn tynnu ymmaith enw yr ymwared allan o wlad yr Aipht, Jer. 23.7.8. felly y dydd ar yr. hwn y darfu i Grift orphen prynedigaeth y byd, a haeddodd yn deilyngach, gael Sabboth iw gadw arno, na'r dydd ar yr hwn y gorphywyfodd Duw yn ôl (readigaeth y byd. Megis gan hynny yn y Creadigaeth, y dydd cyntaf ar yr hwn y gorphennwyd, a gyslegrwyd yn Sabboth: felly yn amser y Prynedigaeth, y dydd cyntaf ar yr hwn y persfeithiwyd, sydd. raid ei gadw yn orphywysfa fanctaidd: fel y cadwer y seithfed yn oestad yn ôl Moddol orchymmyn Duw. Yr oedd yr Iddewon yn cadw y dydd olaf o'r wythnos, gan ddechrau eu Sabboth gyd a'r môs pan orphywyfodd Duw: eithr y mae Cristianogion yn anrhydeddu 'r Arglwydd yn well gan ddechrau cu Sabboth gyda'r dydd, pryd y cyfododd yr Arglwydd

W

Eg

tho

lw

phi

we

fol

we

win

Da

2. 2

dď

yn

dy

45

21

ch

fec

od

byo

taf

iol

wydd. Neh. 13. 19. Math. 28. 1. Yr oeddynt hwy yn cynnal eu Sabboth, er dwyn coffadwriaeth o greadigaeth y byd: iê, dydd yr Arglwydd, gan ei fod yn gyntaf o'r Creadigaeth a'r Prynedigaeth, a bâri ni gofio yn gyffal am wneuthuriad yr bên, ac am

warediad y byd newydd.

Megis gan hynny yr oedd Duw tan yr hên Deftament yn dangos ei ogoniant yn y faith o ganhwyllbrennan, a'r chwech o geingcian, &c. Exod. 25. 31. gan eu rhoi i feddwl am greadigaeth y goleuni, a gorphywysfa y Sabboth: felly tan y Testament newydd y mae Crist ewir olenni y byd, yn dyfod ynghanol faith o lampau, a faith ganhwyllbren aur, i berii ni feddwl am anrhydeddu ein gwaredydd, Ingolenni yr Efengil, ar orphywysfa yr Arglwyddy seithfed dydd. Datc. 1.12. A chan weled fod y prynedigaeth, yn gystal o ran gallu a thrugaredd yn rhagori ar y Creadigaeth cyn belled, yr oedd yn fefyll gyd â rheswm da, mai 'r gwaith mwyaf a gai anrhy-Ac nid yw yr anrhydeddus enw dedd y diwrnod. oddydd yr Arglwydd, yn lleihau gogoniant y Sabboth: eithryn hytrach wedi ei roddi atto, y mae yn chwanegu ei vrddiniant: megis y mae 'r enw Ifrael wedi ei roi at Jacob, yn peri y Patriarch yn fwy anrhydeddus. Gen. 32.28.

Y Rheswm a gymmerwyd o esampl gorphywys fa Duw oddiwrth weithred creadigaeth y byd, a byrhâodd mewn ffrwyth, byd oni orphywysodd Màb Duw oddiwrth weithred prynedigaeth y bŷd, ac yno

y cyntaf a roddes le i'r olaf.

4. O herwydd fe ragddywedpwyd yn yr hên Deftament, y cedwid y Sabboth tan y Testament newydd ar y dydd cyntaf o'r wythnos. Canys yn gyn; taf, yn y 110 Psalm, yr hwn sydd brophwydoliaeth am Griff, a'i deyrnas; yr ydis yn adrodd yn eglur, y byddai diwrnod vchel i ymgyfarfod, yn yr hwn

eod

ri

im.

1

7-

an I-

dd

n-

y-

yn

ıll

y-

W

b-

ae

f-

ıy

C-

r-

ib

10

-

17

d

1

oedd

wn y byddai bobl Grist yn ewyllyscar yn dyfod yngyd mewn harddwch fancteiddrwydd. Yn gymmaint ic na byddai ddim glaw tanghneddyf, ar y fawl o denwoedd y ddaiar nid elai i fym i fernsalem (fef i'r iglwys) i addoli y Brenin, Arglwydd y llnoedd. Zac. 14.27. Yr awrhon ar ba ddiwrnod y mae cadw y Gwyl anctaidd,a'r cyfarfod hwn, y mae Dafydd yn danos yn oleu yn y Pfalm 118, Yr hon oedd brophwydoliaeth am Grift, fel yr ymddeng's yn Mat. 21.42. Att, 4.11. Eph. 2. 20. A thrwy gydfyniad yr holl Iddewon, megis y mae Hierom yn tyftioaethu. Gan ddangos ym mlaen llaw fel y byddai Crift trwy farwolaeth gywilyddus megis maen gwrthodedig gan yr adailadwyr, (fef rif lywodraethwyr Judea) etto trwy ei adc diad gogoneddus, graiyn ben i'r gongl: y mae ef yn deifyf i'r holl Eglwys gadw yn fanctaidd y dydd, ar yr hwn y gorphennai Crist y gorchwyl rhyfeddol hwn, gan ddywedyd, Dyma'r dydd a wnaeth yr Arglwydd, gorfoleddwn, a llawenychwn ynddo. adn. 24. weled mai ar y dydd hwn y mae yn eglur fod yn wir, yr hyn a ddywedodd Petr am Grift, fef ddarfod i Dduw ei wneuthur yn Arglwydd ac yn Grift. Act. 2.36. Ac am hynny y mae 'n rhaid i'r holl Eglwys tan y Testament newydd gadw yn sanctaidd ddydd adcyfodiad Crist. Yr oedd Rabbi Bachai yn gweled hefyd trwy gwymp Addaf a'r y chweched dydd, mai ar y dydd hwnnw, y gorphennai y Messias weithred prynedigaeth dŷn. Zohar ar Gen. Dalen. A chan fwrw at ymadrodd Boaz wrth Ruth, chsc hyd y boran, y gorphywyfai y Messias yn ei fedd tros eu holl Sabboth hwynt. Y mae yn cafelu oddiwrth yr ymadrodd yn Gen. 1. ar y dydd cyntaf, bydded goleuni, y cyfodai y Messias ar y dydd cyntaf o'r wythnos o farwolaeth i fywyd, ac i gwnai efe ioleuni ysprydol yr Esengyl oleuo i'r byd, yr hwn

oedd yn gorwedd mewn rywyllweb a chyfgod angan Yr Awdur o'r llyfr Hebre-aec a elwir Sedar Olan Rabba, pennod. 7. a gofia lawer o bethau anrhy. deddus a wnaethpwyd ar y dydd cyntaf o'r wythno. megis cynifer o arwyddion, neu frudiau, y bydda addoliad Duw tan y Testament newydd iw gyslegn ar y dyddhwn. Megis, ar y dydd hwn y bu gwmmwl Mawrhydi Dnw yn gornwchguddio ei bobl. Azron ai feibion a ddechrenafant wasanaethu swydd en hoffeiriadaeth. Acy darfa i Dduw yn gyntaf ferdithio et bobl. Tywysogion y bobl a aberthasant y gyntaf i Dduw ar gyhoedd. Y dydd cyntaf, ary hwny discynnodd tan o'r nef. Y dydd cyntaf o'r byd, o'r flwyddyn, o'r misoedd, o'r wythnos, Gc. cwbl oll yn pennodi y byddai ef yn ddydd cyntaf, ac yn brifwyl fanctaidd o'r Testament newydd. Y mae St. Augustin yn profi allan o amryw fannau, a rhesymman, o'r Scrythur Sanctaidd, fod y Tadan a'r holl brophwydi, yn rhagweled, ac yn gwybod fod yr wythfed dydd o Enwaediad tan y Testament hên, yn aywyddocau dydd yr Arglwydd. Ac y cyfnewidd y Sabboth o'r seithfed dydd i'r wythfed, neu i'r dydd cyntafo'r wythnos. As y mac funius allan o Cyprian yn dywedyd, fod yr Enwasdiad wedi ei orchymmn ar yr wythfed dydd, ar yr hwn ddydd y cyfodai Grif, oddiwrth y meirw. Y mae y gymanfa Foro-fuliense yn mynegi, fod Esay yn prophwydo y cedwid g Sabboth ar y dydd cyntaf o'r wythnos. Os oedd g dirgelwch hwn i'w weled mor amlwg gan y Tadau, tan gyfgodau yr hên Destament : diogel ddarfodi Dduw y byd hwn ddillu yn dôst feddyliau y rhai ni allant weled y gwirionedd o hynny, tan oleu ddifclaer lewyrch yr Efengyl. Am hynny y cyfnewid hwn ar y dydd Sabboth tan y Newydd, nid ydoedd ddim ond cyflawni yr hyn oedd wedi ei ffurfio a'i ragbrophwydo tan yr hên Destament.

V

0

d

3

y

n

g

O

h

5.Yr oedd yr Apostolion yn yr holl Eglwysi Cristianogawl, (y rhai a blannasant hwy) yn ôl meddwl a gorchymmyn ei Harglwydd, ac hysforddiad
yr Ysprydglan, yr hwn oedd bob amser yn cu cynnorthwyo, yn ordeinio i'r Cristianogion gadw y
Sabboth sanotaidd, ar y seithsed dydd hwnnw, sef y
cyntas o'r wythnos; 1 Cor. 16. 1. 2. Am y gasgl
i'r Sainst, megis yr ordeiniais i Eglwysi Galatia, felly gwnewch chwithau. Pob dydd cyntas o'r mythnos
&c. Pan ddeloch ynghyd yn yr Eglwys (ar ddydd
yr Arglwydd yn y cysieithiad syriaec ac Arabiaec)
i swyta Swpper yr Arglwydd, i ddangos ac i ddwyn
ar gos marwolaeth yr Arglwydd hyd oni ddêl &c.
1 Cor. 11. Yn yr rhain eiriau gwelwch:

1. Ddarfod i'r Apostolion ordeinio y dydd hwn iw gadw yn fandaidd: am hynny ordeinhâd ddwy-

wawl, a defod oruchel.

an:

hy-

ldai

gru

9m-A2-

en

en-

73

rgr byd,

Ar

ac Y

6, 4

fod

yn did

y da

ri-

37%

rift,

dj

l y

au,

di

ni lif-

vid

dd

ag-

2. Fod y dydd hwnnw yn cael ei enwi y dydd cyntaf o'r wythnos, am hynny nid seithfed yr Iuddewon, nac un arall.

3. Pob dydd cyntaf o'r wythnos: yr hyn fydd yn

dangos tragwyddoldeb.

4. Ddarfod ei ordeinio yn holl Eglwyfi Galatia, yn gyftal ac yn Corinth, a gofod o hono ef bell eglwyfi Saintt yn vndrefn mewn tangneddyf, 1 Cor. 14. am hynny yr oedd yn gyffredinol.

3. Mai gorchwylion y dydd hwn, ydoedd cafglu i'r tlawd (yr hyn fydd eglur yn Ast. 2. 42. Ac yn nhyftiolaeth fustin Martyr Apol. 2.) gan y rhai a fyddent wedi ymgynnull ynghyd yn y gynnulleidfa sanctaidd, a'r ôl Gweddiau, Pregethiad y gair, a chyfrannu y Sacramentau: am hynny yr

oedd yn Ysprydol.

6. Y mynnai ef symmud y pryd i gasglu (er ei sod yn anghenraid) erbyn ei ddysodiad ef, rhag i hynny rwystro ei waith ef yn pregethu: eithr nid fymmud eu cyfarfod fancaidd hwy ar ddydd yr Arglwydd; Oherwydd hwnnw oedd yr amfer gofodedig i addoli 'r Arglwydd yn gyhoeddus, yr hyn

fydd yn dangos angenrheidrwydd.

Ac yn yr vnrhyw Epistol y mae St. Paul yn rhagdystiolaethu, na roddes ef iddynt hwy vn ordeinhad nac athrawiaeth arall, ond yr hyn a dderbynniodd ef gan yr Arglwydd, I Cor. 11.1,2. a'r.15.3. Yn gymmaint ac y mae ef yn eu gorchymmyn hwy fel hyn, os oes neb yn tybied ei fod ei hûn yn brophwyd, neu yn ysprydol, cydnabydded y pethau yr myf yn eu scrifennu attoch, mai gorchymynnion yr Arglwydd ydynt. 1 Cor. 14. 37. Eithr efe a fcrifennodd attynt hwy, ac a ordeiniodd yn eu plith, gadw'r Sabboth ar y dydd cyntaf o'r wythnos : am hynny cadw y Sabboth ar y dydd hwnnw ydyw gwir orohymmyn yr Arglwydd. A pha fodd y dichon ef fod, naill, a'i yn wir brophwyd, neu fod iddo ddim o râd yspryd Duw yn ei galon, yr hwn gan weled mor eglur, fod dydd yr Arglwydd wedi ei drefnu a'i ordeinio gan yr Apostolion, na chydnebydd, mai gorchymmyn yr Arglwydd ydyw, cadw yn far-Raidd ddydd yr Arglwydd? Y mae'r Iddewon yn cyfaddef mai yr Apostolion a wnaeth y gyfnewid hon ar y Sabbath, Peter Alphon. in Dialog. contra qu-Y maent hwy gan hynny yn ddadeos, Tit. 12. llach, ac yn ben-feddwach nac Iddewon, y rhai a wadant hynny yn halogedig.

d

2

cl

d

01

Pa

fa

Ы

yn

Cı

ga

di

77

Inc

gio

na do

del

elli

Yn Troas yr vn agwedd yr oedd St. Paul gyda faith o brif Efangylwyr yr Eglwys, sef, Sopater, Aristarchus, Secundus, Gaius, Timotheus, Tichicm, â Throphimus, a'r holl Gristianogion oedd yno, yn cadw y Sabboth Sanctaidd ar y dydd cyntaf o'i wythnos, yn gweddio, yn pregethu, ac yn derbyn

Cymmun. Att. 20. 4, 5, 6.

Ac fel y mae yn beth i'w ddyfal sjunied nady

Lue yn dywedyd, fod y discyblion wedi eu cyrchu i wrando ar Paul yn pregethu, eithr wedi i'r Difcyblion ddyfod yngbyd i dorri bara y dydd cyntaf o'r wythnos, hynny yw, i fod yn gyfrannogion o'r Cymmun sandaidd, ar yr amfer y danghofid marwolaeth yr Arglwydd trwy bregethiad y gair, 1 Cor. 11. 26. Paul abragethodd iddynt hwy, &c. Ac nid oedd neb yn cadw y cyfarfod hwnnw ond y Criftianogion, y rhai fin vnig a elwir yn ddiscyblion, Att. 11. 26. Eithryn Philippi le nid ydoedd etto yr vn discybl, yr ydis yn dywedyd i Paul fyned a'r eu dydd Sabboth hwy i'r fan lle'r oedd yr Iddewon a'i Profelitiaid yn arfer o weddio, ac yno y pregethodd ef iddynt, Att. 16.12, 13. felly y mae mor olau a'r Haul, mai defod ac arfer y Cristianogion ydoedd, adael heibio seithfed dydd yr Iddewon, a chadw y Sabboth, a'i hymgyfarfod fanctaidd ar y dydd cyntaf or wythnos, Act. 21. 4. A pha ham y mae St. Ioan yn galw hwn yn ddydd yr Arglwydd, and o herwydd ei fod yn ddydd hysbys ym mhlith pawb iw fancteiddio yn gyhoeddus, er anrhydedd ir Arglwydd Iefu, yr hwn a gyfododd i fywyd o farwolaeth ar y dydd hwnnw, trwy'r holl Eglwyfi a blannafai yr Apostolion? yr hwn y mae St. Ioan yn ei alw dydd yr Arglwydd; er mwyn cynhyrfu Criftianogion yn hytrach i roi coffadwriaeth diolchgar am eu prynedigaeth, trwy adeyfodiad Crist oddiwrth y meirw. A chyda'r dydd, y trôed hefyd fendith y Sabboth i ddydd yr Arglwydd, o blegid bod ir holl Sancteiddwydd perthynol i'r byd newydd hwn mGrift, ac oddiwrtho ef yn llifeirio i Griftianogion. Heb. 2. s. at. 2. 11. ar. s. 9. Ac o herwydd na ddichon ddyfod Awdurdod mwy na'r Awdurdod honno oedd gen Grift a'i Apostolion; nac achos debyg i greadigaeth newydd y byd: Am hynny ni ellir byth cyfnewidio'r dydd hwn i ddydd arall, tra byddo

1

0-

YD

g-

nii-

el

d,

CH

dd

It-

r

ny

17-

ef

m

ed

nu

ld,

n-

yn

on

#-

2-

14-

1 2

A-

111,

yn

10

35

Ynteu sancteiddio 'r Sabboth ar y seithfed dydd nid yw Ddeddf ceremoniaidd a ddiddymwyd, eithr y gyfraith foefol a thragwyddol a berfleithwyd. Felly yr unrhyw orchymmyn tragwyddol, yr hwn oedd yn rhwymo yr Iddewon i gadw y Cabboth ar y feithfed dydd hwnnw, er mwyn fanctaidd glodfori creadigaeth y byd, fydd yn rhwymo Christianogion i gadw yn hybarch y Sabboth ar y feithfed dydd hwn, er coffadwriaeth o brynedigaeth y byd: canys y pedwerydd gorchymmyn, yr hwn fydd gyfraith foefol, fydd yn erchi cadw feithfed dydd yn fan Caidd yn dragywydd. A Moefolrwydd y gorchymmyn hwn, megis am y lleill eu gyd, a ddylem niei arferu yn fwy crefyddol tan yr Efengyl, nac yr arferai yr Iddewon tan y gyfraith, yn gymmainta darfod ini (yn y Bedydd) wneuthut cyfammod bynodach à Duw i gadw ei orchymynnion: a darfod i Dduw wneuthur ammod a ninnau, i'n rhyddhau oddiwrth y felldith, a'n cynnorhwyo a'i Tsprydi gadwei gyfreithiau. A bod y gorchymmyn hwn am y Sabboth, yn gyftal a'r naw eraill yn foefol, ac yn barhaus, fe ymsldengys yn eglur wrth y rhefymmau hyn fydd yn canlyn.

Deg o resymman yn dangos fod gorchymmyn y Sabbath yn foesol.

on,

eb

dd

hr

ld

h-

a-

n,

h

1-

1-

ci

2

u

1,

n

n

1

Herwydd bod yr holl refymmau am y gorchymmyn hwn yn foefol ac yn dragwyddol: a darfod i Dduw ein rhwyme ni i ufydddod y Gorchymmyn hwn, a rhefymmau ffi wythlonach, nac i'r un o'r lleill. Yn gyntaf am ei fod ef yn rhagweled, naill. a'i yr esceulusai ddynion anghrefyddol yn ddiofalach,neu eu torrent hwy y gorchymmyn hwn yn hyfach, nac yr un o'r lleill. Yn ail, o blegid mai yn ymarfer a chyflawni y gorchymmyn hwn, y mae cadwraeth yr holl rai eraill yn fefyll: yr hyn fydd yn peri i Dduw achwyn cyn fynyched, fod ei addoliad ef wedi ei esceuluso, neu ei roi i lawr, pan fyddo 'r Sabbath, naill, ai gwedi ei esceuluso, ai ei drofeddu. fer. 17. 22, Ezec. 20. 19, 20, 21, 24. ac 23. 38. Fe allai beri i ddŷn fynnu (medd Mr (alvin) Ystyried mor fynych, ac â pharyw Zel, a thynghedu difrifol y mae Duw yn erchi (i'r rhai a fynnant fod yn bobl iddo ef) fancteiddio y feithfed dydd. Ac fel y mae Duw'r drugaredd, yn anrhugarog yn cospi a marwolaeth erwin y sawl a dorro y gorchymmyn hwn; megis pe bai hyn yn gwbl o'i anrhydedd a'i wafanaeth.

Ac y mae yn ddiogel, am yr hwn ni wnêl gydwybod o dorri'r Sabbath, na wna ef (i wafanaethu ei drô) gydwybod o dorri yr un o'r gorchymmynnion eraill, am y gallo ef wneuthur hynny heb ambarch iw gorph, na chammul i'w eirda, ac allan o berygl cyfraith dŷn. Am hynny y gofododd Duw y gorchymnyn hwn ynghanol y ddiny lêch, O herwydd fod ei gadw ef yn gynnorthwy mawr 1 gadw 'r lleill eu gyd. Anrhydedd cydwybodus i'r Sabbath, ydyw Mam yr holl grefydd a'r ddyfc dda

P

yn yr Eglwys. Tynnwch ymmaith y Sabbarh , 1 gwafanaethed pob dyn Dduw pan fynno, a pha beth a ddaw ar fyrr o grefydd, a thangneddyf, ac o'r drefn yr hon a fyn Duw ei gadw yn ei Eglwys? 1 Cor. 14. 33. 40. Y dydd Sabbath ydyw dydd marchnad Dun am luniaeth yr wythnos, yn yr hwn y myn ef i ni ddyfod atto, a phrynu ganddo heb aur nac arian, Fara yr Angelion, a Dwfr y bywyd. Gwin y Sacramentau, a llaeth y Gair, i borthi ein heneidiau: aur wedi ei buro, i gyfoethogi ein flydd: gwerthfawr eli llygaid, i jachau ein dallineb ysprydol: a gwisco dillad gwynion, o gyfiawnder Crift, fel nad ymddangoso gwarth ein noethder ni. Efa. 75. 1. 2. Dad. 3. 18. Nid yw ef bell oddiwrth wir Dduwioldeb, yr hwn a wnel gydwybod o gadw y dydd Sabbath : eithr yr hwn fydd yn cyd-ddn. yn ai gydwybod, i dorri y Sabbath er mwyn ei elw a'i ddifyrrwch ei hun, ni yftyriodd, ac ni wybu ei galon ef erioed, pa beth yr oedd ofn Duw, neu wir Grefydd yn ei feddwl. Canys, am y Gorchymmyn hwn y geliir gwirio ymadrodd St. Jaco: yr hwn ballo mewn un, Sydd yn enog o'r cwbl. Jac. 2. 10. Am hynny gan weled ddarfod i Dduw gan o amgylch y gorchymmyn hwn, a chynifer o refymmau moefol, y mae yn dra eglur fod y gorchymmyn d hun yn focfawl.

1

H

1

d

16

h

f

P

1

T

h

y

e

n

27

a

h

1;

fo

fa

yr ft

di

Y

ffeithrwy

2. O Herwydd ei orchymmyn gan Dduw i Adda yn ei ddiniweidrwydd: pryd yr oedd ef yn dd ei ddedwyddwch, nid trwy ffydd yn haeddedigaethau Crist, ond trwy vfydd-dod i gyfraith Dduw, heb arno eisiau yn Ceremoni i arwyddocau y Pryndigaeth a wnai Grist. Ni eill gan hynny Sabbath o'r seithfed dydd fod yn Ceremoni syml, eithr prhan hansodol o addoliad Duw, gorchymmynedig i ddŷn, pryd nad oedd ond yn cyflwr i ddyniol Gen. 2. 8. Ac os oedd yn anghenrhaid i'n cynteid an gael dydd Sabboth i wasanaethu Duw yn eu per

ffeithrwydd, theittiach o lawer iw hiliogaeth hwy gadw Sabbeth, ynghyffwr eu llygrodigaeth. A chan weled i Deuw ei hun gadw y dydd hwn yn fanctaidd, pa fodd y dichon y dyn hwnnw fod yn fanctaidd, a

fyddo o wirfodd ei galon yn ei halogi ef?

ha

10

5?

dd

WR

MY

d,

In

ein

ler

Mi,

th

dw

17-

W

ei

vit

yn

14

,0,

p-

211

ci

中内日

3. O blegid ei fod yn vn o'r Gorchymynnion a lefarodd Duw a'i enau ei hun, ac a scrisennodd ddwywaitha'i fysedd ei hun ar Lechan o gerrig, i ddangos en hawdurdod, a'i parhâd. Exod. 34. 1. &c. Yr holl orchymynnion a scrifennodd Duw oeddynt foefol., a thragwyddol, a'r rheini a gyfrifir yn ddeg : Pe byddai hon yn Ceremoni iw diddymmu, yno ni byddai ond naw o Orchymynion. Deut. 4.4.13. T Ceremoniaida orchymynnion oedd iw diddymmu trwy Grift, a scrifennasit eu gyd o waith Moeses: eithr hwn o'r Sabboth, gyd a'r naw eraill, oedd wedi ei scrifennu a llaw Dduw ei hun, ac a roddasid yn yr Arch,lle na roddefid dim o'r gyfraith Ceremoniaidd: 1 Bren. 8. 9. Heb. 9. 3. I ddangos y byddent yn rheoledigaeth tragwyddol i'r Eglwys, etto y cyfryw na allai neb yn ollawl eu cyflawni a'i cadw, ond Crist yn vnig.

4. O blegid fod Crist yn tystiolaethu na ddaeth efe i dorri y gysraith ddefodol: ac na ddiddymmid y lleiaf o honynt yn ei deyrnas ef, tan y Testament newydd. Yn gymmaint, a bod pwy bynnag a dorro un o'r gorchymynnion lleiaf hyn, ac a ddysco i ddynion felly, lleiaf y gelwir ef yn nheyrnas nefoedd: hynny xw; ni chai ef ddim lle yn ei Eglwys. Rhu. 5. 12. Mat. 5. 19. Yr awrhon y mae y gysraith ddefodol yn gorchymmyn yn dydd o'r saith iw gadw yn sanstaidd yn dragywydd. Ac y mae Crist ei hun yn costhau yn eglur gadw Sabboth ym mhlith ei Grissianogion, wrth ddinistriad ferusalem, ynghylch dwy a deugain o stynyddoedd yn ôl ei adcysodiad. Yr amser yr oedd holl Ceremonian Moeses (oddi-

P 2

thr bwyta gwaed, a phethau a degid) trwy ofodial cyboeddus a chyfundeb yr holl Apostolion, wedien rhoi heibio wi diddymmu yn yr Eglwyfi Criftiano. gawl. Act. 15. 20. 21.24. 28. Ac am hynny yr oedd Crist yn cynghori ei ddisgyblion i weddio, na byddai en foedigaeth hwy yn y ganaf, nae ar y dydd Sabbeth Mat. 24. 20. Nidyn y gauaf , am y byddai (o herwydd brynti y ffyrdd 2'r tywydd) eu floedigaeth hwy yn fwy poenus a thrafferthus iddynt: Nid ar y dyd Sabboth, oherwydd y byddai yn fwy gofidus iw calonnau, dreilfe y dydd hwnw mewn llafur i achub ei bywyd, yr hwn a orchymynnafai Dduw ei dreilio mewn gorchwylion ac arferion sanctaidd, i ddiddam eu heneldiau. Yr awrhon pe buasai sancteiddiady Sabboth ar y dydd hwn, ond Ceremoni; ni buahi ddim gofid iddynt orfod flo ar y dydd hwn, mwy nac ar ddydd arall o'r wythnos. Eithr lle y mae Crift yn gweled ei fod yn beth ofnadwy, a gofidu, orfed iddynt ffo ar y dydd Sabboth : ac am hynny mae yn dymuno ar ei eiddo ef weddio at Dduw, m byddai y cyfryw achos: y mae 'n eglur yn dango, nad ydyw cadw y Sabboth yn Ceremoni wedi ei d ddymmu, eithr yn orchymmyn Moefol, wedi i Grif ei ofod a'r lawr a'i gydffurfio ym mhlith Criftiano gion. O'Mynnwch chwi wybod y diwrnod ar yr hwny ordeiniode Crift i Griftianogion gadw y Sabboth; d a ddywed St. foan i chwi mai ar ddydd yr Arglwydd Dade. 1. 10. O mynnwch chwi wybod pa ryw ddyd o'r wythnos oedd hwnnw, St Paul a ddywed i chi mai pob dydd cyntaf o'r wythnos ydoedd. I Cor. 16.1

Megis y cynghorodd Crist felly y mae Cristiano gion yn gweddio, ac yn ôl eu gweddiau fe ddarfu Dduw (ychydig cyn dechrau y rhyfel) trwylest rydd rybuddio yr holl Gristianogion yn Jerusalen ymadel oddiyno, ac i fyned i Pela, tref fechant hwnt ir Iorddonen: Euseb. hist. 1. 3. cap. 5. M

(

f.

f

0

C

to

fa

SI

el

E

W

y

W

fy

Y!

01

he

fe

felly i ochel digofaint Duw, yr hwn a ddiscynnai ar y ddinas a'r genhedlaeth, Gan na ddichon Criftion (felly) heb ofid calon ddiange i achub ei fywyd ar v dydd Sabboth: pa fath orfoledd a diddanwch, a cill fod i wir Griftion a elceulufo orchwylion fanctaiddo addoliad Duw yn yr Eglwys, i dreilio y rhan fwyaf o ddydd yr Arglwydd mewn chwaryddiaeth gnawdol, neu drafferthion halogedig? A chan weled fod dinistriad ferusalem, yn gystal yn arwyddocau, ac in ficthau dinistriad y byd! Mat. 24.25. Pwy ni wýl fod yn rhaid i'r Sabboth fan faidd barhau mewn an-

rhydedd byd ddiwedd y byd?

Li

i ca

100edd

Idai

oto.

er-

YWE

744

CZ-

hub

ilio

anu idy

afai

WY.

nac

dus,

yy

, na

gos,

di-

rift

00-

nyi

da

ydd

bwi

5.1

10-

D

5. O blegid bod yr holl gyfraith ceremoniaidd wedi ei gorchymmyn i'r Iddewon yn vnig, ac nid i'r Cenedloedd: eithr y gorchymmyn hwn o'r Sabboth fanctaidd, (megis priodas) a ordeiniodd Duw ynghyflwr dinnweidrwydd, pryd nad oedd ond vn cyflwr i ddynion oll, as am hynny wedi ei orchymmyn ir Cenedloedd, yn gyffal ac i'r Iddewon. oedd yr holl fwyddogion, a pherchen tai tan orchymmyn i beri i'r holl ddieithriaid (yn gyftal a'i teuluoedd, a'i deiliaid eu hunain) gadw y Sabboth fanctaidd, megis yr ymddengys wrth y pedwerydd gorchymmyn, ac ymarfer Nehemiab. Neh. 12. 15. 17. Yr holl Ceremoniau oedd ganolfur o wabaniaeth rhwng yr Iddewon ar Cenedloedd, Eph. 2. 14. Eithr gan weled fod y Cenedloedd yn gyffal a'r Iddewon, yn rhwym i gadw y gorchymmyn hwn, y mae yn eglur nad yw ef Ceremoni Iddewaidd. weled fod yr vnrhyw awdurdod am y Sabboth, ac syddam briodas: fe ddichon dŷn ddywedyd, nad yw priodas ond cyfraith Ceremoniaidd, yngyftal a'r Sabboth. A chofia, tle yr ydis yn galw priodas and vnwaith yn gyfammod Duw. Dihar. 2. 17. O herwydd i Dduw ei hordeinio yn y dechreuad: felly y gelwir y Sabboth ym mhob lie, Sabboth yr

h

V

2

y

3 t

P

ON TO

4

a

7

S H

1

a

n

116

*

7

ñ

it

Arglwidd dy Dduw, o ran'i Dduw ei ordelhio w yr vn dechreuad, o ran amfer, cyflwr, a pharhad

Am hynny nid Ceremoniaida ydyw.

6. Y mae llygredigaeth ein hanian, yr hyn a ganfyddir yngwrthwynebiad cyhoeddus dynion drwg ac mewn cyfrinachol anewyllyscarwch dynion da, l fancteiddio y Sabbath yn bur, yn dangos yn ddgon eglur fod gorchymmyn y Sabbath yn Tsprydd

ac yn foefol. Rhuf. 7. 14. Amos 8. 5.
7. Oblegid, megis y darfu i Dduw trwy ddeddl dragwyddol, wneuthur yr Haul, ar lleuad, a'r goleuadau yn y ffurfafen, nid yn unig i wabanu thwng y dydd a'r nos, eithr i fod hefyd yn arwyddion, am dymmorau, am ddyddiau, ac am flynyddo felly yr ordeiniodd efe yn yr Eglwys a'r y ddaiar, y Sabbath sanctaidd i fod, nid yn unig yn dymmor gosodedig i'w addoli ef yn barchedig: onl hefyd yn ddolparth tragwyddol, a mefur ar yr amfer. megis y mae faith adiwrnod yn gwneuthar wythnos, pedair wythnos mis, a deuddeginis yn gwneuthur blwyddyn: felly faith o ffynyddoedd a wna Sabboth o flynyddoedd, faith Sabbothan o flynyddoedd, a wna fubiti, [Blwyddyn byfrydwch.] neu 80 Jubili, neu 4000 o flynyddoedd, neu ar ôl Ezechiel, 4000 o gufuddau, holl amfer y Testament hen, hyd oni ddaeth Crist trwy ei fedydd a'i bregethiad, iddechrau cyflwr y Testament newydd. Ni alla chwaith fyned ym miaen yma heb ryfeddu, fel y parhaodd Sacmament yr Enwaediad yn yr Eglwys 39 o fubiliau, sef o amser Abraham, ir hwn y rhoddafid yn gyntaf, byd Bedydd Crist yn yr Iorddonen; yr hyn oedd yn union gynnifer o fubilia (yn of cyfrif Bucholcerus) ac a barhaufai y bydo Adda i enedigaeth Abraham. Moeses a ddechreuodd ei weinidogaeth yn yr 80 flwyddyn o'i eniocs Crift a gymmerai ei fwydd yn llaw, yn y 80 74

an-

wg,

dol

lal

0-

W-

di-

y y nd

7-

ц-

5

d,

1,

n,

d,

rs

bili o gedran y byd. Yr oedd fofeph yn ddêg a'r hugain, pan ddechreuodd ef lywodraethu ar yr Aipht, Gen. 41. 46. Ar Leminaid a ddechreuent walanaethu yn y babell, pan fyddent ddêg a'r hugain oed: felly Crift vn agwedd, i gyfatteb y duli a'r arwyddion hynny, a ddechreuodd ei Weinidogaeth yn y degfed a'r hugain Jubili a'r ôl Moefes, a'r pryd yr oedd ef yn ceraded ar ei ddeg ar hugain oed, Luc. 2. 23. ynghanol wythnos ddiwaethaf Daniel: ac felly (gan barhau yn ei weinidogaeth ar y ddaiar tros dair blynedd a hanner) a orphennodd ein prynedigaeth, a phennod Daniel, trwy ei farwolath wirion ar y Groes. Y rhan twyaf c'r holl gyfnewidiau mawrion, a'r dygwyddiadau dieithroly yr rhai a gwympodd allan yn yr Eglwys, a. ddigwyddodd naill a'i yn y flwyddyn Sabbothaidd, a'i yn y flwyddyn fubili? Megis i ddwyn efampl: Deg wythnos a thrugain Daniel oeddynt ya dechrau ya y flwyddyn gyntaf i Cirus, a'r 1439 flwyddyn o oedran y bŷd, a gynhwyfant ynddyntyr vnrhif a flynyddoedd, ac yr oedd y byd yn ei gynwys o wythnofan o flynyddoedd hyd y pryd hynny: a chynifer o wythnofan o flynyddoedd, ac a barhaufai y byd o Jubiliau. Dêg wythnos a thrugain o flynyddoedd Daniel, a gynhwy fant bedwar cant a dêg aphedwar vgain o flynyddoedd fengl; y byd cyn hynmy 490 wythnofau, neu Sabbothau o flynyddoedd. Diwedd mod Daniel oedd 70 wythno fau, ac un y byd 7.0 fubilian: felly i gyffuro'r Eglwys am 700 flynyddoedd ogacthiwe lyr hyn a ddarfuafai iddynt eu ddioddef Babilon megis y prophwydodd feremi, Pen. 25.11. Talmae Gabriel yn dywedyd i Daniel, mai yn niwedd 70 0 wythnosau, neu Sabbothan o flynyddoedd, hynny yw dêg a thrugeinwaith faith waith o flynyddoedd, neu bumcant onid dêg o flynyddoedd, y gweithredid eu hymwarediad tragywyddol oddiwrth viern

216

vffern trwy farwolaeth Crift, cyn ficered ac eu caw. fent yr awrhon eu gwaredn allan o gaethiwed Babilen. Tr yspaid terfynedig hwn gan Daniel, Pen. 9.27. Oedd yn cynnwys 70 o Sabbothau, neu 10 Jubili o flynyddedd, yw dechrau yn y rhydd-did cyntaf a ganniadhaodd Cyrm i'r luddewon, y flwyddyn gyntaf o'i deyrnafiad ef a'r y Babiloniaid, yr hyn a grybwyllir yn Ezr. 1. 1. ac yw yn diweddu yn vnion yr amfer y bu farw Crist ar y groes. O farwolaeth Crift, neu ddiwedd olaf wythnofau Daniel, hyd we vnfed ar ddêg a thrugain i Grift, y mesurir y byd wrth y saith sel, neu saith Sabboth o flynyddoedd yn gwneuthur un fabiligyfan. Ar ôl diwedd y faith felau hynny, y mefurir y byd hyd ei ddiwedd with y faith o vdcyrn; Dad. s. ac 8. 2. ac 9. 7. Pob vto ya cynnwys 249 o flynyddoedd. (Megis y mae rhai vn tybied, vnghylch pen 440 o flynynyddoedd etto, ymddengys y gwirionedd.) Enach y leithfed yn ôl Addaf, gwedi iddo fyw gynifer o flynyddoedd ac fydd o ddyddiau yn y flwyddyn, fef 365, a gafas ei gyfnewidiad gan DDUW yn y flwyddyn Sabbothaidd. Moefes y feithfed oddiwrth Abraham. niegis ail Enoch, a gladdwyd gan Dduw, ac' a enefid yn y flwyddyn Sabbothaidd o'r byd, fef 2272. ac vn 777 ar ôl v diluw. (Ar ol cyfrif Broughton) a waredwyd, megis Woah newydd mewn Arch o gyrs, ac a fu fyw yn adeiladydd i'r Eglwys, cyhyd ac ei bu Noab yn adeliadu'r Arch, fef 120 o flynyddoedd. Yr addewid i Abraham a wnaethpwyd yn y flwyddyn Sabbothaidd, yr bon oedd 2023 o'r byd. Y chweched flwyddyn i fofuab yr hon oedd 2,000 o flynyddoedd yn ôl creadigaeth y byd, wnyt hon y meddiannwyd, ac ei rhannwyd y tîr phwng meibion Ifrael, oedd flwyddyn Sabbothaidd, a'r 19 Jubili yn ôl creadigaeth y byd. Ar y flwyddyn hon dechrouodd Mofes ci fabili, a'r hwn (megis 1 chidwy

chadwyn o ddêg ar hugain o ddolennau y rhwymodd ef rangiad meddiant Gwlad Canaan i'r Ifraeliaid trwy fosuah, byd at agori teyrnas nesoedd 1-bawb a gredai trwy fefu. Ac felly v mae 'n dwyn Eglwys yr Iuddewon, megis gyd a ffrŵd hyfryd o lubilian, oddiwith yr arwyddocad i'r filwedd, o Canaan i'r nefoedd, O fosuah i'r fefn : Canys Crift ar ddiweddy degfed ar hugain Jubili i Moses, ac ar ddechreuad y degfed ar hugain flwyddyn o'i oedran, wrth ei Fedydd a agorodd y nefoedd, ac a roddes y weledigaeth egluraf o'r Drindod fendigedig, at a welfid er dechreuad y byd. A thrwy arianllais vdcorn ei Efengyl, y mae yn cyhoeddi, yn ôl prophwydoliaeth Efay, iechydwriaeth tragywyddol i bawb a edifarhant, ac a gredant ynddo ef. Efa.61. Luc. 4. we need o'r byd a'r mei'r i Cenadwi 4. Sul

1

1

4

ş.

C

S,

ei

n

d

Ţ

ng

an i

A blwyddyn genedigaeth ein Iachawdwr Crift, yr hon oedd y 3948 o oedran y byd, oedd ar ddiwedd blwyddyn Sabbothaidd: ar 164 feithweithiad o'n byd: y mae Mofes yn gwneuthur oedran cyffredinol pob ding i fod yn ddeg faith, Pfalm 90. ac yn gyffredinol o fewn pob faith mhlynedd y digwydd rhyw gyfnewid neu dramgwydd hynodol ym mywyd dyn Ac nid rhyfedd, canys fel y mae Hippocrates yn mynegi, fod i'r plentyn yn y groth ar y feithfed dydd ar ôl ei ymddwyn, ei holl aelodau gwedieu flurfio, a'i fod o'r dydd hwnny allan yn cynnyddu iw bersfaith enedigaeth : yr hyn a fydd yn oestadol, naill a'i yn y nawted, a'i yn y seithfed Fis. Yn ei feithmlwydd oed, y mae 'r plentyn yn bwrw ei ddannedd, a rhai newydd yn tyfu yn ei lle. A phob faith mhlynedd yn ôl hynny, y mae rhyw gyfnewid neu ddigwyddiad ym mywyd dŷn; yn enwedig yn naw-gwaith faith fef y flwyddyn Climattericol, yr hon drwy brawf a welwyd yn dynghedfennol i lawer o'r gwyr dyscedig, a fuont yn llewyrch i'r byd.

Ac os hwyat hwy a ddiangent rhag y flwyddyn honno, etto y rhan fwyaf o honynt a ymedawfant a'r byd hun o fewn thyw festbweithflayddin. Lamech a fu farw uny 777 o'i enices Methufalem, yr oefwrhwyaf ofcibion dynion, a fu farw yn nechrenad ei 900 a 200 flynyddoedd. Abraham a fu farw, gwedi iddo fyw bum ar hugeinwaith faith o flynyddoedd. Facob gwedi iddo fyw yn a'r hugeinwaith faith o flynyddoedd. Dafydd gwedi iddo fyw ddengwaith faith o flynyddoedd, Felly y gwnaeth Galen, felly y gwnaeth Parrarch, yr hwn (megis y mae Bodin yn scrifemau) a fu farw ar yr vn dyddor flwyddyn ac y ganefid. Felly y gwnaeth Elizabeth forwynaidd Frenhines, o fendigedig anfarwol goffedwriaeth, yr hon a ddaeth ir byd hwn poswyl genedigaeth y Fair Forwyn, ac aeth o'r byd a'r nofwyl Cennadwri Mair Formon, [Hi fu gynt y mae he 'r amrhon, (dyna demedyd i shwi ddigon) ar y ddaiar, hon ym mhlaenafi a'r ail Formyn o'r nef uchaf.] Hopogrates a fu farw yn y is feithweithflwydd. Hierom ac I focnas ses yn y 13. Plini, Bartolius, a Cafar, yn yr 8 feith weithflingad. A fohannes de temporibus, yr hwn a fir fyw 361 o flynyddoedd, a fu farw yn y 53 se-ichweithstwydd o'i enioes. Y cyffelyb a eilid ei nodi aladrodd am apeirifo rai craill. Ac mewn gwirionedd y mae holl fywyd dŷn wedi ei fefur wrth y Sabboth: Canys partifer bynnag a fyddodyn fyw ymato flynyddoedd erro nid yw ei fywyd ond bywyd o faith a ddyddian, gwedi en hamlhau: felly yn y rhis faith y mae cyflawnder dirgelaidd, yr hyn ni ddichon ein dealltwriaeth moi amgy ffred.

Yr holl oruchel drefniad hon ar Bethau rhyfeddol cyn fynyched bob yn faith, a'n rhybuddia ni i ddyfai fyfyrio am Sabboth bendigedig y feithfed dydd, i adnabod ac i addoli Duw yn y b, wyd hwn: megis o Sabboth i Sabboth, y gallom ni gael ein cyfnewidio

i'r tragywyddol Sabboth gogonedduso byfrydwch, a

dedwyddwch, yn y bywyd fydd i ddyfod.

With ystyriaeth yr hyn beth, hawdd y dichon vn. dŷn ar a edrycho yn yr Histori Santhaidd, ddeall fod holl yrfa a rhôd y byd, yn cael ei lywodia-ethu, a'i ddarpara, megis mewn cadwyn o raglimiaeth Duw, yr hwn fydd yn trefnu pob peth. mewn rhif, mefur, a phwys. Yr holl amferoedd gan hynny, a fesurir with y Sabboth: mal na eill amfer a'r Sabboth byth gael moi gwahanu, Na' neillduo: Ac y mae r Angel yn tyngu Dad. 10. 6. Y caiffy mofur hwa or amfer barhair, hyd na byddo amfer mwyach. Ac megis y cafas y Sabbosh ci osodiad contaf yn y llyfr cyntaf o'r Scrythyrau, felly y cafas ei ffurfiad yn yr olaf: ac megis whae y llyfr hwn yn Gwrantu yn dydd i felly y mae 'r dydd hwn yn wrddo y llyfr : yn gymmaint a dadeuddio yr pethau fydd ynddo ar ddiwrnod mor functaidd, dudeuddiad yr Arglwydd ar ddydd Jr Arghondd. Dadwin to. Cyn hawled iddynt gan hynny dynnu'r Haul, neu'r lleuad, a'r fêr allan o'r nefoedd, a delen y Sabboth fandaidd fllathen yr amfer) allan o'r Eglwys: gan weled ordeinio y Sabboth yn yr Eglwys (yn gyftal ar haul ar lleuad yn y flurfafen) er mwyn gwahaniaeth yr amfer.

8. Oblegid i'r holl Eglwys trwy gyttundeb cyhoeddus, er yn am fer yr Apostolion, yn oestadol ddal bod gorchymmyn y Sabboth, yn foesol ac yn dragwyddol gyfraith Dduw, a bod cadw y Sabboth ar y dydd cyntaf o'r wythnes yn osodiad o'n

eiddo Crift a'i Aportolion.

Y Gymansa a clwid Synodus Coloniensis sy'n mynegi, sod dydd yr Arglwydd yn barchedig yn yr
Eglwys byth er amser yr Apostolion. Ignatius Escob Antioch (yr hwn oedd yn byw yn amser St
foan) a ddywed, Cadwed pob un ar a garo Grist,
ddydd

adydd yr Arglwydd yn Santtaidd, yr hwn Sydd ogeneddus o herwydd ei adcyfodiad ef, a brenin y dy-ddiau, yn yr hwn y gorchfygwyd Angau, ac i'r ad-cyfododd bywyd i ni yn Ghrist. Justin Martyr, yr hwn oedd yn byw ychydig ar ei ôl yntau, fydd yn dangos fod y Christianogion yn cadw eu Sabbath ar ddydd yr Arglwydd, megis yr ydym ninnau. Origen, yr hwn oedd yn byw yn y 180 flwydd. ar ôl Christ, sydd yn dangos yr achos pam y cyfnewidi-wyd y Sabboth i ddydd yr Arghwydd. Orig. Homi. 7, Super Exos Y mae Augustin yn dywedyd, draddodi dydd yr Arglwydd i'r Eglwys trwy adcyfodiad yr Arglwydd ar y dydd hwnnw. Et ex illo capit habere festivitatem suam, Aug. de tem, ferm. 251. [ef o bynny o dechrenois gail bod yn myl, a Christ a ordeiniodd yn gyntaf ei gadw mattaidd. Ac mewn man arall, man's Apostolian a archodd gadm dydd yr Arglmydd yn uchelwyl crefyddol, o blegid ar y dydd hwnnw, y cyfododd ein fachawdne a clwir dyddyr Arglwydd. InsH i marb gard

Megis gan hynny ei dywed Dofydd am ddinas Dun, Piul 87 3 felly y gallal finnau ddywedyd am ddyddiyr Arglwydd, Gogoneddus bethau a ddywedir am dlauarri o ddyddiyr Arglwydd. Canysyr oedd yn ddydd genedigaeth y byd, y dydd cyntaf yn yr hwn y dechrenodd creaduriaid gael bod. Ynddo ef ei fynnwyd y Goleuniallan o dywyllmch. Ynddo ef y cyfododd yr Arglwydd o farwolaeth i fywyd. Ynddo ef y cyfodod yr Arglwydd o farwolaeth i fywyd. Ynddo ef y cododd y Seincfiau allan ou beddau, gan fierhair mai arnoef y cyfodai Cristianogion i newydd-deb buchedd. Ynddo ef y difcynnodd yr Yspryd glân ar yr Apostolion. Ac y mae yn ddigon cyffelybus, mai ar y seithled dydd, pan vdcano y faith nacorn, y cwympa fericho felldigedig y byd hwn

hwn, ac a rhyddd ein gwir fesu i ni y meddiant addewidiol o wlad Canaan nesol. fosb. 6. 16. Datc.

10.7.

Y neb a fynno weled cyfundeb yr hên amferoedd, ag arfer yr Eglwys o'r cynfyd yn hyn o beth, darllenned Histori eglwlig Ensebius Lib.4. Cap. 23. Tert. Lib. de Idololatria. Cap. 14. Chryf. ferm. 5. de Resurrectione. Constit. Apostol. lib. 7. Cap. 37. Cyril in Johan. Lib. 12. Cap. 58. o'r meddwl hwn y mae'r holl iachus scrifennyddion newyddion: Edrych Fox ar Apoc. 1. 10. Bucer in Mae. 12.11. Gualt. in Malach. 3. Hom. 23. Fulk ar Teftament Rhem. Apoc. 1.10. Chem. Exam, Con. Trid. Par.4. De diebus festis. Welph. Chronol. Lib. 2. Cap. 1. Armin. Thes. in 4. pracept. Ac ancirif o rai eraill. Juni-us dayscedig a gaiff ddywedyd tros y cwbl. Quamobrem cum dies Dominicus, &c. Am bynny gan weled fod dydd yr Arglwydd yn gyftal trwy waith Crist (sef trwy ei adcyfediad, ai fynych ymddangbefied in adiscyblion ar y dydd hwnnw) trwy esaml a gosodiad yr Apostolion, a thrwy arfor oestadol hên brif-Eglwys, a hefyd trwy dystiolaeth yr Scrythyran, wedi ei gadw a'i ofod yn lle 'r Sabboth Juddewaidd: inepte faciunt, y maent bwy yn gwneuthar yn ynfyd, y rhai a ddywedant mai o draddodiad yr ydis yn cynal dydd yr Arglwydd, ac nid o'r Scrythur, megis y gallont hwy yn y modd hwnnw, ofod ar lawr a ffurfio traddodiadau dynion. Ac eilwaith, achos y cyfnewid hwn, oedd adcyfodiad (rift, a'r lleshâd o adferu'r Eglwys trwy Grift. Coffadwriaeth o'r hwn leshad addaeth in lle coffadwrineth o'r creadigaeth, Non humana traditione, sed Christi ipsius observatione & instituto, nid trwy draddodiad dyn, ond trwy ofediad ac archiad Crift, yr hwn yn gyftal, ar ddydd ei adcyfodiad, ac ar bob wyshfed dydd ar ol bynny, byd oni dderchafodd i'r nef, a ymddanghofodd i'n ddifadificition, ut a deach in commissioned

9. O blegid fod yr Arglwydd ei hun yn hyfpyfu mai diben neu'r achos o'r Sabbath yw bod yn arwydd ac yn athrawiaeth dragwyddol rhyngddo ef ai bobl, mai efe ym'r febovah ermy 'r bwn y San-Eteiddir bwynt, ac am bynny rhaid iddo ef yn unig gael ei addoli ganddynt: a than boen cospediga-eth marwolaeth, y mae a gorchymmyn ei bobl yn dragywydd i gadw hyn o goffadwriaeth yn ddi-halog. Exod. 31. 13. 14. Eithr y defnydd, a'r di-wedd hwn fydd foefol a thragwyddol. Am hynny y mae'r Sabbath yn foefol ac yn dragywyddol. y peth a fanteiddiodd Duw yn dragywydd, na ryfyged un din ei wneuthur yn gyffredin, neu yn haloge-dig. Ar y fail bon, y mae'r gorchymmyn yn galw y dyddhwn, Sabbath yr Arglwydd dy Dduw, ac y mae Duw ei hun yn ei alw ei ddydd Santtaidd. Ac ar yr unrhyw sail hefyd, y cyssegrodd yr hên De-Sament ei holl Sabathau, a'i ddydiau gwylion, i bath gan hynny er anrhydedd i nebryw greadur, fydd bechod gorthrwm, a ffiaidd ddelm addeliad. Canys y mae'r llech gyntaf yn ei wneuthur yn rhan o addoliad Duw, fod Sabbath i'w anrhydedd ef. Felly yn Levit. 22. 2. 37. 38. Ge. Ac yn Ezec. 20. 20. Neb. 9. 14. Y Sabbath a roddir ar lawr am holl addoliad Duw. Ac y mae ein Jachawdwr yn dyfcu fod yn rhaid i ni Addoli yr Arglwydd Dduw yn unig. Mat. 4. Am hynny cadw Sabbath er anrhy-dedd i Dduw yn unig. Y mae'r Yfpryd glân yn adrodd ei fod yn un o bechodau mwyaf feroboans ddarfod iddo orchymmyn uchelwyl yn ol dychymyg ei galon ei hun. 1 Bren. 12. 33. Ac y mae Duw yn bygwth ymweled ag Ifrael a'm gadw dyddiau Baalim, hynny yw, yr Arelwyddi, megis y gwra'r papistaid i'r Seinctiau, Hos. 2.13. a dywed fed y cyfryw

fryw yn ei anghofio ef. Ac mewn Gwirionedd nid oes neb lai ei gofal i gadw Sabbath yr Arghnydd, na 'r rhai fydd fwyaf eu hofergoelion i gadw gwyliau a dyddiau dynion. Am hynny mae Eglwys Rufain yn arferu gorthrwm ddelw-addoliad.

Yn gyntaf, wrth gymmeryd arni ordeinio Sabbothau, yr hyn fydd yn perthyn yn upig i Arglwydd

y Sabbath i wneuthur.

Ynail, wrth gyssegru j dyddian gwylion hynny i anrhydedd creaduriaid, yr hyn sydd gymmaint a'i gwneuthur hwy yn dduwiau sandteiddiol.

Yn drydydd, gan rhwymo wrth y dyddiau hynny addoliad Duw, gweddiau, ympryd, a haedde-

gaeth.

Yn bedwerydd wrth ofyn ar y dyddiau bynny o ddychymygiad dŷn, fesur mwy o barch, a sancteiddrwydd, nac ar ddydd yr Arglwydd, yr hwn a orchymynnodd Duw: yr hyn beth fydd o un effaith a pherchi Ang-hrift o flacen Crift. Ein Heglwys ni a ddiddymmodd ac a rodd heibio yn gyfiawn holl ddelw-addolaidd ac ofergoelaidd wyliau: ac y mae hi yn unig yn cadw ychydig ddyddiau Gwylion, er anrhydedd i Dduw ei hun, ac o ran esmwythder i wasanaethyddion. Deut. 5. 14. Er bod desod er ys hir amfer, yn ein trechu ni i arfer yr hên henwau er mwyn dosparth dinasol : megis yr arferodd St. Luc o enwan halogedig Castor a Phollux. Act. 28.11. a'r Christianogion o Ffortunatus, I Cor. 16.17. Mercurius, Rhuf. 16. 14. a'r Juddewon o ddydd Mordishens 2 Macab. 15. 37.

Duw ar drawfeddwyr y Sthbath, â allai yn ollawl felio, a dwyn ar ddeall i'r rhai fydd a'i calonnau heb galedu, mor greulon y mae yr holl Alluog Dduw yn digio wrth yr rhai a halogant ddydd yr Ar-

glwydd yn ewyllyflawn.

Yr Arglwydd (yr hwn fydd ffordd arall yn Ddaw'r drugaredd) a orchymynnodd labyddio i farwo-laeth yr hwn (o'i feddwl rbyfggun) oedd yn cynnutta ar y dydd Sabbath, Num. 5. 32. Nid oedd y weithred ond bechan, gwir; ond yr oedd ei bechod yn fwy, am iddo (ar achos cyn lleied) ryfygu torri y fath orchymmyn tramawr.

Nicanor am iddo ryfygu ymladd yn erbyn yr Juddewon ar y dydd Sabbath, a laddwyd ei hun a

35000 o'i wyr.

Llafurwr wrth falu ei ŷd ar ddydd yr Arglwydd,

a gafas ei flawd wedi ei losci yn viw.

Un arall yn dwyn ei ŷd ar y dydd hwn, a gafas ei yscubor a'r holi ŷd oedd ynddi wedi ei llosci gan dân o'r nesoedd, y nosson nessaf ar ol hynny. Desp. de tempore sermo. 117. Thom. cantipra lib. 2.

Hefyd rhyw wrardderchawg, yr hwn oedd arferol ag halogi y Sabbath wrth helwriaeth, a gafas fab o'i wraig ac iddo ben yn debyg i ben ci, ac a chluftiau

á gweflau, yn udo fel bytheiad.

Gwraig chwannog i'r byd, yn nyddu llîn yn Cingstat yn Ffraings, oedran Crist 1559, wrth arfer
gyd a'i morwynion o weithio ei chylfyddyd ar ddydd
yr Arglwydd, se a ymddanghosodd megis tân iddynt
yn ennyn yn y llin, eithr heb wneuthur dim niweid;
yr ail Sabboth ei llin a gymmerodd dân, ond se a'i
distoddwyd yn hawdd:eithr a hi heb gymmeryd rhybudd er hyn, y trydydd Sabboth ei cymmerodd dân
drachesn, ac a loscodd y tŷ, ac a ddeisiodd y wraig
chwannog a dau o'i phlant, sel y buont seirw drannoeth: eithr trwy drugaredd yr Arglwydd; yn plentyn a achubwyd yn ei grŷd ac a dynnwyd allan o'r
tan heb losci.

Ar y 13 o fonawr, oedran yr Arglwydd 1582, ar ddydd yr Arglwydd ym Mharis Garden yn llundain, yr ylcaffaldiau a gwympodd dan y bobl, wrth ymarthlygu arshlygu a'r Arth, fel eu lladdwyd wyth yn ddifymmwth, ac aneirif a friwyd ac a anafwyd. Rhybudd i'r cyfriw rai, a fyddo 'n cymmeryd mwy difyrrwch ar ddydd yr Arglwydd, o fod mewn chwaryddfâu, yn gweled digrifwch cnawdol, na bod yn yr Eglwys yn gwafanaethu Duw ag yfprydol weithredoedd Duwioldeb.

Llawer o esamplau osnadwy o sarnedigaethau Duw o waith tân, yn ein dyddiau ni, a ddigwyddodd i lawer o drefi sle'r ydoedd halogedigaeth

dydd yr Arglwydd yn cael ei groefawu.

Stratfford ar Avon a ddifawyd gan mwyaf, ddwywaith gan dân; bob gwaith ar ddydd yr Arglwydd, fef ar y naill ful, fel pettau heddyw, ac ar gyfein ir vn dydd, ym mhen y flwyddyn drachefn; yn bennaf am halogi dydd yr Arglwydd, a diyflyru

ei Air yngenau ei weinidogion ffyddlon.

Teverton tret yn Defonsir (coffadwriaeth yr hon: a bair im calon wylo o dofturi) oedd yn cael ei rhybuddio yn fynych gan ei Bigail bucheddol, y danfonai Dduw ryw ddialedd trwm arni, am ffieiddfudr halogi dydd yr Arglwydd, yr hyn a ddigwyddai yn bendant o achos bod, ei marchnad ar y dydd oedd yn canlyn. Cyn pen hir o amfer ar ol ei farwolaeth ef, ar y trydydd dydd o Ebrill, yn oedran yr Arglwydd 1598 y darfu i Dduw (mewn llaina hanner awr) ddifa â thân difymmwth dychrynadwy yr holl dref, and yr Eglmys, y Dadlendy, a'r Elusendai, neu ychydig o anneddau tlodion. lle gallafai ddŷn weled pedwarcant o dai cyfanneddol ar vnwaith yn llosci, a mwy na dêg a deugain o ddynion wedi i'r flam eu difa. Ac yr awrhon eilwaith gwedi rhoi y llyfr hwnailan gyntaf, ar y pumed dydd o fis Awit, 1612. (pedair blynedd ar ddêg ar ôl y waith gyntaf) yr enynnodd tân yn yr holl dref eil-

waith, ac ei difawyd, oddiethr dêg ar hugain o dai rhai tlodion, yr yscol, a'r elusendai. Y maent hwy yn waeth na deillion, y rhai ni chanfyddant fod bys Duw yn hyn o beth. Canniadhaed Duw iddynt ei râs y pryd yr adeiladont hi nessaf, i newid ei dydd marchnad, ac i fymmud pob achofion o halogi dydd yr Arelwydd. Cofied trefi eraill dŵr Siloe: Luc. 12. 4. a chymmeront rybudd wrth weled cospedigaeth eu cymmydogion. Ofnont fygythiau Duw, Jer. 17. 27. a choehont brophwydi Duw os mynnant lwyddo. 1 Chro. 20. 20. llawer o efamplau eraill o farnedigaethau Duw, a ellir eu hadrodd, eithr onid yw hyn yn ddigon, i ddychrynu dy galon rhag halogi yn ewyllyscar ddydd yr Arglwydd, dos rhagot yn dy halogedigaeth, fe a allai ei gwnaiff yr Arglmydd dydi yn ensampl nessaf, i ddyscu eraill i gadw y Sabboth yn well.

Y mae ef yn cospi rhai yn y bywyd hwn, i ddangos y rhydd ef ei ddialedd yn y dydd diweddaf ar yr holl rai a drawseddo ei Sabboth yn ewylly-

flawn.

Fel hyn y dangosasom yn cglur, sod gorchymmyn y Sabboth yn ddesodol, a bod ei newid es, o'r seithsed dydd i'r dydd cyntas o'r wythnos, wedi ei osod trwy awdurdod Crist a'i Apostolion. Eithr fel wrth gyhoeddi 'r gyfrairh, y cyssylltwyd amryw Ceremoniau perthynol i'r Juddewon yn neilltuol, i beri i'r bobl hyny sod yn twy gosalus i gyslawni 'r gyfraith: megis wrth y gorchymmyn cyntas, en gwarediad o'r Aipht, yn arwyddocau eu gwarediad hwy o vstern: at y pumed gorchymmyn, hŷd y dyddian YnGhanan, yn argoel o fywyd tragwyddol yn y nesoedd: at y chweched gorchymmyn, dirwest oddiwrth waed, a phethau a dagwyd: yn arwyddo gofal i ymgadw oddiwrth bob math ar lofruddiaeth: ac at y gyfraith ei gyd, Ceremoni y lâs o femrwn, Num. 15: 38. iw rhoi

rhoi i feddwl ymgadw o fewn ymylau 'r gyfraith. Felly yn agwedd ar y pedwerydd gorchynimyn y chwanegwyd rhai Ceremoniau a berthynen i'r lu-ddewon yn briodol, ac nid i bobl eraill: megis yn gyntaf, y ddau offrwm gorchymynnedig iddynt ar y Sabboth, Nym. 28.9, 10. i ddangos iel y mynnai Dduw ei wasanaethi a mwa anrhydedd ar Sabboth, nac ar ddyddiau r wythnos: yn all, y gorehymmyn casth na chypneuid, tan ar y didd Sabboth, na thrwlid bwyd, Exod. 35, 2, 3, ac 16, 23, ac na wneid neb ryw latur corphorol, y ddau beth i ddwyn ar gol iddynt eu gwaredigaeth o'r flwin dan, a'i caethiwed yn yr Aiphe, trwy arweiniae Mojes ar y dydd hwnnw: a hefyd i arwyddocau iddynt ymwared tragywyddol eu heneidiau o dan vffern trwy farwolaeth Griff. Yn drydydd, cadw y Sabs both ar y feithfed dydd vinon yn ôl trefn y creadi-gaeth, gan arwyddocau i'r Juddowon, y deuai Griff, trwy ei farwoiaeth (gan orphywys ar eu Sabboth hwynt yn y bedd), i beri iddyne lonyddwch a gor-phywyfdra oddiwrth faich, ac iau y Ceremoniau cyfreithiol, yr hon ni allodd ein tadau ni, na nippau et divyn, Act. 15. 10. Col. 2. 16, 17.

A pha ddelw bynnac ym mharadwys cyn cwymp dŷn, nad ydoedd cadw y Sabboth ar y feithfed dydd o'r creadigaeth yn Ceremoni, eithr prawf o berffeithrwydd: etto yn ol y cwymp ef a aeth yn ceremoniaidd, ac iw gyfnewid o herwydd yr adferiad trwy Griff. megis y daeth bywyd dŷn yr hwn o flaen y cwymp oedd anfarwol, ar ol hynny i fod yn farwol, a noethni yr hwn o'r blaen llaw oedd yn harddwch, a ddaeth yn cywilydd gwedi hynny: a Phriodas a ddaeth yn arwydd o'r dirgeledig wndeb fydd rhwng Criffia'i Eglw s, Ephel. 5. Ac i gyffawni y Ceremoniau (y hai er mwyn yr Juddewon a chwanegelid at y Sabboth) fe ddarfu i Griff yn olei

farwolaeth orphywys yn ei fedd holl ddydd Sabboth yr Juddewon, ac wrth orphywys felly, efe a gyflawnodd yr holl Ceremoniaidd angwanegiadau

hynny,

Yr awrhon, fel na ddarfu i ddyspeidiad o'r Ceres monian cyfylltedig at 1,5,ar 6 gorchymynnion,ac at briodas, mo ddiddymmu y gorchymynnion hynny, na phriodas, mal na byddent yn ddofparthau tragywyddol o addoliad Duw a chyfiawnder dyn: ni ddarfu chwaith, i ddirymiad y Ceremoniau gosodedig at y Sabboth, ddiddymmu gweddeidd-dra y gorchymmyn am y Sabbath: felly er bod y Cere-moniau wedi eu rhoi heibio, wrth ddyfodiad y Sylwedd: ar cyfcod wedi cilio o ran i Gritt y corph ci guddio: etto yr orphywysfa fanctaidd, yr hon a orchymnynwyd ac a gadwyd, cyn bod na'r Juddewon yn bobl, na 'r Ceremonias hynny wedi eu cyfylltu at y Sabboth, a barhâodd yn dragywyddol gyfraith Dduw, trwy'r hon y mae holl hiliogaeth Addaf yn rhwymedig i orphywys oddiwrth eu gorchwylion eyffredinol, mal y gallont gwbl dreulio pob feith-fed dydd mewn cyhoedd anrhydedd a gwafanaeth yr ynig Dduw, eu Creawdwr, a'i Gwaredydd: eithr yn fylwedd y pedwerydd gorchymmyn ni chrybwyllir am vn math ar Ceremoni.

Y Dadleuon pennaf, yn erbyn defod y Sabboth

ydynt dri.

1. Geiriau St Paul at y Galatiaid, cadw yr y-dych ddiwrnodau a misoedd, ac amseroedd, a blynyddoedd, &c. Gal. 4. 10. Eithr nid yw yr Apostol yno yn condemnio neu yn beio ar y Sabboth Moesol, yr hwn a alwn ni dydd yr Arglwydd: a'r hwn a ordeiniasai ef ei hun, yn ôl gorchymmyn Crist, yn yr Eglwysi hynny o Galatia, a Chorinth, ac a gadwasai ei hun mewn Eglwysi eraill, 1 Cor. 16. 1. ac 14. 37. Ast. 20. 7. eithr y mae ef yn dywedyd am ddyddi-

au, am amseroedd, a blynyddoedd yr Juddewon, ac am gadw y Sabboth ar y seithfed dydd yn ôl y creadigaeth, yr hyn y mae ef yn ei alw cysgodau pethau i ddyfod, gwedi eu diddymmu yn awr trwy Grist y corph; ac yn y gyfraith hwynt a elwir Sabbothau, eithr gwedi eu gwahanredu oddiwrth y Sabboth Moesol, Col. 2. 17. Levit. 23. 37, 38.

2. Geiriau St Paul at y Colossiaid, set, Am hynny na farned neb arnoch chwi am fwyd neu am ddiod, neu o ran dydd gwyl, neu newydd loer, neu Sabbothau, Col. 2. 16. eithr y mae'r Apostol yn meddwl Sabbothau Ceremoniaidd yr Juddewon, megis o'r

blaen.

3. Yr hyn a scrifennodd yr vnrhyw Apostol at y Rhufeiniaid, sef, y mae un yn barnu diwrnod uwchlaw diwrnod, ac arall yn barnu pob diwrnod yn og y-

funch, &c. Rhuf. 14. 5.

Eithr nid yw St Paul yn gwneuthur dim o'r fâth gyfrif, canys nid yw y ddadl yno rhwyng yr Iddewon a'r cenedloedd, eithr rhwng y Cristianogion cryfion a'r gweiniaid, Rhu. 15. 1. Y thai cryfion ocddynt yn cyfrif y naill ddydd vwchlaw 'r llall, megis y mae yn ymddangos with fod dydd wedi ei orchymmyn, a'i gadw yn yr Eglwys, ym mhob man yn adnabyddus, a pharchedig wrth yr enw hwn, fef dydd yr Arglwydd. Ac am hynny mae St Paul yn dywedyd yma, yr hwn fydd yn yftyried y diwrnod hwn ir Arglmydd y mae yn ei yftyried. Yftyried yr hwn, o herwydd cyfnewid feithfed dydd yr Juddewon, rhai Cristianogion gweinion (fel llawer heddyw) a dybient nad ydoedd angenrheidiol: felly onis myn gwyr (o achos diddymmu dydd yr Juddewon) anrhydeddu a chadw yn fanctaidd ddydd yr Arglwydd, eithr ei gyfrif fel diwrnod arall: y mae hyn (medd yr Apostsi) yn argoel o'i gwendid hwy, a hynny fydd raid cyd-ddwyn ag efo,nes eu caffont hwy amner i gael en hathrawiaethu ym mhellach yn yr iawn. Pob dadl arall a withwynebo y gorchym myn hwn nid yw ond ofer, ac ni thâl moi atteb.

v co.pb; ac yn y gyfraith hwynt a clwir Sab-

Tr union food o gado yn fanctaidd ddydd yr fef, Limbyn-

Rawrhon fandeiddiad y Sabbath fydd yn fefyll mewn dan beth. Yn gyntaf, yn gorphy-wys oddiwrth bob ow aith a garchwyl cyffredinol, ar a berthyno i'n bywyd anianol ni.

Your In exslegru yr erphymysfa honna yn gwbl ollawl i wafanaethu Duw, ac i arfer y moddion fan-staidd, y rhai a berthynant i'r bywyd yfprydol.

Am y captaf.

Toweithiau, a'r gorchwylion sydd raid i ni bei-dio a bwynt, ydynt yn gyffredin holl ddinasol a gwle-dio drafferthion, o'r Heiaf hyd y mwyaf. Exod. 31. 123 13: 749, 30; re lieft hysbytu yn eglurach:

mattalier Yn gyntal oddiwrth holl weithredoedd ein galwedigaeth hyd yn oed wedi amfer

eynhaiaf.

Yh ail goddiwrth ddwyn beichiau, a phynnau, megis y mae i Carwir: neu farchogaeth allan o ran elw neu ddifyrrwch i fe a orchymynnodd Duw eu cau yr anifoliaid erahywys ar y dydd Sabboth y torrid ymmath oddiwrth ddyn bob achos mdeithio. ac o lafurio gyd a hwynt. Deut f. 14 Exod. 34. 21 Jer. 17. 21, 22, 27. mae Dum yn cennadu iddynt hwy Ionyddwoli a'r y dydd hwnny, a'r fawl heb anghenrhaid, fydd yn dwyn eu llonyddweh oddi arnynt ar ddydd yr Arolwydd, fe fydd gruddfanau yr anifeiliaid lluddedig trucin yn codi yn y farn ynnydd yr Arglwydd yn

eu herbyn. Rhuf. 8. 22. Un agwedd yw y rhai fydd yn treilio y rhan fwyaf or dydd hwn yn eu trwfio, au paintio au porthi eu hunain, megis Jefabel, gan wneuthur gwaith y cythraul ar ddydd Duw.

Yn drydydd, oddiwrth gadw ffeiriau a marchnadoedd, yr hyn beth yn amlaf y mae Duw yn ci gospi â phla heintus, tân, neu lifeiriant aruthrol.

Yn bedwerydd, oddiwrth fyfyrio ar lyfeidd, neu gelfyddyd, oddieithr ar yr Scrythyrau Sanctaidd a Duwioldeb. Canys y mae 'n rhaid i ni geisso bod yn draferchog yn yr y spryd ar ddydd yr Arglwyddo Itod yn fyrr, y mae 'n rhaid i ti y dydd hwnnw adael ymmaith bob gorchwyl yn dy alwedigaeth, megis ci gallo yr Arglwydd wrth ei alwad ef wneuthur ei waith of ynot. Canys ni fendithia'r Arglwydd ddim ar a ynnillir wrth orchwyl cyffredin ar y dydd hwn: eithr fe brifia megis aur Achan, yr hwn o herwydd ei gael yng-wrthwyneb gorchymmyn yr Arglwydd, a ddug felldith Dduw ar y cwbl arall a gafclefid yn gyfreithlawn. Ac os darfu i Grift fflangellu ymmaith megis lladron, y rhai oeddynt yn gwerthu ac yn prynu yn y Deml, yr hon nid oedd ond Ceremoni iw diddymmu ar fyrr: a ellir tybied y cynnwys ef y rhai hynny i ddiange yn ddigerydd, a fyddo yngwrthwyneb ei orchymmyn, yn prynu, ac yn gwerthu ar y Sabboth, yr hwn yw ei gyfraith dragywyddol? Crift fy 'n galw 'r cyfryw yn gyffegr-yfpeilwyr; ac hwy allant yn gyffal ledratta y Caregl oddiar Fwrdd yr Arglwydd,a dwyn oddiar Dduw y rhan fwyaf o ddydd yr Arglwydd iw dreilio, a'i fwrw heibio, yn eu trachwantau eu hunain. 'Fe gaiff y cyfryw fai ryw ddydd weled, fod Barnedigaethau Duw yn drymmach nac y mae dynion yn meddwl eu bod.

Yn bumed, oddiwrth bob difyrrwch, a digrifweh, y rhai ydynt gyfreithlawn amfer arall: Canys o-

ni ddylid gwneuthur gorchwylion cyfreithlawn ar y dydd hwn, hytrach o lawer y dylem ymgadw oddiwith ein diffyrruch cyfreithlawn, yr hwn fydd yn dwyn ymmaith ein ferch, a'n hewyllys oddiwrth fyfyrio pethau nefol yn fwy nac yn weithred neu lafur corphorol. Efay. 58. 13. 14. Canys ni all fod i ddyn fydd yn ymddigrifo yn yr Arglwydd, Pfal. 27. 4. Vn difyrrwch nac hyfrydwch mwy, na fan-Reiddio dydd yr Arglwydd. Canys a ddichon fod mwy gorfoledd i ddŷn a fyddai wedi ei euogiarnu, na chael dyfod i bys ei Dywyfog i gael ei bardwn, a'i faddeuant yn seliedig? neu i vn a syddai glwyfus anescorol, na chael dysod at y Physygwr a allai ei iachau es? neu i fab afradlon a fuafai yn ymborthi ary mêsgyd a'r Môch, na chael ei gynnwys i ddyfod i fwytta bara y Bywyd ar Fwrdd ei Dâd? neu i'r hwn o herwydd ei bechod fydd yn ofni clywed fon am farwolaeth, na chael clywed diogelwch oddiwith Dduw am fywyd tragywyddol? Os wyt yn canniadhau difyrrwch i't dy hun, neu i'th wâs, canniadhâ hynny yn vn o'r chwe diwrnod, y rhai fydd eiddot ti, nid ar ddydd yr Arglwydd, yr hwn nid yw eiddo i ti nac iddynt hwythau. Nid oes gan hynny, vn difyrrwch corphorol iw arferu, oddieithr yr hyn a allo ddiddanu 'r enaid i wneuthur gwafanaeth yr Arglwydd yn fwy cyffurus.

Yn chweched, addiwrth fwyta yn drwm, neu y-fed gormodedd o wîn, neu ddiod gref, yr hyn a ddichon ein gwneuthur ni yn fyfrdanllyd, ac yn anghymmwys i wafanaethu Duw a'n calonnau, ac a'n

medddyliau. Eph. 5. 18. Deut. 28. 47.

Yn seithsed, oddiwrth bob siarad am bethau bydol, yr hyn a luddias sanceiddio 'r Sabboth, yn swy na gweithio, gan weled ei gall dŷn weithio ei hun, eithr na all siarad ond gyd a'g vn arall. Esa. Yr hwn fydd yn cadw y Sabboth yn vnig wrth orphywys, fydd yn ei gadw ef megis anifatl. Canys goriphywysfa ar y dydd hwn a orchymynnwyd i Griftianogion cyn belled, ac y byddo yn gynnorthwy i fantfeiddrwydd: a gwaharddwyd gwaith cyn belled ac y mae yn rhwyftr i addoliad Duw oddifewn ac oddiallan.

n

r

d

i

d

n

d

Os ydyw gan hynny pob arferion o ddifyrrwch, v rhai ydynt gyfraithlawn amfer arall, heb fod i w cynnwys ar y Sabboth; hytrach o lawer y mae pob rhai ydynt anghyfreithlawn bob amfer arail, yn ollawl yn waharddedig. Pwy yn ddi-alaeth a ddichon oddef gweled Criftianogion yn cadw d, dd yr Arglwydd, megis pe baent yn cynnal digwyl ac yn arlwyo Gwledd i Bacchus, ac nid i anrhydedd yr Arglwydd fesu, fachawdwr a Phrynwr y byd? O blegid wedi eu gwasanaethant Dduw vn awr fach i ymddangos yn dêg oddiallan, y maent hwy yn treulio y darn arall o ddydd yr Arglwydd, yn eiftedd i lawr i fwyta ac i yfed, ac yn cyfodi i chwaren: 1 Cor. 10.7. Exod. 32. 6.18. 19. Yn gyntaf ymdorlwythant â bwyd a diod, ac yno porthant en trachwantan a chwaryddiaeth a dawnsiau. Yn erbyn y cyfryw halogedigaeth, y mae 'r holl Athrawon Sanctaidd, yn gyftal yr rhai hên a'r newydd, yn tyftiolaethu ac yn beio yn drachwerw: yn gymmaint a bod Augustin yn gwirio mai gwell sw aredig na dawnsio ar y dydd Sabboth. Aug. in tit. Pfal. 91.

Yr awrhon yn enw yr Hollalluog Dduw, yr hwn a orphywyfodd yn ol creu nefoedd a daiar: ac yn enw ei dragywyddol Fab Jefu, prynwr ei Eglwys, yr hwn ar fyrr a farna yr holl ddynion, yn ôl yr vfudd-dod a ddangofafont i'w orchymynnion ef: yr wyf yn er-chi i ti,yr hwn wyt yn darllain y geiriau hyn, megis y byddo i ti atteb ger bron wynepryd Crist a'i holl Angelion Sanctaidd y dydd hwnaw, gyd-bwyfo, ac

yfty-

a sint out

ystyried, pa vn a wna dawnso, chwaren interlud, chwaren mwm, cardian, tabler, towlbwrdd, Bowlio, saethu, chwaren tenis, arthlygu 'r Arth, cwmpniaeth, carowsio, a'r cysryw arferion ynsyd o Robin Hood, moris-dawnsiau, gwyl mab-sannau, chwareuon Mai, a'r cysfelyb, a'i bod yn orchwylion i Dduw i roi ei fendith arnynt, ac iw cynnwys ar y dydd Sabboth, a'i nad ydynt. A chan weled na ddylid gwneuthur un weithred ar y dydd hwn, oddieithr y cysryw a syddo i foliannu Duw, neu'r cysryw ac y gallom ddisgwyl bendith Dduw arni, Pa fodd y meiddi di wneuthur y pethau hynny ar y dydd bendigedig hwnnw, ar y rhai ni feiddi di erchi i Dduw ganniadhau ei fendith iw mwynhau? Clyw hyn a dynchryna o ienstid balogedig o'r oes balogedig!

O galon rewlyd, gwbl ddi-yftyr a gwag o ras Duw! yr hon gan fod bob dydd o chwech, bob awr ym mhob dydd, bob munyd ym mhob awr, yn cael archwaethu trugaredd dy Dduw yn Ghrift, heb yr bwa, bob munyd y buafit yn diffannu! Etto ni chlywi di yn dy galon ewyllys i allael treilib yr un diwrnod hwnnw o'r wythnos, yngwafanaeth dy Feifer, yrhwn a gadwodd ef iw addeliant a'i feliant ei hun. Rhodded dynion ar lawr yr escusion a synnont, er mwyn ymddiffyn eu halogedigaeth; ac attebont beth bynnac a roddo r cythraul yn eu pennau a etto mi ddymunwn arnynt gofio, gan weled mat hên draadodiad yn yr Eglwys ydyw [Lactan. lib. 7. c.1.] Y bydd ail ddyfodiad yr Arglwydd ar ddydd yr Arglwydd, leied gorfoledd y fae iddynt gael eu goddiwes yn arferu cnawdol ddifyrrwch i ryngu bodd iddynt en hunain, pryd y byddo en Meistr hwy yn disgwil eu cael yn ei wafanaethu ef mewn gorchwylion ac arferion ysprydol, Fe ddymunai 'r adyn mwyaf halogedig y pryd hynny yn hytrach gael ei ddal ar ei linian yn gweddio yn yr Eglwys, nag megis gafr yn crychneerychneittio yn y dawns. Oni ddichon hyn eu cynhyrfu, mi ddymunwn etto ar ein rhai gwychion ammur feddwl, pan fyddont yn dawnfio ar ddydd yr Arglwydd, yngwrthwyneb gorchymyn yr Arglwydd, nad ydynt ond dawnfio ar fîn y pwll; ac na wyddant pa vn gyntaf o honynt a fyrth i mewn. I'r hwn yn ôl iddynt gwympo vnwaith heb edifeirwch, ni all mawredd yn y byd eu hachub oddiwrth ddial y Duw mawr, gorchymmyn yr hwn yngwrthwyneb eu gwybodaeth a'i cydwybod, yr oeddynt hwy mor rhyfygus yn ei drawfeddu. Oni all gan hynny orchymmyn Duw moth ddychrynu di, na gair Duw moth gynghori di, Ni ddywedaf fi ddim ond y peth a ddywedodd St Joan om blaen i, yr hwn Jydd frwnt bydded frwnt, etto. Dad 22, 11.

Am yr ail,

Cyssegriad gorphywysfa'r Sabboth sydd yn sefyll, yn cyslawni tri math ar ddyledion: yn gyntaf, cyn: yn ail, ar: yn drydydd, gwedi gorchwylion cysfredin yr Eglwys.

"Y dyledion i'w cyflawni cyn y gwasanaeth cyffredin,

yaynt.

+

in

1-

W

d

d

y

y

H

1. Noswylio mewn pryd y noson o'r blaen, megis y byddo dy gorph yn ddiflinach, a'th feddwl yn gymmwysach i sancteiddio 'r Sabboth drannoeth. Canys o ddiffyg y parodrwydd hwn, tydi dy hun a'th weision pan fyddoch lluddedig gan lafur a gwilio y nos o'r blaen, a fyddwch mor bendrymmion, y pryd y dylech fod yn gwasanaethu Duw, ac yn gwrando beth a ddywaid ei Yspryd ef wrth yr Eglwys o ran athrawiaeth i'ch eneidiau, Dad. 2. 3. Na byddwch yn gallael dal mo'ch pennau i fynu gan gyscu: i ddianrhydedd Duw, tramgwydd yr Eglwys, a gwradwydd i chwi eich hunain. Am hynny y mae'r Arglwydd yn gorchymmyn i ni, nid yn vnig gadw yn sanctaidd; cithr hefyd ym mlaen llaw cofio

Fel hyn yr oedd Moeses yn dyscn y bobl dros nôs igosio 'r Sabboth: Exod. 16. 23. Ac yr oedd hi yn ddesod ac arfer sanctaidd ym mhlith ein henasiaid, pan genid y glôch osber ar y noswyl o'r blaen, se a ymadawai 'r llasuriwr a'i orchwyl yn y maes, a'r Cresserr a'i gylfyddyd yn ei sŵth, ac aent i'r Eglwys i brydnawnol weddi i baratoi eu heneidiau; mal y gailai eu meddyliau sod yn siriolach i addoli Duw

ar y dydd Sabboth,

2. I feddiannu y nofon honno dy lestr dy hun mewn fantieiddrwydd ac anrhydedd: I Cor. 7. 5. Megis y gellych di roi dy enaid yn anrheg burach

yng-olwy Duw y borau drangoeth.

3. I godi yn blygeiniol y boreu ddydd Sabbath. Bydd otalus gan hynny i godi yn foreuach ar y dydd hwn, nac ar y dyddiau eraill: yn gymmaint ac y mae gwafaraeth Duw iw roi o flaen trafferthion bydol: O herwydd nad oes yn Milfr iw wafanaethu cyffal w Duw; ac yn y diwedd, nid oes well cyflog yn y byd iw iael, nac am ei wafanaeth ef.

4. Pan fyddych gwedi codi, yftyria wrthit dy

a-

ld.

Y

ir,

au e-

ai

ei-

nu-

n-

yr

ôs

n

d,

a

55

y

n

h.

6.

d

e

d

П

hun paryw bechadur aflan wyt; ac i ba gyfryw le fanctaidd yr ydwyd yn myned i ymddargos, fef ger bron y gwir Ddiw fanctaidd, yr hwn fydd yn gweled y galon, ac yn cafau pob amhuredd a rhagrith. Ymhola â thydidy hun gan hynny cyn i ti gychwyn i'r Eglwys, pa bechodau trymmion a wnaethoft yr wythnos a aeth heibio; esfaddef hwynt oll o flaen Duw, ac yn ddifrifol gweddia am gael maddenant am danyn, ac felly gwna dy gymmod dy hun a Duw ynGhrift. Adnewydda dy addunedau i fyw yn fwy cydwybodus, a gweddia am ychwanegu y doniau a roddwyd iti, ac am roddi i ti y rhai fydd arnat ti eu heisiau. Eithi yn enwedig gweddia am râs i wrando gair Duw yn fuddjol wrth glywaid ei ddarllen a'i bregethu, a gallael o honot dderbyn y Sacrament fanctaidd yn gyffurus (os dydd i gymmuno a fydd:) a gweddia ar i Dduw a'i Yspryd glân gynnorthwyo y pregethwr, i adrodd rhywbeth i ladd dy bechod, ac i gyssuro dy enaid : Col. 4. 2. Yr hyn a elli di ei wneuthur yn y modd hyn, neu'r cyfryw.

Borenol weddi ar y dydd Sabboth.

Arglwydd goruchaf, O Dduw tragwyddol, yr hwn sydd a'i boll weithredoedd yn ogoneddus, a'i Feddyliau yn ddyfnion: Ni ddichon bod dim well na moliaunu dy enw, a datcan dy drugareddau my horau, ar y sanctaidd a'r bendigedig ddydd Sabboth. Canys dy ewyllys a'th orchymmyn yw, i ni sancteiddio y dydd hwn yn dy foli a'th wasanaethu: ac i ddwyn ar gôf yn ddiolchgar, yn gystal am greadigaeth y byd trwy allu dy Air, a gwaredigaeth dynawl ryw trwy farwolaeth dy Fab. I ti Arglwydd (yr wyf yn cyfaddef) y mae Mawredd, a galwydd (yr wyf yn cyfaddef) y mae Mawredd, a gal-

lu a gogoniant, a goruwchafiaeth, a harddwcb : Ca-nys y cwbl yn y nefoedd, ac yn y ddaiar Gydd eiddot ti : y deyrnas sydd eiddo ti Arglwydd, yr hwn befyd a ymdderchefaist yn ben ar bob peth. Cyfoeth hefyd ac anrhydedd a ddeuant oddi wrthit ti, a thi sydd yn arglwyddiaethu ar bob peth, ac yn dy law di y mae nerth, a chadernid: yn dy law di hefyd y mae mawthan, a rhoddi gras i bawb. Yr awrhon am hynny O fr Nuw, y moliannaf dy enw far chaidd : oherwydd lle yr oeddwn i bechadur truan gwediannog dy anfodlonrhwydd a'th ddigofaint cyn fynyched, er hynny o'th rad a'th ddaioni (heb ddal fulw ar fy halogedigaeth a'm gwendid)ryngu bodd it ychwanegu y Sabboth hwn at rif fy nyddiau. Rhynged bodd it hefyd, O Dâd nefol, er mwyn haeddedigaethau felu Grift dy Fâb, (adcyfodiad gogoneddus yr hwn y mae'r holl Eglwys heddyw yn ei glodfori) faddau a gollwng dros gôf, fy holl bechedau am camweddau. Yn enwedig O Arglwydd, glanhâ fy enaid oddiwith y pechodau bryntion hynny, â gwaed dy bur oen gwirion di-frycheulyd, yr hwn sydd yn tynnu ymmaith bechodau y byd. A phâr i'th Yfpryd fanctaidd, farwhau fwyfwy fy llygredigaethau, megis i'm adnewydder ar lun dy ddelw di,i'th wasanaethu di mewn newydddeb buchedd a sanctei-

aeth heibio ar dy gvdwybod. Joan. 1.29.

ddrwydd o ymarweddiad. Ac megis y Yma y gel- darfu i ti o'th trugaredd fynghadw i yn li gyfaddef ddiangol hyd ddechreu ydydd bendipa bechod gedig hwn : felly yr wyf yn ymadolor wythnos wyn it, ei wneuthur yn ddydd cymmod rhwng fy enaid pechadurus a'th' sy'n gwascu ddwywawl Fawrhydi. Dôd i miras i'w wneuthur yn ddydd o edifeirwch tuag attat ti, fely byddo dy ddaioni yn ei selio ef yn ddydd o faddeuant i mi: ac fel y gallwyf gofio mai cadw

cadw yn fanctaidd y dydd hwn, yw 'r gorchymmyn a scrifennodd dy fis dy hun : Megis ei gallwn i ar y dydd hwn fyfyrio ar weithredoedd gogoneddus ein creadigaeth, a'n prynedigaeth; a dylcu y modd i adnabod, ac i gadw y cwbl eraill o'th cyfreithiau, a'th orchymynnion fanctaidd. Ac yn y man, pan fyddwyf ym mhlith y gynulleidfa fanctaidd, yn ymddangos yn dy dy ger bron dy wyneb, i offrwm ir ein boreuol aberth o foliant a gweddi; ac i wrando beth a lefara yr yspryd (ym mhregethiad dy air) wrth dy was; O na ad i'm pechodau sefyll megis cwmmw. i attal fyngweddiau, rhag derchafu attat ti; neu i gadwyn ôl dy râd rhag descyn trwy dy air yn fynghalon. Myn a wn O Arglwydd, ac yr wyf yn crynu with feddylied, fod tair rhan o'r had da yn fyrthio mewn tir drwg. O na ûd i'm calon i fod yn debyg i'r ffordd fawr, yr hon trwy galedwch ac eisiau gwif ddealltwriaeth, nid yw yn derbyn mor bâd nes dyfod yr vn drwg a'i ddwyn ymmaith : nac yn debyg i'r tir creigiog, yr hwn fydd yn gwrando yn llawen tros amfer, eithr yn cilio cyn gynted ac y codo, na phrofedigaeth, nac erlid er mwyn dy Efengyl di : nac yn debyg i'r tir dreiniog, yr hwn gan of alon y byd a melyswedd buchedd a daga yr had megis nas gallo ddwyn ffrwyth i berffeithrwydd: Eithr yn debyg i'r tir da, y byddwyf a chalon hawddgar gydwybodus, yn gwrando dy air, ac yn ei ddeall a'i gadw, ac yn dwyn ffrwyth trwy ammynedd, yn y mefur y gwelo dy ddoethineb fod yn gymhefur er mwyn dy ogoniant di, a'm diddanwch tragwyddol innau. Agor hefyd yr wyf yn attolwg it O Arglwydd ddrws yr ymadrodd ith wâs, yr hwn a anfonaist attom ni i agoryd ein llygaid, ac in trois dywyllmch i oleuni, no o feddiant Satan at Dawn; fel y detbyniom faddenaut pechodan, a chy-

t-ot

d

d

172

se

-

y

S

Matth. 13.15 &c. Luc. 8.25. Col.4.3. Ad.26.18.

fram

fran ym myfc y rhai a sancteiddwyd trwy ffydd yn Ghrift. A dyro i mi ras i ymostwng fy hunan at ei Weinidogaeth ef, yn gyftal pryd y byddo yn fy nychrynu i 2 Barnedigaethau, a phan fyddo yn fy niddanui a'th Trugareddan di. Ac fel y byddwyf yn rhoi fyn-rhaserch arno er mwyn ei orchwyl; O blegid ei fod yn gwilio tros fy énaid, megis un a fydd raid iddo roddi cyfrif am dano i'w Arglwydd. Dyro i mi râs i'm ymddwyn fy hun ym mhlith y gynulleidfa sanctaidd mewn gweddeidd-dra, a pharch, megis yn dy ŵydd di, ac yngolwg dy Angelion sanctaidd. Cadw fi rhag syrthni a chyscu, ac rhag holl feddyliau gwib-grwydrus, a bwriadau bydol : fancteiddia fyng-hôf megis y byddo yn gymmwys i dderbyn, ac yn hydda i gofio yr holl athrawiaethau buddiol daionus, a ddyfcir ini allan o'th Air di. Ac fel y gallwyf trwy gynnothwy dy Yspryd glân arferu yr addysg ar moddson hynny, i'm hyfforddi mewn hawddfyd, am cyfluro mewn cyfludd, er mwyn gwellhau fy muchedd, a rhoi gogoniant i'th enw. A bod y dydd beddyw, yr hwn y mae dynion anuwiol halogedig yn ei dreilio yn eu difyrrwch a'i trachwantau eu hunain, i mi (megis vn oth wasanaethwyr ffyddlon) allael dirfawr ymhyfrydu yn ei gyfegru ef Ith anrhydedd a'th ogonedd di heb wneuthur fy ffyrdd fy hun,na cheisio fy emyllys fy hun,na dywedyd fyng-eiriau

fy hun. Eithr gan roi heibio yn gyftal gweithredoedd pechod, a gweithredoedd fyngalwedigaeth gyffredinol, y Heb. 12. gallwyt trwy dy râs di, glywed yn fynghalon ddechreuad y Sabboth trag-Efa. y 8. 13. wyddol, yr hwn mewn llawenydd a gorfoledd anraethadwy a gaf fi ei gyflegru gyd a'th Seinctiau a'th Angelion,

Efa.66.32.

1 Thef. s.

12.

17:

i'ch feli a'th addeli yn dy deyrnas nefol yn dragywydd. Yr holl bethau hyn yr wyf yn dragoffyngedig yn ymbil am danym, yn enw a chyfryngdod ein Harglwydd Jefu, yn y ffurf ar weddi a ddyfcodd ef i ni.

Ein Tadyr bun wye, &c.

Gwedi i ti fel hyn baratoi dy enaid dy hun o'r neilldu, os oes ofal tŷ a thylwyth i ti galw dy deulu yng-hyd, darllain bennod, a gweddia megis yn nyddian yr wythnos; Eithr cofia ddibennu yr baratoad, ar dyledion neilltuol hyn, fel y gellych di a'th Deulu fod yn yr Eglwys cyn dechreu y gweddiau. Onid ê fe ddichon eich neillduol arferion fod yn rhwyfir ac nid yn barotoad. A thra fyddych di (a'th teulu) mewn hollhawl barch yn myned tu ar Eglwys myfyried pob yn fel hyn wrtho ci hunan.

Pethan im myfyrio wrth fyned ir Eglwys.

1. D'y fod yn rayned i lŷs yr Arglwydd, ac i lei glywed ei Fawrhydi yn llefaru wrthit tithau yn ei Air: ac i dderbyn ei râd a'i fendith ar dy enaid, a'th lafur-enest, yr hyn a wnaethost yn y chwe' diwrnod a aethant heibio.

2. Dywed wrthit dy hun hyd y flordd; Fel y brefa'r bydd am yr afonydd dyfroedd: felly'r hiraetha fy enaid am danat ti o Dduw. Sychedig yw f
enaid am Dduw, am y Duw byw: pa bryd y deuat
ac yr ymddangosaf ger bron Dum? Canys gwell yw
diwrnod yn dy gynteddau di, na mil yn lle atall!
dowisma eistedd wrth y rhiniog yn nhŷ fy Nuw, o staen
trigo ym-mhebyll annuwioldeb. Am hynny minneu a ddeuaf i th dŷ di yn amlder dy drugaredd, ac

a addolaf tu a th Demil sanctaidd yn ny ofn ni, Pfal.

1. 7. ac 42. 1, 2. ac 84. 10.

3 Ardy fynediad i mewn i'r Eglwys dywed, mor ofnadwy yw y lle boon ? nid oes yma onid th i Ddum, as dymma borth y nefoedd, dian fod Dum yny fan hon, y mae'r Arglwydd yn ddiammau gyd a'r bobl yma. Gen. 28. 16, 17. 1 Cor. 14. 25. A chan ymostwng a'th wyneb tu ar llawr wedi y delych ith le, dywed: O strglwydd boffais drigfan dy 15, alle presswylfa dy ogoniant. Vn peth gan hynny a daeisyfinis i gan yr Arglwydd, bynny a geifiaf, sef caffel trigo yn nhy 'r Arglwydd holl ddyddian fy mywyd i edrych ar brydferthwch yr Arglwydd, ac symofyn yn ei Deml : am bynny 'r aberthaf yn ei babell of ebyrth gorfoledd: canaf, ie canmolaf yr Arglwydd. Clyw o Arglwydd fy llyferydd, trugarba befyd wrthif, gwrando arnaf, pan lefwyf arnat. Daioni, a thrugaredd yn ddian am canlynant, oll ddyddiau fy mywyd, a phresswyliaf yn by'r Arglwydd in drag iwydd. Ac fel dyma y parodrwydd ar gwilio ar ein traed yr oedd Salomon yn ei gynghori i ni ci wneuthur, cyn myned i dŷ Dduw, Pfal. 26. 8, ac 27. 4, 6. ac 23. 6. Preg. 5. 1.

Tr ail math ar ddyledion iw cyflawni ym mhlith y gynnulleidfa Santtaidd.

PAn ddechreuo'r gwasanaeth gad ymmaith dy neillduol fyfyriadau, a gâd i'th calon vno a'r Gweinidog, ac â'r holl Eglwys, o ran eich bod megis yn un corph yn Ghrist, ac o herwydd bod Duw yn Danw'r drefn, efe a fyn wneuthur pob peth yn yr Eglwys o un fryd ag un galon: Canys y mae gorchwylion yr Eglwys yn gyhoeddus ac yn gysfredinol. 1 Cor. 13. 12. Ac. 2. 2. 46, ac. 4. 32. Am hyn-

1.

d

A

-

dy

f,

N

C

ei

7

t.

u

-

d

-1

n

n

-

i

1-

ny balchder anwybodus yw i ddyn dybied fod ei weddiau neilleuol ei hun yn ffrwythlonach na gweddiau cyffredin yr holl Eglwys. Salomon gan hynny fydd yn cynghori dyn i beidio a bod yn bryfur i draethu dim yn yr Eglwys ger bron Duw. Pre. 5.1. Gweddia gan hynny pan fyddo'r Eglwys yn gweddio, e ân pan ganont hwythau, ac ym mhob gweithred o fyned ar liniau, sefyll, eistedd, a'r cyfryw drefn arferol, a Ceremoniau diniweid (er mwyn gochel tramgwydd, a chadw cariad persfaith, a thystiolaeth o'th vsydd-dod) ymosod dy hun at arfer yr Eglwys, yr hon y byddych yn byw ynddi.

Tra byddo'r Pregethwr yn deongli ac egluro gair yr Arglwydd, edrych arno; canys y mae hynny yn gymmorth mawr i'th annog di i wrando, ac i'th cadw rhag fyn feddyliau crwydrus: felly yr oedd llygaid pawb oll yn y Synagog yn craffu ar Grift tra yr ydoedd yn pregethu: ar holl bobl oedd yn glynu wrtho i wrando arno, Luc. 4.20. Luc. 19.48. Cofia dy fod yno megis yn o ddifcyblion Crift, i ddyfou gwybodaeth iechydwriaeth er maddenant pechodau,

Na fydd gan hynny yn yscol Grist, megis bachgen ofer mewn scol Gramadeg, yr hwn er clywed yn fynych, sydd byth hob ddyscu ei wers: ac yn myned i'r yscol yn oesdad heb ddyscu yn twrn da: yr wyt ti yn cashau hyn mewn bachgen, y mae Crist yn ei ffieiddio ynot tithau. Gan hynny er mwyn cael o honot fwy budd a llês wrth wrando, dyfal no-

1. Gyd-glymiad ac eglurhâd y testyn, [neu'r teck.]

3. Ddosparthiat a rhannan y Testyn.

^{2.} Beth yw prif amcan, nen fwriad yr yspegd glân yn y Testyn.

^{4.} Trathramiaethan; ac ym mhob athramiaeth

y prawfian, y rhosymman, a'r defnyddian o honam.

Y ffordd ar duil hawfaf o'r cwbl i'r bobl y fo cynefin â hi iw cynnorthwyo i gofio'r bregeth: ac am hynny angenrheittiaf ei chael yn arferedig gan Figeiliaid flyddlawn, y rhai ydynt ewyllyfcar i athrawiaethu eu defaid yngwybodaeth Duw, a'i wir Grefydd.

Os bydd dosparth y Pregethwr yn rhyfanylaidd

neu yn blethedig, yno gwna dy orau ar gofio : .

1. Pagyfryw bethan a ddyscaist ti, ar na wyddit

ti o'r blaen, a bydd ddiolchgar.

2. Pa ryw bechodau yr oedd ef yn eu bargyoeddi, o'r rhai y mae dy gydwybod yn dywedyd i ti, dy fod ti yn enog: ac am hynny rhaid i ti wellhau.

3. I barinweddau y mae ef yn annog, y rhai nid paynt berffaith ynot ti, ac am hynny ymegnia iw har-

fern a mwy aweb a diwydrwydd.

Eithr with wrando, bwrw fod pob ymadrodd attat ii dy hun, ac fel pe bai Dduw yn dywedyd wrthit ac nid din: Esa. 2.3. All. 10.33. ac na fydded cymmaint gennit am glywed geiriau y Pregethwr yn melus-seinio yn dy glust, ac am ymwrando a strwyth yr Yspryd yn gweithredu yn dy galon. Am hynny y dywedir cyn fynyched, Dad. 2.7. yr bwn sydd ganddo glust, gwrandawed pa beth 3 mae'r Tspryd yn ei ddywedyd wrth yr Eglwys. Ac Onid oedd ein calonnau ni yn llosci ynous tra'r ydoedd efe yn ymddiddan â ni ar y sfordd, a thra'r ydoedd efe yn agoryd i ni'r Scrythyrau? Luc. 24.32. Ac mae yr fendith wedi ei haddaw ir rhai a wrandawant y Gair fel byn, Luc. 11,28. Dyrna ein aberthu ein hunain yn gymmeradwy i Dduw. Dyma'r argoel bynnottaf ar Seinctiau Crist: y nôd hawsaf i adnabod defaid Crist: y sein egluraf o etholedigion Duw. Dent. 33.3. soan. 10.27. Joan. 8.47. Y gwir waed, yr hwn sydd megis yn ein vno ni i fod

yn garenydd ysfrydol, yn frodyr ac yn chwaiorydd i Fab Duw. Luc, 8, 21. Dyma'r gelfyddyd orau o ddal côf i wrandawr dyfal. Pan ddarfyddo'r

blegeth: bregeth

1. Gochel ymadel mal y naw gwahanglwyfus, nes darfod i ti dalu diolch a moliant i Dduw am dy athrawiaeth iachufol trwy weddi, a chanu Plalm. A phan fyddir yn adrodd y fendith, faf i fynu i dderbyn dy gyfran o honi, a gwrando hi megis pe bai Grift ei hun (Gweinidog yr hwn yw efe) yn adrodd y cyfryw wrthit: O blegit yn yr achos hon y mae 'n wir: y neb sydd yn eich gwrando chwi, sydd yn fing wrando i : Luc. 10. 16. Ac y mae 'r dydd Sabboth yn fendigedig, o herwydd i Dduw ei ofod ef i fod y diwrnod ar yr hwn, trwy enau ei Weinidogion, y bendiga ef ei bobl y rhai a wrandawant ei Air, ac a ogoneddant ei enw. Canys er nad yw y dydd Sabboth ynddo ei hun, yn fwy bendigedig na 'r chwe diwrnod eraill, etto o herwydd i'r Arglwydd ei ordeinio i arferion fanctaidd wwchlaw eraill, y mae yn rhagori cym mhelled ar ddyddiau eraill, ac y mae bara syffegredig yr hwn yr ydym ni yn ei dderbyn ar Fwrdd yr Arglwydd, yn rhagori ar ybara c)ffredinol, yr hwn yr ydym ni yn ei fwyta ar ein byrddau ein hunain.

2: Os dydd i Gymmuno a fydd, pwyfa i fynu at Fwrdd yr Arglwydd, mewn gwife priodas o galon ffyddlon edifeiriol, i fod yn gyfrannog o'r cyfryw

wledd fancteiddiol.

ít

d

ur

lo

m

on or

id

fe

fe

ac

nt

in

ôel

a-

on

Y

od yn Ar pryd y byddont yn bedyddio, aros i wrando mewn holl ddifdawrwydd anrhydeddus, megis y gellych di felly: yn gyntaf, ddangos dy barch i ordeinhâd Duw: yn ail, fel y gellych yffyried yn well dy impiad dy hun ynghorph gweledig Eglwys Grift, a pha ddelw y cyflawnaitt addunedau dy gyfammod newydd: yn drydydd, megis y gellych dai

lu yn ôl y dyledion yn gweddio tros y plentyn a fedyddir (megis y darfu i Griftianogion eraill yn yr yn achos trofot tithau) ar i Dduw roddi iddo ef y ffrwythau ysprydol o'i Fedydd, trwy ei waed a'i 1spryd.

Yn bedwerydd, fel y byddych yn cynnorthwyo'r Eglwys ym moliannu Duw, am iddo impio aelod

arall yn ei gorph dirgeledig.

Yn bumed, sel y gellych di wybod a syddo esseithiau marwolaeth Crist yn lladd pechod ynot ti, ac a ydwyd ti wedi ymgysodi i newydd-deb buchedd, trwy rinwedd ei adeysodiad es: ac selly i sod yn ostyngedig o achos dy ddisfygion, ac yn ddiolchgar am ei râd es.

Yn chweched, i ddangos dy fod dy hunan yn wr rhydd o ddinafyddiaeth Grist: ac yn gallael rhoi dy laferydd a'th gyfundeb i ethol erail ir gymdeithas fanetaidd honno.

3. Os bydd yno yn gafel i'r tlawd, dod dy elufen yn rhwydd, ac yn ddirwgnach, megis y bendithiodd Duw dy allu, 1 Cor. 9. 5, 6, 7.

A hyn am y dyledion fydd i'w cyflawni yn y gyn-

nulleidfa lanctaidd.

Yr awrhon am y trydydd mâth ar ddyledion yn ôl dyfod o'r gynulleidfa santtaidd.

Rth ddychwelyd tu ag adref, neu wedi yr elych i'th tŷ, myfyria ychydig ar y pethau a glywaist. Ac megis yr anifail glân yr hwn sydd yn cnoi ei gil, Levit, 11. 3. felly rhaid i tithau ddwyn i'th côf draehefn, yr hyn a glywaist ti yn yr Eglwys: Ac yno gan fyned i lawr ar dy liniau, trô'r cwbl yn weddi, gan attolygu i Dduw roddi y cŷfryw fendith ar y pethau a glywaist, fel y byddont yn gyfarwyddyd i'th fywyd, ac yn ddiddanwch i'th enaid

ensid : Pfal. 119.11. 1. Canys nes i'r Gain fal hyn fod wedi ei wneuthur yn eiddôm nig ac megis yn guddiedig yn ein calonnau, yr ydym mewn perigl rhag i Satan ei ledratta ef ymmaith, ac na chaffain ni na budd na llês oddiwrtho. A phan fyddych yn myned i'th ciniaw yn y môdd diolchgar anrhydeddus á adroddwyd o'r blaen, cofia yn ol dy allu fod gyd â thi vn neu ychwaneg o dlodion Criftianogawl yn derbyn gennit ymborth i'w coluddion newynog: Gan wneuthur ar ôl fob yr hwn fydd yn mynegi na fwytaodd ef erioed moi fwyd yn unig, heb fod yn ymddifad, a'r tlawd yn bwyta o bonaw, Job 31.17, 18. Dyna orchymmyn Crift ein Harglwydd. Luc. 14. 13. Neu o'r hyn lleiaf danfon beth o'th ciniaw i'r tlawd yr hwn fydd yn gorwedd yn glaf yn yn o'r bythod o'r tu ôl, heb ddim llyniaeth yn ei feddiant. O blegid hyn a ddwg fendith ar dy holl lafur a'th weithredon, ac a wnaiff mwy o orfoledd i'th enaid ti ryw ddydd,nag y mae yr awrhon yn ei wneuthur o lês cyflurol iw gorph ef, y pryd y byddo Crist yn dywedyd wrthit: Mat. 25. 35. 40. O fordigedig blentyn i Ddum. bum newynog a thi a roddaist i mi fwyd : bu arnaf syched a thi roddaist i mi ddiod, &c. In symmaint at wneuthur i on o'r rhai hyn fy mredyr lleiaf, i mi y gwnaethost : sef yr byn a wnaethost er fymwyn i, yr wyf yn ei gymmeryd un agwedd a pha gwnaethit i mi fy hun medd yr Arglwydd fefu.

Pan ddarfyddo ciniaw, a moliannu 'r Arglwydd, galw dy deuleu ynghyd, hola â hwynt pa beth a ddyfcafant yn y bregeth: canmola y rhai fydd yn gwneuthur yn dda ac na ddigalonna mor rhai fydd a'i côf, neu a'i dealltwriaeth yn wannach,eithr yn hytrach hyffordda hwynt; canys fe ddichon eu hewyllys a'i meddyliau fod yn gyffal a'r lleill. Trô at y tyffiolaethau Scrythurol yr oedd y pregethwr yn cu hadrodd, ac argrapha y pethau da hynny ar eu coffadwriodd, ac argrapha y pethau da hynny ar eu coffadwri-

R 4

acthau

bothin Lwynt drachefn yn ddwyfach, Dewi 6-7, 20, 21, m Ynocin Pfalm, neu ychwaneg. Osbydd yr amfer yn cynnwys dielli eu haddyfcu, ai holi mewn rhyw fannau o'i Carecbifm, gan gydfyrnied pob dofparth ag athrawiaeth yr Scrythur fanctaidd. Hyn a chwanega ein gwybodaeth ni, ac a flaen-llymma ein coffadwriaeth gan weled beunydd mai y rhai fydd fynychaf arferol ym mhob celfyddyd, fydd fwyaf hyfedr, ac odiaethol: Eithr er dim cofia drefnu yn arferion neillduol hyn megis y gellych di fod yn y gosber gyd â rhai cyntaf, lle y mae yn rhaid i ti dy ymddwyn dy hun yn yr vnrhyw anrhydedd, a rluwiol ffyd ac a adroddwyd i ti yn y Foreuol Orchwylwaith fanctaidd.

Ar of prydnawnot weddi ac ar dy-Swpper ymddwg dy hun yn yr vnrhyw fanctaidd a chrefyddol ymarfer ac a draddodwyd o'r blaen. Ac naill a'i o flaen, ai ar ôl Swpper, os bydd yr amfer ar y flwyddyn a'r

tymor yn gwafanaethu:

Duy Canys ym mhob creadur y gelli diddarllain megis mewn llyfr agored, ddoethineb, gallu, rhagluniaeth, a daioni yr holl-Alluog Dduw. Ac fel na ddichon neb wneuthur yr hollbethau hyn mewn amryw ddull, rhinnedd, glendid, bywyd, cynnyrfiad, cynnedfau, oddiethr ein Duw ni yn vnig. [Prafentem nurrat qualibet berba Denm. Yn y maes mae pob llyficuyn Ym danges fod nerth Duw gyferbyn Pfal. 8.1. 3. Rhuf. 1. 19, 20.

17 Mitybia mor rasusawi yw ese, yr hwn a wnaeth

yr holl bethau hyn i'n gwafanaethu nios abb ng and

fu di acerailli nyfeddb, ac fanrhydeddu ei allu, ei ddoethinebu a'i ddalani, ac i feddwl y fathdruei-wiaidianniolangae ydymeni, oddieithr ini mewn oll-wyddiddod ei w afanaetha aciaddoli ef a gas ac ddalani w aciad ac

acthau.

4.Os bydd vn cymmydog yn glâf, neu mewn nebryw orthrymder, dôs i ymweled ag ef: O bydd rhai gwedi ymrafaelio, gwna di dy orau ar wneuthur vndeb rhyngddynt, fag. 5.14.

I ddiweddu, tri math ar weithredoedd a ellir eu

gwneuthur yn gyfreithlawn ar y dydd Sabboth.

Gweithredoedd Duwioldeb, y rhai fydd, naill ai yn vnion yn perthynu at wafanaeth Duw, er eu bod 'w gwneuthur trwy lafur corphorol; megis tan y gyfraith, yr oedd yr offeiriadau yn cymmeryd poen i ladd ac i baratoi yr aberthan, ai llosci hwynt ar yr allor. Mat. 12.5. A Christianogion tan yr Efengyl pan ymdeithiont i bell fannau i addoli Duw, eithr nid yw hyn ond taith diwrnod Sabboth. Act. 1. 12. Megis y gwnaeth y Sunamites, yr hon a drafaeliodd oddicartref i wrando gwr Duw ar y dydd Sabboth, am nad oedd iddi ddim addyfc iw gael yn agos at ei thrigfa, 2 Bren. 4. 22, 23. Ar Pregethwr er ei fod yn poeni ar chwys ar ei dalcen ac yn blino ei gorph, etto nid yw yn gwneuthur ond gwaith diwrnod Sabboth. Canys y diwedd fanctaidd fydd yn sancteiddio y weithred, megis yr oedd y Demil yn Sancteiddio graur, a'r aller yr offrwm a roddid arni, Mat. 23. 17, 19. Neu y cyfryw lafur corphorol trwy r hwn yr ymgynnulia pobl Dduw ynghyd, i'w addoli ef: Megis canu yr vdcyrn tan y ddeddf, neu ganu y clych tan yr Efengyl, Num. 10. 2,3.

2. Gweithredoedd cariad perffaith, megis achub hoedl dŷn, neu anifail, porthi, rhoi dwfr, neu drin anifeiliad: gwneuthur arlwy gweddaidd o fwyd neu ddiod, i faethu ein cyrph ein hunain, ac i lonni yr tlawd; ymweled a'r clâf, gwneuthur cafcliadau ir tlawd a'r cyfryw bethau, Marc. 3. 4, 5. Mat. 12.

1.1 9 31 Gweithredoedd anghenrhaid, hid escusol, eithr

y cyfryw fydd raid eu gwneuthur yn brefennol, ac ni ellid moi gwneuthur o'r blaen, neu eu hoedi hyd amfer arall. Megis gwrthfefyll rhuthr gelynnion, neu yspail ladron, distoddi tan trychinebus, ac i Phylygwyr attal neu ollwng gwaed, neu iachau vnrhyw ddolur heintus Marwol arall : Ac i Fydwraredd gynnorthwyo gwraig wrth escor : Mordwywyr allant drin eu gwaith : Milwyr a gwilwyr o cynnygir gofod arnynt allant ymladd: cennadau a allant farchogaeth er mwyn daioni cyffredinol, a'r cyffelib. Yn y cyfryw achofion a hyn y geill dŷn weithio yn gyfreithlawn: Ie a phryd y gelwir hwynt, hwy a allant ar y fath achofion a hyn fyned allan o'r Eglwys, ac oddiar arferion sanctaidd Gair Duw a'i Sacramentau: eithr ymddarparant bob amfer i fod yn ddaroftyngedig, o ran i'r cyfryw achofion ddigwyddo ar y diwrnod hwnnw a'r amfer; ac na chymmerant ddim arian am eu poen, oddieithr am eu cyffyriau, a hynny yn ofn yr Arglwydd trwy wneuthur cydwybod o'i orchymmyn ef.

Pan fyddo amfer gorphywys yn nefau, tyn o'r neilldu i ryw fangre gyfleus: a chan yftyried na ddichon vn dŷs byw mewn cyflwr llygredigol, fan-deiddio y Sabboth yn y modd yfprydol y dylai, eithr ei fod yn ei drofeddu ac yn ei dorri mewn amryw foddau, fef yn ei feddyliau, geiriau, a gweithredoedd; erfyn yn oftyngedig faddeuant am dy wendid a'th ddiffygion, a gwna dy vndeb dy hun â Duw, fel hyn, neu a'r cyfryw aberth brydnaw.

nol.

Prydnawnol weddi neilltuol ar ddydd yr Arglwydd.

Esa. 6.3. O Sanet, Sanet, Sanet, Arglwydd Dduw 'r Sabboth, Cynnwys i mi er nad

ac yd

n,

n-

4-

yr

ynt

e-

i-

at,

'n

a'i

er

12

m

r

13

ı.

1+

1-

ly

â

V-

d

er

nad wyf ond linch a lindw lefaru with dy Fawihydi tra-gogoneddus. Mi a wn dy fod tî yn dan yffol, yr wyf yn cydnabod nad wyf fi ond fel foft wedi gwywo. y mae fy mhechodau o'th flaen di. ac y mas Satan yn sefyll ar fy llaw ddehau i'm cybuddo i am danynt. Nid wyf yn dyfod i'm hescufodi, eithr i'm barnu fy hun yn euog o'r holl farnedi. gaethau, yr hyn a allai dy gyfiawnder di yn dra-chyhawn roddi yn gofp arnaf ti bechadur truah, am Iv mhechodau am hanwireddau. Eu rhif hwynt fydd mor aneirif, eu naturiaeth fydd mor ofidus, fei y maent yn peri i mi ymddangos yn wael yn fyngolwg fy hun, pa faint mwy ffiaidd yn dy olwg di? Yr wyf yn cyffellu eu bod hwy yn fyngwneuthur i cyn belled oddiwrth fod yn deilwng i'm galw yn Fabi ti; onid ydwyf ollawl yn anheilwng i gael enw o fod yn mafanaethydd gwaelaf itti. A pha telit ti i mi yn ôl fy haeddedigaeth, fe ddylai y ddaiar (megis yn flin o ddwyn'y fath fauch pechadurus) agori ei fafn am llyngeu megis vno dylwyth Dathan, i bwll diwaclodvffern. Canys gan na ddarfu i ti arbed y .canghennau naturiol, set yr Angelion gogoneddus eu godidawgrwydd, eithr eu hergydio hwynt allan o'th trigfa nefol, i boenau y tywyllwch offernol, i'w cyfluddio yn dragywydd, pryd na phechafent ond unwaith yn erbyn dy Fawrbydi; ac a aethwladaist ein banasiaid contaf allan o beradwys am drofeddu vn o'th gyfreithiau; och fi, pa ddial a ddylwn i ei ddifgwyl, yr hwn ni throfeddais mewn yn pechod yn vnig, eithr pentyrrais bechod ar bechod. heb ddim gwir edifeirwch, gan yfed anwiredd fel dwfr, a bwrw i mewn bob amfer, heb fwrw dim budreddinatian vn am- Gen. 18.27. fer : A chwedi trofeddu nid vn, eithr Heb. 12,29. dy boll syfreithiau a'th orchymynni- 70621.18. on fanetaidd. Ie y dydd prefennol,

yr hwn a orchymynnaist i mi yn ddyfal ei gadw yn fanctaidd i'th foli a'th addoli, ni ddarfu i mi moi gadw, ai gynnal mor grefyddol, na pharatoi fy enaid yn y fath fancteiddrwydd a diweirdeb calon ac oedd gymwys i gyfarfod dy Fawrhydi bendigedig ynghynnulleidfa fanctaidd dy Seinctiau. Ni ddarfu i mi mor ddyfal wrando, a dal fulw ar bregethiad dy air, ac ar gyfrannu dy Sacramentau, â'r cyfryw oftyngeiddrwydd, a pharch crefyddol, fel y dylafwn. Canys er bod fynghorph yn brefennol wrth wneuthur yr arferion fanctaidd hynny, etto o Arglwydd fe dearfu i lawer o fyrthni fyngoddiwes : ac er fy mod yn effro, yr oedd fy meddwl yngwibio yma a thraw, yn llawn o wagedd a meddyliau bydol, fel yroedd fy enaid megis yn abfennol, ac heb fod yn yr Eglmys. Ni ddarfu i mi (fel y dylaswn) fyfyrio wrthif ty hunan, na fon, na chrybwyll wrth fy nheulu, am yr addyfc dda a glyfwn, ac a dderbyniaswn ni allan o'th Air sanctaidd, gan dy wenidog ffyddlawn. O herwydd hynny, fe ddarfu i Satan ledratta y rhan fwyaf o'r athrawiaethau hynny allan o'm calon, a minnau greadur truan a'i gollyngais tros gôf, megis pe buaswn erioed heb eu clywed. Ac nid yw fy nhylwyth yn myned rhagddynt mewn gwybodaeth, a fancteiddrwydd fel y dylent. Ac er i mi wybod lle mae llawer o'm brodyr tlodion yn byw mewn cifiau, a rhai mewn dolur yn ddi-gynnorthwy: etto ni chofiais i synnied ar y naill am

dywedyd.

helusenau, ac a'r y lleill am cyflurau: eithr ymwledda fy hun, Tma y gelli gyfadd a phorthi fy nhrachwantau. Mi of pa fai bynnac a dreiliais y rhan swyaf o'r diwrwhathost y dw- nod, mewn fiarad ofer, chwarythan hwnnw, ac diaeth ddiles, ac arferion coea dwys ochenaid glyd. Ie Arglwydd fe ddarfu, oc. Ac am yr holl bechodau

ya noi

e-

ac

dig

rtu

iad

TW

Wn.

eu-

dd

fy

1 2

fel

yn

rio

fy

DY-

ve-

tan

lan

ais.

ed.

wn

er

yn

nam

y-,

un,

Mi

vr-

ry

oe-

ar

10-

lau

dau hyn, y mae fynghydwybod yn llefain fy mod yn euog; dy gyfraith yn fyngondemnio; ac yr wyf yn fefyll tan dy law i dderbyn y farn, a'r felldith ddyledus am dorri yn ewyllyfcar y fath orchymmyn sanctaidd. Eithr beth er fy mod gwedi fy euog-farnu wrth dy gyfraith? Etto Arglwydd y mae dy Efengyl i'm ficrhau fod dy drugaredd vwchlaw dy holl weithredoedd: a bod dy ras yn myned tu hwnt i'r gyfraith, a bod dy ddaioni yn hoffi aros i lywodraethu, lle yr oedd pechodau yn amlhau. Gan hynny yn amlder dy drugareddau, ac yn haeddedigaethan fefu Grift, fy Iachawdwr, yr wyf yn attolwg i ti O Arglwydd (yr hwn nid wyt yn diyftyru calon orthrymedig, nac yn deifyfu marwolaeth pechadur ediferiol) faddau, a gollwng tros gôf, fy holl bechoday am beiau y dydd hwn, a phob dydd o'm bywyd, a rhyddhau fy enaid oddiwrth y farn a'r felldith sydd ddyledus i mi am danynt. Ty di yr hwn a gyfiawnheuaist y Publican drylliedig eigalon am chwe gair o gyffes, ac a dderbynniaist y Mab afradlon, (wedi darfod iddo ddifa ei holl gynhyfgaeth o'th rad ti) i'th fafr drachefn, ar ei edifeirwch : maddeu fy mhechodau i minnau va agwedd, O Arglwydd, ac na chynnwys i mi fod yn golledig am fy anwireddau. Oh arbed fi, a derbyn fi i'th drugaredd drachefn. A wrthodi di fi o Arglwydd yr hwn wyt yn derbyn yr holl Bublicaned, Puteinaid, 2 phechaduriaid, ar a edifarhao ac a erfynnio nawdd ar dy law di? A'i fi yn vnig a geuir ac a drosclwyddir allan oddiwrth dy drugaredd? Bydded ym mhell oddi- Rhu. 5.20. wrthif fi dybied hynny, Canys yr E70.33.11. vn Duw 'r drugaredd ydwyt i mi Luc. 15.13 ac a fuost iddynt hwythau, a'th Mat. 21. 31,32. trugareddau byth ni phallant. GAL. 3. 22. Am hypny na thâl i mi yn ol fy

hac-

haeddiant, eithr yn ôl dy dramawr drugaredd di. Na ddangos mo'th cyfiawnder tôft yn fy erbyn i bechadur : eithr ymarfer ath hir ymaros i gyd-ddwyn â myfi greadur truan o'th eiddaw di. Nid oes gennif ddim i'w anrhegu i ti, yn iawn trofof, ond yn vnig yr archellion gwaedlyd, y chwerw angau, a'r dieddefaint, yr hyn addarfu i'th Fab bendigedig, fy Iachawdwr vnig ei oddef trofof. Efe (yn yr hwn yn unig i'th fodlonir) yr wyf yn ei gyflwyno i ti tros fy holl bechodau, yn y rhai i'th anfodlonir. E-fe fynghyfryngwr, erfynniad gwaed yr hwn sydd yn dyng yd pethau gwell na'r eiddo Abel, ni ddichon dy drugaredd byth moi necau. Goleua fy neallewriaeth a fancteiddia fynghalon, a'th Yfpryd clan, fel y dêl i'm cof yr holl athrawiaeth, a'r pethau daionus a ddyfewyd i mi allan o'th air fancraidd, megis y gallw f gofio dy orchymynnion i'w cadw, dy farnedigae hau i'w gochelyd, a'th addewidion hyfryd i roi fy hyder am goglyd arnynt, yn monfer trailed a thrueni. Acyr awrhon O Argibendigedig, oh derbyn fi i'th ferch a'th flaft, a dena In felly truy dy rad attad dy hun, megis y gallwyf fod yn eiddoti, yn gyftal trwy ferch a thebygoliaeth, a thrwy alwedigaeth a chreadigaeth. A dôd i mi râd felly i gadw yn fanctaidd dy Sabbothau yn y bywyd hwn, fel y gallwyf (pan ddiweddo y bywyd hwn) gadw yn anrhydeddus y Sabboth tragwyddel o foliant a gorfoledd, ym mhlith dy Seinctiau a'th Angelion, i glodfori dy enw bendigedig, yn dy deyrnas nefol yn dragywydd. Amen. Heb. 12.24.

Ac ynogan alw dy deulu ynghyd; gorphen y Sabboth â'r myfyriadau, ac â'r gweddiau a bennodwyd o'r blaen i'r teulu. Ac fe rydd yr Arghwydd y nos honno i ti bûn felysach ac esmwythach nac amfer arall, as a lwydda yn well i ti dy holl orchwylion a'th ameanion yn yr wythnos yn ôl hynny.

Hydyn byn am y gyffredin ymarfer o Dduwioldeb, yn gyftal yn neilltuol, ac yn gyboeddus.

Yma y canlyn yr ymarfer anghyffredin ac anaml o Ddunioldeb, trwy 'r byn y gogoneddir Dun yn ein bywyd.

R arfer anghyffredin ar Dduwioldeb fydd yn fefyll, naill ai yn ymprydio, ai yn gwenthur gwleddau.

1. Am arfer o Dduwioldeb yn ymprydie.

Y mae amryw fath ar ymprydio: yn gyntaf ymprydio o anfodd, naill a'i pryd na byddo gan ddynion ddim iw fwyta, megis yn ynewyn yn Samanie: 2 Bren. 6. 25. neu pan fo llyniaeth ganddynt, ac sis gallant ei fwyta gan glefyd neu goffudd, megis y digwyddodd i'r rhai oedd gyd a St Paul yn y llong. Ac. 27. 33. Newyn yn hytrach nac ympryd yw hynny.

2. Yn ail, ympryd naturiol, yr hwn yr ydym ni yn ei gadw o ran phyfygwriaeth, neu iechyd i'n

cyrph.

Na

nan â

nif

nig liofy

i ti

E-

lyn 1011

ne-

ryd

pç-

nç-

i'w

de-

yn

BI-

12-

ena

wyf

oli-

dôd

yn

by-

wy-

tiau

idy

24:

n y

no-

ydd

ach

mac

3. Yn drydydd, ympryd dinafol, yr hwn y mae y fwyddog yn ei ofod o ran gwell cynhaliaeth i'r wlad; megis i arfer pyfeod yn gyffal a chig, fel y gallo fod

mwy llawnder o'r ddau.

4. Yn bedwerydd, ympryd rhyfeddol, megis ympryd Moefes ac Elias, yr arwyddion, ac un Chrift, y fylwedd, dros ddeugain nhiwrnod: Hwn fydd yn hytrach iw ryfeddu nac i'w wneathur drachefn.

s. Yn

of. Yn bumed, ympryd beunyddiol, pan fyddo dyn yn ofalus i arfer o ymborthi ar greaduriad Duw yn gymmedrol, megis na byddo hynny yn ei wneuthur yn drymmach, eithr yn fwy hyfforddus i wasanaethu Duw, ac i wneuthur y pethau a berthyn iw alwedigaeth. Hwn yn enwedig a ddylai Weinidogion y gair a Barnwyr ei gadw yn ddyfal. 1 Tim. 3.3. Dihar. 31.4,5.

6. Yn chweched, ympryd duwiol neu grefyddol, yr hwn y mae dŷn yn ei gadw yn ewyllyscar, i wneuthur ei gorph a'i enaid yn gymhesurach ac yn fwy awchus i weddio at Dduw, o ran rhyw achos hynod.

Aciam yr ympryd hwn yn unig i'r adroddwn. Ympryd Dawiel fydd o ddau fâth, naill a'i neill-

tuol, a'i cyhoedd.

1. Am ympryd neilltuol.

M Egis y gallom ni yn vaion gyflawni ympryd neilltuol, y mae i ni bedwar peth iw yffyried; yn gyntaf, yr Andr; yn ail, yr amfer a'r achos; yn drydydd, y modd: yn bedwerydd, y diben, fef i ba ddefnydd y mae ympryd neillduol.

I. Amyr Awdar.

Y cyntaf a ordeiniodd ac a dreinodd ympryd, oedd Dduw ei hun ym mharadwys: a'r gyfraith gyntaf ar a wnaeth Duw ydoedd hi, fef gorchymmyn i Adda ymgadw oddiwrth y ffrwyth gwaharddedig. Ni adroddai, ac ni scrifennai Dduw ei gyfraith heb ympryd, ac yn ei gyfraith y mae ef yn gorchymmyn iw holl bobl ymprydio: felly y mae ein Jachawdwr Christ yn athrawiaethu ei hold ddiscyblion yntau tan y Testament newydd un agwedd, Math. 6. 17, Ymprydio yn dduwiol ydyw'r modd nessaf a bair i ddyn ymddangos yn debyg

i Angelion, a gwnenthur enyllys Dun ar j ddaiar, megis y gwneir yn y nefoedd. Je y mae natur megis yn dyfeu i ddŷn y ddlêd hon, gan roddi iddo safn bychan, a gwddf cyfyngach: o ran fe fodlonir natur ag ychydig, a grâs â llai. Ac nid yw natur a grâs yn cyttuno yn well mewn yn weithred nac yn ymarfer o ympryd duwiol: canys y mae yn cryfhau y côf, yn goleuo y meddwl, yn llewyrchu y dealltwriaeth, yn ffrwyno trachwantau, yn marwhau y cnawd, yn ymddiffyn diweirdeb, yn achub rhag clefyd, yn cynnal yr iechyd, yn gwaredu rhag drygau, ac yn peri pob mâth ar fendithion.

Torri'r ympryd hwn a wnaeth i'r Sarph gael y llaw'n vchaf ar Adda gyntaf, oni chollodd ef ei le

ym mharadwys:

lo

ad

ei

13

r-

in.

ıl,

1-

y d.

1-

i-

d,

1-

ch

ar̂+

ei ef

Y

7

14

g

Quam din jejunavit Adam in Paradiso suit, comedit, & ejectus est. Hieron.

Tra 'r ymprydiodd yr hên Adda Ymheradwys 'r oedd ei drigfa, Ond pan aeth i fwyta i'r berllan Tros y drws y bwriwyd allan.

Eithr wrth gadw ympryd y darfu i'r Ail Adda orchfygu'r Sarph a'n hadferu ni i'r nefoedd. Ympryd oedd yn enddio Noah yn ddiogel yn yr Arch, yr hwn y darfu i anghymmedroldeb ei anghaddio, a'i ado yn noeth lŷmyn yn y winllan. Trwy ympryd y darfu i Lot ddiffoddi fflam Sodom, yr hwn y darfu i feddwdod ei ddeifio à than ymloscach. Ympryd crefyddol, ac ymddiddan â Duw, a wnaeth i wyneb Moeses ddiscleirio o flaen dynion; pryd yr oedd bwyta ac yfed yn ddelw-addolaidd, yn peri i'r Israeliaid ymddangos yn thaidd yngolwg Duw. Dyma'r peth a gipriodd Elias yn ei gerbyd

A MANAGE

of. Yn bumed, ympryd beunyddiol, pan fyddo dyn yn ofalus i arfer o ymborthi ar greaduriad Duw yn gymmedrol, megis na byddo hynny yn ei wneuthur yn drymmach, eithr yn fwy hyfforddus i wasanaethu Duw, ac i wneuthur y pethau a berthyn iw alwedigaeth. Hwn yn enwedig a ddylai Weinidogion y gair a Barnwyr ei gadw yn ddyfal. 1 Tim. 3.3. Dihar. 31. 4, 5.

6. Yn chweched, ympryd duwiol neu grefyddol, yr hwn y mae dŷn yn ei gadw yn ewyllyscar, i wneuthur ei gorph a'i enaid yn gymhesurach ac yn fwy awchus i weddio at Dduw, o ran rhyw achos hynod. Acam yr ympryd hwn yn unig i'r adroddwn.

- Ympryd Duwiel fydd o ddau fâth, naill a'i neill-

tuol, a'i cyhoedd.

1. Am ympryd neilltuol.

M Egis y gallom ni yn vaion gyflawni ympryd neilltuol, y mae i ni bedwar peth iw yffyried; yn gyntaf, yr Awdr; yn ail, yr amfer a'r achos; yn drydydd, y modd: yn bedwerydd, y diben, fef i ba ddefnydd y mae ympryd neillduol.

I. Am yr Amdar.

Y cyntaf a ordeiniodd ac a drefnodd ympryd, oedd Dduw ei hun ym mharadwys: a'r gyfraith gyntaf ar a wnaeth Duw ydoedd hi, fef gorchymmyn i Adda ymgadw oddiwrth y ffrwyth gwaharddedig. Ni adroddai, ac ni fcrifennai Dduw ei gyfraith heb ympryd, ac yn ei gyfraith y mae ef yn gorchymmyn iw holl bobl ymprydio: felly y mae ein Jachawdwr Christ yn athrawiaethu ei hold ddiscyblion yntau tan y Testament newydd un agwedd. Math. 6. 17. Ymprydio yn dduwiol ydyw'r modd nesiaf a bair i ddyn ymddangos yn debyg

et

i Angelion, a gwnenthur emyllys Dum ar j ddaiar, megis y gwneir yn y nefoedd. Je y mae natur megis yn dylcu i ddŷn y ddlêd hon, gan roddi iddo safn bychan, a gwddf cyfyngach: o ran fe fodlonir natur ag ychydig, a grâs â llai. Ac nid yw natur a grâs yn cyttuno yn well mewn yn weithred nac yn ymarfer o ympryd duwiol: canys y mae yn cryfhau y côf, yn goleuo y meddwl, yn llewyrchu y dealltwriaeth, yn ffrwyno trachwantau, yn marwhau y cnawd, yn ymddiffyn diweirdeb, yn achub rhag clefyd, yn cynnal yr iechyd, yn gwaredu rhag drygau, ac yn peri pob mâth ar fendithion.

Torri'r ympryd hwn a wnaeth i'r Sarph gael y llaw'n vchaf ar Adda gyntaf, oni chollodd ef ei le

ym mharadwys:

i

Quam din jejunavit Adam in Paradiso suit, comedit, & ejectus est. Hieron.

Tra 'r ymprydiodd yr hên Adda Ymheradwys 'r oedd ei drigfa, Ond pan aeth i fwyta i'r berllan Tros y drws y bwriwyd allan.

Eithr wrth gadw ympryd y darfu i'r Ail Adda orchfygu 'r Sarph a'n hadferu ni i'r nefoedd. Ympryd oedd yn enddio Noah yn ddiogel yn yr Arch, yr hwn y darfu i anghymmedroldeb ei anghuddio, a'i ado yn noeth lŷmyn yn y winllan. Trwy ympryd y darfu i Lot ddiffoddi fflam Sodom, yr hwn y darfu i feddwdod ei ddeifio a than ymloscach. Ympryd crefyddol, ac ymddiddan a Duw, a wnaeth i wyneb Moeses ddiscleirio o flaen dynion; pryd yr oedd bwyta ac yfed yn ddelw-addolaidd, yn peri i'r Israeliaid ymddangos yn thaidd yngolwg Duw. Dyma'r peth a gipriodd Elias yn ei gerbyd

2. Am yr amfer. Nid yw'r Scrythur fanctaidd yn pennodi un amfer i ymprydio tan y Testament newydd; eithr gadael i Griftianogion yn ei dewis eu hunein, ymprydio pan fyddo achos. Rhuf. 14. 3. I Cor. 7.5. Math.9. 15. Megis pan ddelo dyn yn ymbiliwr taer a goftyngedig at Dduw, am gael maddeuant am ryw bechod gorthrwm; neu o ran ymgadw oddiwrth ryw bechod, i'r hwn y mae dŷn yn gwybod fod Satan yn ei ddenu: neu er mwyn cael meddiannu rhyw fendith bynedol, yr hon fydd diffygiol iddo: neu i droi hcibio ryw farn, yr hon y mae dŷn yn ei ofni, neu fydd wedi digwyddo yn barod iddo ef neu eraill: neu yn ddiweddaf i oftwng ei gorph at ei yspryd, megis y gallo ef yn fwy cyssurus dywallt allan ei enaid ger bron Duw mewn gweddi. achofion hyn y geill dŷn ymprydio diwrnod neu yn hwy, megis y byddo'r achos yn gofyn, a thymer ei gorph, ac angenrheidiau eraill yn rhoi cennad. Lev. 23. 32. Efth. 4. 16.

3. Am y modd i arfer ympryd neillduol.

Yr union fodd i gyflawni ympryd neillduol, fydd yn fefyll mewn gweithredoedd oddiallan,a gweithredoedd oddifewn.

Y gweithredoedd oddiallan ydynt, dirwest, neu ymgadw tros yr amser yr ymprydiom: yn gyntaf, oddiwrth oddiwith bob trafferth a gerchwyl bydol, gan wneuthur y dydd ympryd, megis yn ddydd Sabbath, Leviz. 23.28. Canys y mae mainach fydol yn dwyn ymmaith ein meddyliau oddiwrth santtaidd addoliad.

1-

m

1-

1-

5.

25

m

i-

bc

u

):

yn

ef

at

llt yr

yn

ei

7'.

dd e-

eu

rth

Ynail: oddiwrth bob math ar ymborth, ie oddiwrth fara a dwfr, cyn belled ac y byddo iechyd yn cynnwys: 2 Sam. 3. 35. Ezra. 10. 6. Act. 9. 9. 1. Fel y byddom felly yn cydnabod ein anheilyngdod ein hunain, megis na haeddem na'n bywyd na'r moddion o'i gynhaliaeth. 2. Megis trwy gyffuddio y corph y gallo'r enaid, (yr hwn fydd yn dilyn ei naws ef) fod yn fwy goftyngedig. 2. Megis y byddom ni felly yn dial yn dduwiol arnom ein hunain, am gamarferu ein rhydd-did yn arfer o greaduriad Duw, 2 Cor. 7. 11. 4. Megis wrth beri i'n cyrph newynu o eifiau daiarol bethau, y gallo ein eneidiau ddyfcu newynu ac hiraethu am yfprydol a nefol borthiant. 5. I beri i ni feddwl, mai megis yr ydym ni yn ymgadw oddiwrth fwyd, yr hwn fydd gyfreithlawn, y dylem ni yn hytrach ymgadw oddiwrth bechod, yr hwn fydd yn ollawl yn anghyfreithlawn.

Quid prodest vacare corpus ab escis, & animum replere peccatis. Aug. de Temp.

Beth a dâl i'r corphyn swrth
Ymgadw oddiwrth ei lyniaeth,
A gado 'r enaid bach i fod
Yn llawn o bechod diffaeth.

Yn drydydd oddiwrth bob gwisc drwyadl a dillad gwychion: Canys megis y mae camarfer o'r rhain yn ein chwyddo ni â balchder, felly bwrw heibio eu harfer cyfreithlawn sydd yn tystiolaethu ein gostyngeiddrwydd, Exod. 33. 5. 6. Hest. 4. 1, 2.

Ac i'r defnydd hwn yr arferent yn yr hên amfer (yn enwedig mewn ymprydiau cyhoeddus) o wisco sachliain, neu ryw wisc salw-fras arall, fonah 3.5.6. vniawnder yr hyn beth sy'n parhau etto; yn enwedig mewn ymprydiau cyffredinol: o ran dyfod ar y pryd hwnnw i'r gynnulleidfa â cholerau gwedi eu dyfal startsio, a gwallt gwedi ei grychu â haiarn go-sod, ac â gwisc brydserth, gwedi ei addurno â llyssiau ac â pher arogl, sydd yn arwyddoccau enaid nid yw na gostyngedig ger bron Duw, nac erioed yn adnabodus a'r vnion arfer o'r cyfryw orchwyl sanctaidd.

Yn bedwerydd, oddiwrth gyflawn fesur o gynesin gŵsc. Fel y gellych di y fforda honno hefyd ostwng dy gorph: ac megis y gallo dy enaid wilio a gweddio, i sod yn barod erbyn dysodiad Crist. 2 Sam. 12.16. foel 1.13. Hest. 4.3. Ac o thorri di yn synych ar dy gwsc, o ran budd bydol neu ddisyrwch, pa faint mwy y dylit ti wneuthur hynny o ran gwasanaeth i Dduw? Ac o darfu i Ahab er tebygu ir duwiol, yn ei ympryd orwedd mewn fachliain, i dorri ei gŵsc y nôs; 1 Bren. 21.27. beth a dybiwn ni am y rhai a ymroant eu hunain i gyscu ar ddydd ympryd yn

yr Eglwys?

Yn bumed ac yn olaf, oddiwrth bob difyrrwch i'n synwyrau oddiallan. Canys megis nad y gwddf yn vnig oedd yn pechu, felly nid y gwddf yn vnig fydd iw gosbi. [Si sola gula peccavit, sola jejunet, & sufficit. Si vero peccaverunt & catera membra, cur won jejunent & ipsa? Betn. Os y gwddf ei hun fy 'n pechu, ymprydied ef mai 'n ddigon hynny, ond os pecha 'r holl aelodau, pan na chyd ymprydiant hwythau?] Ac am hynny y mae yn rhaid i ni ymegnio i beri i'n golygon megis ar bob amser, felly) yn enwedig ar y dydd hwnnw, ymprydio rhag canfod oferedd; a'n clustiau rhag clywed music neu gerddwriaeth, oddieithr y cyfryw a wnelo i ni alaru:

y

e

yr

tra

dit

gre

fai,

dda

ddc

ru: ein stroenau rhag pêr arogl, ein tasodau rhag celwydd, gweniaeth, ac enllib, ie rhaid rhoi heibio arser y gwely priodas, er crefyddol anrhŷdedd i'r Mawredd galluoccas: megis na byddo feliy dim yn rhwystro ein gwir ostyngeiddrwydd, eithr bod o'r cwbl yn argoelion ein bod yn ddisrifol ostyngedig. A hyn am y modd oddiallan.

2. Y modd ar ynprydio oddifewn fydd yn fefyll

mewn dau beth.

1. Edifeirwch. 2. Gweddi.

Edifeirwch sydd a dwy ran iddi.

1. Gresyndod am bechodau a aethant heibio.

2. Gwellhad buchedd o'r amfer hynny allan.

Y Grefyndod hwn, fydd yn fefyll mewn tri pheth. Yn gyntaf, yn cymmeryd golwg ar dy bechod oddifewn, ac yn ymwrando a'th trueni. Yn ail, yn cwyno dy gyflwr ffiaidd. Yn drydydd, yn gwneuthur goftyngedig neillduol gyfles o'th holl bechodau adnabyddus.

1. Am gymmeryd golwg a'r bechod oddifewn, ac

ymwrandaw a thrueni.

d

yd

ic

ni

1)

1-

eu

1-

1:

Yr ymwrandawiad ar golygiad hwn a weithredir ynot: Yn gyntaf, wrth ystyried dy bechodau, yn enwedig dy bechodau mawrion, yn ol amgylchiadau y pryd ar amfer, y fan a'r lle, y dull a'r modd, a chyd â phwy y trosseddwyd. Yn ail, Mawrhydi DVW yn erbyn yr hwn eu gwnaethpwyd hwy; ac yn hytrach am i ti wneuthur y pethau hyn yn ei erbyn ef, ac yntau wedi rhyngu bodd iddo fod yn Dad i ti, a channiadhau i ti gynifer o fendithion diddanaidd, a rhadau daionus. Yn drydydd, wrth yftyried y meildithion a fygythiodd Duw am dy bechod: ac mor greulon y dialodd Duw ar rai craill am yr vnrhyw fai, ac fel nad oes vnrhyw foddion yn y nef, na'r ddaiar i'th achub di rhag bod yn golledig dragwyddol, onibuafai i Fab Duw mor garedig farw drofot.

fot. Yn olaf, meddwlos ydyw Duw yn dy garu, fod yn rhaid iddo ef dy geryddu cyn bo hir a rhyw gyituddiau dwysion, odieithr i ti achub y blaen arno yn bryfur â difrifol edifeirwch. Gâd i'r rhai hyn a'r cyfryw yftyriaethau bigo dy galon â gofid, megis gan doddi ynot o wir refyndod, y gallo hi ymollwng a meirioli i fod yn ffynnon o ddagrau heilldion, i ffrydio i lawr rhyd dy ruddiau galarus. Y galar hwn ydyw dechreuad gwir ympryd; ac am hynny yn fynych wedi ei roi ar lawr am ympryd, fef y rhan gyntaf neu 'r brif ran am yr holl weithred. Mat. 9, 15. Pfal. 6.

2. Am gwynfan dy gyflwr dy hun.

Cwynfan neu alarnad ydyw ocheneidio allan ruddfan y galon, trwy y lleferydd oddiallan, â dagrau y llygaid. Joel 2. 12. A'r cyfryw ddifrifol ymbil a thaerni ei blant mewn gweddi, y bodlonir ein Tâd nefol. fer. 31. 18, 19, 20. Na, pryd y byddo yn ffrwythau ei Yfpryd ef ac yn effeithiau o'n ffydd ni, ni all ef fod yn anfodlon iddo. Canys o chlybu ef gwynfan Ismael a Hagar yr hyn a barasai ing a gorthrymder iddynt ei adrodd, Gen. 21. 17. 18. ac cs clyw ef lais y cigfrain ieneinge, a rhuad y llewod; pa faint hytrach y gwrendy ef y galarnad toffurus, yr hyn y mae ei blant ei hun yn ei wneuthur atto ef, yn eu gorthrymder?

3. Am yr oftyngedig gyffes o bechodau.

Yn y weithred hon y mae 'n rhaid i ti chwarau yn vnion ac yn ddi-hocced â Duw, a chyfaddef yr holl bechodau a wyddost ti, nid vn vnig yn grffredinol, eithr yn neillduol hefyd, sef pob un gerfydd ei ben. Hyn oedd arfer holl blant Duw yn eu hymprydiau: 1 Sam. 7. Ezek. 9. Dan. 6. Neb. 1. yn gyntaf, o herwydd heb gysfesu nid oesi ti vn addewid o drugaredd, neu faddeuant am dy bechodau. Yn ail, megis y byddych di felly yn cydnabod fod Duw

y

ge

YC

gy

WI

br

yn gysiawn, a thithau dy hun yn anghysiawn. Pfal. 31.4. Yn drydydd, megis wrth rito dy bechodau, y gellych di dynnu dy galon i lawr yn swy gostyngedig. Yn bedwerydd, fel yr ymddanghoso dy fod di yn wir edifeiriol: Canys nes i Dduw roddi i tirâd i wellhau, fe fydd cywilyddiach gennit gyfaddef dy fai, na gwneuthur y pechod. Pa deccaf ac vnionaf y chwareuych di â Duw yn hyn o beth, teccaf a thrugaroccaf y chwery Duw a thithau: canys os cyfaddesi dy bechodau, sfyddlon yw Dum, a chysiawn fel y maddeno i ti dy bechodau: a gwaed fesu Grist êi Fab ef a th lanhâ di oddiwrth bob pechod. 1 Joan. 1.7.9.

I'th cynnorthwyo di'n well i gyflawni y tri rhan hyn o edifeirwch, ti a elli ddarllen yn ddyfal gyfryw fannau a rhannau o'r Scrythur fanctaidd ac a fyddo yn crybwyll pechodau cyffelyb i'th' rhai neillduol dithau: Megis y gellych di weled melldith Duw ai farnedigaethau ar rai eraill, am yr vnrhyw bechodau, ac wrth hynny dy wneuthur dy hun yn fwy

goftyngedig.

bo

y-

OF

yn

e-

0-

i-

a-

y-

u-

au

oil

âd

yn

ni,

et

a

aç

e-

0-

ur

au

yr di-

ei

m-

yn

vid

uw

Hyn yma am y rhan gyntaf oedifeirwch, yr hwn

yw gresyndod am y pechodau a aethant heibio.

Y rhan arall, yr hwn yw Gwellhâd buchedd, fydd yn fefyll: yn gyntaf, mewn gweddi grefyddol:

yn ail; mewn gweithredoedd bucheddol.

Y weddi grefyddol, yr hon yr ydym ni yn ei wneuthur yn amfer ympryd, ydyw naill a'i ymeiriawl na ddelo y drwg,neu ymbil am bethau daionus angenrheidiol. Ymeiriawl rhag y drwg yw, Pan fyddych di yn erfyn ar DDVW, er mwyn fesu Grist dy gyfryngwr, am faddeu i ti dy holl bechodau y rhai a ddarfu i ti eu cyfaddef; ac am droi heibio oddiwrthit y barnedigaethau hynny sydd ddyledus i ti am danynt. Ac fel Benhadad, pan glŷbu ef sod brenin Israel yn drugarog, a ymostyngodd ei hun iddo

iddo ef, wedi ei ymwregsu â sachliain, ac â rhaff am ei ben: 1 Bren. 20. 31. 32. selly gan dy sod ti yn gwybod sod Brenin Nês yn drugarog, tast dydi dy hun blawr o'i staen ef, mewn amryw argoelion, ac arwyddion o ostyngeiddrwydd: yn enwedig gan ei sod ef yn galw arnat yn nydd dy drallod: Psal. 50. 15. a diammau y cai di ef yn dra-thrugarog.

Tmbil am bethau daionus angenrheidiol yw, yn gyntaf, deifyfu yn ffyddlawn ac yn wrefog gan Dduw ficcrhau yn dy galon di, trwy ei Yfpryd fan-Ataidd, faddeuant am dy holl bechodau. Yn ail, ar iddo adnewyddu dy galon trwy 'r Yfpryd glân, fel y byddo pechod beunydd yn diflannu, a chyfiawnder fwyfwy yn cynyddu ynot. Yn olaf, gan ddymuno cyfran o ffydd, ammynedd, a diweirdeb, a'r holl ddoniau eraill fydd arnat eu heifiau: a rhâd, a chynnydd ar yr holl ddoniau a ddarfu i Dduw o'i drugaredd eu canniadhau i ti yn barod, Philip. 4.6. I Tim. 5.5.

A hyn am weddi mewn ympryd.

T gweithredoedd crefyddol mewn ympryd ydynt ddwy. Yn gyntaf, goshel y drwg. Yn ail, gwneuthur da.

1. Am ochelyd drwg.

Y Dirwest, neu yr ymgadw oddiwrth ddrwg yd yw yr hyn a arwyddoceir yn bennaf wrth y dirwest oddiwrth fwyd, &c. Ac yd yw y prif ddiben er mwyn yr hyn i'r ymprydir, megis y gwyddai y Ninifeiaid yn dda: fona. 3.7,8. Dydd o ympryd, ac heb ymprydio oddiwrth bechod y mae'r Arglwydd yn ei sfieiddio. Nid cylla gwag eithr calon bur, sydd mewn cymmeriad ger bron Duw: Os mynni di gan hynny i Dduw droi oddiwrthit ddrwg cystudd; rhaid i ti yn gyntaf droi oddiwrthit dy hun ddrwg camwedd. Ac heb yr ymprydio hwn oddiwrth ddrwg, y mae dy ympryd yn aroglu yn waeth o flaen Duw nac yw

dy anadl o flaen dyn. Hynny a wnaeth i Dduw cyn fynyched wrthod ympryd syr Iddewon. Efa. 1. 13, 14. 46 58. 2, 3. Zech. 7.5. Ac megis y mae yn rhaid i ti ymegnio i ochel pob rhyw bechod, felly yn enwedig y pechod hwnnw, a'r hwn y darfu i ti ennyn digofaint Duw, naill a'i i yscwyd ei wialen arnat, neu i ofod ei law i'th ceryddu di eufys. A gwna hyn trwy ymroad (gyd â chynnorthwy rhâd Duw) na wnelych di byth mor pcchodau hynny drachefn. Canys pa les i ddyn ymostwng ei gorph trwy ddirweft, os bydd ei feddwl ef yn chwyddo gan falchder? neu i beidio a gwin ac à diod gref, ac i feddwi gan lid a digofaint? neu i luddies iddim cig fyned i'r bol, pryd y byddo celwyddau, enllib, a serthedd (yr hyn fydd waeth na bwyd yn y byd) yn dyfod allan o'th enau? ymgadw oddiwrth fwyd a gwneuthur mawrddrwg ydyw ympryd y cythraul, yr hwn fydd yn gwneuthur drwg, ac yn newynog bob amfer.

2. Am wneuthur gweithredoedd da.

[Vis orationem tuam volare ad cœlum? Fac illi duas alas, fejunium & Eleemosymm, Aug. Afyn di i'th weddi hedeg draw, i'r nef uwchlaw ffurfafen? Dod ddwy aden iddi ynghyd, dy ympryd a'th elusen.]

Y gweithredoedda, y rhai fel yr wyd yn Griftion fydd raid i ti eu gwneuthur bob dydd, eithr yn enwedig ar dy ddydd ympryd, ydynt naill, a'i gweithredoedd o dduwioldeb tu ag at Dduw, neu weithredoedd cariad perffaith tu ag at dy gyd-frodyr.

Yn gyntaf, gweithredoedd o dduwioldeb tu ag at Dduw, ydynt yr ymarfer o'r holl ddyledion rhagddywededig, ym mhurdeb cydwybod dda, ac yngo-

lwg Duw.

yn dy

ac

o.

yn

an

n-

ar fel

er

uoll

o'i

6.

nţ

ŋ

n

Yn ail, y gweithredoedd o gariad perffaith tu ac at ein brodyr, ydynt, madden camman, a dyledion i'r rhai tlodion ni allo dalu: yn enwedig rhoddi elufeni i'r tlodion a fyddont mewn prinder ac cisiau: Esa.

58. 6. Zech. 7. 5. 9. 10. onide wrth wneuthur Riw o dduwioldeb, ni fyeddwn yn arferu cybydd-dra; megis y rhai a wascant ar eu boliau eu hunain, i dwyllo eu gweision, a'i llasurwyr, am eu llyniaeth dyledus. Megis y darfu gan hynny i Grift gyfylltu ympryd, gweddi, ac elufen, ynghyd yn yr vn gorchymmyn; felly y rhaid i tithau eu plethu hwynt ynghyd, megis Cornelius, mewn ymarfer. Math. 6. Act. 10. 30, 31. Ac am hynny bydd ficr o roddi i'r tlawd ar dy ddydd ympryd or hyn lleiaf gymmaint ac a dreiliafit ti yn dy ymborth dy hun pe buafit heb ymprydio y dwthwn hwnnw. A chofia mai'r hwn sydd yn hau yn helaeth, a fêd yn helaeth, ac mai prif ddiwrnod i hau yw hwn. 2 Cor.9. 6. Bydded dy ympryd felly yn dy gystuddio di, ,megis y byddo yn llonni Cristion tlawd arall; a gorfoledda ddarfod i ti giniawa a swpperu mewn un arall, neu yn hytrach ddarfod i ti borthi Crist newynog, yn ei aelodau tlodion. Bendigedig yw'r hwn fy'n ymprydio fel y portho 'r tlawd; canys tebyga i Grist yr hwn a roddes ei enaid dros ei frodyr, Gril.in Levit.

Wrth roddi Elusenau, meddwl am ddau beth, yn gyntaf, y Rheoledigaethau: yn ail, y taledigae-

than.

I. Rheoledigaethau wrth roddi elusenau, a gw-

neuthur gweithredoedd da.

1. Rhaid yw eu gwneuthur yn ufydd-dod i orchymmyn Duw: Nid o herwydd ein bod ni yn tybied eu bod yn dda, eithr o herwydd fod Duw yn gofyn y fâth weithredoedd da ar ein dwylaw: a'r cyfryw ufydd-dod (1 Sam. 15. 22.) gan y gweithredydd, y mae Duw yn ei gymmeryd o flaen pob ebyrth, a'r gweithredoedd godidoccaf.

2. Rhaid iddynt fod yn deilliaw ac yn tyfu oddiwrth ffydd, onidê ni ryngant fodd Duw: nagê, heb ffydd nid yw y gweithredoedd teocaf ond pechodan

disclaer

disclaer, ac elusenau Pharisaaidd. Rhuf. 14. 23.

Heb. 11. 3.

3. Ni wasanaetha i ti dybied y gelli di haeddu y nefoedd o herwydd dy weithredoedd da a'th elusenau;
Canys se ddarfuasai i Fab Duw dywalld ei waed yn
ofer, pe gallesid prynu y nesoedd am swyd neu arian. Y mae 'n rhaid i ti gan hynny geisio meddiant
ar y nesoedd, trwy werth gwaed Crist, ac nid trwy
haeddedigaeth dy weithredoedd dy hun. Canys
dawn Duw yw bywyd tragwyddol trwy fesu Grist ein
Harglwydd: Rhu. 6. 23. Etto y mae 'n rhaid i
bob gwir Gristion, sydd yn credu ei fod ei hun yn
gadwedig, ac yn gobeithio myned i'r nesoedd, wneuthur gweithredoedd da (megis y dywaid yr Apostol)
i anghenrheidiau er mwyn pedair achos:

Yn gyntaf, fel y gogonedder Duw. Philip. 1.11. Yn ail, fel y byddych yn ymddangos yn diolchgar am dy Brynedigaeth, Luc. 1.74,75. Yn drydydd, fel y gwnelych dy etholedigaeth yn ddiogel iti dy hun, 2 Pet. 1.10. Yn bedwerydd, fel y byddych yn yn-nill eraill wrth weled dy ddwywolder bucheddol i dybied yn well o'th crefydd Griftianogawl, Mat. 5.16. Ac er mwyn yr arferion hyn y gelwir ni yn waith Duw, wedi ein creu yn-Grift fesu i weithredoedd da, y rhai a rag-ddarparodd Duw, fel y rhodiem ni yn-

ddynt, Ephes. 2. 10.

4. Ni wasanaetha i ti roi mo'th elusen i fedlemmod crysion, neu westenwyr digywilydd, y rhai ydynt
yn byw mewn ewyllyslawn seguryd ac aslendid, eithr i'r tlodion crefyddol onest, y rhai a fyddant naill
a'i ynglaf, a'i 'n hên heb allael mor gweithio: neu
i'r cyfryw rai a weithio, a'i gwaith heb allael moi
cadw: cais asael ar yr rhain y tu cefn i'r hwylfeydd,
a dôd gymmorth iddynt. Eithr o chyfarfyddi di
ag yn a fynno gardod er mwyn Jesu, a thi heb wybod ei fod yn anheilwng, na nagha mo hono ef: ca-

TO

ly

nys gwell iti roddi i ddêg o Dwyllwyr, na chynnwys i Grift fyned yn ddiymwared, mewn un fanct tlawd. Nac edrych i ba ddŷn, eithr dôd ti dy elufen megis pe bait yn ei rhoi i Grift ei hunain.

2. Am daledigaeth Elusenau, a gweithredoedd

da.

Dduw yn ei drugaredd droi ei farnedigaethau amferol oddiwrthym: pan fyddom ni trwy wir ffydd (yr hon a'i dengys ei hun wrth y cyfryw ffrwythau)

yn dychwelyd atto ef. Dan. 4. 24.

2. Trugarog roddwyr echwyn ac Elusenau a fyddant blant i'r goruchaf; Luc. 6.35. 36. ac yn debyg i Dduw eu Tâd, yr hwn yw Tâd y Trugareddan, 2 Cor. 1. 3. Hwy a gân fod yn oruwchwilwyr i gyfrannu ei dda; Luc. 16. 2. a'i ddwylaw i roddi ei Elusenau. Ac os ydyw gymmaint goruwchasiaeth fod yn oruwchwiliwr elusenau 'r Brenin; pa faint mwy ydyw bod yn oruwchwiliwr, neu yn rhannwr Elusenau tros Frenyn y Brenhinoedd?

3. Pan fyddo'r holl fyd yn ein gadael ni, yno yn unig gweithredoedd da, ac Angelion da a'n canlynant, y naill, i dderbyn eu gwobr, a'r lleill, i gyflawni y gorchymmyn a roddwyd arnynt. Date. 13. 14. Luc.

16. 22. Pía. 91. 11. Heb. 1. 14.

4. Haelioni mewn Elusenau ydyw y sail gadarnaf y cawn yn y bywyd tragywyddol wobr tra-helaeth, trwy drugaredd a haeddedigaethau Crist. 1 Tim. 6.

19.

Yn ddiweddaf, wrth roi Elusenau yr ydym ni yn rhoi ymwared i Grist ac yn ei borthi ef yn ei aelodau; ac yn y dydd olaf se gydnebydd Crist a'n cariad ni tu ag atto, ac a'n gwobrwya o'i drugaredd. Matth. 25. Ac yno yr ymddengys yn eglur, na chollwyd yr hyn a roddasom ni i'r tlawd, eithr ei roi yn echwyn i'r Arglwydd.

Arglwodd. Dihar. 19. 17: Pa refymmau gwell a all Cristion en deifys iw gynhyrsu i fod yn hael i roddi Elusenau?

Hyd yn hyn am y modd i ymprydio. Yma y can-

lyn y diben ar defnydd o ymprydio.

d

i

3. Am y diben neu'r defnydd o ympryd.

Y gwir ddiben neu 'r defnydd er mwyn yr hyn i'r ymprydir, nid yw i haeddu cariad Duw, neu fywyd tragwyddol, canys hynny a gawn ni yn ynig o Ddawn Duw trwy Grift: nae i ofod crefydd mewn dirweft corphorol, canys nid yw ympryd o honaw ei hun yn anrhydedd i Dduw, eithr yn gymmorth i'n hyfforddi ni i anrhydeddu Duw. Yr vnion ddefnyddiau o ympryd gan hynny ydynt dri:

Yn gyntaf, iddarostwng y cnawd at yr yspryd: 1 Cor. 9. 27. eithr nid i wanhychu ein cyrph, fel yr elom yn anghymmefur i wneuthur dyledus orchwylion ein galwedigaeth. 1 Tim. 5. 23. Y cysiawn medd Salomon a fydd ofalus am fywyd ei anifail, Dihar. 12.

10. mwy o lawer am ei gorph ei hun.

Yn ail, fel y gallom ni yn fwy defosionol fynnied bendigedig ewyllys Duw, a bwrw allan ocheneidiau ysprydol mewn gweddi wresog ger ei fron es: Luc. 2. 37. 1 Cor. 7. 5. canys fel y mae rhyw fâth ar Gythreuliaid, felly hefyd y mae rhyw fâth ar bechodau, ni ellir moi gorescyn, ond trwy ympryd agwe-

ddi ynghyd. Mat. 17. 21.

Yn drydydd, megis trwy ein gostyngeiddrwydd difrifol a thrwy ein barnu ein hunain, y gallom ochelyd barn yr Arglwydd: nid o ran haeddedigaeth ein hympryd (yr hyn nid yw ddim) eithr o ran trugaredd Dduw, yr hwn a addawodd symmud ei Farnedigaethau oddiwrthym, pan fyddom ni trwy ympryd yn ddissuant yn ein ymostwng ein hunein ger ei fron es. Ac mewn gwirionedd ni arserodd yn plen-

tyn i Dduw, y gorchwyl fanctaidd hwn yn gydwybodus, nas cai ef yn y diwedd gwplhau ei ddymuniad gan Dduw: yn gyffal yn derbyn y rhadau a fyddent ddiffygiol iddo, megis y mae 'n eglur, yn efamplau Hannah, Jehosaphat, Nehemiah, Daniel, Esdras, Hester: 1 Sam. I. 2 Chron. 20. Nehem. 1. Dan. 9. Eld. 8. 23. Heft. 9. Ac yn troi ymmaith y Barnedigaethau bygythiol, neu ddigwyddedig arno ef, megis y gellir gweled yn esamplau yr Israeliaid, Ninifeiaid, Rehoboam, Ahab, Ezechias, Manasses. 1 Sam. 7. 6. Jonah 3. 2 Cron. 12. 5. 7. 1 Bren. 21. 1 Cron. 32. 2 Cron. 33. 18, 19. Efe yr hwn a roddes ei anwyl Fab o'r nêf i farwolaeth, yn bridwerth trofom pryd yr oeddem ni yn elynion iddo; ni thybia fod dim ar y ddaiar yn rhy anwyl iw ganniadhau ini, pan fyddom gwedi ein ymddarostwng ein hunain, a'n cymmodi ag efo megis plant a chyfeillion.

A hyn am yr ympryd neillduol.

2. Am yrympryd cyhoeddus.

Ympryd cyhoeddus ydyw, pan fyddo trwy Awdurdod Swyddog, naill a'i 'r holl Eglwys tan ei lywodraeth ef, neu ryw gynnulleidfa hynod (i'r hon ei perthyn) yn eu hymgynnull eu hunain ynghyd, i gyflawni y rhagddywededig ddyledion o Offyngeiddrwydd; naill a'i er mwyn cael eu gwared oddiwrth ryw gyfludd cyffredin a fyddo yn eu bygwth hwynt, neu wedi eu taro hwynt eufus, megis y cleddyf, diniftr, newyn, haint, neu ryw fath arall ar glefyd ofnadwy: neu er mwyn cael derbyn rhyw fendith gyffredinol, o ran daioni i'r Eglwys; megis i ymbil am gynnorthwy ei Ysfryd glân ef, wrth Ethol ac ordeinio Bugeiliaid cymhefur, & e. Neu o ran chwilio am y Gwirionedd allan, a gwneuthur Cyfiawnder mewn

mewn achosion anhawdd a phwysfawr, &c, 2 Cron. 20. Act. 1. ac 12.

Pan fyddo rhyw ddrwg iw fymmud, y Bigeiliaid a ddylai gyhoeddi i'r bobl, trwy dystiolaeth Gair Duw pa bechodau osdd achos y gorthrymder hwnnw; a galw arnynt i edifarhau, a dangos yn eglur iddynt drugareddau Duw YnGrist osedifarhânt. Y mae 'n rhaid i'r bobl wrando llaferydd Cenadau yr Arglwydd trwy driftuch difrifol am eu pechodau; ac erfyn nawdd yn ewyllyfcar YnGrift, ac addo yn ddi-dwyllodrus wellhâd ou bucheddau. Pan fyddo rhyw fendith i'w herfyn, y mae yn anghenrhaid i'r Bigeiliaid ddangos ar gyhoedd i'r bobl reittied wrth y fendith honno, a Daioni Duw yr hwn fydd yn rhoddi y cyfryw râdau er daioni dynion. Y mae 'n rhaid i'r bobl weddio yn ddyfal-affud at Dduw, am ganniadhau y cyfryw râd iddynt, ac am fendithio ei foddion ei hun i'w ogoniant ei hunan, ac i ddaioni ei Eglwys. A phan ddarfyddo y Gorchwyl sanctaidd, cymmered bob Cristion yn ôl ei allu brif ofal am gofio 'r tlawd. A phwy bynnag (pan fyddo'r achos yn erchi) nid arfero y gorchwyl fanclaidd hwn o ymprydio, efe a ddichon ammeu yn gyfiawn na chlybu ef erioed nerth Cristianogaeth yn ei galon.

Hynny am ymprydiau: yma y canlyn yr arfer

o wledda yn fanctaidd.

t

u

s.

h

u

n

h

f,

b

il

0

7

D

Amymarfer o Dduwioldeb wrth Santtaidd wledda.

Gwledd sanctaidd yw diolchgarwch hynodol (gosodedig trwy Awdurdod) iw chyssegru i Dduw ar ryw ddydd arbennig, am ryw fendithion neu ymwaredau odiaethol a dderbynwyd. y cyfryw oedd wlêdd yr cen Pâsc yn mhlith yr suddewon, i ddwyn ar gôf soliannu DVW am eu gwared hwy o gaethiwed yr Aipht, Exod: 12. 15. neu wlêdd Purim,

Purim, i dalu diolch am en gwared hwy o fradwriaeth Haman, Hest. 9. 16. 21. Y cysryw yn ein plith ni ydyw y pumed o Aust, i glodfori Duw am waredu ein diweddar Frenin fames oddiwrth fradwriaeth Gowri. Ar pumed o Dachwedd am waredu y Brenin a'r holl deyrnas oddiwrth y pahaidd Bowdr fradwriaeth. Y cysryw wleddoedd a ddylent gael eu cyssegru drwy egluro yn gyhoeddus yr hynodol drugareddau hynny, mewn Pfalman ysprydol, a dawnsiau; gan wahodd y naill y llall, a danfon anrhegion pob vn i'w gymmydog: ac yn enwe-

dig danfon cardodau î'r tlodion.

Eithr yn gymmaint ac mai lleshâd ein Prynedigaeth oedd y peth angenrheidiaf i ddŷn ei gael ar law Bduw; neu ar a ganniadhâodd Duw i ddŷn:a gadael o'n Hiechawdwr ei Swpper sanctaidd, yn brif gostadwriaeth o'n prynedigaeth: fe ddylai pob Cristion gyfrif y Swpper sanctaidd hwn yn wlêdd bennaf ac yn hyfrydaf yn y byd yma. Ac megis y mae yn gweithredu yn y cyfrannogion teilwng y diogelwch mwyaf sydd iddynt ou hiechydwriaeth: felly y mae yn tynnu barnedigaeth amserol ar gyrph, ac (heb edifeirwch) cospedigaeth tragwyddol ar eneidiau y rhai a'i cymmerant yn anheilwng. Gadewch i niweled pa fodd y mae i Gristion ei gymhwyso ei hun yn oreu, i fod yn gyfrannog o'r cyfryw wledd sanctaidd; ac yn westwr teilwng i'r fâth Swpper bendigedig.

Myfyrdodau yn dangos yr union fodd o ymarfer Duwioldeb wrth dderbyn Cymmun yr Arglwydd.

E R na ddichon vn dŷn byw o hono ei hun fod yn westwr teilwng i'r cyfryw Arlwy sanctaidd; etto fe ryngodd bodd i Dduw o'i râs, ei gymmeryd ef

am dderbynniwr teilwng, yr hwn a ymegnio i dderbyn y Dirgeledigaeth fanctaidd hwnnw, a'r cyfryw fefur addas o barch, ac a adroddodd ef yn ei Air.

2 Thef. 1. 11.

Yr hwn a fynno dderbyn y Sacrament sanctaidd hon trwy barch anrhydeddus, rhaid iddo yn gydwybodus gwplhâu tri mâth ar ddyledion. Yn gyntaf, y pethau sydd raid iddo en gwneuthur gyn Cymmuno: Yn ail, y pethau sydd i'w gwneuthur wrth Gymmuno: Yn drydydd, y pethau sydd i'w gwneuthur gwedi Cymmuno. Y cyntaf a elwir Paratôad, yrail Myfyrdod, y trydydd Gweithrediad, neu ymarfer.

I. Am Baratoad.

Bod yn angenrhaid i Gristion ei baratoi ei hun, cyn iddo ryfygu bod yn gyfrannog o'r Cymmun sanctaidd, a ymddengys yn eglur o herwydd

pum achos.

Yn gyntaf, o herwydd ei fod yn orchymmyn DVW: Canys os gorchymynnodd ef tan boen marwolaeth, na chai yr vn di-enwaededig, fwyta o'r oen Pâsc;nac yr vn enwaededig, nes iddynt fod bedwar Diwrnod yn ymbaratoi: Exod. 12. 48. pa faint mwy parodrwydd y mae ef yn ei ddisgwyl gan yr hwn sydd yn dyfod i dderbyn y Sacrament o'i gorph a'i waed? Yr hwn megis y mae yn dyfod yn lle'r llall, felly mewn llawer gradd y mae yn rhagori ar Sacrament yr oen Fasc.

Yn ail, o herwydd bod efampl Crift, yn dyfcu i ni hynny. Joan. 13. 5. Canys efe a olchodd draed ei ddifcyblion, cyn iddo gynnwys iddynt fwyta o'i Swpper ef. Gan arwyddocau y dylit ti roi heibio holl amhuredd calon, ac aflendid buchedd, i'th addurno dy hun â Goffyngeiddrwydd, ac â chariad

perffaith,

perffaith, eyn iti ryfygu dyfod i archwaethu o'i

Swpper fanctaidd.

Yn drydydd, am ei fod yn gyngor yr Yspryd Glân: Eithr holed dŷn ef ei hun, ac felly bwytaed o'r bara, ac yfed o'r cwppan, &c. I Cor. II. 28. Ac os rhaid i ddŷn Pan eisteddo i fwyta gyd â Thywysog daiarol, ystyrio yn ddyfal pa beth sydd o'i slaen, a bôd yn well iddo osod cyllell ar ei gêg na bod yn anweddw: Dihar. 23. I. 2. Pa faint mwy y dylit ti baratoi dy enaid, fel y gellych dy ymddwyn dy hun mewn holl ofn ac anrhydedd, pan fyddych i gael gwlêdd

fanctaidd ar Fwrdd Tywyfog y tywyfogion?

Yn bedwerydd, o herwydd ei fod yn ddefod erioed ym mhlith holl Seinctiau Duw, arfer o barodrwydd San aidd cyn y trinent y Dirgeledigaethau Nid a'i Ddafydd yn agos at Allor Dduw, nes iddo ef yn gyntaf olchi ei ddwylaw mewn diniweidrwydd: Psal. 26.6. llawer llai y dylit ti heb ymbaratoi, ryfygu myned yn agos at Fwrdd yr Arglwydd. Ni roddai Abimelech, ac ni fwytai Ddafydd a'i wŷr mor bara gosed, ond tan ammod fod eu llestri yn sanctaidd; I Sam. 21.4. 5. pa faint llai y dylit ti ryfygu bwyta bara yr Arglwydd, neu yn hytrach y bara yr hwn yw 'r Arglwydd, heb i leftr dy galon di yn gyntaf gael ei lanhau gan edifeirwch? Ac os archodd Duwi fosua (fely parasai i Moeses o'r blaen) ddattod ei escidiau oddiam ei draed, o ran anrhydedd i'w fancteiddrwydd ef, yr hwn oedd bresennol yn y lle hwnnw, lle yr ymddangosodd ef â chleddyf yn ei law i ddinistrio ei elynion. fof. 5.15. Exod. 35. Pa faint hytrach y dylit ti fwrw ymmaith holl ferch dy ymarweddiad bydol, pan fyddych yn dyfod i nesâu at y fan lle mae Crist yn ymddangos i olwg dy ffydd, a'r briwiau yn ei admylam a'i ystlys, er gwaredu ei gyfeillion? Ac er mwyn yr achos hon y dywedir ddyfod priodas yr oen,

Ò

y

ia

E

eu

18

pr

ara

ir

PA

cifi

7. Paratoa gan hynny dydi dy hun, os mynni yn y byd hwn dy ddyweddio â Christ trwy râs Sacramentaidd; neu yn y nesoedd dy briodi ag ef,

trwy ogoniant tragwyddol.

ı

-

d

ai

n

r

1?

es

0

ld

1-

e-

lit

ol,

ist

er

n,

Yn bumed, o blegid i Dduw bob amser daro â Barnedigaethau ofnadwy, y rhai a feiddient arferu ei sanctaidd ordinhadau ef, heb ofn a pharodrwydd dyledus. Efe a ofododd Duw gleddyf tanllyd yn llaw Cherubin i daro ein Henafiaid gwedi iddynt ymhalogi a phechod, os amcanent hwy fyned i Beradwys i fwyta y Sacrament o Bren y bywyd. Ofna dithau gan hynny gael dy daro a chledd dialedd Dum os rhyfygi di fyned i'r Eglwys â chalon ddiedifeiriol i fwyta Sacrament Arglwydd y by-Esea darawodd Duw ddengmil a deugain o'r Bethshemitiaid, am iddynt bwy edrych yn amharchus yn ei Arch ef; I Sam. 6.19. ac a laddodd Uzzaâ marwolaeth ddifymmwth am iddo gyffwrdd a'r Arch yn Ehud; 2 Sam. 6. 6, 7. ac a darawodd Uzziah a gwahanglwyf, am fyned i drin fwydd yr offeiriad, yr hyn nid oedd yn perthynu iddo. Ofn y fâth ddyrnod a wnaeth i Ezechiah yn ei weddi ddifrifol ddeifyfu ar Dduw na tharawâi efe mor bobl y rhai oedd arnynt eisiau amfer i ymbaratoi, fel y perthynai iddynt cyn bwyta yr oen Pasc: ac yr ydis yn dywedyd i'r Arglwydd wrando ar Ezechiah, ac iachau'r bobl: gan roi ar ddeall, oni buafai weddi Ezechiah, y tarawsai 'r Arglwydd y bobi o ran bod eu parodrwydd angenrheidiol yn niffyg. 2 Cron. 30. 18, 19, 20. ar dŷn a ddaeth i'r neithior heb ei wise priodas am dano, na'i holi ei hun, a gafas ei holi gan arall, ac yno rhwymo ei ddwylaw a'i draed, a'i dafla i'r tywyllwch eithaf. Mat. 22. 12. Ac y mae St Paul yn dywedyd i'r Corinthiaid, mai o herwydd cifiau y parodrwydd hwn yn eu holi a'i barnu eu bunain, T 2

bunain, cyn iddynt fwyta Swpper yr Arglwydd, y darfuafai i Dduw ddanfon y clefyd ofnadwy hwnnw yn eu plith, o'r hwn yr oedd rhai o honynt y pryd bynny yn gleifion, eraill yn weiniaid, a llawer wedi myned i huno; I Cor. 11. 29. hynny yw, wedi i Angau amferol eu cyrhaeddyd. Yn gymmaint a bod yr Apostol yn dywedyd; fod pob un sydd yn bwyta ac yn yfed yn anheilwng, yn bwyta ac yn yfed ei farnedigaeth ei hun; amserol os edifarha, tragwyddol os ef nid edifarha: a hynny mewn mefur mor echryslon, a phe bai yn enog o wir gerph a gwaed yr Arglwydd, o'r hyn y mae y Sacrament hon yn fêl, ac yn arwydd fanctaidd : Adn. 27. Felly y cospa Tywyfogion y cam a wneler a'i Sêl fawr hwynt, yn yr vn ffunyd a pha gwneid iw cyrph hwynt eu hunain, yr hyn y mae eu Sêl hwy yn ei arwyddoccâu. Mor drwm echryflon yw bod yn euog o waed Crift, y mae 'n ymddangos yn eglur wrth drueni cyftuddiol yr Juddewon byth ar ôl iddynt ddymuned ei waed ef i fod arnynt bwy ac ar eu plant. Math. 27. 25. Eithr yno di a ddywedi, mai diogelaf yw ymgadw a pheidio a dyfod vn amfer i fod yn gyfrannog o'r Cymmun Sanctaidd. Nid felly; canys y mae DVW yn addo tragwyddol gospedigaeth corph ac enaid, ar yr rhai ou llawnfryd a wrthodant ei Sacramentau. A gorckymmyn Crist ydyw; Cymmerwch, bwytewch, gwnewch byn er coffa am danaf: 1 Cor. 11. 24. ac efe a fyn i bawb vfyddhau iw orchymmyn ef tan boen cospedigaeth ei felldith. chan weled mai y Sacrament hon oedd yr arwydd mwyaf o gariad Crist ar a adawodd ef yn ei ddydd diwedd iw gymdeithion, y rhai a garodd ef hyd y diwedd;gan hynny esceuluso a gwrthod ei Sacrament, sydd raid iddo fod yn argoel o wrthod ac esceuluso ei gariad, a thywalltiad ei waed : ac ni ddichon bod pechod gorthrymmach ger bron Duw na hwnnw. Heb.

Heb. 10. 29 Nidoes dim a eill dy rwystro di i ddysod yn rhwydd i Fwrdd yr Arglwydd; ond o ran bod yn well gennit ymado. â chariad Duw, nac ymado a'th pechodau budron. O tyred, eithr tyred yn westwr parod i Fwrdd yr Arglwydd, gan weled eu bod hwy yn fendigedig y rhai a elwir i Swpper neithior yr oen. Dadc. 19. 9. O tyred! eithr tyred wedi dy ymbaratoi, canys nerth y Sacrament hon a dderbynnir yn ôl eyfran sfydd y Derbynniwr.

Y Parodrwydd hwn fydd yn fefyll yn dyfal yftyried tri pheth: yn gyntaf Teilyngdod y Sacrament, yr hyn a elwir yftyried corph yr Arglwydd, yn ail, dy anheilyngdod dy hun, yr hyn yw dy farnu dy hunan. Yn drydydd, y moddion, trwy y rhai y gelli ddyfod yn Dderbynniwr teilwng; y elwir Cymmun o gorph yr Arglwydd.

1. Am deilyngdod y Sacrament.

TEilyngdod y Sacrament hon a yftyrir mewn tair flordd: yn gyntaf, wrth Fawrhydi yr Awdur a'i hordeiniodd. Yn ail, wrth werthfawredd ei rhannau o'r rhai y defnyddiwyd. Yn drydydd, wrth oddidawgrwydd y Diben er mwyn yr hyn ei trefnwyd.

1. Am Awdur y Sacrament.

Nid oedd yr Awdur na Sanct nac Angel, eithr yr Arglwydd JESV, tragwyddol Fab Duw, canys i Grift yn vnig tan y Testament newydd y perthyn ordeinio Sacrament; o herwydd efe yn vnig a ddichon addo a chyflawni y grâs y mae hi i'w arwyddoccâu. Ac yr ydis yn gorchymm ni ni na wrandawom ar laferydd neb ond ei laferydd ef yn ei Egl-

ni gymmeryd yr ordeinhâd a ddaeth oddiwrth y cyfryw Awdur gorvchel?

2. Am y rhannan o'r Sacrament,

Y Rhannau o'r Sacrament bendigedig ydynt tri; yn gyntaf, yr arwyddion daiarol yn arwyddo-can: yn ail, y gair dwywawl yn sancteiddio: yn drydydd, y rhadau nefol a arwyddoceir.

Yn gyntaf, yr arwyddion daiarol ydynt fara a gwin, 1 Cor. 11. 23, 60. Dibar. 9.5. dau mewn rhif,

eithr vn mewn arfer.

Yn ail, y gair dwywawl ydyw 'r gair o ordinhâd Crist, adroddedig gyd â gweddiau a bendithion gan Eglwyswr cyfreithlawn; Heb. 5.4. Num. 1 6.40. 1 Cor. 10. 16. Y Bara ar gwin heb y gair nid yw ddim, ond megis yr oeddynt o'r blaen; eithr pan ddêl y Gair at y defnyddiau hynny, yno y gwneir yn . Sacrament, ac y mae Duw yn bresennol gyda ei Ordeinhad, ac yn barod i gyflawni pa beth bynnac a addawo ef. Nid yw y geiriau dwywawl o fendith yn cyfnewid neu yn diddymmu fylwedd y bara ar gwîn : o blegid oni bai fod eu sylwedd yn aros, nid allai fod yn Sacrament : eithr y mae yn eu cyfnewyd mewn arfer ac enw. Canys yr hwn nid ydoedd o'r blaen ond bara a Gwîn cyffredinol i faethu cyrph dynion, fydd yn ôl y fendith wedi ei ddarparu i arfer sanctaidd, sef i borthi eneidiau Cristianogion. Ac lle yr oeddid o'r blaen yn eu galw yn fara a gwin; fe gelwir hwynt yr awrhon wrth enw y pethau fanctaidd a arwyddocant, fef Corph a gwaed Crist: i dynnu ein meddyliau yn well oddiwrth yr Elementau hynny oddiallan at y rhadau nefol; yr thai trwy olygon ein cyrph y maent yn eu arwyddo-cau i ysprydol olygon ein ffydd, Ni ddarfu chwaith i Grift

Grift adroddi y geriau hyn, sef Hwn yw fynghorph, Hwn yw fyngwaed, wrth y bara a'r gwîn, eithr wrth ei ddiscyblion, megis y mae yn eglur yn y geiriau a ant o'r blaen, cymerwch, bwytewch chwi. Mat. 26. 26. Nid yw y bara yn gorph iddo ef chwaith ond yn yr vn agwedd ac y mae y cwppan yn Destament newydd, sef trwy ddull a elwir trawsenwad. Ac y mae Marc yn dangos yn eglur, na ddarfu i'n Iachandwr adrodd y geiriau hyn, fef hwn yn fyngwaed, nes darfod ir holl ddiscyblion yfed o'r cwppan: Mar. 14. 23, 24. Ac yn ol hynny o herwydd ei fylwedd naturiol y mae ef yn galw yr peth yn ffrwyth y winwydden, yr hwn o herwydd ei yfprydol arwyddoccâd, a alwasai ef o'r blaen ei waed, Adnod 25. yn ol y dull o gyfenwi Sacramentau oll. Ac nid yw Crift yn erchi i ni ei wneuthur ef, ond gwneuthur byn er coffa am dano; ac mae efe yn erchi i ni fwyta nid ei gorph yn fyml, eithr ei gorph megis ei forrwyd, a'i waed megis y tywalltwyd; yr hyn y mae St Paul yn ei ddeongli i fod yn Gymmun Corph Crist, ac yn Gymmun oi waed ef. 1 Cor. 10. 16. hynny yw, gwyftl ffrwythlon ein bod ni yn gyfrannogion o Grift, ac o holl haeddedigaethau ei gorph a'i waed. A thrwy fynych ymarfer a'r Cymmun hwn, y myn St Paul i ni ddanges marwolaeth yr Arglwydd nes ei ddyfod o'r nef, I Cor. 11. 26. ac hyd oni chymmerer ni i fynu fel eryrod i'r awyr i'w gyfarfod ef, yr hwn yw y bendigedig gelain, ac enioes ein heneidiau ni. 1 Thef.4.17. Yn drydydd, y rhadau ysprydol ydynt ddwy he-fyd; corph Crist megis yr oedd yn dioddef digofaint

Yn drydydd, y rhadau yfprydol ydynt ddwy hefyd; corph Crist megis yr oedd yn dioddef digofaint. Duw dyledus i ni, yn groeshoeliedig: A'i waed megis yr oedd (yn yr vn agwedd) wedi ei dywallt trosom er maddeuant o'n pechodau. Y maent hwy hefyd yn ddau mewn rhis, eithr un mewn arser, ses Crist gysan, a'i holl ddonniau wedi ei ymgynnyg i

+ 4

bawb

bawboll, eithr gwedi ei roi mewn gwirionedd i'r ffyddlonniaid. Y rhai hyn ydyw y tair rhan cyfannol o'r Sacrament fendigedig hon, sef yr Arwydd, y Gair, a'r Gras. Yr Arwydd heb y Gair, neu'r Gair heb yr arwydd, ni ddichon ddim : a'r ddau wedi eu cyfylltir ydynt anfuddiol heb y Grâs a arwyddocêir : eithry tri ynghyd a wnant Sacrament ffrwythol i'r Derbynniwr teilwng. Y mae rhai yn derbyn yr ar-wydd oddiallan heb y gras ysprydol, megis fudas, yr hwn (fel y dywaid St Awstin) a dderbynniodd farayr Arglmydd, eithr nid ybarayr hwn oedd yr Arglwydd. Y mae rhai yn derbyn y grâs ysprydol heb yr arwydd oddiallan, megis y lleidr-Sanct ar y groes: ac aneirif o'r ffyddlonniaid, y cyfryw wrth farwa fyddo yn dymuned ei gael, eithr heb allael ei dderbyn o waith rhyw rwystrau oddiallan; eithry mae y derbyniwr teiling i'w ddiddanwch, yn derbyn y ddau yn Swpper yr Arglwydd.

Fe ddewisodd Crist Fara a Gwin (o flaen defnyddiau eraill) i fod yn arwyddion oddiallan yn y Sacrament fendigedig hon: yn gyntaf, o ran eu bod y i hawfaf i bob math i'w cael : yn ail, i ddyfcu i ni mai megis y mae enices amferol dŷn yn cael ei faethu yn bennaf trwy Fara, a'i gorph ei gyssuro gan win, felly y mae ein heneidiau ni, gan ei gorph a'i waed ef yn cael eu bywhau au porthi i fywyd tragwyddol. Fe ddarparodd Crist win gyd a bara i fod yn arwydd oddiallan yn y Sacrament hon, i ddyfcu i ni, yn gyntaf, mai megis y mae bwyd a diod yn borthiant perficithlawn i gorph dŷn : felly y mae Crift I'w enaid, nid mewn rhan, eithr mewn perffeithrwydd, yngystal yn iechydwriaeth, ac yn borthiant. Yn ail, wrth weled y Gwin Sacramentaidd o'r neilltu oddiwith y bara, ni ddylem gofio y modd ytywalltwyd ei waed gwerthfawroccaf ef allan o'i gorph bendigedig, er cael o bonom ni faddeuant o'n

pechodau. Yr arwyddion oddiallan y mae 'r Bugail yn eu rhoddi yn yr Eglwys, a thithau fydd yn bwyta a genau dy gorph: Y Grâs yprydol y mae Crift yn ei efdyn o'r nefoedd, ac y mae 'n rhaid i ti ei fwyta ef â genau dy ffydd.

n-

d,

iir

eu

r

r-

ld

ol

ei

y

n

d

1

3. Am y Diben neu'r defnydd er mwyn yr hyn y trefnwyd y Sacrament hon.

Y godidog a'r tra-rhyfeddol Ddibennau neu'r ffrwythau o herwydd yr hyn y trefnwyd y Sacrament fendigedig hon, ydynt faith.

Amy diben cyntaf o Swpper yr Arglwydd.

I ddwyn a'r gôf i Griftianogion yn oefdadol yr aberth hêdd yr hon a offrymmodd Crist vnwaith am y cwbl, trwy ei farwolaeth at y groes, i'n cymmodi ni â Duw, Gwnewch hyn(medd Crift)er coff a am danaf. (Ac medd yr Apostol) cynnifer gwaith bynnac y bwytaoch y bara bwn, ac yr foch y cwppan bwn, 9 dangoswch farwolaeth yr Arglwydd hyd oni ddelo. 1 Cor. 11. 26. Ac y mae ef yn dywedyd, mai (trwy y Sacrament hon, a phregethiad y gair) y darfuasai portreio fesu Grist o slaen llygaid y Galatiaid, megis pe croeshoeliasid ef yn eu plith; Gal. 3. 1. Canys y mae 'r weithred i gyd yn dangos marwolaeth Crist; torriad y bara bendigedig, croeshoeliad ei fendigedig gorph: a thywallt y Gwin sancteiddiedig, tywalltiad ei fendigedig waed. Fe aberthodd Crift efe ei hun vnwaith yn gorphorol : eithr cyn fynychedac y cyssegrir y Sacrament hon, cyn fynyched a hynny yr offrymmir ef gan y ffyddloniaid yn y sprydol.

Oddyma y gelwir Swpper yr Arglwydd yn aberth hêdd, nid yn briodol, neu yn gorphorol, eithr trwy ddull ar ymadrodd, fef o herwydd ei fod yn goffadwriaeth o'r aberth hêdd a offrymmodd Crist ar y Groes, Ac i ddangos rhagoriaeth rhyngddi a'r aberth

gorphorol honno, y mae y Tadau yn ei galwyn & berth ddi-maedlyd. Fe a'i gelwir hefyd Eucharift. o ran bod yr Eglwys yn y weithred hon yn offrwm i Dduw aberth o foliant a diolch am ei Gwaredigaeth. yr hyn a weithreded trwy 'r vnig Aberth lefol o Grift Os darfu i'r olugiad ar Frenin Moar y Groes. ab pryd yr oedd ef yn offrwm ei fab ar y mur, i gynhyrfu ei holl dduwiau i ddyfod i'w achub, 2 Bren. 2. 27. beri i'r brenhinoedd ydoedd yn gofod arno, dosturio wrtho cym mhelled, ac y peidiafant a'r frwydr, ac y cyfodafant y gwarchae. fodd y dylai y golwg yfprydol ar Dduw Dâd, yn aberthu ei vnig-anedig Fab ar y Groes i waredu dy enaid ti, dy gynhyrfu i garu Duw dy Brynwr, ac i ado pechod, tros yr hwn mewn cyfiawnder ni wafanaethai pridwerth llai!

Am yr ail Ddiben o Swpper yr Arglwydd.

2. I gryfhau ein ffydd: Canys y mae Duw wrth y Sacrament hon yn arwyddocau, ac yn felio i ni o'r nef, mai yn ol yr addewid ar cyfammod newydd a wnaeth efe a nyni YnGhrist, y derbyn ef yn ddiogel i'w râd ai drugaredd yr holl ddynion credadwy edifeiriol, ar a dderbynnio ei Sacrament sanctaidd ef yn ddyledus : Ac er mwyn baeddedigaethau marwolaeth a dioddefaint Crift, ef a faddau iddynt eu holl bechodau, mor ddiammau ac y maent yn gyfrannogion o'r Sacrament hon. O herwydd hyn y gelwir y Sacrament sanctaidd Sel y cyfammod newydd, ac . faddenant pechodan. Yn ein amheuon mwyaf gan hynny, yn ôl derbyn y Sacrament hon ni allwn ddywedyd yn ddiau megis y dywedodd Mam Sampson: Pe mynnasei'r Arglwydd ein lladd ni, ni dderbynniasei efe y preth-offrwm, a'r bwyd offrwm o'n llam ni, ac ni ddangosasei efe i ni 'r boll bethau byn : ac ni Pharasei efe i ni y pryd byn glywed y fath bethau. Rhuf. 4.11. Barn. 13. 23.

Am

d

70

11

b

Ť

H

0

h

h

a

2

ift,

ni h.

ift

0-

, i

b,

0-

i-

Pa

a-

e-

-

4

İ

f

(cyn-

Amy trydydd Diben o Swpper gr Arglwydd.

3. I fod yn wyftl ac yn arwydd-ammod o'r Cymmundeb ffrwythlawn cyfagos yr hwn fydd rhwng Cristianogion a Christ. Phioly fendith yr hon a fendigwn, onid Cymmun gwaed Crist ydyw? y bara yr ydym yn ei dorri, onid cymmun corph Crist ym? 1 Cor. 10. 16. hynny yw arwydd a gwyftl ffrwythlawnaf o'n Cymmun ni â Christ. Yr vndeb hon a elwir aros gydâni, cyssylltiad ar Arglwydd, trigfa yn ein calonnan : Joan. 14. 16. 1 Cor. 6. 17. Ephel. 2. 17. Ac a ofodir allan yn yr Scrythur Sanctaidd mewn llawer o gyffelybiaethau. Yn gyntaf, trwy gyffelybiaethau o'r winwydden a'r canghennau: yn ail, o'r pen a'r corph: yn drydydd, o'r fail a'r adeilad: yn bedwerydd, o'r dorth a wneir o amryw ronynnau o jd: yn bumed, o'r undeb priodafawl rhwng gŵr a'i wraig, a'r cyfryw. foan. 15. 12. 1 Cor. 10. 17. Col. 1. 18. Acy mae yn dridyblyg rhwng Ephef. 5. 31, 32. Crist a Christianogion. Y gyntaf sydd anianol, thwng ein dynaml anian ni, a dwywaml anian Crist ym mherson y gair : yr ail fydd Ddirgeledig, rhwng ein personau ni yn absennol oddiwrth yr Arglwydd, a pherson Crist Duw a Dŷn, yn vn corph dirgeledig. Y trydydd fydd nefol, rhwng ein perfonau ni yn bresennol gyd â'r Arglwydd, a pherson Crist mewn corph gogoneddus; y tri o gyfylltiadau hyn fydd ynglŷn y naill yn y llall. Oni buafai i'n hanian ni yn gyntaf gael ei hvno megis yn vn-fylweddol ag Anian Duw yn yr ail perfon; ni allafem ni fyth gael ein vno â Christ mewn corph dirgeledig. Ac oni byddwn ni yn y bywyd hwn (er ein bod yn absennol) gwedi ein vno at Grist trwy undeb Dirgetedig, ni chawn ni fyth gymmun o ogoniant gyd ag ef yn ei gyfannedd nefol. Y Cymmun dirgeledig (a grybwyllir yma yn benaf)'n a weithredir thwng Crist a nyni, trwy yspryd Crift yn ein hymgyffred ni : A thrwy ein ffydd ni

cynhyrfiedig trwy 'r vnrhyw Yspryd) yn ymasha yn-Ghrist hefyd. Y ddaubeth hyn y mae St Panl yn eu osod ar lawr yn fywiol; eithr dilyn yr wyf fel y gallwyf ymashyd yn y peth hwn hefyd yr ymashyd ynol gan Grist fesu, Phil. 3. 12. Pa fodd y dichon ei gwympo ymmaith yr hwn fydd yn ymashyd, ac a gynhelir mor nerthol? Yr vndeb hon a geisf ef ei deall yn orau yn ei Feddwl, yr hwn a'i clywo fwyaf yn ei Galon. Eithr yn anad amser, gorau y cawn ni deimlaw a chryshau yr vndeb hon ynom, pan fyddom yn derbyn Swpper yr Arglwydd fel y dylem. Canys yno y cawn ni glywed ein calonnau yn bywiol ymglymmu â Christ, a deisysiadau ein eneidiau wedi eu tynnu trwy sfydd a'r Yspryd glan, megis trwy rasfan cariad; nes-nes at ei Sancteiddrwydd ef.

Oddiwrth y Cymmun hwn â Chrift y mae yn digwyddo i'r ffyddloniâid lawer o ddoniau anrhaetha-

thadwy.

Megis yn gyntaf, fe gymmerodd Crist eu holl bechodau hwynt arno ef i fodloni cysiawnder Duw am danynt: ac y mae ef yn rhoddi i ni yn rhâd megis yn eiddom, ei holl gysiawnder yn y bywyd hwn, a'i etifeddiaeth yn y bywyd tragywyddol pan ddarfyddo hwn: ac y mae ef yn cyfrif yr holl dda neu 'r drwg a wneler i ni, megis pe gwneid iddo ei hunan, Phil. 3. 9. 1 Pet. 2. 24. Zec. 2.8. 25.

Yn ail, y mae oddiwrth natur Crist yn llifeirio i'n natur ni, gwedi ei huno ag eso, yspryd bywiol ac anadl grâs, yr hyn a'n hadnewydda i sywyd ysprydol: Ac a sancteiddia ein meddyliau, ein hamcannion, a'n serch, megis y byddom beunydd yn cynnyddu ar agwedd Delw Grist. Ephes. 4. 23, 24.

Rhuf. 8. 29.

Yn drydydd y mae ef yn canniadhau iddynt holl râdan cadwedigol, a'r fydd angenrhaid er mwyn cael mwynhau bywyd tragwyddol ; megis teimlad o gariad aflyd gariad Duw, diogelwch o'n Etholedigaeth, ein adnl yo genedliad, a'n cyfiawnhâd, â gras i wneuthur gweiy ga-lynof gwthredoedd da: oni ddelom i wladychu gyd ag ef yn ei deyrnas nefol. 2 Cor. 3. 18. foan. 15. 5. ae 1.16. Hyn addylaiddyscu holl wir Gristianogion i'w cadw en hunein megis aelodau dihalogedig o fanctaidd gorph Crift, ac i ochelyd pob aftendid a budreddi : gan wybod eu bod yn byw YnGhrist, neu yn hytrach fod Crift yn byw ynddynt hwy. Oddiwrth yr vndeb hon a Chrift(seliedig i ni yn Swpper yr Arglwydd)y mae St Paul yn argymmennu i dynnu'r Corinthiaid oddiwrth halogrwydd eulyn-addoliaeth, I Corin.

10. 14. agodineb, 1 Corin. 10. 8.

gyn-

deall

n ei

eim-

n ya

yno

umi

nnu

ari-

di-

ha-

be-

am

gis a'i

ldo

an,

rio

as

y-

n-

n-

4.

11

el

d

Yn ddiweddaf, oddiwrth y Cymmun rhag-ddywededig rhwng Crift â Christianogion, y mae Cymmun arall yn llifeirio rhwng Christianogion yn eu plith eu hunein. Yr hwn hefyd a ddanghofir yn fywiol with gyfranniad Sacrament Swpper yr Arglwydd, gan fod yr holl Eglwys, er eu bod yn llawer, yn cymmuno oll o'r vn bara yn y weithred fanctaidd honno. Nyni yn llawer ydym un bara, ac un corph; earys yr Jdym ni oll yn gyfrannogion or un bara. I Cor. 10. 17. megis ac nad yw 'r bara yr hwn a fwytawn ni yn y Sacrament, ond vn, er ei wneuthur o lawer o ronynnau, felly yr holl ffyddloniaid, er eu bod yn llawer, etto nid ydynt ônd vn corph dirgeledig, tan yr vn pen yr hwn yw Crist. Fe a weddiodd ein Iachawdwr bum gwaith yn y weddi yr hon a wnaeth yn ôl ei Swpper diweddaf, ar fod o'i ddiscyblion ef yn un: Joan. 17.2, 11, 21, 22, 23, 26. iddyscu i ni ar vnwaith fel y mae yr vndeb hon yn rhyngu bodd iddo ef. Y mae'r vndeb rhwng y ffyddloniaid mor ehang, nas gall pellder lleoedd ei gwahanu, mor gadarn, na eill marwolaeth beri iddi ymollwn; mor barhaus,na ddichon amfer moi gwifco hi allan; mor ffrwythlawn ac y maga gariad twymyn rhwng rhai ni welfant wynebau eu gilydd

gilydd erioed. A'r cyfylldiad bwn ar eneidian gyfenwir Cymmun y Sainet, yr hyn y mae Crist yn ei weithredu trwy chwech o foddion hynodol. Yn gyntaf, with eu llywodraethu hwynt oll ag vn ysfrod Sanctaidd. Yn ail. trwy eu cynnyscaeddu hwynt oll a'r vn ffydd. Ephel. 4, 4, 5. Yn drydydd trwy dywallt ei gariad ei bun im boll galonnan bwynt, Rhuf. 5. 5. Yn bedwerydd, trwy eu hadgenedin hwynt ag vn Bedydd. Tit. 3.5. Yn bumed, trwy eu porthi hwynt â'r vn ymborth ysprydol. 1 Cor. 11. 33. Yn chweched, trwy fod yn vn pen bywiol ir un corph or Eglwys, yr han a gymmododd of a Duw ynghorph ei gnawd ef, Col. 1. 18, 22. O hyn y digwydd-odd fod y lliaws o'r rhai a gredasant yn yr Eglwys o'r cynfyd, o un galon, ac un enaid, mewn gwirionedd, serch a thrugaredd, Act. 4. 32. A hyn a ddylai ddyfcu i Griftianogion garu y nailly llall, gan weled en bod oll yn aelodau o'r vn fanctaidd, a'r dirgeledig gorph, o'r hwn y mae Crist yn Ben. Ac am hynny fe ddylai fod rhyngddynt oll gyd-ddioddef Criftianogawl, a chyd-teimlad, i orfoleddu y naill yngorfoledd y llall, i refynu y naill tros y lall, i gyd-ddwyn y naill â gwendid y llall, ac yn gyfnewidiol ynaill i borthi angen y llall.

Am y pedwerydd Diben o Swpper yr Arglwydd.

4. I borthi eneidian y ffyddloniaid, yn niogel obaith o fywyd trag ywyddol. Canys y Sacrament hon fydd yn arwydd ac yn wyfll i gynnifer ac a'i derbynnio yn ôl gofodiad Crift, y portha ef yn ôl ei addewid (trwy rinwedd ei gorph croefhoeliedig, ai waed tywalldedig) ein heneidiau i fywyd tragwyddol, cyn ficcred ac y maethir ein cyrph gan Fara a Gwin i fywyd amferol. Ac i'r diben hwn y mae Crift yngweithred

yn

Yn

294

ynt

Wy

uf.

or-

13.

ph

Ph

d-

ys

0-

2

11,

d,

n.

0-

y.

-

4

0

1

1

weithred y Sacrament, yn rhoddi ei wir gorph a'i waed mewn gwirionedd i bob Derbynniwr ffyddlawn. Am hynny y gelwir y Sacrament Cymmun corph a gwaed yr Arglwydd. A Chymmundeb ni adiction fod o bethau absennol, eithr o bethau presennol; ac ni byddai yn Swpper yr Arglwydd, oni bai fod corph a gwaed yr Arglwydd yno. Y mae Crift yn wir breiennol yn y Sacrament, trwy vndeb ddeublyg: y gyntaf fydd ysprydol rhwng Crist a'r Derbynniwr teilwng. Yr ail sydd Sacramentaidd thwng corph a gwaed Crist, ai ar wyddion oddiallan yn y Sacrament. Y gyntaf, aweithredir trwy waith bod yr vn Yspryd glân wrth gyfanneddu ynGhrist ac yn y sfyddlonniaid, yn corpholaethu y ffyddloniaid megis yn aelodau i Grift eu Pen, ac felly eu gwneuthur yn vn â Christ, ac yn gyfrannogion o'r holl Radau, Sancteiddrwydd, a'r Gogoniant tragwyddol y rhai ydynt ynddo ef: a hynny mor ddiogel a ficer ac y maent yn clywed geirian yr addewid, ac yn gyfranogion o'r arwyddion oddiallan yn y Sacrament fendigedig. Oddiwrth hyn y deilliaw bod ewyllys Crift yn ewyllys gwir Griftion: a bymyd Cristion yn Ghrist, yr hwn sydd yn byw Inddo. Gal. 2. 20. Os edrychwch chwi ar y pethau a vnir, yr vndeb hon fydd hanfodol: os at wirionedd yr vndeb hon, y mae 'n gywir. Os ar y modd y gweithredir, y mae 'n ysprydol. Nid ein ffydd ni fydd yn peri i gorph a gwaed (rift fod yn bresennol, eithr Yspryd Crist yr hwn sydd yn trigo ynddo ef a ninnau. Nid yw ein flydd ni ond derbyn a gofod at ein eneidiau y rhadau nefol hynnya gynnygir i ni yn y Sacrament hon.

Yr vndeb arall sef y Sacramentaidd, nid yw naturiol neu gysteol, either cysylldiad ysprydol rhwng yr arwyddion daiarol, y rhai ydynt Fara a Gwîn, a'r rhadau nefol, y rhai ydynt Gorph a Gwaed Crist,

wrth

with eu derbyn: megis trwy berthynas iw gilidd na. byddent ond yr un ar unrhyw beth. O hyn y digwydd, pryd y byddo 'r Derbynniwr teilwng yn bwyta a'i enau fara a gwin yr Arglwydd; ei fod ef hefyd ar yr vn amfer yn bwyta â genau ei ffydd wir Gorph a Gwaed Crift. Nid o ran fod Crift yn dyfod i lawr o'r nefoedd i'r Sacrament, eithr o ran bod yr Yfpryd glân trwy y Sacrament yn derchafu ei feddwl ef at Grift, nid trwy gyfnewidiad lleawl, eithr trwy ferch defosionol : onid yw ef drwy fanctaidd fyfyrdod ffydd yn brefennol y pryd bwnnw gyd à Christ, a Crist gid a'g ef. Ac fel hyn gan fyfyrio, a chredu y modd y croeshoelwyd corph Crist, ac y tywalltwyd ei werthfawroccaf waed er maddeuant o'i bechodau ef, ac er mwyn cymmodi ei enaid ef à Duw : y mae ei enaid ef wrth hyn yn cael ei faethu yn frwythlonach a diogelwch o fywyd tragywyddol, nac a eill y bara a'r gwin borthi ei gorph i fywyd amferol, Y mae 'n anghenrhaid fod yn y Sacrament gan hynny yn gystal yr arwyddion oddiallan iw canfod yn amlwg â llygaid y corph;a Chorph a Gwaed Crist, iw canfod yn yspydol â golwg ffydd. Eithr y modd pa ddelw y mae'r Yspryd glân yn gwneuthur i gorph Crist, (gan ei fod mewn lle abfennol oddiwrthym) fod yn bresennol gyd â nyni trwy ein undeb, y mae St Paul yn ei alw yn ddirgelwch mawr, y cyfryw na ddichon ein dealltwri moi ddirnad. Ephel. 5. 23. Nid arwyddion noethion yn arwyddoccâu gan hynny ydyw y Bara a'r Gwin Sa-cramentaidd, eithr y cyfryw ac y mae Crist gyd â cy hwynt yn rhoddi, ac yn trefnu i bob derbynniwr m teilwng, nid yn vnig ei rinwedd a'i nerth dwywawl, ch eithr hefyd ei wir Gorph a'i waed, cyn wired ac y (n rhoddes ef i'w ddiscyblion ei Yspryd glân wrth arwydd ei anadl bendigedig; neu iechyd i'r clwyfus a fan gair o'i enau, nen gyfwrdd o'i law, nen ei wife. Ac At

y mae ymafliad ffydd yn nertholach nag amgyffred crassaf y synhwyrau corphorol, neu reswm. I ddiweddu'r pwngc hwn: y Sacrament fancfaidd ydyw 'r bara bendigedig hwnnw, yr hwn wedi ei fwyta a agorodd lygaid y discyblion oeddynt yn myned i Emmans fel yr adnabuont Grift. Luc. 24. 30, 31. Dyma y cwppan Ardderchawg a'r hwn y diodwyd ni oll i vn Ifpryd. 1 Cor. 12,13. Dyma 'r Graig honno fydd yn Ilifeirio o fêl, yr hwn fydd yn bywhau enaid blinedig pob gwir fonathan a'i harchwaetho a genau ffyed. Dyma y dorth o fara haidd a mdreiglodd odduchod i dare i lawr bebyll y Midianiaid o't tywyllwch vffernol: Barn. 7.12. Y Deisen ar dwfr Angylaidd a borthodd Elias ddeugain niwrnod ym mynydd Horeb, i Bren. 19. 6, 7, 8. y Manna (llyniaeth Angylion) a borthodd yr Israeliaid ddeugain mlynedd yn yr anialwch, eithr hwn yw'r gwir fara y bywyd a'r manna nefol, yr hwn os bwytawn fel y dylem, a bortha ein eneidian i fywyd tragwyddol. Pa fodd gan hynny y dylau ein henediau ni wnewthur yr effynniad at Grift oddiwrth ddeifyfiad yf-prydol, y wnaeth gwyr Capernaum ou chwant cnawdol: Arglwydd dyro i ni y bara hwn yn oefta-

a.

y

n

d

d

'n

an

fu

ıl,

a-

yd

0,

y

nt

cf

C-

7-

a i

a-

li-

ph id.

yn b-

wy

T pumed Diben o Swpper yr Arglwydd.

Ar adeyfodiad sydd o ddau sath: yn gyntaf ysprydol adcyfodiad ein heneidiau yn y bywyd hwn o farwolaeth pechod, hyn a elwir yr adgysodiad cyntaf: Oblegit gan odcorn leferydd Crist, ym mhregethiad yr Efengyl, y côdir ni o farwolaeth pechod i fywyd y grâs: Bendigedig a santtaidd yw ef (medd St foan. Dad. 20.6.) yr hwn sydd a rhan iddo yn yr adg yfodiad cyntaf, Canys nid oes gan yr ail farwolaeth awdurdod ar y cyfryw. Y mae Swpper yr Ac Arglwydd yn gystal yn fodd ac yn wystl i ni o'r ysbrydol

brydol adgyfodiad cyntaf yma, yr hwn am bwytu i yntau fydd byw trwof fi. Joan. 6.57. Ag yno y byddwn ni gwaheddedigion gweddus i eiftedd ar y bwrdd gyd â Christ, pan fôm ni fel (Lazarus) wedi ein cyfodi o farwolaeth pechod i newydd-deb buchedd. 70an. 12.2.

Cywirdeb y cyfodiad hwn a ymddengys yn y deifyfiadau cynnyrfiedig o'i mewn : canys pan fyddir yn gofyn i ti ddyledion crefydd, ac arferion duwioldeb, os dy galon a'th ettyb gyda Samuel: Dyma fi, llefara Arglwydd, canys y mae dy wâs yn clywed. 1 Sam. 3. 10. A chyd â Dafydd, o Dduw mae fynghalon yn barod. Pfal. 108. 1. A chyd â Phaul, Argluydd beth a fynni di i mi wneuthur? Act. 9.6. Yno yn ddiau fe a'th cyfodwyd ti o farwolaeth peshod, as y mae i it ran yn y cyfodiad cyntaf: eithr os wyt ti etto yn anhysbys mewn gwir feiliau crefydd dda, ac wyt yn deall ynot dy hun ryw fâth ar wrthwyneb cyfrinachol i arferion duwiol ffydd, ac yn rhaid dy dynnu megis yn erbyn dy feddwl, i wneuthur gweithredoedd duwioldeb, Ge. yno yn ddiamman nid oes i ti ond enw o fod yn fyw, eithr yr wyt yn farw, fel y dywedodd Crist i Angel Eglwys Sardis, Dade. 3.1. ac nid yw, dy enaid ond megis halen i gadw dy gorph rhag drewi.

Yn ail, adcyfodiad corphorol ein cyrph ni yn y dydd diwethat, sef yr ail gyfodiad, yr hon sydd yn ein rhyddhau ni oddiwrth y farwolaeth gyntaf: yr hwn afmytâo fynghnamd, ac a yfo fyngwaed, a geiff fywyd tragwyddol, ac mi a'i cyfodaf ef yn y dydd diweddaf. Canys y mae y Sagrament hon yn selio ac yn arwyddoccâu ini, farw o Grist a chôdi o hono ef drachefn trosom ni, a bod ei gnawd ef yn ein maethu a'n bymhau ni i fywyd tragwyddol, ac am hynny y caisf ein cyrph ni yn ddiogel eu cyfodi i fywyd tragwyddol yn i dydd olaf. Joan. 6. 51,54. Canys gan weled cyfodi ein pen,holl aelodau y corph a godant

n-

m

vd

0

2.

ei-

lir

ol-

fi,

d.

ac ul.

6.

e-

thr

dd

th-

yn

eu-

m-

pyt

ar-

ilen

ny

yn

.yr eiff

di-

o ac

o ef

ae-

nny

rag.

gan

lant

VI

vn ffunyd yn ddiammau. O blegit pa fodd y geill y cyrph hynny (gan en bod yn arfau cyfiawnder, Rhuf. 6.13,19. temlan i'r Ysprydglân, 1 Cor. 6. 19. ac aelodan o Grift) y rhai a gawlant eu maethu a'i porthi a chorph a gwaed Arglwydd y byngd, na chant eu cyfodi drachefn yn y dydd diwaethaf? Ac fel dyma'r achos y byddis yn claddu cyrph y Sainct yn ol eu marw mor anrhydeddus, gan eu rhoi hwynt i huno yn yr Arglwydd. Au beddrod hwy a elwir gwelau a hun-dai y Sainstiau. Efa. 26. 19, 20. Y colledigion a godant yn y dydd diwethaf, eithr trwy alluog nerth Crift fel y mae yn farnwr yn eu dwyn hwynt megis drwg-weithredwyr allan o'r carchar, i dderbyn eu barn a'u gwobr haeddedigol: eithryr Etholedigion a godant trwy rinwedd adgyfodiad Crift,a'r Gymundeb sydd iddynt ag ef, fei y mae yn ben iddynt. A'i adcyfodiad ef ydyw'r achos a'r ficerhad o'n vn ni. Cyfodiad Crift ydyw ffydd neilltuol Criftion: adcyfodiad y meirw ydyw prif obaith plentyn Duw. Am hynny y byddai y Cristnogion yn y brif-Eglwys, yn arfer o gyfarch eu gilidd yn y borau a'r ymadroddion hyn, fo gyfododd yr Arglwydd; ar llall a attebai, gwir, fe gyfododd yr Arglwydd yn ddiau.

T chwechwed Diben o Swpper yr Arglwydd.

6. I felio i ni ddiogelrhwydd o'r bywyd tragwyddol. Oh pa beth fydd fwy dymunol neu gariadol na bywyd? a pha beth y mae yr holl ddynion yn naturiol iw ofni, neu iw gasâu, yn fwy na marwolaeth? etto nid yw y farwolaeth gyntaf yma ddim i fon am dani wrth ei chyffelybu i'r ail farwolaeth, ac ni thal y bywyd yma ddim chwaith wrth ei gyffadlu ar bywyd fydd i ddyfod. Os dymuni di gan hynny fod yn V 2

*

ddiogel o'r bywyd tragwyddol, ymbaratoa dy hun i fod yn dderbynniwr teilwng o'r fendigedig Sacrament yma. Canys y mae ein iachawdwr yn ein ficcrhau ni, Os bwytty neb o'r bara bwn, efe a fydd byw yn dragywydd: a'r bara yr hwn a roddaf fi yw fyngnamd i, yr hwn a roddaf tros fywyd y byd. Joan. 6. 51. Yr hwn gan hynny fydd yn bwyta y Saerament fanctaidd hon yn ddyledus, a eill ddywedyd mewn gwirionedd, nid yn vnig credo Vitam aternam, yr wyf yn credu y bywyd tragwyddol : ond hefyd Edo Vitam aternam, yr wyt yn bwyta y bywyd tragwyddol. Ac mewn gwirionedd dyma bur bren y bywyd, yr hwn a biannod Duw ynghanol Paradwys yr Eglwys: Ac o'r hwn y mae ef yn addo rhoi i bob gorchfygwr, iw fwyta. Dad. 2.7. Ar pren hwn o'r bywyd, mewn aneirif raddau fydd yn rhagori ar bren y bywyd oedd yn tyfu ymheradwys Eden; Canys yr oedd hwnnw a'i wreiddin o'r ddaiar, hwn o'r nefoedd : hwnnw ni roddai ond bywyd i'r corph hwn a rydd fywyd i'r enaid; nid oedd hwnnw ond cynnal bywyd y rhai byw, y mae hwn yn adferu bywyd i'r rhai meirwon. Dail y pren hwn a iacha y Cenedloedd credadwy, ac y mae yn dwyn ffrwyth newydd bob mis, Dadc. 22.6. yr hwn fydd yn eu porthi hwynt i fywyd tragwyddol. Oh Bendigedig ydynt hwy, y rhai lydd yn bwyta yn fynych o'r Sacrament hon! o'r lleiaf fydd vuwaith bob mis, yn archwaethau o newydd, o'r ffrwyth adnewyddedig, yr hwn a baratôdd Crist i ni ar ei Fwrdd ei hun i iachau ein gwendid, ac i gryfhau ein crediniaeth i fywyd tragwyddol.

Y seithfed Diben o Swpper yr Arglwydd.

7. I Rwymo holl Griftianogion, megis trwy life o ffyddlondeb, i wafanaethu yr vn vnig Dduw, ac heb

heb gynnwys yr vn aberth arall miamn am bechodau, ond yr vn wir aberth, yr hon trwy ei farwolaeth a offrymmodd Crift unwaith, a thrwy yr hon y gorphennodd ef Aberthau y ddeddf, ac ei gweithredodd brynedigaeth tragwyddol, a chyfiawnder i'r holl rai credadwy. Ac felly i fod fyth yn brifnôd cyhoedd o broffess, i ddangos rhagor rhwng Cristianogion a phob Sectau a gan grefyddau. chan weled fod yn yr hên offeren bapisdaidd ryw ddieithr fáth ar Grift yn cael ei addoli, nid yr hwn a aned o'r Fair Forwyn, eithr vn a wnair o'r deisen afrllad: á bod yr offrymmiad o'r bara-dduw hwn wedi ei wthio ar yr Eglwys megis aberth bodlonol dros y byw a'r marw: y mae holl wir Griftianogion dan boen a pherigl anudon ewyllysgar get bron yr Arglwydd prif Farnwr nêf a daiar, i ffieiddio yr offeren, megis delw y digofaint, yr hon fydd yn diddymmu ac yn tynnu ymaith oll-alluogrwydd haeddedigaethau marwolaeth a dio ldefaint Iachawdwr y byd. Canys wrth dderbyn y Sacrament o Swpper yr Arglwydd, yr ydym ni oll yn tyngu fod yr holl aberthau corphorol wedi terfynu ym marwolaeth ein Harglwydd; a bod ei gorph ef a'i waed vnwaith gwedi ei groeshoelio a'i dywalld, yn dragwyddol faeth ac ymborth i'n heneidiau ni.

2. I modd i yftyried dy anheilyngdod dy bunan.

r

it

n-

cb

Goran modd i ddŷn i ddeall ei anheilyngdod ei hun, ydyw holi ei fuchedd ei hun, yn ol deg gorchymmyn yr holl-Alluog Dduw. Chwilia gan hynny paryw ddyledion a adewaist di heb wneuthur, a pha gamweddau a wnaethoft di, yn erbyn pob vn o'r Gorchmynnion: gan gofio os byddi heb edifeirwch a thrugaredd Dduy YnGhrift, fod melldith

Dduw

Dduw (yr hwn fydd yn cynnwys oll drueni y by-wyd hwn, ar poenau tragwyddol yn nhân vffern pan ddarfyddo hwn) yn ddyledus am dorri y lleiaf e orchmynnion Duw. Deut. 27. 26. Gal. 3. 10. A chwedi cymmeryd cyflawn olygiad yn gyffal ar dy bechodau, a'th trueni, dychwel i ryw le dirgel, ac yno gan dy ofod dy hun yngolwg y Barnwr, megis drwg weithredwr euog yn fefyll o flaen yr orfeddfainge i dderbyn ei farnedigaeth, gan blygu dy liniau hyd y ddaiaren, a churo dy ddwyfron a'th ddyrnau, a gwlitho dy ddeurydd a'th ddagrau, cyfaddef dy bechodau, ac yn oftyngedig erfyn ei mawdd a'i drugaredd yn y geriau hyn neu'r cyfryw.

Cyffes oftyngedig am bechodau, iw gwneuthur at Dduw o fluen derbyn y Cymmun Sân-Etaidd.

Dann dâd nefol, pan ystyriwys y daioni a ddangosaist di i mi beunydd, a'r anwiredd a wneuthym yn erbyn y nesoedd ac o'th slaen di, y mae arnaf si gywilydd om plegit sy hun, a gwarth sy 'n cuddio sy wyneb megis llen: Canys pa vn o'th Orchymynion na thorrais? O'Arglwydd yr wys yn sefyll yma yn euog o droseddu dy holl gysreithiau sanctaidd: Canys ni bu serch fynghalon mor awy-

Luc. 15. Y gorchymyn Cyntaf. Deut.6.5. Mat. 12: 37, 38. Lev.19.14. Pfal.22.5,6. Pfal.38.8. ddus yn glynu wrth dy Fawrhydi di, megis wrh ofer a bydol bêthau: Nid ofnais i moth farnedigaethau di, i'm dychrynu oddiwrth bechodau, ni choeliais ith addewid, i'm cadw rhag ammau o'm amferol, neu rhag anobeithio o'm tragwyddol gyflwr. Mi wneuthum reol dy dduwiol addoliad; i fod fel y gwelai fy meddwl

yn gymhefur, nid fel y gofododd dy air di ar lawr: gan fod yn haws gan fynghalon gofio fy Iachawdwr bendigedig, mewn hun cerfiedig o waith dyn, nac edrych arno ef yn groesboeliedig yn ei air 2 Sacramentan, ar ol ei drefnedigaeth ei hun. Lle ni ddylaswn i erioed arferu dy enw (i'r hwn y mae pob glin yn plygu) oddiethr ag anrhydedd crefyddol, nac vn rhan o'th addoliad heb zêl a pharodrwydd dyledus: fe ddarfu i mi gablu a chamarferu dy enw fanctaid mewn arferol lyfau byrbwyll: Ie fe ddarfu i mi arferu llyfau i'th enw bendigedig, megis yn fantellan i guddio fy mechodau bryntion. Ac mi fum yn fynych yn brefennol yn dy wafanaeth, mwy o ran defod ac arfer, nac o ran cydwybod, a mwy o ran rhyngu bodd dynion, nac o ran rhyngu boddi ti, fy Nuw grafusol.

Lle dylaswn i sancteiddio dy ddydd Sabboth, trwy fod yn gyd-edrychiol wrth gyhoeddys orchwylion yr Eglwys, a thrwy fyfyrio yn ddirgel ar air a gweithredoedd Duw, a thrwy ofwyo y claf, a rhoi ymwared i'm brodyr tlodion: Och, yr oeddwn ni yn tybied y gorchwylion sanctaidd hynny yn faich gorwed, o herwydd eu bod yn rhwystro fy nifyrrwch

ofer: Ie fe ddarfu i mi dreilio llawer o'th Sabbothau yn fy nrachwantau halogedig fy hunan, hêb fod yn brefennol wrth vn rhan o'th addoliad go-

goneddus.

Y

i

2

Lle dylaswn i roi pob dyledus anrhydedd im Naturiol, Eglwysig, a dinasol dadau, ni ddarfu i mi ddangos mor fath ddyledus barch a thraserch i'm rhieni fel yr oedd eu gosal a'i mwyneiddra hwynt yn haeddu.

Tr 2 gorchymyn.
Deut. 12.32.
Mat.15. 9.
Gal.3.1.
T 3 gorchymyn.
Phil.2.10.
Eccl.4.17.
1 Bren.19.10.
Jer.5.2.
T 4 Gorchymyn.
5 Gorchymyn.

Nid oeddwn i yn hoffi mo'th. Wenidogion di fel y dylaswn er mwyn en llefur, eithr yr oeddwn yn beio ar eu buchedd, ac yn eu cathau am iddynt fy argy-Ac fe ddarfu i mi fy ymddwyn oeddi i yn gyfiawn. fy hunan yn wrthnyfig ac yn ddiyftur yn erbyn dy Swyddogion a'th wenidogion, er i mi wybod mae dy ordeinhad ti ydyw, y dylwn i fod yn yfyddgar iddynt,

Lle y dylaswn fod yn bwyrfrydig i lid, ac yn dosturiol's faddan camweddan, beb gynnwys i'r haul fynedi lawr ar fy nigofaint: Eithr gwneuthur da dros ddrwg,a charu fyngelynion er dy fwyn di: fy fi, och fi, am vn gair diffaith, a dorrais allan mewn llid, gan achlesu a llettyfa bwriadau niweidiol yn fynghalon, fel y dewisais i ymborthi ar fy malais fy

hun, o flaen bwyta dy Swpper fanctaidd.

Lle dylaswn i gadw fy meddwl oddiwrth drachwantau budron, am corph oddiwrth bob aflendid: O Arglwydd, mi halogais, ac a ddiwnais y ddau, gan wneuthur fynghalon yn gawell i feddyliau diffaith, a'm meddylfryd yn gut i'r ysbryd aflan. Ie

To 6 gorchymyn. Diha. 19. Eph. 4.31. T 7 gerchymyn. 1 Th.4.3. Rhnf. 6. 1 2. Tr 8 gorchymyn. Eph.4.28. Luc.6.34. Levit. 25.35. yr ymwared ar cymorthwy, yr hyn a roddaist ti (Arglwydd)er mwyn ymgadw oddiwith drachwant, ni allai mom cadw i o fewn terfynau Diweirdeb : Canys gan flysio, ac ewyllysio glendid, fail yr hwn nid yw ond pridd, fe ddarfu i Satan roi fwyn gyfaredd i'm cnawd i drachwantu ar ol cnawd dieithr.

Lle dylaswn fyw mewn vniondeb, gan roddi i bawb ei eiddo, a bod yn fodlon i'm cyflwr fy hun; a chan fyw yn gydwybodus yn fyngalwedigaeth gyfreithlawn, dylaswn fod yn barod (yn ol fyn-

gailu)

n

y.

n

j

i

1

1

i

1

gallu) i gyfrannu ac iroi echwyn i'r anghênog: O Arglwydd fe ddarfu i mitrwy orthrymmu, gwafcu, a gwobrau, ymgeccri, a'r cyfryw gamgymyreth, trwy liw o'm Galwedigaeth am Swydd, yfpeilio a darnguddio oddiar fynghyd Griftianogion: Ie fe ddarfu i mi fiommi a chynnwys Crift lawer amfer yn ei aelodau tlodion, i fefyll yn newynog, yn anwydog, ac yn noeth wrth fynrws: ac yn newynog noethlwm i fyned ymaith yn ddi-ymwared fel y daeth: ar pryd yr oedd culni ei ruddiau yn erfyn am drugaredd, ni adawai galedwch fynghalon i mi ddangos ddim tofturi.

Lle y dylaswn i wneuthur cydwybod i ddywedyd y gwirionedd mewn diniweidrwydd, heb-dwyll, mewn callineb gan farnu .yn vnion, ac yn gariadus gan gymmeryd pob peth ar y goran : a lle y dylaswn i ymddistyn enw da a chredyd fynghymydog : och si (wael-ddyn truan) mi enllibiais ac a wradwyddais fynghyd-frawd, a chyn gynted ac y clywn chwedl distaith mi wneuthum fynhasod yn osferyn i'r Cy-

thraul iw gyhoeddi i eraill, cyn gwybod y gwirionedd o hono fy hun. Yr oeddwn cyn belled oddiwrth ddywedyd vn gair da, er ymddiffyn ei enw da ef, megis yr oedd yn ddirgel chwerthiniad yn fynghalon glywed anair i vn yr oeddwn yn ei gynfigennu, er i mi wybod heb law hynny fod rhâdau Duw yn llewyrchu ynddo ef mewn mefur cyflawn. Mi wneuthum ddigrifwch o wenheithus, a bûdd o ddrygfawr gelwyddau, yn hyn o beth yn fy nangos fy hun yn vn o'r Cretiaid ac nid yn wir Griftion.

Ac yn ddiwethaf (O Arglwydd)

7 9 Gorchymyn.
Zac. 8.16.
Mat.10.16.
1 Cor.13.7.
Mat.11.18,19.
Pfal.50.20.
Pfal.15.3.
Tit.1.12.

r 10 Gorchy-

ch

do

da

hy

ne

an

ga

Sa

gn i't

na

do

di

di

de

uc

do

ch

BU

0

lle y dylaswn i fod yn gwbl fodlon i'r cyfran a genniadhaodd dy fawrhydi i mi yn y pererindod hwn; a gorfoleddu mewn daioni vn arall megis yn fy vn fy hunan: och, niwneuthum i fwydd ond chwennychu a blysio to y cymmydog yma, a thir y cymmydog draw: Ie gan ddymuned y cyfryw ddŷn yn farw, fel y gallwn i gael ei swydd neu ei etifeddiaeth; gan chwennychu yn hytrach y pethau a ganniadhaist di i rai eraill, o flaen bod yn ddiolchgar am y pethau a roddaift di i mi fy hunan. Fel hyn O Arglwydd y darfu i mi, yr hwn wyf bechadur cnawdol gwedi yngwerthn tan bechod droseddu dy holl fanctaidd a'th ysbrydol orchymynnion, o'r cyntaf i'r olaf, o'r mwyaf i'r lleiaf, ac yma yr wyf yn fefyll yneuog o flaen dy Orseddfainge di, am dorridy holl gyfreithiau, ac am hynny yr wyf yn haeddu dy felldith, a'r holl drueni a eill cyfiawnder ei dywallt allan ar y fath greadur melldigedig. Ac i ba le yr af fi am ymwared rhag y trueni hyn? Y mae Angelion yn cywilyddio wrth fy gwrthryfel, ac ni wnant ddim ymwared i mi. Y mae gwyr yn euog o'r vnrhyw drofedd, ac ni allant moi cynnorthwyo cu hunain. Am hynny a anobeithiaf fi gyd â Chain, neu wneuthur am danaf fy hun gyd â Judas? Na wnaf Arglwydd, Canys ni byddai hynny ond dibennu trueni y bywyd hwn, a dechrau poenau didrangcedig vffern: mi appeliaf yn hytrach at Orfeddfainge dy rad lle y mae trugaredd yn rheoli i faddau aml bechodau a throfeddau, ac allan o ddyfnder fy 'nrhueni, mi lefaf gyd â Dafydd am ddyfnder Pe lledditti fi à blinderau, etto dy drugareddau. myfi mal fob a ymddiriedaf ynot Heb. 13.5. Pe rhôn ac i ti fy moddi yng-I Tim.6.6. hanol cefnfor dy anfodlenrhwydd, gy-Phil.4. 11,12. da fonas, etto mi ddaliaf y fath a-Heb. 4. fael yn dy drugaredd, fel y gellir Pfal. 130.1. fyng-Job 13.12.

ni-

fy

ıy-

y-

yn li-

n-

ar

0

woll

af II

ly

lt

vr

ni

g

0

1,

a

synghodi i synu yn farw, a nwy ddwylaw am dani hi. A pha teflit tifi i waelodion offern, mal fonas i fol y Pyscodyn: Etto oddiyno y lletwn arnat ti; O Daun Tado'r nef, O Jefu Grift Prynwr y byd, o ysbryd glan fy Sandeiddiwr, tri pherson ac vn Duw tragwyddol, trugarha wrthif bechadur truan. chan weled mai daioni dy anian dy hun a barodd i ti ddanfon dy vnig-anedig Fab i farw dros fy mhechodau, fel trwy ei farwolaeth ef y gallwn gael fynghymmod gan dy Fawrhydi: O Na thafl ymaith ac na wrthod fy enaid edifeiriol, yr hwn gan ei fod yn anfodlon iddo ei hun am bechod, fydd yn ewyllyfio dychwelyd i'th wafanaethu, a'th fodloni, mewn newydd-deb buchedd: Ac eftyn dy law ymwaredol o'r nef i achub dy wâs tlawd, yr hwn fydd (megis Petr) yn barod i foddi ynghefnfôr pechodan a thrueni. Golch ymaith liaws fy anwireddau â haeddedigaethau y gwaed, yr hwn yr wyf fi yn ei Gredu ddarfod i ti ei dywallt yn helaeth tros bechaduriaid edifeiriol.

Ac ynawr gan fy mod idderbyn y dydd hwn y Sacrament fendigedig o'th werthfawroccaf gorph a gwaed; O Arglwydd, yr wyf yn attolygu i ti, gâd i'th ysbryd glan drwy dy Sacrament felio i'm henaid, fod o'm holl bechodau trwy dy farwolaeth a'th ddioddefaint yn cael eu cyflawn faddau a'i gollwng dros gôf, megis na ddêl y melldithiau a'r Barnedigaethau, y rhai y mae fy mechodau yn eu haeddu, fyth i'm gwradwyddo yn y bŷd hwn,nac i'm heuog farnu yn y byd fyddi ddyfod. Canys fy ffydd ddifiglyw, ddarfod i ti farw dros fy mhechodau, a chyfodi eilwaith er mwyn fynghyfiawnhad. Hyn yr wyf yn ei gredu, Jonah 2.2. O Arglwydd cynnorthwya fy an-Rhuf. 4. ar

grediniaeth. Gweithreda ynof hefyd yr wyf yn attolwg i ti edifeirwch af.

difrifol, megis y gallwyf o eigiawn calon, ofidio tros fy mhechodau a aethant heibio, a'i ffieiddio, a'th wafanaethu o hyn allan mewn newydd-deb buchedd a mwy mefur o fanceidddrwydd crefyddol, na âd i'm henaid i fyth anghofio ancirif gariad y cyfryw Iachawdwr anwyl, yr hwn a roddes i lawr ei fywyd i waredu pechadur cyn waeled. A channiadhâ, O Arglwydd, yn ol i mi dderbyn y felau a'r arwyddion hyn o'm Cymmun i rhyngof â thi, i ti fod o hyn allan yn anneddu trwy dy ysbryd glân o'm mewn, a minnau felly i fyw mown ffydd ynot ti, fel y gallwyf rodio holl ddyddiau fy mywyd mewn duwieldeb tu ag attat ti, Ac mewn brawdol gariad Perfaith tu ag at fynghymydogion: megis gan fyw yn dy ofn, y gallwyf farw yn dy ffafr, ac ar ol marwolaeth bod yn gyfrafinog o fywyd targwyddol trwy ?e-In Grift fy Arglwydd am hunig Iachawdwr. men.

3. Am y moddion trwy ba rai y gelli di ddyfod yn Dderbynniwr teilwng.

Moddion hyn ydynt ddyledion o ddau fath: y cyntaf tu ag at Dduw; yr olaf tu ag at ein eymydog. Y rhai ydynt tu ag at Dduw ydynt dri: yn gyntaf, gwybodaeth iachus, yn ail, gwir ffydd, yn drydydd, edifeirwch difrifol. yr hyn tu ag at ein cymydog, nid yw ond vn, sef diammur gariad perfaith.

I. Am wybodaeth iachus yr hyn a ddylai fod mewn Cymunwr teilwng.

Gwybodaeth iachus ydyw dealltwriaeth fancteiddiedig am brif feiliau crefydd. Heb. 6. 1, 2. Joan. 17. 3. 1 Tim. 2. 4. 1 Cor. 12. 29. 2 Cor. 13. 5. Megis

yı

li

TOS

a'th

edd âd

yw /di

0

di-

1 0

ne-

du-

er-

yn

VO-

A.

ri:

yn ein

27-

m

li-

yn

n gyntal, am Drindod y personau yn undod Yn ail, am greadigaeth dyn a'i gwymp. 1 Duwdab. Yndrydydd, am y felldith a'r trueni dyledus i bechod. Yn bedwerydd, am naturiau a Swyddau Crift, ac am brynedigaeth y byd trwy ffydd yn ei farwolaeth ef: yn enwedig, am athrawiaeth y Sacramentau yr hyn fydd yn ficrhau ac yn felio y prynedigaeth hwnnw i ni. Canys fel na ellir adeiladu to oni roir y fail ar lawr yn gyntaf; felly ni eill crefydd chwaith mor fefyll, oni bydd hi gwedi ei feilio ar wybodaeth diogel o air Duw. Yn ail, oni wyddom ni ewyllys Duw, ni allwn ni, nai gredu, nai wneuthur. Canys megis na ddichon neb wneuthur gorchwylion bydol, ond y rhai fydd a gwybodaeth celfyddgar genthynt i'w gwneuthur: felly heb wybodaeth, thaid yw i ddynion fod yn fwy aneallgar ac anwybodus mewn ysbrydol a goruchel bethau. Ac etto mewn pethan amferal fe ddichon dyn wneuthur llawer trwy oleuni naturiaeth : Eithr mewn dirgeledigaethau crefyddol, pa fwyaf y bôm ni yn hyderu mewn rheswm naturiol, bell-bell y byddwn ni oddiwrth ddirnad yr ysbrydol wirionedd. 1 Cor. 2. 14. Rhuf. 8. 7. Yr hyn beth fydd yn eglurhâu fod cyflwr ofnadwy i'r rhai fydd yn derbyn heb mybodaeth, a chyflwr mwy ofnadwy i'r Bigeiliaid hynny y rhai ydynt yn gwenidogaethu iddynt heb eu Cateceisio nai hathrawiaethu.

2. Am wir ffydd, yr bon a ddylai fod mewn Cymunwr teilwng.

Nidy gwybodaeth noeth o'r Scrythyrau, a'r seiliau cyntaf o grefydd, ydyw gwir ffydd, (Canys mae y cythreuliaid, a'r gwrthodedigion mewn mefur tragodidawg yn credu ac yn crynu, Jag. 3. 19.) eithr gwir grediniaeth o'r holl bethau ar a ddarfu i'r Arglwydd

wydd en dadeuddio yn ei Air; ac befyd neillduol ofodiad at enaid dyn ei hun o'r holl addewidion o drugaredd, yr rhai a wnaeth Dum ynGhrift i bechaduriaid credadwy. Ac yn ddilynawl fod Crist di boll baeddedigaethan, yn perthyn iddo ef yn gystal ac i un arall. Canys yn gyntaf, o ni bydd gennym ni gyfiawnder y ffydd, nid yw y Sacrament yn felio dim i ni; Acy mae pob dŷn yn Swpper yr Arglwydd yn derbyn cymmaint ac y mae yn ei gredu, Rhuf. 4. 1-1. Yn ail, O blegid heb ffydd na allwn ni y rhai ydym yn Cymuno ar y ddaiar ymgyffred Crift yn y nefoedd. Canys fel y mae ef yn trigo ynom ni trwy ffydd. Eph. 3. 17. felly trwy ffydd vn agwedd y f rhaid i ni ei fwyta ef. Yn drydydd, oblegid heb ffydd o ni allwn ni fodloni neu berswadio ein cydwybod ein bod yn Cymmuno yn gymmeradwy ger bron Duw. Heb. 1 1.6. Rhuf. 14.23.

3. Am edifeinoch difrifolyr hyn addylai fod mewn Cymmunwr teilwng.

r

d

Gwir edifeirwch ydyw sancteiddiol gyfnewid medawl, pan fyddo dyn yn ol iddo gymmeryd golwg teim- h ludwy ar drugaredd Dum, a'i drueni ei hun, yn troi d addiwrth ei boll bechodan amlwg a dirgeledig, i wa-Sanaethu Duw mewn Sancteiddrwydd a chyfiawnder A yr boll ddarn arall o'i enioes. Efa. 55.7. Ezec. 33. [11. Act. 3. 19, ac 26. 29. Luc. 1.74. 75. Canys fel A y mae vnglwth a fyddo wedi ymlenwi â bwyd, yn anghymmefur i fwyta bara: felly yr hwn fydd a'i gonglau yn llawn o bechodau, nid yw weddaidd i 2, dderbyn Crift. A chydwybod gwedi ei ymddifwyno gan fudreddi ewylly fgar, fydd yn gwneuthur yr arfer or holl bethau fanctaidd yn anfanctaiddiol i ni. Heb. 2, 13, 14. Tit. 1.13. Ni ellir bwyta mor offrymedig di-frychenlyd oen Pasc, gyd â lesain ma duel lis a drygioni, medd Paul, 1 Cor. 5. 8. Ac ni eill hên gostrêlau ein llygredig a'n amhur gydwybodau ha- ni, gadw y gwin newydd o werthfawr waed Crift, fel y dywaid ein Iachawdwr. Marc. 2.22. Y mae 'n al ac rhaid i ni gan hynny wir edifarhau, os mynnwn ni m ni fod yn gyfrannogion teilwng. dim

> 2. T dyled sydd raid i ni ei gyflawni tu ag at ein cymydog ydyw cariad perffaith.

dyn

I.I. ym

1

me-

va-

fel

yn a'i

y-

yr

ni.

ne-Cariad perffaith ydyw maddeu yn ewyllysgar i rai rwy craill a wnaethant i'n herbyn, ac ar ôl cyfundeb, tyd y stiolaeth ddiffuant oddiallan o draserch ein calonnau rydd oddifewn, trwy ymddygiad, geiriau, a gweithredoedd, ein eyn fynyched ac ir ymgyfarfyddom ni, neu g byddo yr uw. achos yn gofyn. Canys yn gyntaf, heb gariad tu ac at ein cymydog, nid oes vn aberth yn gymeradwy gan Dduw. Mat. 5. 23, 24. Yn ail, ô herwydd mai vn brif achos neu'r diben, er mwyn yr hyn yr ordeiniwyd Swpper yr Arglwydd, ydyw cryfhau cariad Criftianogion y naill tu ag at y llall. foan, 13. 14, 34, 35. Yn drydydd, ni eill yn dyn moi ficrm- hau ei hun o fod wedi cael maddeuant am ei bechotroi dau gan Dduw, oni bydd ei galon ef yn ymroi ifaddau i ddynion y beiau a wnaethant yn ei erbyn ef. der Mat. 18. 35. Hyn yma am y dyledion cyntaf, 33. fydd raid i ni eu cyflawni cyn dyfod i Fwrdd yr Arglwydd, yr hyn a elwir Parodrwydd neu ymbaratoad.

d i 2. Am yr ail fath ar ddyledion y rhai sydd raid i Gymmunwr teilwng eu cyflawni wrth dderbyn Swpper yr Arglwydd, sef Myfyrdodau.

Y Gorchwyl hwn o fyfyrdod yfprydol fydd yn ymgynnwys mewn llawei obyngciau.

Yn

Yn gyntaf, pan fyddo y bregeth gwedi darfod, a gwledd o Swpper yr Arglwydd i ddechrau ei chyffegru: myfyria wrthit dy hunan fel y mae Crift yn dy wahodd di i fod yn gyfrannog ar ei fwrdd fanttaidd, ac mor garedig y mae yn dy wahodd di: 0 deuwcb i'r dyfroedd bob un y mae syched arno. &c. denwch prynwch win a llaeth heb arian, ac heb werth; bwytewch yr hyn sydd dda, ac ymhyfryded eich enaid mewn brasder. Cymmerwch bwytewch chwi, hwn yw fyngorph yr hwis a dorrwyd trofoch. yfwcho hwn en gyd; Canys hwn yw fyngwaed yr bwn a dywalltwyd er mwyn maddenant o'ch pechodan chwi. Math. 22. ac 26. 26, 27, 28. 1 Pet. 1. Esay, 55.1, 2. Pa fwy o anrhydedd a ellir eiganniadhau na chael cynhwyfiad i eiftedd ar fwrdd yr Arglwydd ei han? pa well llyniaeth a ellir ei roi, nac ymborthi ar gorph a gwaed yr Arglwydd ei hunan? Os oedd Daf dd yn tybied mai mwyaf ffafr a allai ef ei wneuthur i Barzillai ddaionus am yr holl garedigrwydd a ddangofafai ef iddo yntau yn ei orthrymderau, oedd gynnyg iddo, y cai ef fwyta ar ei fwrdd ef gyd ag ef yn ferusalem: 2 Sam. 19. Yn ba faint mwy o ffafr y dylem ni ei gyfrif, pan fyddo Crift mewn gwirionedd yn ein por-

2. Fely darfu i Abraham pan aeth ef i fynu'r mynydd i aberthu Isaac ei sab, adel ei weision i wared yn y gwastadedd: Gen. 22. 5. felly pan ddelych di at ysbrydol aberthiad Swpper yr Arglwydd, gosod heibio holl feddyliau ac amcanion bydol: fel y gellych di yn gwbl feddylio, a mysyrio am Grift, ac aberthu i synu dy enaid iddo ef, yr hwn a aber-

thini yn ei Eglwys ar ei fwrdd ei hun , a bynny a'i

dra-Sanctaidd gorph a'i waed ei hunan?

shodd ei enaid ai gorph drofot ti.

v bbvl-lob zagly

Yn

5

I

f

f

f

I

g

W

no

p

ai

h

te

Yn drydydd, myfyria wrthit dy hun, mor werthfawr ac anrhydeddus yw corph a gwaed Mab Duw. yr hwn yw llywodraethwr nef a daiar: Yr Arglwydd, wrth amnaid yr hwn y mae yr Angelion yn crynu, a chan yr hwn y caiff y byw ar marw eu barnu yn y dydd diwethaf, a thithau yn eu plith. Ac mai hwn yw ef, yr hwn gwedi ei groeshoelio am dy bechodau, fydd yr awrhon yn ymgynnig i'th enaid i'w dderbyn trwy ffydd. Or tu arall, yftyria pa fath greadur pechadurus ydwyt ti:ac fel yr wyt ti yn gwbl anheilwng o'r fath lettywr fant aidd; A chynddrwg yr wyt ti yn haeddu archwaethu y fath ymborth bendigedig? Gwedi dy gael mewn budreddi, a byth o hynny allan yn ymdrobaeddu mewn budr byllan a thyllan anwiredd; yn dwyn enw Cristion eithr yn gwneuthur gweithredoedd y cythraul; yn addoli Crist gan ddywedyd Ave Rex, Henffych well frennin a'th enau, eithr poeri llyfau yn ei wyneb, ai groeshoelio ef o newydd a'th orchwylion anrasson.

le-

yn

a-

0

10.

ed

ch ch,

yr 10-

ni-

yr

01,

uifr

yr

yn ta

9.

7-

Ta'i

ľr

a-

ed,

el

t,

r-

n

Yn bedwerydd, cydfynnia gan hynny, a meddwl a pha wynepryd y beiddi di gynnyg cyfwrdd corph mor sanstaidd a dwylaw mor aslan? neu i ysed y fath werthfawr waed, a'r fath enau celwyddog drygfawr? Neu i lettena y fath fendigedig westwr mewn stafell mor sudr? Canys os Laddwyd y Bethshamitiaid, am edrych yn amharchus yn Arch yr hên Destament, pa farnedigaeth a elli di ei ddisgwyl yn gysion, yr hwn a'r cyfryw amhur olygon, a chalon, wyt wedi dysod i edrych a derbyn Arch y Testament newydd, yn yr hon y mae cyslawnder y Duwdod yn

presswylio yn gorphorol? Col. 2. 3, 9.

Os trawyd Uzzah â marwolaeth ddismmwth, am gyfwrdd Arch y cyfammod, Er nad oedd heb zel! 2 Sam. 6. 7. Pa farn oruchel a ddylit ti ei ofni, yr hwn wyt mor hy a hyll ac a dwylaw aflan ryfygu teimlo Arch y Testament tragwyddol, yn yr hon y

cuddinyd

cuddinyd holl dry sfor au doethineb a gwybodaeth?
Os oedd foan fedyddiwr (y gwr duwiolaf ar a

aned o wraig erioed) yn ei dybied ei hun yn anheilwng i ddwyn ei escidiau es: O Arglwydd mot anheilwng yw'r fath briddyn halogedig ac wyt ti, i fwyta ei gnawd santtaidd, ac i ysed ei werthfawroccaf waed? Mat. 2.11.

Os oedd y bendigedig Apostol St Petr, wrth weled dim ond llewyrch ollalluog nerth Crist, yn ei dybied ei hun yn anheilwng i sefyll yn yr un cafn ag eso, oh, mor anheilwng wyt ti i eistedd gyd â Christ ar yr yn bwrdd, lle y gelli di gansod ei aneirif râd

a'i drugaredd yn tewynnu?

Os oedd y Canwriad yn tybied nad oedd cronglwyd ei dŷ ef yn deilwng i groefawu y fâth lettywr gogoneddus; pa le a ddichon fod yn gymmwys dan dy afennau di, i fancteiddrwydd Crift i anneddu ynddo? Mat. 8.8.

Os oedd y wraig glwyfus o'r diferlif gwaed, yn ofni cyfwrdd ag ymyl ei wifc ef; pa fodd y dylit ri grynu wrth fwyta ei gnawd ac yfed ei oll-iachufawl

waed ef?

Etto os ydwyt ti yn dyfod yn oftyngedig mewn ffydd, edifeirwch, a chariad perffaith, gan ffieddio dy bechodau a aethant heibio, a bwriadu yn ddi-ffuant wellhau dy fuchedd o hyn allan: Na fydded dy bechodau aethant o'r blaen i'th ofni, o ran ni roddir mo honynt fyth yn dy faich di; ac fe fydd y Sacrament hon yn selio i'th enaid ti, fod dy holl bechodau a'r, barnedigaethau dyledus iddynt wedi cael eu cyflawn faddau a'u golchi ymmaith yn lân Canys nid ordeiniwyd mor Sacratrwy waed Crist. ment hon i'r rhai ydynt berffaith, ond i gynnorthwyo pechaduriaid edifeiriol i berffeithrwydd: Ni ddaeth Crist i alw y rhai cyfion onid pechaduriaid edifeirweh, Mat. 9.12, 13. Ac y mae cf yn dywedia

C

y

21

ho

ra

yn

a

getid

r

in

lu

n

ti

vl

vn

io

u-

ed

ni

l y oll di

ân

a-

h-

Ni

di

re-

lyd

dyd, nad rhaid ir iach wrth physygwr ond i'r clwyfus, y rheini a alwodd Crift, a phan ddeuent, y rheini erioed a gynnorthwyai ef. Math. 11. 28. Bid yr holl Efengyl yn dyftiolaeth na ddaeth yr yn pe-chadur erioed at Grift am drugaredd, a myned ymmaith heb ei neges. Trocha di yn agwedd dy enaid clwyfus yn y ffynnon hon o waed Crift: ac yn ddi-ammau yn ol ei addewid ef, di a gai dy iachau o'th holl bechodau a'th aflendid. Zach. 13. 1. Nid pechaduriaid gan hynny ond y rhai fydd yn anewyll-yfgar i edifarhau am eu pechodau, a waherddir oddiwrth y Sacrament hon.

Yn bumed, myfyria ddarfod i Grift adael y Sacrament hon i ni yn brif Arwydd a gwyftl o'i gariad ef: nid pan oeddynt yn amcanu ei wneuthur ef yn Frenin, Joan. 6. 15. (yr hyn a allafai fod megis yn. dâl am eu hewyllys da) ond pan oedd fudas a'r Arch offeiriaid yn gwneuthur ei frâd ef, am hynny yn gwbl o'i wir gariad. Pryd yr oedd Nathan yn dangos i Ddafydd ddaed oedd gan y dŷn tlawd ei oenig fechan a laddasai y gwr cyfoethog : Yr oedd ef yn rhoi iddi meddai ef, oi dammaid ei hun i fwyta, ac o'i gwppan ei hun i yfed. 2 Sam. 12. 3. ac onid yw cariad Crift gan hynny iw Eglwys yn anrhaethadwy pan fyddo ef yn rhoddi iddî ei gnawd ei hun iw fwyta a'i waed ei hun iw yfed, yn borthiant ysprydol a thragwyddol iddi? Os oes gan hynny ddim cariad yn dy galon di,cymmer phiol iechydwriaeth yn dy law, a pharcha ei gariad ef a chariad am dano, Pfal. 116. 11.

Yn chweched, pan fyddo y Gwenidog yn dechrau cyffegru y Sacrament fanctaidd, yno dod heibio dy holl weddiau, dy ddarllain, a'th oll fyfyrdodau e-raill pa rai bynnac: a gofod dy feddylfryd yn vnig ar y gweithredon, a'r arferion fanctaidd hynny, y rhai yn ol trefnedigaeth Crist a arferir o fewn ac yn-

X 2

shyich

ghylch y Sacrament sanctaidd: Canys fe ryngodd bodd i Dduw (gan yftyried ein gwendid ni) osod y trefnedigaethau hynny yn gyfryngau î gyfodi ein meddyliau i ddyfrifol fyfytio ar ei radau nefol.

Pan fŷch di gan hymny yn gweled y Gwenidog yn gosod oddiwrtho y bara ar gwîn ar Fwrdd yr Arglwydd, ac yn eu cyssegru hwynt trwy weddi a thrwy ordeinhad Crist, i fod yn Sacrament sanctaidd o fendigedig corph a gwaed Crist; yno myfyria, sêl y darfu i Dduw Dâd o'i wir gariad i ddynol ryw, neilltuo, a sêlio ei vnig-anedig Fab i fod yn foddion osl-ddigonol, ac vnig gysryngwr, i'n gwaredu ni oddiwrth bechod, ac i'n cymmodinia'i râd es, ac i'n dwyn ni i'w ogoniant.

Pan fyddych di yn gweled y Gwenidog yn torri y bara wedi ei fendigo, y mae 'n rhaid i ti fyfyrio, ddarfod rhoi Jefu Grift tragwyddol fab Duw i farwolaeth, a bod ei fendigedig Enaid a'i gorph (gan deimlad o ddigofaint Duw) wedi eu torri a'i gwahanu am dy bechodau di, cyn wiried ac y gweli di yr awrhon dorri y Sacrament fanctaidd o flaen dy lygaid: a chyd â hynny galw i'th gôf faint yw euogrwydd dy bechodau, a maintiolaeth digofaint Duw i'w herbyn hwynt, gan weled na fodlonid cyfiawnder

n

cl

fli

ba

ia

VI

ha

de

lec

yn

Duw, and a'r cyfryw aberth.

Pyn fyddo y gwenidog gwedi bendigo a thorri y Sacrament, acyn ei ymbaratoi ei hunan i'w chyfrannu; yno myfyria, fody brenin yr hwn fydd feiftr o'r wlêdd yn fefyll wrth y bwrdd i weled ei wahoddedigion, ac yn edrych arnat ti a yw dy mise briodas am danat: Mat. 22.11. Dad. 19.8. Tybia hefyd fod yr holl Angelion sanctaidd, y rhai ydynt yn gwilio ar yr etholedigion yn yr Eglwys, ac ydynt yn chwennych gweled arfern y dirgeledigaethau sanctaidd hynny, yn dal sylw ar dy ostyngeiddrwydd a'th ymddygiad. 1 Cor. 11. 10. Eph. 1. ar elaf. 1 Tet. 1.12 gad

bechod

gâd i'th enaid gan hynny, yn y cyfamser y byddo 'r Gwenidog yn dwyn y Sacrament attat ti, aberthu hon, neu'r cyfryw unig-adroddiad at Grift.

Neillduol draethawd ddiddanaidd i'w hadrodd yn ol cyffegriad a chyn derbyn y Sacrament.

A I gwir yw y presswylia Duw ar y ddaiar? wele y nefoedd, a nefoedd y nofoedd ni allant dy gynhwys di, pa faint llai y dichon enaid y fath ddi-

birgn pechadurus ac wyf fi dy dderbyn di!

1

C

C

ri

,

-

u

r

y-

1-

177

er

y

ei

is6

ie-

yn

yn a-

ad

Eithr gan weled fod dy ewyllys bendigedig i ddyfod fel hyn i Swpperu gyd â mi, ac i bresswylio ynos: ni allaf o wir lawenydd na ddywedwyf beth yw dyn pan gydnabyddit ag ef? neu fab dyn pan wnait gyfrif o honam? Pa gariad bynnac a fu gwiw gennit ti ddangos i mi o gyflawnder dy râs, yr wyf yn cyfaddef yn rhwydd pa beth ydwyf yn nhrueni fy natur. Yr wyf (i ddywedyd ar vnwaith) yn greadur cnawdol, am henaid wedi ei werthu tan bechod: dyn truan gwedi ei amgylchu â chorph marwolaeth. Etto Arglwydd gan dy fod ti yn galw, wele fi yn dyfod, a chan dy fod ti yn galw pechaduriad, fe ddarfu i mi fyngwthio fy hunan i mewn ym mhlith eraill: a chan weled dy fod ti yn galw yr holl rai sydd yn flinderog, as yn llwythog; ni welai ddim achos i mi i aros yn ôl. O Arglwydd yr wyf fi yn glaf, ac i ba le yr af ond attad ti physggwr fy enaid? Tydi a iachauaist lawer, ond erioed ni threwaist di wrth yr vn mor drwm glwyfus: Canys vr wyf yn fwy gwahanglwyfus nac oedd Gehazi, yn fwy aflan na Magdelen, yn ddallach yn fy enaid nac oedd Bartimeus yn ei gorph; Canys myfi a fum fyw hyd yn hyn, ac erioed heb we- Pfai. 144.3. led gwir lewyrch dy air. Y mae Rhuf. 7:14.24. yn rhedeg o'm henaid fwy llif o

chod, nac oedd diferlif gwaed y wraig claf o'r gwa-Nid oedd Mephibosheth yn gloffach i gerdded, nac yw fy enaid i rodio ar dy ôl di mewn cariad. Nibu fraich feroboam yn fwy gwywedig i daro y proplowyd, nac yw fy llaw anafus i, i roi ymwared i'r tlawd. Iachâ fi o Arglwydd, ac ti a wnai cymmaint gweithred a'i iachau hwynt oll. bod ynof fi eu holl bechodau a'u hanafau hwynt; etto Arglwydd, mor gyfoethog yw dy râd ti, mor fawr yw dy gelfyddyd, megis os mynni, y gelli di ag vn gair, taddau y naill, ac iachau 'r llall. A pha ham y dylwn i ammau dy ewyllys dâ di ; pryd na chyft i ti yr awrhon er fyngwaredu, ond vn wen gariadus, yr hwn a ymddangofaift dy hun mor ewyllyfgar i'm prynu, er i ti golli holl waed dy galon : Ac yr awrhon wyt yn cynnyg mor rafufol i mi arwydd diogel om prynedigaeth trwy dy waed? Pwy wyf fi o Arglwydd Dduw? a pha haeddedigaeth fydd ynof, i'm prynu ar fath bris gwerthfawr? Nid yw ond dy wir drugaredd, ac nid wyf (o Arglwydd) deilwng o'r lleiaf o'th holl drugareddau di : llai o llawer i fod yn gyfrannog o'r Sacrament sanctaidd hon, yr arwydd mwyaf ar a ganniadheuaift i feibion dynion y rhai a geri. Pa fodd y dylwn i o herwydd fy anheilyngdod fy hun, lefain allan rhag ofn, wrth weled dy Sacrament sanctaidd, megis y darfu ir Philistiaid pan welfant Arch yr Arglwydd yn dyfod ir gynnuilcidfa; gwae fi yr awrhon bechadur. Oni bai fod dy Angel di yn rhoi cyssur ynof megis yn y gwragedd, nac of wich, canys mi wn mai ceifio yr ydych yr fefurr bwn a groeshoeliwyd. Ty di yn wir y mae fy

3 Sam. 7.11. 1 Sam. 5. 7. Mat, 28,5, Luc. 2. 43,44. cnaid yn ei geisio. Ac yma yr wyt ti yn dy Sacrament fendi-Os oedd Elisabeth gar hynny yn tybied dy bresennoldeb di ynghrôth dy fendigedig dir

I

F

bi

he we

ac

lâr

7

a-

a-

1-

ai

er

to

vr

VII

m

ti

us,

m

r-

gel

gl-

m

vir

o'r

od

ar-

noi

m-

led

aid

ıu-

fod

dd, 7efy

gar

nol

dig

dim i'm bodloni ond y peth a

fam yn gymaiut anrhydedd iddi oni lammodd y plentyn yn ei chrôth bi o lawenydd; pa fodd y dylaify enaid i neidio ynof o lawenydd gan dy fod ti yr awrhon trwy dy Sacfament fanctaidd, yn dyfod i drigo yn fynghalon yn dragwyddol? O pa fâth anrhydedd yw hwn, nid bod mam fi Arglwydd, eithr bod fy Arglwydd ei hunan yn dyfod tel hyn i ymweled a myfi? Mewn gwirionedd Arglwydd yr ydwyf yn cyfaddef gyd a'r Canwriad ffyddlawn, nad wyf deilwng i ddyfod o honot dan fy nghronglwyd: ac fel nad rhaid i ti ond dywedyd y gair yn unig, am benaid a fydd cadwedig: Etto gan rhyngu bodd i luofawgrwydd dy râd, er mwyn cryfhau yn hytrach fyngwendid i, selio dy drugaredd i mi trwy yr arwydd gweledig, yn gyftal a thrwy y gair gweledig; mewn holl offyngeiddrwydd diolchgar y mae fy enaid yn treuthu wrthit gyd â'r Forwyn fendigedig: wele wasanaethyddes yr Arglmydd, bydded i mi ynol dy air. Cura di Arglwydd â'th air, ath Sacramentan with ddor fynghalon, a minnau megis y Pwblican a guraf fy nwyfron am dauddwrn, cyn gynted ac y gallwyf fel y delech i mewn: Ac onid egyr y ddor yn ddigon buan, tor hi i lawr o Arglwydd a'th nerth ollalluog, ac yno tyred i mewn a phresswylia ynof yn dragwydd, fel y caswys achos gyda Zacheus i gydnabod, heddyw y daeth iechydwriaeth i fewn fynhy. A thaff o honof fi allan bob peth a fyddo yn wrthwynebys i ti : Camys yr wyf yn rhoddi y cwbl feddiant o'm calon i'th Fawrhydi bendigedig, gan ymbil na byddwyf byw o hyn allan, Mat. 8.8. hebot ti yn byw ynof, yn dy-Luc.1.38. wedyd ynof, yn rhodio ynof, Dad. 3.20. ac felly i'm llywodraethu â'th Luc. 18.23. lân ysbryd, megis na byddo Luc.19.9.

fydda:

fyddo cymeradwy ger dy fron di. Megis gan ddibenu gyrfa fy mywyd yn dy râd, y gallwyf yn ôl hynny fyw gyd âthi yn dragwyddol yn dy deyrnas o ogoniant. Cennada hyn o Arglwydd fesu, er mwyn haeddedigaethau dy farwolaeth a'th waed tywall-

tedig. Amen.

Pan fyddo y Gwenideg yn dwyn y bara wedi ei fendigo a'i dorri tu ag attat ti, a chan ei gynnyg i ti, y dywedo wrthit Cymmer, bwyta; &c. Yno myfyria fod Crift ei hunan yn dyfod attat ti: ac yn cynnyg ac yn rhoi mewn gwirionedd i'th ffydd ei wir gorph a'i waed, gyd â holl haeddegaethau ei farwolaeth a'i ddioddefaint, i borthi dy enaid i fywyd tragwyddol: Cyngypled a bod y Gwenidog yn cynnyg ac yn rhoi yr arwyddion oddiallan i borthi dy gorph i fywyd amferol. Bara yr Arglwydd y mae y Gwenidog yn ei roddi, eithr y bara yr hwn yw'r Arglwydd

y mae Crift ei bun yn ei roddi.

Pan fyddych di yn Cymmeryd y bara o law y Gwenidog i w fwyta, yno cyffrô dy enaid i amgyffred ac i ymaflyd am Grift trwy ffydd : ac i ofod ei haeddedigaethau ef i iachau dy drueni di.Cofleidia ef mor gynnes a'th flydd yn y Sacrament, ac y darfu i Simeon hên ei waton a'i gofleidio yn ei freichiau pan ydoedd yn ei rwymyn. Pan fyddych yn bwyta y bara, tybia fod yn gweled Crift yn crogi ar y groes, a thrwy ei boenau anrhaethadwy, yn cyflawn fodloni cyfiawnder Duw am dy bechodau di, ac ymegnia i fod yn wir gyfrannog o'r rhâd ysbrydol, megis o'r arwyddion defnyddiol. Canys nid yw'r Gwir yn abfennol oddiwrth yr arwydd, ac nid yw Crist chwaith yn fiommi pan yw ef yn dywedyd, bwn yw fynghorph, eithr y mae ef yn ei roddi ei hun mewn gwirionedd i bob enaid a'i, derbynnio ef yn ysbrydol trwy flydd. Canys megis y mae y swpper a arferodd neu a wenidogaethodd Crift yn eiddom ni:

1-

16

0

n

1-

ei

i,

1-

ir

)-

1-

gh

i-

y

ei

i

n

y

,

is

t

p

n

ni: felly y mae yr vnrhiw Grist yn wir bresennol yn ei Swpper ei hun, nid trwy drawsylweddiad pabaidd, eithr trwy gyfrannogiad sacramentaidd, trwy r hyn y mae ef yn gwir borthi y ffyddlonniaid i fywyd tragwyddol: Nid gan ddysod i lawr o'r nesoedd attat ti, eithr trwy dy dderchasu di oddiar y ddaiar atto ef, yn ol yr hen ymadrodd, sursum corda: derchefwch eich calonnau: Canys pa le bynnae y byddo y gelain yno i'r ymgascl yr eryrod. Mat. 24. 28.

Pan fych di yn canfod y Gwîn wedi ei ddwyn attat o'r neilltu oddiwrth y Bara: yno cofia fod gwaed fesu Grist, wedi ei neillduo mewn gwirionedd oddiwrth ei gorph ar y groes, er mwyn cael o honot ti faddeuant am dy bechodau: Ac mai hwn iw sêl y cysammod newydd, yr hwn a wnaeth Duw o ran maddeu holl bechodau oll bechaduriaid ediseiriol, ar a gredent yn haeddedigaethau ei waed tywalltedig. Canys nid yw y Gwîn yn Sacrament o waed Crist cynnwysedig yn ei withi, eithr megis y darfu ei dywallt o'i gorph ar y groes er maddeuant o'i pe-

chodau ir rhai a gredent ynddo ef, Math. 26. 28. Pan fyddych yn yfed y Gwîn a phryd y bwrir ef. allan o'r Caregl i'th Dawyfron, myfyria a choelia mai trwy haeddedigaethau y gwaed, yr hwn a dywalldodd Crift ar y groes, y cai di faddeuant o'th holl bechodau cyn gypled ac a darfu i ti yfed yr awrhon y Gwin sacramentaidd, yr hwn sidd ofewn dy ddwyfron. Ar pryd y byddych yn yfed, gofod dy fyfyrdod ar Grist, megis yr oedd ef yn crogi ar y groes; fel pe bait ti megis Mair ac foan yn ei weled ef yn hoeliedig, a'i waed yn llifeirio i lawr rhyd ei yftlys bendigedig, allan o'r briw erchill, yr hwn a wnaeth y waiwston yn ei Galon ddiniweid: gan ddymuned fod dy enau yn dynn wrth ei yftlys et, megis y gellit ti dderbyn y gwerthfawroccaf waed hwnnw cyn ei fyrthio ir ddaiaren lychlyd. Ac euto yfed y gwaed

gwaed hwnnw yn gorphorol a'th enau, ni byddai elfydd mor ffrwythlon, ac yfed y Sacrament hon o'r
gwaed hwnnw yn ysbrydol trwy ffydd. Canys fe
allafai un o'r Milwyr yfed hwnnw, a bod yn golledig er hynny: eithr pwy bynnac a'i hyfo yn yfprydol trwy ffydd yn y Sacrament, a fydd diogel o gael maddeuant am ei bechodau, a bywyd
tragwyddol. [Ped fasen faddeuant pechodau neu fywyd tragwyddol ir neb a yfai yn gorphorob, diamau
y buasai Mair ac foan yn ei yfed, ond mae foan yn
dangos fod y rhinwedd yn y crediniaeth o'i dywalldi-

ad of.]

Fel y byddych di yn ymwrandaw ar gwîn Sacramentaidd yr hwn a yfaift, yn cynhefu dy ddwyfron, felly ymegnia i glywed yr Yspryd glân yn cyssuro dy enaid a gobaith hyfryd o faddeuant o'th holl bechodau, trwy haeddedigaethau gwaed Crift. i'r diben hwn,y mae Duw yn rhoi i bob enaid ffyddlon yr Yspryd glân ynghyd ar gwaed sacramentaidd im yfed, ac ni a ddiodwyd oll i vn ysfryd, 1 Cor. 12. 13. Ac felly i adcyfodi dy feddwl i fynu oddiwrth fyfyrio am Grift fel y croeshoeliwyd ef ar y groes, i yftyried fel y mae ef yn eistedd mewn gogoniant ar ddeheulaw ei Dad, i wneuthur cyfryngdod drosot ti, gan anrhegu ei Dad ag anrhaethadwy haeddedigaethau ei farwolaeth, yr hon a oddefodd ef unwaith drofot ti i fodloni ei gyfiawnder ef, am y pechodau a wnaethoft ti beunydd yn ei erbyn. Rhuf. 8. 34. Heb. 7. 25. ac 9. 24.

Yn ol i ti fwyta ac yfed y Bara ar Gwîn, gwna dy orau felly trwy weithrediad ffydd, a'r Yfpryd glân i fod yn un â Chrift, a Chrift â thithau; megis ac y mae yr arwyddion Sacramentaidd hynny yn troi yn faeth i'th corph, a trwy draul y gwrês yn dy-

fod

fod yn un ath fylwedd di; ac felly y cei digryfhau a chynnyddu dy Gymun â Christ swyswy. Ac megis y mae yn amhossibl gwahanu y Bara a'r Gwin gwedi y treulier gan y culla, ac y troer i waed a sylwedd dy gorph: felly y mae yn swy amhossibl tynnu Crist oddiwrth dy enaid ti, neu dy enaid oddiwrth Grist. I Cor. 10. 17.

Yn ddiweddaf megis nad yw bara y Sacrament er ei wneuthur o lawer o ronynnau ŷd, ond yn bara: felly rhaid i ti gofio, er bod yr holl ffyddlonniaid yn llawer, etto nid ydynt ond un carph dirgeledig, o'r hwn y mae Crift yn ben. Ac am hynny y mae 'n rhaid i ti garu pob Criftion fal dydi dy hun, ac

megis aelod oth corph.

elo'r

fe

levi-

0-

yd

y-

au

yn

i-

2-

n,

0

-

C

h

t

Hyd yn hyn am y dyledion fydd iw cyflawni wrth dderbyn y Sacrament fanctaidd, yr hyn a elwir rhagfyfyrdod,

3. Am y dyledion Sydd raid i ni eu cyflawni yn ol derbyn y Cymmun santtaidd, yr hyn a elwir gweithrediad neu ymarfer.

Y Ddylêd yr hon fydd raid ei chyflawni yn ol derbyn Swpper yr Arglwydd, a elwir gweithrediad neu Arferiad: heb yr hyn nid yw yr holl bethau eraill yn gwneuthur i ni ronyn llês na chyffur.

Y gweithrediad hwn fydd i gyflawni dau fath ar ddyledion: Yn gyntaf, y pethau fydd raid i ni eu cyflawni yn yr Eglwys; neu ar ôl i ni fyned

adref.
Y pethau fydd raid i ni eu cyflawni yn yr Eglwys
ydynt, un a'i neillduol i ni o'n heneidiau ein hunain,
neu gyfylltedig ar gynulleidfa.

Y neilltuol ddyledion y rhai fydd raid i ti eu cyl flawni o'th enaid dy, hun ydynt dri: yn gyntaf, rhaid i ti fod yn ofalus (yn gymmaint a bod Crist yn trigo ynot ti yr awrhon) iw groefhawu ef gan hynny â chalon lân, ac á ferch pur : am y mynn y sancteiddiolaf fod yn Sanctaidd gyd a'r Sanctaidd: Pfal. 18. 26. Canys os darfu i foseph o Arimathea pan gafodd ef, ei gorph marw ef gan Pilat iw gladdu, ei droi a'i amdoi ef mewn lliain main ac aroglau pêr, a'i ofod mewn bêdd newydd: pa faint mwy y dylit ti lettyfa Crist mewn calon newydd, a phereiddio ei stafelloedd ef a phêr arogldarth gweddiau, ac oll bur draferch? Os darfu i Dduw orchymmyn i Moeses geisio erochan o aur pur i gadn y manng a syrthiodd yn yr anialwch? pa fath galon bûr a ddylit ti ei pharatoi i dderbyn y Manna fanctaidd, yr hwn a ddaeth i lawr o'r nefoedd ?

1

Ac megys y daethost di tan alaru sel foseph a Mair i geisio Crist ir deml, selly yr awrhon wedi i ti ei gael ef ynghanol ei air a'i Sacramentau, bydd ofalus trwy orfoledd iw ddwyn ef adres gyd â thydi,

fel y gwnaethont hwythau; Luc. 2. 46.

Ac os darfu ir dŷn, yr hwn a gafodd ei ddafad golledig,orfoleddu cymmaint,pa fodd y gelli di wedi i ti gael fachawdwr y bŷd,na arfoleddyoh fwy o lawer?

Yn ail mae yn rhaid i ti offrymmu aberth o neill-duol ddiolch i Dduw am y rhad ar drugaredd anrhaethadwy hon: Canys fel y mae y weithred hon yn gyffredin i'r holl Eglwys, felly ei cymmwyfir yn neillduol i bob un or ffyddloniaid yn yr Eglwys, ac am y neillduol drugaredd hon y mae'n rhaid i bôb enaid offrwm i tynu yn llawen neillduol a-berth o roddi diolch. Canys os darfu i'r doethion lawenychu cymmaint pan melfant y Seren yr hon oedd yn eu tywys hwynt at Grift, a'i addoli ef mor grefyddol,

y f, if

an

m

?-

ın

in

l:

i

ra

y

i

d

,

d

i

?.

fyddol, pryd yr oedd ef yn blentyn yn gorwedd yn yprefeb, ac offrymmu iddo ef aur, myrh, a thus; pa faint mwy y dylyt ti orfoleddu yr awrhon ddarfod i ti yn gyltal weled, a derbyn y Sacrament hon, yr hon fydd yn arwain dy enaid di atto ef, lle mae yn eistedd ar ddeheulaw ei Dâd mewn gogoniant? A chan dderchafu dy galon hyd yno, addola ef, ac abertha iddo ef yr anr o wir bûr ffydd, a myrrh calon farweiddiol, a'r thus hwn neu'r cyfryw felus arogldarth o weddi a diolch.

Gweddi i'w dywedyd yn ôl derbyn y Cymmun santtaidd.

A beth a roddaf i ti (O Jachawdwr bendigedig) am yr holl fendithiau, y rhai mor rafufol a dywelldaift di ar fy enaid? Pa fodd y gallaf fi roi diolch cymhefur i ti, pryd na allaf fi ond prin eu mynegi? Lle gallesit ti fyngwneuthur i yn anifail, ti am gwnaethoft i yn ddŷn ar dy lûn dy hunan: pryd yr oeddwn i trwy bechod wedi colli dy lûn, â myfi fy hunan hefyd: di adnewyddaift dy lûn trwy dy lân Yspryd ynof, ac a waredaist fy enaid trwy dy waed drachefn: ac yn awr di roddaift i mi'dy fel a'th arwydd o'm prynedigaeth: ie di a'th roddaift dy hun i mi O Jachawdwr bendigedig; Oh pa fath dryfor o gyfoeth anrhaethadwy, a ffynon lawnlifeiriol o radau a ynnillodd yr hwn a' th ynnillodd di! Ni chyffyrddodd un dyn a thi trwy ffydd, nas darfu i ti ei jachau ef trŵy râs, o blegid ty di yw Awdur jechydwriaeth, yr ymddiffynfa rhag pob drwg, meddiginiaeth y claf, bywyd y rhai byw, ac adcyfodiad y meirw. Oedd ond matter bychan gennit ti orchymyn i'th Angelion fanctaidd wilio ar greadur mor

19 (20 19 mor wael ac wyf fi, eithr mynnu o honot ti dy hun ddyfod i mewn i'm henaid, yno i'm ymddiffyn, i'm maethu, a'm cyffuro i fywyd tragwyddol? O gallodd corphilyn y prophwyd marw adfywhan dyn marm a roefid i gyfwrdd ag ef. Pa faint mwy y geill corph bywiol Arglwydd y prophwydi fywhau y ffyddlon, ynghalon yr hwn y mae ef yn presswylio? Ac os cyfodi di fynghorph i yn y dyddolaf allan o'r pridd : pa faint mwy y bywhei di fy enaid yr awrhon, yr hwn a sancteiddaist di a'th lan Y spryd, aca bureiddiaist di ath waed? O Arglwydd pa beth mwy a allaswm i ei ddymuno, neu pa beth mwy a allasit ti ei ganniadhau i mi, na rhoddi dy gorph i mi yn fwyd, ath waed yn ddiod, a rhoi dy enaid ar lawr yn bridwerth o'm gwaredigaeth? Ty di Arglwydd a ddioddefaift y boen, a minnau a gefais y budd, my fi a gefais faddenant, a thithau a oddefaist y gospedigaeth: dy ddagrau di oedd fy ymolchiad i, dy archollion di ty jechyd i, a'r anghyfiawnder a wnaethpwyd i ti oedd yn bodloni am y farnedigaeth ddyledus i mi. Fel hyn drwy dy enedigaeth di a ddeuaist yn frawd i mi, drwy dy farmolaeth yn bridwerth i mi, drwy dy Drugaredd yn wobr, drwy dy Sasrament yn ymborth i mi. O lyniaeth.nefol! trwy'r hwn y cyfnewidir meibion dynion yn feibion i Dduw; megis y byddo anian ddynol yn marwhau, ac anian Duw yn bywhau, ac yn rheoli ynom. Mewn gwirionedd yr oedd i'r holl greaduriaid le i ryfeddu, fynnu o'r creawdr ei gau naw mîs yngrôth y Forwŷn, (er iw chrôth hi yn ôl ei lenwi o'r Yspryd glân, fod yn fwy disclaer na'r ffurfafen olau ferennog.) Eithr darfod i ti fel hyn yma dy ymostwng di hun i fyw yn 2 Bren, 13. fynghalon yn oestadol, yr hon a gesaist

di yn fwy aflan na thommen, hyn a ddichon beri i holl greaduriaid nefa dai-

ar

C

t f

1

a

y

E

2

y

7

f

ŀ

V

(

'ar sefyll yn fyn ac yn fud. Ond gan weled mai dy wir ewyllys a'th râd nefol yw ddyfod fel hyn i gyfanneddu yn fynghalon, mi ddymunwn ar Dduw fod gennif galon mor bûr, ac y dymunai fynghalon ei bod, i'th croeshawu di: a phwy sydd weddol i groesawu Crist? A phwy er cael ei wahodd, ni ddewifai, gyd â Mair, yn hytrach fyned ar ei liniau wrth dy draed, o flaen rhyfygu eiftedd gyd â thi ar dy Fwrdd? Er bod arnaf fi eisiau calon bur i ti i aros o'i mewn,etto ni bydd byth arnaf eisiau llygaid llawn o ddagrau i olchi dy fendigedig draed, ac i alaru o herwydd fynghamweddau budron. Ac er na allaf fi wylo cynifer o ddeigrau ac a wafanaethai i olchi dy fendigedig draed, etto fe wafanaetha ddarfod i ti dywalld digon o waed i lanhau fy enaid pechadurus. Ac yr wyf o Arglwydd yn ffyddio yn ollawl,na allai yr holl ddanteithion melyfwedd,a'r rhai y darfu ir Pharisead coegfalch dy groesawu, ryngu bodd i ti gystal, a'r deigrau hynny a ddarfu i Fair edifarus eu tywalld tan dy fwrdd. Mi fynnwn gan hynny gyd â feremi pe bai fy mhên yn ffynnen o ddagrau, megis gan weled na allaf fi mewn un modd dalu cwbl ddiolch am dy gariad i mi, etto fel y gallwn trwy wylofain beunyddiol dyftiolaethu fynghariad i ti; ac er, nad oes neb yn deilwng o'r fath rad aneirif: etto hyn yw fynghyfur, ei fod ef yn deilwng yr hwn yr wyt ti o'th cariad yn ei gyfrif yn deilwng. A chan i ti yn awr oth wir râd fynghyfrif (ymhlith dewisedigion eraill) yn deilwng o'r ffafr anrhaethadwy yma, a seliotrwy dy Sacrament hysbyfrwydd oth cariad, a maddeuant o'm pechodau: O Arglwydd fierhâ dy gariad ith wâs, a dywaid am danaf fi megis y dywedodd Isaac amfaceb, my fi a'i bendithiais ef, am hynny ben-Gen. 27. 33. digedig fydd ef. Ac fel y gallwyf fi ddywedyd wrthit ti gyd â Da-

IJdd

m

m

0

17

ill

-

r

14

2

VY

a-

ni

ar

1-

y

e-

1-

n-

r-

i-

0-

yn

O

on

an

1,

r

ei

hi

er

el

nist

li-

ii-

ar

fold; Tydi O Arglwydd, yn awr a feni guist fy enaid, aca'i gwnaethost yn dy it, ac el fydd yn fendigedig ger dy fron di yn dragywydd. I chan weled ryngu bodd i ti fendigo Obed Edom, boll di, tra yr oedd Arch yr Argloydd yn ar yn ei dj: Nid wyf yn ammau na fendithi fy enaid i am corph yn fwy o lawer, a chwl fydd yn perthyn i mi, gan ryngu bodd i'th fawr hydi o'th wir ewyllys da dy hun, fyned tan gronglwyd i aros yn gyfannedd yn fy mythan tlaw i: Bendiga fi ô Argiwydd, fel'y byddo i'm peche dau gael ewbl faddeuant trwy dy waed, am cydwy bod gael ei fancieiddio trwy dy lan Yspryd, a'r meddwl gael ei oleuo trwy dy wirionedd, am calo ei harwain gan dy Yfpryd, am ewyllys ymhob per a fod wedi ei oftwng i wneuthur yn ol dy fendigedi v air a'th ewyllys di. Bendithia fi a'r holl radau fyd yn ddiffygiol imi, a chwanega ynof yr holl ddonia d a'r rhai y darfu i ti fyngynyfcaeddu yn barod. I chan weled fy mod yn dy ddal di, nid gerfydd o breichiau, fel Iacob yn ymdrechu oddiallan, eith b oddifewn yn cyfanneddu ynof drwy ffydd: Yn ddia Arglwydd,ni adawai i ti fyth fyned ymaith,oddieith P i ti fy mendithio, a rhoi i mi enw newydd, calon new d ydd, ac Yspryd newydd, a nerth trwy allu Duw g orchfygu y byd, y cnawd, ar cythraul. Ac yr wyf y y deifyfu arnat tio Arglwydd, na chais mor ymadel y myfi fel y ceifiaift di oddiwrth Iacob, o ran bod dydd yn neffan,a'th râd dithau yn dechrau gwawri h ac ymddangos. Canys yr wyf fi o eigi on fy enaid, yn oftyngedyg yn ymbi

on fy enaid, yn oftyngedyg yn ymbl 1 Cron. 17. gyd a'r Emmaufiaid arnat ti O Ieste 27. hyfryd, am drigo gyd â myst o raso 2 Sam.6.11. bod y nos yn tynnu yn agos. Canys d

Gen. 32. 24. mae nos profedigneth, nos gorthrym ch der, ie fy hirnos glaf o farwolaeth yn nel

fhaud

nessau. O sendigedig Iachawdr aros gydâ mysi yr awrhon ac yn dragywydd. Ac onid aiff dy wyneb di gyd awrhon ac yn dragywydd. Ac onid aiff dy wyneb di gyd arwain si i synu oddigma. Tyred gyd â â myfi, nac arwain fi i fynn oddiyma. Tyred gyd â myfi, a bydd fyw gyd â myfi, a nâd nac i angau, nac i fywyd fy neillduo i oddiwrthit. Gyr fi oddi-hwl wrthyf fy hunan, a thynn fi attat ti. G d i mi fod fawr yn glâf, eithr yn iach ynot ti, ac ymddanghofed dy an nerth di yn fyngwendid. Gad i mi fod i'm gweled tlaw megis yn farw, fel y byddych di yn vnig i'th weled yn eche byw ynof fi, fel na byddo fy holl aelodau ddim ond dwy offerau i weithredu dy gynhyrfiadan di. Gosod fi al megis sel ar dy Galon, a gad i'th Zel di fod we-calo di ei gosod ar fy vn innau, megis y bwys pet allan o gariad a chwbl oll, fel y gallwyf yn gedi vnig fod mewn cariad â thydi. A canniadhâ O fyd Arglwydd, fel y rhyngodd bodd i ti yn awr onia ddangos y ffafr hon i mi, i gael eistedd ar dy Fwrdd i dderbyn y Sacrament hon yn dy Dŷ o râd: allael dd o honof yn ôl byn trwy dy drugaredd, gael fy nereith byn i fwyta ac i yfed ar dy Fwrdd yn dy deyrnas o ogodia niant. Ac am dy drugaredd, yr wyf fi yma gyd a'r eith pedwar anifail ar 24 o hênuriaid yn syrthio ger bron new dy Orseddfainge o rad, gan gydnabod mai tydi a'm w gwaredaist a'th waed, a bod iechydwriaeth yn vnig yf yn dyfod oddiwrthit ti, Ac am hynny i ti yr wyf del yn rhoddi y fendith a'r gogoniant, a doethineb, a od diolch, a'r anrhydedd, a'r gallu, a nerth, a Mawrwribydi, O fy Arglwydd, am Duw, yn dragywydd.

eigi Amen. mbi Yn drydydd, gan weled fod Crift wedi ei aberthu Iestei hunan drosot ti (a bod y cwbl ar a ellych di ei ra roddi yn rhy fychan) am hynny mae'n rhaid i ti s dy offrymmu dy hun i fod yn aberth bywiol, fanm Et aidd, a chymmer adwy gan Dduw, gan ei wasanaethu nnef mewn cyffawnder, a sancteiddrwydd yn dy holl hauddyddiau, Rhuf, 12. 1. Fal hyn y mae Tertullian

yn tystiolaethu, yr adwaenid Cristion rhagor dyn arall yn ei amser ef, yn vnig wrth ei sancteiddrwydd a'i ymarweddiad bucheddol.

2. Am y dyledion rheidtel iw gwneuthur yn ôl y Cymmun yn gyfylltedig ar gynulleidfa.

Y Dyledion iw cyflawni yn gyfylltedig a'r Eglwys ydynt dri. Yn gyntaf, diolch cyhoeddus, yn gyftal trwy weddiau a chanu Pfalmau; fel hyn y gwnaeth Crift ei hunan, a'i Apostolion. Yn ail, vno a'r Eglwys, i roddi (pawb yn ol ei allu) elusen i'r tlawd. Hyn oedd ddefod ac arfer y brif Eglwys, sef, gwneuthur casglau, a gwleddau o'gariad, yn ol derbyn Swpper yr Arglwydd, i borthi angen eu cydfrodyr tlodion. Yn drydydd, pan ddiweddir rhoddi diolch a moliant, yno saf i fynu gyd a'g oll anrhydedd, i dderbyn Bendith Dduw o enau ei Wenidog ef, ac iw derbyn yn yr un modd a pha bait ti yn clywed Duw ei hun or nesoedd yn ei hadrodd wrthit. Canys trwy eu bendith hwynt y mae Duw yn bendithio ei bobl. Num. 6.23,27.

Hyn am y dyledion sydd iw hymarfern yn yr Egl-

wys.

Y Dyledion y rhai sydd raid i ti eu hymarfer yn ol dy synediad adres, ydynt dri: yn gyntas, ystyried yn ddysal a ddarfu i ti dderbyn Crist yn vnion yn y Sacrament. yr hyn a elli di yn y modd yma ei ddeall yn hawdd; canys gan weled fod ei gnawd ef yn wir fwyd, ai waed yn wir ddiod, Joan. 6. 56, a'i fod ef mor llawn o râs, na chyffyrddodd neb ag ef erioed drwy sfydd, ond a dderbynniodd rinwedd oddiwrtho; nid possibl fod amgen, os darfu i ti fwyta ei gnawd ac yfed ei waed, nas derbynni di râd a nerth i ymlanhâu oddiwrth dy holl bechodau a'th sudreddi. Canys os darfu ir wraig

m

r

2-

n.

if

i-

hi

ın

u

0

a ei

16

l-

n

d

n

ei

d

7-

1-

a

d,

y

ir

wraig ni chyffyrddodd ond âi wisc es, yn y man gael gan ei diserlif gwaed sychu: Marc. 5. 29. pa faint mwy y sych diser-lif gwaed dy bechod di, os byddi di yno gwedi gwir swyta ac ysed gwir gnawd a gwaed Crist? Ond os bydd dy ddiserlif yn rhedeg etto, y mae i ti le i dybied yn vnion, na wir gysfyrddaist di erioed â Christ.

Yn ail, gan weled ddarfod i ti dy gymmodi dy hun a Duw, ac adnewyddu dy gyfammod, ac addunedu gwellhâd a newydd-deb buchedd: y mae yn rhaidi ti gan hynny gymmeryd prif ofal, nad ymroddych di i wneuthur y cyffelyb bechodau ond hynny: gan wybod am yr yspryd aflan, o chaiff ef byth fyned i fewn ith enaid ti drachefn, yn ol ei lanhau ai yscubo, ef a aiff i mewn i gymmeryd meddiant cadarngryf a saith o gythreuliaid eraill gwaeth nag ef ei hun gyd a'g efo, ac yno diwedd y dyn hwnnw a fydd gwaeth nai ddechrenad, Math. 12.44. Na fydd gan hynny yn debyg ir ci a ddychwelodd at ei chwydfa ei hun, neu i'r hweb wedi ei golchi, yr hon a ymdreiglayn y dom drachefn. 2 Pet. 2. 22. Ac na ymchwel at dy lid mal y wiber, yr hon fydd yn rhoi ei gwenwyn heibio tra byddo yn yfed, ac ai cymmer i fynu drachefn pan y darflo iddi. Eithr pan fyddo, naill a'i diawl a'i dy gnawd yn cynnyg dy hudo, neu roi codwm it yn dy bechodau arferedig; Atteb hwynt mal y mae'r Eglwys ynghaniadau Salomon, dioscais fy mhais (o'm llygredigaeth arferol) pafodd y gwiscaf hi, golshais fy nhraed, pa fodd y diwynaf hwynt? Can. 5. 3.

Yn olaf, o cefaist di erioed na gorfoledd na chyssur wrth dderbyn y Sacrament sanctaidd, ymddanghosed hynny yn dy ddeisysiad chwannog i'w derbyn drachesn. Cangs corph Crist, fel yr eneiniwyd ag olew llawenydd yr fwy nai gyfeillion, felly y mae'n rhoddi arogl pereiddiach na'r holl ennaint yn y

Y 2

bŷd ;

byd: Pfal. 45. 7. Heb. 1. 9. Y mae ci arogl melysber yn denu yr holl eneidiau a'r a'i harchwaethodd, byth ar ol hynny i ddymuno yn fynychach brefi ei felyfdra drachefn. O herwydd arogl dy ennaint daionus, am hynny y llangeefau a'th carant. Can. 1. 3. O profuch a gwelwch gan hynny yn fynych mor dda yw'r Arglwydd, medd Dafydd, Pfal. 34. 8. Dyma orchymyn Crift ei hun, Gwneuch byn er ceffa am danaf; ac wrth wneuthur hyn di fyddi yn dy ddangos dy hun yn fwy meddylgar a diolchgar am ei farwolaeth ef. Canys cyn fynyched ac y bwytaoch y bara, ac yr yfoch y cwppan bwn, y dangofwch farwolaeth yr Arglwydd nes ei ddyfod. A bydded hyn yn brif ddiben o'th Cymmun, ac o'th fywioliaeth, sef i fod o honoti yn Griftion fan-caidd, yn awyddus i weithredoead da, wedi ymlanhau oddiwrth bechod, i fyw yn sor, ac yn gyfiawn, ac yn dduwiol yn y byd sydd yr awrhon; Tit. 2. 12. 14. fel y bych cymmeradwy gan Dduw, buddiol i'th frodyr, ac yn ddiddanaidd ith enaid dy hun. hyn yma, am y medd i cgoneddu Duw yn dy fywyd.

Tma y canlyn yr arfer o ddnwioldeb i ogoneddn Duw yn amfer clefyd, y pryd y galwer arnat ti i farw yn yr Arglwydd.

CYN gynted ac y dealltych ti fod rhyw glefyd yn ymweled â thydi, myfyria wrthit dy hunan:

1. Na ddaw cystudd allan o'r pridd, ac na flaguragosid allan o'r adaiar, Job. 5. 6. Nid yw clefyd
yn digwyddo o ddamwain, neu diamgwydd, (megis
yr cedd y Philistiaid yn tybied fod eu Llygod, a
chlwif y marchogion yn dyfed, 1 Sam. 6. 6.) eithr
eddiwrth arwiredd dyn, yr haa ayr allan fel gwreichion.

52

-

h

1-

1.

-

ıl.

6

if

a

-

7,

d,

h

-

1-

2.

h

n

y

1-

d

15

4

50

1.

sichion. Y mae din (medd feremi) yn dioddef am ei bechod. Tufydion (medd Dafydd) o blegis en cammeddan, ac o herwydd en hanwireddan a gyfuddir. Galar nad. 3. 39. Pfal. 107.17. Megis gan hynny y mae Salemon yn cynghori gŵr i'w ymddwyn ei hun tu ag at dywyfog daiarol: Pan gyfodo yfprid pennadur yn dy erbyn, nac ymad a th le: sanys mostwng a oftega beshodau mawrion: Pre. 10.4. felly yr wyf fi yn dy gynghori di i wneuthur 2 Thywyfog y tywyfogion. Os bydd yfpryd yr hwn fydd yn llywodraethu nef a daiar yn cyfodi yn dy erbyn. na an-obeithied dy galon; Canys y mae edifeirwch yn heddychu am bechodau mawrion. A phwy bynnac a ddychwelo yn ei gifyngdra at Arglwydd Daum Ifrael, ac a'i ceifto ef, efe a'i caiff, 2 Cro. 15.4.

2. Cae ddrws dy stafell, hola dy galon ar dy wely, ac na phecha, praw a chwilia dy sfyrdd. Mat. 6. 6. Galar-nad. 3. 40. Chwilia mor ddysal am dy bechod marwol, ac y chwiliodd foshna am Achan, nes itti ei gael. Canys er bod Duw pan syddo yn ceryddu ei blant yn crassu ar eu holl anwiredd, etto y mae ef yn cymeryd achos yn bennaf i'w ceryddu, ac i fyned ag hwynt i'r farn am ryw bechod gosidus, yn

yr hwn y buont fyw heb edifeirwch.

3. Pan fyddych di fel hyn wedi yftyried dy holl bechodau, ymosod dy hun ger bron Gorseddfaingc Duw, megis lleidr neu lofrudd yn sefyll o slaen Barnwr daiarol: a thrwy gur a gosid calon cyfaddef wrth Dduw dy holl bechodau adnabyddus, yn enwedig dy feiau marwol, yr rhai sydd fwyaf yn anfodloni Duw. Hyspysa hwynt yn eglur, a dangos y pryd, y lle, a'r modd y gwnaethpwyd hwynt; megis y perthyn i ddatcan creulonrhwydd dy bechodau, a maint yw dy edifeirwch am danynt. Cyfod dy law,

law, a chydnabydda ger bron Barnwr cyfiawn nef a daiar dy fod yn euog o farwolaeth, a damnedigaeth dragwyddol, am yr echryflon bechodau a'r anwireddau hynny. A chwedi i ti fel hyn dy gyhuddo a'th farnu dy hunan; ymddarostwng dy hun ger bron gorseddfainge ei râd, gan dy fierhau dy hun pa wedd bynnac yw brenhinoedd Ifrael, etto fod Duw Israel yn Dduw trugarog. A llefain witho ef o galon ffyddlawn edifeiriol, am drugaredd a maddeuant mor daer a haerllyg, ac y clywaist ti ddrwg-weithredwr a fai parod i dderbyn ei farn yn llefain wrth yr ufdus am rás a thrugaredd: gan addunedu gwellhâd buchedd, a thrwy gynnorthwyad ei râd ef i ochel byth y cyfryw bechod ond hynny, yr hyn oll a elli di ei wneuthur yn y geiriau a ganlyn, neu 'r cyfryw.

a

Gweddi pan ddeshreuo un fyned yn glaf.

Farnwr tra-chyfion, etto yn enw fesu Grist fy nhad grafusol: myfi bechadur truan ydwyf yma yn dychwelyd attat ti, (er fy ngyrru gan ddygn boen a gofid) megis y Mâb afradlon gan newyn ac eifiau. Yr wyf yn cydnabod nad yw y dolur ar penyd hwn yn digwyddo o ddamwein dall neu o dynged, eithr trwy dy ragymweliad nefol, a'th prif ragluniaeth. Dyrnod dy law drom ydyw yr hyn y mae fy mhechod yn ei gyfion haeddu: a'r hyn a arswydais a ddigwyddodd i mi: Etto yr wyf yn deall dy fod ti yn dy lid yn cofio trugaredd, pan ystyriwyf amled ac erchylled yw fy mhechodau, ac mor anaml ac esmwyth yw dy gespedigaethau di. Di a allasit fy nharo i a rhyw farwolaeth ofnadwy ddifymmwth, megis na allafwn i gael nac ennyd nac amfer i alw arnat am ras a thru2

a-

ly

ly

-

-

e.

1-

-

ei

1:

-

d

a

I

thrugaredd; Ac felly y darfusau am danaf yn sy mhechodau, ac y buaswn colledig yn usfern byth.

Eithr yr wyt ti o Arglwydd yn ymweled â myfi a'r cyfrywgerydd tadol, ac a arferi wrth ymweled a'th plant anwylaf; gan roddi i mi (trwy 'r clefyd hwn) yn gyftal rhybydd ac amfer i edifarhau, ac i ymbil a thydiam rad a maddeuant. Nid wyf yn cymeryd gan hynny o Arglwydd moth ymweliad hyn, yn arwydd o ddigofaint na chafineb, eithr megis yn ddiogelaf argoel ac arwydd o'th ffafr a'th rywiogrwydd cariadol, trwy'r hyn yr ydwyt ti a'th Farnedigaethau amserol yn fy nhynnu i'm barnu fy hunan, ac i edifarhau o'm buchedd anwireddus, mal na byddwn gwedi fy mwrw heibio i ddamnedigaeth gyd a'r bŷd annuwiol diedifeiriol. Canys y mae dy air fanctaidd yn fy ficcrhau mai 't hwn a geri yr wyt ti fel hyn yn ei gospi, ath fod yn fflangellu pob mab a dderbynni: ac os goddefaf fi dy gôsp, dy fod yn ymgynnyg dy hun i mi megis ith Fab, a bod gr holl rai abarbant i bechu, ac er hynny a ddiangant yn ddi-gerydd (o'r hyn y mae dy holl blant yn gyfrannogion) yn ordderchiaid, ac nid yn feibion: ath fod ti yn fyngheryddu o ran fy llês, megis y gallwn fod yn gyfrannog o'th sancteiddrwydd. O Arglwydd mor llawn o ddaioni yw dy anian, mor rafusol y gwnaethost di â mysi yn amser sy iechyd am helaethrwydd? ac yr awrhon gwedi dy gyffroi o herwydd fy mhechodau am anniolchgarwch, fy gennit y cyfryw dadol a buddiol ddibenion yn gofod y dolur a'r cerydd hwn arnaf.

Yr wyf yn cyfaddef, Arglwydd, dy fod ti yn dra chyfion yn cyffuddio fynghorph i â chlefyd; Canys yr oedd fy enaid yn glaf o'r blaen gan hir hawddfid, ac yn rhy lawn o efmwythdra, tanghneddyf, helaethrwydd, a digonedd bara. Ac yr awrhon, O Arglwydd, yr wyf yn galaru ac yn alaethu

am

am fy mhechodau; yr wyf yn cydnabod fy anwiredd, am pechedan fydd yn oestad ger fy mron. O pa fath bechadur truan wyf fi, gwag o bob daioni wrth natur, a llawn o bob drygioni with ymarfer pechadurus! Oh pa fath aneirif liaws o bechodau a wneuthum yn d'erbyn di, tra 'r oedd dy hir ymaros yn difgwyl wrth fyn nroad, a'th fendithiau yn fy nenu i edifeirwch! Etto o fy Nuw, gan weled fod yn briodoldeb i ti, edrych yn fwy ar dy anian dy hun, nac ar haeddedigaethau pechaduriaid; yr wyf yn atsolygu i ti o Dad, er mwyn dy fab fesu Grist, ac er mwyn haeddedigaethau ei oll waredawl farwolaeth, yr hon yn ewyllyfgar a oddefodd ef tros bawb a gredant ynddo. Trugarha wrthyf yn ol lliaws dy -drugareddan, ero dy wyneb heibio oddiwrth fy mhechodan, a delena fy holl anwireddan i na fwrw f ymmaith oddi ger dy fron di, ac na thal i mi yn ôl fg haeddedigaethau. canys os gwrthodi di fi pwy am derbyn?neu pwy a rydd i mi achles os bwri di fi ymmaith? eithr ty di o Arglwydd ydwyt ymwared y diymwared, carrys ynot ti y caiff yr ymddifad drugaredd. O blegit er bod fy mhechodau yn dra-mawrion, etto y mae dy drugaredd OArglwydd yn fwy nag hwynt oll. Ac ni allaf fi droseddu cymmaint ac a eill dy râd ti ei ollwng, a'i faddau : Golch gan hynny, o Crift, fy mhechodau â rhinwedd dy werthfawroccaf waed, yn enwedig y pechodau y rhai o galon edifeiriol a gyfaddefais wrthit. Yn Bendifaddau o Arglwydd er mwyn Jefu Grift maddau i

Yma henwa'r pechod frad yn twife fivynybod.

mi * A chan weled mai o'th cariad y dodaist i lawr dy einioes yn bridwerth drosof, pryd yr oeddwn yn elyn i ti: O gwared in awr werth dy waed dy af ar dygyd- hun, pryd na chyft i ti ddim ond un wen gariadus tuag attaf, neu ymddanges

ld.

th

a-

a-

n-

os

e-

yn

١,

t-

er

1-

a

dy

e-

fi

m

1-

id.

O

at

y

0

if

-

i

y

:

y

n

S

ddangos yn rafusol yngolwg dy Dâd trosof fi. Gwna fy undeb i unwaith drachefn ath dad, O Gyfryngwr trugarog; canys er nad oes dim ynof fi a eill ryngu bodd iddo ef, etto mi wn mai ynot ti, ac er dy fwyn di, y bydd ef bodlon i bawb ar a dderbynnych ac a gerych di. Ac os dy ewyliys bendigedig yw, fymmud y clefyd hwn oddiwrthif, ac adfera fi im hiechyd cynefin drachefn; fel y gallwyf fyw yn hwy i ofod allan dy ogoniant di,ac i fod yn ddiddanwch im cynyseifiaid y rhai sydd a'i goziydd arnaf: ac i geisio i mi fy hunan fwy diogelrhwydd am yr erifeddiaeth nefoi, yr hon a barateitt di i mi. Ac yno, Arglwydd, y cai di weled mor gall a chrefyddol y prynaf si 'r amser, yr hwn or biaen a ddarfu i mi dreilio mor ddiffaeth ac mor halogaidd. mwyn caffael o honof fi yn gynt ac yn haws ymadel a'r penyd, ac a'r clefyd hwn, cyfarwydda fi O Arglwydd, yr wyf yn attolwg it oth ragluniaeth goruchel, at y fath phyfygwr, neu feddig, megis y gallwyf (drwy dy fendith ar dy foddioi) gael fynghynefin jechyd am efmwythder drachefn megis or blaen. A chenradha Arglwydd daionus, megis y danfonaist y clwyf hwn attaf, felly ryngu bodd it ddanfon dy Yspryd giân im calon, trwy 'r wny gallo y clefyd hwn fod wedi ei fancteiddio i mi: fel y gallwyfei arfer megis dy yscol di, yn yr hon y galiwyf ddyscu adnabod mawredd fy nhrueni, a galluogrwydd dy drugaredd; fel y byddwyf mor oftyngedig o ran y naill, megis na anol eithiwyf o'r Hall: ac fel y gallwyf felly ymwrthod a phob rhyfyg o gynnorthwy ynof fy hun, neu mewn nebryw greadur arall; fel y gallwyf yn unig cfod yr holl hyder o'm hiechydwriaeth yn dy holi-ddigonol haeddedigaethau. Ac yn gymaint a'th fod ti yn gwybod O Arglwydd, y fath leitr gwan wyf fi, llawn o leferwydd

2

ydd ac amherffeithrwydd, am bod wrth natur yn ddiclon ac yn amhwyllig i oddef gwrthwyneb a chystudd. O Arglwdd yr hwn wyt roddwr pob dawn daionus, arfoga fi ag ammynedd i oddef ac i dderbyn dy fendigedig ewyllis a'th ymweliad; ac o'th drugaredd na ofod fwy arnaf,nag a allwyf fi ei oddef a'i gynnwys. Dod i mi râs i'm ymddwyn fy hun mewn oll ammynedd, cariad, a gweddeidd-dra, tu ag at bob rhai a ddelont i ymweled a myfi, fel y gallwyf dderbyn yn ddiolchgar, ac yn ewyllyfgar gofleidio yr holl gynghorion, ar cyffurau daionus a ddêl oddiwrthynt: ac megis y gallont hwy vn agwedd weled ynof fi y cyfryw, fiamplau daionus o ddioddefgarwcb, a chlywed gennif y cyfryw addysc dduwiol o ddiddanwch, ac a fytho yn dystiolaeth, neu hysbyfrwydd eglur o'm ffydd am crefydd gristianogawl; Ac yn athrawiaeth iddynt hwy pa fodd i'w hymddwyn eu hunain, pan ryngo bodd it ymweled ag hwynt ar cyfryw gyffudd neu glefyd. Mi wn o Arglwydd fy mod yn haeddu marwolaeth, ac nid wyf yn dymuned byw ddim hwy, nac y byddwyf i wellhau fy muchedd anwireddus, ac mewn mefur gwell i ofod allan dy ogoniant. Gan hynny o Arglwydd, ordy fendigedig ewyllys yw, dyro i mi fynghynefin iechyd drachefn, a channiadhâ i mi hoedl hwy. Ond os darfu i ti yn ol dy ragluniaeth dragwyddol, bennodi y clefyd hwn i'm galw allan o'r bywyd darfodedig yma: yr wyf yn fy ymroi fy hunan i'th law di : gwneler dy ewyllys bendigedig, pa vn bynnac a'i trwy fywyd a'i marwolaeth: yn vnig yr wyf yn attolwg i't o'th drugaredd faddeu i mi fy holl bechodau, a pharatoi fy enaid truan, megis trwy wir ffydd a difluant edifeirwch, y gallo ef fod yn barod erbyn yr amfer y gelwych di arno allan o'm corph clwyfedig pechadurus. O Arglwydd Dâd, yr bwn

hwn a wrendewi weddi, clyw yn y nefoedd y weddi hon a wneuthum, ac yn y cyfyngder hyn canniadha i mi fy nymuniad, nid er mwyn vnrhiw deilyngdod fydd ynof fi, ond er mwyn haeddedigaethau dy anwyl Fab fefu, fy vnig Iachawdr am cyfryngwr, er mwyn yr hwn i'r addewaist di wrando arnom, a channiadhau i ni pa beth bynnac a ofynnom yn ei enw ef. Yn ei enw ef gan hynny, ac yn yn ei eiriau ei hun, y terfynaf fi fy amhersfaith weddi hon, gan ddywedyd.

Ein Tad yr hwn wyt yn y nefoedd, &c.

Gwedi i ti fel hyn dy gymmodi dy hun â Duw

InGhrist.

yn

ny-

er-

th

lef

un

tu

y

ar

us

g-

0

fc.

h,

i-

d

(i

C

f

ŗ

- 0

i

i

7

1. Bydded dy ofal nessas di i osod dy dŷ mewn tresna llywodraeth, yn ôl cyngor Esai i'r Brenin Ezechias: Esay 38. 1. Gan wneuthur dy ewyllys olaf, a'th lythyr Cymmun, (onis bydd gwedi ei wneuthur eisoes.) os bydd wedi ei wneuthur, yno edrych arno yn fanwl, a sicrhâ es, ac er mwyn gochelyd pob ammheuon ac ymrasaelion, cyhoedda es ger bron tystion: mal (os geilw Duw arnat ti allan o'r byd hwn) y gallo sod mewn sfrwyth ac yn ddigysnewidiol, megis dy wir seddwl a'th ewyllys olas: ac yno traddoda es gwedi cloi arno neu ei selio mewn rhyw slwch, i gadwraeth rhyw gysaill sfyddlon, yngwydd tystion onest bucheddol.

2. Eithr wrth wneuthur dy lythyr Cymmun cymmer addyfc Eglwyfwr duwiol, am y modd i gyfrannu dy elufeni; a chyngor gwr o gyfraith

vniawn-ddoeth, i'w dynnu yn ôl cyfraith.

Pryssura i wneuthur hyn cyn i'th clefyd gynnyddu, a'th côf ddislannu, rhag i'th lythyr Cymmvn brisio i fod yn lledwyredd, ac felly wrth fodd vn arall yn hytrach nac yn ewyllys i ti.

3. I

3. I ragfiaenti amryw ymrafaelion, mi a ewy-

llysiwn i ti feddwl am ddau beth:

r. Os bydd Duw wedi dy fendithio di a golnd bydol, gwna dy ewyllys yn amfer dy iechyd: ni wna hyn nath pellhau di oddiwrth dy dda, nath yrru di yn gynt i farw; eithr fe fydd hyn yn fwy efmwythder i'th feddwl, i'th ryddhau di oddiwrth drafferth a blinder mawr, y pryd y byddo arnat ti fwyaf eifiau llonyddwch. Canys pan fyddo dy dŷ di wedi ei ofod mewn trefn, di a fyddi yn gallael yn haws ofod dy enaid mewn trefn, a darparu dy daith tu ag at y

Goruchaf Dduw

2. Os bydd i ti Blant, dod i bob vn o honynt gyfran yn ol dy allu, yn amfer dy fywyd; megis y byddo dy fywyd yn ymddangos yn efmwythder, ac nid yn ian arnynt: etto dod feily, fel y byddo dy blant yn oestadol yn rhwymedig i ti, ac nid tydi iddynt hwy. Eithr os cedwi di y cwbl yn dy ddwylaw tra byddych yn fyw, hwynt hwy a allant ddiolch i farwolaeth, ac nid i ti am y cyfran a adewaist ar dy ôl iddynt. Os byddi di yn ddi blant, a Duw wedi dy fendithio a chryn gyfoeth o'r byd hwn, ac o meddyli dieu rhoddi tu ag at elusenaidd neu dduwiol weithred, na throsclwydda mor gwaith hwnnw i ymddiried rhai eraill, gan weled cynifer fydd o fecutorion dynion eraill yn prifio i fod yn fradwyr. Ac os yw cyfeillion mor anflyddlon ym mywyd dŷn, pa faint mwy o achos fydd i ti i anghoelio eu ffyddlondeb hwynt ar ôl dy farwolaeth?

Y mae siamplan galarus yn dangos pa gynifer o ewyll; sian 'r meirwon yn hwyr o amfer, naill ai a guddiwyd, ac a lwyr ddifethwyd, neu trwy ddichellion ac atcasrwydd cyfraith a ddifuddiwyd ac a newidwyd: lle na ddylid wrth gyfraith Dduw dorri ewyllys y marw: ond bod ei holl amcanion duwiol

gwedi

fo

d

y

1

d

12

di

i-

h

u

d

y

y

d

t

t

a

1

Y

gwedi en gwneuthur i ben,a'i cyflawni yn gydwybodus, megis yngolwg Duw, yr hwn yn nydd yr adcy-fodiad, a fydd Farnwr cyfion i'r byw a'r marw. Gal. 2.15, Heb. 9.17. 2 Cor. 5.10. Rhuf. 2.15. 1 Cor. 4.5. Alf. 7,31,32. Ac os digwydda i ddim yn ei ewyllys ef fod yn fwysaidd neu yn ambeuus, fe ddylid ei ddirnad y ffordd orau, megis y byddo yn dyfod neflaf at anhrydedd Duw, a meddwl gonefd y teffamentwr, sef y marw. Eithr discynned y dial dyledus i'r cyfryw weithredoedd anghriftnogawl, ar ben y rhai a'i gwnelant: ac nid ar y deyrnas lle'r ydis yn cynnwy's eu gwneuthur. Cymered gwyr cyfoethogion eraill, rybydd oddiwrth y cyfryw fiamplau grefynaidd, i beidio a phriodi eu meddyliau a'i harian, fel na wnelont ddim daioni a'i da, nes i farwolaeth en hyfgar hwynt,

[Dedwydd yw a chall ei rol, a diangol yn y derfysc, yr hwn a gymer rhag bod gwall, o berigl arall addyse.]

[Matrimonium inter Aurum & Arcam, divortium inter Deum & Animam: Aug.

fef :

Priodes rhwng yr aur a'r gift, Mae'n chwedl trist go arw, Yscar fydd, sydd ryw ddydd raid, Rhwng Duw ar enaid hwnnw.]

Wrth hynny gan yftyried fyrred yw dy enioes dy hun ac anficcred wyti y gwneiff eraill yn gyfiawnar ôl dy farwolaeth, yn y dyddiau anghyfiawn hyn: gâd i mi dy gynghori di (yr hwn a fendithiodd Duw â galluogrwydd, ac a meddwl i wneuthur daioni) i fod yn dy fywyd yn administrator neu yn weinidogaethydd i ti dy hunan, gan wneuthur dy ddwylaw

ddwylaw dy hun yn secutorion, ath lygaid dy hunan yn olygwyr; pair i'th lusern roi goleuni o'th slaen, ac nid o'th ôl: dôd i Dduw y gogoniant, ac ti a gei gantho ef mewn amfer dyledns dderbyn dy wobr ath taledigaeth, yr hyn o'i ras a'i drugaredd a addawodd ef i'th weithredoedd da. Gal. 6.9, Luc. 18.22.

Dade. 14. 13.

4. Gwedi i ti fel hyn ofod dy dy ath enaid mewn trefn, (obydd rhif gofodedig dy ddyddiau heb derfynu) naill a'i fe gymmer Duw drugaredd arnat ti, ac a ddywaid: Arbed (o ddolur angheufol) rhag descyn o honaw i'r clawdd, my fi a gefais iawn, fob 14. 5. 70b 33. 24. Neu ei dadol ragluniaeth att cyfarwydda di at y fath foddion, megis trwy ei fendith ef ar eu gwaith, y ceffych gynefin iechyd drachefn. 2 Bren. 20. 7. 2 Bren. 5. 7, 8; 10. Eithr mewn vn modd gochel di na neb trofot, ddanfon at swynwyr, deminiaid, neu gonsurwyr, am ymwared: Canys byn a fyddai adael Duw Ifrael, a myned at Baalzebub Duw Eeron, am gynnorthwy; megis y gwnaeth Ahaziah felldigedig, 2 Bre. 1, 2, 3. a thorri yr adduned yr hon a wnaethoft di a'r bendigedig Drindod yn dy Fedydd: a bydd ddiogel na rydd Duw ei fendith ar y moddion a felldigodd ef: Ond os cynnwys ef Satan i iachau dy gorph di, ofna fod hynny yn tueddu at ddamnedigaeth dy enaid. Yr wyt ti yn cael dy brofi; gochel. Dent. 13.3. ac 18. 10. Levit. 20. 6.

5. Pan fych di wedi danfon am y Physygwr, gochel roddi dy ymddiried yn y Physygwr yn hytrach nag yn yr Arglwydd, megis y gwnaeth Azab; am yr hwn y dywedir, nad oedd ef yn ymgeisio a'r Arglwydd yn ei ddolur, onid a'r Physygwyr: 2 Cron. 16.12. yr hyn fydd fâth ar ddelw-addoliad, ac a ennyn lidiawgrwydd yr Arglwydd, ac a wnaist y physygwriaeth a gymmerer yn anfuddiawl, ac ansfrwythlawn. Arfer

d

n

a

e

2

20

h

fu

(

an

n,

ei

br

1-

2,

Vn

i,

18

h

-

r

-

n

l,

.

li

6

y

1

d

r

a

ľ

1

physygwriaeth megis o foddion Duw. A chan weled had yw gyfreithlon heb weddi dderbyn llyniaeth cyfredinol, 1 Tim. 4. 4. Ilai o lawer physygwriaeth anghyffredinol (firwyth daionus yr hwn sydd yn se-syll ar law Dduw:) cyn cymeryd physygwriaeth gan hynny gweddia yn galonnog at Dduw am ei sendithio ef ith leshaâd, yn y geiriau hyn, neu'r cyfryw.

Gweddi o flaen cymmeryd physggwriaeth.

O Dad trugarog, yr hwn wyt Arglwydd yr iechyd ar clefyd, y bywyd, a'r farwolaeth, yr hwn wyt yn llâdd, ac yn gwneuthur yn fyw, yr hwn wyt yn dwyn i wared i'r bêdd, ac yn dwyn i fynu. Yr wyf yn dyfod attat, megis at yr vnig physygwr, yr hwn a ddichon iachau fy enaid oddiwrth bechod, am corph oddiwrth glefyd. Nid wyf yn deifyfu na bywyd na marwolaeth, ond fy ymroi fy hun i'th ewyllys bendigedig. Canys er bod yn rhaid i ni farw, a chwedi ein meirw, bod o'n bywyd megis dwfr a denid ar y ddaiar, yr hwn ni ellir moi gasclu drachefn: etto fe ddarfu i'th rasusol ragluniaeth (tra byddo bywyd yn parhau) ddarparu a threfnu moddion, y rhai a fynni di i'th plant eu harferu, a thrwy arfer cyfreithlon o honynt, i ddifgwyl dy fendith ar dy foddion er mwyn iachâd o'u clefydau, ac adferiad o'u hiechyd iddynt. Ac yr awrhon o Arglwydd yn fy angenoctid hyn, fe ddarfui mi yn ol dy drefnedigaeth ddanfon am dy wâs, (y phyfygwr) yr hwn a baratoadd i mi y phyfygwriaeth yma, yr hwn yr wyf yn ei dderbyn megis moddion gwedi eu 1 Sam. 2. 6. danfon o'th tadol a'th cariadol law: 2 Sam, 14.14. yr wyf yn attolwg it gan hynny, megis

megis trwy dy fendith ar y swp o ffigus y meddi giniaethailt gornwyd Ezechias fel yr iachauwyd ef: A thrwy ymoichi faith waith yn afon forddonen y glanhaift Naaman y Siriad o'i wahanglwyf: ac y rhoddaift ei olwg i'r dyn oedd ddall o'i enedigaeth, wrth iraw ei lygaid a'r olai ac a'r poer, a'i ddanton ef i ymolchi i lyn Siloam: ac wrth gyffirdd a'th law a mam gwraig Petr, yr jachauaist hi o'r Ci vd: ac yr jachauaist y wraig a gyffyrddodd ag ym)l dy wisc, oddiwrth o diferlif gwaed: felly rhynged bodd i't o'th aneirif ddawn ath trugaredd, fancteiddio y physygwriaeth byn i fod yn fuddiol i mi, a rhoi y cyfryw fendith arno fel y gallo (os dy ewyllys bendigedig yw) fymmud y clefyd hwn a'r boen oddiwrthif, am hadferu i'm hiechyd am nerth drachefn. Ond os yw rhif y dyddiau, y rhai a of daift i mi i fyw yn y dyffryn hwn o drueni, yn t nnu at eu diben, a darfod i ti ddanfon y ciefyd hwn megis yn gennad i'm galw i allan o'r bywyd marwol hwn, yno Arglmydd gwneler dy ewyllys bendigedig. Canys yr wyf yn fy ymddaroftwng fy hunan i'th ragluniaeth bendigedig. Ynunig yr wyf yn deifyfu arnat chwanegu fy ffydd am hammynedd, ac na ad i'th rad a'th trugaredd fod byth yn ddiffygiol i mi, eithr ym mblith fy holl gyfyngderau, cynnorthwya fi ath lân Yfpryd, fel y gallwyf yn ewyllyfgar ac yn gyfurlawn roddi i fynt fy enaid (gwerth dy waed ti) i'th rafufol ddwylaw a'th gadwraeth. Canniadha hyn O Arglwydd er mwyn fesu Grist, i'r hwn gyd a thi a'r Yspryd glin, y byddo oll anrhydedd a gogonant, yr awr hon ac yn oes oefoedd. Amen.

y car es fab es

farm yn dding, 2 Sam. r. Carry Duv me . halows boby tell at yn gweld

TRa byddo dy glefyd yn parhau, arfer yn fynych (er mwyn dy deiddanwch) yr ychydig Enfordodau byn, ynobylch y dibennau, o Herwydd ya rai y mae Duw yn danfon cyfruddiau i'w blant!

fel y thai byn.

di

ef: ien f:

ie-

ai

y-ist

bb

lly id,

iol

OS

Vn

m ai 1-

ti W ld

fy

g.

d

ÿ-

y

1

W

r

1,

C

Megis trwy gyffuddiau y gallo Duw mid yn vnig geryddu ein pechodau a aethant heibig, eithr hefyd gweithfedii ynom galineb dyfnach i'n hanianol lygredigaeth, ac felly achub y blaen arnom ni rhag i ni lyrthio i lawer o bechodau eraill, i'r rhai oni bai hynny, y rhedem ni. Megis that the yr hwn fydd yn cynnwys i'w blentyn lofci ei fys yn y ganwyd, fel y gallo ef yn hytraen ddyfcu gochelyd cwympo mewn rab a fyddo mwy. Felly y gall plenton Duw ddywedyd gyd a Dafydd: da i mi fod wedi fy ngyfuddio, fel y gallwyf ddyfcu dy syfreithiau. Canys cyn fynghyffuddio mi gyfeiliornais, ond yr awrhon mi gadwaf dy air. Pial. 119.67,71. Ac medd St Paul yr ydym ni yn caet ein ceryddu gan yr Arglwydd rhag ein damnio gyd ar byd. I Cot. Ag vn groes y mae Duw yn gwneuthur 11. 22. dan feddiginiaeth, cerydd am bechodau a wnawd cifoes, ac achub y black ar y pechod i ddyfod. Canys er bod tragwyddol golpedigaeth am bechod (fel y mae yn deilliaw oddiwrth gyfiawnder) yn cael ei gyflawn faddenant in aberthiad Crist: etto mid ydym ni (heb ein difrifol farnu ein hunain) wedi ein rhyddhau oddiwrth amserol gerydd am bechod. Canys y mae hyn yn vnig yn deilliaw oddiwrth gariad Duw er daioni i ni. A hyn yw'r achos a'r theswin, pan ddywedodd Nathan's Ddafydd, oddiwith yr Arglwydd, fod ei bechod ef wedi ei fadden?

etto nad ymadawai cleddyf cospedigaeth a'i dy es ac y cai ei fab ef farm yn daian, 2 Sam. ro. 13. Canys Duw megis physgwr celfyddgar, yn gweled yr enaid wedi ei wenwyno gan anwiredd cyfanneddol, ac yn gwybod mai llywodraeth y cnawda dynnai ddinistr i'r yspryd, sydd yn tresnu i ni chwerwaidd bellenigau o gystudd trwy 'r hyn y mae gweddillion pechod yn cael eu puro, a'r enaid yn cael ei iachau yn bureiddiach, y cnawd ei ymddarostwng, a'r yspryd ei fancteiddio: O ateasrwydd pechod, yr hwn sydd yn peri i Dduw geryddu ei blant mor drwm, yr rhai oni bai hynny a

gâr ef yn anmyl.

2. Y mae Duw yn danfon gorthrymder i felio i ni ein mabwysiad: Canys y neb y mae 'r Arglwydd yn ei garu, y mae ef yn ei gospi: ac nid yw ond mâb ordderch, yr hwn nid yw yn cael ei geryddu. Heb. 12. 6, 7, 8. A phrif-nôd diammau yw le mae Duw yn gweled pechod, ac heb sflangellu, ywo y mae ei gâs, sac nid ei gariad. Am hynny y dywedir, iddo'ef gynnwys meibion anwireddus Eli i barhau yn eu pechodau yn ddi-gosp: um y mynnei yr Arglwydd en lladd bwynt, i Sam. 2, 25. O'r tu arall nid oes yn arwydd nae argoel hynodach o dadol gariad Duw a'i ofal, na chael cerydd, neu nyw wrthwyneb, cyn fynyched ac y gwnelom ni yn bai pechadusus. Gorthrymder gan hynny ydyw sel o sabwysiad ae nid arwydd o felldigedigrwydd. Canys yr yd pura a nithir yn lanaf, yr aur goreu a goethir yn fynychaf, y grawnwin melysaf a wescir yn dynnaf, a'r Cristion ynionaf a wrthwynebir yn drymnaf.

ddyfnu gin calonnau ni, oddiwrth ormod ferch i'r byd hwn, a gwagedd bydol; ac i beri i ni yn fwy difrifol ddymuned a hiraethu am fywyd tragwyddol.

Canys

inys megis na bnasan plant yr Israel (oni buasai dynt gael caethiwed a drygfyd yn yr Aipht) fyth or ewyllysgar i fyned tu a gwlad Canaan: felly i bai y gwrthwynebion ar gorthrymderau yn y wyd hwn, ni byddai blant Duw mor ewyllyfgar dymuno, ac mor galonnog yn hiraethu am yrnas nef. Canys yr ydym ni yn gweled llawet o pienriaid (fef gwyr masweddus a glythion) a ident fodlon i ado'r nefoedd, tan ammod y caene w yn oestad feddiannu eu difyrrwch bydol a'u schwantau enawdol, ac o ran na ddarfu iddyne thwaethu erioed lawenydd vn gwell, mor anellyfgar ac anhawdd yw genthynt ymadel ar byd hwn? Lle mae 'r Apostol (yr hwn a welodd miant y nêf, 2 Cor. 12.) yn dywedyd i ni nad mwy cyffelybiaeth rhwng gorfoledd y bywyd gwyddol, a llywenydd y byd hwn, nac fydd rhwng im budtaf, a'r bwyd blasusaf. Phil. 3. 8. nen ing y dommen fryntaf a'r yftafell deccaf. Megis hymny y mae 'r fammaeth gariadus yn thoi mwod neu fwsdard arei mynwes, i beri i'r plenyn hytrach gafhau y fron felly y mae Duw yn myfgu gorthrymder weithiau ynghyd â llawe-d, a hawddfyd y byd hwn, rhag iddynt (fel nt y genedlaeth hon,) anghofio Duw, a fyrthio on gormod cariad i'r byd presennol anwireddus ; ac felly myned yn falch o ran eu cyfoeth, o eu geirda yn vchel, o ran eu rhydd-dyd yn afions: a pringo en sodlannyn erbyn yr Arglwydd elent yn freision, Deut. 32. 15. Canys os bydd t Duw yn caru y byd hwn gyftal, pan fyddo ef gir llysfam felldigedig) yn gwneuthur cam â ni meincuro, pa fodd y carem ni y Butain hon pe dai yn gwenu arnom, ac yn ein gorllyfnu ni, is y gwna hi'a'i chywion bydot? Fel hyn y mae (mal Tad cariadus tra-doeth) yn cymmyfcu lla Z 2

i

d

.

6

· ...

r h

u

'n

ys a ir

yn

li-

vy ol.

ys

llawenydd y bywyd hwn i'w blant â thwerwedd gwr thwynebion, megis (gan weled nad oes dim gwin thrigiannol orfoledd yn y cyflwr bydol hwn)y gallon ocheneidio a hiraethu am fywyd tragwyddol; lle mae diogel a gwafdadol dragwyddol orfoledd i'i

gael a'i feddiannu. I Pet. 5.6.

4. Trwy gystudd a chlefyd , y mae Duw y rhoddi ei blant, a'r rhadau y mae ef yn eu ganni adhau iddynt ar ymarfer. Mae ef yn pureidd ac yn profi eu ffydd hwynt, megis y mae y Gôf-au am ei aur yn y pair, i'w wneuthur i ddiscleirio y loiwach ac yn oleuach: y mae ef yn ein cynhyrfi ni i weddio yn fwy dyfal a difrifol, a phrofiff p ammynedd a ddyfcafom yn ei yfcol ef. Yr vnrhy brofedigaeth y mae ef yn ei wneuthur o'n ffydd u an cariad, a'r holl gwbl o'n rhinweddau criftiano gawl: yr rhai heb y profiad hwn, a rydau meg hauarn allan o waith, neu a lygrau fel dyfroed fasedig, yr rhai ydynt naill a'i heb redfa, nen he cu tywalld o lestr i lestr, archwaeth y rhai a crysa harogl ni chyfnemid. Jer. 48. 11. A phwy s ddymunai gael ei gyfnewid o gyflwr i gyflwr, tw wrthwynchion a doluriau i iechydwriaeth, yn hyr io rach na dal arogl ei anian llygredigol i ddamaed d yti gaeth? Canys megis y mae y Camomil a sethi yn tyfu yn orau, ac yn bereiddiaf ei arogl: Neuf yn tyfu yn orau, ac yn bereiddiaf ei arogl: Neufe in y mae y pyfcodyn yn felyfaf, yr hwn fydd yn by yn y dwfr halldaf : felly yr eneidiau hynny ydy liad werthfawroccaf gan Griff, y rhai a arferir ac orthrymmir fwyaf a'i groes ef. dhy

cl

V

yn

in,

5. Y mae Duw yn danfon cyffuddiau, i ddang i'r byd ffyddlondeb cariad a gwafanaeth ei blant Pob rhagrithiwr a wafanaetha Dduw tra bydd fac ef yn ei iwyddo, ac yn ei fendithio ef, megis yr oed di Satan yn heuru ar gam fod fob yn gwneuthur. I hw 1. 9, 10. Eithr pwy (ond ei Fab anwyl) a'i ca lyfo ir : ÓB

in

y

ani

3 5 5

P byv i u

spo

he 4,4

n a'i gwafanaetha ef mewn adfyd, pan fyddo Duw n ymddangos megis yn ddiglion ac yn anfodlon lle witho? Ie ac a lyna wrtho ef yn dynn ac yn ddiahanol, pryd y tebygid ei fod ef (â'r guwch ermaf a gwarth) yn gwrthod dyn, neu yn ei daflu Han o'i flafr: ie pryd y byddo ef yn briwo, ac yn fidd, megis pe bai elyn: ie yno â ddywed gyd â fob; die Heddit ti fi o Arglwydd mi a obeithiaf ynot ti, 6 13. 15. Caru a gwafanaethu Duw, a gobeithio n ei drugaredd yn amfer ein cerydd a'n trueni, dyw y nôd gwiraf ar wasanaethydd, a phlentyn dr

fant i'r Arglwydd.

6. Cystudd sancteiddiedig sydd gynnorthwy odinhol, i hysforddi ein gwir droad, ac i'n gyrru ni dreftrwy edifeirwch at ein Tâd nefol: yn eu hadneg od (medd yr Arglwydd) i'm borau geisiant, Hos. eiddi ar Dduw. Cyfyngder oedd yn peri i Ddadd weddio. Clefyd Hezechias a wnaeth iddo ef ylo. A thrueni a wnaeth i'r Mab afradlon ddychdyd ac ymbil a'i Dâd am râs a thrugaredd. hyd aod. 3. 7. Pfal. 86. 7. Efa. 38. Luc. 15. 16. He-dyr ydym ni yn darllain am lawer yn yr Efengyl, thre prwyd trwy glefydau a gofidiau i ddyfod at Grift, u thai pe cawfent iechyd a hawddfyd fal eraill a by afent yn esceuluso, neu fel eraill yn diystyru eu dy liachawdwr, ac ni chyrchafent fyth atto ef, am ei ak phyd cadwedigol a'i râd. Canys fel Arch Noah, wchaf y teslid gan y llifeiriant, nessaf yr oedd yn ymgyfodi tu ag at y nesoedd: felly yr enaid at odeiddiedig, pa fwyaf y curir ef â gosid, ne-ydd fach y mae yn ymdderchafu tu ag at Dduw. Oh digedig ydyw y gofid neu'r gwrthwyneb hwnnw, hwn fydd yn tynnu pechadur o eigion ei galon i lyfod ar ei liniau at Grift, i gyfaddef ei drueni ei n, ac i ddeifyfu ei drugaredd anherfynolef! Oh bendi-Z 3

bendigedig, ie tra-bendigedig fyth a fyddo'r Cr hwnnw, yr hwn nid yw un amfer yn gwrthod y p chadur a ddêl atto ef, er ei fod yn dyfod gwedi

gurfa o gamodydd gofid a thrueni ei yrru!

7. Y mae cystudd yn gweithredu ynom ni dr garedd a thosturi tu ag at ein cyd-frodyr, yr rh sydd mewn ing a thrueni: drwy 'r hyn y dysgw ni feddwl a chyd ymwrando a'i gosidiau hwynt: i resynu eu cystwr hwynt, megis pe byddem ni cyd ddioddef gyd ag hwynt. Heb. 13.3. Ac er mw yr achos hon y mynnai Grist ei hun ddioddef, a ch el ei demptio ymhob peth fel ninnau, (eithr beb p chod) fel y gallai fod yn Archosseiriad trugarog teimladwy o'n gwendid ni. Heb. 4.15. ac 2.1 Canys ni eill neb mor galonnog dosturio wrth dru ni arall, a'r hwn a ddioddefodd ei hun yr unth gustudd. Ar hyn y geill pechadur yn ei drueni hys ddywedyd wrth Grist:

Nonignare mali miseris succurrito Christe,

Nid yw ddiethri ti g'ledi,
O Grist ymwel â thrueni.

8. Y mae Duw yn arfer ein clwyfau a'n cyftud iau ni, megis yn foddion a fiamplau i egluro i rerailty ffydd a'r rhinweddau a ganniadhâodd ei ni, ac hefyd i nerthu y rhai ni dderbynniafa gymmaint mefur o ffydd ac a gawfom ni. Ob girni eill fod mwy cyffur i griftion gwan, nagwled yr union ei grefydd ynhrymder dolur ei gorfyn cael ei ymgynnal trwy ammynedd a chyffur cynyddiol yn ei enaid. Ymadawiad bendigedig a chyfrus y cyfryw ddŷn, a'i harfoga ef yn erbyn ofn Areu, ac a'i ficcrâ, fod gobaith y dawiol yn fwy gwer fawr olawer nac y geill cig a gwaed ei ddeall, hygaid marwol ei weled, yn y dyffryn hwn o drug

y p

dr

r rh

yfgu

t:

ni

mw

6 p

grog

dru

arh

ni

b

or

1yl

eri

Ac oni buasai weled o honom ni lawer o'r rai a wyddem ni en bod yn blant i Dduw yn ddiammau, yn dioddef y cyfryw gystuddiau a gosidiau o'n blaen ni; gorthrymder y trueni ar gwrthynebion yr ydym ni yn fynnych yn eu dioddef, a wnai i ni ammau pa vn a wnawn ni a'i bod yn blant i Dduw, a'i nad ydym. Ac i'r defnydd hwn, y mae St faco yn dywedyd: Dum a wnaeth fob a'r prophwydi yn siamplau o ddioddef blinder, ac o hir ymaros, Jac. 5.

9. Trwy gyffuddiau y mae Duw yn ein gwneuthur yn debyg i ddelw Crist ei Fab, yr hwn gan ei fod yn flaenor o'n iechydwriaeth ni, a berffeithiwyd trwy ei ddioddefaint. Heb. 2. 7. 10. Ac am hynny efe a ddug y groes yn gyntaf mewn cywilydd, cyn iddo ef gael ei goroni mewn gogoniant: ac a archwaethodd y buftl yn gyntaf, cyn iddo ef fwyta y dilian mel. Math. 27. 34. Luc. 24. 42. Efe a watworwyd yn gyntaf, dan ei alw Brenin yr Iddewon, gan y milwyr yn neuadd yr Arch-offeiriad, o flaen iddo gael ei gyfarch yn Frenin y gogoniant, gan yr Angelion yn llŷs ei Dâd, Pfal. 24. 7. A pha mwyaf bywiol y byddo ein Tad nefol yn canfod llfin ei Fab anianol yn ymddangos ynom ni, mwyaf oll y car ef nyni: Ac wedi ini dros amfer ddwyn ei agwedd ef yn ei ddioddefaint, ac ymdrechu, a gorchfygu; ni a gawn ein coroni gan Grift, ac eistedd gyd â Christ yn ei orseddfaingc ef, ac a gawn dderbyn gan Grift y werthfawr garreg wen, a feren y dydd, i beri i ni lewyrchu yn debyg i Grift yn dragywydd yn ei ogoniant. Rhuf. 8. 18. 2 Tim. 4. 7, 8. Phil. 3. 21. Dade. 2. 17, 18. ac 3. 21.

ro. Yn olaf, fel y byddo y duwiol yn ymostwng o herwydd eu cyflwr a'u trueni: a chael o Dduw ei ogoneddu am eu gwaredu hwynt oi blinderau a'u cystuddiau, pryd y galwont arno am ei gynnorthwy

Z 4

a'i ymwated. Canys er nad oes va dyn imer bur a'r nas eaiff yr Arghwydd os craffa ief ar iahlvireddau, achos gyfion i'w Hofpi am ci bechod! etto nid yw ive Arglwydd irrugarog bob amfer ynghyftudd ei blant yn edrych ar feu pedhodan ; reithr weithin y mae of yn itsefnu blinderau a pwrthwynebien arnynt er mwyn ebogoniant ei hunah. fel hyn y dywedold ein lachawdwr Crift Pwidlifgyblion, na enefid mor dyn yn ddall am bechu bono ef na'i rieni, eithr fel i'r amlygid gweithredoedd Dum Inddo ef. Joan: 9. 3. Felly y dywedodd ef iddyne vn agwedd, nad sedd clefyd Lazarus i farwo, laeth, ond er gogonians Daw. Joan. 11.4. @ Anthatthadwy ddawn Duw, yr hwn fydd yn troi y cystuddiau, y rhai ydynt warth a chospedigaeth dyledus i'n pechodau ni, i fod yn fail o'i anthydedd ai ogoniant!

Y shai hyn yw'r buddiol ar bendigedig ddefnyddian er mwyn yr hyn, y mae Duw yn danfon clefyd a chyftudd ar ei blant, wrth yr hyn, y mae yn eglur i'w weled, nad yw cyftuddiau yn arwyddion nac o gafineb Duw, nac o'n colledigaeth minnau: Eithr yn hytrach arwyddion oi dadol ferch I'w blant, y rhai y mae ef yn eu garu; ac am hynny y cerydda hwynt yn y bywyd hwn, lle ar eu hedi-Teirwch, y mae ield ynt obaith o faddeuant; a hynny fydd well iddynt nag oedi eu cofpedigaeth i'r bywyd hwnny, lle nad oes dim gobaith o faddeuant, na diben ar boenedigaeth. Canys am yr achos hon y byddai y Cristianogion yn y brif eglwys yn rhoi mawr ddiolch i Dduw, am eu cystuddio hwynt yn y bywyd hwn. Pan ofidier ac y gorthrymmer ni, rhoddwn dra-mawr ddielch i'n tyneraf Dad am nas goddef i'n llyer odig aeth ni fyned ymhellach, eithr ei ddiwygio a ffrewillan a gwiatennodau. Lattant. Il. 5. pen. 23, Fell, yr oedd yr Apostolion yn gorfoleddu

474

ches enw 'r Iefu. Act. 5.41. A'r Hebreaid Crilianogawl a gymmerafant yn llawen eu ysfeilio am
pethan oedd ganddynt: gan wybod fod iddynt en
limain olud gwell yn y nefoedd, ac un parhaus.
leb. 10.34. Ac o herwydd y dibennau fanctaidd
lyn, y mae 'r Apostol yn dywedyd, Na melir
in cerydd tros yr amfer presennol yn hyfryd, eithr
in anhyfryd: ond gwedi hynny y mae yn rhoi heddydol ffrwyth cysiawnder ir rhai sy medi eu prosi drwddo ef. Heb. 12.11. Gweddia gan hynny yn ewylyscar galonnog, ar i Dduw fel yr ansonodd ef y
defyd hwn attat ti, sod yn wiw ganddo ddysod
i hunan i ymweled â thydi yn dyddolur: gan dy
ddyscu di i wneuthur y defnyddiau fanctaidd o
lono, er mwyn pa rai i'th cystuddiwyd.

Myfyrdod i wn a elo yn iach o glefyd.

Os darfu i Dduw o'i drugaredd wrando dy weddiau, ath adferu di ith ieshyd drachefn; yftywrthit dy hun.

1. Ddarfod i ti yr awrhon dderbyn gan Dduw megis bywyd arall. Treilia ef gan hynny i an-mydedd Duw, mewn newydd-deb buchedd, Gad i'th echod farw o'th glefyd, eithr bydd di fyw trwy râs

I Sancteiddrwydd.

ir

-

O

1-

r

1-

el

f

d

f

-

y

h

4

2. Na fydd yn fwy diofal, o ran cael o konot dy ichyd, ac nac ymorfoledda ynot dy hun am ddarfod i ti ddiangc rhag marwolaeth: Eithr tybia yn hytrach, ddarfod i Dduw (gan weled mor amharod weddit) o'i drugaredd wrando dy weddi a'th arbed, a rhoi i ti ychydig ysbaid hwy, fel y gellych di well-lau dy fuchedd, a'th ofod dy hun mewn trefn a harodrwydd gwell, erbyn yr amfer y galwo ef arnat

arnat ti yn ddi-ymaros allan or byd hwn. Can

di rhag y clefyd nessaf.

3. Ystyria pa fath gyfrif ofnadwy a wnaethit ger bron gorfeddfaingc Crist erbyn hyn o amfe pe buasit ti yn marw or clefyd hwn. Treilia ga hynny yr amfer fydd yn ol, fel y gellych di ro cyfrif mwy cysfurus o'th fywyd pryd y rhaid idd derfynu yn ddiau.

4. Na ofod mo ddydd marwolaeth ymhell odd wrthit: ni wyddoft ti er hyn i gyd, agossed ydy garllaw; a chan i ti gael rhybudd cyn decced byd gallaeh. Canys os delir dydi yn amharod yr amso nessaf, fe fydd dy escus yn llai ath farnedigaeth y

fwy.

r. Cofia ddarfod i ti addunedu gwellhad a non Idd-deb buchedd. Ty di addunedaist adduned Dduw na oeda ei thalu; canys nid oes ganddo fla ar rai ynfyd, am hynny tal y peth a adduneda Pre. 5. 4. Yr ysbryd aflan a daflwyd allan; 0 na âd iddo fyned i mewn eilwaith â saith o rai gwae nag of ei hun, gyd a'g ofo. Mat. 12. 43. Tydi ocheneidiaist riddfanau tristwch, ti a wylaist da grau edifeirweb : fe ath olchwyd ti yn llyn Bethefd yr hwn oedd yn llifeirio o bum archoll gwaedlyd, ni o eiddo Angel yn cynhyrfu, eithr o Angel cydry choldeb Duw, cythrybliedig gan ddigofaint dyled i'th pechodan: yr hwn a ddescynnodd i vflern mwyn rhoddi i ti y nefoedd ac iechydwriaeth cadw digol, Pfal. 63.9. Na ddychwel yn awr, gyda ci, at dy chwydion dy hun, neu fal yr hwch newyd olchi, i gmdrobaeddu draehefn ym mudreddi d hên bechodau, ath aflendid: rhag yn ol i ti ga dy rwystro ath orchfygu eilwaith gan frynti dy b chodan, (yr hyn yr awrhon a ddarfu i ti ei ochely ich dagwedd di fod yn waeth nath ddechrena 1 Pe Simils

Cam

dien

thit

mfe

a go

li to

idd

odd

ydy byd

mfe

th y

nen

ned

dai

di

efd

dry

edu

n

dwe

a

i d

ga

Pe

Pet. 2. 20, 21.1) Dwywaith gan hynny, y mae ein Jachawdwr Crift yn rhoi dyfal rybudd i bechaduriaid iachauol. Yn gyntaf, i'r din a fuafai yn glaf namyn dwy flynedd deugain; wele ti a muaethpwyd yn iach, na phecha mwyach, rhag digmyddo i ti beth a fyddo gwaeth. Ioan. 5. 14. Yn ail, i'r wraig a ddaliwyd mewn godineb; nid wyf finnau yn dy gondemnio di, dos ac na phecha mwyach. Ioan. 8. 12. Gan ddylcu i ni mor beryglus yw ail gwymp, neu syrthio drachefn ir wnrhyw ormod rhyfedd. I Pet. 4.4. Gochel gan hynny ar dy lwybrau, a gweddia am ras, fal y gellych ofod dy galon at ddoethineb, tra parhao y rhif bychan o ddyddiau fydd etto. yn anorphen. Ac am y trugaredd presennol, ar iechyd a dderbynniaist bydd gyffelyb ir gwahanglwysus dielchgar, a dyro i Dduw hyn yma, neu'r cyfryw ddiolchgarwch,

Diolch iw adrodd gan un a êl yn iach o glefyd.

O Rafusol a thrugarog Dâd, yr hwn wyt Arglwydd yr iechyd, a'r clefyd, y bywyd a'r farwolaeth; ar hwn wyt yn lladd, ac yn bywhan, yr bwn wyt yn dwyn i mared ir bedd ac yn dwyn i fynu; yr hwn wyt wnig ymddiffynnwr pawb a ymddiriedo ynot: fysi dy wâs tlawd ac anheilwng, yr awrhon (trwy brosiad o'm clefyd poenus) wedi teimlo trymder y trueni dyledus i beched, a gweled mawredd dy drugaredd yn rhoi maddeuant i bechaduriaid: a chan ystyried a pha ryw dadol dosturi y gwrandewaist fyngweddiau, ac yr adferaist fi i'm hiechyd am nerth drachesn: ydwyf yma o eigiawn calon ostyngedig yn dychwelyd (gyd ar gwahanglwysus diolchgar) i gydnabod, mai tydf yn wnig ydyw Duw fy iechyd, am cadwedigaeth: ac i roi i

ti foliant a gogoniant am fy nerth am ynwared oddiwith y clefyd ar golid trwm hwnnw: ac am droi fel hyn fyngalar yn Lawenydd, fynglefyd yn ierbyd, am marwolaeth yn fywyd. Yr oedd fy mhechodau yn haeddu cofpedigaeth, a thydi am ceryddaift, ac mi roddaist ti mo bonof si i fynn i angan : my fi ot-ddwn yn disgwyl o ddydd byd nôs, pa bryd y gwneit ben am danaf: Tr oeddwn megis garan neu wennol ym trydar: griddfenais megis clommen pan oedd chwerwder y clefyd im gortbrymmu: fy llygaid a dderchefais ir vehelder attat ti o Arglwydd, a thi am diddanaist: canys ti a deflaist fy holl bechodan or the oli obsefu , as awaredaift fy enaid o bull lygredigaeth: a phan oeddwn beb gynnorthwy ynof fy bun, nas mewn un creadur arall, (yn dywedyd difand fie weddill fy mhlynyddoedd; ni chanfyddaf ddyn mwyach ymysg trigolion y byd) yno yr adferaif fi i iechyd drachefn, ac a roddaist fywyd i mi: O Arglwydd mi a'th gefais di yn barod im gwaredu.

Ac yr awrhon Arglwydd, yr wyf yn cyfaddef nad allai dalu mor cyfryw fefur o ddiolch am y dawn hwn ac a haeddir ar fy llaw. A chan weled nad allaf fi byth dalu i ti drachefn dy ddaioni â gweithredoedd cymmeradwy, Oh na allwn i gyd â Mair Fagdelen dyftiolaethu cariad a diolchgarwch fynghalon ag aml ddagrau! Oh pa beth a allaf fi roi i ti o Arglwydd am yr holl bethau da hyn a roddaift im henaid! Yn ficcr megis yn fynghlefyd, pryd nad oedd gennif fi ddim arall i roi i ti, yr offrymais Grift a'i haeddedigaethau i ti, megis yn bridwerth dros fy mhechodau; felly yr awrhon wedi fy adferu trwy dy râd i'm hiechyd am nerth, ac heb fod gennif ddim gwell iw roddi; wele o Ar-

glwydd yr wyf yn fy offrymmu fy Efa 38.9,10. hun i fynu i ti, gan attolygu i ti felly fynghynnorthwyo a'th lân

Yspryd,

d

oi

d,

IU

.

it

ol

d

4

18

#

Yfpryd , megis y byddo hynny fydd yn ol om he nioes wedi ei dreilo yn ollawl yn golod allan dy foliant a'th ogoniant. O Arglwydd maddau fy ybfydrwydd am hanniolchgarwch gynt, am na bum yn fwy gofalus i'th caru di yn ol dy ddaioni, nac ith wasanaethu di yn ol dy ewyllys, nac i vfyddhau itiyn ol dy onchympnnion, nac i ddiolch i tiam dy roddien. A chan weled dy fod ti yn gwybed had allaf o honof fy hun, gymmaint a meddylio un meddwl da, llai o lawer gwneuthur y peth fydd dda a chymmeradwy yn dy olwg di: cynnorthwya fi a'th rad at a'th kin Yfpryd, fel y gallwyf yn fy hawddfyd dreilio fy iechyd mor grefyddol yn dy wafanaeth, megis yr oeddwn yn fynghlefyd yn daerllyd i ymbil am dano ar dy ddwylaw di. Ac na âd i mi fyth anghofio, nath draguredd hyn yn fy rhoi yn fy iechyd drachefn, na'r addunedau a'r addewidion hynny, y rhai a wneuthum â thydî yn fynglefyd. Gyd a'm iechyd newydd, adnewydda ynof no Arglwydd yfpryd vnion: yr hwn am rhyddhao ioddiwith gaethiwed pechod, ac a flir fio finghalon yogwafanaeth dy rad Gweithreda ynof fwy caffrieb a glanastra i'r holl bechodau, y rhai oeddynt achosion o'th lid ti, ac o'm clefyd innau! A chwanega fy ffydd yng-Ghrift Jeft, yn fiwn yw 'r Awdir o'm biethyd, ac o'm cadwedigaeth. Gad ith lan TSpryd fy nhywys am connal i yn y ffordd y dylwn i rodio: a dysc i mi wadu pob annuwioldeb a chwantau bydol, i fyw yn gyfiamn, yn fobr, ac yn ddumiol yn pbyd fydd yr awrhon: Fel y gallo eraill wrth gymmeryd fiampl oddiwrthif, dybio yn well o'th wirionedd di Actian nad w 'ramfer (fydd i mi etto i fyw) ond yfpaid byrr, ac ychydig rif o ddyddiau, yr rhail ni câl hir barliau; Dyse i mi o fy Num felly gyfrif fy nyddiau fel y dygwyf fynghalon o ddo 1 Tit. 2. 12. ethineb ysprydol, yr hwn sidd yn Pfal. 90.12. arwain

armain i iechydwriaeth. Ac er mwyn hyn gwna fil yn fryttach, ac yn fwy tanbaid yn fy nghrefydd: ynn fwy crefyddol yn fyngweddi : yn wrefoccach yn yr rifir)d; yn fwy gofalus i wrando, ac i gael budd oddiwrth bregethiad dy Efengyl: yn fwy ymwaredol i'm brodyr tlodion : yn fwy gwiliadwrys ar'i fy ffyrdd; yn fwy ffyddlon yn fyngalwedigaeth; ac ym mhob ffordd yn amlhau ym mhob gweithred dda. Bydded i mi yn amfer helaethrwydd hyfryd ofni y dydd drwg o gerydd, yn amfer iechyd feddwl am glefyd, yn amfer clefyd fyngwneuthur fy hun yn barod i farwolaeth: a phan fyddo marwolaeth yn nethau, fy mharatoi fy hun i'r farn. Bydded fy holl fywyd yn ddiolchgarwch cyhoeddus i ti, am dy râd arh drugaredd. Ac am hynny O Arglwydd yrwyf yma o wir ddyfnder fynghalon, ynghyd â mil Miliwn o Angelion , y pedwar anifail, ar pedwar benuriaid ar hugain, ar holl greaduriaid yn y nef ar ddaiar yn cyduabod fod yn deilwng i ti o Dâd , yr boon fydd yn eiftedd ar yr orfeddfainge, ac i'r oen dy Fab, yr hwn fydd yn eistedd ar dy ddeheulaw, ac i'r Yfpryd glân, yr hwn fydd yn deilliaw oddiwrth y ddau, Trindod lân o berfonau mewn vndeb fyl-

Dad. J. II. geniant, agallu, o'r pryd hyn, yn dra-gwydd. Amen.

nod Myfyrded i en a fyddo ym mron marw.

OS bydd dy glefyd di yn debyg i gynnyddu i farwolaeth, yno myfyria ar dri pheth: yn gyntaf, mor rafufol y mae Duw yn gwneuthur â thydi, yn ail, oddiwrth ba ddrygau y mae marwolaeth yn dy ryddhau di; yn drydydd, pa ddaioni y mae marwoleth yn ei ddwyn i ti.

armain

Yn gyntaf, am drugarog ymwelediad Duw â thy-

in

rid.

11

17

1

4

12

.

1

F.

1

1

.

1

i

7

ii.

à

.

2

1

1

1

.

7

1. Myfyria nad yw Duw yn arfer or gospedigae:b m ar dy gorph, er mwyn dim ond o ran meddyniaeth i'th enaid, gan dy dynnu di, yr hwn wyt af mewn pechod, i ddyfod trwy edifeirwch at iff, (dy physygwr) i gael iachau dy enaid. Mat.

2. Nad yw y dolur trymmaf, na'r clefyd toftaf. raelli di ei ddioddef, ddim i'w gyffelybu i'r gofiau a'r poenau, y rhai a ddarfu i Grift fesu dy thawdwr eu dioddef drofot ti : Pryd yr oedd efe ewn chwys gwaedlyd yn dioddef diglionedd Duw, man uffern, a'r farwolaeth felldigedig, yr hon ad ddyledus i'th bechodau di. Luc. 22. 24. Pfal. 17. Efay. 53. 4. Heb. 5. 7. Gal. 3.13. Am hynny a eill efe yn gyfiawn arferu geiriau feremi : Eschwich, a gwelwich, a ees un cyfudd yn debyg i'm cyddi, yr hwn a wnawdi mi, a'r hwn y darfu i'r Armydd fyngofidio yn nydd ei ddigofaint tanbaid? Ga-1-nad fer. 1. 12. A ddarfu i Fab Duw ddioddef mmaint er mwyn dy brynu di, ac oni ddioddefi (ddyn pechadurus) ychydig er mwyn rhyngu dd iddo ef, yn enwedig pan fyddo hynny er mwyn ddaioni di?

3. Pan fô dy glefyd a'th ddolur yn y fan drymaf, etto mae 'n llai, ac yn efmwythach, nag y ae dy bechodau di yn ei haeddu, Gâd i'th gydybod dy hun farnu gan hynny, onid wyt ti yn

eddu gwaeth nag yr wyt yn ei ddioddef.

Na rwgnach gan hynny, eithr wedi i ti ystyried yaml a'th orthrymmion bechodau, diolch i Dduw chystuddiwyd mo honot ti â phoenedigaethau sai trymmach o sawer. Meddylia mor ewyllyfu y dioddefai y rhai sydd boenedig yn ysfern, dy mau trymmas di fil o slynyddoedd, dan ammod y

caent

caent obaith o fod yn gadwedig, ac (yn ol hynnyd flynyddoedd) gael esimwythder o'i pennydiau tragwyddol. A chan weled mai trugaredd yr Arglwydd yw na ddarfu am danat ti. Galarnad. 2, 2, pa fodd y gelli di na ddioddefych yn amyneddgar e gerydd amierol ef, gan weled mai y diben yw d waredu di oddiwtth ddamnedigaeth dragwyddol 1-Cor. 11-22.

30

í

b

e

y

oi di D

y

gv

TK

ei

it

Ti

yr m

of

an ra

yn

4. Nad oes dim yn digwyddo nac yn damwai yn, y cyflwr hwn i ti, ond y cyfryw beth ac a ddigwyddodd i eraill, o'th frodyr di yn gyffredinol, rhai gan eu bod, yn ddi-amheus garedig weifion Dduw pan oeddynt yn byw ar y ddaiar, ydynt yn awr yn ogoneddins fendigedig Seincliau gyd a Chrif yn y nefoedd: mal Iob, Dafydd, Lazarus, co i Per. 5.9. Yr oeddynt hwy yn griddfan dros amfer dan yr wnrhyw fath faich, ond y maent hwy rawrhon wedi cael eu gwaredu oddiwrth eu holofidiau, eu trueni, a'i cyfyngderau. Ac felly w agwedd cyn bo hu (os atholi dlyn amyneddgar an amfer hainddenol yr Arglwydd) y cai diehau hefyd dy waredu oddiwrth dy glefyd a'th boen: nail a'trwy adferiad i ch gynefin iechyd gyd â Iub, nei (yr hyn fydd well o lawer) trwy gael dy dderbyn i'r orphwysfa nefol gyd â Lazarus.

orphwysfa nefol gyd â Lazarua.

Yn olaf, Na roes Duw mo honot ti i fynn ddwylaw dy elyn, i th cofpi a th wradwyddo; eith gan fod yn Dad caredig, y mae efe yn dy gofp di a'i law dringarog ei hun. Pan gafas Dafyad e ddymunaid, i ddewis ei gofp ei hun, efe a ddewifodd gael ei gosbi gan law Dduw, yn hytrach na thiwy ynthyw fodd arall. Bid i mi fyrthio yn awr yn llaw yr Arglwydd, Canys aml yn ei drugareddau ef at nachwympwyf yn llaw dyn. 2 Sam. 24. 14. Pwy ni chymner bob cyffudd mewn ffordd dda, pai fytho yn dyfod oddiwrth law Dduw, oddiwrth y hwn

tra At

2. pa

ar e

v, di do

vair 18:

vyi iril

&c

m 2WY

iol

am

ne-111

тен

h

wh (er had bes un gospedigaeth in byfrid dros ir meer prefennol, Heb. 12. 11.) ni wyddom na ddaw alm and fydd dda? vityried yr hyn beth a wnaeth Ddafyda ddioddef melldigedig regiad Shemei trwy hwr ammyhedd: 2 Sam. T.6. 6, 10. a'i geryddu ei hin amfer avall am ei annioddefgarwch. Aethum m fud ac nid agorais fyngenan carrys ti a wnaethoft hn. Psal 39. 9. A fob i argyoeddi ymadrodd yn-iid ei wraig, lleferaist fel y llefarei un o'r rhai ynfidion : a dder bjinniwn ni gan Dduw yr byn fydd dda, a ont dderbyniwn yr byn fidd ddrwg? fob 2.10. Ac on er bod phiol divofaint Daw dyledus i'n pechodau ni. yn beth arfwydus i anian ddynol ein Iechawdwr, fel y sweddiodd efe yn ddifrifol, ar iddi fyned beibio addiwrtho. Mat. 26. 36. Etto pan yftyriodd efe e fod wedi ei estyn iddo trwy law ac ewyllys ei Dâd, efe a ymostyngodd ei hun yn ewyllyscar i yfed y gwaelodion o honi. adn. 42. Nid oes dim well ith cryshan di, ac ith nerthu yn dy glefyd, na gweled ei fod yn dyfod oddiwrth law Dduw dy Dâd refol : yr hwn ni ddanfonai mo honaw byth oni bai ei fod efe yn ei weled yn faddiol ac yn angenrheidiol i ti.

Ir ail fath ar fofyrdodau ydyw, oftyried oddiwrth ba ryw ddrygau y mae marwolaeth on dy ryddban di.

Mae yn dy ryddhau di oddiwrth gerph llygre-I dig, yr hwn a ynnillwyd yngwynder y enawd, ym mhoethineb chwant, aflerdid pechod, ac a aned mewn gwaed budreddi: carchar bywiol i'th enaid, offer tywiol i bechod, fachlen o dom drewllyd: ammhuredd stroenau yr hwn, ei glustiau, ei ymgo-iau, a'i fannau eraill (wedi eu iawn hystyried) a ymddengys yn fryntach ac yn ffieiddiach na'r pwll

budraf, neu y gaudy aflanaf. Yn gymmaint a bod

prennau a phlanigion yn dwyn dail, blodau, a firwythau, a phêr aroglau; a chorph dyn heb ddwyn dim ond llau, pryfed, pydredd, a fawyr dremllyd. Ei ferch fydd lygredig hollhawl, a holl fwriad meddylfryd ei galon fydd yn wnie yn ddrygionus bob amser. Gen. 6. 5. O byn y digwydd na chaiff yr annawiol fyth ei ddigoni ag annawioldeb, na'r afiaethus à thrythyllwch, na'r balch à mairredd, na'r dichlyn a rhodres, nar maleisys à dial, nar putteiniwr ag aftendid, nar cybydd ag elw, nar meddwyn ag yfed. Arferan a gwyniau newyddion ydynt beunydd yn cynnyddu: ofnau newyddion a gofidiau ydynt yn cyfodi beunydd. Yma y mae digofaint yn gorwedd mewn cynllwyn; accw y mae gwag-ogoniant yn ddrwg wrthynt: yma y mae balchder yn cyfodi, accw y mae gwradwydd yn bwrw i lawr; a phob vn yn gwilio pa vn a gaiff ymgodi wrth gwymp y llall. Yn awr y brethir dyn yn ddirgel gan byftingwyr ac enllibwyr, fel seirph tanllyd: yn y man y mae ef mewn perigl o gael ei ddifa yn yr amlwg gan ei elynion, o fath llewed Daniel. A dyn duwiol ym mha le bynnac y byddo fyw a gaiff ei orthrymmu'yn oestad, mal Lot gan affendid Sodom.

2. Y mae marwolaeth yn dwyn i'r duwiol ddiben ar bechu, ac ar yr holl drueni dyledus i bechod: Rhuf. 6.7. megis yn ôl marwolaeth, na byddo na thristwch, na llefain, na dim poen mwy: canys fe a Such Duwy dagrawoddiwrth ein llygaid. Date 21.4. le trwy farwolaeth yr ydym ni yn cael ein neillduo oddiwrth gymdeithas gweithredwyr anwiredd. Ac y mae Duw in dwyn ymmaith y gwyr cyfion trugarog oddingth y drwg Sydd i ddyfod. Efa. 57. 1. Felly y givnaeth esc à Iosiah, wele mi a th gymmeraf di at dy dadam; a thi à ddygir ymaith i th fedd mewn he-ddwch, fel na wele dy lygaid yr holl ddrwg yr ydwyf

budrat

1

9

fi yn ei ddwyn i'r fann bon. 2 Bre. 22.20. A Duw 2'i cuddia hwynt megis ennyd bash yn y hêdd, byd onid elo y llid beibio. Efa. 26.20. Felly fel y mae paradwys yn borthladd o lawenydd i'r eneidiau: felly y galwn y bedd yn borthladd o orphywysfa i'r

cyrph.

bod

heb

em-

riad bob

f yr

na'r

na'r

tei-

wyn

ynt

liau

t yn

go-

yn

Vr;

rth

rgel

yn

yr

lyn

or-

ben

od:

na e a

.4

luo

Ac

be-

3. Lle y mae y corph anwireddus hwn yn byw mewn byd o anwiredd, fel na eill yr enaid truan edrych allan i'r llygaid, heb gael ei glwyfo; na gwrando trwy 'r glust heb gael ei anhymmeru, nac aroglu trwy 'r ffroenau heb gael drygfawr: nac archwaethu a'r tafod, heb gael ei budo: na theimlaw â'r llaw, heb ymhalogi: a phob synwyr ymhob profedigaeth sydd yn barod i fradychu yr enaid: eithr trwy farwolaeth, y caiff yr enaid ei ryddhau, a'i waredu o'r caethiwed hwn, a'r corpb llygradwy hwn a wisc anllygredigaeth, ar marwol hwn unfarwolaeth. 1 Cor. 15. 53. Oh bendigedig, triphlyg tra-bendigedig a fyddo y farwolaeth honno yn yr Arglmydd, yr hon fydd yn ein gwaredu ni allan o'r fath fyd drygionus, ac fydd yn ein rhyddhau ni oddiwrth y fath gorph o gaethiwed a llygredigaeth daiarol.

Y trydyddmath ar fyfyrdod yw, yftyried pa ddaioni y mae marwolaeth yn ei ddwyn i ti.

1. Y Mae marwolaeth yn dwyn enaid y duwiol i feddiannu digyfrwng gymmun a'r bendigedig Drinded, mewn hyfrydwch a gogoniant tragwyddol.

2. Y mae yn troi yr enaid o drueni y byd hwn, ymglwyf pechod, ac o gymdeithas pechaduriad, i ddinas y Duw byw, i Ierusalem nefol, ac at fyrddiwn o Angelion, i gymanfa a chynulleidfa y rhai cyntafanedig, y rhai a scrifennwyd yn y nefoedd, ac at

Danw barmer pawb, ac at yfprodoedd y eistiawn y rhai a berffeithiwed, ac at lefu, cyfryngwr y Testament newydd. Heb. 12.22, 22, 24

2. Y mae marwolaeth yn gofod yr enaid mewn cyflawn brefennol feddiant o'r boll ctifeddiaeth ar dedwyddwch, yr hyn a addawodd *Crift* i ti yn ei

air, heu a brynodd efe i ti trwy ei waed.

Hyn yw'r daidhi ar dedwyddwch, i'r hyn y mae marwolaeth fendigedig yn dy ddwyn di, a pha wir dduwiol Griffion, ar y fydd yn ieuange ni ddynunai ei hun yn hên, fel y gallai ei amfer gofodedig nefhâu; i tyned i mewn i baradwys nefol? Lle y gelli di gwinewid dy efydd am anr; dy maedd am happufrwydd; dy maelder am anrhydedd; dy gaeihiwed am rjadedid; byrn feddiant am etifeddiaeth dragwyddol; dy gyflwr marwol am anfarwol fawyd. Yr hwn nid yw beunydd yn dymuno y dedwyddwch hyn o flaen pob peth, o'r holl rhai eraill y mae efe

yn annheilyngaf iw feddiannu.

Os darfu i Cate vicenfis , a Chleombroting dan wir genhedlig (with ddarllain llyfr Plate an anfarwoldeb yr enaid) yn ewyllyfgar, y naill dorri ei wddf, a'r llall redeg ar flaen ei gleddyf, fel y gallent (yn ol eu tybygoliaeth hwynt) gael meddiannu y gorfoledd hwnnw. Pa gywilydd yw i Grift-i ianogion (y rhai fydd yn gwybod y pethau hynny mewn mesur mwy odiaethol, a modd cyflawnach allan o lyfr Duw ei hun) na byddent ewyllyfgar i fyned it gorfoledd nefol hwnnw? Yn enwedig pan fo en Harglwydd yn galw am danynt yno. Osbydd i gan hynny ynot ti ddim cariad i Dduw, na dymuniad o gael dedwyddwch, neu iechydwriaeth i't dy hum. Pan fyddo amfer dy ymadawiad yn nefsâu, yr amfer hynny meddaf, ar modd ar farwolaeth yr hon a ddarfu i Dduw yn ei gyngor digyfnewidiolei raglunio, a'i ragddafparu i ti, er cyn dy eni;

fa

YI

ch

品少山

y mae

eni: dyro a thraddoda i fynu dy enaid yn ewyllyfcar ac yn llawen i law drugarog fefu Grift dy Jachawdwr. Ac er mwyn y diben hyn, pan fyddo yr amfer yn dyfod, mal i'r ymdderchafodd yr Angel yngolwg Manoah a'i wraig oddiwrth yr allor i fynu ir nefoedd in fflam yr aberth; felly ymegnia dithau fel y gallo dy enaid yngwydd dy gyfneseifiaid ymdderchafu oddiar allor calon ddrylliedig yn y bêr arogldarth hon, nen yn y cyfryw aberth yfprydol e weddi.

0

1)

io

19

Y y

n i

n

di

t

1,

h

-

y ·

;

Gweddi i ddyn claf, wedi dywedyd iddo nad yw efe ddyn i'r byd hwn, ond bod yn rhaid iddo ei baratoi ei bun i fyned at Ddum.

ODad nefol, yr hwn wyt Ddun ysprydion pob cnawd, yr hwn a wnaethoft yr eneidiau hyn i ni, ac a ragluniaist i ni yr amser, megis i ddyfod i'r byd hwn, felly gwedi gorphen ein gyrfa i fyned allan o honaw. Rhif y dyddiau a ofodaist i mi ydynt yr awrhon yn darfod, mi a ddaethym i'r terfyn eithaf a ofodaist di i mi, tu hwnt i'r hwn ni allaf fifyned. Mi a wn O Arglwydd, os a'i di i'r farn nad byw un enawd cyfiawn yn dy olwg di. A my fi (O Arglwydd) or holl rai eraill a ymddengys yn fwyaf am-mhur ac anghyfiawn; Canys nid ymleddais i mor ymladdiad da, er mwyn ymddiffyn dy ffydd a'th grefydd, mor frŵd a difigl ac y dylaswn: ond rhag ofn ansodloni byd, mi a roddais ffordd i be-Num. 16. 22, hodau a beiau; acer mwyn rhyner. 38. 16. pu bodd i'm cnawd, mi a dorrais Luc. 22. 53. Pfal. 143. 2. y holl orchymynnion, mewn medwl, gair, a gweithred: Fel Aa 3

y mae fy mhechodau yn dal y fath afael ynof, nad wyf yn meiddiaw mor edrych i fynu: ac y maent in fwy o rifedi, nac yw gwalld fy mben. Os ty di O Arglwydd a greffi ar fy anwireddau, pa le y safaf. Os ty di am pwysi i yn y clorian fe am cair i yn rhy yseafn. Canys yr wyf yn wâg o holl gyfiawnder i haeddu dy drugaredd: Ac yn llwythog o bob anwiredd, a gyfion haeddai dy ddigofaint trymddwys. Ond o fy Arglwydd a'm Duw, er mwyn fefu Grift dy Fab, yn yr hwn yn unig i'th fodlonir ag oll edifeiriol bechaduriaid credadwy: cymmer dofturi a thrugaredd arnaf, yr hwn wyf bennaf pechadur. Bwrw fy holl bechodau i allan o'th gof, a gelch mmaith fy hell anwireddau allan o'th olwg di â gwerthfawroccaf waed dy Fâb, yr hwn yr wyf yn ei gredu iddo ei dywallt (mal Oen difrycheulyd) i lanhau fy mhechodau. Yn y ffydd hon y bum fyw, yn y ffydd hon y byddaf farw: gan gredu i fesu Grift farm dres fy mbechodau, a chyfodi drachefn er mwyn fynghyfiawnhad. A chan weled iddo el ddioddef y farwolaeth, a dwyn pwys y gospedigaeth, yr hon oedd ddyledus i'm pechodau i; O Dâd, er mwyn ei farwolaeth a'i ddioddefaint ef, yn awr (a myfi yn dyfod i ymddangos ger bron dy orseddfainge di) rhyddhâ a gwared fi oddiwrth j farnedigaeth ofnadwy, yr hon y mae fy mhechodau

Pfal. 41. 22. Pfal. 130. 3. Dan. 5. 27. Mat. 3. 17. Eze. 18. 22. 1 Pet. 1. 19. Rhuf. 4. 25. 1 Cor. 15. 3, 4. yn ei gyfiawn haeddu. A chyflawna â myfi y rafusol a'r gyslurus addewid, yr hon a wnaethol yn dy Efengyl: sef pwy bynnac gredo ynot ti a gaiff sywyd tragwyddol, ac ni ddaw i farn, eithr es a aiff trwodd o farwolaeth i fywyd Crysha O Grist fy sfydd, fel y gallwyf osod oll hyder om iechydwiaet

ne

A

ide

de

Wia

Dd

gal

ena

law

gar

glm

cyn

ith

ad

ent

di

af.

hà

c. i

m-

ys.

rift

di-

ia

ur.

tch

iâ

ı ei

) i

yw,

esu

efn

ef

di-

yn

or-

h y

dau

hy-

flu-

hof

ac d

wy.

ef

wya

ga

aet

dwriaeth yn haeddedigaethau dy vfydd-dod, a'th waed. Chwanega O Yfpryd glân, fy nioddefgarwch: Na ofod fwy arnaf fi nag a allwyf ei ddwyn, a gwna fi allael dwyn cymmaint ac a ryngo bodd i'th fendigedig ewyllys di. O fendigedig Drindod yn vndod, Creawdwr, Iachawdwr, a Sancteiddiwr, canniadhâ fel y byddo fy nŷn oddiallan yn diflannu, felly hod o'm dyn oddifewn fwyfwy trwy dy râd a'th ddiddanwch yn cryfhau ac yn cynnyddu. O Iachawdwr, dod fy enaid i mewn parodrwydd i fod (megis morwyn gall wedi cael y wisc briodas o'th gyfiawnder a'th sancteiddwydd) yn barod i'th gyfarfod di, ag olew yn ei lusern. Prioda di ef âthydi dy hun, fel y gallo ef fod yn vn â thydi mewn tragwyddol gariad, a chymdeithas. O Arglwydd argyoedda Satan ac ymlid ef ymmaith: gwared fy enaid oddiwrth alln gci; cadw firhag safn y llew. Yr wyf yn diolch i ti Arglwydd am dy holl fendithion yfprydol a bydol aganniadheuaist ti i mi. yn enwedig am fy mhrynedigaeth trwy farwolaeth fy Iachawdwr Crift. Yr wyf yn diolch i ti am ddarfod i't fy ymddiffyn a'th Angelion Sanctaidd o'm ieuengtid hyd yr awr hon. Arglwydd yr wyf yn attolwg i ti, dod orchymmyn iddynt i wilio arnaf nes i ti alw am fy enaid: ag yno ei ddwyn (fel y gwnaethant ag enaid Lazarus) i'th deyrnas nefol. Ac fel y byddo amser fy ymadawiad yn pwyso nes-nes attas: felly canniattà o Dduw i'm henaid dynnu nesaes atrat ti; Ac fel y gallwyf yn llawen orchymmyn fy

maid i'th ddwylaw, megis i ddwylaw Tad anwyl, ac Iachawdwr trugarog: a'r pryd hwnnw, O Arglwydd grasusol derbyn fy yspryd. lel y gallwyf wneuthur hyn oll,

tynnorrhwya fi a'th râd: a gád Ith Yspryd glân fod gyd â myfi Mat. 25. 4. Dad. 19. 7. Pfal. 12. 10, 11, Luc. 16. 22.

Mat. 8. 11. Luc, 13. 18.

Act. 7.59.

Aaa

hyd

hyd y diwedd; ac yn y diwedd, er mwyn fefu Griff dy Fab, fy Arglwydd am unig Iachawdwr. Yn enw yr hwn, yr wyf yn rhoi i ti dy ogoniant, ac yn erfyn yr holl bethau hyn ar dy law, yn y weddi yr hon a ddyfcodd Criff ei hun i mi gan ddywedyd:

Ein Tad yr hwn wyt yn yn nefoedd, Oc.

Myfyrdod yn erbyn anobaith, neu ammau trugaredd Duw.

Plant Duw yn wannaf, yn agos i amfer eu marwolaeth, mai yno y dengys Satan ei nerth fwyaf, ac a efyd arnynt ei brofedigaethau cryfaf. Canys efe a wyr mai 'r awrhon y mae iddo gael y fuddygoliaeth neu ni chaiff ef fyth. O blegit os eu heneidiau a ant i'r nefoedd, ni cheiff efe moi gorthrymmu nai blino hwynt byth ond hynny. Ac am hynny efe a gymmer gymmaint ac a allo o boen, ac a ddengys o flaen eu golygon hwynt yr holl fawrion bechodau a wnaethant, a barnedigaethau Duw dyledus am danynt, felly iw gyrru hwynt (o efe a eill) i annobeithio: yr hwn fydd bechod gorthrymmach na 'r holl bechodau a wnaethent, ac ar a allai efe eu cyhuddo hwy o honynt.

os bydd Satan gan hynny yn cythryblu dy gydwy bod yn fwy tu ag at dy farwolaeth, nag yn amser d

fymyd.

1. Cyfaddef dy bechodau i Dduw: nid yn uni

yn gyffredinol eithr hefyd yn neillduol,

2. Gwna jawn a thal i'r gwyr hynny y rhai y gw naethoft ti gamwedd â hwynt, os byddi yn gallae Ac os wyt ti yn draws neu yn dwyllodrus yn da neu yn cadw yn dy feddiant, na thiroedd, na da, rhai fydd o gyfiawnder yn perthynu i un wrai weddw

weddw; neu i blentyn ymddifad, na ryfyga fel yr wyt yn difgwyl am iechydwriaeth dy enaid, edrych yn wyneb Crist y barnwr cyfiawn; nes i ti en rhoi yn ôl i'r cywir berchennogion drachety. Canys y mae cyfraith Dduw dan boen ei felldith yn dy orchymmyn di, i roddi yn ei ôl pa beth bynnac a rodded attat ti im gadw, neu yr hyn y rhoddaist di dy law am dano, wen yr byn trwy ledrad a thrawsder a ddygaist di, ac yr wyt yn ei gam attal oddiar do gymydog tal bynny erbyn ei ben a chwanega ei bumed ran atto, Lev. 5.6,7,8. Ac oni roddi di yn ôl mal Zachens y cyfryw dda a thiroedd, ni elli di fyth wir edifarhau, ac heb wir edifeirwch ni elli di fyth fod yn gadwedig. Luc. 13. ac 19. 8. Eithr er trwy brofedigaeth y cythraul i ti wneuthur trais a chamwedd, etto os wyt ti yn gwir edifarhau, ac i'th allu yn rhoddi yn ôl, y mae 'r Arglwydd gwedi addo bod yn drugarog wrthyt ti, a gwrando ar weddiau ei wenidogion ffyddlon drofot ti, i faddau i ti dy ddyledion ath pechod, ac i dderbyn dy enaid yn haeddedigaethau gwaed Crift, megys oen di frycheulyd. Gen. 20.7. | ag. 5.

3. Gofyn i Dduwnawdd a maddeuant er mwyn Crist. Ac yno nid yw y blinderau hyn o'r meddwl ddim anghalondid, eithr cysfur: profiadau, ac nid yn gospedigaethau. Y maent yn hysbysrwydd i ti dy fod ar yr union ffordd: Canys y ffordd i'r nefoedd sydd heibio i byrth uffern: hynny yw trwy ddiodef poenau yn dy gorph ar cyfryw amheuon yn dy feddylfryd. Megis trwy fod dy gyslwr di yn y bywyd hwn bob modd yn chwerw, y gallech di archwaethu llawenydd bywyd tragwyddol yn fel-

yfach.

Grift

enw

erfyn

non a

in fo

r eu

fwy-

af :

el y

s eu

rth-

am

, a

aw-

hau

(0

or-

nei

wy

ni

V

ae.

la

Os bydd Satan y dywedyd i ti nad oes gennit ti dimffydd, am nad oes mo honot yn ei theimlaw,myfyria.

I. Fod

1. Fod y ffydd unionaf yn fynych â'r teimlad lleiaf, a'r ammheuon mwyaf: eithr cyhyd ac y bych yn cashau y cyfryw amheuon, ni roddir mo honynt yn dy faich: Canys y maent yn perthynu i'r cnawd, oddiwrth yr hwn y darfu dy yscar. Pan ddiflanno dy gnawd, dy ddyn gwan oddifewn, yr hwn sydd yn eu cashau hwynt, ac yn caru yr Arglwydd Iesu, a fydd cadwedig. Marc. 9. 24. Math. 14. 31.

2. Ai bod yn well ffydd gredu heb deimlad na thrwyddo. Y ffydd leiaf fef cymmaint a gronyn o hâd mwstard, neu gymmaint ac fydd mewn plentyn newydd fedyddio, fydd ddigon i gadw'r enaid a garo Grift, ac a gredo ynddo ef. fob. 13. 15. Math.

17. 30.

3. Fod plentyn Duw yr hwn fydd yn dymuno teimlaw diogel hysbyfrwydd o ffafr Duw, yn cael ei ddymuniad, pan welo Duw fod hynny yn ddaioni iddo: canys efe a addawodd Duw roi dwfr y bywyd i'r sawl a sychedant am dano. Dad. 21.6. Esay. 55. 1. Y mae i ni siampl o vn Mr Glover Merthyr santtaidd, yr hwn ni allai gael dim teimlad cyffurus o'i ffydd, nes ei ddyfod yngolwg y pôst iw losci, ac yno fe gurodd ei ddwylaw ynghyd o wir lawenydd gan ddywedyd wrth ei gyfeillion: O Awstin, efe a ddaeth, efe a ddaeth, gan feddwl llawenydd teimladwy ffydd a'r Yspryd glân. Disgwyl gan hynny wrth yr Arglwydd, ynwrola, ac efe a nertha dy galon. Psa. 27. 14.

Os Satan a fanwl ddengys i ti faintioli, lliams, a

gortbrymder dy bechodau, myfyria.

1. Fod ar wir edifeirwch mor hawdd gan Dduw faddeu y pechodau mwyaf, a'r rhai lleiaf, a'i fod efe mor ewyllyscar i faddeu llawer, ac i bardynu vn. A'i drugaredd ef a ddiscleiria swy wrth ta ldeu i bechaduriaid mawr,nag wrth faddeu

i dro-

di

ola

le

14

44

cg

u

rh

na

H

fe

d

droseddwyr bychain: sel y mae yn eglur yn siamlau Manasses, Magdelen, Petr, Paul, &c. Ac leyr amlhâwyd pechod yno yr ymhysryda ei râs ef jamlhau yn fwy o lawer. Rhus. 5.20.

2. Na wrthododd Duw vn dyn erioed, nes i ddyn wrthod Duw yn gyntaf: megis y mae yn glur yn fiamplau, Cain, Saul, Achitophel, Aha-

uah, Indas, &c.

llei-

ých

ynt

ir

di-

WA

vdd th.

na

yn

b.

0

i

3. Fod Duw yn galw pawb, ie y pechaduriaid y thai ydynt drwm lwythog o bechod. Mat. 11. 28. Ac nad yw efe yn naccâu moi drugaredd i vn pechadur ar a ofynno ei drugaredd ef â chalon edifeiriol. Hyn y mae histori yr Efengyl yn ei dystiolaethu: fe ddaeth at Grift bob math ar bechaduriaid clwyfus, dall, eloff, cloff-efrydd, gwahan-glwyfus, a chyfryw ac oeddynt yn glaf o'r parlas, diferlif gwaed, a'r cyfryw ac oeddynt loerig, neu gwedi eu meddiannu ag ysprydion aflan, neu gythreuliaid: etto or rhain eu gyd, nid aeth vn ar a ofynnodd ei drugaredd a'i gynnorthwy, ymaith heb gael ei neges. Os trugaredd a ofynnai, trugared a gai, er maint a fyddai ei bechod, er trymmed a fyddai ei ddolur. A hefyd efe a gynnygiodd, ac a roddes ei drugaredd i lawer or rhai ni ofynnasant mono erioed (gwedi ei gynhyrfu yn vnig gan ymyscaroedd ei dosturi wrth weled eu trueni hwynt) mal i'r wraig o Samaria, i'r wraig weddw o Naim, ac i'r claf oedd yn gorwedd wrth lynn Bethesda, yr hwn a suasai namyn dwy flynedd deugain yn glaf. Joan. 4. ac 5. 5. 6, 7. Luc. 7. 13. Os darfu iddo ef yn ewyllyscar fel hyn roddi ei drugaredd iddynt hwy, y rhai nid oeddynt yn gofyn, ac os caed ef (fel y dywaid y prophwyd) gan y rhai nis ceisiasant mo hono et, a rydd efe nâg o'i drugaredd i ti, yr hwn wyt mor daer yn ymbil am dano trwy ddagrau? ac wyt mal y publican truan yn curo mor ddifrifol a dyrnau yfig, ar galon

galon ddrylliedig edifeiriol. Yn enwedig pan w ddiech di at dy Dâd yn enw as yngyfryngdod Jef ieu fei er mwyn yr hwn y mae ef yn addaw canniattan a beth bynnac a ofynnom ni iddo ef: Ioan.14. da Cyn wiried a bod Duw yn cit-wir ni rydd efe na iti. Er i bechodau y Ninifeaid ennyn llid yr Arel de wydd i roi y farn yn eu herbyn, etto ar eu hedifeir dd wch hwy, efe a'i galwodd hi yn ol drachein, ac a arbedodd y ddinas: pa faint mwy os ty di a edifarhei, vn agwedd i'r arbeda efe ty di, gan welei nad yw ei farn ef etto wedi ei hadrodd yn dy erbyn? Os oedodd efe y farn oll ddyddiau Abab, yn vnig er mwyn y llûn, neu 'r ymddanghofiad oddiallan a wnaethai efe o oftyngeiddrwydd, pa faint mwy y try efe yn lân heibio ei ddial, os ty di yn ddiffuant a edifarhei o'th bechod, a dychwelyd atto ef am râs a thrugaredd?

Efe a gynnygiodd ei drugaredd i Cain (yr hwna laddafai ei frawd gwirion) Os gwnei yn dda oni chai di oruchafiaeth? Gen. 4. 7. Fel pe buasai efe yn dywedyd, os gadewi di dy lid a'th genfigen, ac aberthu i mi o galon ffyddlon edifeiriol, ty di a'th aberth a fydd cymmeradwy gennyf. Ac i Iudas (yr hwn ai bradychodd ef mor dwyllodrus) gan ei alw ef yn gyfaill, enw cariadol; Mat. 26.50. A phan gynnygiodd Indas, efe yn ewyllyscar a fodlonodd â'r genau (yn yr hwn si buasai dwyll erioed,) i gufanu y gwefyfau gwenhieithus, dan y rhai yr oedd gwenwyn aspiaid yn godechu. 1 Pet. 2. 22. Psal. 140. 2. Pa buasai Judas yn dirnad y gair hwn cyfaill allan o enau Crist, megis y gwnaeth gwyr Benhadad y gair Brand o enau Achab, djamman y buafai Iudas yn cael Duw Ifrael yn fwy trugarog, nag y cafas 1 Bren. 20, 31, 32, 33. Benhadad Frenin Israel. Ond yr oedd Duw yn anfodlonach wrth Cain am anobeithio o'i drugaredd, nac am ladd ei frawd;

(

W

1 2 .1

Eg. CIL

C

yn?

nig na yy

ant râs 16

na

241 y-

hu

2 ai

yn

y÷

r

U

1-

3.

n r.

15

S

. n

Ç

gwnaiff

with Isdas am ei grogi ei hun, nac am fradychir Aeglwydd. Yn gymmaint ac y mynneht hwy enthur pechodau dynion marwol, yn fwy nag feidrol ac anherfynol drugaredd y tragwyddol dow: neu fel pe gallasent hwy fod yn llawnach o na dodau, nag oedd Duw o drugaredd. Lle y mae defnyn lleiaf o waed Griff, a mwy haeddedigaeth ddo, i ynnill trugaredd Dduw er mwyn dy iechbriaeth di, nag a eill yr holl bechodau (a'r a edi-maethost) fod o nerth i ennyn ei ddigofaint, i'th

Os bydd Satan yn fifial, fod hyn yn wir am drumedd Dduw, eithr nad oes mo hynny yn per-yn i ti, am fod dy hechodau di yn fwy na pheeho-un dynion eraill, meris yn bechodau o wybodaeth, em parban er istalm o slynddoedd, a'r cyfryw cy darfn am rai eraill on plegir: a chwbl oll (gan myaf) wedi en emnenthur o'th wirfold, ac yn rhjhow yn erbyn Dum a'th cydwybod. Ac am hynny siddo ef fod yn drugareg with that erail, etto ni had of drugarog wirthin the myfyria:

n. Fod flawer (or that ydynt yr awrhon yn goneddus ac yn fendigedig Seineliau yn y nefoedd) redi gwneuthur yn yr vn ffunyd (pan oeddynt byw ar y ddaiar) gymmaint pechodau a mwy at a wnaethoft di erioed, ac a barhaufant (cyn dynt edifarhau) yn y pechodau hynny cyhyd n helaeth ac y gwnaethoff dithau. Megis gan miny na allai eu holl bechodau hwy, a'r bir aros nddynt, luddies i drugaredd Dduw, ar en hedileirwch hwynt, faddau iddynt eu pechodau, a'i terbyn i'w râd drachefh: Ni dichon chwaith dy rehodau dithau a'th barhad ynddynt, moi rwybroef i fod yn drugarog wrthit ti, os edifarhei di d g gwnaethout bwythau: ie ar dy edifeirwch y mae fiampl pob vn o honynt hwy, yn argoel v

7

11

Y

1

2

e

2

0

I

C

y

P

B

T T

Contact to

I

1

366

gwnaiff ef yr vn peth i ti ac a whaeth iddynt hwy thau. I Tim. 1. 16. Canys fel y mae y petho lleiaf yngyfiawnder Duw heb edifeirwch yn ddigo i wneuthur vn yn golledig; felly y pechod mwyaf a edifeirwch yn ei drugaredd ef fydd i gael madden Dy bechodau mwyaf ac hynaf nid ydyn ond pechodau din: eithr y lleiaf o'i drugaredda ef ydyw trugaredd Duw. Am dy fod di yn adnabo dy bechodau dy hun, yr wyt ti yn ammau na elli eu maddau hwynt. Gwêl fel y mae Duw ei huna yn gollwng yn rhydd y cwlwm amheus hwn. Y oedd llawer yn nyddiau Esay yn tybied (fel y wyt tithau) iddynt hwy barhau cyhyd mewn pechod fel yr aethai yn rhyhwyr iddynt hwy geifio dych welyd at Ddnw am râs a thrugaredd. Eithr y mae Duw yn eu hatteb hwynt: Ceifiwob yr Arglmydd tray galler ei gael ef, gelwch arno, tra fyddo yn agos Esa. 55. 6, 7, 8. Fel pe dywedasai ese, tra byddo bywyd yn parhau, am gair i'w bregethu, yr wyf yn agos i'm cael gan bawb oll a'r am ceifiant, ac a weddîant attaf. Y mae'r bobl yn ail-atteb: eithr nyni (O Arglwydd) ydym bechaduriaid anafus, ac am hynny ni feiddiwn ni ryfygu galw ar dy enw, neu ddyfod yn agos i th fancteiddrwydd. Y mae'r Arglwydd yn atteb i hynny: Gadawed y drygionn ei lmybr, ar dŷn anwireddus ei fyddylian: a dycbweled attaf fi, ac myfi a gymmer af drug aredd arno ef, ac a fyddaf yn Dduw iddo ef, ac my fi a roddaf nawdd iddo ef yn dra-aml. Eithr nyni a dybiem (medd y bobl) pe buafai ein pechodau ni ond pechodau cyffredinol, y gallai yr addewid hon o drugaredd berthyn i ni. Ond gan fod ein pechodau cymmaint, ac yn parhau cyhyd, am hynny yr ydym ni yn ofni pan elom ni i ymddangos ger bron Duw y bwrw efe nyni heibio. Y mae D UW yn atteb i hyn drachefn: Fy meddylian i (O drugaredd)

redd) nid yw eich meddyliau chwi: nid eich ffyrdd chwi (o faddau) ydyw fyffyrdd i: canys meyis y mae'r nefoedd wwchlaw'r ddaiar, felly y mae fy ffyrdd i nwwch na'ch ffyrdd chwi, am meddyliau i yn wwch na'ch meddyliau chwi. Pe bai gan hynny bob pechadur yn y bŷd, yn fŷd o gyfryw bechaduriaid ac ydwyt ti: etto bydded i ti wneuthur y peth y mae Duw yn ei erchi i ti, sef edifarhau a chredu, a gwaed fesu Grist, gan ei fod yn maed Duw, a'th lanhâ di a'nbwythau oddiwrth eich holl bechodan. Act. 20. 28. I Joan. 1. 7.

2. Magis y rhagwelodd Duw yr holl bechodau ar a wnai 'r bŷd, ac etto na allai yr holl rai hynny ei rwystro ef rhag caru y bŷd, fel y rhoddes ef ei wnig-anedig Fâb i farmolaeth, i waredu cynifer o'r bŷd ac a gredent ac a edifarhaent. Joan. 3. 16. Llai o lawer y geill dy bechodau di (gan eu bod yn bechodau yr aelod lleiaf o'r bŷd) fod o nerth i rwystro Duw rhag caru dy enaid, a maddau dy bechodau,

os tydi a edifarhei a chredu?

wy

cho

igo

af a

deu

dvn

dá

abod

elli

na Y

ly

hod

vch-

mae

odd.

gos

10 1

yn

c a

thr

us,

aw,

1

nus

·b-

rno

daf

em

10-

u-

au

yr

on

yn

a-d)

2. Os darfu iddo ef dy garu di cyn gued (pryd yr oeddit ti yn elyn iddo ef) fel y talodd ef drofot ti bris mor werthfawr a thywalltiad gwaed ei galon; pa fodd y gall ef yr awrhon na byddo yn rafufol withit, pryd nad rhaid iddo er dy waredu, ond bwrw vn golwg yn rafufol arnat? Nac edrych di gan hynny ar faintiolaeth dy bechodau, ond ar anfeidroldeb ei drugaredd ef, yr hwn fydd felly yn fwy na mwy, fel pe rhoit ti dy oll orthrymmion bechodau ynghyd, a rhei attynt bechodau Cain a fudas, a rhoi attynt hwythau holl bechodau yr holl rai melldigedigion o'r bŷd: (diammau y byddai yn bentwrr mawr) etto cyffelyba y pentwr mawr hwn, ag anherfynol drugaredd Dduw, ac ni bydd mwy cyffelybiaeth rhyngddynt, na rhwng y twmpath lleiaf o bridd y wadd, a'r mynydd mwyaf

yn

Trymarer

yn y wlad. Ni allal gwaedd y pechodau gorthryn mai a'r a ddarfu i ni ddarllain am danynt, gyfraedd ddim ywch na'r nefoedd, megis gwaedd pethodau Sodome. Gen. 19. 13. ond trugaredd Duw (medd Dafydd) fydd oddiar y nefoedd. Pfal. 1084 ac felly ywchlaw ein boll bethodau. Ac os yw ei drugaredd ef yn fwy na'i boll weithredoedd, y mae yn rhaid iddo fod yn fwy nath holl bechodau yr holl fyd, edifarba, ac nid oes ammau o faddeuant.

Os bydd Satan yn haern ddarfod i ti yn ffnych o amfer wneuthur adduned o edifeirwch, a gwneuthur llun o edifeirwch dros amfer, ac etto cwympo ir vlrbyw bechodau, drachefn a thrachefn, ac nad oedd dy holl edifeirwoh ond rhith twyllodrus, a gwatwor Duw, a chan weled ddarfod i ti mor fynych dorri dy adduned, am bynny fe dynnodd Duw ymmaith a drugaredd, ac a newidiodd ei gariad, c. t. myfy.

ria :

1. Pe thôn a bod o hyn yn wir, (yr hyn mewn gwirionedd fydd anafm) etto nid yw achos gymheilur o herwydd yr hon y dylit anobeithio; gan weled mai dyma gyflwr cyffredin holl blant Duw yn y bywyd hwn, y rhai fydd yn addunedu cyn fynyched y gadawant ymmaith ryw bechod, nes iddynt ddeall eu gwendid i gyflawni hynny, yr addunedau i beidio ag addunedu. Y mae eu badannedau yn dangos deifyfiadau eu dyn ysprydol; en gwaith yn eu torri fy n dangos gwendid eu cnawd llygredig. A'n mynych lithro i'r vnrhyw bechodau yr ydoedd Crift yn ei ragweled, pan ddyfodd efe i ni weddio beunydd, O Dad maddeu i niem dyledion. A pha ham y mae Crift yn gorchymmyn i ti, (yr hwn nid wyt ond dyn pechadurus) faddeu i th frawd faithwaith yn y dydd, os dychwel ef faithwaith yn y dydd, os dychwel ef faithwaith yn y dydd, os dychwel ef faithwaith yn y dydd, a dymedyd, I mae'n edifar gennif. Luc.

m

TH

243

th-

W

8.4

ci

nae

A

llor

#0

our

A.

da

por

dy

fy-

wh

n-

an

W

yn

ies yr

eû

vd

o-

in

yn ek

5-

f?

IC.

Luc. 17. 34 ond i'th siccihau di, y madden ef (gan ei fod ef yn Dduw'r drugaredd, ac yn ddaioni ei hun) i ti dy ddenowaith a thrugain saithmaith bechodau yn y dydd, y fhai a wnaetholt yn ei erbyn ef, os dychweli di atto ef trwy wir ediscirwch. Math. 18. 21, 22. Fe iachauwyd yr Israeliaid wrth edrych (a golygon gweiniaid) ar y Sarph bres, cyn synyched ac y bratheu y seirph ranilyd hwynt yn yr analwch. Num. 21. 9. I'rd siecrbau di mai ar dy ddagrau o ediseirwch, y cal di dy iachau trwy syydd yn Ghrift, cyn synyched ac i'th frethir di i sarwolaeth gan bechod.

2. Fod dy iechydwriaeth gwedi ei seilio nid ar ddi-ylgogrwydd dy yfydd-dod, eithr ar neith difigl cyfammod Duw. Er dy fod di yn anwadalu a Duw, abod y cyfammod wedi ei dorri o'th du di, etto y mae yn gyfan o'i du ef; ac am hynny y mae pob peth yn ei le, os tydi a ddychweli: Canys mid oes na chyfnewidiad na chyfcod o droedig aeth gyd ag ef. lag. 1. 17. Rhuf. 9. 11. Bfe a glodd i fynn dy iechydwriaeth, ac a'i gwnaeth ef yn ddiogel yn ei arfaeth digyfnewidiol ei hun, ac a draddododd i'th cadivraeth di yr agoriadan, yr rhai ydynt ffydd ac edifeirweb: a thra fyddont yn dy eiddo, di a elli dy beswadio dy hun fod dy iechydwriaeth yn siecr ac yn ddiogel: Canys yr hwn y mae Duw yn ei garu, y mae efe yn ei garn ef byd y diwedd, ac nid editarha efe byth am fwrw ei ferch ar y rhai a edifarhant ac a gredant. Rhuf. 8. 39. ac 11.29.

Joan. 13.1.

Yn olaf; o bydd Satan yn dwyn ar ddeall i ti
dyfod ti yn ammau yn hir o bryd, a bod yn oran i
n yr awrhon anobesthio, gan weled fod dy bechodau
yn cynnyddu, a th farnedigaeth yn tynnu yn agos;
myfyria:

1. Na ddylai vn pochod (er maint a fai) fod yn
B b achos

achos i beri i Griftion anobeithio, tra byddo tru garedd Dduw o lawer myrddiwn o raddau yn fwy: a bod pob rhyw bechadur edifeiriol credadwy yn cael maddeuant o'i holl bechodau, wedi ei ficcrhau trwy air a lift Dun; dan beth di-anwadal, yn y vhai y mae yn amhossibl i Dduw fod yn gelwyddog. Eze. 18, 22. Heb, 6, 18. Ei air yw, pu bryd bynnac y byddo pechadur, pwy bynnac, yn edifarhau o'i bechod, beth bynnac (canys y pryd, y pechodau, ar pechaduriaid ydynt annhertynedig) o eigion ei galon, efe a ollwag Duw dros gof yr holl anwiredd ar a wnaeth ef, fel na edliwir mo honynt iddo ef mwyach. Oni chymmerwn ni ei air ef (yr hwn na atto Duw i ni ei ammau) efe a roes ei lwf i ni: fel or wof byw, nid wyf yn dymuno mo farwolaeth yr annumial, and troi o'r annumiol addimeth ei ffordd a bym. Eze. 23. 21. Fel pe dywedafai, oni choeliwch i'm gair? yr wyf yn tyngu myn fy mywyd, nâd wyf yn ymddigrifo yn rhoi yn pechadur yn y bod i farwolaeth, am ei bechodau, ond yn hytrach yn chwennych ei waredu ar ei droad a'i edifeirwch.

Mysyrio yr hyn beth a barodd i Tertullian lefain: O dedwyddol ydym, er mwyn y rhai y mae
Dum yn tyngu, nad yw yn ewyllysio ein rhoi i farwelaeth. Oh pa fath drueiniaid enbydus ydym m,
oni shoeliwn i Ddum pan syddo ef yn tyngu y gwirionedd hwn i ni. Eurglyw o yspryd trwmbluog,
enaid yr hwn a orthryblir gan donneu anobaith
ansflyddlawn; mor ddedwydd a fyddai weled llawer
o'th fath di a Hezechias? (yr rhai a riddfanan
megis clomennod gan orthrymder pechod, ac a syddau
yn trydar megis garanod nen menholiaid rhao o'n
digosaint Duw,) yn hytrach na gweled llawer o rai
a syddant marw megis anifeiliaid, heb ddim ystyriaeth o'i cyshwr eu hunain, na dim ofn digosaint
Duw,

V

og d

cry-

fwy:

y yn rhan

7 27

deg.

nnac

u o'i

n ei

o ef

hwn

ni:

retb

rdd

100-

vyd,

n y

ach eir-

le-

arni, Wi-

og,

uth

Wer

MAK

dase of m

Tai

yint

W,

buw, new 'r Orfeddfainge, offiaen yr hon ymaent (ymddangos ?) Siria a chyffora dy di dy hunanho enaid gofidus, canys os oes ar y iddaiar hon yr vny darfu i Grift dywalld ei waed trofdo ar wigroes. tydi yn dra-diogel ydwyt yn. Diddana gan hynny dydidy hun yn o'r oth ddigonawl aberth o ivaed yr Oen, yr hwn sydd yn dywedyd pethau gwell ma'r eido Abel. Heb. 12. 14. A gweddia tros y cyfryw, ni chawfort erioed ettor si ystyried a chashau pechod. Ty di yn wir ydwyr yn tros yr hwn y bu Grift farw; Ac oddiwrth yr hwn y bu i yfpryd drylliedig (yn barnu wrth ei deimlad yn hytrach na'i ffydd) wascu allan lef alarus ein Harglwydd Grift: Math. 27. 46. fef, Fy Nuw, Fhikhin pa ham im gadewaist? Ac na ammaul cynobo hit na chai di deyrnafu cyn siccred gyd a'g ef, ac yr wyt ti yr awrhon yn dioddef gyd ag efo. Canysnie ac Amen a ddywedodd hynny 12 Time 2. 11. 112 Cor. 1. 20. Dad 2 14. Nid oes vn pechod yn attal dyn rhag iethydwriaeth, ond yn vnig anobaith, a diedifeirwch: Nid oes dim a ddichon wnenthur y pechod yn erbyn yr Yspryd glan yn ddifaddeuant ond eisian edifeirinch. Y mae dy ddeifyfiad chwarnog i edifarhau mor gymmeradwy gan Ddnw, ac yw yr edifeirwch pertieithiaf ar a ddymunit ti mill i ddyn ddiogelrwydd o ei gyflawni iddo.

Myfyria ar y cyffurau Efangylaidd hyn, ac ti a gai weled mai yn y loes drangcedig olaf wrth farw, y cynnovthwya Duw dydi a't lân yfpryd, megis pan fyddo Saran yn edrych am yr oruwchaffaeth flwyaf, y caiff ef ei orchfygu yn llwyraf. Ie pan fyddo llinynnau dy lygaid gwedi torri, megis na ellych weled mor goleuni, Iefu Grist a ymddengys i ti i gysfuro dy enaid, a'i Angelion fanctaidd a'th ddygant di-iw deyrnas nefol. Luc. 16. 22. Yno y caist dy gyfeillion di dy ganfod, megis Angel Manoah,

B b 2

YE

yn gwneuthur gwir ryfeddodau: pan welont ddin diffrwyth yn ei wendid mwyaf (trwy gynnorthwyad Yipryd Duw) yn gorchfygu cryfder pechod chwerwder angan, a holl egni a gallu Satan: ac ynuhân ffydd, ac arogldarth gweddi, yn ymdderchafu i fynu gyd â'g Angelion, yn orcheftol i'r nefoedd.

Addysc i'r rbai a ddelont i ymweled ar

iz. id. A welder cos y cytryv,

desprit in Louis is his del

Y Saul a ddelont i ymweled a'r clâf, y mae 'n chaid iddynt gymmeryd prif ofal na fafant yn fad i lygaid rythu yn wyneb y dyn clwyfus, i'w aflonyddu ef, ac na fiaradant yn ofer, i ofyn rhefymmau neu ofynnion anfuddiol, fel y gwna llawer.

Os gwelant hwy gan hynny sod y dyn elwysis yn debyg i farw, mogelant ei dwyllo ef, eithr yn gariadol ac yn weddus, rhybuddiant ef o'i wendid a'i lescrwydd, a pharant iddo ymbarotoi i sywyd tragwyddol. Yn awr wedi ei threilio yn dda, pan syddoenioes dŷn agos wedi ei threilio allan, a eill ynnill i ddyn ddiogelrwydd o sywyd tragwyddol. Na wenheithia ef ag oser obaith o'r bywyd hwn, i fradychu ei enaid i farwolaeth dragwyddol. Rhybuddia ef yn ddi-ragrith o'i gyslwr, a gosyn iddo ar syrr, yr rhai hyn, neu'r cyfryw gwestiwnau.

Gofynion

pl

na

we ch

D

bod

ac ler-

ant

i'w

he-

lla-

fus

yn did

vyd

pan

cill

dol.

wn,

hy-

Gofmion i holi 'r dyn claf a fyddo tebyg i

7Yt ti yn credu mai 'r hollalluog Dduw, Trindod o bersonau mewn yndod o sylwedd, a wnaeth nefoedd a daiar, a chwbl oll ar sydd ynddynt trwy ei allu ei hunan? Ai fod ef yn oesdadol trwy ei dduwiol razluniaeth yn eu llywodraethu hwynt? Fel nad oes dim yn digwyddo yn y byd, nac i tithau, ond yr hyn a ddarfu i'w nerth goruchel a'i dduwiol ddoethineb ei raeddarparu o'r blaen iw wneuthur?

2. Wyt ti yn cyfaddef, ddarfod i ti drofeddu a thorri sandaidd orchymynnion yr ollalluog Dduw, mewn meddwl, gair, a gweithred? A haeddu o honot am dorri ei gyfreithiau bendigedig, felldith Duw, yr hwn a gynnwys oll drueni y byd hwn, a phoenau tragwyddol yn nhân vflern, pan ddiweddo y bywyd hwn, pe gwnai Dduw â thydi yn ol dy haeddedigaethau ?

3. Onid yw yn ddrwg gennit yn dy galon, ddarsod i ti dorri ei gyfreithiau, ac esceuluso ei wasameth a'i addoliad, a chanlyn y byd a'th trachwantau ofer dy hun mor ddyfal? Ac onid arweinit ti fywyd fan teiddiolach, pe byddit i dde-

chrau byw drachefn?

4. Onid wyt ti o'th galon yn deifyfu dy fod gwedi dy vno à Duw yn Iesu Grist, ei Fab bendigedig, dy gyfryngwr, yr hwn fydd ar ddeheulaw Dduw yn y nefoedd, yn awn yn ymddangos drofot yngolwg Duw, ac yn gwneuthur ei erfynniad atto ef dros dy maid? Rhuf. 8. 34. Heb. 9. 24.

s. Wyt ti yn gwadu ac yn ffieiddio pob hyder a chrediniaeth mewn cyfryngwyr neu ddadleuwyr

eraill.

eraill, Seinctiau neu Angelion, gan gredu fod Iesu Grist yr unig gyfryngwr o'r Testament newydd, yn dichon yn berffaith waredu y sawl a ddelont at Dduw trwyddo ef, gan weled ei fod ef yn byw yn oestadol i wneuthur cyfryngdod trostynt? Ac a ddywedi di gyd a Dafydd with Crist: Pwy sjad gennif si yn nefoedd ond ty di? ac ni cwyll siais ar y ddaiar neb gyd a thydi? I Tim, 2. 3. Heb. 7. 25. Psal. 73.

6. Wyt ti yn hyderus yn credu, ac yn gobeithio bod yn gadwedig, trwy vnig haeddedigaethau y farwolaeth waediyd a ddioddefodd Issa Grist tro-fot ti? heb ofod dim hyder oth iechydwriaeth yn dy haeddedigaethau dy hun, nac mewn vnrhyw gyfryngau na chreaduriaid eraill? gan dy siccrhau dy hun yn ddiogel, nad oes iechydwriaeth yn neb arall: ac nad oes un enw arall dan ynef, drwy'r hwn y mae yn rhaid i't fod yn gadwedig. Act. 4. 12. Act. 10, 42.

a chamwedd ar a wnaethpwyd neu a gynnygiwyd i tigan bob m th ar ddyn pwy bynnac? Ac wytti mor ewyllyscar o'th calon, yn gofyn maddeuant gan bawb, ar y gwnaethoff di gamwedd ag hwynt hwy mewn gair, neu weithred? ac wyt ti yn taffu allan o'th calon bob ll a a chafineb oedd ynot ti? Fel y gellych di ymddangos ger bron wyneb Crift (tywysog tanghneddyt) mewn cariad perffaith! Heb. 12.14.

Wed

fiar

ym

yr

ne

tin

8. Ydyw dy gydwybod yn cyhuddo i ti ddwyn dim ar gam, neu fod yn dal dim wrth fôn brauch, oddiwrth yn wraig weddw, na phlentyn ymddifad, neu oddiwrth neb arall pwy bynnac? Bydd ficer a diogel onis teli di yn ôl mal Zachens, y da neu y tiroedd hynny, (o byddi di yn gallael) na elii d mor gwir edifarhau, ac heb wir edifeirwch, ni elli

I mor bod yn gadwedig, nac edrych yn wyneb Crift an fyddych i ymddangos ger bron ei Orfedd-

hinge ef.

efn

NW

ol i

di

n g

73.

hio

1 7

ro-

yn

YW. hau neb

24

12,

rais

vyd rt ti

gan

wy

lan

el y

ry-

ell

9. Wyt ti ollawl yn credu, y cyfodir dy gorph di allan o'r bedd, ar lais yr vdcorn diweddaf? ac caiff dy gorph ath enaid eu cyfylltu yn vn drathefn, yn nydd yr adcyfodiad, i atteb ger bron yr Arglwydd Iesu Grist; ac oddiyno i fyned gyd a'g f i deyrnas nefoedd, i fyw mewn tragwyddol hyfrydwch a gogoniant?

Os y dyn clwyfus a ettyb i'r holl ofynion hynny, megis Cristion flyddlawn, yno gadewch i bawb ar ifyddo yn brefennol vno ynghyd i weddio trofto ef,

el hyn, neu mewn geiriau or cyffelyb.

Gweddi iw dywedyd dros y claf, gan y rhai a ddelont i ymweled ag efo.

O Drugarog Dad, yr hwn wyt Arglwydd a roddwr y bywyd, i'r hwn y perthyn diangfau thag marwolaeth: Nyni dy blant fydd yma gwedi tin ymgynnull, ydym yn cydnabod, nad ydym ni herwydd amidra ein pechodau deilwng i ofyn m fendith i ni ein hunain ar dy ddwylaw di: llai lawer i fod yn negesswyr at dy Fawrhydi dros traill: etto o herwydd i ti ein gorchymmyn i veddio y naill dros y llall, yn enwedig dros y claf, u a ddywedaift mai llawer a ddiehon gweddi y cyfawn gyd â thi: gan hynny yn vfydd-dod dy orchvyn ich. mmyn, ac mewn hyder o'th addewid grafufol, fad ir ydym ni mor hŷf a dyfod yn offyngedig ymbil-wyr at dy dduwiol Fawrhydi, dros ein anwyl frawd (neu ein chwaer,) a'r hwn yr ymwelaist dia cherydd u y y law dadol dy hun. Ni a ddymunem o ewyllys in calonnau iddo ef gael ei iechyd drachefn, a Bb chael

chael ei griftianogawl gymydeithas yn hwy, yn ela plith: Bithr yn gymmaint ac yr ymddengys (cyn belled ac y gallwn ddirnad) ddarfod i ti raglunia trwy yr immeliad hyp, i alw arno ef allan or bywyd marwol hwn: yr ydym ni yn daroftwng ein deily. fiadau i'th fendigedig ewyllys, ac yn ymbil yn ottyngedig er mwyn Iefu Grift, a haeddedigaethau ei chwerw-angau ai ddioddefaint (yrhyn a ddioddefodd ef trofto ef) ar i ti faddeu a gollwng tros gôf ei holl bechodau: yn gystal y pechod yn yr hwn yr mnillwyd ac y ganwyd, a'r holl feiau ar trofeddau eraill hefyd, ar a wnaeth efe, o'r pryd hynny byd y dydd a'r awr hon, mewn meddwl, gair a gweithred, yn erhyn dy dduwiol Fawrhydi, taf hwynt y tu ôl i'th cefu: symmud hwynt cyn belled o'th wydd di, ac yw y dwyrain oddiwrth y gorllewin. Gollwing hwynt dros gof, na ddôd mo hynynt yn ei fauch ef: golch hwynt ymmaith â Gnaed Crift, fel na byddo mwyach hanes am danynt; a gwared efe oddiwith yr holl farnedigaethau, y rhai ydynt ddy, ledus iddo am ei bechodan, fel na allont fyth bwylo ar ei gydwybod, na chyfodi yn erbyn ei enaid Ddydd y Farn, a chyfrif iddo ef gyfiawnder Iesu Grift, Megis y byddo yn gyfiawn yn dy olwg di Ac yn ei gyfyngdra y pryd hyn, ni attolygwn i ti edrych i lawr o'r nefoedd arno ef a'r cyfryw oly: giad o râs a thosturi, ac y byddi arfer o edrych at dy blant yn eu gorthrymder au trueni. Trugarha wrth dy was clwyfus, megis y Samaritan da: Canys y mae yma enaid clwyfus ac eifiau cynnorthwy y fath physygwr nefol. O Arglwydd chwanega c flydd, fel y byddo 'n credu farw o Grift trofto ef a bod ei waed of yn ei lanhau ef oddiwrth ei holl bechodan: ac naill a'i esmwytha ei boen, a'i chwanega ei ammynedd i oddef dy fendigedig ewyllys, Ac na cfod Arglwydd daionus, ddim mwy arno ef

nein

(cyn

unia

wvd

eily,

oft-

iu ei

dde-

tros

n yr

i ar

ryd

gair

tafl

lled

vin.

n ei fel

efe

dy,

yſo

aid efu

di, i ti

ly-

ar hâ

a-

wy

ei ef.

oll

nac a wnelych di iddo allael ei ddwyn: cyfod ef i fynu attat ti, gyd a'r ocheneidian a'r griddfanan, y rhai ni ellir moi badrodd. Gwna iddo ef yr awrhon glywed beth yw gobaith ei alwedigaeth, a pha beth yw tra-odidame fawredd dy drugaredd, a'th allu tu ag at y rhai a gredant ynot ti. Ac yn ei wendid o Arglwydd dangos di dy nerth, ymddiffyn ef rhag oll drwg feddyliau a phrofedigaethan Satan: yr hwn (megis y gwnaeth bob amfer oi fywyd) fydd yr awrhon yn enwedig yn ei wendid yn gofod arno, ac yn ceifio ei ddifa ef. Oh achub ei enaid. ac argyoedda Satan, a gorchymmyn ith Angelion Sanctaidd fod o'i amgylch iw ddiddanu, ac i ymlid ymaith holl yiprydion drygfawr maleufys ymhell oddiwrtho. Gwna iddo ef fwyfwy ffieiddio y bŷd hwn, a dymuno ei ymddattodiad ai fod gyd â Christ. A phan ddelo yr awr dda a'r amfer (ym mha vn y rhagluniaist ei alw ef allan or bŷd presennol hwn) dôd iddo râs yn danghneddyfus, ac yn orfoleddus, i roddi i fynu ei enaid i'th ddwylaw trugarog Derbyn di ef i'th drugaredd, a gâd i'th Angelion sanctaidd ei ddwyn i'th dragwyddol deyrnas. Gwna ei awr olaf yn awr oran, ei eirian olaf yn eiriau gorau, ei feddyliau olaf yn feddyliau gorau. A phan fyddo llewyrch ei lygaid yn methu, a'i dafod yn pallu yn ei fwydd: canniattâ (o Arglwydd) iw enaid allael (gyd a Stephen) ganfod Iefu Grift yn y nefoedd yn barod i'w dderbyn ef : Ac i'th yspryd o'i sewn of wneuthur erfyn trosto ef ag ocheneidian anrhaethadwy. Dysc ninnau ynddo ef i weled ein diwedd ein hunain, a'n marwoldeb. Ac am hynny i fod yn ofalus i'n paratoi ein hunain. erbyn ein dyddiau dimeddaf, a'n gosod ein hunain mewn trefn a pharodrwydd erbyn yr amfer y gelwych di am danom yn yr vn agwedd. Fel hyn o Arglwydd yr ydym ni yn gorchymmyn ein anwyl

frawd (neu ein chwaer) dy wasanaethydd chwsfas, i'th dragwyddol râd ath drugaredd, yn y weddi a ddyscodd Crift i ni gan ddywedyd.

Ein Tad yr hwn wyt yn y nefoedd, &c.

Dy Rad, o Arglwydd Iefu, dy serch o nefol Dad, dy gymdeithau a'th adiddanwch o Yspryd santtaidd, a fyddo gyd â nyni oll, ac yn enwedig gyd a'th wasanaethydd clwyfuu hwn, hyd y diwedd ac yn y diwedd. Amen.

Darllennant yn fynych i'r claf rai pennodau hynodol o'r Scrythyrau fanctaidd: megis,

Y tri phennod cyntaf, ar 14, ar 19, o lyfr

Tob.

Y 34 pennod o Deuteronomi.
Y Ddau bennod olaf o Iosuah.

Y 17 pennod o'r cyntaf o'r Brenhinoedd.

Yr 2, 4, ar 12, pennodau, or all llyfr o'r Bren-

Y 38, 40, 65, pennodau o Esay.

Histori dioddefaint Crift.

Yr 8 pennod at y Rhufeiniaid.

Y 19 pennod or llythyr cyntaf at y Corin-

Y 4 or llythyr cyntaf at y Thessaloniaid.

Y's pennod o ail lythyr Paul at y Corinthi-

Y pennodau cyntaf ar olaf o St. Iaco.

Yr 11, a'r 12 at yr Hebraaid.

Llythyr cyntaf Petr.

Y tri phennod cyntaf, neu y tri olaf o'r Dad-

cuddiad, neu rai o'r rhain.

Ac felly gan athrawiaethu a chynghori y dyn clwyfus i wilied ac i ddifgwyl wrth Dduw trwy ffydd ac ammynedd, nes iddu efe ddanfon am dano; a chan weddio ar yr Arglwydd am roi iddynt gy-

farfod

6

b

farfod llawen yn nhe rnas nefoedd, ac adcyfodiad bendigedig yn y dydd diweddaf: hwy a allane ymadael pan fynnont yn nhanghueddyf Duw.

Amryw gysur diddanaidd yn erbyn annieddef-

Os yn dy glefyd o herwydd trymder dy boen, y b, ddi yn annoddefgar, m, f, ria:

am hynny di a elli trwy fwy ammynedd oddef y

cospedigaethau tadol hyn.

ns,

ia

fol

d

18

2. Mai y rhain yw gwialenodiau dy Dad nesoh, a bod y wialen yn ei law es. Os dioddesaist di trwy vsydd-dod gerydd dy rieni daiarol pan oeddit yn blentyn; pa faint mwy y dylit ti yr awr hon dy ddarostwrg dy hun (a thithau yn blentyn i Dduw) i gosp dy Dad nesol; gan weled ei sod er tragwyddol ddaioni i ti?

3. Ddarfod i Grist oddef yn ei enaid a'i gorph boenau mwy gosidus drosot ti: am hynny ti a ddylit fod yn soddonach i ddioddes ei se digedig ewyllys er mwyn dy ddaioni dy hun. Am hynny medd Petr, Crist a ddioddesodd drosoch chwi gan adel i chwi siampl, fel y canlynech ei ol ef. 1 Petr. 2. 21. A gadewch i ni (medd St. Paul) redeg mewn ammynedd yr yrfa o osodwyd on blaen ni, gan edrych ar Iesu pen tywysog, a phersfeithydd ein stydd ni, yr bwn yn lle y llawenydd a osodwyd o'i slaen a ddioddesodd y groes, &c. Heb. 12. 1. 2.

4. Nad yw y gosidiau yr ydych chwi yr awrhon yn eu dioddes, ddim ond y cyfrym a gyslawnir yn eich brodyr, y rhai ydynt yn y bŷd, sel y tystiolaetha Petr: 1 Petr. 5.9. Ie cystuddiau Iob oeddynt o lawer yn swy gosidus, Nid oes yr vn or Sainctiau,

y thai ydynt yr awrhon yn yr orphywysfa nefol, na oddefodd gymmaint ac yr ydych chwi yn ei oddef, cyn iddynt fyned yno: Ie llawer o honynt a ddioddefodd yn ewyllyfcar, yr holl boenau ar dialeddau, ar a allai Ortrechwyr, neu wyr creulon eu gofod arnynt, fel y gallent fyned i'r llawenydd nefol, i'r hwn i'ch gelwir chwi 'r awrhon. Ac y mae i chwi addewid, y bydd i Dduw pob gras, wedi i chwi oddef ychydig, eich perffeithio chwi, ach cadarnhau ach cryfhau ach fefydlu. Ar Duw hwnnw o'i ffyddlondeb, ni âd eich temtio vwch law yr hyn a alloch, eithr gyd a'r temtasiwn y gwna efe ddiangfa fel y galloch ei ddwyn. I Pet. 5. 10. I Cor. 10.

13.

5. Ddarfod i Dduw rag-ddarparu yr amfer y caiff dy gystudd di ddiben, yn gystal ar amser e'i cafodd ddechrenad. Namyn dwy flynedd deugain oedd wedi ei ordeinio i'r dŷn clwyfus wrth lynn Bethesda. Ioan. 5.5. Dauddengmhlynedd i'r wraig ar diferlif gwaed : Mat. 9. 20. Tri mis i Moses : Exod. 2. 2. deng nhiwrnod o gyfudd i'r Angel o Eglwys Smyrna. Dat. 2. 10. Tridian o bla haint i Ddafydd. 2 Sam. 24. 13. Ie y mae rhif dagran y Duwiol gwedi en rhoi ar lawr yn llyfr Duw, au maintioli yn gadwedig yn ei gostrel ef. Psa', 56.8. Amser ein blinderan (medd Crist) nid yw ond yehydig: Joan. 16. 16. Nid yw digofaint Dum (medd Dafydd. Psal. 30. 5.) yn para ond tros amrantyn, ychydig amfer medd yr Arglwydd, ac am hynny nid yw yn galw holl amfer ein blinder, ond awr o giftadd. Dad. 6. 11. Joan. 16. Dafidd fydd yn cylfelybu ein cyffudd i gornant, Psal. 110. 7. o ran ei chŵyrned: Ac Athanasius i gawod, Cyffelybwch y trueni hwyaf ar a ddioddefo dŷn yn y byd hwn, i dragwyddoldeb y llawenydd nefol, ac nid yw ddim yn ei herwydd. Ac fel y mae y golwg

golwg at Faba enir yn iach ddianaf, yn peri i'r fam anghosio ei llafurus boen o'r blaen: foan. 16. 21. selly y golwg ar Grist yn y nesdedd, yr hwn a aned er dy swyn di, a wna i ti anghosio yr holl osidiau angau hyn, fal pe buasent erioed heb sod: Megis Stephan Act. 7. yr hwn cyn gynted ac y gwelodd ese Grist, a anghosiodd ei archollion ei hun, a dychryn y bedd, ac osn y cerrig: ac yn ddiddanus a orchymynnodd ei enaid i ddwylaw ei Iachawdwr. Anghosia dy boen dy hun, meddwl am friwiau Crist: Bydd styddlawn hyd farwolaeth, ac ese a rydd i ti goron bywyd tragwyddol. Dad- 2. 10.

6. Ych bod chwi yr awrhon wedi eich galw ich ail-holi i yscol Grist, i weled pa faint offydd, amnonedd, a duwioldeb a ddyscassoch chwi hyd yn hyn: a pha vn a wnewch chwi mal Iob a'i gallel derbyn peth drwg ar law Dduw, yn gystal ac y darfu i chwi hyd yn hyn dderbyn llawer o ddaioni. Iob. 2.

10. Megis gan hynny y gweddiasoch bob amser, bydded dy ewyllys, felly na fydd yn awr yn ansodlon o herwydd yr hyn y mae ei ewyllys bendigedig yn ei wneuthur.

7. Fod pob peth yn cyd-weithio er daioni i'r rhai a garant Ddum; yn gymmaint nad oes nac angan, nac einioes, nac Angelion, na thywyfogaethau na galluoedd, &c. A eill ein gwahanu ni oddiwrth gariad Duw, yr hwn fydd Tu Ghrist Iesu ein Harglwydd. Rhus. 8. 28. 38. 39. Byddwch chwi ddiogel fod pob gwaiwloes yn achub rhag poenau vstern; a phob yspaid esmwyth yn argoel o'r orphywyssa nefol: a pha gynniser o slynnodiau dybygech chwi a dâl y nefoedd?tel yr oedd eich bywyd yn ddiddanwch i eraill: selly rhowch i'ch cyseillion siampl gristianogawl i farw, a siommwch y cythraul sel y gwnaeth Iob. Nid yw ond croes Crist wedi ei danson o'r blaen i groeshoelio cariad y bŷd ynot

gyd a Christ, yr bwn a groeshoeliwyd trosot ti. Fel yr wyd ti gan hynny yn wir Gristion cymmer i synn (mai S. mon o Cirene) a'th ddwy law ei groes andtaidd ef, dwg hi ar ei ol ef, iddo ef; dy boenau ar fyrr a ant heibio, dy lawenydd byth ni dderfydd.

Co Suran yn erbyn ofu marwolaeth.

Os byddi di yn dy glefyd yn dy glywed dy hun yn ofnus gennyt farw, myfyria:

1. Fod hynny yn arwyddoccau meddwl llwfr arithr, ofni y peth nid ydyn. O blegit yn Eglmys Dann nid oes un farwolasth, Esay 25. 7, 8. A phwy bynnae sydd yn fym, ac yn credu yn Ghrist ni fydd marw byth. Ioan. 11. 26. Gadewch i'r rhai a fyddo byw heb Grift ofni marwolaeth. Nid yw Criftianogion yn marw, ond pan ryngont fodd Duw, maent hwy (fel Enoch) yn cael eu cymmeryd at Dduw, Gen. 5: 24. Nid yw eu poenau ond eerbyday vanlyd Elias, iw dwyn ir nefoedd: 1 Bren. 2. 11. neu megis cornwydydd Lazarus, i'w danfon Tynwes Abraham Luc. 16.23. I fod yn fyrr, os wyt ti vn or rheim fydd mal Laz arm yn cars Chiff, nid yor dy glefyd byd farwolaeth, ond er goformant o Ddaw: yr hwn o'i gariad a gyfnewid dy farwolaeth fywiol i fywyd tragwyddol. Ac os darfu I lawer o'r gwyr cenedlig fef, Socrates, Curtim, Senera, &c. Fatw yn ewyliyscar (pryd y gallasent fyw) mewn gobaith o ansarwoldeb yr enaid; a fyddi di wedi cael dy ddygiad i fynu cyhyd yn yfeel Griff, (ac yr awrhon wedi'd, alw i wledd briodas y bendigedig Gen, Dade. 19.7.) yn yn o'r gwahoddedigion

ti.

i

es

ly

ni

m

fr

YS

A

ni

W

V,

it

1-

3.

A

r,

-

1

a

5,

t

a

ı

-

edigion hynny a naccant ddyfod ir wledd orfoleddne bonno? Na atto Duw.

2. Cofia nad wwdy drigfa di yma, ond ail râdd o'th fywyd: o blegit wedi i ti fyw yn gyntaf nawmis ynghroth dy fam, yr oedd yn anghenrhaid dy yrru oddiyno i fyw yma mewn ail-radd ar fywyd. A phan ddarfyddo y rhif or misoedd a osododd Duw i ti i fyw yn y bywyd hwn, y mae 'n rhaid i ti yn ffunyd adel hwn, a myned i'r trydydd radd yn y byd arall, yr hwn ni ddiwedda byth. Yr hwn, i'r rhai fydd yn byw ac yn marw yn yr Arglwydd, fydd yn rhagori cyn belled ar y fâth fyd a hwn, ac y mae hwn yn rhagori ar fywyd vn a fai yn byw ynghroth ei fam. I'r bywyd olaf ar godidoccaf hwn, trwy y drws hwn yt aeth Crift ei hun, a'r holl Sainctiau a fuont o'th flaen di; ae felly yr aiff y cwbl o'r lleill ar eu hôl hwynt a thithau. Pa ham y dylit ti ofni y peth fydd gyffredin i holl etholedigion Dum? Pa ham y bydd hynny mor anfodlon gennit ti, yr hyn a gafodd groefaw ganddynt hwy oll? Nac ofna farwolaeth, canys fel y mae hi yn Exodus o'r byd drwg, felly y mae hi yn Geness o vn gwell: diwedd yr amserol, ond dechrenad bywyd tragwyddol.

wolaeth mor ofnadwy i ti: yn gyntaf, y golled fydd i ti o'i phlegit: yn ail y boen fydd ynddi: yn drydydd, y digwyddiadau echryflon fydd yn canlyn ar ei hol. Nid yw y rhai hyn eu gyd, ond megis gwreichion o dân ellyll, ac ofn diachos. Canys am y cyntaf, os wyt ti yn gadel yma dda darfodedig, y rhai a eill lladron eu lledratta, di gai yn y nefoedd wir dryfawr, yr bwn ni ellir byth moi ddwys eddiarnat. Math. 6.9.10. Nid oedd y rhai hyn ond benthyg i ti, megis i oruchwiliwr dan gyfrii: Y rhai hynny a roddir yn wobr tragwyddol i t

Os wytti yn gadel gwraig gariadin, di gai dy briodi â Christ, yr hwn sydd gariadisfach. Os wyt ti yn gadel plant a chyfeillion, di gai weled yno dy holl benasiaid duwiol, ar plant a ymadawsam: Ie Crist a'i holl Sainctiau a'i Angelion. a chynifer o'th plant ti ac ydynt blant i Dduw, a ddaw yno ar dy ol di, yr ydwyt ti yn gadel meddiant daiarol, a Thŷ o glai: a thi a gai feddu etifeddiaith nefol, ac eisteddle gogoniant, yr hon a brynwyd, a baratowyd, ac a gadwyd i ti. Ioan. 14. 1. 2 Cor. 5. 1. A pha golled sydd itti? Na, onid yw marwolaeth yn elw i ti? Dos adref, dos adref, a nyni a ganllynwn ar dy ol di.

e

n

ô

ol

ol

b

ď

ne

II.

G

(Ti

W

S

ck

ga

Yn ail, am y boen ym marwolaeth: y mae ofn marwolaeth yn poeni llawer, yn fwy na gloes angau: Canys y mae llawer Cristion yn marw heb nemawr o gloes na phoen. Planna Angor dy obaith ary fail gadarn o Air Duw, yr hwn a addawodd berfeithio ei nerth yn dy wendid di, ae ni chynnwys dy demtio di wwchlaw yr hyn a ellych ei ddwyn. 2 Cor.

12.9. 1 Cor. 10. 13.

Yn olaf, am y digwyddiadau echryflon yr rhai a ganlynant ar ôl marwolaeth, nid ydynt yn perthynu i ti yr hwn wyt aelod o Grift: Canys fe ddarfu i Grift trwy ei farwolaeth, dynnu ymmaith golyn Angau i'r ffyddlonniaid. Fel nad oes yr awrhon ddim damnedigaeth ir rhai fydd yn Ghrift Iefu.Rhuf. 8. 1. Ac y mae Crift wedi rhag-dystiolaethu, fad yr hwn a gredo ynddo ef i gael bywyd tragwyddol, ac nad eiff i ddamnedigaeth, eithr eifyned ef trwodd o farmolaeth i fywyd. Ioan. 5. 24. Ir perwyl hyn, y mae yr yspryd glân o'r nefoedd yn dywedyd, Bendigedig yw'r meirw yrhai sydd yn marw yn yr Arglwydd: Au bod o hynny allan yn gerphywyfo oddiwith en blinderan; a'n gweithredoedd a'n canlynant. Gan hynny er mwyn y ffyddlonniaid y llyngcwyd

ođi

yh loll

rift

ant

di.

ii:

70-

d-

ed

ti?

dy

fn

u:

NI

7

dy

T.

ai

ŀ-

-1

n

n

f.

d l, d

1,

0

d

llyngewyd angau mewn buddugoliaeth, a'i golyn, yr hwn yw pechod, a'r cyflog am dano a dynnodd Crift ymmaith yn ollawl. I Cor. 15. Oddi yma y gelwir marwolaeth o herwydd ein cyrph ni, yn bun-gwfe, at yn orphywysfa: Efay, 26. Dad. 14. Oherwydd ein eneidiau, ymadawiad mewn heddwch, a myned at ein Tad nefol: symudiad oddiwrth y corph hwn, ifyned at yr Arglwydd: ymddattodiad yr enaid a'r corph i fod gyd a Chrift. 2 Cor. 5. Beth a ddwedai? gwerthfawr yngolwg yr Arglwydd yw marmolaeth ii Seinstian ef. Nid yw y poenau hyn iti ond llafur a gwewyr i escor ar fywyd tragwyddol. nid a'i trwy vffern i baradwys chwaithach trwy farwolaeth? Nid oes dim sydd raid i ti ei ofni yn ol marwolaeth: nid rhaid i ti ofni mo'th bechodau, oblegit i Grift dalu dy bridwerth; na'r Barnwr, oblegit efe yw dy Frank cariadol: na r bedd, o blegit ewely yr Arglwydd yw: Nac vstern, oblegit dy Iachawdwr fydd yn cadw yr agoriadau: nar cythraul o blegit mae Angelion fanctaidd Duw yn gwersyllu o'th amgylch, ac nid ymadawant â thydi nes dy ddwyn i'r nefoedd. Ni buoft erioed negofach i fywyd tragwyddol, gan hynny gogonedda Grift drwy farwolaeth fendigedig. Dywaid yn gyflur-lawn, tyred Arglwydd Iefu, Canys y mae dy was yn dyfod attat: yr wyf yn ewyllyscar, Arglwydd Cynnorthwya fyngwendid.

Saith o feddylian sancteiddiol, ac ocheneidian galarus un claf lesc yn barod i farw.

R awrhon yn gymmaint a bod Duw o'i anfeidrol drugaredd felly yn tymeru ein poen a'n defyd, fel nad ydym ni orthrymmedig bob amfer gan eitha gofid; eithr weithiau ynghanol ein trym-

gur

gur a'n cyftudd y mae yn cennadu i ni beth esmwythder a llonyddwch, i'n cyssuro a'n dadebru ein hunain: y mae 'n rhaid i ti gymmeryd pris ofal (gan ystyried mor fyrr yw 'r amser sydd i ti, naill a'i i ynnill, a'i i golli y nesoedd yn dragwyddol) i wneuthur y gorau o bob amser a roddo Duw i ti i gymeryd anadl: a thra so yr ychydig amser o esmwythder, i gasclu nerth yn erbyn gosidiau mwy. Gan hynny yn y prydiau hyn o esmwythâad, arser o rai or meddyliau ar ocheneidiau byrrion sydd yn canlyn.

Y meddwl Cyntaf.

An weled fod pob dŷn yn dyfod i'r byd hwn I mewn dagran, yn myned trwyddo mewn chwys, ac yn ei derfynu mewn galar; Oh pa beth fydd ynddo, i beri i ddyn ddymuno byw yn hwy ynddo: Oh pa ynfydrwydd yw, lle mae y Mordwywr yn rhwyfo a'i holl nerth i fyned i'r hafn dymunol, ac lle mae 'r ymdeithydd byth heb orphywys nes myned i ben ei daith; ein bod ni yn ofni cael golwg ar yr hafn, ac am hynny yn chwennych bwrw ein llestr yn ol, i gael ei churo gan dymestloedd beunyddiol? Yr ydym ni yn wylo wrth weled pen ein taith, ac am hynny yn dymuno ein siwrnai yn hwy, fel y gallem ni fod yn slinach wrth ymdeithio rhyd coeglwybr rhwystrus.

di

hl m

tre

gw

The

fen ac

ym

fer

WIT

ena ledi

Yr ysprydol Ochenaid ar bynny.

al

ti

y.

er

n

):

n

ed

yr Ar

ac

O Arglwydd nid yw y bywyd hwn ond pererindod trafferthus, o ychydig ddyddiau, a llawn drygioni, Gen. 47.9. Ac yr wyf wedi blino arno o herwydd fy mhechodau. Gâd i mi gan hynny (O Arglwydd) ddeifyfu ar dy Fawrhydi yn fynghlaf weiy hwn, fel y gwnaeth Elias dan y ferywen m ei gyffudd: digon yw O Arglwydd ddarfod i mi fyw cyhyd a hyn, yn y dyffryn hwn o drueni: Cymmer fy enaid i'th law drugarog, canys nid wyf well na'm Tadau. 1 Bre. 19.4.

Tr ail Feddwl.

Meddwl â pha ryw fath gorph o bechod i'th lwythwyd, Rhu. 7. 24. pa fath ryfel cartefol a gynnwyfir yn y byd bychan; y cnawd yn gwthryfela yn erbyn yr yfpryd: anwydau yn erbyn rheswm: daiar yn erbyn y nefoedd, ar fath fyd o'th stwn am y byd o'th amgylch, Iac. 4. 1. Gal. 5. 17. ac heb fod ond vn modd yn vnig i ddibennu yr ymryson hwn, sef marwolaeth; yr hon (yn yr amfer a bennododd Duw) a neilldua dy yspryd oddiwrth dy gnawd, yr rhan bur adgenedledig o'th chaid, oddiwrth y rhan sydd amhur a di-adgened-ledig.

Tr Ochenaid ysprydol ar yr ail Feddwl.

Ys truan o ddyn wyf si: pwy am gwared i oddiwrth gorph y farwolaeth hon? O sy anwyl Iachawdwr Iesu Grist, ti am prynaist i a'th wenthsawr waed: Ac o blegit i ti achub sy enaid rhag pechod; si llygaid rhag dagran, am traed rhag llithro; yr ydwys yma o eigion synghalon, yn rhoddi yr holl sawl a gogoniant o'in iechydwriaeth i'th unig sâs a'th drugaredd, gan ddywedyd (gyd a'r Apostol Sanctaidd) i Dduw i bo'r diesch yr hwn a roddodd i mi saddugoliaeth trwy Iesu Grist ein Arglwydd, Rhu. 7.14. i Petr. 2. Dad. 5.9. Psal. 116.8. i Cor. 15.57. Psal. 145.9.

Y Trydydd meddwl.

Eddwl mor rheidiol i ti fod yn ddiogel, mai eiddaw Crist yw dy enaid: Canys y mae angau wedi cymeryd gwystlon digonol i w sicerau ei hunan o th corph di, gan weled fod dy holl fynhwyrau yn dechrau marw yn barod, oddieithr yn vnig y synwyr i glywed poen: eithr gan fod dychreuad dy sylweddiad wedi dechrau mewn poen, rhyfedda lai os dy ddiben a derfyr a mewn griddfanau. Ond os yw y cystuddiau amserol hyn (yr rhai ydynt yn vnig yn dolurio dy gorph) mor boenus: O Arglwydd, pwy a ddichon addef tân ysfol? pwy a eill bresswylio yn y llosefeydd tragwyddol. Eiay. 33. 14.

af

75

nef

oba

fyd

hwn Ymu

Tr Ochemid ysprydol ar y trydydd Meddirl.

O Arglwydd Iesu Grist Mâb y Duw byw, yr hwn wyt yr vnig physygwr a ddichon esmwythâu y dolur ar fynghorph, ac adferu fy enaid i fywyd tragwyddol: gosod dy ddioddefaint, dy Groes, a'th Angan, rhwng fy enaid a'th Farnedi; aethan di: a gâd i haeddedigaethau dy vsydd dod fefyll rhwng cysiawnder dy Dâd am annfydd dod sinnau, ac oddiwith y poenau corphorol hyn, derbyn fy enaid i'th dragwyddol danghneddys: Canys yr wyf yn llefaiti arnat gyd â Stephen, Arglwydd Iesu derbyn fy spryd. Act. 7.59,

9 de 6

dd d.

r.

n-

yn y-

n, d-

n-

l?

Y pedwerydd Meddwl.

M Eddwl nad yw yr hyn gwaethaf a eill marwolaeth ei wneuthur, ond anfon dy enaid yn gynt nac y mynnai dy gnawd, at Grift a'i lawenydd nefol: cofia mai'r hyn gwaethaf hwnw yw dy baith gorau, Y gwaethaf gan hynny o farwolaeth, fydd yn gynnorthwy yn hytrach nag yn niweid.

Tr Ochenaid ysprydol ar y pedwerydd Meddwl.

Arglwydd Iefu Crift, Iachawdwr pawb oll ar â ymddiriedant ynot ti: na thro heibio mor hwn fydd yn rhedeg yn ci drueni, at dy Râs, am ymwared a thrugaredd. O datcan y heferydd melys nginftiau fy enaid, yr hyn a adroddaift wrth y lleidr difeiriol ar y groes: sef, y dydd bwn y byddi gyd â Cc 2 m) fi ymmharadwys. Canys yr wyfi (gyd a'r Apottol) om henaid yn dywedyd wrthit ti, yr wyf yn deissyf fy ymddattodiad, a bbd gyd â Christ. Luc. 23. 43. Phil. 1, 23.

Y pummed Meddwl.

MEddwl (os wyt ti yn ofni marw) nad oes ym mynudd Sion un farwolaeth: Canys yr hwn sydd yn credu yn Ghrist ni fydd marw byth, Ioan. 11.25. Ac os wyt ti yn dymuno byw, yn ddiammau y mae y bywyd tragwyddol (i'r hwn y mae y farwolaeth hon yn dy ddwyn) yn orau o'r cwbl. Yno y mae yr holl ffyddloniaid a ymadawsant (gwedi gwneuthur diben ar eu trueni) yn byw gydâ Christ mewn hysrydwch: ac yno yr holl rai duwiol ydynt yn fyw a gant eu casclu allan o'u blinderau, i feddiannu yr orphywysfa dragwyddol gyd a'g ef.

Tr Ochenaid ysprydol ar y pummed Meddwl.

O Arglwydd, ti weli lid a malis Satan, yr hwn nid yw ddigon ganddo megis llew rhuadwy rodio oddiamgylch i geisio ein disa holl ddyddiau a nosweithiau ein bywyd, eithr y mae ef yn ei ddangos ei hun bryssuraf, pan so dy blant ti yn wannas, ac yn tynnu yn wessaf i'w diben. O Arglwydd cerydda ef, ac ymddissyn fy enaid. Y mae ef yn ceisio fy nychrynu i â marwolaeth, yr hon y mae fy mhechodau yn ei gwbl haeddu. Ond gâd ti i'th Yspryd glân ddiddanu sy enaid â diogelrwydd o fywyd tragwyddol, yr hwn a brynodd dy werthfawr waed. Esmwytha ar fy mhoen, chwanega sy ammyredd,

17

h

0

H

10

d

d

I

ia

2

A-

yn

23.

nn.

li-

ae

bl.

nt

là

ol

u,

a

SC

C

0.

d

ac (os dy fendigedig ewyllys yw) dibenna fy mlinderau: Canys y mae fy enaid yn deifyfu arnat gyd a'r hen Simeon fendigedig: yr awrhon Anglwydd gollwng fi dy wâs i ymadel mewn tanghneddyf yn ôl dy air. Luc. 2. 29.

Y chweched Meddwl.

M Eddylia wrthyt dy hun, pa fath fendith a roddodd Duw i ti vwchlaw llawer miloedd o'r byd, lle y maent hwy naill ai yn baganiaid, yr rhai nid ydynt yn addoli 'r gwir Dduw, neu yn ddelw-addolwyr y rhai ydynt yn gau-addoli y gwir Dduw: Ty di a fuoft fyw mewn Eglwys wir Gristianogawl, ac a gefaist râd i farw yngwir sfydd Grist, ac i gael dy gladdu ym medd gweision Duw, y rhai oll a wiliant am obaith Israel, cyfodiad eu cnawd yn Adcyfodiad y cysiawn. Act. 26. 6, 7. Luc. 14. 14.

Tr ochenaid ysprydol ar y chweched Meddwl.

Arglwydd Iesu Grist, yr hwn wyt yr adcyfodiad a'r bywyd, yn yr hwn pwy bynnac a gredo
a fydd byw, er iddo farw; yr wyf fi yn credu pwy
bynnac sydd fyw, ac yn credu ynot ti, na fydd ef byth
farw. My fi a wn y caf gysodi yn adcyfediad y
dydd olaf: o ran yr wyf yn ddiogel dy fod di fy
Mhrynwr yn fyw: ac er i bryfed yn ôl marwolaeth
ddifa y corph hwn, etto mi a gaf dy weled ti fy Arglwydd, am Duw yn y cnawd hwn. Canniadhâ gan
hynny o Grist, er mwyn dy chwerw angau a'th ddioddefaint, i mi fod y dydd hwnnw yn vn o'r rheini,
wrth ba rai yr adroddi di y farn hyfryd honno;
C c 4

sef: Deuwch chwi fendigedig blant sy nhad, meddiennwch y deyrnas a baratowyd i chwi cyn seiliad y byd. Mat. 25. 34. Joan. 11. 25, 26. Job. 29. 25, 26.

Y Seithfed Meddwl.

A Eddylia wrthit dy hun, fel y dioddefodd Crift drofot ti farwolaeth felldigedig, a digofaint Duw, yr hyn oedd ddyledus i'th bechodau di: Gal. 3. 13. a pha fath boen ofnadwy, a dialeddau creulon a ddioddefodd yr Apostolion, a'r Merthyron yn ewyllysgar er mwyn ymddisfyn stydd Grist, pryd y gallasent gael byw pe buasent yn rhagrithio neu yn si wadu es: pa saint mwy ewyllyscar y dylit ti fod i ymadel yn stydd Grist, gan fod i ti lai o boenau i'th pennydio, a mwy o foddion i'th ddiddanu?

Tr ochenaid ysprydol ar y seithfed Meddwl.

Arglwydd y mae fy mhechodau yn haeddu poenau vsfern, a marwolaeth dragwyddol; chwaithach y cospedigaethau tadol hyn, a'r rhai i'm cystuddi: Eithr o fendigedig Oen Duw yr bwn myt yn tynnu ymmaith bechodan y byd, trugarha wrthif, a golch ymmaith fy boll anwiredd, ath werthfawroccaf waed, a derbyn fy enaid i'th teyrnas nefol: canys i'th law di (o Dad) yr wyf yn gorchymmyn fy yspryd, a thydi am prynaist i, o Arglwydd, tydi Dduw y gwirionedd. Joan. 1. 29. Datc. 5. 1. Pfal. 31. 5.

Fr awrhon fe ddylai y clwyfus ddanfon am ryw Fugail duwiol dyscedig.

ift

nt

î:

ш

n

d

u

ti

ER dim ar a fo cofia (os bydd i ti fodd yn y byd) ddanfon am ryw Fngail duwiol bucheddol, yn gyffal i weddio drofot ti yn dy farwolaeth, (canys Duw yn y cyfryw achos a addawodd wrando gmeddian y prophwydi cyfiawn, ac Henuriaid yr Eglwys, Gen. 20. 7. Ier. 18.20. [ag. 5. 14, 15, 16.) ac hefyd ar dy gyffes a'th edifeirwch difrifol, i'th rhyddhau di oddiwrth dy bechodau. Canys fel y rhoddes Crist iddo ef alwedigaeth i'th sedyddio di i edifeirwch, er mwyn maddeuant pechodau: Mar. 1. 4. Act. 19 4. Felly y rhoes of hefyd iddo alwedigaeth a gallu ac awdurdod ar dy edifeirwch ith rhyddhau di oddiwrth dy bechodau. I Cor. 5. 4. 2 Cor. 10.8. mi a rof i ti agoriadau Teyrnas nefoedd, a pha beth bynnac a rwymech di ar y ddaiar, a fydd yn rhwym yn y nefoedd: a pha beth bynnac a ryddaech di ar y ddaiar, a ryddheuir yn y nefoedd. A thachefn, yn wir meddaf i chwi, y peth a rwymoch ar y ddaiar a rwymir yn y nefoedd, a pha beth bynnac a ryddhaoch ar y ddaiar a ryddhenir yn y nefoedd. Mat. 16. 19. ac 18.18. A trachefn, derbynniwch yr Yspryd glân, pechodau pwy bynnac a ollyngoch a ollyngir, a phechodau pwy bynnac a attalioch a attelir. Ioan. 20. 21. 23. Yr oedd yr athrawiaeth hon cyn hyned yn Egiwys Dduw, ac oedd 70b, canys y mae Elibu yn dywedyd iddo, pan fyddo Duw yn taro dyn a a lur ar et wely, fel y byddo ei enaid yn neshau i'r bedd, a'i fywyd ir dinistrwyr: os bydd gyd a'g ef gennad o ladmerydd, un o fil i ddangos i ddyn ei uniondeb: yna efe a drugarha wrtho, &c. Job. 33. 23. 24. Ac yn cydatteb i hyn medd St. Jaco, Os gwnaeth

gwnaeth y claf bechedau (ar ei edifeirwch a gweddi yr Henuriaid) hwy a faddeuir iddo. Jag. 5. 15. T wat i'r rhain awdurdod i gau y nefoedd, ac i draddodi (y pechadur aflan di-edifeiriol) i Satan. Datc. 11. 6. 1 Cor. 5. 5. Canys nid yw arfau eu milwriaeth hwynt yn gnawdol, eithr galluog trwy Dduw, i daflu i lawr, &c. Ac i fod a dial mewn parodrwydd yn erbyn anufydd-dod. 2 Cor. 4.6. T mae iddynt yr agoriad i ryddhau, am hynny y gallu

i roddi gollyngdod.

Nid yw yr Escobion, a Bugeiliaid yr Eglwys yn maddeu pechod trwy vnrhyw gyflawn awdurdod o honynt eu hunain, (canys felly yn vnig y mae eu Meistr Crist yn maddau pechodau) eithr yn weinidogawl, megis gweision i Grist a'i oruchwiliwyr, o herwydd ddarfod iw Harglwydd a'i Meistr roddi ei agoriadau yn eu hymddiried ffyddlawn hwynt; a hynny yw, pan fyddont yn mynegi neu yn adrodd, naill a'i yn gyhoeddus, a'i 'n ddirgel trwy air Duw y peth a rwymo, neu y peth a ryddhâo; a thrugareddau Duw i bechaduriaid edifeiriol, neu ei Farn i bechaduriaid styfnig di-edifeiriol: ac felly yn cymhwylo yr addewidion cyffredinol, neu fygythiau, i'r edifeiriol, neu i'r di-edifeiriol. Canys y mae Crist o'r nefoedd trwyddynt hwy (megis trwy ei weinidogion daiarol) yn adrodd pwy y mae ef yn ei ryddhau a'i rwymo, ac i bwy i'r egyr ef byrth y nefoedd, ac yn erbyn pa rai y caua efe hwynt. Ac am hynny nid ydis yn dywedyd, pechodau parai bynnac a arwyddoccaoch chwi eu bod yn cael en rhyddhau, eithr pechodau yr hwn y ryddhaoch chwi. Y maent hwy gan hynny yn rhyddhau pechodau, oblegit bod Crist trwy eu gweinidogaeth hwynt yn rhyddhau pechodau, megis y darfu i Grist trwy ei ddisgyblion ollwing Laz irus yn rhydd, Ioan. 11, 44. Ac fel na allai vn dwfr arall olchi ymmaith wahanglwyf Naa-

man, ond dwfr yr Lorddonen, (er bod afonydd eraill mor loiwon) oblegit bod yr addewid wedi ei gyfylltu at ddwfr yr Iorddonen, ac nid at afonydd eraill; felly er gallael o ddŷn arall adrodd yr vn geiriau, etto nid oes iddynt mor cyffelib nerth i weithio yn y gydwybod, megis y mae pan fyddont wedi eu hadrodd o enau Gweinidogion Duw: oblegir bod yr addewid gwedi ei gyfylltu at air Duw yn eu genau hwynt: foan 20. 22, 23. Canys hwynt hwy a etholodd efe, a alwodd, ac a neillduodd efe i'r gorchwyl hwn, ac iddynt hwy y gorchymynnodd efe weinidogaeth y Cymmod. Trwy eu fanctaidd alwedigaeth, a'u hordeiniad hwy a dderbynniasant yr Isprid glan, a'r gallu gweinidogawl o rwymo a rhyddhau. Hwynt hwy a ddanfonwyd allan gan yr Uspryd glân, i'r gorchwyl hwn, i'r hwn y galwyd hwynt. Act. 1. 24. Rhu. 1. 1. 2 Cor. 5. 18. Act. 13. 2. 24. Tit. 1. 5.

Ac y mae Crist yn rhoi gallu iw weinidogion i saddeu pechodau i'r ediseiriol, yn yr vnrhyw eiriau ac y mae ese yn dyscu i ni yngweddi yr Arglwydd ddymuno ar Dduw saddeu i ni ein pechodau: i siccrhau holl bechaduriaid ediseriol, sod Duw wrth ryddhâd ei weinidogion, trwy haeddedigaethau Crist yn cyslawn saddeu iddynt eu holl bechodau. Felly pa beth bynnac y mae Crist yn ei osod ar lawr yn y nes, in foro indicis, yn llŷs y farn, yr vn peth y mae ef yn ei adrodd ar y ddaiar, trwy weinidogion ei gymmod in soro panitentia, yn llŷs ediseirwch. megis y cymododd Duw y byd ag ef ei hun trwy Iesu Grist, felly y darfu iddo ef (medd yr Apostol) roddi i ni wenidogaeth y cymmod hwn.

2 Cor. 5.18.

2.

Yr hwn a'i danfonodd hwynt i fedyddio gan ddywedyd: ewch a assewch yr holl cenedloedd, gan en bydyddio hwynt, &c. A'i darfonodd hwynt hefyd

i ryddhau pechodau, gan ddywedyd, fel y danfons odd fy nhâd fi, felly yr wyf finnen yn eich dairfin chwithau: pechodun pwy bynnag a ryddhabch a ryddheuir iddynt. Ioan. 20. 22. 23. Mogis gan hynny na ddichon neb fedyddio (er iddo arfer yr vn dwfr a'r geiriau) ond yn vnig y gweinidog cyfreithlawn, yr hwn a alwodd Crift ir fwydd ddwywawl bon, ac y rhoddes iddo awdurdod ynddi: Heb. 7. 4. Felly er gallu o eraill gyssuro à geiriau da, etto ni eill fr vn ryddhau oddiwrth bechod, ond yn wnig it rhai y gorchymynnodd Crist y Weinidogneth sanctaidd, a'i air o gymmod idaynt, 2 Cor. 2. 10. ac 3. 18. Ac am ei Absolusion hwynt, y mae Crist yn dywedyd, yr bwn ach gwrandawo chwi am gwrendy innan: Luc. 10,16. Mewn achos amheus di a ofynni gyngor i gyfreithiwr doeth: ymherygl clefyd di a ofynni gyfarwyddyd dy phyfygwr dyfcedig; ac onid oes dim perygl mewn ofn damnedigaeth, i bechadur fod yn farnwr iddo ei hun ?

Caluin ddyscedig sydd yn dangos y pwynt hwn yn dra-eglur: Ethomnes mutuo nos debeamus con-Solari, &c. Medd ef, or bod in ddyledus ini gyffurg a nerthu y naill y llall yn hyder trugaredd Dduw, etto yr odymni yn gweled fod y gweinidogion gwedi en gorchymmyn ai hordeinio megis yn dystion, ac yn feichiau i fiorban ein cydwybodan o faddenant pechodan: yn gymmaint ac y dywedir en bod hwy yn rhyddhau pechodau, ac in gollwng eneidian in thyddion. Coffed pob dyn ffyddlawn gan bynny, y dylai efe (os bydd efe oddifenn wedi ei orthrymmn a'i gystuddio gan bwys ei bechod) nad esgluso y cymmorth a'r ymwared y mae'r Arglwydd yn ei gynnyg iddo ef, sef yw bynny wneuthur o honaw (er mwyh esmwythan ei gydwybod) gyffes neillduol o'i berhodau wrth ei Fugail a deisyfu ei neillduol gyunarthwy ef, yn grsfur a diddanweb in enaid: swydd yr bwn

ym (po gyhoeddus ac yn neillduol) weinidogaethu di-

ddanweb Efengylaidd i bobl Ddum.

Y mae Beza yn mawr ganmol yr arfer hon, A Luther yn dywedyd, mai gwell dedd ganddo ef golli miloedd o fydoedd, na chynnwys taflu cyffes neillduol allan or Egluys. Yr oedd ein Eglwys ni erioed yn llwyr ymddiffyn y gwirionedd o'r athrawigeth hon; and yn dra-chyfion a ddiddymrhodd yr Anghriftnogawl gamarfer o'r babeidd gluftgystes, yr hon y maent hwy yn ei gymmell ar enei-diau Cristianogion, megis aberth dybuddol, a thâl haeddedigol am bechod: gan wascu eu cydwybodan i gyffeffu, pryd y byddont heb deimlad o gledi, ac i ruto en holl bechodau, yr hyn fydd amhoffibl; megis y gallont hwy, yn y modd hyn wybod dirgelion pawb, yr hyn yn fynych fydd yn digwydd ei fod yn beryglus, nid yn vnig i'r gwerin, eithr i awdurdodau cyffredinol hefyd. Eithr gwirionedd gair. Dun yw, na ddichon vn dŷn a gafas erddau yn Eglwys Rufain rhyddhau pechadur yn vnion: O blegit agoriadau rhyddbad neu absolution ydynt ddau: vn. ydyw agoriad yr Andurdad a hwnnw yn vnig sydd eiddaw Crist; Date. 3. 7. Marc. 2. 7. Luc. 5. 21. Y llall ydyw agoriad y weinidogaeth, a hwn y mae ef yn ei roddi iw weinidogion ei hun, y rhai am hynny a elwir yn meinidagion Crist: Gornobwilmyr Dirgeledigaethan Dun: cennadau y Cymmod, Escobion, Bugeiliaid, Henuriaid, &c. Mat. 16. 19. 1 Cor. 4. 1. 2 Cor. 5. 20. 1 Cor. 12. 10. 1 Ioan. 4. L. Ler. 25. 19. Loan. 29. Mat. 27. 4. Eithr nid ordeiniodd Duw erioed yn y Testament newydd, un offeiriadaeth i aberthu, ac nid yw yr enw Hierena yr hyn yn briodol a arwyddocca. Sacerdos sef osfeiriad i aberthu, wedi ei roi ar vn swyddog i Griff yn yr holl Destament Newydd. Ac nid ydym ni yn darllain am yr vn a gyffesfedd wrth

T

. 3

with offeiriad yn yr holl Destament Newydd, ond vn, a hwnnw oedd Indas. Ac nid oes yr vn gwir offeiriad yn y Testament Newydd, ond Crist yn vnig. Ac nid oes vn rhan oi offeiriadaeth ef iw chwplau ar y ddaiar, ond yr hyn y mae ef yn ei gyflawni yn y nefoedd, trwy wneuthur cyfryngdod trofom ni. Heb.7.15, 24, 27. Heb.8.4. Wrth weled gan hynny nad ordeiniodd Crist vn drefn ar offeiriadau i aberthu: a bod yr offeiriadau pabaidd yn goeg ganddynt gael eu galw yn weinidogion yr Efengyl, i'r rhai yn vnig y gorchymynnodd Crist ei agoriadau, y mae yn digwydd yn angenrheidiol na eill vn offeiriad pabaidd nac escymuno na rhyddhau vn pechadur yn vnion, ac nad oes iddynt ddirn cyfiawnder cyfreithlawn i ymmyrryd ag agoriádau Crift. Eithr pid y camarfer Anghriftnogawl o'r ordeinhad oruchel hon, a ddylai fwrw i lawr yr arfer gyfreithlawn o honi rhwng Cristianogion a'u Bugeiliaid mewn cyflyrau o gyffudd cydwybod, o herwydd yr hyn yr ordeiniwyd hi yn bennaf.

Ac mewn gwirionedd nid oes vnrhyw foddion mor odiaethol i oftwng calon falch neu i adcyfodi yspryd goftyngedig, ac ydyw yr ymddiddan ysprydol hwn rhwng y Bugeiliaid a'r bobl osodedig tan eu dwylaw hwynt. Os oes gan hynny vn pechod yn pwyso ar dy gydwybod, cyfaddef ef wrth weinidog Duw: gofyn ei gyngor ef, ac os gwir edifarhei, derbyn ei rhyddhad ef. Ac yno nac ammau in foro conscientia, sef yn llŷs dy gydwybod, na bydd dy bechodau wedi eu maddau yn ollawl ar y ddaiar, cystal a phe bait ti yn clywed Crist ei hun in foro indicij, sef yn llŷs y farn yn adrodd maddeuant am danynt yn y nesoedd. Qui vos andit, me audit; yr hwn ach gwrandamo chwi, am gwrendy i. Luc. 10. 16. Prawf hyn, a dywaid i mi oni chei di fwy

essemwythder yn dy gydwybod, nac a ellir ei adrodd mewn geiriau. Pe bai ddynion halogedig yn yftyried Teilyngdod y galwedigaeth tra-vchel hwn, hwy a barchent y galwedigaeth yn fwy, ac a anrhydeddent

y gwyr fydd ynddaw.

Fe wnai 'r clwyfus yn dda (wedi esmwythhau ei gydwybod, a derbyn ei ryddhad a chael rhif addas o Gristianogion flyddlawn i vno ag ef) dderbyn y Sâcrament sanctaidd o Swpper yr Arglwydd, iw gyssuro ef yn ei sfydd, ac i ddigalonni y cythraul yn ei ymgyrchau. O herwydd hyn y mae y gymanfa O Nice yn galw y Sacrament hwn viaticum, sef llyniaeth yr enaid iw daith. Ac er bod Swpper yr Arglwydd yn orchwyl eglwyfig, etto yn gymmaint a darfod i'r Arglwydd (yr ordeinwr cyntaf) ei gyssegru mewn tŷ neillduol, Math. 16.18. a bod St Paul yn galw tâi Cristianogion yn Eglwysi i Grift: a bod Crift ei hun wedi addo fod ynghanol y ffyddlonniaid, lle byddo dau neu dri wedi ymgynnull yn ei enw ef. Rhuf. 16. 5. Philem. 2. Mat. 18. 20. Ni welaf fi reswm, O bydd Cristianogion yn deifyfu (pan fyddont mor glaf na allant ddyfod i'r Eglwys) Na allant dderbyn, ac na ddylai y Bugeiliaid weinidogaethu y Sacramentau iddynt gartref. Y mae ef yn dangos mwy o aneallgarwch na gwybodaeth, yr hwn fydd yn tybied fod hyn yn archwaethu o'r offeren neillduol: Canys yr offeren a elwir yn neillduol, nid o ran ei dywedyd mewn tŷ neillduol, ond o blegit (mal y mae Escob Jewel yn dyscu allan o Aquinas) bod yr osleiriad yn derbyn y Sacrament ei hun heb ei gyfrannu i eraill, ac yno y mae yn neillduol, er bod yr holl blwvfolion yn brefennol, ac yn edrych arno. Y mae cymmaint o ragoriaeth rhwng y Cymmun hwn, a'r eulun An-ghriftnog awl o'r offeren neillduol, ac fydd rhwng nêf ac vstern. Oblegit yn y Commun mewn neillduol

duol deula ar y cyfryw achos digwyddedig, yr ydis yn dilyn ordinhad Crist: y mae llawer or brodyr thyddlawn yn ymgyfarfod, yn ares y naill am y llall: yr ydis an cofio marwolaeth Crift, ac yn ei dangos, ac y mae y Gweinidog gyd â'r ffyddionniaid a'r dyn clwyfus yn Cymmuno. Mae yr athro Catuin yur dywedyd, ei fod efe o ewyllys ei galon yn canniattau rboddi'r Cymmun ir rhai clwyfus pan fyddo rachos yn gofyn. Epift. 51. Ac mewn man arall y mae ef yn dywedyd, fod llawer o ryfymmau trymmion yn ei gymwell ef, fel na allai naccau Swpper pr Arglwydd i'r claf. Epist. 36. Etto mi a ddymunwn ar yr holl Griffianogion ei dderbyn yn fynyeh yn en hiechyd, yn enwedig unwaith bob mis efo r holl Eglwys. Canys yno ni fydd rhaid iddynt hwy gasclu eu cyseillion ar y fath achos, na bod eu hunain mor gythrybledig eisfau y Cymmun. Canys fel'y mae 'r Athro Perkins yn dywedyd yn rhagorol, nid yw ffrwyth a north y Sacrament i'w rwymo with yr amser y derbynier ef ynddo: eithr y mae yn ymestyn at yr holl amfer o fywyd dyn a'r y fo yn ol: nerth yr hwn, pe bai ddynion yn ei gwbl ddeall, ni byddai raid moi mynych gynghori hwynt iw dderbyn.

Fastores omnes hic exoratos vellem, vt in huius contronersia statum penitius introspiciant; nec sideles ex hac vita migrantes, & panem vita petentes, viatico suo frandari sinant, ne lugubris in ijs adimpleatur lamentatio: Paruuli panem petunt, & non sit qui frangat eis. Lam.4. Admonitio ad pa-

Stores.

Yn gymraeg fal hyn: Mi a ddymunwn ar yr holl fugeiliaid edrych yn yftyriol ir ddadl hon, ac na adawont i'r rhai ffyddion a fyddo yn myned o'r bywyd hwn, ac yn ceisio baru y bywyd, gael eu siommi am eu llyniaeth; rhag ofn i'r galarnad trift hwnww

gael

1

d

fe

a

r

d

6

I

gael ei gyflawni ynddynt bwy: sef y plant a ofynnant

fara, ond nid oedd a dorrei iddynt, Galarn.4.4.

Felly pan fyddo dŷn o fuchedd drygionus yn marw, fe a eill ddywedyd wrth Angau, mal y dywedoedd Ahab with Eliah, A gefaist ti fi o fyngelyn? 2 Bren. 22. 20. Ac o'r tu arall pan fyddis yn dywedyd i'r pechadur edifeiriol fod Angau yn curo wrth ei ddrws, ac yn dechrau edrych yn ei wyneb; efe a eill ddywedyd am angau mal y dywedodd Dafydd am Ahimaaz, Deled a chroefaw wrtho, o blegit y mae ef yn wr da, ac yn dyfod â newyddion da: efe yw cennad Crift, ac fydd yn dwyn i mi newyddion llawen o fywyd tragwyddol. Ac megis yr oedd y mor coch yn anoddyn i lyngcu yr Aiphtwyr i ddynystr, ac yn llwybr i'r Ifraeliaid iw tywys i feddiant gwlad Canaan. Felly y mae marwolaeth i'r drygionus yn geuffos i fyned i vsfern a damnedigaeth; ond ir duwiol yn borth i fywyd tragwyddol, ac i iechydwriaeth. Ac un dydd o farwolaeth fendigedig, a wna iawn am holl flinderau bywyd chwerw.

Pan fŷch di gan hynny yn deall fod dy enaid yn ymadel a'th gorph, gweddia a'th tafod os gelli, ac oni elli, gweddia yn dy galon, ath feddwl y geiriau hyn, gan ofod golygon dy enaid ar *Iefu Grift* dy Iachawdwr.

Gweddi wrth roddi yr Yspryd i fynu.

Oen Duw, yr hwn trwy dy waed a dynnaist ymmaith bechodau y byd: trugarha wrthyf bechadur, Arglwydd Iesu derbyn fy Tspryd. Amen. Ioan, 1, 29. Ast. 7.59.

Pan fyddo y dŷn slwyfus yn ymadel a'r byd, gno eled y ffyddlonniaid a fyddo yn bresennol i lawr ar eu gliniau, i orchymmyn ei enaidi Dduw yn y geirian byn, neu'r cyfryw.

Rafusol Dduw a thrugaroccaf Dad, yr hwn wat yn noddfa a nerth i ni, a chymmorth hawdd ei gael mewn cyfyngder; dercha lewyrch dy wyneb yn gariadol yn hyn o bryd ar dy wâs, yr hwn fydd yn dyfod yr awrhon'i ymddangos yn dy wydd: Golch ymmaith Arglwydd daionus, ei holl bechodau ef trwy haeddedigaethau gwaed Crift, fel nas rhodder hwynt fyth yn ei fauch. Chwanega ei ffydd, ymddiffyn a chadw ei eraid yn ddiogel rhag diafol ai holl Angelion diffaith. Diddana ef a'th làn yspryd, pår iddo ef yn awr wybod mai ty di ydyw ei Dad cariadol, ai fod efe yn fab i ti trwy Fabwys a Rhad. Gwared o Grift Iefn, werth dy waed dy hun, a nâd iddo efe fod yn golledig, yr hwn a brynaist di mor werthfawr. Derbyn ei enaid, sel y derbynniailt di y lleidr edifeiriol i'th paradwys nefol, Gad i'th Angelion sandaidd ei ddwyn ef yno, megis y dygafant enaid Lazarus: a channiadhi iddo adcofydiad llawen yn y dydd diwaethaf. O Dâd, eurglyw arnom trofto ef, a chlyw dy Fab dy hun ein vnig Gyfryngwr, yr hwn sydd yn eistedd ar dy ddeheulaw, trosto ef a ninnau oll: er mwyn haeddedigaethau y chwerw angau a'r dioddefaint, yr hyn a oddefodd efe drofom ni. Mewn diogel obaith o'r hyn, ni orchymynnwn ei enaid ef i'rh ddwy law tadol yn y weddi fendigedig, yr hon a ddyfcodd ein Iachawdwr yn holl amfer ein trallodau i ddywedyd wrthit.

Ein

7

tr

fa

ff)

E

gi

eg

To

pa

yn

E

Ein Tad yr bron, &cc.

Hyn yma am arfer diwioldeb wrth farw yn yr Arglwydd.

Yma y canlyn yr arfer o dduwioldeb wrth farw tros yr Arglwydd, neu o achos yr Arglwydd.

VR Arfer o dduwioldeb with farw tros yr Argl-

wydd a gyfenwir Mertbyrdod.

7

on dd eb

1:

oas

d,

ol

àn

W

dy

yol.

gis do

d,

un

dg

e-

yr th

aw

in

yd

in

Merthyrdod ydyw y diftiolaeth, yr hon y mae Cristion yn ei ddwyn i athramiaeth yr Efengyl, trwy ddioddef pob mâth ar farwolaeth: i wabodd llaweroedd, i nerthu a chyd-ffurfio pawb i gosseidio ei gwirionedd. I'r fath ymma a'r farwolaeth y mae Crist yn addo coron: Bydd di ffyddlon hyd y diwedd ac mi a roddaf i ti goron y bywyd. Datc. 2. 10. Yr addewid hon yr oedd yr Eglwys yn credu iddi gystal, megis y galwafant Ferthyrdod.ei hun yn Goron. A Duw, i annog Cristianogion i fyned yn galonnog am y gynglwyst hon, a fynnai trwy ei ragwybodaeth, i Stephen y Merthyr cyntaf gael ei enw allan or gair Coron. [yn Roeg.]

Y Mae tri rhywogaeth ar Ferthyrdod:

1. Sola voluntate, mewn enyllys yn vnig, megis loan yr Efangylwr, yr hwn (wedi ei ferwi mewn pair llawn o olew) a ddaeth allan wedi ei eneinio yn hytrach nai ferwi, ac a fu farw o henaint yn Ephesus.

2. Solo opere, mewn gweithred yn unig, megis y

gwirioniaid o Bethlehem. Mat. 2.

3. Voluntate & opere, yn gystal mewn ewyllys, a gweithred: Megis yn y Brif-Eglwys, Stephen, Polycarpus, Ignatius, Laurentius, Romanus, Antiochanus, a miloedd. Ac yn ein dyddiau ninnau Cranmer, Latimer, Hooper, Ridley, Farrar, Bradford, Philpot, Sanders, Glouer, Taylor, ac aneirif o rai eraill: zêl cynnes y rhai hynny i wirionedd Duw, a'i dygodd i eiriaf-dân Merthyrdod, i felio ffydd Crift. I Pet. 2. 19. Nid creulondeb y farwolaeth, eithr gwiriondeb, diniweidrwydd, a fancteiddrwydd yr achos sydd yn gwneuthur Merthyr. Ac nid yw cydwybod gyfeiliornus yn ddigon o achos i oddef Merthyrdod: oblegit gwybodaeth yng-Air Duw fydd raid i hyfforddi cydwybod ynghalon dyn. Can's yr rhai a laddafant yr Apostolion, yn eu cydwybodau cyfeiliornus oeddynt yn tybied fod yn gwneuthur gwasanaeth da i Dduw. A Phaul o Zel, oedd yn chwythu bygythiau, a chelanedd yn erbyn Seinctian yr Arglwydd. Ioan. 16. 2. Act. 9. 1. Philip. 3. 6. Yr awrhon pa vn a wna achos ein Offeiriaid a'n Myneich Rhufeiniaidd, a'i bod mor sanctaidd, vnion a dinimeidiol, ac y gall ddiofalhau a ficerhau eu cydwybodau, i ddioddef marwolaeth ac î roddi pwys a goglyd eu tragwyddol iechydwriaeth arni: Bydded Epistol St Paul at yr hên Ruseiniaid (eithr yn erbyn ein Rhufeiniaid newyddion Anghristnogawl) yn farnwr. Ac fe ymddengys yn eglur, fod yr athrawiaeth, yr hon a ddyfcodd St Paul ir hên Eglwys o Rufain, yn vnich yn y gwrthwyneb mewn 26 O sylfaenol byngciau gwir grefydd, i'r hon y mae 'r Eglwys newydd o Rufain yn ei ddyscu a'i maentumio: Canys yr oedd St Panl yn dyfcu y brif Eglwys o Rufain. I. Mai

1. Mai o râs Duw y mae ein etholedigaeth ni, ac nid ex pranifis operibus, fer o'n gweithredoed rhagweledig. Rhuf. 9. 11. Rhuf. 11. 5. 6.

2. Ein bod ni yn cael ein cyfiawnhau o flaen Dew trwy flydd yn vnig, heb weithredoedd da, Rhuf. 3.

20. 28. Rhuf. 4. 2. &c. Rhuf. 1.17.

3. Nad yw gweithredoedd da yr adgenedledig ou teilyngdod en hunain yn hueddedigol, fet yn gyfryw ac a ddichon haeddu y nefoedd. Rhuf. 8. 18. Rhuf. 11.6. Rhuf. 6. 23.

4. Mai y llyfran hynny yn vnig ydynt ymadtoddion Dum, ar Serythur Awdurdedol yr rhai a draddodasid i gadwraeth, ac i ymddiried yr Iuddewon. Rhuf. 3. 2. ac 1. 2. ac 16. 16. yr Apochrypha nid yn yr ad

ydoedd gyfryw.

1

r

٧

1

n

r

u

h

n

n

n

ıl

i

5. Fod yr Scrythyrau Sanctaidd gyd a'g Awdurdod Duw. Rhuf. 9. 17. ac 3. 4. ac 11. 32 yn cyttuno â Gal. 3. 22. Am hynny vwchlaw Awderdod yr Eglwys.

6. Fod yn rhaid i bawb yn gyffal gwyr llŷg a gwyr llên, ar a fynno fod yn gadwedig, fynych ddarllain a gwybod yr Scrythyrau Sanctaidd yn hyspys, Rouf. 15. 4. ac 10. 1. 2. 8. ac 16. 26.

7. Fod yr holl Lunian a wneler o'r gwir Ddaw, yn ddelwau llygredig. Rhuf. 1. 23. ac 2. 21.1iw

cydfynnied.

8. Nad yw plygu y glîn yn grefyddol o flaen delw, neu addoli vn creadur, ond gwir ddelwaddoliaeth, Rhuf. 11.4. a gwafanaeth celwyddog. Rhuf. 1. 25.

9. Na ddylem ni weddio at neb ond at Dduw yn vnig, yn yr hwn yr ydym ni yn Credu. Rhuf. 10. 13.14. ac 8. 15. 27. Am honny nid at Seinstiau nag Angelion.

10. Mai Crist ydyw ein vaig Gyfryngwr yn y

nefoedd. Rhuf. 8. 34. ac 5. 2. ac 16. 27.

11.Nad Dd 3

T

ac

r.

ac

R

oft

ch

rh

thi

he

ba

râs

fel.

16.

ym

Eg

Rh

Ru

era

ddy

Bar

nin

ffyd

hên

ag I

that

ond upprydol aberth Cristianogion ddim arall, ond upprydol aberthu eu heneidiau a'i cyrph i wasanaethu Duw mewn sancteiddrwydd, a chyfiawnder, Rhuf. 12, 1, ac 15, 16. Am hynny nid ees wir aberthiad ar Grist yn yr Offeren.

12. Fod yr addoliad duwiol yr hwn a elwir doulid yn gystal a latria yn perthynu, i Dduw yn vnig. Rhuf. 1. 9. ac 12. 11. ac 16. 18. iw cydfyn

nied.

13. Fod yr holl Griffianogion i weddio at Dduw

yn eu Tafodiaith eu hun Rhuf. 14. 11.

cyflwr llygredigaeth, ewyllys rhydd at ddaioni, Rhuf. 2. 18. &c. 26 9. 16.

15. Fod trachwant yn yr adgenedledig yn bechod.

Rhuf. 75 1. 8. 10. 100 000 000

gras ex openet openato, or gwaith gwneuthuredig, eithr maent yn arwydd ac yn insel fod y gras wedisei roddi yn barod i ni. Rhuf. 4, 11, 12, ac 2,

byd hun fod yn ddiogol o'i iechydwriaeth, Rhuf. 8,

9116 2 5 &c.

with Na ddichon yn dyn yn y bywyd hwn yn ôl cwymp Adda berffaith gyflawni gorchymynnion Duw Rhuf. 7. 100 &c. Rhuf. 3, 19. &c. Rhuf.

fwydydd neu ddyddiau, yn ddelw-addoliaeth. Rhuf.

14.3,5.6, 17, 23

beth sydd yn ein gweuthyd ni yn gyfiawn o flaen Duw. Rhuf. 4. 9, 17, 23,

21. Fod chand Crist wedi ei wneuthur o had Dafydd;

22. Fod yr holl wir Griftianogion yn Scinellau, ac nid yr rhai y mae 'r Pâb yn ai cyffegou, Rhuf. 1.7. Rhuf. 8. 27. ac 15. 31. 2c 16. 1. ar 15. ac 15. 25.

23. Mai ipse ese Crist, Daw yr dangueddys: ac nid ipsa hi y Forwyn a yssygai ben y Sarph.

Rhuf. 16. 20.

oftyngedig a thalu teyrnged i'r Awdurdodau garwchel, liynny yw i'r fwyddogion y rhai fydd yn dwyni
y cleddyf. Rhuf. 13. 1. 2. &c. Ac am hynny mae'n
rhaid ir Pab, ac it holl Breladiaid; fod yn oftyngedig iw Emerodrwyr, Brenhinoedd, au Pennaethiaid, onis mynnant ddwyn damnedigaeth ar eu
heneidiau, megis Bradychwyr, y rhai a wrthwynebant Dduw'a'i Ordeinhâd ef. Khuf. 13.1.

25. Mai Paul (ac nid Petr) a ordeiniwyd trwy râs Daw I fod yn brif Apostol i'r cenedloedd, ac felly yn ddigwyddedig i Rufain prif Ddinas y cenedloedd: Rhuf 11, 15, 16, 19, 20, &c. Rhuf 11, 14, ac

16. 4.

26. Y dielion Eglwys Rufain gyfeiliorni, a chwympo ymmaith oddiwrth y gwirionedd, cyffal ac Eglwys Ierufalem, neu va Eglwys neillduol aralli

Rhuf. 11. 20. 21. 22.

A chan weled fod yr Eglwys newydd godiad o Rufain, yn yr rhain, ac mewn aneirif o byngciau eraill, yn dyfcu y gwrthwyneb yn vnion ir hyn a ddyfcodd yr Apoffol i'r Eglwys gyntaf o' Rufain: Barned Duw ar llythyr hwn rhyngddynt hwy a ninnau, pwy o honom fydd yn fefyll yn y wir hên ffydd Garhelie, yr hon a ddyfcodd yr Apoffol i'r hên Rufeinaid. Ac oni wnaethom ni yn dda ymadel ag hwynt hwy, cyn belled ac y darfu iddynt hwyhau ymadel ag athrawiaeth yr Apoffol? A pha

vn orau a'i dychwelyd at wirionedd St Paul, ai aros yn oefdadol yn ymryfuffedd Rhufain? ac os yw hyn yn wir, yna cymmered y mynachod a'r offeiriaid pabaidd ofal, ac arfwydant, rhag ofn nad yw hi flydd, ond tynnach, na gwirionedd, ond bradwriactin ina chrefydd, ond gwrthryfel, (yn dechrau wrth yr afon Tiber, ac yn diweddu wrth y pren teircainge a elwir Tibwrn) yr hyn yw achos eu marwoiaeth hwynt: A chwedi eu hanfon o ymryfongar fangre gwrthgiliog, yn hytrach nac o eisteddle Appostolaid tanghneddefus; o ran nas gallant hwy gael en cynnwys i budo deiliaid i dorri en llyfau, a thypnu eu hyfydd-dod oddiwrth eu Brenin, i gyfodi gwrthryfel, i ennyn difrodiaeth, i frathu ac i wenwyno Brenhinefau, i ladd ac i lofruddio Brenhinoedd, i chwythu i entrych awyr holl Bennaethiaid y deyrnas a Phowdwr gwn: Y maent hwy yn taffu en cyrph eu hunain, yn ddibris iw crogi, ac iw dihenyddio yn faelodau: (au heneidiau yn gadwedig, os perthynant i Dduw,) yr wyf yn dymuno y cyfryw anrhydedd i holl Seinctiau y neb fydd yn eu hanfon hwynt. Ac y mae i mi achos gyfiawn i ofni, na ddichon gwrthiau dwy Arglwyddes Lypsius, Bachgen Blunfton, gwelld Garnet, a phedog danlyd y Morwynion gadw mor gwyr hyn yn ddiangol, ac yn ddi-euog o fod yn llofruddiaid iddynt en hunain, yn hytrach nac yn Ferthyron i Grift.

A pha fath ar gydwybod y gall vn pabist alw Garnet yn Ferthyr, pryd yr oedd ei gydwybod ei hun yn ei drechi ese i gyfaddes, mai am fradwriaeth ac nid am grefydd yr oedd ese yn marw? Ond os yw osleiriadau y fath Esengyl Bowdwr gwn yn Ferrhyron, y mae yn rhyfedd gennyf si pwy a ddichon sod yn llosruddion? Os ydynt hwy yn Seinchiau, pwy ydynt Scithiaid? A pha rai ydynt Ganibaliaid, os hwynt hwy ydynt Gatholiccaid?

Ond

e fa

h

f

t

t

ľ

C

os

n

d

ni.

i-

u

n

Ond gan adael yr rhain, os mynnant fod yn fudr, iaros yn ei budreddi yn oefdadol, gadewch i ni (i ffyddlondeb yr rhai y gorchymynnodd yr Arglwydd ei wir flydd, megis depositum, sef trysawr gwerthfawr, 1 Tim. 6. 20.) weddio ar Dduw, ar allael o honom ni arwain bywyd fanctaidd, cyfattebol i'n flydd fanctaidd, mewn Duwioldeb tu ag at Grift, ac vfydd-dod at ein Brenin: Dihar. 24. 21. 1 Pet. 2.17. Mal os ein Jachawdwr a'n cyfrif ni fyth yn deilwng o'r anrhydedd honno, i ddioddef Merthyrdod er mwyn yr Efengyl, pa vn bynnac a'i trwy losci yn gyhoeddus, megis yn nyddiau y Frenhines Mari, a'i trwy gael ein llofruddio yn ddirgel, megis yn nhŷ 'r Inquifition fef yr holiad, neu i. oddef ein cigyddio yn gelaneddau megis yn y gosper ym Mharis: neu i gael ein chwythu i fynu ganbowdr gwn, megis i'r amcanwyd i lys y Parlement: y gallom ni gael y gras i weddio am gynnorthwy eilân Yspryd, i nerthu ein gwendid, ac i ymddiffyn ei achos ef: megis y bôm ni yn felio a'n marwolaethau y gwirionedd Efangylaidd, yr hwn yr ydym ni yn ei addef yn ein bywyd. Megis y byddom holl ddyddiau ein bywyd yn fendigedig trwy ei air ef, yn nyddiau ein marwolaeth yn fendigedig yn yr Arglwydd; ac y nydd y farn yn fendigedig gan ei Dad ef, Canniadha bynny Arghwydd Iefu. Amen. Luc. 11.28. Datc. 14. 13. Mat. 25, 34. Dad. 22. 20.

or

he

4

11

11

3

t

f

Ymddiddan hyfryd rhwng yr enaid ai Iachawdwr, ynghylch haeddedigaethau ffrythlawn ei ddioddefaint cyffuddiol ef.

Yr Enaid.

A Rglwydd pa ham y golchaist di draed dy ddis-

Crist. I ddyscu i ti pa fodd y mae iti dy baratoi

dy hun i ddyfod i'm Swpper i.

En. Arglwydd pa ham y golchit ti hwynt dy bunan? Ioan. 12.14.

Cri. I ddyfeu i ti oftyngeiddrwydd os mynni di

fod yn ddifcybl i mi.

En. Arglwydd pa ham y darfu i ti o flaen dy farwolaeth, ofod allan dy Swpper divaethaf? Luc. 22.19.

-Cri. Fel y gellit ti gofio yn well fy marwolaerh i, a bod yn ddiogel fod yr holl haeddedigaethan a darddodd o honl yn eiddot ti.

En. Arglwydd pa ham yr a'it ti i'r fath le ac y

gallai Judas gael gafael arnat ? Toan. 18. 4.

Cri. Fel y gellych ti wybod fyned o honof fi mor ewyllyfgar i ddioddef am dy bechod di, ac yr aethott ti erioed i gyffe yn y byd i wneuthur pechod.

En. Arglwydd pa ham y dechrenaist ti dy ddio-

ddefaint mewn Gardd? Ioan. 18. 1.

Cri. O Blegid mai mew Gardd y cafas dy be-

chod ti ei ddechreuad gyntaf. Gen. 3.3.

En. Arglwydd pa ham y darfu i'th tri etholedig discybl gwympo yn eu trwm gwsc, pan oeddit ti yn dechrau myned i'th lychwys ath boen? Mat. 26.

40.

Cri. I ddangos mai fy fi fy hunana weithredoedd

orchwyl dy Brynedigaeth di. Esa. 63. f.

En. O Arglwydd pa ham yr ydoedd cynifer o ddichellion ac o faglau wedi eu gosod am danat ti? Mat. 26. 4.

Cri. Fel y gallwn i dy waredu di o holl faglau yr

heliwr ysprydol. Psal. 92. 3.

En. Arglwydd pa ham y gydewit ti i Judas (oedd yn dy fradychu) dy gufanu? Math. 26.

Cri. Megis trwy oddel geiriau gwefusan twyllodrus, y gallwn yno ddechrau talu iawn am bechod, lle y dygasai Satan ef gyntaf i'r byd. Gon. 3. 4. 5.

En. Arglwydd pa ham y mynnit ti dy werthu am

30 o ddarnau arian. Math. 27. 3.

Cri. Fel y gallwn ni dy ryddhau di o gaethiwed tragwyddol.

En. Arglwydd pa ham y gwaeddaist ti trwy 1,

fath lefain cryf a dagrau? Math. 26.39.

Cri. Fel y gallwn i ddiffoddyd creulondeb cy fiawnder Duw, yr hwn oedd mor danbaid wedi ei ennyn yn dy erbyn di

En. O Arglwydd pa ham yr oeddyt ti mor ofnus, ac ith daflwyd i'r fath chwys o ddefnynnan gwaed-

lyd ?

Cri. Mal gan ddioddef y digofaint dyledus i'th pechodau di, y gellit ti fod yn fwy diofal yn dy farwolaeth, a chael mwy o gyffur yn dy wrthwyne, bion.

En. Arglwydd pa ham y gweddiaist di mor fynych, ac mor ddifrifol, am fyned or cwppan hwnnw

eddiwrthit ? Math. 26. 39, 42, 44.

Cri. Fel y gellit ti ddeall echryssonrhwydd y felldith honno a'r digofaint, yr hon er ei bod yn ddyledus i'th bechodau di,yr oeddwn i y pryd hynny yn ei yfed, ac yn ei oddef trosot. Gal. 3.13.

En.

En. Arglwydd pa ham y darfu i ti ar ol dy ddymuniad, ostwng dy ewyllys dy hun at ewyllys dy Dad?

Cri. I ddyscu i ti pa beth a ddysit ti ei wneuthur yn dy holl flinderau: ac mor fodlon y dylyt ti ymroi i oddef trwy ammynedd y gwrthwyneb, yr hyn a weli di ei fod yn dysod oddiwrth law gysiawn dy Dâd nefol.

En. O Arglwydd i ba beth y chwysais di ddagrau o ddyfr a gwaed? Luc. 22. 44.

Cri. Fel y gallwn i dy lanhau di oddiwrth dy

feiau duon a'th anafau gwacdlyd.

Br. O Arglwydd pa ham y mynnit ti dy ddal, pryd y gallesit ti ddiangc gan dy elynion? Luc. 22.

di a'th taflu i garchar, i'r tywyllych eithaf. Mat.

5. 25.

En. Arglwydd pa ham y myunit ti i'th holl ddif-

cyblion dy adael, a ffoi ymaith? Mat. 26. 56.

Cri. Fel y gallwn ni dy gymmodi di â Duw, gan yr hwn yr oeddit tithau yn cael dy adael am dy bechod.

En. Arglwydd pa ham yr oeddyt ti yn sefyll dy

bunan i gael dy ddala? Ioan, 18, 8.

dwriaeth di, yn fwy na chariad fy holl ddifcyblion.

En. Arglwydd pa ham y cafas y gwr ienangc ei ddal gan y milwyr, ai dioss o'i liain: yr hwn a ddaethai oiwely wrth glywed y trwst oedd wrth dy ddala a'th ddwyn at yr Archosfeiriad? Mar. 14. 51, 52.

i, am gallu innau yn gwaredu fy holl ddiscyblion allan o'i dwylaw creulon hwynt, yr rhai oni buasai

hynny,

h

n

d

I

hynny, a gawsent eu trin yn waeth ganddynt hwy, nag y triniwyd y gwr ieuangc hwnnw.

En. Arglwydd pa ham y mynnit ti dy rwymo?

Mat. 27. 2.

Cri. Fel y gallwn ddattod rhaffau dy anwire-ddau di.

En. Arglwydd pa ham y gwadodd Petr dy di?

Luc. 22. 57.

Cri. Fel y gallwn dy gyfaddef di o flaen fyn Nhad, ac fel y gellit ti ddyfcu nad oes dim ymddiried mewn dŷn, a bod iechydwriaeth yn deilliaw yn vnig o'm trugaredd i.

En. Arglwydd pa ham y dygaist di Petr i edi-

feirwch, trwy ganiad y ceiliog? Luc. 22.60.

Cri. Fel na byddai i neb ddirmygu y moddion a ordeiniwyd iw troad, er gwaeled y byddont iw gweled.

En. Arglwydd pa ham y darfu i ti ar ganiad

J ceiliog droi ac edrych ar Petr? Luc. 22. 62.

Cri. Fel y gellych ti wybod, heb gynnorthwy fyngrâs i, na ddichon vnrhyw foddion droi pechadur at Dduw, wedi iddo ef vnwaith gwympo oddiwrtho ef.

En. Arglwydd pa ham yr oeddyt ti wedi dy 9m-

wisco mewn gwisc o borpher? Ioan. 19. 5.

Cri. Fel y gellych ti ddeall mai fy fi ath lanhâodd di oddiwrth dy bechodau gwaedlyd. Esay, 1. 8.

En. Arglwydd pa ham y mynnit ti dy goroni â

drain? Math. 27. 29.

Cri. Mal gan wisco drain, blaen sfrwythau y felldith, y byddai yn eglur, mae fy si sydd yn tynnu ymmaith y pechodau a'r felldith o'r byd, ac yn dy goroni di â choren y bywyd a'r gogoniant. Datc. 2. 10. 1 Pet. 5.

En. Arglwydd pu ham y rhoddwyd corfen yn dy law di? Mat. 27. 29.

Cri. Fel y byddai yn eglur na ddaethym i dorri

y gorsen ysig. Mat. 12. 20.

En. Arglmydd pa ham y gwatworwyd dydi gan yr

Iddewon? Mat. 27. 29.

Cri. Fel y gellit ti orfoleddu ar gythreufiaid, y rhai oni bai hynny, a fuasent yn dy watwor di, megis y darfu i'r Philistiaid a Sampson. Barn. 16.

Vicion. Arglmydd pa ham y mynnit ti halogi dy fen-

digedig myneb a phoer? Mat. 26.67.

- Cri. Fel y gallwn lanhau dy wyneb di oddiwrth gywilydd pechod.

En. Arglwydd, pa ham y cuddiwyd dy wyneb di

a gorchguda? Mar. 14.65.

Cri. Fel, gan ddwyn ymmaith dy ddallineb ysprydol di, y gellit ti ganfod wyneb fy Nhâd, yn y nefoedd.

- En. Argluydd pa ham i'th tarawfant di â dyrnau, uc i'th pwyafant di âffym? Mat. 27. 30.

ddyrnodiau, a rhwygiadau yr yfprydion vffer-

En. Arglwydd pa ham y mynnit ti dy gablu? Mat. 27:39.

Gri. Fet y gallai Dduw adrodd tanghneddyf

wrthit ti trwy ei air a'i yspryd.

En. Arglwydd pa bam y rhodded cleisiau ar dy wyneb â chervodiau gwaedlyd? Ioan. 19. 3. Esay, 53. 2.

Cri. Fel y tywynnai dy wyneb di yn ogoneddus, megis Angel yn y nefoedd. Mat. 13. 13, ac 22.

En. Arglwydd pa ham 3 mynnit ti dy fflangellu mor greulon? Joan. 19. 1;

Cri.

frâ

tra

rh

27

ha

84

fi

fa

I

Cri. Fel y gellit ti fod yn ddiangol oddiwrth frâth cydwybod, ac oddiwrth fllangellau poenau tragwyddol.

En. Arglwydd pa ham y mynnit ti dy ddwyn yn rhwym i'th gyhuddo ger bron Brawdle Pilat. Math.

27. 12.

Cri. Fel y gellytti yn y dyddolaf gael dy ryddhau ger bron fyngorfeddfaingc i.

En. Arglwydd pa ham y mynnit ti dy gyhuddo ar

gam? Luc. 23.2.

Cri. Fel na chait ti moth euog farnu yn gy-

En. Arglmydd pa ham y traddodid tydi i'th euog

farnu gan Farnwr dieithr. Mat. 27.12.

Cri. Fely gellit ti wedi dy waredu o gaethiwed y gormes deirn vsternol, gael dy roi yn ol i Dduw, eiddaw yr hwn oeddit o gysfawnder.

En. Pa ham y darfu i ti gydnabod, fod awdurdod i Pilat arnat ti, wedi ei ddodi oddi-uchod?

Ioan. 19. 11.

Cri. Fel na chai yr Anghrist trwy liw o'i fod yn Ficar i mi, ei dderchafu ei hunan vwchlaw pob gallu, a thpwysogaethau. Tit. 3. 1. 1 Pet. 2.13. 14. Rhuf. 13. 1.

En. Arglwydd pa ham y dioddefaift di dy archollion dan Pontius Pilatus, yr hwn ydoedd bennaeth o Rufeiniwr dan Cafar o Rufain. ? Luc. 23:

1. 2.

Cri. I ddangos mai dichellgar lywodraeth y Cafariaid a'r Escobion o Rufain, a brif erlidai fy Eglwys, ac am croeskoelie i yn fy aelodau. Dad. 11. 8, ac 17, 5, 6, 24.

En. Eithr pa ham O Arglwydd y mynnit ti dy

gondemnio? Ioan. 19. 16. Luc. 23. 23.

Cri. Megis y byddai y gyfraith wedi ei chondemnio demnio ynof fi, mal na ellid mo'th condemnio di trwyddi hi. Rhuf. 8. 3.

En. Ond pa ham y mynnit ti dy gondemnio, pryd na allent brofi dim yn dy erbyn di? Joan. 19. 6. Math. 27.24.

Cri. Fel y gellit ti wybod nad am fy mai fy hun,

eithr mai trosot ti y dioddefais i.

En. Arglwydd pa ham i'th arweiniwyd ti allan o'r ddinas i ddioddef? Mat. 27. 33. Heb. 13. 12.

Cri. Fel y gallwn i dy ddwyn di i'r ddinas nefol i

orphywys.

En. Arglwydd, pa ham y darfu ir Iddewon beri i Simon o Cirêne yr hwn oedd yn dyfod o'r maes,

ddwyn dy groes di? Luc. 23.26.

Cri. I ddangos y gwendid i'r hwn y darfu i bwys dy bechodau di fy nwyn i: a pha ryw gyflwr fydd i bob Cristion, yr hwn sydd yn myned o faes y bŷd yma tu ag at Ierusalem nefol.

En. Arglwydd pa ham i'th ddinoethwyd o' th

ddillad? Ioan. 19. 23.

Cri. Fel y gellych di weled fel y darfu i mi yma-

del ar cwbl i'th prynu di.

En. Arglwydd pa ham y mynnit ti dy godi ar Groes? Luc. 23.

Cri. Fel y gallwn dy gyfodi di gyd â myfi i'r

nef.

En. Arglwydd pa ham y mynnyt ti dy grogi ar

bren melldigedig?

Cri. Fel y gallwn dalu iawn am y pechod a wneuthid ti wrth fwyta ffrwyth y pren gwaharddedig: Gen. 2.17.

En. Arglwydd pa ham y mynnyt ti grogi rhwng

dan o ladron? Lic. 23.53.

Cri. Fel y getlit ti (fy anwyl enaid) gael lle ym mhlith yr Angelion fanctaidd.

En.

d

it

T

iı

a

3

fe

ei

W

d

00

m

yn

vf

En. Anglwydd pa ham yr boeliwyd dy draed ath ddwylaw wrth y groes? Pfal. 12. 16. Joan. 20.25.

I roi rhydd-did i'th ddwylaw di i wneuthur gweithredoedd cyfiawnder, ac i roi dy draed yn rhydd i

rodio mewn ffyrdd tanglineddyf.

En. Arglwydd pa ham y darfu dy groefhoelio yn Golgotha,lle'r oedd pen-glogau y gwyr meirthon. Mat. 27. 33.

Cri. Ith ficerhau di fod fy marwolaeth i yn fywyd

ir marw.

En. Arglwydd pa ham na rannai y milwyr dy bais ddi-wniad? Ican. 19. 24.

Cri. I ddangos mai vn yw fy Eglwys heb rwyg

anghydfod.

En. Arglwydd pa ham y darfu i ti archwaethu finerr yn gymmyscedig â bust!? Mat. 27. 34.

Cri. Fel y gellit ti gael bwyta bara Angelion, ac

yfed dwfr y bywyd.

En. Arglwydd pa ham y dywedaist ti ar y groes fe a'i gorphenwyd? Ioan. 19.30.

Cri. Fel y gellit ti wybod, fod y gyfraith wedi ei chyflawni trwy fy marwolaeth i, a'th iechydwriaeth dithau wedi ei weithredu. Rhuf. 10. 4. 2 (or. 3.13.

En. Arglwydd pa ham y darfu i ti lefain allan ar y groes, fy Nuw fy Nuw, pa bam i'm gadewaist?

Math. 27. 46.

Cri. Rhag i ti wedi dy wrthod gan Dduw, gael dy fwrw allan i lefain ym mhoenau vffern, gwae ac och yn dragwyddol.

En. Arglwydd pa ham yr oedd y fath dywyllwch mawr cyffredinol, pryd yr oeddit ti yn dioddef ac

yn llefain ar y groes? Mit. 27. 45.

Cri. Fel y gellit ti weled cyffelybiaeth o'r poenan vsfernol, a ddioddefais i i'th waredu di o boenau diddidrangcedig vstern, ac o gadwynau tywyllwch tragwyddol. 2 Per. 2. 4. Jude. 4.

En. Arglwydd pa ham y mynnit ti hoelio dy frei-

chian ar led?

Cri. Fel y gallwn dy gefleidio di yn garediccach,

fy enaid anwyl.

En. Arglwydd pa fodd y darfu i'r lleidr ni wnaethai ddaioni erioed o'r blaen, ynnill paradwys ar y cyfryw edifeirwch byrr? Luc. 23.43.

Cri. Fel y gellych di weled gallu fy marwolaeth i, yn maddau i'r rhai a edifarhâo, megis na byddo

rhaid i vn pechadur anobaithio.

En. Arglwydd pa ham na chai y lleidr arall, yr hwn oedd yn crogi cyn agossed ac yntau attat, feddiannu yr unrhyw drugaredd? Luc. 23. 39.

Cri. Am fy mod i yn gadael yr rhai a fynnwyf fi iw caledu eu hunain yn eu drygioni i ddinistr, fel y byddo i bawb ofni, ac na ryfygo neb. Rhuf. 9. 18, 22.

En. Anglwydd pa ham y darfu i ti lefain â'r fath lef wchel, yn rhoddi yr yspryd i fynu? Mat.

26. 50.

Cri. Fel i'r ymddangofai na ddygodd neb mom henioes i oddiarnaf, eithr rhoddi o honof fi hon ar lawr o honof fy hunan. Ioan. 10. 18.

En: Arglwydd pa ham y darfu i ti orchymmyn dy enaid i ddwylaw dy Dâd? Luc. 23. 49. Joan.

13. 1.

and 12

Cri. I ddyscu i tithau pa beth, a ddylit ti ei wneuthur wrth ymadel ar bywyd hwn.

En. Arglwydd pa ham y rhwygwyd llenn y deml

yn ddwy wrth dy farwolaeth? Mat. 27. 51.

Cri. I ddangos na chai ddeddf y lefitiaid fod mwyach yn ganolgae terfyn rhwng yr Iddewon a'r cenedloedd: a bod y ffordd i'r nefoedd yr awrhon

yn

yn agored i bawb a gredant. Eph. 2. 14. Hebr. 10. 19. 20.

En. Arglwydd pa ham y crynodd y ddaiar ac ir

holldodd y meini wrth dy farwolaeth di?

Cri. O arswyd iddi ddal ei Harglwydd iw farwolaeth, ac i annod creulon galedwch calonnau pechaduriaid.

En. Arglwydd pa ham na thorrai y milwyr dy esgeirian, fel y gwnaethant ir lladron yr rhai oeddynt

yn crogi o'th ddeutu?

Cri. Fel y gellit ti wybod, nad oedd iddynt allu i wneuthur dim ychwaneg i mi, nac a rag-ddywedafai yr Scrythur y gwnaent, ac a ddioddefwn innau, i'th waredu di. Exod. 12. 46. Pfal. 34. 21. Zech. 12. 10.

En. Arglwydd pa bam y gwahanwyd dy ysdlys â gwaiwffon s

Cri. Fel y gellit ti gael fforde i ddyfod yn ne-

gossach at fy nghalon.

En. Arglwydd i ba beth y rhedodd y dwfr ar

gwaed allan oth fendigedig yftlys? Joan. 19. 34.

Cri. I ficerhau i ti fy lladd i, mewn gwirionedd, gan fod gwaed fynghalon yn ffrydio allan, a'r dwfr yr hwn oedd o amgylch fynghalon yn piftyllio ar ei ol: yr hwn pan y tywallter vnwaith y mae 'n angenrhaid i ddyn farw.

En. Arglwydd, pa ham y rhedodd y gwaed o'r neilltu yn gyntaf ar dwfr a'r ol hynny or neilltu yntau, allan o'th fendigedig archoll.

Cri. I'th ficcrhau di o ddau beth: 1. mai trwy dywalltiad fyngwaed i, y gweithredwyd cyfiawnhâd a sancteiddiad i th waredu di. 2. mae fy yspryd i, trwy gydwybodus arfer o'r dwfr yn y Bedydd, ar gwaed yn y Cymmun, a weithreda ynot ti gyfiawnder a sancteiddrwydd, trwy yr hyn y cai di fyngogoneddu i. 1 foan. 5. 6.

En. Arglwydd pa bam y durfa i'r biddin ngori wrth dy farwolaeth? Mat. 27. 52.

Cri. I arwyddoccau, fod Angau trwy fy marwolaeth i, wedi cael ei friw angauol ai orchfygu.

En. Arglinged pa ham y mynnyt vi gatl de gla-

ddu? Mat. 27.60.

Cri. Fel na allai dy bechodau di fyth gyfodi i

fynu yn y farn yn dy erbyn di.

En. Arghydd pa ham y mynnyt ti y fathiddau Hennriaid arrhydeddus, sef, Nicodemus, a Joseph o Arimathea, ith claddu? Joan. 19. 40. Cri. Fel y byddai y gwirionedd o'm marwo-

Cri. Fel y byddai y gwirionedd o'm marwolaeth i (yr achos oth fywyd di) yn eglurach yn ym-

ddangos i bawb oll.

En. Arglwydd pa ham i'th claddwyd mewn bedd newydd yn yr hwn ni roddafid dyn erioed or

blaen? Joan. 19. 41.

Cri. Fel y byddai yn eglur, mai fy fi ac nid neb arall a gyfododd: ac mai trwy fy herth fy hun, ac nid trwy rinwedd neb arall, mal yr hwn a adfywiodd wrth gyffwrdd ag efcyrn Elista.

En. Arglwydd pa ham y darfn i ti gyfodi dy

gorph drachefn ? Mat. 28. 6.

Cri. Fel y gellit ti fod yn ddiogel o fod dy bechodau gwedi eu rhyddhau, ath fod dithau wedi dy gyfiawnhau. Rhuf. 4. 25.

En. Arglwydd pa ham y darfu i gynifer o gyrph y Sainst yr rhai a hunassent, gyfodi wrth dy

aderfodiad di. Mat. 27. 52.

Cri. I roddi hysbyfrwydd, yr adcyfoda holl gyrph y Saine, trwy rinwedd fy adcyfodiad i yn y dydd diweddaf. Att. 17. 21.

En. Arglwydd pa beth a roddaf i ti am dy holl

ddoniau byn? Pfal. 116. 11.

Cri. Câr dy Greawdr, 2 bydd yn greadur newydd. Gal. 6.17. Tr Enaid 3n draferchog with fyfyrio ar adioddefaint ei Arglwydd yn treuthu wrtho ei hunan.

DA beth a wnaethost di, O fy Iachawdwr hyfryd, am tra-fendigedig waredydd? pryd y bradychodd Iudas ty di, i'th werthwyd i'r Iddewon, i'th ddaliwyd, megis drwgweithredwr, ac ith arweiniwyd yn rhwym mal Oen i'r lladdfa? Pa ddrygioni a wnaethit ti, y byddai raid iti fel hyn yn gyhoeddus gael dy farnu, ath cyhuddo ar gam, ath euogfarnu i farw yn anghyfiawn ger bron Annas a Chaiaphas, Offeiriadau Iddewaidd, a cher bron brawdle Pilât Pennaeth o Rufeinydd? Pa beth oedd dy fai? neu i bwy crioed y cynnygiaist di gam? fel y byddai raid i ti fel hyn yn dofturus gael dy guro âfflangellau, dy gyroni à drain, dy fingammu à gwatworgerdd, dy gablu â geiriau, dy gernodio â dyrnau, dy bwyo â flynn? O Arglwydd pa wedd yr haeddaift di gael dy fendigedig wyneb wedi ei ddif-boiri trofto, ac megis wedi ei guddio â chywilydd? cael rhannu dy ddillad, ath ddwylaw a'th draed wedi eu hoelio wrth y groes? ath cyfodi i fynu ar y pren melldigedig i'th croesboelio ym mhlith lladron, a gwneuthur i ti archwaethu Finegr a kustl? ac yn dy angenocid ath orthrymder marwol goddef y fath lifeiriant anfeidrawl o ddigllonrhwydd Duw, yr hyn a wnaeth i ti lefain allan megis pe buafit ti ar wrthod gan Dduw dy Dâd? Je i gael dy galon ddiniwaid wedi ei gwanu â gwaiwston felldigedig, a thywallt allan dy werthfawr waed o flaen llygaid dy Fam fendigedig? Oh Iachawdwr anwyl, pa fath greulondeb ar gystudd a gefaitt di yn goddef hyn oll, gan weled fy modi yn fynnu cyn belled wrth feddwl am dano.

Yr wyf fi yn gofyn am dy fai, ac ni fedrai glywed son am yr yn ynot ti, na chymmaint a chael twyll yn dy enau. 2 Pet. 2. 22. Yr ydis yn holi dy elynnion, ac ni feiddiodd yr vn o honynt dy argyoeddi di o bechod: y cyhuddwyr (a gyflogefid) nid oeddynt yn medru cyttuno yn eu tystiolaeth : y Barnwr oedd i'th fwrw, oedd yn egluro dy ddiniweidrwydd ar gyhoedd: yr oedd ei wraig ef wedi danfon gair iddo, ei bod hi wedi cael ei rhybuddio mewn breuddwyd, o'th fod di yn wr vnion; ac am hynny y dylai efe gymmeryd gofal, rhag gwneuthur, anghyfiawnder â thydi. Y Canwriad yr hwn oedd i'th ddibenyddio di, oedd yn cyfaddef am wirionedd dy fod ti yn wr cyfiawn, ac yn wir Fab i Dduw. Yr oedd y lleidr yr hwn oedd yn crogi gyd â thydi, yn dy gyfiawnhau di, gan ddywedyd na wneuthit ti ddim ar fai.

Gan hynny o Arglwydd, pa beth ydyw yr achos o'th wradwydd creulon, a'th ddioddefaint arteithiol? Fy fio Arglwydd, fy fi ydyw yr achos o'th ofidiau hyn; fy mhechodau i a weithredoedd dy gywilydd, fy anwiredd i oedd yr achosion o'th gammau di, my fi a wneuthum y bai, a thithau a bennydiwyd am y camwedd; fy fi ydwyf enog, a thithau a gyhuddwyd; my fi a wneuthum y pechod, a thithau a ddioddefaist y farwolaeth; my fi a wneuthum y bai, a thithau a grogwyd ar y Groes. Oh ddyfnder cariad Duw! O ddull ryfeddol nefol râd! Oh anfesurol fesur o dra-vchet drugaredd! Y mae y drygionus yn trofeddu, ar cyfiawn yn cael ei gospi: yr enog yn diange, ar gwirion yn cael ei fwrw. Y drwgweithredwr yn cael ei ryddhau, ar di-niwaid ei gondemnio: yr hyn yr cedd y dŷn drwg yn ei haeddu, yr oedd y dŷn da yn ei ddioddef: y gwâs a wnai 'r camwedd, a'r Meistr a gai 'r cerydd. Pa beth a ddywedai? Dŷn a bechodd, a Duw a fu farw.

O Fab Duw pwy a ddichon gyflawn adrodd dy gariad? neu ganmol dy drugarogrwydd? neu dder-chafu dy foliant? yr oeddwn i yn falch, a thithau yn oftyngedig, yr oeddwn i yn anufydd a thithau a fuost vfydd. My fi a fwyteiais o'r pren gwaherddedig, a thithau a grogwyd ar y pren melldigedig. My fi a fum ddyn glwth, a thithau a ymprydiailt. Chwant diffaith am arweiniodd'i fwyta's afa! melus, a chariad tra-pherffaith a'th tywyfodd di'i yfed o'r cwppan chwerw: my fi a brofais flasusaf ffrwyth yr aeron, dithau a archwaethaist chwerwdod y bust!. Efa ynfyd oedd yn gwenu, pryd yr oeddwn i yn chwerthin, eithr yr oedd Mair fendigedig yn wylo, pryd yr oedd dy galon di yn gwaedu, ac yn marw. O fy Nuw, yma yr wyf yn gweled dy ddaioni di, am drygioni Innau: dy gyfiawnder di, am anghy-fiawnder innau: anuwioldeb fyngnawd i, a duwioldeb dy anian di. Ac yr awrhon o Arglwydd bendigedig, gan ddarfod i ti ddioddef hyn olP er fy mwyni; pa beth a roddaf i ti am yr holl ddoman a ganniadheuaist di i mi, enaid truan? niewn gwirionedd Arglwydd, yr wyf yn cyfaddef fy mod i yn dy ddlêd ti yn barod am fynghreadigaeth, yn fwy nag yw boffibl i mi allael ei dalu : Canys o her wydd hynny yr wyf yn rhwymedig a'm holl alla, ewyllys, a thraferch, i'th garu, a'th anrhydeddu di. Os wyf fryn fy nylu fy hunani ti, am i ti fy rhoddi fy hunan i mi yn fynghreadigaeth; pa beth yr awrhon a roddaf fi i ti, am dy roddi dy hun trofof fi i'r fâth farwolaeth echryslon, er mwyn fy mbrynedigaeth? Mawr oedd y dawn, oedd i ti fyngren o ddim, ond pa dafod a ddichon ddatcan yn vniawn mawredd y rhâd hwn, ddarfod i ti fy mhrynu am bris mor werthfawr, pryd yr oeddwn i yn waeth na dim? yn wir Arglwydd oni allaf fi dalu y diolch a Ee 4 ddylwn

ddylwn iti; (a phwy a eill dalu i ti, yr hwn wyt yn rhoddi dy radau heb fynnied haeddedigaeth nac edrych ar faintiolaeth?) amlder dy fendithiau fydd yn fyngwneuthur i mor ddyledog; mal yr aethum cyn belled oddiwrth allael talu corph yr hawl, mal nad yw bossibl i mi dalu cymmaint a'r

llog o'th gariad.

Eithr o Arglwydd ty-di a wyddoft er pan gollais i dy lun di (o waith codwm fy henafiaid anedwydd) na allaf fi moth garu di am holl allu, ac am holl feddwl, fel y dylwn: Am hynny megis y darfu i ti yn gyntaf daflu dy ferch arnaf fi, pryd yr oeddwn i yn blentyn y digofaint, ac yn delpyn or byd colledig; felly yr awrhon yr wyf yn attolygu i ti dywalld dy gariad trwy dy lân yspryd, i'm holl gynneddfau am ferch, fel er nas gallaf fi fyth dalu i ti yn y fâth fesur ar gariad, ac a haeddaist di : etto y gallwyf ymegnio i dalu i ti yn y cyfryw fodd, ac a fyddo yn gymmeradwy gennit ti yn dy drugaredd; fel y byddwyf mewn vniondeb calon, i garu fynghymydog er dy fwyn di, a'th caru di vwchlaw pob dim er dy fwyn dy hunan. Na âd i ddim fod yn ddifyr gennif, ond yr hyn a fyddo yn ddifyr ger dy fron di. Ac o Iachawdwr anwyl, na chynnwys i mi fyth fod yn golledig, neu wedi fy nhaflu ymmaith, yr hwn a brynaist ti cyn ddrutted a'th werthfawr ward dy hun. O Arglwydd na ad i mi fyth anghofio dy anfefurol gariad hyn, a'th ddawn anrhaethadwy o'm prynedigaeth i heb yr hyn beth, fe fuafai well i mi na buafun crioed, na chael bod.

A chan weled dy fod ti yn canniadhau i mi gynnorthwy dy lân Yfpryd; Dôd gennad i mi o Dâd refol (yr hwn wyt Dâd yr yfprydau) ynghlyfryngdod dy Fab i lefaru ychydig eiriau ynghluftiau fy Arglwydd. Os ydwyt ti o Arglwydd yn fy nir-

mygy

nirmygu am gwrthod am fy anwireddau, fel yr haeddwn, etto bydd drugarog wrthif fi er mwyn haeddedigaethau dy Fab, yr hwn a ddioddefodd gymmaint trofof fi. Beth er nad wyt ti yn gweled ynof fi ddim ond trueni, yr hyn a ddichon ennyn dy ddigter a'th ddigofaint? etto edrych ar haeddedigaethau dy Fab, ac ti a gai weled digon ith annog i drugaredd a thofturi. Gwêl ddirgelwch ei gnawdoliaeth ef, a gollwng dros gôf drueni fy nrhoseddau i. A chyn fynyched ac y byddo archollion dy fab yn ymddangos yn dy olwg, gâd i mhechodau i fod yn guddiedig oth wydd di. Cyn fynyched ac y byddo cochni ei waed yn difcleirio yn dy olygon: Oh gad i euogrwydd fy mhechodau gael ei dynnu allan o'th lyfr di. Afiaeth fy nghnawd i a enynnodd dy ddigofaint ti: Oh gâd i ddiwairdeb ei gnawd ef dy berswadio di i drugarhau: megis ac y darfu im cnawd i fy nenu i bechu, felly y gallo ei gnawd ef fy nhattroi ith ffafr di. Fy anyfydd-dod i a haeddodd ddial mawr, ond ei yfydd-dod ef a haeddai ddau cymmaint o drugaredd: Canys pa gosp a ddichon dŷn ei haeddu, ar nas dichon Duw, yr hwn a wnawd yn ddŷn haeddu cael maddeuant am dani? pan yftyriwyf faintiolaeth dy ddioddefaint, yno yr wyf yn gweled wiried y dywedir: Ddyfod o Iefu Grift i'r byd i iachau'r pechaduriaid pennaf. A feiddi di gan hynny O Cain ddywedyd fod dy bechodau yn fwy nag a ellir eu maddau? Yr wyt ti yn dywedyd celwydd fel Llofruddiwr. Trugareddau yn Crist a ddichon faddau i lonaid yr hollfyd o fath Cain, os credant ac ediferhan. Pechodau yr holl bechaduriad ydynt o fewn rhif, trugareddau Duw ydynt aneirif. Am hynny O Dâd er mwyn Angau chwerw a dioddefaint gwaedlyd dy Fab Iefu Grift, yr hyn a ddieddefodd trosof fi, y rhai a gofiais

gofiais i yr awrhon wrthit, maddau a phardyna i mi fy holl bechodau, a gwared fi oddiwrth y felldith ar dial, y rhai y maent hwy yn ei gyfiawn haeddu: a thrwy ei haeddedigaethau ef, gwna fi O Arglwydd yn gyfrannog o'th drugaredd di. Dy drugaredd di ydyw y peth am yr hwn yr ydwyf fi mor ddifrifol yn curo am dano. Ac ni chaiff fy nhaerder ballu a galw, a churo megis y dŷn oedd yn ceisio y torthau ym menthyg, nes i ti godiac agori pyrth dy râd i mi. Ac oni channiadhei di i mi y torthau, O Arglwydd na naccâ mo honof fi o friwlion o'th trugaredd, a hynny a gaiff wasanaethu i'th

lawforwyn newynllyd.

A chan weled nad wyt ti yn gofyn dim am dy holl ddoniau, ond i mi dy garu yngwirionedd fynghalon oddifewn (o'r hyn y mae Creadur newydd yn vnionaf tyftiolaeth oddiallan,) a bod cyn hawfed gyd å thydi, fyngwneuthur i yn greadur newydd, a gorchymyn i mi fod yn gyfryw: Crea galon lân ynof o Griff ac adnewydda yspryd union o'm mewn: Ac yno y cei di weled mal (gan farwhau yr hên Adda ai drachwantau llygredig) y gwafanaethaf dydi mal creadur newydd, mewn buchedd newydd, thyd llwybr newydd, a thafod newydd, a moddion newydd, â geiriau newyddion, â gweithredoedd newyddion, er gogonniant i'th enw, ac i ynnill eneidiau pechadurus eraill i'th flydd di, trwy fy fiampl bucheddol.

Cadw fi yn dragywydd o fy Iachawdwr oddiwrth boenau vstern a chreulondeb y cythraul. A phan fyddwyf i ymadel ar bywyd hwn, danfon dy Angelion sanctaidd im dwyn i fel y dygasant enaid Lagarus i'th deyrnas nefol. Derbyn fi y pryd hynny i'th hyfrydol baradwys, yr hwn a addewaift

tl

0

ti i'r lleidr edifeiriol, yr hwn ar ei ddiben diwaethaf ar y groes, oedd mor ddefosionol yn erfyn dy
drugaredd, a lle yn dy deyrnas. Canniadha hyn,
o Crift, er mwyn dy enw dy hun. I'r hwn megis
y mae 'n gyfiawn ddyledus, y byddo holl ogoniant,
ac anrhydedd, mawl, a brenhiniaeth yr awr hon,
ac yn oes oesoedd. Amen.

dartleniad at viter yn dywell, ac yn ang.

Awdwr en v delodiach and; 'Ac

T E R F T N

wind the roy man be a base of the payer many

mogic var delilen gradeli reingind epicaliden

Dimygiwr y preint-was ac y darltogdd.

68 1 A

D An i'm galwyd i ddiwygio 'n preintiad yma o'r I llyfr hwn mi dybias nad oedd raid imi ond edrych ar iddo gyfatteb yn gywyr i'r llyfrau o'r blaen. Ac felly y dechreuais wueuthur, nes imi wrth fyned ymlaen i holi 'r Copi, ddal fulw fod yn angenrheidiol gyfnewid ynddo lawer o bethau; gan fod y darlleniad a'r yftyr yn dywyll, ac yn anghyffon mewn llawer o fannau, ac heb gyrhaeddyd ergyd yr Awdwr yn y dafodiaith arall: Ac i'r cyfieithydd gamgyweryd bagad o eiriau Ladingaidd a Groegaidd yn y llyfr Saefonaec, yfydd anhawdd eu dirnad, ac allent fagu amryfulfedd, megis yn y ddalen 41 o'r preintiad cyntaf, lle y cymerth y gair site yn lle sight, gan ei gysieithu golwg, yn lle cyflead. Nid yw y fath gamgymcriad mewn rhai geiriau dieithrol achos i feio ar y cyfieithydd a gymerth boen mor llefol iw wlâd yn y gorchwyl hwn, am nad oedd y pryd hynny hyfforddiadiau i-gyfieithu mor gyffredin ac ydynt yr awrhon. Ymae gennif barch iw enw ef am y llyft hwn, ac yn gofus gennif er fy mebyd mor groesawus ydoedd i'r parth lle ganwyd fi. Ond y beiau mwyaf (tebyg cennifi); a ddigwyddafau oddiwrth anghyfarwyddyd y preintwyr Seifnig, y rhai yn gynnefinol a adawant amryw eiriau a liniau hefyd heb eu rhoi i mewn, onid edrychir attynt yn dra-manwl. O herwydd yr achofion rhagddywededig mi roddais gais ar gyffelybu y rhan fwyaf o'r llyfr Cymraeg a'r un Saesneg ynghyd, ac iw gwneuthur i gydgordio,gan roddi i mewn a thynnu allan, a chyfnewid a fymud pethau, fal yr oedd yr achos yn gofyn. Wrth gyttundeb rhwng y gweithwyr a'r talwyr, nid oedd dim iw roddi ynghwr dalenaau

y llyfr hwn, mal y mae yn y lleill. Am hynny fe orfu i mi ofod yr fcrythyrau, a shai nodau eraill o fewn y dalennau, a'r oeddent o'r blaen yn eu cyrrau. Er imi gymeryd cryn ofal yn y gwaith hwn, etto crwy ddrwg ewyllys rhyw rai diangodd beiau, ond y cyfryw ac fydd hawdd iti fynnu eu diwygio a phin Scrifennu drwy ofod y naill lythyren yn lle 'r llall. Pa fodd bynnag y cymmerer hyn o orchwyl, fe fydd fynghydwybod im diddanu, gan imi geisio ei wenuthir ef yn y modd goreu ac y medrwn tuag at lefhad cyffredinol. Ac annaturiol anafus a fuafal imi wneuthur ym amgenach, pryd y mae Saefon mor garedig a darparu dwy fil a phum cant o'r llyfrau hyn iw rhoddi i dlodion Cymru er mwyn adeiladaeth a diddanwch eu heneidiau. Yn hyn mewn rhan dda y Cyflawnir y brophwydoliaeth am y Cariad a weithia yr efengyl ymmysc estronniaid a gelynion, gan beri i'r blaidd drigo gyd a'r oen, ac it fuwch u't arth bori ynghyd. ie i lewod ordeinio porfa i'r praidd llescaf. A chan ini nid yn vnig glywed ond wrth hyn weled fod heppil y Saeson, fel Paul wedi ei droedigaeth, yn hyfforddi 'r ffydd yr hon gynt a anrheithiafan cu henafiaid hwynt, gogoneddwn Ddww ynddynt hwy. A byddwn ddiolchgar i'r Arglwydd, ac iddynt hwythau, drwy vfyddhau i'r gwirionedd duwiol a wneir mor hyspys yn ein plith. Am hynny y gweddia dy ewyllyfiwr da

Charles Edwards.

Llundain mis Tachwedd, 1675.

WADS WADS WADS WADS WADS

Galarnad Pechadur.

Iw ganu mal y chweched Pfalm.

A thro D' wyneb Arglwydd glân oddiwrth yn truan agwedd Sydd o flaen dy borth yn awr mewn cyffudd mawr yn gorwedd. Yr wyf yn gorwedd wrth dy ddôr attolwg egor imi:

Er bod fym mhuchedd yn ddi rôl rwy'n edifeiriol gweli.

Na alw mono fi gar bron
i roddi vnion gyfrif:
Yr wy 'n cydnabod fy Nuw hael
y bywyd gwael oedd gennif.
Nid rhaid i mi addef chwaith
bob enwir waith fu rydoft,
Y futt ar modd yr oedd fynglwyf,
ac mal yr wyf ti wyddoft.

Ti wyddost sydd yn awr Dduw cu ar hyn a fu yn fanwl, Ti wyddost hefyd beth a ddaw mae ar dy law di'r cwbwl. Ti wnaethost nesoedd yn yn man a dauar tan wybrennau: Ti wyddost beth fydd wedi hyn a pheth oedd cyn y dechrau.

MILWY LI

Felly fy holl feiau i
byth rhagot ti ni chuddiwyd,
Oh ti gwyddoft hwynt eu gyd
y lle ar pryd y gwnaethbwyd.
Trwy ddeigr hallt y dof am hyn
i erfyn a dymuno,
Megis bachgen a wnai ddrwg
yn ofni gwg iw guro.

Felly deuaf at dy borth
i ddifgwyl cymorth ddigon,
Sef dy drugaredd i lanhau
fy holl weliau budron.
Y peth a geifiaf fydd rodd wych
nid rhaid moi mynych henwi,
Yr hon ti gwyddoff fy Nuw gwyn
cyn darfod gofyn itti.

Trugaredd f' Arglwydd heb ddim mwy yw'r cwbl rwy 'n ei geifio, Trugaredd yw fyn newis lwydd, trugaredd f' Arglwydd dyro.

Y Pader

SAN SERVICE SE

Canolin is total add

Y Pader ar gân.

Lin tad nefol or vehelder

d'enw grafol a fancteiddier,

Bydded d'ewyllys ar ddauaren
fal y mae 'n y nefoedd dawen.

Dyro heddiw wir fehofs
inni ein bennyddiol fara,

Dod faddeuant o'n dyledion,
mal y rhown in cyd-griffnegion.

I demtafiwn paid an twyfo,
gwared ni rhag drwg in hudo,

Canys eiddot iw teirnafu,
nerth gogoniant oll a gallu.

Yn oes oefoedd wrth yftyrrio
yn dragywydd felly y byddo.

Amen.

6x600x000x000x000x000x00



